Tilstandsrapport

Fritidsbolig
Brusdalsvegen 738, 6260 SKODJE
ÅLESUND kommune
gnr. 544, bnr. 12

Markedsverdi

2 200 000

Sum areal alle bygg: BRA: 72 m² BRA-i: 60 m²

Befaringsdato: 21.01.2026 **Rapportdato:** 22.01.2026 **Oppdragsnr.:** 20030-2091 **Referansenummer:** XN4654

Autorisert foretak: Tte Consult A/S **Sertifisert Takstingeniør:** Trond-Erik Reitan-Hagen

Rapporten kan brukes i inntil ett år etter rapportdato, og kan ikke gjenbrukes ved flere boligsalg i denne perioden.
Skjer det endringer, oppstår skader også videre på boligen, bør du som selger be om oppdatert rapport.

Norsk takst

Norsk takst er bransjeorganisasjonen for landets bygningssakkyndige og takstforetak, med om lag 1400 sertifiserte medlemmer fordelt på omtrent 1000 bedrifter. I boligomsetningen regnes takstrapportene som et helt avgjørende element i den informasjonen som gjøres tilgjengelig for kjøper. Årlig leverer medlemmene rundt 120.000 slike takster. Det gir unik oversikt over norske boliger, og bidrar til at alle oppdrag kan utføres med utgangspunkt i erfaringsbasert kvalitet.

Det stilles høye krav til utdanning, sertifisering og yrkesetikk. Norsk takst er opptatt av at boligomsetningen skal være trygg, og legger vekt på å opptre uavhengig av andre bransjeaktører. Bygningssakkyndige fakturerer sine tjenester uten hensyn til hvilken pris som oppnås, og skal heller ikke på annen måte ha noen egeninteresse knyttet til handelen.

Uavhengighet og god fagkunnskap har over tid bygget troverdighet og tillit. Både selger og kjøper skal kunne stole på bygningssakkyndiges vurderinger. For tilfeller der det likevel skulle oppstå misnøye med utført arbeid, har vi sammen med Forbrukerrådet etablert en klagenemnd.

Norsk takst har en sentral rolle i utviklingen av norske standarder, regler og profesjonsprinsipper, og representerer bransjen i alle relevante internasjonale fora. Dette sikrer at norske bygningssakkyndige tidlig kan tilpasse seg krav og bransjetrender fra utlandet, samtidig som takseringsfaget får en norsk stemme på verdensbasis. Organisasjonen bidrar i næringspolitisk sammenheng, og har vært en pådriver for å sikre at lover og regler gir trygghet for forbrukerne i boligomsetningen.

TTE Consult AS

TTE CONSULT A/S – Din tekniske rådgiver i byggeprosjekter
Hos TTE CONSULT A/S kombinerer vi faglig tyngde med lokal forankring for å levere teknisk rådgivning du kan stole på. Vi holder til i Ålesund og tilbyr tjenester innen tilstandsvurdering, verditaksering, reklamasjonsoppdrag, uavhengig kontroll, overtakelser og prosjektledelse – alt med fokus på kvalitet, presisjon og trygghet for våre kunder.

Hvorfor velge oss?

- Fagkompetanse: Vi er medlem av Norsk takst, og våre konsulenter har solid erfaring fra byggebransjen.
- Trygghet: Vi utfører uavhengige kontroller og takseringer som gir deg et klart bilde av boligens tilstand og verdi.
- Effektivitet: Med moderne verktøy og strukturert prosjektledelse sikrer vi fremdrift og kvalitet i alle ledd.
- Lokal tilstedeværelse: Vi kjenner markedet og byggeskikken i Møre og Romsdal – og er alltid nær deg.

Vår visjon
Vi skal være en pålitelig partner for meglere, entreprenører og privatpersoner.

Medlem av Norsk takst

Rapportansvarlig

Trond-Erik Reitan-Hagen
Uavhengig Takstingeniør
trond.erik@tteconsult.no
464 45 070

Norsk takst

TTEonsult

Dette trenger du å vite om tilstandsrapporten

Hva er en tilstandsrapport?

En tilstandsrapport beskriver synlige skader/avvik eller tegn på skader/avvik på boligen. Rapporten fremhever vanligvis ikke positive egenskaper ved boligen.

Hva vurderer en bygningssakkyndig?

Den bygningssakkyndige vurderer boligen ut fra hva man kan forvente av en bygning av samme alder og type. Vurderingen gjøres som regel mot hvordan det var vanlig å bygge og regler som gjaldt da boligen ble oppført (søknadstidspunktet). Forhold som er vanlige for bygningens alder, slik som slitasje etter normal bruk regnes ikke som avvik.

Hva inneholder tilstandsrapporten?

Den bygningssakkyndige undersøker rom og bygningsdeler slik det kommer frem av Forskrift til avhendingsloven. Tilstandsrapporten inneholder bare avvik som den bygningssakkyndige kan se eller kontrollere med enkle hjelpemidler. Det gjøres ikke nærmere undersøkelser slik som åpning av vegger eller andre bygningsdeler. I vegg mot våtrom og rom under terreng kan det borres et hull for å gjøre enkle undersøkelser slik som fuktsøk.

Når du kjøper en brukt bolig

Når du kjøper en brukt bolig, er det viktig å være oppmerksom på at dette ikke kan sammenlignes med å kjøpe en ny bolig. Måten boligen ble bygget på kan være annerledes enn i dag. Bygninger svekkes over tid, og utsettes for slitasje blant annet på grunn av bruk og vær og vind. Mange boliger fornyes helt eller delvis, noen i flere omganger, eller det oppføres tilbygg. Særlig for boliger som er pusset opp eller endret, er det viktig å merke seg at fornyelse av overflater ikke nødvendigvis betyr at bygningsdeler under er forbedret.

Vurdering mot byggeregler

Den bygningssakkyndige vil vurdere boligen mot hvordan det var vanlig å bygge og regler som gjaldt på søknadstidspunktet. Den bygningssakkyndige ser etter avvik som har betydning for og som reduserer boligens funksjon og verdi, og som kommer frem av forskrift til avhendingslova.

Noen bygningsdeler og forhold vil den bygningssakkyndige vurdere mot dagens regelverk. Etter dagens regelverk vil disse kunne få avvik og/eller TG2 eller TG3 uten at det nødvendigvis er krav om at avviket utbedres. Dette kan gjelde sluk, tettesjikt og fall på bad og vaskerom, forhold som gjelder sikkerhet mot brann, rekkverk, trapper osv.

Tilstandsrapporten beskriver ikke hele boligen

BYGNINGSSAKKYNDIGE SER FOR EKSEMPEL IKKE PÅ

• vanlig slitasje og normal vedlikeholdstilstand • bagatellmessige forhold som ikke påvirker bygningens bruk eller verdi vesentlig • etasjeskillere • tilleggsbygg slik som garasje, bod, anneks, naust også videre • utvendige trapper • støttemurer • skjulte installasjoner • installasjoner utenfor bygningen • full funksjonstesting av el- og VVS-installasjoner • geologiske forhold og bygningens plassering på grunnen • bygningens planløsning • bygningens innredning • løsøre slik som hvitevarer • utendørs svømmebasseng og pumpeanlegg • bygningens estetikk og arkitektur • bygningens lovlighet (bortsett fra bruksendringer, brannceller og forhold som åpenbart kan påvirke helse, miljø og sikkerhet) • fellesarealer (med mindre boligeier har vedlikeholdsplikt for fellesarealer og dette er kjent for bygningssakkyndig, eller fellesarealet har en særlig tilknytning til boligen).

© iVerdi 2023 © Norsk takst 2023

Malen til denne rapporten, inkludert standardtekstene fra Norsk takst, er vernet etter åndsverkloven og kan kun benyttes av medlemsforetakene i Norsk takst og av takstingeniører som er sertifisert i slikt foretak, samt av kunder hos iVerdi og studenter hos NEAK. For andre aktører er eksemplarfremstilling av malen og standardtekster, som utskrift og annen kopiering til bruk som grunnlag for tilsvarende rapporter, bare tillatt når det er hjemlet i lov (kopiering til privat bruk, sitat o.l.) eller avtale med Norsk Takst (Forside) eller iVerdi (Hjem-iVerdi).

Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatnings- og straffeansvar.

Dette trenger du å vite om tilstandsrapporten

Tilstanden vurderes med ulike tilstandsgrader

Tilstanden gir uttrykk for en gitt forventet tilstand, blant annet vurdert ut fra alder og normal bruk. Ved Tilstandsgrad 0 (TG0) og Tilstandsgrad 1 (TG1) gir den bygningssakkyndige normalt ingen begrunnelse for valg av tilstandsgrad. Grunnen er at bygningen eller bygningsdelen da bare har normal slitasje. Ved skjulte konstruksjoner kan alder alene avgjøre tilstandsgrad. Når bygningssakkyndige anbefaler tiltak, for eksempel utbedringer, må brukeren av rapporten vurdere om tiltakene er nødvendige og lønnsomme.
Når den bygningssakkyndige velger tilstandsgrad, baseres vurderingen på faste kriterier som følger av gjeldende bransjestandard for Teknisk tilstandsanalyse ved omsetning av bolig og Forskrift til avhendingslova.

TG 0

TILSTANDSGRAD 0, TG0: INGEN AVVIK

Bygningsdelen skal være tilnærmet ny, ikke vise tegn på slitasje og det skal være lagt frem dokumentasjon på faglig god utførelse. Det er ingen merknader til delen.

TG 1

TILSTANDSGRAD 1, TG1: MINDRE AVVIK

Bygningsdelen skal bare ha normal slitasje, og strakstiltak skal ikke anses som nødvendig. Graden kan også brukes når delen er ny, men der dokumentasjon på faglig god utførelse mangler.

TG 2

TILSTANDSGRAD 2, TG2: VESENTLIGE AVVIK OG MINDRE AVVIK SOM ETTER NS 3600 GIR TG 2

Bygningsdelen skal enten ha feil utførelse, en skade eller symptomer på skade, sterk slitasje eller nedsatt funksjon. Graden gis når bygningsdelen trenger vedlikehold eller tiltak i nær fremtid. Graden skal også brukes når delen er gammel og det er grunn til å varsle om faren for skader på grunn av alderen, eller når det er grunn til å overvåke delen spesielt på grunn av fare for større skader eller følgeskader.

TG 3

TILSTANDSGRAD 3, TG3: STORE ELLER ALVORLIGE AVVIK

Denne tilstandsgraden brukes ved kraftige tegn på forhold som man må regne med trenger utbedring straks eller innen kort tid. Det er påvist funksjonssvikt eller sammenbrudd.

TG IU

IKKE UNDERSØKT/IKKE TILGJENGELIG FOR UNDERSØKELSE

Det kan være avvik/skader som ikke er avdekket.

Informasjon om utbedringskostnader

Utbedringskostnadene i rapporten er sjablongmessige anslag basert på observerte forhold som feil, skader eller uregelmessigheter, samt foreslåtte tiltak. Disse anslagene er veiledende, angis i fem intervaller, er basert på generelle erfaringstall, og må ikke forveksles med konkrete pristilbud fra håndverkere eller entreprenører. Faktiske kostnader kan variere betydelig, avhengig av individuelle valg, materialpriser og markedsforhold. For å få en nøyaktig vurdering av utbedringskostnadene anbefales ytterligere undersøkelser og innhenting av flere pristilbud fra kvalifiserte fagfolk. Slike anslag gis for TG3, der dette er mulig.

- $ Tiltak under kr 20 000
- $$ Tiltak mellom kr 20 000 – 100 000
- $$$ Tiltak mellom kr 100 000 – 200 000
- $$$$ Tiltak mellom kr 200 000 – 500 000
- $$$$$ Tiltak over kr 500 000

Beskrivelse av eiendommen

Hytte beliggende ved Reiakvam i Brusdalen i Ålesund kommune. Hytten er opprinnelig fra 1957. Hytten har på 2000 tallet og i de senere år blitt pusset opp og vedlikeholdt. Hytten går over to etasjer pluss hems. Hytten har en terrasse på ca. 35 m2 og en veranda ved inngangspartiet på ca. 9 m2. Badestamp på terrassen. På eiendommen er det i tillegg også oppført ett anneks, bod/lekehytte, vedskjul og uthus. Hytten fremstår med normal standard, men som følge av alder og slitasje må det påregnes oppgraderinger/vedlikehold på flere bygningsdeler

Fritidsbolig - Byggeår: 1957

UTVENDIG Gå til side

Taktekkingen er av stål/aluminiumsplater. Taket er besiktiget fra bakkenivå. Det er nedløp, takrenner og beslag av metall. Veggene har bindingsverkskonstruksjon fra byggeår. Fasade/kledning har liggende bordkledning.
Takkonstruksjonen har sperrekonstruksjon. Bygningen har malte trevinduer med 2-lags glass. Bygningen har malt hovedytterdør og malt balkongdør i tre. Det er terrasse på ca 35 m2. Terrassen er oppbygget av bjelkelag i tre, dekke i tre og rekkverk i malt tre. Det er en veranda ved inngangsparti på ca 9 m2. Verandaen er oppbygget av understøttet bjelkelag i tre, dekke i tre og rekkverk i malt tre. Det er utvendig trapp i tre med rekkverk av tre.

INNVENDIG Gå til side

Innvendig er det gulv av laminat. Veggene har malte plater. Innvendige tak har trepanel og himlingsplater.
Etasjeskiller er av trebjelkelag. Boligen har mursteinspipe og sotluke/feieluke. Rom under terreng: Gulvet har laminat. Veggene har plater. Hulltaking er foretatt og det er påvist avvik i konstruksjonen. Hulltaking er foretatt ved/i i tilstøtende vegg til terreng i soverom i kjeller. Fuktkvotemåling (vekt%) i konstruksjonen ble målt til 11. Bygningen har krypkjeller under trebjelkelag og stubbegulv. Boligen har tretrapp med laminat i trinnene.
Innvendig har boligen malte glatte dører.

VÅTROM Gå til side

Bad/vaskerom
Aktuell byggeforskrift er teknisk forskrift 2010. Dokumentasjon: ingen dokumentasjon.
Veggene har baderomsplater. Taket har himlingsplater. Gulvet er flislagt. Rommet har elektriske varmekabler. Fall mot sluk er målt til 6 mm. Høydeforskjell fra toppen av sluket til toppen av membranen ved dørterskelen er 12 mm. Laser plassert på gulv midt i døråpningen. Det er plastsluk og smøremembran med ukjent utførelse. Rommet har innredning med nedfelt servant, toalett og dusjvegger/hjørne. Det er elektrisk styrt vifte. Tilluft via spalte i dør. Hulltaking er foretatt uten å påvise unormale forhold. Hulltaking er foretatt ved/i i tilstøtende vegg til våtrom i soverom i kjeller..
Fuktkvotemåling (vekt%) i konstruksjonen ble målt til 6.
Merk: Ved hulltaking ble det ikke konstatert fukt ved måling. Utfra gjeldende utførelse/alder/tilstand er ikke dette noen garanti for at det ikke kan være fukt andre steder ved badet. Hulltakingen er en stikkprøve og ikke ett svar som nødvendigvis er fasit for hele våtrommet.

KJØKKEN Gå til side

Kjøkkenet har innredning med glatte fronter. Benkeplaten er av laminat med overlimt vask. Det er platetopp, stekeovn og vannstoppsystem. Det er montert belysning i underkant av overskap og kitchenboard eller lignende mellom benkeplate og overskap. Det er kjøkkenventilator med avtrekk ut. Tilluft via ventiler i vindu.

TEKNISKE INSTALLASJONER Gå til side

Innvendige vannledninger er av kobber. Det er ikke besiktiget i rørskap. Stoppekran er plassert i luke i soverom i kjeller. Det er avløpsrør av plast. Staking via sluk. Boligen har naturlig ventilasjon. Det er installert varmepumpe. Varmepumpe er plassert i stue. Varmtvannstanken er på ca. 200 liter. Varmtvannstanken er plassert i bad i kjeller. Det er sikringsskap med automatsikringer plassert i entre.

TOMTEFORHOLD Gå til side

Det er ukjent byggegrunn. Dreneringen er fra 1957. Bygningen har betonggrunnmur. Det er stripefundamenter av betong under grunnmur. Forstøtningsmurer er av naturstein. Tomten er opparbeidet med flatt terreng. Det er gruset innkjørsel og biloppstillingsplass. Det er etablert plen, plattinger og div beplantning rundt boligen. Utvendige avløpsrør er av plast og er fra 2020. Det er septiktank. Utvendige vannledninger er av ukjent type og er fra 1957. Det er offentlig vannforsyning via private stikkledninger. Septiktanken er av glassfiber. Septiktank er fra 2022.

Markedsvurdering

Totalt Bruksareal	72 m²
Totalt Bruksareal for hoveddel	60 m²
Totalpris	2 200 000

Arealer Gå til side

Befaring - og eiendomsopplysninger Gå til side

Tomteverdi og teknisk verdi bygninger	2 200 000

Forutsetninger og vedlegg Gå til side

Beskrivelse av eiendommen

Lovlighet

Gå til side

Fritidsbolig

• Det foreligger ikke tegninger

I mottatte dokumenter fra kommunen foreligger det ikke byggemeldte tegninger. Faktisk bruk av rom og det som er byggemeldt er av den grunn ikke undersøkt. Selger har ikke fremlagt godkjente byggetegninger. Dette anbefales innhentet i kommunen hvis det finnes. Anbefaler kjøper/megler å undersøke dette nærmere.

Anneks

• Det foreligger ikke tegninger

I mottatte dokumenter fra kommunen foreligger det ikke byggemeldte tegninger. Faktisk bruk av rom og det som er byggemeldt er av den grunn ikke undersøkt. Selger har ikke fremlagt godkjente byggetegninger. Dette anbefales innhentet i kommunen hvis det finnes. Anbefaler kjøper å undersøke nærmere

Bod/lekehytte

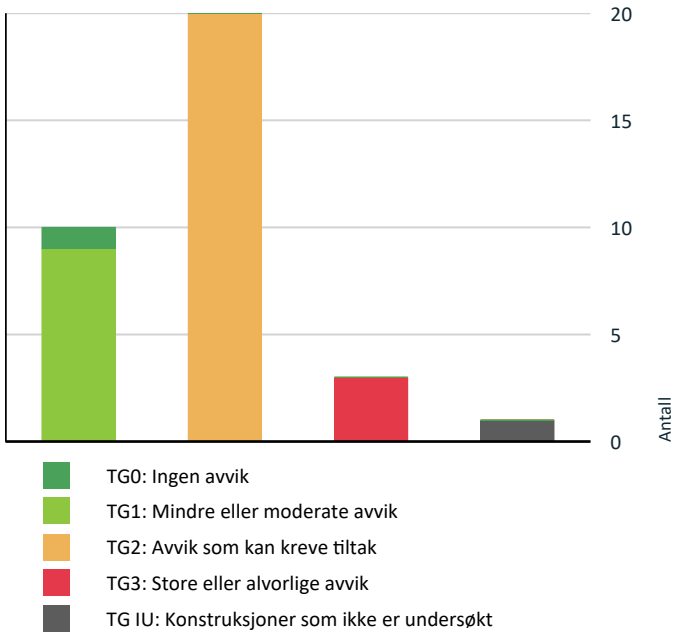
• Det foreligger ikke tegninger

I mottatte dokumenter fra kommunen foreligger det ikke byggemeldte tegninger. Faktisk bruk av rom og det som er byggemeldt er av den grunn ikke undersøkt. Selger har ikke fremlagt godkjente byggetegninger. Dette anbefales innhentet i kommunen hvis det finnes. Anbefaler kjøper å undersøke nærmere.

Tte Consult A/S
Vegsundbakken 6
6020 ÅLESUND

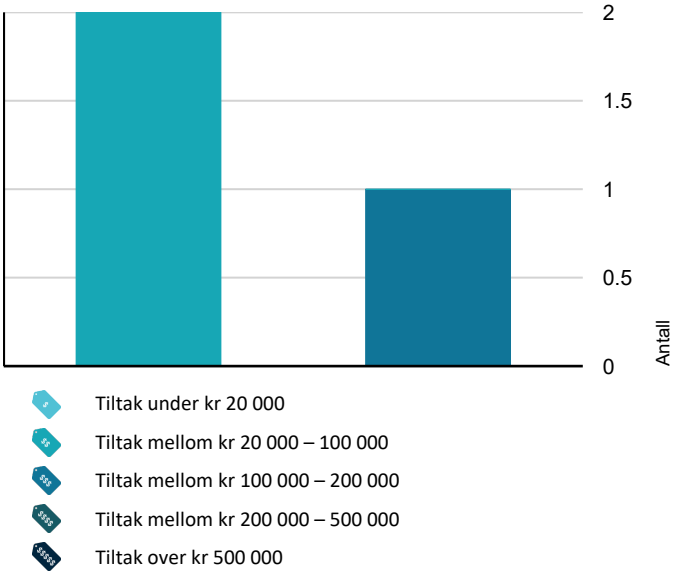
Sammendrag av boligens tilstand

Fordeling av tilstandsgrader

Vil du vite mer om tilstandsgrader? Se side 4.

Anslag på utbedringskostnad

Hva er anslag på utbedringskostnad? Se side 4.

Spesielt for dette oppdraget/rapporten

Rapporten er revidert med ny befaring som følge av rapporten var over ett år gammel. Den opprinnelig rapporten var datert 12.12.2024. Det er ikke innhentet ny egenerklæring, og heller ikke nyere kommunale dokumenter. Megler kan orientere nærmere vedrørende dette

Oppsummering av avvik

Vil du vite mer? Se på rommet eller bygningsdelen senere i rapporten.

Fritidsbolig

TG 3 STORE ELLER ALVORLIGE AVVIK

Utvendig > Nedløp og beslag	Gå til side
Innvendig > Etasjeskille/gulv mot grunn	Gå til side
Innvendig > Pipe og ildsted	Gå til side

TG IU KONSTRUKSJONER SOM IKKE ER UNDERSØKT

Utvendig > Takkonstruksjon/Loft	Gå til side

TG 2 AVVIK SOM KAN KREVE TILTAK

Utvendig > Taktekking	Gå til side
Utvendig > Veggkonstruksjon	Gå til side
Utvendig > Vinduer	Gå til side
Utvendig > Dører	Gå til side
Utvendig > Balkonger, terrasser og rom under balkonger	Gå til side
Innvendig > Overflater	Gå til side
Innvendig > Rom Under Terreng	Gå til side
Innvendig > Krypkjeller	Gå til side
Innvendig > Innvendige trapper	Gå til side
Tekniske installasjoner > Vannledninger	Gå til side
Tekniske installasjoner > Avløpsrør	Gå til side
Tekniske installasjoner > Varmesentral	Gå til side

Sammendrag av boligens tilstand

Tomteforhold > Fuktsikring og drenering Gå til side

Tomteforhold > Forstøtningsmurer Gå til side

Tomteforhold > Terrengforhold Gå til side

Tomteforhold > Utvendige vann- og avløpsledninger Gå til side

Kjøkken > Etasje > Kjøkken m/trapp > Overflater og innredning Gå til side

Våtrom > Kjeller > Bad/vaskerom > Overflater vegger og himling Gå til side

Våtrom > Kjeller > Bad/vaskerom > Overflater Gulv Gå til side

Våtrom > Kjeller > Bad/vaskerom > Sluk, membran og tettesjikt Gå til side

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Forhold som åpenbart kan medføre fare for helse, miljø og sikkerhet > Helse, miljø og sikkerhet

- Åpninger mellom trinn i innvendig trapp er større enn dagens forskriftskrav. Gå til side
- Det er avvik i rømningsveier.
- Det er ikke foretatt radonmålinger, og bygget er heller ikke utført med radonsperre.
- Det er ikke montert rekkverk på innvendig trapp.
- Det er manglende rekkverk/annen sikring på forstøtningsmurer som krever dette utifra dagens krav.
- Det mangler håndløper på vegg i det innvendige trappeløpet.
- Rekkverket på balkong eller terrasse er for lavt i forhold til dagens krav.

Tilstandsrapport

FRITIDSBOLIG

Byggeår
1957

Kommentar
Ref ambita

Anvendelse
Hytte

Standard
Normal standard på bygget ut ifra alder/konstruksjon - jamfør beskrivelse under konstruksjoner.

Vedlikehold
Normalt vedlikehold må forventes

Tilbygg / modernisering		
2022	Modernisering	Det ble lagt ny drenering på tomten. Utført av entreprenør.
2022	Modernisering	Ny terrasse. Utført av eier/vennetjeneste.
2023	Modernisering	Det er montert nye vinduer i kjeller i 2023. Utført av eier/vennetjeneste.
2024	Modernisering	Det er montert spiler i entre/kjøkken. Utført av eier/vennetjeneste.

UTVENDIG

TG 2 Taktekking

Punktet må sees i sammenheng med Takkonstruksjon/Loft

Taktekkingen er av stål/aluminiumsplater. Taket er besiktiget fra bakkenivå.
Merk: Siden taket (takkonstruksjon, taktekking og skorstein) kun er observert fra bakkenivå, er vurderingen begrenset av dette. Det er ikke sikkerhetsmessig forsvarlig å bevege seg ut på taket eller observere fra stige. Selv om det ikke er avdekket skader under befaringen, betyr ikke dette at det ikke foreligger skader som en besiktigelse på taket kan avdekke. Vær oppmerksom på denne risikoen. En undersøkelse av taket kan utføres av en fagperson under tilstrekkelige sikkerhetsforhold.

Årstall: 2005 **Kilde:** Tidligere salgsoppgaver

Vurdering av avvik:
• Mer enn halvparten av forventet brukstid er passert på undertak.

Konsekvens/tiltak
• Tidspunkt for utskiftning av undertak nærmer seg.
• Overvåk tilstanden jevnlig. For å få tilstandsgrad 0 eller 1 må tekkingen skiftes ut, men tidspunktet for når dette er nødvendig er vanskelig å si noe om.
• Når taktekking og undertak begynner å bli gamle, øker risikoen for lekkasjer, noe som kan føre til omfattende og kostbare reparasjoner av underliggende konstruksjoner dersom en ikke foretar tiltak på konstruksjonene før dette oppstår.

Det bør vurderes utskiftning av undertak når forventet brukstid nærmer seg slutten, for å unngå risiko for vannlekkasjer og påfølgende skader på underliggende konstruksjoner. Overvåk tilstanden jevnlig for å oppdage eventuelle tegn til svikt i tide.

TG 3 Nedløp og beslag

Det er nedløp, takrenner og beslag av metall.

Årstall: 2005 **Kilde:** Tidligere salgsoppgaver

Vurdering av avvik:
• Det er ikke tilfredsstillende bortledning av vann fra taknedløp ved grunnmur.
• Det mangler snøfangere på hele eller deler av taket, noe som var krav på byggemeldingstidspunktet.

Konsekvens/tiltak
• Det må monteres snøfangere for å oppfylle byggeårets krav.
• Det bør lages system for bortledning av vann fra taknedløp ved grunnmur.

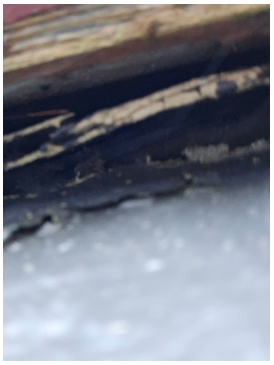
Det bør monteres snøfangere for å oppfylle kravene som gjaldt ved byggemeldingstidspunktet.
Det bør også etableres tilfredsstillende system for bortledning av vann fra taknedløp ved grunnmur.
Manglende snøfangere kan føre til fare for personskader og materielle skader ved snøras fra taket.
Utilstrekkelig bortledning av vann kan medføre økt fuktbelastning mot grunnmur, noe som kan gi fuktskader og redusert levetid på konstruksjonen.

Kostnadsestimat: 20 000 - 100 000

Tilstandsrapport

TG 2 Veggkonstruksjon

Veggene har bindingsverkskonstruksjon fra byggeår. Fasade/kledning har liggende bordkledning.

Vurdering av avvik:
- Bordkledning går stedvis nesten helt ned i terreng.
- Det er ingen musesperre i nedre kant av konstruksjon.

Eier har plassert ut elektrisk muse- og rotteskremmer som et forebyggende tiltak, og opplyser at det ikke er observert problemer med gnagere.
Bordkledningen går stedvis nesten helt ned til terrassebord.

Konsekvens/tiltak
- Musesperre må etableres.
- Lokal utbedring bør foretas for å øke avstanden mellom terreng og bordkledning.

Lokal utbedring bør foretas for å øke avstanden mellom terrassebord og bordkledning, samt montere musesperre i nedre kant av konstruksjonen.
Konsekvensen av manglende tiltak er økt risiko for fuktopptrekk i kledningen og inntrengning av skadedyr, noe som kan føre til skader på bygningskonstruksjonen.

TG IU Takkonstruksjon/Loft

Punktet må sees i sammenheng med Taktekking

Takkonstruksjonen har sperrekonstruksjon.

Vurdering av avvik:
- Hele takkonstruksjonen er gjenbygget. Det er ingen mulighet til vurdering utover alder og observasjoner fra underliggende etg.

Konsekvens/tiltak
- Det må gjennomføres ytterligere undersøkelser.

Det bør gjennomføres ytterligere undersøkelser for å avdekke eventuelle skjulte feil eller mangler, da takkonstruksjonen er gjenbygget og ikke kan inspiseres uten inngrep.
Konsekvensen av manglende tilgang er at det kan foreligge skjulte skader eller feil utførelse som på sikt kan føre til alvorlige bygningsskader uten at dette kan oppdages ved visuell befaring.

TG 2 Vinduer

Bygningen har malte trevinduer med 2-lags glass.
Merk: Vinduer i kjeller er fra 2023

Vurdering av avvik:
- Det er påvist tegn på innvendig kondensering av enkelte vindusglass.
- Karmene i vinduer er slitte og det er sprekker i trevirket.
- Det er avvik:

Spalte mellom beslag og omramming er for liten, noe som kan føre til vannopptrekk og råteskade i trevirke.

Konsekvens/tiltak
- Andre tiltak:
- Tiltak:
- Det bør gjøres tiltak for å bedre ventilering av rommet.

Tilstandsrapport

Vedlikehold av vindu må påregnes.
Spalten mellom beslag og omramming bør utbedres slik at det oppnås tilstrekkelig tetting.
Dette vil redusere risikoen for vannopptrekk og påfølgende råteskader i trevirket.

TG 2 Dører

Bygningen har malt hovedytterdør og malt balkongdør i tre.
Merk: Eier informerer om at det ligger ny dør klar for montering i ene boden.

Vurdering av avvik:
• Karmene i dører er værslitte utvendig og det er sprekker i trevirket.

Ytterdør og terrassedør har værslitte overflater utvendig.

Konsekvens/tiltak
• Andre tiltak:

Det anbefales overflatebehandling og lokal utbedring av skader på karmene for å hindre videre forvitring og fuktskader.
Sprekker og værslitasje kan føre til redusert beskyttelse mot vær og vind, samt økt risiko for råte og nedsatt levetid på dørene.

TG 2 Balkonger, terrasser og rom under balkonger

Det er terrasse på ca 35 m2. Terrassen er oppbygget av bjelkelag i tre, dekke i tre og rekkverk i malt tre.
Det er en veranda ved inngangsparti på ca 9 m2. Verandaen er oppbygget av understøttet bjelkelag i tre, dekke i tre og rekkverk i malt tre.

Vurdering av avvik:
• Det er avvik:

Deler av terrassen mangler terrassedekke etter at jacuzzi er fjernet.

Konsekvens/tiltak
• Tiltak:

Det bør legges nytt terrassedekke der dette mangler.

TG 1 Utvendige trapper

Det er utvendig trapp i tre med rekkverk av tre.

Tilstandsrapport

INNVENDIG

TG 2 Overflater

Innvendig er det gulv av laminat. Veggene har malte plater. Innvendige tak har trepanel og himlingsplater.

Vurdering av avvik:
• Det er avvik:

Det er registrert dårlige avslutninger og manglende listverk på enkelte steder.

Konsekvens/tiltak
• Tiltak:

Det bør utføres vedlikehold og montering av manglende listverk samt utbedring av dårlige avslutninger for å sikre et tilfredsstillende estetisk resultat.

TG 3 Etasjeskille/gulv mot grunn

Etasjeskiller er av trebjelkelag.

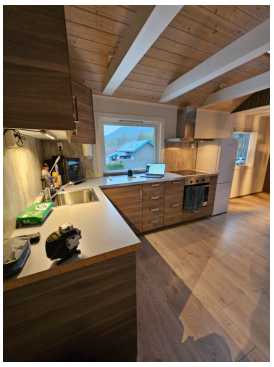
Vurdering av avvik:
• Målt høydeforskjell på over 20 mm innenfor en lengde på 2 meter. Tilstandsgrad 3 gis med bakgrunn i standardens krav til godkjente måleavvik.

Det er registrert høydeforskjell på ca 21mm innenfor 2 meter i kjøkkenet ved trappen til stuen.

Konsekvens/tiltak
• For å få tilstandsgrad 0 eller 1 må høydeforskjeller rettes opp. Det vil imidlertid sjelden være økonomisk rasjonelt som et enkeltstående tiltak i en bolig som dette. Dersom boligen en gang skal renoveres, kan man vurdere slike tiltak.

Det bør gjennomføres utbedring av etasjeskillet for å redusere høydeforskjellene til et akseptabelt nivå.
Dersom dette ikke utbedres, kan det føre til redusert bokomfort, problemer med gulvbelegg og økt risiko for følgeskader på konstruksjonen.

Kostnadsestimat: 100 000 - 200 000

TG 3 Pipe og ildsted

Boligen har mursteinspipe og sotluke/feieluke.

Vurdering av avvik:
• Det er påvist brennbart materiale nærmere enn 300 mm fra sotluke/feieluke.
• Ildfast plate mangler på gulvet under sotluke/feieluke på pipe.
• Pipevanger er ikke synlige.

Konsekvens/tiltak
• Det anbefales å montere ildfast plate under luker på pipe.
• Pipevanger må gjøres tilgjengelig.

Det bør monteres ildfast plate på gulvet under sotluke/feieluke, og det må sikres tilstrekkelig avstand mellom sotluke/feieluke og brennbart materiale for å redusere risikoen for brann.
Pipevanger må gjøres tilgjengelig for inspeksjon.
Manglende tiltak kan føre til økt fare for antennelse av brennbart materiale ved bruk av ildstedet.

Kostnadsestimat: 20 000 - 100 000

TG 2 Rom Under Terreng

Punktet må sees i sammenheng med 'Drenering'

Tilstandsrapport

Gulvet har laminat. Veggene har plater. Hulltaking er foretatt og det er påvist avvik i konstruksjonen. Hulltaking er foretatt ved/i i tilstøtende vegg til terreng i soverom i kjeller. Fuktkvotemåling (vekt%) i konstruksjonen ble målt til 11.
Merk: Når fuktprosenten i rom under terrenget er målt til under 16%, indikerer dette at fuktighetsnivået er innenfor sikre og akseptable grenser. Dette betyr at det er lav risiko for fuktrelaterte problemer som mugg, soppvekst eller strukturelle skader. En fuktprosent under 16% anses generelt som tørr, og det er derfor ikke nødvendig med tiltak for fuktredusering i dette området. Det er likevel viktig å opprettholde god ventilasjon og regelmessig overvåke fuktighetsnivåene for å sikre at de forblir stabile over tid.

Vurdering av avvik:
• Det er registrert typisk "kjellerlukt"

Det er registrert typisk "kjellerlukt" ved hulltaking i tilstøtende vegg til terreng i soverom i kjeller.

Konsekvens/tiltak
• Andre tiltak:

Det bør gjennomføres ytterligere undersøkelser for å avdekke årsaken til kjellerlukten, selv om fuktmålingene er innenfor akseptable grenser. Dersom årsaken ikke utbedres, kan det over tid oppstå risiko for mugg- og soppskader, samt redusert innemiljø.
Det anbefales å opprettholde god ventilasjon og regelmessig overvåke forholdene.

TG 2 Krypkjeller

Bygningen har krypkjeller under trebjelkelag og stubbegulv.
Merk: Det tas spesifikt forbehold om at deler av bygningsdelen er skjult/utilgjengelig, har en alder som øker sannsynligheten for skjulte feil og har brukt opp mye av sin forventede brukstid. Jeg anbefaler derfor ytterligere undersøkelser.

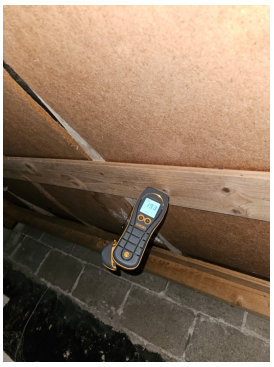
Vurdering av avvik:
• Det er ikke tilfredsstillende ventilering av krypkjeller.
• Det er stedvis påvist fuktnivå som tilsier at konstruksjonen kan ha fuktskader.

Det er registrert fuktmerker i himlingen i krypkjelleren. Årsaken til dette er ikke kjent.
Det ble registrert noe fuktinnsig i veggene, noe som kan skyldes sviktende drenering.
Det ble målt noe forhøyet fuktighet i bjelkelaget, noe som kan skyldes utilstrekkelig ventilasjon.

Konsekvens/tiltak
• Bedre ventilering må etableres.
• Overvåk konstruksjonen jevnlig. Avviket kan medføre behov for tiltak, men bør observeres over tid.

Bedre ventilering må etableres, og det bør gjennomføres ytterligere undersøkelser for å avdekke årsaken til fuktmerkene og det forhøyede fuktinnsiget.
Konsekvensen av manglende tiltak kan være utvikling av råte, sopp og skader på bjelkelag og stubbegulv, samt redusert levetid for konstruksjonen. Det anbefales også å vurdere forbedring av drenering for å redusere risikoen for ytterligere fuktskader.

Tilstandsrapport

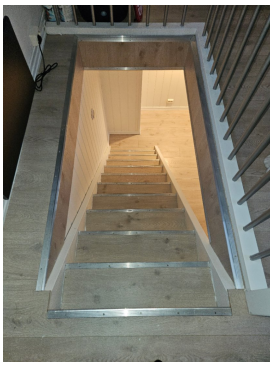
TG 2 Innvendige trapper

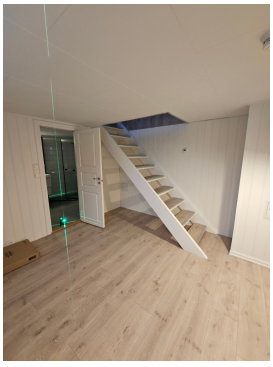
Boligen har tretrapp med laminat i trinnene.

Vurdering av avvik:
• Det er liten frihøyde i trappeløp

Konsekvens/tiltak
• Andre tiltak:

Frihøyden i trappeløpet bør økes for å oppfylle gjeldende krav og redusere risikoen for hodeskader ved ferdsel i trappen. Begrenset frihøyde kan medføre økt fare for personskade.

TG 1 Innvendige dører

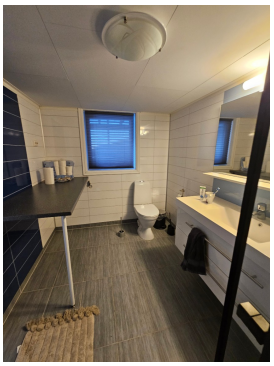
Innvendig har boligen malte glatte dører.

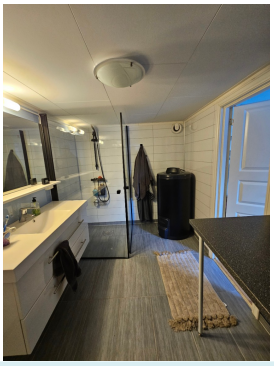
VÅTROM

KJELLER > BAD/VASKEROM

Generell

Aktuell byggeforskrift er teknisk forskrift 2010. Dokumentasjon: ingen dokumentasjon.

KJELLER > BAD/VASKEROM

TG 2 Overflater vegger og himling

Veggene har baderomsplater. Taket har himlingsplater.

Vurdering av avvik:
• Det er avvik:

Det er ikke benyttet mansjett rundt rørgjennomføringer i vegg under vask.

Konsekvens/tiltak
• Tiltak:

Det bør monteres mansjetter rundt rørgjennomføringer i vegg under vask for å sikre tilstrekkelig tetthet. Manglende mansjetter øker risikoen for fuktskader i veggkonstruksjonen ved eventuelle lekkasjer.

Tilstandsrapport

KJELLER > BAD/VASKEROM

TG 2 Overflater Gulv

Gulvet er flislagt. Rommet har elektriske varmekabler. Fall mot sluk er målt til 6 mm. Høydeforskjell fra toppen av sluket til toppen av membranen ved dørterskelen er 12 mm. Laser plassert på gulv midt i døråpningen.

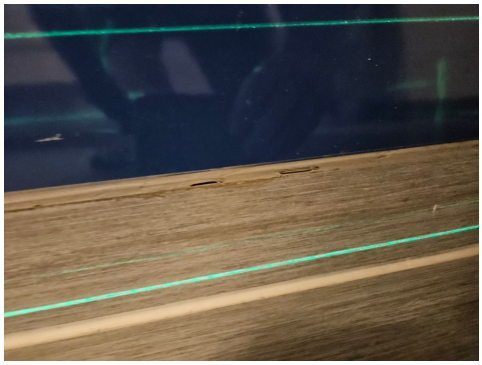
Vurdering av avvik:
• Det er påvist at flisfuger har riss/sprekker.
• Det er påvist at høydeforskjell fra topp slukrist til gulv/synlig topp membran ved dørterskel er mindre enn 25 mm.
• Det er påvist at noen fliser har bom (hulrom under).
• Det er påvist avvik i fallforhold til sluk i forhold til krav i forskrift på byggetidspunktet.

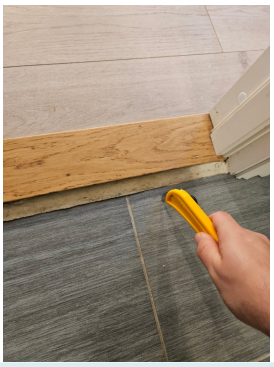
Konsekvens/tiltak
• Selv om bom eller hullyd ikke alltid er et umiddelbart problem, bør det overvåkes nøye før eventuell utvikling i sprekker i flisfuger e.l. oppstår. Dette må en foreta tiltak for, for å begrense utviklingen.
• Fuger bør skiftes ut.
• Et bad med manglende/redusert fall til sluk blir mindre funksjonelt og sikkert for brukeren. Dette kan medføre stående vann på gulvet, vann som ikke ledes effektivt til sluket, økt risiko for at vann renner ut av rommet og redusert sklisikkerhet på gulvet.

Fuger med riss og sprekker bør utbedres.
Fallforhold til sluk bør utbedres for å sikre tilfredsstillende drenering og redusere risiko for vannansamling og fuktskader.
Høydeforskjellen mellom sluk og dørterskel bør økes for å oppfylle forskriftskrav og redusere risiko for vannlekkasje ut av rommet.
Fliser med bomlyd bør overvåkes. Utbedring bør vurderes om disse skulle løsne.

KJELLER > BAD/VASKEROM

TG 2 Sluk, membran og tettesjikt

Det er plastsluk og smøremembran med ukjent utførelse.

Vurdering av avvik:
• Rommet er et våtrom hvor det ved etablering var krav om "uavhengig kontroll", men det foreligger ingen dokumentasjon på at det er utført "uavhengig kontroll".

Konsekvens/tiltak
• Dersom det ikke foreligger dokumentasjon i forhold til våtrommets utførelse kan det ikke med sikkerhet sies om våtrommet er bygget i henhold til gjeldende forskrifter og standarder på byggetidspunktet.

Det bør fremskaffes dokumentasjon på utført uavhengig kontroll av sluk, membran og tettesjikt.
Manglende dokumentasjon medfører usikkerhet om utførelsen er i henhold til gjeldende krav, noe som kan øke risikoen for fuktskader og lekkasjer i konstruksjonen.

KJELLER > BAD/VASKEROM

TG 1 Sanitærutstyr og innredning

Tilstandsrapport

Rommet har innredning med nedfelt servant, toalett og dusjvegger/hjørne.

KJELLER > BAD/VASKEROM

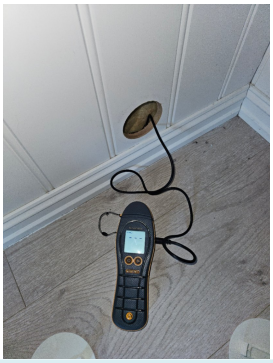
TG 1 Ventilasjon

Det er elektrisk styrt vifte. Tilluft via spalte i dør.

KJELLER > BAD/VASKEROM

TG 0 Tilliggende konstruksjoner våtrom

Hulltaking er foretatt uten å påvise unormale forhold. Hulltaking er foretatt ved/i i tilstøtende vegg til våtrom i soverom i kjeller..
Fuktkvotemåling (vekt%) i konstruksjonen ble målt til 6.
Merk: Ved hulltaking ble det ikke konstatert fukt ved måling. Utfra gjeldende utførelse/alder/tilstand er ikke dette noen garanti for at det ikke kan være fukt andre steder ved badet. Hulltakingen er en stikkprøve og ikke ett svar som nødvendigvis er fasit for hele våtrommet.

KJØKKEN

ETASJE > KJØKKEN M/TRAPP

TG 2 Overflater og innredning

Kjøkkenet har innredning med glatte fronter. Benkeplaten er av laminat med overlimt vask. Det er platetopp, stekeovn og vannstoppsystem. Det er montert belysning i underkant av overskap og kitchenboard eller lignende mellom benkeplate og overskap.

Vurdering av avvik:
• Det er ikke montert komfyrvakt i kjøkkenet som er krav på dette kjøkkenet ut ifra alder.

Konsekvens/tiltak
• Komfyrvakt må monteres.

Komfyrvakt bør monteres for å ivareta brannsikkerheten og redusere risikoen for brann i kjøkkenet. Manglende komfyrvakt kan medføre økt fare for branntilløp ved uoppmerksomhet eller teknisk svikt.

ETASJE > KJØKKEN M/TRAPP

TG 1 Avtrekk

Det er kjøkkenventilator med avtrekk ut. Tilluft via ventiler i vindu.

TEKNISKE INSTALLASJONER

TG 2 Vannledninger

Innvendige vannledninger er av kobber. Det er ikke besiktiget i rørskap. Stoppekran er plassert i luke i soverom i kjeller.

Vurdering av avvik:
• Mer enn halvparten av forventet brukstid er passert på innvendige vannledninger.
• Det er avvik:

Det er ikke tett skap rundt stoppekran.

Konsekvens/tiltak
• I forbindelse med oppgradering av våtrom vil det være naturlig med utskiftning av rør.
• Tiltak:

Det bør etableres tett skap rundt stoppekranen for å redusere risikoen for fuktskader i veggen ved eventuelle lekkasjer.
Manglende tetting kan føre til skjulte vannskader og påfølgende kostnader for utbedring.

TG 2 Avløpsrør

Det er avløpsrør av plast. Staking via sluk.

Vurdering av avvik:

Tilstandsrapport

• Mer enn halvparten av forventet brukstid er passert på innvendige avløpsledninger.

Konsekvens/tiltak
• I forbindelse med oppgradering av våtrom vil det være naturlig med utskiftning av rør.
• Eldre avløpsrør har blant annet større sannsynlighet for lekkasjer, noe som kan føre til omfattende og kostbare vannskader i boliger.

Det anbefales å vurdere utskiftning av avløpsrørene, da mer enn halvparten av forventet brukstid er passert. Konsekvensen av å ikke utbedre kan være økt risiko for lekkasjer og skader på omkringliggende konstruksjoner.

TG 1 Ventilasjon

Boligen har naturlig ventilasjon.

TG 2 Varmesentral

Det er installert varmepumpe. Varmepumpe er plassert i stue.

Årstall: 2020 **Kilde:** Eier

Vurdering av avvik:
• Det har ikke vært avholdt service på anlegget senere år.

Konsekvens/tiltak
• Anlegget må sjekkes av fagperson, som må utføre eventuelle tiltak på anlegget.

Det bør gjennomføres service på varmepumpen av kvalifisert personell for å sikre optimal drift og forlenge levetiden på anlegget. Manglende service kan føre til redusert effektivitet, økt energiforbruk og risiko for driftsstans eller kostbare reparasjoner.

TG 1 Varmtvannstank

Varmtvannstanken er på ca. 200 liter. Varmtvannstanken er plassert i bad i kjeller.

Årstall: 2020 **Kilde:** Eier

Elektrisk anlegg

Dette er en forenklet kontroll begrenset til de spørsmål og undersøkelser som forskrift til avhendingslova (tryggere bolighandel) § 2-18 inneholder. Dette kan ikke sammenlignes med en kontroll utført av offentlig myndighet (Det lokale eltilsyn) eller registrert elektrovirksomhet, og en bygningssakkyndig har verken kompetanse eller lov til å foreta en slik kontroll.

Tilstanden er vurdert ut fra den forenklede og begrensede kontrollen som forskriften inneholder. El-anlegget kan ha feil og mangler som en slik forenklet undersøkelse ikke vil avdekke. Vær derfor oppmerksom på denne risikoen, og søk videre veiledning eller få en fullstendig kontroll utført av registrert elektrovirksomhet.

Det er sikringsskap med automatsikringer plassert i entre.

1. Foreligger det eltilsynsrapport de siste 5 år, og det er ikke foretatt arbeid på anlegget etter denne, utenom retting av eventuelle avvik i eltilsynsrapport (dvs en el-tilsynsrapport uten avvik)?
   Nei

Spørsmål til eier

2. Når ble det elektriske anlegget installert eller sist gang totalt rehabilitert (årstall)? Med totalt rehabilitert menes fullstendig utskiftet anlegg fra inntakssikring og videre.
   2016

3. Er alle elektriske arbeider/anlegg i boligen utført av en registrert elektroinstallasjonsvirksomhet?
   Ja

4. Er det elektriske anlegget utført eller er det foretatt tilleggsarbeider på det elektriske anlegget etter 1.1.1999?
   Ja

   Eksisterer det samsvarserklæring?
   Nei

5. Foreligger det kontrollrapport fra offentlig myndighet – Det Lokale Eltilsyn (DLE) eller eventuelt andre tilsvarende kontrollinstanser med avvik som ikke er utbedret eller kontrollen er over 5 år?
   Nei

6. Forekommer det ofte at sikringene løses ut?
   Nei

7. Har det vært brann, branntilløp eller varmgang (for eksempel termiske skader på deksler, kontaktpunkter eller lignende) i boligens elektriske anlegg?
   Nei

Generelt om anlegget

8. Er det tegn til at det har vært termiske skader (tegn på varmgang) på kabler, brytere, downlights, stikkontakter og elektrisk utstyr? Sjekk samtidig tilstanden på elektrisk tilkobling av varmtvannsbereder, jamfør eget punkt under varmtvannstank
   Nei

9. Er der synlig defekter på kabler eller er disse ikke tilstrekkelig festet?
   Nei

Inntak og sikringsskap

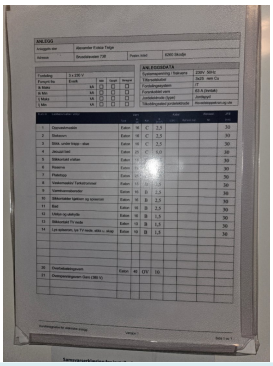
10. Er det tegn på at kabelinnføringer og hull i inntak og sikringsskap ikke er tette, så langt dette er mulig å sjekke uten å fjerne kapslinger?
    Nei

11. Finnes det kursfortegnelse, og er den i samsvar med antall sikringer?
    Ja

12. Foreta en helhetsvurdering av det elektriske anlegget, dets alder, allmenne tilstand og fare for liv og helse. Bør det elektriske anlegget ha en utvidet el-kontroll?
    Ja Ettersom det ikke foreligger noe dokumentasjon på arbeder på det elektriske anlegget i denne boligen utført før 2016, tar takstmann spesifisert forbehold om at det kan være feil og avvik ved anlegget. Undertegnede anbefaler derfor at det utføres en utvidet el-kontroll på det elektriske anlegget.

Tilstandsrapport

TOMTEFORHOLD

Byggegrunn

Det er ukjent byggegrunn.

TG 2 Fuktsikring og drenering

Punktet må sees i sammenheng 'Rom under terreng'

Dreneringen er fra 1957.
Merknad: Det ble lagt ny drenering rundt deler av hytten ca 1994. (Opplyst i tidligere salgsoppgave)
Eier informerer om at det er lagt inn rørføringer som skal lede overflate vann bort fra baksiden av boligen i 2024.

Vurdering av avvik:
• Mer enn halvparten av forventet levetid på drenering er overskredet.

Konsekvens/tiltak
• Tiltak for redrenering rundt boligen kan ikke utelukkes.
• Overvåk tilstanden jevnlig. For å få tilstandsgrad 0 eller 1 må dreneringen skiftes ut, men tidspunktet for når dette er nødvendig er vanskelig å si noe om.

Det bør vurderes å skifte ut dreneringen, da mer enn halvparten av forventet levetid er overskredet.
Konsekvensen av mangelfull eller gammel drenering er økt risiko for fuktinntrengning i kjeller og underetasje, noe som kan føre til skader på bygningskonstruksjonen og dårligere innemiljø.
Overvåk tilstanden jevnlig, og vurder ytterligere tiltak dersom det oppdages tegn til fukt.

TG 1 Grunnmur og fundamenter

Bygningen har betonggrunnmur. Det er stripefundamenter av betong under grunnmur.

TG 2 Forstøtningsmurer

Forstøtningsmurer er av naturstein.
Merk: Manglende rekkverk på forstøtningsmurer er omtalt under Helse, miljø og sikkerhet.

Vurdering av avvik:
• Det er avvik:

Forstøtningsmuren bærer preg av slitasje.

Konsekvens/tiltak
• Tiltak:

Det bør gjennomføres nødvendig vedlikehold av forstøtningsmuren for å hindre ytterligere forringelse og redusere risikoen for konstruksjonssvikt eller sikkerhetsfare.

TG 2 Terrengforhold

Tomten er opparbeidet med flatt terreng. Det er gruset innkjørsel og biloppstillingsplass. Det er etablert plen, plattinger og div beplantning rundt boligen.

Vurdering av avvik:
• Det er påvist områder på eiendommen med stående vann.

Konsekvens/tiltak
• Det må foretas terrengdrenering på eiendommen.

Det bør etableres tiltak for å lede bort overflatevann fra områder med stående vann, for å redusere risikoen for fuktskader på bygningens konstruksjoner og unødvendig belastning av dreneringssystemet.

TG 2 Utvendige vann- og avløpsledninger

Utvendige avløpsrør er av plast og er fra 2020. Det er septiktank.
Utvendige vannledninger er av ukjent type og ukjent alder. Det er offentlig vannforsyning via private stikkledninger.

Vurdering av avvik:
• Mer enn halvparten av forventet brukstid er passert på utvendige vannledninger.

Konsekvens/tiltak
• Det er ikke behov for utbedringstiltak siden anlegget fungerer i dag, men ut ifra alder kan skader plutselig oppstå på eldre anlegg.

Det bør vurderes utskifting eller nærmere undersøkelse av de utvendige vannledningene, da mer enn halvparten av forventet brukstid er passert.
Konsekvensen ved å ikke utbedre kan være økt risiko for lekkasjer, driftsavbrudd og uforutsette kostnader ved plutselig svikt i ledningsnettet.

TG 1 Septiktank

Septiktanken er av glassfiber. Septikktank er fra 2022.

Årstall: 2022 **Kilde:** Eier

Tilstandsrapport

FORHOLD SOM ÅPENBART KAN MEDFØRE FARE FOR HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Helse, miljø og sikkerhet

Dette punktet inneholder tydelige og lett synlige forhold ved boligen som åpenbart kan påvirke helse, miljø og sikkerhet, og som bygningssakkyndige har oppdaget. Terskelen for hva som anses som åpenbart er høy, og det utføres ikke undersøkelser med sikte på å avdekke slike forhold. Punktet omfatter ikke skjulte eller ikke-synlige forhold, tekniske vurderinger eller forhold som krever spesialundersøkelser. Forhold vurderes etter byggteknisk forskrift på befaringstidpunktet.

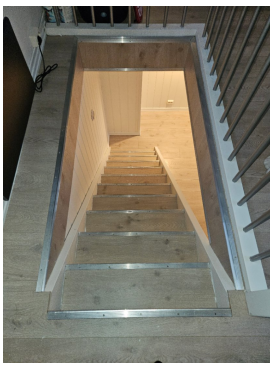
Vurdering av avvik:
• Åpninger mellom trinn i innvendig trapp er større enn dagens forskriftskrav.
• Det er avvik i rømningsveier.
• Det er ikke foretatt radonmålinger, og bygget er heller ikke utført med radonsperre.
• Det er ikke montert rekkverk på innvendig trapp.
• Det er manglende rekkverk/annen sikring på forstøtningsmurer som krever dette utifra dagens krav.
• Det mangler håndløper på vegg i det innvendige trappeløpet.
• Rekkverket på balkong eller terrasse er for lavt i forhold til dagens krav.

Det mangler rekkverk i nedre del av trappen til kjeller, samt på trappen ned til stuen.
Det mangler ett trinn fra betongplattingen ned til gangveien mot innkjørselen, noe som medfører fare for fall.
Det er påvist avvik i forhold til rømningsvei og dagslysflate i kjeller da vinduet ikke oppfyller kravene til sikker rømning.

Konsekvens/tiltak
• Det bør gjennomføres radonmålinger.
• Åpninger i innvendige trapper er såpass store at det ut ifra sikkerhetsmessige forhold anbefales å lage mindre åpninger.
• Rekkverk på innvendig trapp må monteres for å lukke avviket.
• Håndløper på innvendig trapp må monteres på vegg for å tilfredsstille krav på byggetidspunktet.
• Rekkverk/annen sikring på forstøtningsmur må settes opp/utbedres.
• Rekkverkshøyde på balkong eller terrasse må endres for å tilfredsstille krav på byggemeldingstidspunktet.
• For å avklare omfanget av avvik ved rømningsveier bør det innhentes en brannteknisk vurdering.

Det bør monteres rekkverk i nedre del av trappen til kjeller, på trappen ned til stuen og på forstøtningsmurer for å ivareta sikkerheten og redusere risikoen for fallulykker.
Det bør etableres et ekstra trinn fra betongplattingen ned til gangveien mot innkjørselen for å hindre snuble- og fallfare.
Avvik i rømningsvei og dagslysflate i kjeller bør utbedres for å sikre forsvarlig rømningsmulighet og tilfredsstillende lysforhold, slik at risikoen ved brann eller andre nødsituasjoner reduseres.

Bygninger på eiendommen

Anneks

Anvendelse
Bod

Byggeår

Kommentar
Ukjent byggeår

Standard
Normal standard på bygget ut ifra alder/konstruksjon.

Vedlikehold
Normalt vedlikehold må forventes

Beskrivelse
Det er et anneks på ca 8 m2 som er bygd på betong søyler og har bjelkelag i tre, bindingsverk i tre med stående tømmer kledning, sperre konstruksjon og torvtak. Det er 2 vindu og 1 ytterdør i annekset. Annekset er ikke innredet og blir i dag brukt som bod. Anneks er ikke tilstandsvurdert, bare beskrevet. Det er registrert sprukket glass i det ene vinduet.

Bygningen er oppført etter den byggeskikk som var vanlig på oppføringstidspunktet, og det vil normalt alltid kunne registreres enkelte symptomer på avvik fra normal tilstand, som følge av normal slitasje og alder på bygningsdelene.

Bygget er ikke tilstandsvurdert ihht Forskrift til avhendingslova og NS3600. Dette er kun en enkel beskrivelse.

Bod/lekehytte

Anvendelse
Bod

Byggeår

Kommentar
Ukjent byggeår

Standard
Normal standard på bygget ut ifra alder/konstruksjon.

Vedlikehold
Normalt vedlikehold må forventes.

Beskrivelse
Det er en Bod/Lekehytte på ca 4m2 som er bygd på betong søyler og har bjelkelag i tre, bindingsverk i tre med stående tømmer kledning, sperre konstruksjon og torvtak. Det er vindu og ytterdør i annekset. Lekehytten er delvis innredet og blir i dag brukt som bod. Bod/lekehytte er ikke tilstandsvurdert, bare beskrevet

Bygningen er oppført etter den byggeskikk som var vanlig på oppføringstidspunktet, og det vil normalt alltid kunne registreres enkelte symptomer på avvik fra normal tilstand, som følge av normal slitasje og alder på bygningsdelene.

Bygget er ikke tilstandsvurdert ihht Forskrift til avhendingslova og NS3600. Dette er kun en enkel beskrivelse.

Konklusjon og markedsvurdering

Formål med takseringen: Salg

Hovedbyggets BRA/BRA-i

60 m²/60 m²

Fritidsbolig: Stue, Entré, Kjøkken, Soverom, Bad/vaskerom

Andre bygg: Anneks, Bod/lekehytte
Bruksareal andre bygg: 12 m²

Detaljert oppstilling over areal finnes i rapporten.

Markedsverdi

Kr 2 200 000

Vurdering av hva verdien er i det åpne eiendomsmarkedet på vurderingstidspunkt. I tilfelle det er andel fellesgjeld/fellesformue, borett, bruksrett eller festet tomt, er det gjort fradrag/tillegg for dette.

Les mer om markedsverdi på siste side i rapporten.

Teknisk verdi bygninger, med tomteverdi

Kr 2 200 000

Kostnaden ved å oppføre et tilsvarende bygg i henhold til dagens lovverk, med fradrag for utidsmessighet, elde, vedlikeholds mangler, gjenstående arbeider, tilstandssvekkelser og forskriftsmangler.

Les mer om teknisk verdi på siste side i rapporten.

Markedsverdi	**2 200 000**
Konklusjon markedsverdi	**2 200 000**

Markedsvurdering

Hytte beliggende ved Reiakvam i Brusdalen i Ålesund kommune. Hytten er opprinnelig fra 1957. Hytten har på 2000 tallet og i de senere år blitt pusset opp og vedlikeholdt. Hytten går over to etasjer pluss hems. Hytten har en terrasse på ca. 35 m2 og en veranda ved inngangspartiet på ca. 9 m2. Badestamp på terrassen. På eiendommen er det i tillegg også oppført ett anneks, bod/lekehytte, vedskjul og uthus. Eiendommen ligger fint til i terrenget med gode sol- og utsiktsforhold. Flotte turmuligheter i nærområdet Hytten fremstår med normal standard, men som følge av alder og slitasje må det påregnes oppgraderinger/vedlikehold på flere bygningsdeler

Eiendommens type og standard gjør at det er få eller ingen sammenlignbare eiendommer i umiddelbar nærhet eller nært i tid. Det er sammenlignet omsetninger for tilsvarende eiendommer i området, men disse eiendommene ligger geografisk noe fra takstobjektet eller er noen år tilbake i tid. Markedsverdien er satt ut fra disse vurderingene. Det begrensede utvalget i sammenlignbare eiendommer gjør verdifastsettelsen usikker.

Beregninger

Årlige kostnader

Eiendomsskatt og kommunale avgifter ca. (2024)	Kr.		12 212
Sum Årlige kostnader (Avrundet)	**Kr.**		**12 000**

Teknisk verdi bygninger

Fritidsbolig

Normale byggekostnader (utregnet som for nybygg)	Kr.		2 700 000
Fradrag (utidsmessighet, elde, vedlikeholdsmangler, gjenstående arbeider, svekkelser og forskriftsmangler)	Kr.	-	1 210 000
Sum teknisk verdi - Fritidsbolig	Kr.		**1 500 000**

Anneks

Normale byggekostnader (utregnet som for nybygg)	Kr.		80 000
Fradrag (utidsmessighet, elde, vedlikeholdsmangler, gjenstående arbeider, svekkelser og forskriftsmangler)	Kr.	-	30 000
Sum teknisk verdi - Anneks	Kr.		**50 000**

Bod/lekehytte

Normale byggekostnader (utregnet som for nybygg)	Kr.		60 000
Fradrag (utidsmessighet, elde, vedlikeholdsmangler, gjenstående arbeider, svekkelser og forskriftsmangler)	Kr.	-	
Sum teknisk verdi - Bod/lekehytte	Kr.		**60 000**

Sum teknisk verdi bygninger	**Kr.**		**1 610 000**

Tomteverdi

Tomteverdi er en beregnet verdi for tomten slik den fremstår på befaringstidspunktet. Tomteverdien består av normal tomtekostnad i det aktuelle området og en vurdert verdi for beliggenhet. Normal tomtekostnad fremkommer ved å beregne teknisk verdi for råtomt, infrastruktur på tomten samt opparbeiding / beplantning, arrondering av terrenget og markedstilpasning for beliggenhet.

Normal tomteverdi	Kr.		600 000
Beregnet tomteverdi	**Kr.**		**600 000**

Tomteverdi og teknisk verdi bygninger

Tomteverdi og teknisk verdi bygninger for det aktuelle takstobjektet (Avrundet)	**Kr.**		**2 200 000**

Arealer, byggetegninger og brannceller

Standard gjeldende fra 01.01.2024

Arealmålinger og arealoppsett er basert på Norsk standard 3940:2023 Areal- og volum-beregninger av bygninger. Arealet gjelder for tidspunktet da boligen ble målt

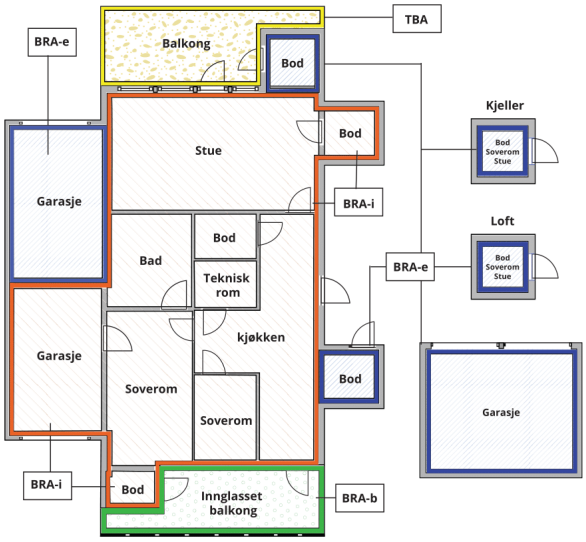
Hva er måleverdig areal?

Arealet i rommet må ha minst 1,90 m fri høyde over gulvet og minst bredde på 0,60 m. Et loft med skråtak vil for eksempel bare få registrert målbart areal der høyden er minst 1,90 m og bredden minst 0,60 m.Rommet må ha dør eller luke, og gangbart gulv.

Hva er bruksareal?

BRA = BRA-i + BRA-e + BRA-b

Bruksarealet for bygningen er bruttoarealet minus arealet som opptas av yttervegger.

Carport og/eller garasjeplass i felles garasjeanlegg er ikke måleverdig areal

Internt bruksareal **(BRA-i)**	Arealet innenfor boenheten(e)
Eksternt bruksareal **(BRA-e)**	Arealet av alle rom utenfor boenheten(e) og som tilhører denne, slik som for eksempel boder
Innglasset balkong mv **(BRA-b)**	Arealet av innglasset balkong, veranda eller altan når denne er tilknyttet boenheten(e)
Terrasse- og balkongareal **(TBA)**	Arealet av terrasser, åpne balkonger og åpen altan tilknyttet boenheten(e)
Gulvareal **(GUA)**	Er sum av BRA (bruksareal) og ALH (areal med lav takhøyde). Areal med lav takhøyde (ALH) er ikke måleverdig areal, som skyldes skråtak og lav himlingshøyde. GUA kan opplyses i markedsføring der det er aktuelt for den konkrete boligen og kun sammen med BRA-i, for eksempel der gulvflaten har en verdi og har funksjon ved møblering og bruk av rommene. Ikke innredet areal som kaldloft, måles og oppgis normalt ikke.

Arealet kan ikke alltid fastsettes nøyaktig

Areal kan være komplisert eller umulig å måle opp nøyaktig fordi det er vanskelig å fastslå tykkelsen på innervegger, skjevheter i og utforming av bygningskonstruksjoner som karnapp, buer og vinkler som ikke er rette, åpne rom over flere etasjer og så videre.

Eiendommens markedsverdi kan ikke baseres på en matematisk beregning basert på antall kvadratmeter opplyst i rapporten. Opplysninger om areal kan altså ikke alene benyttes for å beregne eiendommens verdi.

Den bygningssakkyndige kan avdekke eventuelle bruksendringer og avvik i branncelleinndeling

Den bygningssakkyndige ser på byggetegninger hvis de er tilgjengelige og dette er en del av oppdraget,og vurderer bruken av boligen opp mot tegningene. Hvis den bygningssakkyndig avdekker at en bolig ikke ser ut til å være delt opp i brannceller etter kravene i byggteknisk forskrift på befaringstidspunktet, skal det opplyses om dette.

Reglene om bruksendring og brannceller kan være kompliserte. Søk videre faglige råd om rapporten ikke gir deg svar. Den bygningssakkyndige kan ikke vurdere og svare på alle spørsmål, og kan heller ikke vite om kommunen kan gi unntak for kravene som gjelder. Vil du vite mer?

Om brannceller

En branncelle er hele eller avgrensede deler av en bygning hvor en brann fritt kan utvikle seg uten at den kan spre seg til andre bygninger eller andre deler av bygningen i løpet av en fastsatt tid.

Om bruksendring

Bruksendring er å endre bruken av et rom fra en tillatt bruk til en annen. Dette kan kreve søknad og tillatelse, for eksempel hvis du endrer et rom fra bod til soverom eller arbeidsrom,eller hvis du endrer en bolig til to separate boliger.

Rom for varig opphold har krav til takhøyde, romstørrelse,rømningsvei og lysforhold som må være oppfylt. Du kan søke kommunen om unntak for kravene, men kan ikke regne med å få unntak for krav som går på helse og sikkerhet, for eksempel krav til rømningsvei.

Bruksendring som krever godkjenning, og som ikke er søkt bruksendret, er ulovlig. Kommunen kan etter plan- og bygningsloven kapittel 32 forfølge overtredelser. Kommunen kan pålegge deg å avslutte den ulovlige bruken, eventuelt å rette eller tilbakeføre rommet til godkjent bruk.

Arealer

Fritidsbolig

	Bruksareal BRA m²				
Etasje	**Internt bruksareal (BRA-i)**	**Eksternt bruksareal (BRA-e)**	**Innglasset balkong (BRA-b)**	**SUM**	**Terrasse- og balkongareal (TBA)**
Etasje	42			42	44
Kjeller	18			18	
SUM	**60**				**44**
SUM BRA	**60**				

Romfordeling

Etasje	Internt bruksareal (BRA-i)	Eksternt bruksareal (BRA-e)	Innglasset balkong (BRA-b)
Etasje	Stue m/trapp, entré, kjøkken m/trapp		
Kjeller	Soverom m/trapp, bad/vaskerom		

Kommentar

Areal av terrasser var vanskelig å måle og er av den grunn omtrentlige
Hems er ikke medtatt som følge av at det ikke er målverdig areal
Vedskjul og uthus er ikke medtatt i arealberegningen som følge av at de ikke har målverdig areal

Lovlighet

Byggetegninger

Det foreligger ikke tegninger

Kommentar: I mottatte dokumenter fra kommunen foreligger det ikke byggemeldte tegninger. Faktisk bruk av rom og det som er byggemeldt er av den grunn ikke undersøkt. Selger har ikke fremlagt godkjente byggetegninger. Dette anbefales innhentet i kommunen hvis det finnes. Anbefaler kjøper/megler å undersøke dette nærmere.

Nyere håndverkstjenester

Er det ifølge eier utført håndverkstjenester på boligen siste 5 år? ☑ Ja ☐ Nei

Kommentar: Se tilbygg/modernisering.

Anneks

	Bruksareal BRA m²				
Etasje	**Internt bruksareal (BRA-i)**	**Eksternt bruksareal (BRA-e)**	**Innglasset balkong (BRA-b)**	**SUM**	**Terrasse- og balkongareal (TBA)**
Etasje		8		8	
SUM		**8**			
SUM BRA	**8**				

Romfordeling

Etasje	Internt bruksareal (BRA-i)	Eksternt bruksareal (BRA-e)	Innglasset balkong (BRA-b)
Etasje		Bod	

Lovlighet

Byggetegninger

Det foreligger ikke tegninger

Kommentar: I mottatte dokumenter fra kommunen foreligger det ikke byggemeldte tegninger. Faktisk bruk av rom og det som er byggemeldt er av den grunn ikke undersøkt. Selger har ikke fremlagt godkjente byggetegninger. Dette anbefales innhentet i kommunen hvis det finnes. Anbefaler kjøper å undersøke nærmere

Nyere håndverkstjenester

Er det ifølge eier utført håndverkstjenester på boligen siste 5 år? ☐ Ja ☑ Nei

Bod/lekehytte

	Bruksareal BRA m²				
Etasje	**Internt bruksareal (BRA-i)**	**Eksternt bruksareal (BRA-e)**	**Innglasset balkong (BRA-b)**	**SUM**	**Terrasse- og balkongareal (TBA)**
Etasje		4		4	
SUM		**4**			
SUM BRA	**4**				

Romfordeling

Etasje	**Internt bruksareal (BRA-i)**	**Eksternt bruksareal (BRA-e)**	**Innglasset balkong (BRA-b)**
Etasje		Bod	

Lovlighet

Byggetegninger

Det foreligger ikke tegninger

Kommentar: I mottatte dokumenter fra kommunen foreligger det ikke byggemeldte tegninger. Faktisk bruk av rom og det som er byggemeldt er av den grunn ikke undersøkt. Selger har ikke fremlagt godkjente byggetegninger. Dette anbefales innhentet i kommunen hvis det finnes. Anbefaler kjøper å undersøke nærmere.

Nyere håndverkstjenester

Er det ifølge eier utført håndverkstjenester på boligen siste 5 år? ☐ Ja ☑ Nei

Befarings - og eiendomsopplysninger

Befaring

Dato	**Til stede**	**Rolle**
21.1.2026	Trond-Erik Reitan-Hagen	Takstingeniør
	Alexander Eidstø Teige	Kunde
	Marius Maaseide	Takstfullmektig

Matrikkeldata

Kommune	**gnr.**	**bnr.**	**fnr.**	**snr.**	**Areal**	**Kilde**	**Eieforhold**
1508 ÅLESUND	544	12		0	1012.3 m²	BEREGNET AREAL (Ambita)	Eiet

Adresse
Brusdalsvegen 738

Hjemmelshaver
Teige Alexander Eidstø

Eiendomsopplysninger

Beliggenhet

Eiendommen ligger ved Brusdalsvannet på Reiakvam i Ålesund kommune og ligger i et område med fritidsbebyggelse og noe eneboliger. Eiendommen ligger fint til i terrenget med gode sol- og utsiktsforhold. Flotte turmuligheter i nærområdet

Adkomstvei

Eiendommen har adkomst via privat vei

Tilknytning vann

Eiendommen er tilknyttet offentlig vannforsyning via private stikkledninger.

Tilknytning avløp

Eiendommen har avløp via septiktank

Regulering

Eiendommen ligger ikke i et regulert område
Eiendommen ligger i område som i kommuneplanen/kommunedelplanen er avsatt til: Nedslagsfelt drikkevann
LNRF areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag - Nåværende Kommunedelplan - Kommunedelplan for Skodje 2019 - 2029 (14.3.2019)
Kopi av situasjonskart, målebrev, reguleringsplaner m/bestemmelser etc. kan fås ved henvendelse til megler. Vi oppfordrer interessenter til å gjøre seg kjent med disse

Om tomten

Tomten er opparbeidet med flatt terreng. Det er gruset innkjørsel og biloppstillingsplass. Det er etablert plen, plattinger og div beplantning rundt boligen.

Tinglyste/andre forhold

Iht. kommunens analysekart ligger eiendommen/deler av eiendommen i område med" Grundig kartlagt med funn (Flom aktsomhetsdekning)" Eiendommen ligger i nærheten av drikkevannskilden til Ålesund kommune med de begrensninger dette gir. Megler kan orientere nærmere vedrørende betydningen av dette.

Kilder og vedlegg

Dokumenter

Beskrivelse	Dato	Kommentar	Status	Sider	Vedlagt
Egenerklæring	10.12.2024	Kjøper må lese gjennom egeerklæring	Gjennomgått		Nei
Kommunal info	10.12.2024		Gjennomgått		Nei

Revisjoner

Versjon	Ny versjon	Kommentar
1	22.01.2026	
2	22.01.2026	Lagt inn markedsverdi

For gyldighet på rapporten se forside

Tilstandsrapportens avgrensninger

STRUKTUR•REFERANSENIVÅ•TILSTANDSGRADER

• Rapporten er basert på innholdskrav i Forskrift til avhendingslova (tryggere bolighandel). Formålet er å gi en tilstandsanalyse til bruk for den som bestiller og/eller i et salg til forbruker, og ikke for andre tredjeparter. Rapportens struktur, metode og begrepsbruk følger i hovedsak Norsk Standard NS 3600:2018 (Teknisk tilstandsanalyse ved omsetning av bolig), samt Takstbransjens retningslinjer for arealmåling når det gjelder fordeling mellom P-areal og S-areal.
• Tilbakeholdt eller uriktig informasjon som har betydning for vurderingen, er ikke bygningssakkyndiges ansvar. Rapporten beskriver avvik, altså en tilstand som er dårligere enn referansenivået. Rapporten framhever normalt ikke positive sider ved boligen ut over det som fremgår av tilstandsgradene.
• Tilstanden angis i rapporten og gir uttrykk for en gitt forventet tilstand blant annet vurdert ut fra alder og normal bruk slik:

i)**Tilstandsgrad 0, TG0:**Ingen avvik eller skader. I tillegg må bygningsdelen være tilnærmet ny, mindre enn 5 år, og det foreligger dokumentasjon på faglig god utførelse.

ii)**Tilstandsgrad 1, TG1:**Mindre avvik. Normal slitasje. Strakstiltak ikke nødvendig. TG1 kan gis når bygningsdelen er tilnærmet ny og det ikke foreligger dokumentasjon på faglig god utførelse.

iii)**Tilstandsgrad 2, TG2:**Vesentlige avvik, og mindre avvik som etter NS 3600 gir TG 2, men som ikke nødvendigvis krever umiddelbare tiltak. Konstruksjonen har normalt enten feil utførelse, en skade eller symptomer på skade, sterk slitasje eller nedsatt funksjon. Vedlikehold eller tiltak trengs i nær fremtid, det er grunn til å varsle fare for skader på grunn av alder eller overvåke spesielt på grunn av fare for større skade eller følgeskade. For skjulte konstruksjoner vil alder i seg selv være et symptom som kan gi TG2. For synlige konstruksjoner kan alder sammen med andre symptomer og momenter gi TG2. Avvik under TG2 kan gis sjablongmessig anslag.

iv)**Tilstandsgrad 3, TG3:**Store eller alvorlige avvik. Kraftige symptomer på forhold som man må regne med trenger utbedring straks eller innen kort tid. Påvist funksjonssvikt eller sammenbrudd. Avvik under TG3 skal gis sjablongmessig anslag.

v)**Tilstandsgrad TGiU:**Ikke undersøkt/ikke tilgjengelig for undersøkelse.

• Ved TG0 og TG1 gis det normalt ingen begrunnelse for valg av tilstandsgrad, fordi bygningen eller bygningsdelen da bare har normal slitasje. For anbefalte tiltak ved TG2 og TG3 må bruker av rapporten vurdere om tiltakene er nødvendige og lønnsomme. Hva det vil koste å utbedre rom eller bygningsdeler er et sjablongmessig anslag basert på registrert avvik og angitte tiltak i rapporten. Anslaget er gitt på generelt grunnlag og basert på erfaringstall i fem intervaller, og kan ikke forveksles med en konkret vurdering og tilbud fra en entreprenør eller håndverker. Det må eventuelt innhentes tilbud for en nærmere undersøkelse, og konkret og nøyaktig vurdering av utbedringskostnad. Kostnader til ikke oppdagede avvik/utbedringer/feil kan forekomme. Utbedringskostnad avhenger av personlige preferanser og markedspris på materialer og tjenesteyter.

PRESISERINGER

• Avvik vurderes ut fra tekniske forskrifter på godkjenningstidspunktet for bygget. Noen bygningsdeler vurderes etter gjeldende teknisk forskrift på befaringstidspunktet. Dette gjelder blant annet:

i) Bad, vaskerom (våtrom)

ii) Forhold rundt brann, rømming, sikkerhet, for eksempel rekkverkshøyder/åpninger, ulovlige bruksendringer, brannceller mv.

• For skjulte konstruksjoner slik som vann og avløp uten dokumentasjon, er kvalitet og alder vurdert.

• Fastmonterte installasjoner, for eksempel innfelt belysning (downlights), demonteres ikke for å sjekke dampsperren bak. Dette av hensyn til bygningssakkyndiges kompetanse og risikoen for skade.

•Kontroll av fukt i konstruksjonen ved hulltaking i bad og vaskerom (våtrom), rom under terreng (kjelleretasje, underetasje og sokkeletasje) eller andre bygningsdeler skjer etter eiers aksept. Hulltaking av våtrom og rom under terreng kan unntaksvis unnlates, se Forskrift til Avhendingsloven.

• Kontroll av romfunksjoner for P-ROM utføres kun når det ikke foreligger godkjente og byggemeldte tegninger, eller når tegninger ikke stemmer med dagens bruk.

• Bygningssakkyndig gir en forenklet vurdering av branntekniske forhold og elektriske installasjoner i boligen dersom det er mer enn fem år siden sist boligen hadde el-tilsyn. Bygningssakkyndig kan anbefale å konsultere offentlige myndigheter eller kvalifisert elektrofaglig fagperson ved behov for grundigere undersøkelser.

TILLEGGSUNDERSØKELSER

Etter avtale kan tilstandsanalysen utvides til også å omfatte tilleggsundersøkelser utover minimumskravet i forskriften.

BEFARINGEN

Rapporten gir en vurdering av byggverk og bygningsdeler som bygningssakkyndig har observert, og som fremkommer av Forskrift til avhendingsloven. Rapporten er likevel ingen garanti for at det ikke kan finnes skjulte feil, skader og mangler. NS 3600:2018 (Teknisk tilstandsanalyse ved omsetning av bolig) har undersøkelsesnivå fra 1 til 3, der undersøkelsesnivå 1 er det laveste og baseres på visuell observasjon. Rapporten baseres på undersøkelsesnivå 1 med få unntak (våtrom og rom under terreng). I praksis betyr dette at gjennomføringen av befaringen begrenses som følger:

• Det utføres kun visuelle observasjoner på tilgjengelige flater uten fysiske inngrep (f.eks. riving).

• Flater som er skjult av snø eller på annen måte ikke er tilgjengelig eller skjult, blir ikke kontrollert. Det foretas ikke funksjonsprøving av bygningsdeler, som isolasjon, piper, ventilasjon, el. anlegg, osv.

• Det gis ingen vurdering av boligens tilbehør, hvite- og brunevarer og annet inventar. Dette gjelder også integrert tilbehør.

• Inspisering av yttertak er basert på det som er synlig, normalt på innsiden fra loftet og utvendig fra stige/bakkenivå. Befaring av tak må være sikkerhetsmessig forsvarlig for å kunne gjennomføres.

• Stikkprøvetakninger er utvalgt tilfeldig og kan innebære kontroll under overflaten med spiss redskap eller lignende.

Tilstandsrapportens avgrensninger

UTTRYKK OG DEFINISJONER

• Tilstand: Byggverkets eller bygningsdelens tekniske, funksjonelle eller estetiske status på et gitt tidspunkt.

• Symptom: Observerbart forhold som gir indikasjon på hvilken tilstand et byggverk eller en bygningsdel befinner seg i. Benyttes ved beskrivelse av avvik.

• Skadegjørere: Zoologiske eller biologiske skadegjørere, i hovedsak råte, sopp og skadedyr.

• Fuktsøk: Overflatesøk med egnet søkeutstyr (fuktindikator) eller visuelle observasjoner.

• Fuktmåling: Måling av fuktinnhold i materiale eller i bakenforliggende konstruksjon ved bruk av egnet måleutstyr (blant annet hammerelektrode og pigger).

• Utvidet fuktsøk (hulltaking): Boring av hull for inspeksjon og fuktmåling i risikoutsatte konstruksjoner, primært i tilstøtende vegger til bad, utforede kjellervegger og eventuelt i oppforede kjellergulv.

• Normal slitasjegrad: Forventet nedsliting av materiale i overflaten som er basert på enkle visuelle observasjoner. Kan vurderes sammen med bygningsdelens alder.

• Forventet gjenværende brukstid: Anslått tid et byggverk eller en del av et byggverk fortsatt vil være tjenlig for sitt formål (NS3600, Termer og definisjoner punkt 3.9)

AREALBEREGNING FOR BOENHETER

• Areal fastsettes etter Forskrift til avhendingsloven og Norsk Standard 3940 Areal- og volum-beregninger av bygninger fra 2023.

• Areal oppgis i hele kvadratmeter i rapporten, og gjelder for det tidspunkt oppmålingen fant sted.

• Bruksareal (BRA) er det måleverdige arealet som er innenfor omsluttede vegger målt i gulvhøyde (bruttoareal minus arealet som opptas av yttervegger). I tillegg til gulvhøyde gjelder regler om fri bredde for at arealet skal være måleverdig, med betydning for BRA av for eksempel loft med skråtak. BRA består av internt bruksareal (BRA-i), eksternt bruksareal (BRA-e) og innglasset balkong mv (BRA-b). Terrasse- og balkongareal (TBA) opplyses der tilstandsrapporten skal benyttes i boligomsetningen og der det er aktuelt. I tillegg kan gulvareal (GUA) og areal med lav takhøyde (ALH) opplyses sammen med BRA der det er aktuelt og en del av oppdraget. Rom skal ha atkomst og gangbart gulv for å kunne regnes som BRA/måleverdig areal.

• Arealet måles og oppgis dersom arealet oppfyller krav til måleverdighet, slik som at arealet må ha minst en bredde på 0,6m og minst en høyde på 1,9 m osv. Et rom kan være i strid med teknisk forskrift og mangle godkjennelse hos kommunen for den aktuelle bruken, uten at dette får betydning for om arealet måles og oppgis i tilstandsrapporten. Når arealet måles tas det ikke hensyn til om arealet er lovlig oppført eller om bruken er lovlig, bruksendringer, lysforhold eller andre sikkerhetsmangler.

• Eiendommens markedsverdi kan ikke baseres på en rent matematisk beregning i forhold til antall kvadratmeter opplyst i rapporten. Opplysninger om areal kan altså ikke alene benyttes for beregning av eiendommens verdi.

• Rom som ligger utenfor boenheten, men som eier har påvist og/eller opplyst at tilhører boenheten, er oppmålt og inkludert i BRA-e. Det er ikke fremvist dokumentasjon på at rommet tilhører boenheten, med mindre dette er angitt særskilt. Rom utenfor boenheten kan omdisponeres av borettslaget/sameiet og dette kan påvirke boligens BRA. Vær oppmerksom på at NS 3940:2023 og eierseksjonsloven har ulik definisjon av fellesareal. Ved arealmåling gjelder NS 3940:2023 som definerer fellesareal slik: “Delen av bygning som brukes av to eller flere bruksenheter eller til bygningens forvaltning, drift eller vedlikehold.

• Se øvrig informasjon om areal i rapporten, Norsk Standard 3940 (2012 og 2023) og veiledningen til disse.

PERSONVERN

iVerdi AS, bygningssakkyndig og takstforetaket behandler person-opplysninger som bygningssakkyndig trenger for å kunne utarbeide rapporten. Personvernerklæring med informasjon om bruk av personopplysninger og dine rettigheter finner du her Personvernerklæring - iVerdi

DELING AV PERSONOPPLYSNINGER FOR TRYGGERE BOLIGHANDEL OG MULIG RESERVASJON

Norsk takst og deres samarbeidspartnere benytter personopplysninger fra rapporten for analyse- og statistikkformål, samt utvikling og drift av produkter og tjenester for takstbransjen og andre aktører i bolig-omsetningen. Les mer om dette og hvordan du kan reservere deg på https://www.norsktakst.no/norsk/om-norsk-takst/personvernerklaering/reservasjon/

Vendu lager en boliganalyse basert på opplysninger fra rapporten. Les mer om dette og hvordan du kan reservere deg her: https://samtykke.vendu.no/XN4654

KLAGEORDNING FOR FORBRUKERE

Er du som forbruker misfornøyd med bygningssakkyndiges arbeid eller opptreden ved taksering av bolig eller fritidshus, se www.takstklagenemnd.no for mer informasjon

Det er ikke registrert ildsted på denne adressen

Det kan være flere årsaker til at ildsted ikke er registrert. Enten finnes det faktisk ikke ildsted der, eller så er ildsted montert uten at det er korrekt innmeldt til Ålesund brannvesen.

Eier er pliktig til å melde om installasjon av nytt ildsted eller vesentlige endringer på fyringsanlegget til kommunen (jf. lokal forskrift om gebyr for feiing og tilsyn jf. § 5 første ledd og forskrift om brannforebygging § 6 første ledd). Dersom boligen har ildsted, nylig installert og/eller endret eksisterende ildsted, kan dette meldes til kommunen via lenke nedenfor.

For melding om nytt/endring på fyringsanlegg/ildsted eller melding om frakoblet fyringsanlegg/ildsted: https://aabv.no/din-trygghet/skjema/

Husk at rehabilitering av skorstein også er meldepliktig til kommunens plan- og bygningsavdeling.

Lenker for mer informasjon:

- Forskrift om brannforebygging
  https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-12-17-1710
- Lokal forskrift om gebyr for feiing og tilsyn med fyringsanlegg, Ålesund kommune
  https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2019-11-14-2193
- Lokal forskrift om gebyr for feiing og tilsyn med fyringsanlegg, Sula kommune
  https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2021-11-18-3270
- Rehabilitering av skorstein
  https://www.feiermester.org/privat/skorstein/

Dersom det er spørsmål til dette, kontakt brannvesenet (se kontaktinformasjon nederst).

Ålesund brannvesen KF
Sjømannsvegen 1B, 6008 Ålesund
Tlf: 70 16 32 00
E-post: brannvesenet@aabv.no

Følg oss for nyttig informasjon
Hjemmeside: aabv.no
Facebook: facebook.com/alesundbrannvesen
Instagram: instagram.com/alesundbrannvesen

MEGLEROPPLYSNINGER
FEIING OG TILSYN MED FYRINGSANLEGG

Ålesund brannvesen

Feiing av pipe/skorstein

Ved feiing utfører vi følgende oppgaver:

- Pipe/skorstein blir feid fra tak eller fra feieluke på loft.
- Om vi får tilgang, tømmer vi sotluka for sot.
- Ved behov blir røykrøret fra ildsted til skorstein feid.

Viktig: Alle spjeld må være lukket, slik at det ikke oppstår sotskader i boligen. Feiing utføres ikke uten at boligeier på forhånd har bekreftet at alle spjeld er lukket. I sameier og borettslag der flere ildsteder er knyttet til samme pipeløp, må alle eiere av boenhetene bekrefte at spjeldene er lukket for at feiing skal kunne utføres.

Merk: For enkelte borettslag og sameier vil opplysninger om ildsted og pipe ligge på selve boligselskapet, og det vil ikke alltid være mulig å knytte opplysninger til den enkelte boenhet.

Tilsyn med fyringsanlegg

Ved tilsyn utfører vi følgende oppgaver:

- Kontroll av ildsted og pipe, samt adkomst for feiing.
- Kontroll av brannvarsling og manuelt slokkeutstyr i bolig og fritidsbolig, jf. forskrift om brannforebygging § 7.

Ved alvorlige avvik på ildsted eller pipe kan brannvesenet gi forbud mot bruk av ildsted til eier har utbedret manglene.

Etter utført tilsyn skriver feieren en rapport, hvor eventuelle mangler og avvik beskrives.

Forbehold om avvik og mangler

Vi opplyser om at eventuelle avvik kan være utbedret, men ikke blitt verifisert ved nytt tilsyn av Ålesund brannvesen KF. Vi tar forbehold om skjulte feil og mangler. Denne rapporten omhandler kun feil og mangler ved skorstein og ildsted. Feiing og tilsyn er behovsprøvd. Eventuell oppsatt dato for neste feiing/tilsyn er å se som veiledende. Det er kommunene som fastsetter feie- og tilsynsgebyret.

Røykvarsler og slokkeutstyr

Minstekravene i en boenhet er: Én detektor eller røykvarsler i hver etasje, som skal dekke kjøkken, stue, sone utenfor soverom og sone utenfor tekniske rom. Alarmen skal kunne høres tydelig på oppholdsrom og soverom når dørene mellom rommene er lukket. Ålesund brannvesen KF anbefaler seriekoblede røykvarslere i alle sove- og oppholdsrom.

Det skal være minst ett slokkeutstyr (pulver, skum eller vann) som skal rekke til alle rom: Håndslokkeapparater kan være pulverapparater på minimum 6 kg med ABC-pulver, eller skumapparater på minimum 6 liter med effektivitetsklasse minst 21A. I bolig kan det benyttes formstabil brannslange med innvendig diameter på minimum 10 mm.

- Pulverapparat skal inn til ekstern kontroll hvert 5. år og full service hvert 10. år.
- Skumapparat skal inn til full service hvert 5. år.

Henvendelse angående feiing og tilsyn rettes til Ålesund brannvesen KF (se kontaktinfo nederst).

Ålesund brannvesen KF
Sjømannsvegen 1B, 6008 Ålesund
Tlf: 70 16 32 00
E-post: brannvesenet@aabv.no

Følg oss for nyttig informasjon
Hjemmeside: aabv.no
Facebook: facebook.com/alesundbrannvesen
Instagram: instagram.com/alesundbrannvesen

ÅLESUND KOMMUNE

Offentlige pålegg etter plan- og bygningsloven

Intet funnet for de siste 5 åra

Ålesund kommune

Alle datasett (DOK)

Analyserapport

MATRIKKELENHET				
Kommune	Gnr	Bnr	Fnr	Snr
1508 - Ålesund kommune	**544**	**12**	**0**	**0**

Rapporten bygger på automatiserte geoanalyser mot et stort antall kartlag fra mange ulike kilder, og som sammen utgjør DOK = «det offentlige kartgrunnlaget». Lokale datasett og registreringer fra den enkelte kommunen er som regel ikke med i DOK og derfor heller ikke i rapporten, mens enkelte nasjonale datasett som per i dag ikke er med i DOK, er tatt med i rapporten likevel. Kartlagene er produsert i henhold til ulike nøyaktighetskrav, og blir oppdatert med ulik frekvens. Det gis derfor ingen garanti for at innholdet er oppdatert og korrekt til enhver tid. Vær oppmerksom på at begrepet 'Ikke registrert' i noen tilfeller betyr 'Ikke kartlagt'. I slike tilfeller kan tiltakshaver gis pålegg om kartlegging. Radon og geotekniske undersøkelser er eksempler på slike datasett. Kontakt geodataavdelingen dersom du er i tvil, vil vite mer om lokalt tilgjengelige data eller mener rapporten inneholder feil. Link til kart.
(Gyldighet for link garanteres kun for rapportens produksjonstidspunkt.)

Temadata - Barnetråkk

Ingen treff i temadatabasen.
Du mangler tilgang til ett eller flere datasett. Disse datasettene er dermed utelatt fra analysen og vil kreve en manuell kontroll.

Temadata - Dreneringslinjer - Tette stikkrenner

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Dreneringslinjer tette stikkrenner	Flomareal tette stikkrenner

Temadata - Dreneringslinjer - Tette stikkrenner

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Dreneringslinjer åpne stikkrenner	Flomareal åpne stikkrenner

Temadata - Energi

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Utbygd Vannkraftverk > 10 MW	Utbygd Kraftverk med pumpe	Utbygd Pumpe
Utbygd Vannkraftverk 1-10 MW	Utbygd Vannkraftverk < 1 MW	Utbygd dam (punkt)
Utbygd dam (linje)	Utbygd inntak	Utbygd kanal
Utbygd rørgate	Utbygd kraftverkstunnel	Innsjø oppdemt til andre formål
Innsjø oppdemt til kraftproduksjon	Reguleringsmagasin til andre formål	Reguleringsmagasin til kraftproduksjon
Delfelt	Ikke utbygd Vannkraftverk - Under bygging	Ikke utbygd Vannkraftverk - Gitt konsesjon
Ikke utbygd Vannkraftverk - Under klagebehandling i OED	Ikke utbygd Vannkraftverk - Konsesjon avslått	Ikke utbygd Vannkraftverk - Under konsesjonsbehandling > 10 MW
Ikke utbygd Vannkraftverk - Under konsesjonsbehandling < 10 MW	Ikke utbygd Vannkraftverk - Konsesjonspliktig	Ikke utbygd Vannkraftverk - Konsesjonsfritt
Ikke utbygd Vannkraftverk - Rest - samlet plan	Ikke utbygd Magasin - Under bygging	Ikke utbygd Magasin - Gitt konsesjon
Ikke utbygd Magasin - Avslått	Ikke utbygd Magasin - Under konsesjonsbehandling	Ikke utbygd Magasin - Rest - samlet plan
Ikke utbygd Dam - Under bygging	Ikke utbygd Dam - Gitt konsesjon	Ikke utbygd Dam - Avslått
Ikke utbygd Dam - Under konsesjonsbehandling	Ikke utbygd Inntakspunkt - Under bygging	Ikke utbygd Inntakspunkt - Gitt konsesjon
Ikke utbygd Inntakspunkt - Avslått	Ikke utbygd Inntakspunkt - Under konsesjonsbehandling	Ikke utbygd Inntakspunkt - Konsesjonspliktig
Ikke utbygd Inntakspunkt - Konsesjonsfritt	Ikke utbygd Inntakspunkt - Rest - samlet plan	Ikke utbygd vannvei - Under bygging
Ikke utbygd vannvei - Gitt konsesjon	Ikke utbygd vannvei - Avslått	Ikke utbygd vannvei - Under konsesjonsbehandling
Ikke utbygd vannvei - Konsesjonspliktig	Ikke utbygd vannvei - Konsesjonsfritt	Ikke utbygd vannvei - Rest - samlet plan
Byggeforbudssoner kraftledninger		

Temadata - Fjernvarme

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Fjernvarme konsesjonsområde

Temadata - Forurensning - Støy og grunn

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Forurenset grunn - Ikke akseptabel forurensning	Forurenset grunn - Akseptabel forurensning med dagens bruk	Forurenset grunn - Lite/ikke forurenset
Forurenset grunn - Mistanke om forurensning	Rød støy sone lufthavn	Gul støy sone lufthavn
Støy rød sone veg (over 65 dBA)	Støy gul sone veg (55-65 dBA)	Støy rød sone Forsvarets flyplasser
Støy gul sone Forsvarets flyplasser	Støy rød sone Forsvarets skyte- og øvingsfelt	Støy gul sone Forsvarets skyte- og øvingsfelt
Støy rød sone jernbanenett	Støy gul sone jernbanenett	Støy grønn sone jernbanenett (stille område)
Støy jernbanenett ikke kartlagt		

Temadata - Forurensning - Bybrannen og bromerte flammehemmere

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Mulig grunnforurensing fra bybrannen 1904	Næring med potensiale for utslipp av bromerte flammehemmere

Temadata - Friluftsliv

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Statlig sikra friluftslivsområde	Fotrute	Sykkelrute
AnnenRute	Skiløype	Nærturterreng
Leke- og rekreasjonsområde	Grønnkorridor	Marka
Strandsone med tilhørende sjø og vassdrag	Jordbrukslandskap	Utfartsområde
Store turområder med tilrettelegging	Store turområder uten tilrettelegging	Særlige kvalitetsområder
Andre friluftslivsområder	Bestemmelsesområde marka	

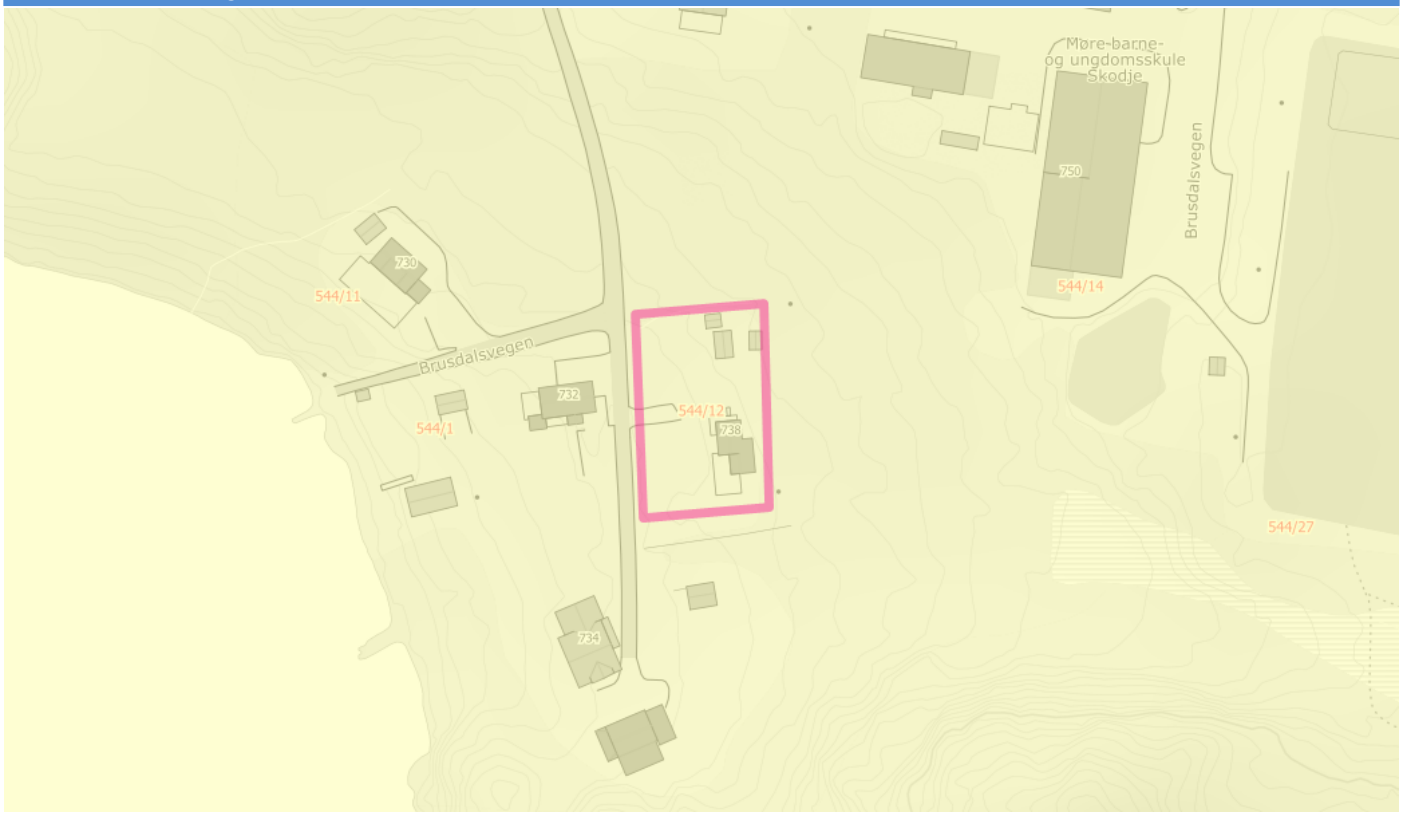
Temadata - Geologi - Bergrettigheter, marin grense, grunnvann, grus-, pukk-, og mineralressurser

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Grusressurser - Massetak	Grusressurser - Prøvepunkt	Grusressurser - Sikker avgrensning
Grusressurser - Usikker avgrensning	Pukkressurser - Pukkverk	Pukkressurser - Prøvepunkt
Pukkressurser - Ressursområde	Grunnvannbrønn, Løsmasse	Grunnvannbrønn, Fjell
Energibrønn, Løsmasse	Energibrønn, Fjell	LGNbrønn, Løsmasse
LGNbrønn, Fjell	LGNOmråde ref punkt, Løsmasse	LGNOmråde ref punkt, Fjell
Grunnvann oppkomme, Løsmasse	Grunnvann oppkomme, Fjell	LGN grunnvann oppkomme, Løsmasse
LGN grunnvann oppkomme, Fjell	Brønnpark, Løsmasse	Brønnpark, Fjell
Sonderboring	Bergrettigheter - Undersøkelsesrett	Bergrettigheter - Utvinningsrett
Mineralressurser - Naturstein forekomst (punkt)	Mineralressurser - Industrimineraler forekomst (punkt)	Mineralressurser - Metaller forekomst (punkt)
Mineralressurser - Naturstein forekomst (flate)	Mineralressurser - Industrimineraler forekomst (flate)	Mineralressurser - Metaller forekomst (flate)
Mineralressurser - Naturstein prospekt (punkt)	Mineralressurser - Industrimineraler prospekt (punkt)	Mineralressurser - Metaller prospekt (punkt)
Mineralressurser - Naturstein prospekt (flate)	Mineralressurser - Industrimineraler prospekt (flate)	Mineralressurser - Metaller prospekt (flate)
Mineralressurser - Naturstein registrering (punkt)	Mineralressurser - Industrimineraler registrering (punkt)	Mineralressurser - Metaller registrering (punkt)
Mineralressurser - Naturstein registrering (flate)	Mineralressurser - Industrimineraler registrering (flate)	Mineralressurser - Metaller registrering (flate)
Marin grense, høyde	Marin grense, modellert	Areal over marin grense
Areal med lite eller ingen marin påvirkning		

Temadata - Geologi - Radon

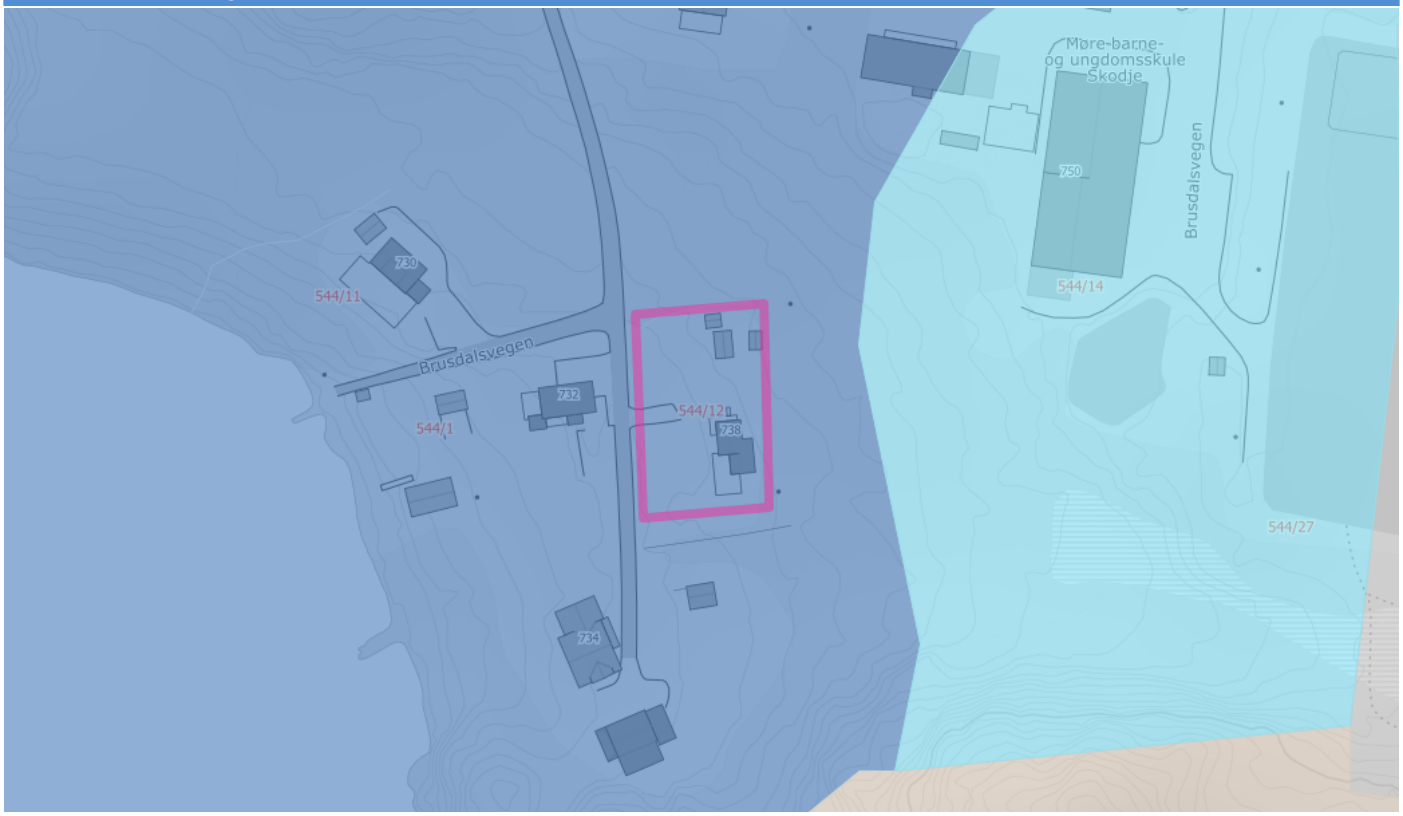
Radon aktsomhet - Moderat til lav

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Radon aktsomhet - Moderat til lav	1	x		1012.27m^2

Tema uten treff:

Radon aktsomhet - Særlig høy	Radon aktsomhet - Høy	Radon aktsomhet - Usikker

Temadata - Geologi - Løsmasser

Løsmasser - Hav- og fjordavsetning, tykt dekke

Løsmasser - Marin strandavsetning

Løsmasser - Humusdekke/ tynt torvdekke over berggrunn

Løsmasser - Fyllmasse (antropogent materiale)

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Løsmasser - Marin strandavsetning	1	x		1012.27m^2

Tema uten treff:

Løsmasser - Morenemateriale, uspesifisert	Løsmasser - Tykk morene	Løsmasser - Tynn morene
Løsmasser - Randmorene	Løsmasser - Breelvavsetning	Løsmasser - Bresjø- / innsjøavsetning
Løsmasser - Hav- og fjordavsetning, tykt dekke	Løsmasser - Hav- og fjordavsetning, strandavsetning, tynt dekke	Løsmasser - Elveavsetning
Løsmasser - Vindavsetning	Løsmasser - Forvitringsmateriale	Løsmasser - Skredmateriale
Løsmasser - Steinbreavsetning	Løsmasser - Torv og myr (organisk materiale)	Løsmasser - Humusdekke/ tynt torvdekke over berggrunn
Løsmasser - Bart fjell / fjell med tynt torvdekke, uspesifisert	Løsmasser - Fyllmasse (antropogent materiale)	

Temadata - Kulturminner - Enkeltminner, kulturmiljøer, brannsmitteområder og trehusmiljøer

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Enkeltminner - Fredet	Enkeltminner - Verneverdig	Enkeltminner - Listeført
Enkeltminner - Ikke fredet	Brannsmitteområder	Verneverdige tette trehusmiljøer
Kulturmiljøer		

Temadata - Kyst og fiskeri

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Korallrev	Akvakulturlokaliteter - alle	Fiskeriplasser - Aktive redskap
Fiskeriplasser - Passive redskap	Gyteområder	Oppvekst - beiteområder
Låssettingsplasser		

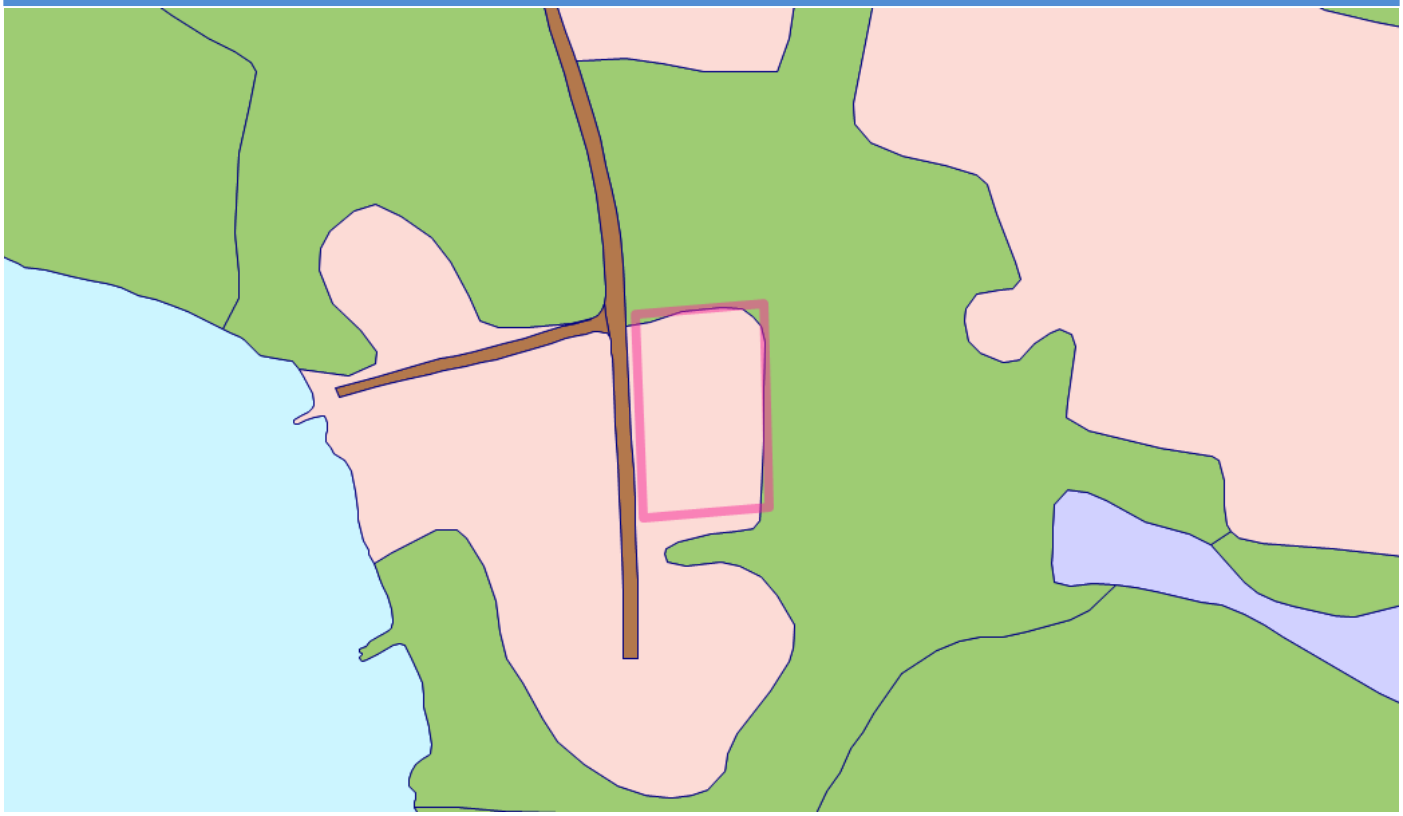
Landbruk - Vernskog, jordkvalitet og dyrkbar jord

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Vernskog	Dyrkbar jord	Dyrkbar jord - Endret etter 2008
Dyrkbar jord - Ikke endret	Svært god jordkvalitet	God jordkvalitet
Mindre god jordkvalitet		

Temadata - Landbruk - ar5

Bebygd
Samferdsel
Skog
Myr
Vann

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Bebygd	1	x		960.87m^2
Skog	1	x		51.4m^2

Tema uten treff:

Samferdsel	Fulldyrka jord	Overflatedyrka jord
Innmarksbeite	Åpen fastmark	Myr
Snø/isbre	Vann	

Temadata - Landbruk - Reindrift

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Reindrift - Sperregjerde, permanent	Reindrift - Sperregjerde, midlertidig	Reindrift - Beitehagegjerde
Reindrift - Fangarm	Reindrift - Bro	Reindrift - Trasé for motorisert ferdsel
Reindrift - Båttransport for rein	Reindriftsanlegg generelt	Reindrift - Merkegjerde
Reindrift - Skille/opplastingsgjerde rein	Reindrift - Kombinert gjerde (merke/slakt)	Reindrift - Feltslakteanlegg
Reindrift - Mobilt arbeidsgjerde	Reindrift - Gjeterbu / -hytte, varmestue	Reindrift - Mye brukt teltplass
Reindrift - Gamme	Reindrift - Naust/lager	Reindrift - Trekklei
Reindrift - Beitehage	Reindrift - Siidagrense	Reindrift - Reinbeiteområde
Reindrift - Reinbeitedistrikt	Reindrift - Reinkonsesjonsområde	Reindrift - Restriksjonsområde
Reindrift - Konvensjonsområde	Reindrift - Primærområde	Reindrift - Sekundærområde
Reindrift - Ekspropriasjonsområde	Reindrift - Flyttelei	Reindrift - Oppsamlingområde
Reindrift - Årstidsbeite - Vårbeite I	Reindrift - Årstidsbeite - Vårbeite II	Reindrift - Årstidsbeite - Vinterbeite I
Reindrift - Årstidsbeite - Vinterbeite II	Reindrift - Årstidsbeite - Sommerbeite I	Reindrift - Årstidsbeite - Sommerbeite II
Reindrift - Årstidsbeite - Høstvinterbeite I	Reindrift - Årstidsbeite - Høstvinterbeite II	Reindrift - Årstidsbeite - Høstbeite I
Reindrift - Årstidsbeite - Høstbeite II		

Temadata - Natur - Villreinområder, naturvernområder, foreslåtte naturvernområder, artsdata og kulturlandskap

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Nasjonalt og regionalt viktige kulturlandskap	Naturvernområder - Nasjonalpark	Naturvernområder - Naturreservat
Naturvernområder - Landskapsvernområde	Naturvernområder - Marint verneområde	Naturvernområder - Artsfredning
Naturvernområder - Annen fredning	Foreslåtte naturvernområder	Artsforekomster
Villreinområder		

Temadata - Natur - Forvaltningsinteresse

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Alle fremmede arter (punkt)	Alle arter av stor forvaltningsinteresse (punkt)	Alle fremmede arter (flate)
Alle arter av stor forvaltningsinteresse (flate)	Ansvarsarter (punkt)	Trua arter (punkt)
Andre spesielt hensynskrevende arter (punkt)	Spesielle økologiske artsformer (punkt)	Prioriterte arter (punkt)
Fredete arter (punkt)	Alle arter av særlig stor forvaltningsinteresse (punkt)	Ansvarsarter (flate)
Trua arter (flate)	Andre spesielt hensynskrevende arter (flate)	Spesielle økologiske artsformer (flate)
Prioriterte arter (flate)	Fredete arter (flate)	Alle arter av særlig stor forvaltningsinteresse (flate)

Temadata - Natur - Vassdrag

Vassdragsområde

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Vassdragsområde	1	x		1012.27m^2

Tema uten treff:

Verneplanområde for vassdrag

Temadata-natur-Nedbørfelt

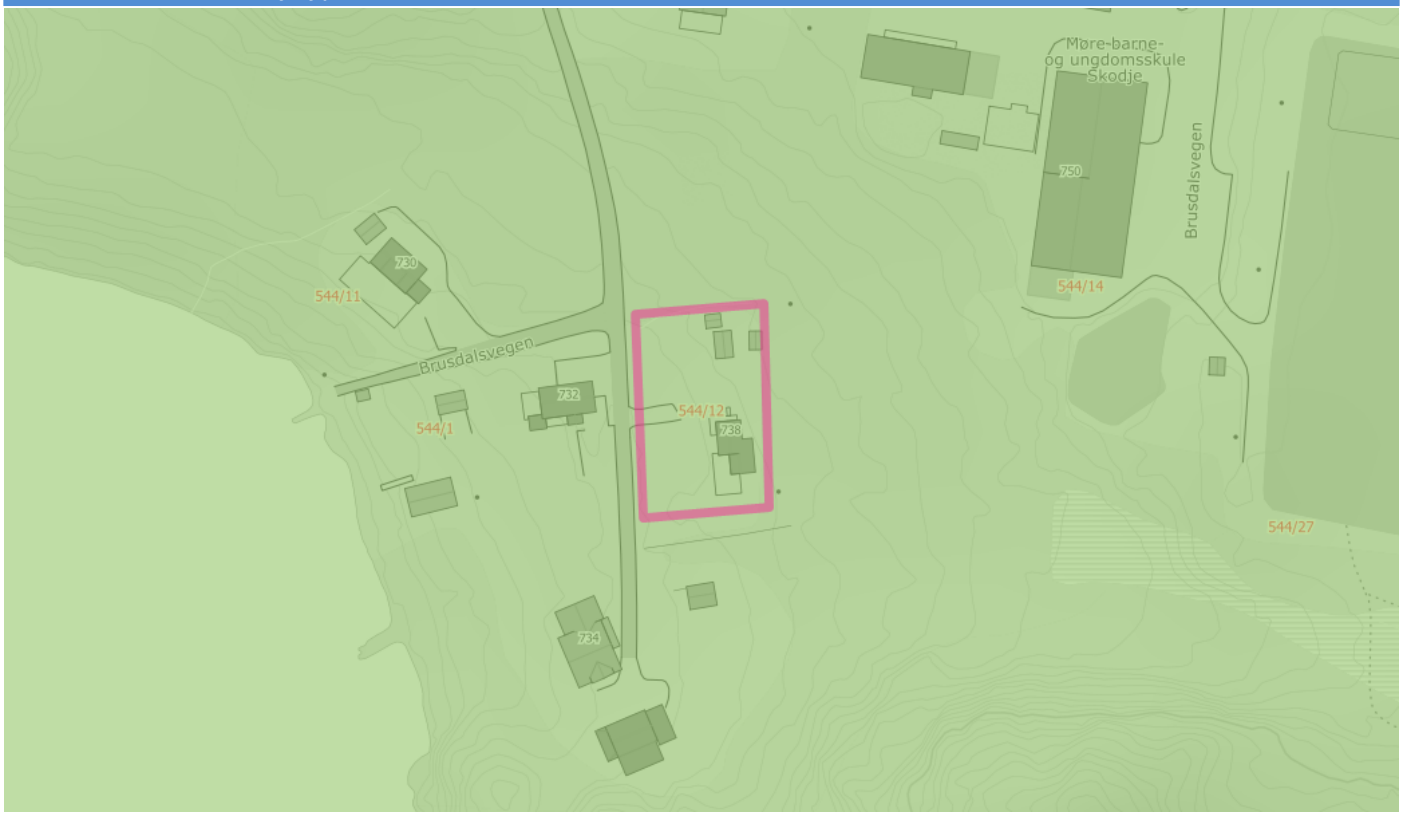
Nedbørfelt

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Nedbørfelt	1	x		1012.27m^2

Tema uten treff:

Sidenedbørfelt

Temadata - natur - Natyrtyper

Innenlandslandskap

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Innenlandslandskap	1	x		1012.27m^2

Tema uten treff:

Naturtyper - Svært viktig og viktig	Naturtyper - Lokalt viktig	Naturtyper - Kystlynghei
Naturtyper - Kalklindeskog	Naturtyper - Kalksjø	Naturtyper - Hule eiker
Naturtyper - Slåttemyr	Naturtyper - Slåttemark	Kystlandskap
Marine landskap		

Temadata-natur-Inngrepsfrie Naturområder

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

INON - >=5 km fra inngrep	INON - 3 - 5 km fra inngrep	INON - 1 - 3 km fra inngrep

Temadata - Plan

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Markagrensen	100 metersbelte langs sjøen

Temadata - Plan - Grønt/blått temakart 2016/2017

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Leike- og rekreasjonsområder	Grøntkorridor	Nærturterreng
Marka	Utfartsområder	Parkering for turområde
Kulturlandskap	Andre friluftsområder	Barnehage, skolegård, idrettsbane, gravsted
Badeplass	Turveg/turdrag	Gangveg
Markagrense i arealplanen	Viktige barnetråkkregistreringer i konflikt med vedtatt arealbruk	Friluftsinteresser i konflikt med vedtatt arealbruk
Naturvernområde	Utvalgt naturtype - slåttemark	Utvalgt naturtype - kystlynghei
Prioriterte naturtyper	Viktige områder vilt	Gyteområder

Temadata - Plan - Kulturminner - Temaplan 2016/2017

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Regulertele kulturminner (H710)	Båndlegging etter kulturminneloven (H730)	Automatisk freda kulturminner
Bevaring av bygning- og kulturmiljø (H570_A)	Bevaring av krigsminner (H570_B)	Kulturlandskap (H550)
Kulturlandskap i kombinasjon med aktivt landbruk (H510)		

Temadata - Plan - Fortettingsstrategi - Temaplan 2017/2017

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Sone 1 - Urban fortetting	Sone 2 - Boligfortetting i randsonene	Sone 3 - Fortetting kollektivakse og bydels-/nærsenter
Sone 3 - Fortetting kollektivakse og bydels-/nærsenter	Bydels-/nærsenter	

Temadata - Samferdsel

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Jernbane - i drift	Jernbane - midlertidig ute av drift	Jernbane - nedlagt
Jernbane - planlagt/under bygging	Jernbane - fjernet	Hovedled
Biled	Farled - Forvaltningsareal	Ankring

Temadata - Samfunnssikkerhet - Skredfare og aktsomhetsområder

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Utsatt for 100-årsskred	Utsatt for 1000-årsskred	Utsatt for 5000-årsskred
Skred analyseområde	Aktsomhetsområde for snø- og steinskred	Område ikke vurdert for skred
Jord- og flomskred - Potensiell skredfare		

Temadata - Samfunnssikkerhet - Flomsoner

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Flomsoner Analyseomrade	Flomsone 10 år	Flomsone 20 år
Flomsone 50 år	Flomsone 100 år	Flomsone 200 år
Flomsone 500 år	Flomsone 1000 år	Flomsoner - Elv og vann

Temadata - Samfunnssikkerhet - Flomsoner Åknes

Ingen treff i temadatabasen.

Temadata - Samfunnssikkerhet - Flom aktsomhet

Flom aktsomhetsområde

Grundig kartlagt med funn (Flom aktsomhetsdekning)

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Grundig kartlagt med funn (Flom aktsomhetsdekning)	1	x		1012.27m^2

Tema uten treff:

Maksimal vannstandstigning <= 2,5 m	Maksimal vannstandstigning 2-3 m	Maksimal vannstandstigning 3-4 m
Maksimal vannstandstigning 4-5 m	Maksimal vannstandstigning 5-6 m	Maksimal vannstandstigning 6-7 m
Maksimal vannstandstigning 7-8 m	Flom aktsomhetsområde	Ikke kartlagt (Flom aktsomhetdekning)

Temadata - Samfunnssikkerhet - Stormflo dekningsområde

Kartlagt uten funn

Analysetema	Antall	Registrert	Ikke registrert	Areal
Kartlagt uten funn	1	x		1012.27m^2

Tema uten treff:

Grundig kartlagt med funn	Delvis kartlagt med funn	Ikke kartlagt
Ikke relevant	Ikke-systematisk kartlagt med funn	Innenfor jurisdiksjonsområde
Utenfor jurisdiksjonsområde		

Temadata - Samfunnssikkerhet - Forsvaret

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Forsvarets skyte- og øvingsfelt

Temadata - Samfunnssikkerhet - Skredhendelser og kvikkleire

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Skredhendelse - Utglidning	Skredhendelse - Isnedfall	Skredhendelse - Flomskred
Skredhendelse - Jordskred	Skredhendelse - Leirskred	Skredhendelse - Løsmasseskred, uspes.
Skredhendelse - Snøskred	Skredhendelse - Undervannskred	Skredhendelse - Steinskred
Skredhendelse - Ikke angitt	Kvikkleire - Risikoklasse 5	Kvikkleire - Risikoklasse 4
Kvikkleire - Risikoklasse 3	Kvikkleire - Risikoklasse 2	Kvikkleire - Risikoklasse 1

Temadata - Samfunnssikkerhet - Snø aktsomhet

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Snøskred - Utløsningsområde	Snøskred - Utløpsområde

Temadata - Samfunnssikkerhet - Steinsprang aktsomhet

Ingen treff i temadatabasen.

Tema uten treff:

Steinsprang - Utløsningsområde	Steinsprang - Utløpsområde

Eiendommer innenfor analyseområdet

Kommune	Gårdsnummer	Bruksnummer	Festenummer	Seksjonsnummer	Antall	Areal
1508	544	12	0	0	1	1012.27m^2

Bygninger innenfor analyseområdet

Byggtype	Antall	Areal
Hytter, sommerhus ol fritidsbygning	1	57.51m^2

Gjeldende arealformål i kommuneplaner/kommunedelplaner som berører analyseområdet

Formål	Status	Areal
LNRF areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag	Nåværende	1012.27m^2

ÅLESUND KOMMUNE

Forbehold ved utlevering av informasjon i forbindelse med eiendomsforespørsler:

Ålesund kommune tar forbehold om at utlevert informasjon kan inneholde feil og/eller mangler.

Det kan være avvik i våre registre i forhold til den faktiske situasjonen og det kan foreligge forhold omkring eiendom og bygninger som kommunen ikke er kjent med.

Registreres det avvik mellom informasjonen utlevert fra kommunen og den faktiske situasjon for eiendom eller bygninger, ber vi om at kommunen blir kontaktet.

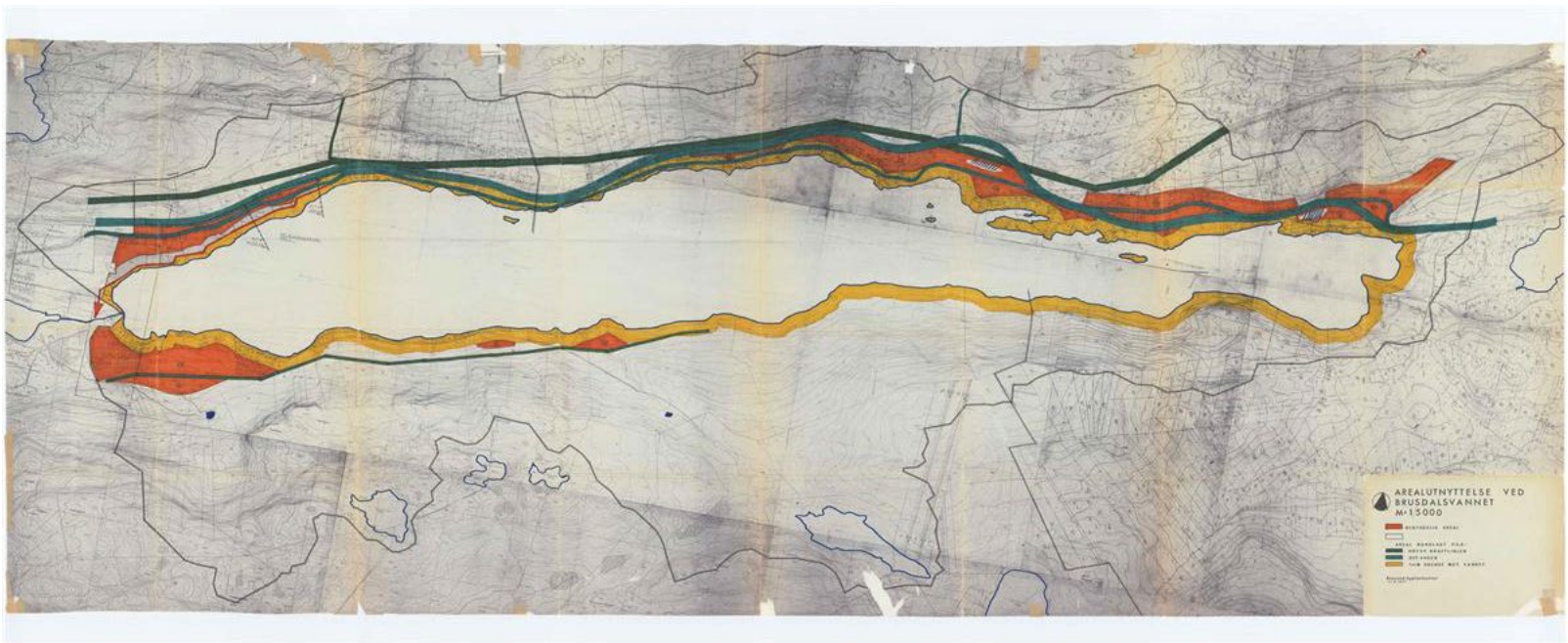
Brusdalsvatnet

- Det er ikkje lov med ny busetnad nærare Brusdalsvatnet enn 100 meter.
- I nedbørsfeltet utanfor 100 metergrensa, blir det gitt løyve til at det berre blir oppført ein bustad pr. 10 dekar.
- Det er ikkje lov å endre eller utvide hyttene i nedbørsfeltet til ein heilårsbustad. Det er ikkje lov å ta i bruk hyttene som heilårsbustad.
- Drifta av jordbrukseigedomane i nedbørsfeltet må ikkje endrast vesentleg.
- Det er ikkje tillat å drive fleskeproduksjon i større omfang enn at gjødsla kan verte utnytta på vedkommande sin eigedom.
- Nye anlegg og utviding av pelsdyrfarmer og hønseri er forbode i nedbørsfeltet.
- Bevertingsstad, hotell, gjestgiverier etc. er ikkje lov i nedbørsfeltet.
- Oljeanlegg og bensinstasjonar er forbode i heile nedbørsfeltet.
- Kloakkavløp må ikkje førast direkte til vatnet eller tilløpande elvar. Eventuelle kloakkavløp skal førast ut i grunnen på ein effektiv måte som er godkjent av kommunen.
- Det er forbode å bruke gjødsel som stammar frå menneske på markane i nedbørsfeltet.
- Søppel skal fjernast frå nedbørsfeltet ved offentleg renovasjon, eller samlast på stader der kommunen har lagt tilrette for dette.
- Organiserte leirar i Brusdalsvatnets nedbørsfelt er forboden. Det er ikkje lov å sette opp telt nærare Brusdalsvatnet enn 100 meter.
- All bading i vasskjelda er forbode.
- Trafikk på Brusdalsvatnet med mototdrevne farkostar er forboden. Det gjeld òg, trafikk på isen med motordrevne kjøyretøy.
- Idrettsarrangementer på Brusdalsvatnet og i nedbørsfeltet er forbode, like eins for stemner av ein kvar art.
- Trafikk av fly på Brusdalsvatnet er forboden.
- Gjødsling av Brusdalsvatnet for opphjelp av fisket er forbode.
- Det er ikkje ønskeleg at ein nyttar kano, kajakk, padlebrett (SUP brett) og anna fritidsutstyr som har vore i andre vassførekomstar. Grunnen til dette er faren for å dra med seg uønskte artar og anna forureining til drikkevasskjelda som kan få store konsekvensar for det vassmiljøet som er der i dag. Viss ein skal nytta utstyr som ein har nytta i andre vassførekomstar skal ein desinfisera med Virkon-S eller sørga for at alt utstyr er reint, fritt for vatn og er tørka tilstrekkeleg, slik at ein hindrar spreiing av framande artar, f.eks. lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* . Takk for at du støttar oppmodinga og hjelper oss å bevara drikkevasskjelda!

Brusdalsskjønnet og konsesjonar

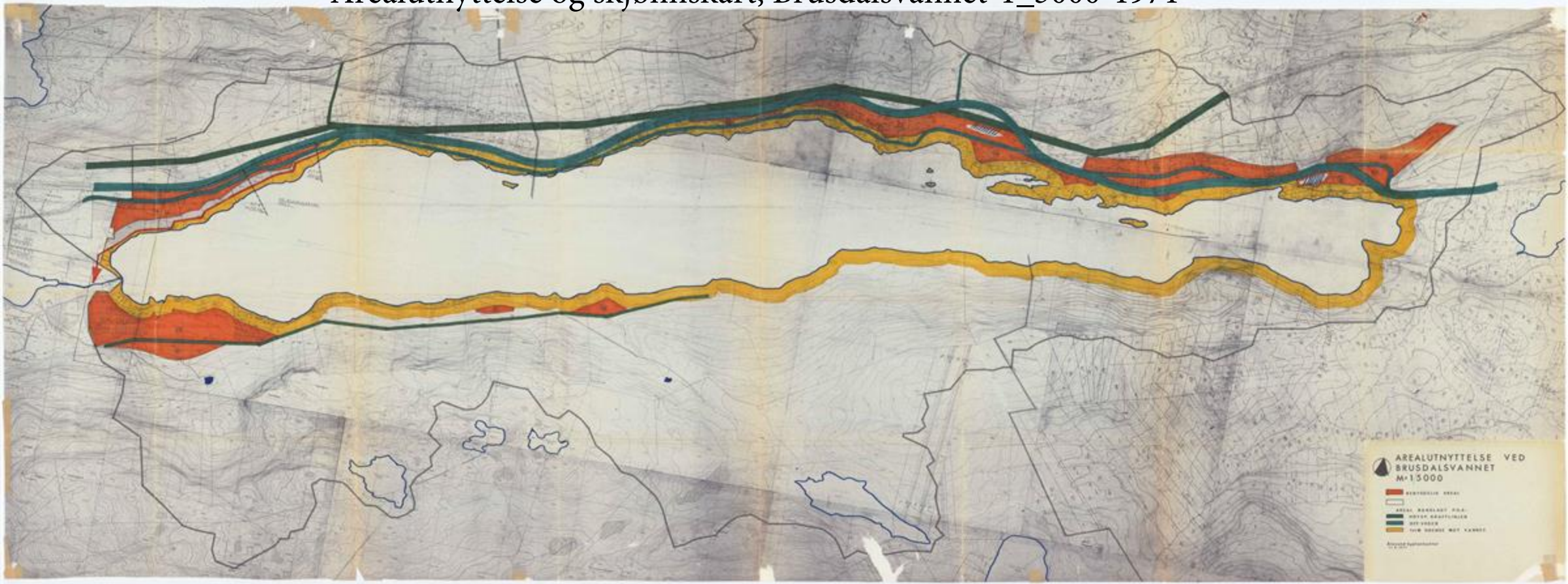
Nærare beskrivingar om dei punkta over sjå Brusdalsskjønnet. Skjønnsdokumentet (pdf) finn du her (underskjønn). (PDF, 10 MB) Her finner man også informasjon om konsesjon gitt frå NVE, i forbindelse med uttak av vatn frå Brusdalsvatnet.

For 183 av skjønnet sine 391 takstnummer blei det fremja overskjønn. Dette blei avsagt 14. november 1972 sjå skjønnsdokumentet (pdf) her (overskjønn) (PDF, 6 MB). Brusdalsskjønnet inneheld mellom anna servitutt som avgrensar høvet til å utvide hytter, samt ein del avgrensingar på aktivitetar i nedslagsfeltet til Brusdalsvatnet.

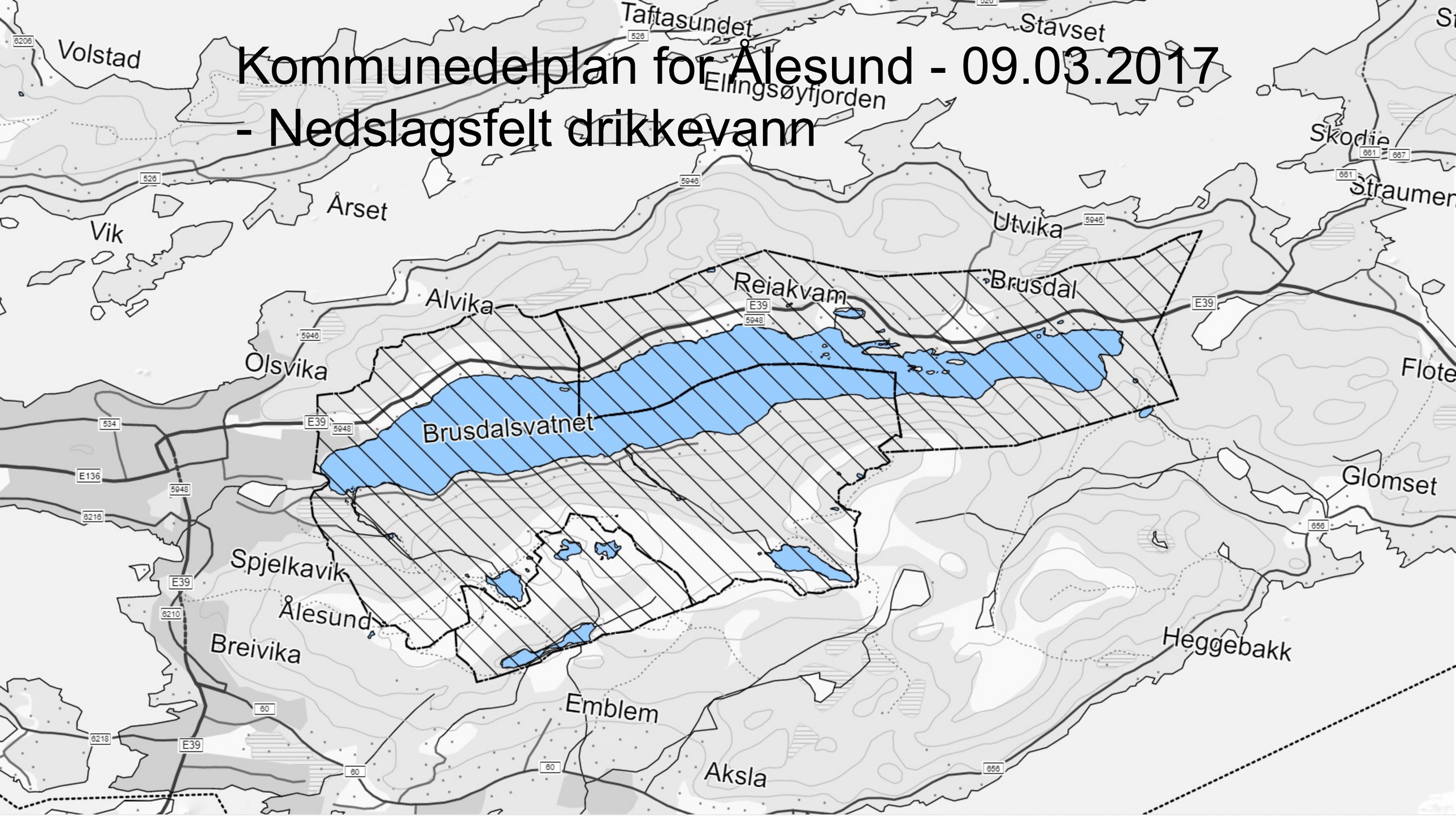

Kartet frå 1970 viser Brusdalsskjønnet med arealbruken og dei avgrensingane som skjønnet la på både almennheten, grunneigarar og andre.

Arealutnyttelse og skjønnskart, Brusdalsvannet-1_5000-1971

Kommunedelplan for Ålesund - 09.03.2017
- Nedslagsfelt drikkevann

TEIKNFORKLARING

PBL § 11 KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Nåværende

BYGNINGAR OG ANLEGG (PBL § 11-7, nr 1)

- Bustader
- Fritidsbusetnad
- Sentrumsformål
- Forretningar
- Offentlig eller privat tenesteyting
- Fritids- og turistformål
- Råstoffutvinning
- Næringsvirksbygningar
- Idrettsanlegg - BSA
- Andre typar bygningar og anlegg
- Uteopphaldsareal
- Kombinert byggje og anleggsformål

SAMFERDSELSANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR (PBL § 11-7, nr 2)

- Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur
- Hamn
- Kollektivnett
- Parkering
- Fjernveg - Tunnel
- Fjernveg - På bakken
- Hovedveg - På bakken
- Samleveg - På bakken
- Gang/Sykkelveg - På bakken
- Turveg/turdrag - På bakken
- Skipsled

GRØNSTRUKTUR (PBL § 11-7, nr 3)

- Grønnstruktur
- Friområde

MILITÆRFORMÅL (PBL § 11-7, nr 4)

LNFR OMRÅDER (PBL § 11-7, nr 5)

- LNFR for tiltak basert på gardens ressursgrunnlag
- LNFR for spreidde bustader-,fritids- eller næringsbygningar
- LNFR for spreidde bustader
- LNFR for spreidd fritidsbusetnad

BRUK OG VERN AV SJØ OG VASSDRAG MED TILHØYRANDE STRANDSONE (PBL § 11-7, nr 6)

- Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhøyrande strandsone
- Ferdsel
- Småbåthamn
- Akvakultur
- Drikkevatn
- Naturområde
- Friluftsområde

OMSYNSONER (PBL § 11-8)

SONER MED SÆRLIG ANGITT OMSYN

- Omsyn kulturmiljø

BANDLEGGINGSONE

- Bandlegging etter lov om naturvern
- Bandlegging etter lov om kulturminner
- Bandlegging etter andre lover

FARESONE

- Ras- og skredfare
- Flomfare
- Høyspenningsanlegg (inkl høyspentkabler)
- Annen fare

SIKRINGSONE

- Nedslagsfelt drikkevatn

LINJESYMBOLER

- Plangrense
- Grense for arealformål
- Grense for angitt hensynsoner
- Grense for bandleggingsoner
- Grense for detaljeringsoner
- Grense for faresoner
- Grense for sikringsoner
- Grense for støysoner

Framtidig

- Bustader - B
- Fritidsbusetnad - BFR
- Sentrumsformål - BS
- Offentlig eller privat tenesteyting - BOP
- Fritids- og turistformål - BFT
- Næringsvirksbygningar - BN
- Andre typar bygningar og anlegg - BAB/BAS
- Kombinert byggje og anleggsformål - BKB
- Fjernveg - Tunnel
- Fjernveg - På bakken
- Fjernveg - Bro
- Hovedveg - Tunnel
- Hovedveg - På bakken
- Samleveg - På bakken
- Gang/Sykkelveg - På bakken
- Gangveg - På bakken
- Turveg/turdrag - På bakken
- Jernbane - Tunnel
- Jernbane - På bakken
- Jernbane - Bro
- Grønnstruktur - G
- Friområde - GF
- LNFR for spreidde bustader - LSB
- LNFR for spreidd fritidsbusetnad - LSF
- Småbåthamn - VS

Målestokk 1:20000

N

0 200 400 600 800 1000

Meter

Kilde for basiskart:	Ålesund kommune	Koordinatsystem:	UTM sone 32/ Euref89	Kartmålestokk:	1:20.000	Papirtype: Bright White 90 g/m2
Dato for basiskart:	15.10.2021	Høgdegrunnlag:	NN 2000	Ekvidistanse:	20 meter	Arkstørrelse: 900 x 1245 mm

Ålesund kommune

AREALPLAN ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN AV 2008
KOMMUNEPLANENS AREALDEL

Kommunedelplan for tidlegare Skodje kommune

ArealplanID:
1529K16001
ArkivsakID:
16/162 - Skodje historisk
Plantype:
Kommunedelplan

SAKSBEHANDLING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN AV 2008

Revisjonar	Dato	Sign
A: Nordplan AS - Revisjon av plankart ifølge kommunestyrevedtak den 14.03.2019	02.04.2019	
B: Ålesund kommune - Revisjon av plankart ifølge vedtak den 11.06.2019 og 08.05.2020	15.10.2021	KG

Planvedtak	Vedtaksorgan	Saksnr.	Dato	Sign
Arealdelen i kommuneplanen for Skodje kommune	Skodje Kommunestyre	16/19	14.03.2019	
Arealdelen i kommuneplanen for Skodje kommune - område BN1 på Digernes	Skodje Kommunestyre	35/19	11.06.2019	
Arealdelen i kommuneplanen for Skodje kommune - områda B7 og GF3 på Skodje	Kommunal- og moderniserings departementet		08.05.2020	

Planen er utarbeidd av:	Plankartdato	Revisjonsnr.	Revisjonsdato	Saksbeh.
Nordplan AS **Ålesund kommune - Verksemd for plan, byggesak og geodata**	**02.04.2019**	**B**	**15.10.2021**	

Planinformasjon

1508 1529K16001 - Kommunedelplan for Skodje_2019-2029
Endelig vedtatt arealplan
Ikrafttredelsesdato: 14.3.2019

- **Planregister**
  - Detaljer om planen
  - Planbehandlinger
    - **Plan vedteken med motsegn**
      - Plandokumenter
        - Temakart_8_støy.pdf
        - Føresegner.pdf
        - Plankart.pdf
        - Temakart_6_krav_om_detaljregulering.pdf
        - Vedtak BN1
        - Teiknforklaring
        - Temakart_2_viktige_landbruksområde.pdf
        - Planomtale.pdf
        - Vedtak B7 og GF3
        - Temakart_5_kulturminne.pdf
        - Vedtak
        - Temakart_1_viktige_friluftsinteresser.pdf
        - Temakart_7_marin_grense_(kvikkleire).pdf
        - Temakart_4_ras_flaum_og_høgspentanlegg.pdf
        - Temakart_3_vilttrekk-viltområde.pdf
      - Detaljer
  - Dispensasjoner
  - **Gjeldende planbestemmelser**
    - Føresegner.pdf

Slik tek vi vare på drikkevatnet vårt

Vi treng reint drikkevatn. Difor passar vi på drikkevasskjeldene våre og hindrar forureining.

Sjølv om det er lov med alminneleg ferdsel langs drikkevasskjeldene, må vi ta vare på vassforsyninga og difor er nokre aktivitetar forbode.

Det er ikkje lov med bading, fisking, bruk av båt, telting, camping og overnatting med hengekøye og liknande ved noko av drikkevasskjeldene våre. I tillegg har kvar drikkevasskjelde eigne reglar. Dei finn du under her.

Kråvatnet

- Nybygging er ikkje lov.
- Det vert ikkje lov å føre fram vegar, utanom naudsynte vegar for jord- eller skogbruk. Slike vegar skal sperrast for ålmenta.
- Nydyrking er ikkje lov.
- Fiske er ikkje lov.
- Fiske er berre lov for rettshavarar og berre som oter- eller stangfiske frå land.
- Gjødsling for opphjelp av fiske er forbode.
- Bruk av båt er berre lov for vassverket sitt naudsynte behov. Det er ikkje lov med motordrivne fartøy på vatnet.
- Det er ikkje lov å arrangere leir eller stemne.
- Bading er forbode.
- Bruk av plantevernmiddel er forbode.
- Det er ikkje lov å lagre eller deponere kloakkslam, søppel, olje eller andre framandstoff.

Svartevatnet

- Det må ikkje byggast veg inn i nedbørsfeltet. Dersom anleggsveg må byggast, skal den stengast med bom, og berre brukast av personar knytta til drifta av vassverket.
- Det er ikkje lov å slå opp telt i nedbørsfeltet.
- Nybygging i nedbørsfeltet er ikkje tillatt.
- Båttrafikk på vatnet er forbode.
- Fiske er berre lov for medlemmar av Skodje jeger- og fiskerforening, og berre med fiskestong frå land.
- Gjødsling av vatnet for opphjelp av fisket er ikkje tillatt.
- Pesticider må ikkje brukast i nedbørsfeltet.

Brusdalsvatnet

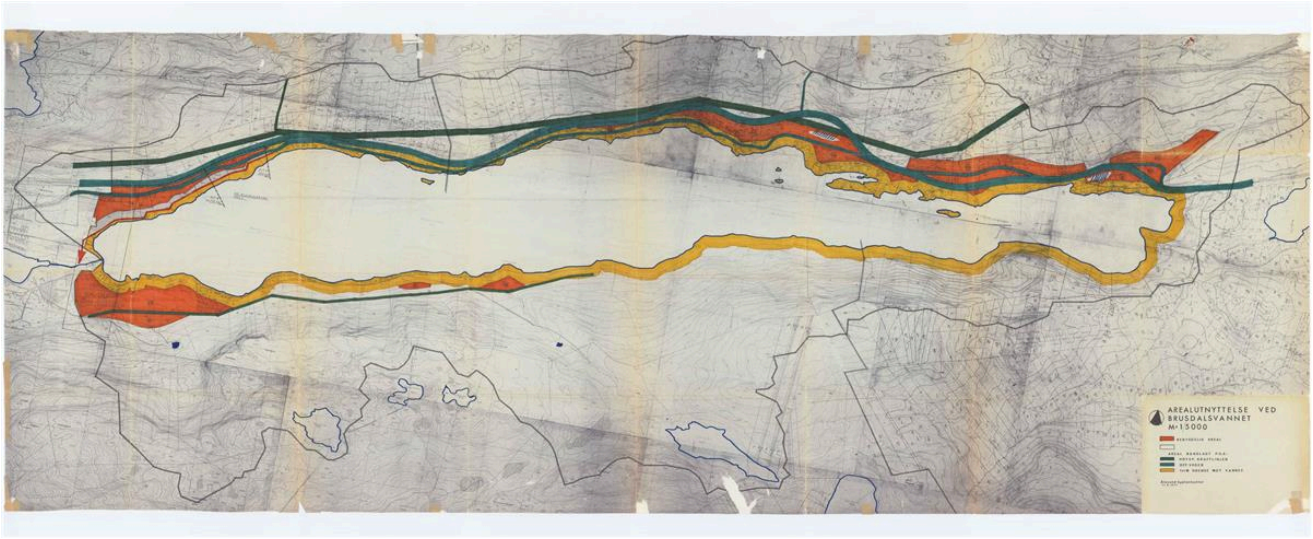
- Det er ikkje lov med ny busetnad nærare Brusdalsvatnet enn 100 meter.
- I nedbørsfeltet utanfor 100 metergrensa, blir det gitt løyve til at det berre blir oppført ein bustad pr. 10 dekar.
- Det er ikkje lov å endre eller utvide hyttene i nedbørsfeltet til ein heilårsbustad. Det er ikkje lov å ta i bruk hyttene som heilårsbustad.
- Drifta av jordbrukseigedomane i nedbørsfeltet må ikkje endrast vesentleg.
- Det er ikkje tillat å drive fleskeproduksjon i større omfang enn at gjødsla kan verte utnytta på vedkommande sin eigedom.
- Nye anlegg og utviding av pelsdyrfarmer og hønseri er forbode i nedbørsfeltet.
- Bevertingsstad, hotell, gjestgiverier etc. er ikkje lov i nedbørsfeltet.
- Oljeanlegg og bensinstasjonar er forbode i heile nedbørsfeltet.

- Kloakkavløp må ikkje førast direkte til vatnet eller tilløpande elvar. Eventuelle kloakkavløp skal førast ut i grunnen på ein effektiv måte som er godkjent av kommunen.
- Det er forbode å bruke gjødsel som stammar frå menneske på markane i nedbørsfeltet.
- Søppel skal fjernast frå nedbørsfeltet ved offentleg renovasjon, eller samlast på stader der kommunen har lagt tilrette for dette.
- Organiserte leirar i Brusdalsvatnets nedbørsfelt er forboden. Det er ikkje lov å sette opp telt nærare Brusdalsvatnet enn 100 meter.
- All bading i vasskjelda er forbode.
- Trafikk på Brusdalsvatnet med mototdrevne farkostar er forboden. Det gjeld òg, trafikk på isen med motordrevne kjøyretøy.
- Idrettsarrangementer på Brusdalsvatnet og i nedbørsfeltet er forbode, like eins for stemner av ein kvar art.
- Trafikk av fly på Brusdalsvatnet er forboden.
- Gjødsling av Brusdalsvatnet for opphjelp av fisket er forbode.
- Det er ikkje ønskeleg at ein nyttar kano, kajakk, padlebrett (SUP brett) og anna fritidsutstyr som har vore i andre vassførekomstar. Grunnen til dette er faren for å dra med seg uønskte artar og anna forureining til drikkevasskjelda som kan få store konsekvensar for det vassmiljøet som er der i dag. Viss ein skal nytta utstyr som ein har nytta i andre vassførekomstar skal ein desinfisera med Virkon-S eller sørga for at alt utstyr er reint, fritt for vatn og er tørka tilstrekkeleg, slik at ein hindrar spreiing av framande artar, f.eks. **lakseparasitten *Gyrodactylus salaris***. Takk for at du støttar oppmodinga og hjelper oss å bevara drikkevasskjelda!

Brusdalsskjønnet og konsesjonar

Nærare beskrivingar om dei punkta over sjå Brusdalsskjønnet. **Skjønnsdokumentet (pdf) finn du her (underskjønn). (PDF, 10 MB)** Her finner man også informasjon om konsesjon gitt frå NVE, i forbindelse med uttak av vatn frå Brusdalsvatnet.

For 183 av skjønnet sine 391 takstnummer blei det fremja overskjønn. Dette blei avsagt 14. november 1972 sjå **skjønnsdokumentet (pdf) her (overskjønn) (PDF, 6 MB)**. Brusdalsskjønnet inneheld mellom anna servitutt som avgrensar høvet til å utvide hytter, samt ein del avgrensingar på aktivitetar i nedslagsfeltet til Brusdalsvatnet.

Kartet frå 1970 viser Brusdalsskjønnet med arealbruken og dei avgrensingane som skjønnet la på både allmennta, grunneigarar og andre.

Forvaltningsstrategi for Brusdalsvatnet

Det er vedtatt forvaltningsstrategi for Brusdalsvatnet, med unntak av kapittel om avløpshandtering for hus og hytter i området.

Strategien gjeld drikkevasskjelda Brusdalsvatnet med nedbørsfelt. Målet er å sikre trygt og reint drikkevatn til innbyggarane både no og i framtida.

Krava i drikkevassforskrifta viser tydeleg at vasskvaliteten i Brusdalsvatnet må sikrast på ein systematisk måte. Det får vi gjort med denne strategien som er eit overordna verktøy for alle einingar i Ålesund kommune for å

- gi innbyggarane våre heilheitleg og lik behandling
- arbeide målretta med å sikre drikkevasskjelda mot forureining

- forvalte Brusdalsvatnet med nedbørsfelt

Strategien seier vi skal redusere aktivitet som kan forureine og at vi skal jobbe etter føre-var-prinsippet.

Les heile strategien her (PDF, 981 kB).

Kvifor må vi passe på drikkevasskjeldene?

- Vassbehandlingsanlegga kan svikte.
- Vi har rigga vassbehandlingsanlegga ut frå dagens kvalitet på råvatnet.
- Dei fleste vassbehandlingsanlegg er ikkje bygd for å fjerne kjemisk forureining.
- Det er behov for ein buffer mot nye ukjente truslar og nye sjukdomsframkalla organismar (patogen).
- Meir forureina vatn treng meir og dyrare vassbehandling.
  Kjelde: Norsk Vann

INNHOLD

	Side
Intimasjon	1
Domstolen	1
Skjønnsforhandlingen	1
Avtaleskjønn	2
Ekspropriasjonstillatelse	2
Almindelige skjønnsforutsetninger	3
Almindelige skjønnsforutsetninger for hovedvannledning til Spjelkavik	7
Almindelige skjønnsforutsetninger for vannledningen Langevann — Lillestøl	7
Generelle påstander	8
Vurderingen av Brusdalsvann som drikkevannskilde	8
Bebyggeligheten	9
Hytte — helårsbolig	12
Forbud mot bruksendring	12
Forbud mot vesentlig utvidelse	12
Garasjer	12
Naust	13
Jordbruk	13
Camping	13
Offentlig renovasjon og privettømming	13
Pålegg av helserådet	14
Kloakktilknytningsplikt	14
Fremtidige spillvannsutslipp	14
Bading	14
A/S Årdal og Sunndal Verks kalkrettigheter	14
Motorbåter	15
Innløsningspåstander	15
Tap ved voldgiftsbestemmelse	15
Forbud mot gjødsling av vannet	15
Fordeler ved klausuleringen?	16
Vannledning og anleggssteder	16
25% tillegg	16
Saksomkostninger	17
Godtgjørelser sakkyndige	18
Erstatningsfastsettelser og spesielle premisser	18
Slutning	129
Fravikelseskjennelse	129

RETTSBOK

for

ÅLESUND BYRETT

År 1971 den 7. des. ble rett satt på byfogdkontoret i Ålesund.
Sak nr. 5 og 19/71 B.
Rettens formann: Byfogd John Parr.
Skjønnsmenn: 1. Gårdbruker Arne K. Solevåg, Ålesund.
2. Sivilingeniør Johannes Nes, Volda.
3. Kontrollør Hans K. J. Hansen, Ålesund.
4. Arkitektassistent Per Svein Innselset, Ålesund.
Varamenn: 1. Byggmester Karl K. Humlen, Ålesund.
2. Gårdbruker Ludvik Krohn, Ålesund.

Saksøker: Ålesund kommune v/Ordføreren.
Prosessfullmektig: H.r. advokat Ingolf Vislie.

Saksøkt: Grunneiere og rettighetshavere som berøres av Ålesund kommunes anlegg av vannverk med inntak i Brusdalsvannet.
Prosessfullmektiger: H.r. advokatene Erik Sølberg, Trygve Gjørtz, Sven Landgraff, Terje Herrem, Rolf Kr. Engelsen.
Advokatene Tor Bøhler, Sverre Høegh Krohn, Per Aase-Nilsen, Finn Gulbrandsen, Dagmar Sandvig, Svein Tømmerdal, Olav Røssaak.

Etter rådslagning og stemmegivning for lukkede dører ble det avsagt slikt

SKJØNN:

Domstolen.
De eiendommer skjønnet berører ligger dels i Nordre Sunnmøre og dels i Ålesund domssogn. I medhold av domstolsloven paragraf 20, 3. ledd, jfr. resolusjon av 27.4. 1956 og Justisdepartementets rundskriv av 21.2. 1968 har Fylkesmannen i Møre og Romsdal den 19.1. 1971 oppnevnt byfogd John Parr ved Ålesund byfogdembete til å styre skjønnet selv om det også berører Nordre Sunnmøre domssogn. I medhold av skjønnslovens paragraf 15 er det videre bestemt at de samme skjønnsmenn skal gjøre tjeneste under hele skjønnet. Endelig er det overlatt til skjønnsstyreren å oppnevne skjønnsmenn.
Varamennene har deltatt under inkaminasjonen, befaringen og prosedyren.

Det ble avsagt

KJENNELSE:

Skjønnsmann Hans K. J. Hansen har opplyst at han er svoger av Karl Ose, takst nr. 36. Skjønnsmannen må vike sete ved behandlingen av dette takstnummer.

SLUTNING:

Skjønnsmann Hans K. J. Hansen viker sete ved behandlingen av takstnr. 36, Karl Ose, jfr. domstolslovens paragraf 106.

Skjønnsforhandlingen.
Skjønnsstevningene er forkynt eller forsøkt forkynt for alle oppgitte saksøkte. I den

ekspropriasjonstillatelse som den 10.2. 1971 er meddelt Ålesund kommune av Norges Vassdrag- og Elektrisitetsvesen er det i medhold av vassdragsloven paragraf 130, punkt 4 gitt kommunen tillatelse til å varsle om skjønn på den måte som er foreskrevet i lov om forkynnelsesmåten for innkallinger og stevninger i visse saker om almenninger. I samsvar med dette er stevningen i sak nr. 19/71 B med innkalling til skjønn kunngjort i lokalavisene, samt ved innrykking i Norsk Lysingsblad den 3.5. 1971.

Skjønnsforhandling er holdt i tiden 9.8. — 3. 10. samt fra 4.10. — 26.10. 1971. Herunder har retten vært på befaring hvorunder parter og prosessfullmektiger har vært tilsagt. Det er fremlagt en hel del kartmateriale og andre dokumenter som fremgår av rettsboken. Kommunen har utarbeidet takstbøker samt kartbok med angivelse av eiendomsgrensene innenfor hele nedslagsfeltet til Brusdalsvann.

Retten har oppnevnt som sakkyndig sjefsingeniør Wilhelm Haffner til å uttale seg om hygieniske spørsmål. sivilingeniørene Leif Ødegård og Bjørn Traagstad til å uttale seg om eventuell kloakkering av Stormyra, samt ingeniør Torbjørn Aasen til å uttale seg om drivverdigheten av grusforekomst på takst nr. 15, Petter Frostad.

Avtaleskjønn.

Sak nr. 5/71 B gjelder taksering av skader og ulemper i forbindelse med kommunens anlegg av vannledning på strekningen Langevann — Lillestøl. Grunneierne som berøres av ledningen har avgitt sålydende erklæring:

Undertegnede som eier av gnr. bnr. i Ålesund kommune gir herved Ålesund kommune rett til å ta i bruk grunn for legging av ny 12"s hovedvannledning mellom Langevann og Lillestøl over sin eiendom før skjønn er avholdt. Ved kryssing av veier, grøfter, ledninger og gjerde på eiendommen skal kommunen sette disse i samme stand som de var i før kryssingen fant sted. Videre skal kommunen foreta nødvendig opprydding etter arbeidet. Over innmark skal oppreven mark tilsåes og så godt som mulig bringes i samme stand som terrenget var i før anleggsarbeidet tok til. Kommunen vil rekvirere skjønn i løpet av 1970.

Ekspropriasjonstillatelse.

N.V.E har den 10.2-1971 meddelt Ålesund Kommune slik ekspropriasjonstillatelse:

I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 paragrafene 17 og 18, og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 22. april 1949 samt ved brev av 4. februar 1971 fra Industridepartementet tillates Ålesund kommune å ekspropriere det som trengs av vann, grunn og rettigheter forøvrig for å bygge vannverk med inntak i Brusdalsvatnet herunder rett til uttak av gjennomsnittlig 55 000 m3 vann pr. døgn innenfor de eksisterende reguleringsgrenser mellom kote 24, 61m og 25,96 m samt tillatelse til å pålegge nødvendige servitutter for å sikre vannet mot forurensing.

Det vises til søknad av 1. september 1969 med bilag som vedligger sammenheftet og påført NVE's jnr. 4058/69-V.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Vannverkets eier plikter å forelegge for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen detaljerte planer med nødvendige tegninger og beregninger av eventuelle utbedringsarbeider av dammen ved utløpet av Brusdalsvatnet. Dammen skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Arbeidet må ikke settes i gang før planene er godkjent av Vassdragsvesenet. Utførelse og vedlikehold undergis offentlig tilsyn. Utgiftene med kontroll av planene m.v. og tilsyn utredes av anleggets eier.

2. Anleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at anlegget virker minst mulig skjemmende i terrenget. Anleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er tatt i bruk. Overholdelse av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De dermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

3. Anlegget skal utføres slik at det blir til minst mulig ulempe for grunneierne. Eventuelle skader på drenssystemer skal i samarbeid med herredsagronomen settes i stand.

4. Der anlegget berører offentlig veg, skal arbeidet utføres etter bestemmelser fastsatt av Vegvesenet.

5. Erstatning for seinere vedlikeholdsarbeider fastsettes i mangel av minnelig overenskomst for hver gang ved rettslig skjønn på vannverkets bekostning.

6. Kloring (desinfisering) av råvannet, samt eventuelt hevning av pH utføres etter helsemyndighetenes nærmere bestemmelse.

7. Vanninntaket skal legges på minst 30 m's dyp.

8. Eventuelle plakater m.v. som helsemyndighetene finner påkrevd for å opprettholde vilkårene for servituttbeleggingen av nedbørsfeltet, skal settes opp og vedlikeholdes av anleggets eier.

Servitutter for å sikre vannet i Brusdalsvannets nedbørsfelt mot forurensinger er i samråd med Helsedirektoratet fastsatt slik:

1. Ny bebyggelse tillates ikke nærmere Brusdalsvatn enn 100 m regnet i horisontalplanet fra høyeste vannstand, bortsett fra et område på 250 dekar ved vatnets nord-vestre ende, hvor boligbebyggelse og lite forurensende industri tillates reist under forutsetning av at avløpsvann, overvann og kloakk fra området ledes ut av nedbørsfeltet.

2. I nedbørsfeltet utenfor 100 m grensen tillates bare oppført ett bolighus (bolig for en familie) pr. 10 dekar.

3. Hyttene i nedbørsfeltet tillates ikke utvidet vesentlig eller ominnredet til eller tatt i bruk som helårsboliger. Bruken av husene i nedbørsfeltet må ikke forandres vesentlig. Hus som er nødvendig for landbruket kan oppføres uavhengig av disse bestemmelser.

Driften av jordbrukseiendommene i nedbørsfeltet må ikke endres vesentlig. Det er således ikke tillatt å drive fleskeproduksjon i større utstrekning enn at gjødselen kan utnyttes på vedkommende eiendom. Nyanlegg og utvidelse av pelsdyrfarmer og hønserier i nedbørfeltet er forbudt.

4. Bevertningssteder, hoteller, gjestgiverier etc. tillates ikke i nedbørsfeltet.

5. Industribedrifter utenfor det ovenfor omtalte område tillates ikke anlagt i Brusdalsvatns nedbørsfelt. Oljeanlegg og bensinstasjoner er forbudt i hele nedbørsfeltet.

6. Kloakkavløp (også eksisterende) må ikke føres direkte til vannet eller tilløpene. Eventuelle kloakkavløp skal føres ut i grunnen på effektiv måte godkjent av helserådet, minst 80 m fra Brusdalsvatn og 40 m fra tilløpene, eller føres ut av nedbørsfeltet.

7. Det er forbudt å benytte gjødsel som stammer fra mennesker på markene i nedbørsfeltet.

8. Privetene i nedbørsfeltet skal utstyres med bøtter på støpt underlag med opphøydde kanter. Tømmingen skal fortrinnsvis foretas ved offentlig renovasjon. Hvor dette ikke er mulig skal bøtteinnholdet graves ned etter helserådets anvisning.

9. Søppel skal fjernes fra nedbørsfeltet ved offentlig renovasjon eller anbringes på steder anvist av helserådet.

10. Organisert leirslagning i Brusdalsvatnets nedbørfelt er forbudt. All leirslagning er forbudt nærmere Brusdalsvatn enn 100 m.

11. Bading er bare tillatt for dem som i dag har hus eller hytter ved vannet.

12. Trafikk på Brusdalsvatn med motordrevne farkoster er forbudt, likeledes trafikk på isen med motordrevne kjøretøy. Dispensasjon fra denne bestemmelse kan gis i den utstrekning det er nødvendig for utnyttelse av skogen i nedbørsfeltet.

13. Idrettsarrangementer på Brusdalsvat og i nedbørsfeltet er forbudt, likeledes stevner av enhver art.

14. Trafikk av fly på Brusdalsvatn tillates ikke.

(15) Gjødsling av Brusdalsvatn for opphjelp av fisket er forbudt.

Det er forutsatt at Ålesund kommune tar opp spørsmålet om pålegging av nødvendige servitutter for de eksisterende vannkilder på Emblemsfjellet som ligger utenom Brusdalsvatns nedbørsfelt, med Helsedirektoratet og at det blir søkt om ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens paragraf 18 hvis en ikke kommer til minnelig overenskomst med samtlige rettighetshavere i nedbørsfeltene.

I medhold av lov om vassdragene paragraf 130, pkt. 4, gis Ålesund kommune tillatelse til å varsle om skjønn på den måte som er foreskrevet i lov om forkynnelsesmåten for innkallinger og stevninger i visse saker om almenninger. Denne avgjørelse kan påklages til Industridepartementet innen 3 uker fra meddelelse er mottatt, jfr. forvaltningsloven paragraf 28 f.f. Eventuelle klager skal begrunnes og sendes NVE som også vil kunne gi nærmere orientering om framgangsmåten. De berørte rettighetshaverne bes underrettet om klageadgangen.

Videre henvises til paragraf 36 i nevnte lov der det gis adgang til å pålegge den part som har satt fram klagemål, men ikke fått medhold, å dekke saksomkostningene.

ALMINDELIGE SKJØNNSFORUTSETNINGER.

I klausuleringsskjønnet, sak nr. 19/71 B, har kommunen fremlagt følgende generelle skjønnsforutsetninger:

A. Klausulering i nedbørsfeltet.

Klausulering i nedbørsfeltet vil — med mindre noe annet bestemmes under de spesielle skjønnsforutsetninger for enkelte takstnumre — bli gjennomført i samsvar med Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens tillatelse av 10. februar 1971.

B. Regulering og tekniske tiltak:

1. a) Brusdalsvatn er i dag regulert for kraftverksformål mellom kote 24,61 og kote 25,96 altså med 1,35 m.

b) All fremtidig regulering av Brusdalsvatn skjer til vannverksformål innenfor de eksisterende reguleringsgrenser.

2. Vannet i Brusdalsvatn skal brukes til vannverksformål, ved at det føres gjennom pumpestasjon inn på fordelingsnettet.

3. Ålesund kommune ekspropprierer de rettigheter som er nødvendig til gjennomføring av bestemmelsene under pkt. 1 — 2 foran.

C. Anleggssteder m.v.:

1. Det ekspropprieres rett til bruk av bestående veger og opplagsplasser i den utstrekning dette er nødvendig for anlegget og dets senere vedlikehold.

2. Det ekspropprieres rett til å anlegge nye veger og opplagsplasser i samsvar med særskilt fremlagt kart og påvisning i terrenget.

3. Det ekspropprieres rett til bruk av grunn til tilrigging, fremføring av elektriske ledninger og telefon og til oppføring av brakker o.l. anleggsinnretninger. Det blir under hvert enkelt takstnr. særskilt angitt i de spesielle skjønnsforutsetninger hvor slik bruk skal ekspropprieres, og hvor den eventuelt er av midlertidig art.

4. Det ekspropprieres rett til nødvendig grunn for anleggssteder, alt i samsvar med kart og spesielle skjønnsforutsetninger. Alle inngrep i naturen vil bli utført så skånsomt som mulig, og det vil bli foretatt en grundig opprydding etter anleggets avslutning.

5. Det ekspropprieres rett for Ålesund kommune til å ha to båter i Brusdalsvatn under anleggstiden, og senere en båt til anleggets drift og vedlikehold.

D. Generelt.

1. Det vises til vedlagte brev fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen til Ålesund kommune, datert 10. februar 1971, med de der angitte vilkår for ekspropriasjonstillatelsen.

2. Ålesund kommune ekspropprierer i h.t. tillatelsen det som trengs av vann, grunn og rettigheter for gjennomføringen av vannverket.

3. Eventuell fiskerett i Brusdalsvatn og vassdraget nedenfor blir fortsatt på grunneiernes hånd. Ålesund kommune erverver ingen rett til fiske i vann eller elv.

4. Ekspropriantén har rett til å sette opp og ha stående gjerder rundt anleggssteder, men har ikke rett til å inngjerde magasiner, elver eller bekker i nedbørsfeltet.

5. Hvis intet annet er sagt, ekspropprieres all grunn og alle rettigheter for ubegrenset tid. Hvor ekspropriasjon bare gjennomføres for en bestemt tid, angis ekspropriasjonstiden under de spesielle skjønnsforutsetninger for vedkommende takstnr.

Hvor ekspropriasjon skjer til midlertidig bruk, som f. eks. til tomter for brakker o.l. ved anleggssteder, faller grunnen tilbake til fri rådighet for eieren når ekspropriantén ikke lenger har behov for den. Når ekspropriantens benyttelse av grunnen er endelig avsluttet, er det forutsetningen at brakker og andre anleggsbygninger fjernes. Det samme gjelder andre innretninger som har vært anbragt der i forbindelse med anleggsarbeidet.

Oppryddingsarbeid av enhver art skal være avsluttet innen 12 måneder etter at anlegget er satt i ordinær drift.

6. Takstene omfatter enhver erstatning som pliktes for avståing av grunn og rettigheter, og skade og ulempe av enhver art i anledning av ekspropriasjonen. Takstene omfatter også skader som er oppstått ved forberedelser av ekspropriasjonen, stikningsskader, målearbeider, grunnundersøkelser o.l., med mindre noe annet er avtalt med den enkelte grunneier.

7. Ut over det som er nevnt i de alminnelige eller spesielle skjønnsforutsetninger, påtar ekspropriantén seg ikke noe arbeid eller noen forpliktelser.

8. Skader ved steinsprut, rystelser i grunnen o.l. uforutseelige anleggsskader og anleggsulemper holdes utenfor skjønnet og erstattes ved senere skjønn som begjæres av ekspropriantén.

9. Skjønnsforutsetningene forbeholdes endret og/eller supplert.

E. Om gjennomføring av klausuleringsbestemmelsene:

1. Ad klausuleringsbestemmelsens pkt. 1:

Det bes her avgitt skjønn i to alternativer:

Alternativ A:

a) Området på ca. 250 da utvides til ca. 300 da, og går fra utløpsoset til grensen for teig 1 (hovedteigen) på takstnr. 182 A, som vist på vedlagt kartskisse.

b) På areal merket D — E på bilag A til Ålesund Byplankontors notat av 29. oktober 1970 (fremlagt 9. august 1971) tillates oppført 3 hybelbygg med tilsammen 210 hybler.

c) På resten av området tillates oppført spredt boligbebyggelse eller lite forurensende industri, på de vilkår som følger av klausuleringsbestemmelsene.

d) Ålesund kommune anlegger — innen vannverket settes i ordinær drift — et tilstrekkelig dimensjonert kloakksystem for avløpsvann, overvann og kloakk over det i litra a) nevnte område frem til grensen mellom takstnr. 182 A og takstnr. 185, men slik at avløp fra veksthusene på takstnr. 185 føres inn i systemet gjennom pumpeanlegg. Retten bes fastsette erstatning for drift og vedlikehold av pumpeanlegget med tilknytningsledninger.

De nødvendige rettigheter for anlegg av det i litra d) nevnte hoved-kloakksystem erverves nå, men slik at erstatning for skade og ulempe fastsettes ved senere skjønn som påstevnes av Ålesund kommune.

Det forutsettes at grunneierne må føre eksisterende kloakker inn på kloakksystemet, jfr. helseforskriftene for Ålesund paragraf 30, 2. ledd.

e) Nytt veksthus på takstnr. 185 tillates bygget på fylling ut mot vannet, forutsatt at veksthuset anbringes på tett såle og bygges slik at avløp fra veksthuset ikke kan trenge ned i Brusdalsvann.

f) Ny bebyggelse som sogner til det i d) nevnte kloakksystem får knytte seg til dette mot refusjon etter bygningslovens regler. Vannverket vil for sitt vedkommende ikke innvende noe mot at det for ny bebyggelse benyttes septiktank med utløp i grunnen, inntil vannverket er satt i ordinær drift og den under d) nevnte kloakk er anlagt. Etter dette tidspunkt må tilknytning til kloakk skje, jfr. generell praksis for all ny bebyggelse i Ålesund.

Alternativ B:

a) Området på 250 da går fra utløpsoset t.o.m. takstnr. 174, jfr. vedlagt kartskisse.

b) Som alternativ A, litra b).

c) Som alternativ A, litra c).

d) Ålesund kommune anlegger — innen vannverket settes i ordinær drift — et kloakksystem som omhandlet i alternativ A litra d) frem til grensen mellom takstnr. 174 og takstnr. 176.

De nødvendige rettigheter for anlegg av det i litra d) nevnte hovedkloakksystem erverves nå, men slik at erstatning for skade og ulempe fastsettes ved senere skjønn som påstevnes av Ålesund kommune.

Det forutsettes at grunneierne må føre eksisterende kloakker inn på kloakksystemet, jfr. helseforskriftene for Ålesund paragraf 30, 2. ledd.

e) Nye veksthus i 100 m-beltet på takstnr. 185 — Viddal tillates ikke. Kloakkavløp fra W.C. i eksisterende veksthus føres til tett kum som anlegges av Viddal, men tømmes av Ålesund kommune. Øvrige avløpsforhold på Viddals eiendom forutsettes opprettholdt som hittil, men må ikke forandres slik at risikoen for forurensning øker.

f) Som alternativ A, litra f).

Under begge alternativer presiseres for ordens skyld at særordningen etter klausuleringsbestemmelsenes pkt. 1 bare innebærer avvik fra utnyttelsesgraden, og dispensasjon fra 100 m-beltet. Alle øvrige klausuleringsbestemmelser gjelder (f. eks. badeforbud, forbud mot bevertningssteder o.l.).

II. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2:

a) Maksimalt antall tillatte bolighus for hver eiendom utenfor 100 m-beltet skal tilsvare eiendommens areal i dekar i nedbørsfeltet dividert med 10.

Mulighetene for å få oppført dette antall hus og husenes plasering må avhenge av de øvrige klausuleringsbestemmelser, reguleringsplan og den almindelige lovgivning.

b) Eiendommer i nedbørsfeltet mindre enn 10 da. kan ikke bebygges.

c) Ved håndhevelsen av klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2 skal eiendomsforholdene og eiendomsgrensene pr. 10.2. 1971 legges til grunn.

d) Betegnelsen «bolighus» gjelder ikke feriebolig.
ene.

e) Garasje tillates oppført i tilknytning til bolighus, hvis bebyggelsen forovrig tilfredsstiller klausuleringsbestemmelsene.

f) Nye naust tillates ikke oppført.

g) I nedbørsfeltet tillates dagligvareforretninger o.l. som kan plasseres i bolighus for en familie og som skal betjene det nærliggende område.

III. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 3:

Vannverket kan for sitt vedkommende akseptere at eksisterende bebyggelse er helårsbolig, hvor:

a) bygningen er brukt som helårsbolig før bygningslovens ikrafttreden og i det vesentlige også i tiden fra bygningslovens ikrafttreden frem til skjønnstiden, eller
b) hvor bygningen tilfredsstiller bygningslovens krav til helårsbolig.

IV. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 5:

Oljedepot for salg tillates ikke.
Oljetank for ett bolighus som for øvrig oppføres i samsvar med klausuleringsbestemmelsene kan tillates, hvis tanken anlegges i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser.

V. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 6:

a) Bortsett fra takstnr. 287 — Brusdalsheimen — kan eksisterende spillvanns- og kloakkavløp fra eksisterende bebyggelse opprettholdes, med mindre Ålesund Helseråd for å beskytte vannkilden gir pålegg om forandring.
b) Hvis det for å beskytte vannkilden gis pålegg som nevnt i litra a), påtar Ålesund kommune seg å utføre det som er nødvendig for å imøtekomme pålegget. Kommunen erverver rett til adkomst, gravearbeider o.l. som er nødvendig for å utføre pålegget, og betaler erstatning etter lensmannsskjønn for skader som måtte oppstå.
c) Hvis Ålesund eller Ørskog Helseråd gir grunneieren pålegg som etter Helserådets oppfatning ikke skyldes hensynet til å beskytte vannkilden, er utførelsen av slike pålegg Ålesund kommune uvedkommende. Dersom grunneieren hevder at pålegget skyldes vannverket, må han likevel utføre pålegget, men kan i såfall forlange årsaksspørsmålet avgjort ved voldgift etter tvistemålslovens regler.
d) fremtidige kloakkavløp fra eksisterende bebyggelse må anlegges av grunneieren selv i samsvar med klausuleringsbestemmelsene.
e) Klausuleringsbestemmelsenes pkt. 6 anses tilfredsstilt, hvis avløpet føres ut i grunnen minst 80 meter fra Brusdalsvatn og 40 meter fra tilløpene, og for øvrig er i samsvar med de til enhver tid gjeldende helseforskrifter.

VI. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 8:

a) Eksisterende priveter opprettholdes, med mindre Ålesund Helseråd for å beskytte vannkilden gir pålegg om forandring.
b) Hvis det for å beskytte vannkilden gis pålegg som nevnt i litra a), påtar Ålesund kommune seg å utføre det som er nødvendig for å imøtekomme pålegget. Kommunen erverver rett til adkomst, gravearbeider o.l. som er nødvendig for å utføre pålegget, og betaler erstatning etter lensmannsskjønn for skader som måtte oppstå.
c) Offentlig renovasjon med privettømming må påregnes innført. For eksisterende bebyggelse og bygninger som etter brann eller rivning oppføres til erstatning for den i dag eksisterende bebyggelse vil Ålesund kommune utføre privettømmingen uten avgift i Ørskog inntil offentlig privettømming innføres i Ørskog kommune eller i sammenlignbare strøk i Ørskog. Innen Ålesund kommunes grenser vil vanlig avgift bli oppkrevet.

VII. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 9:

Kommunal soppeltømming forutsettes innført mot vanlig renholdsavgift.

VIII. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 12:

a) Nødvendige skogshusvær tillates i 100 m-beltet, men plasseringen må godkjennes av Ålesund Helseråd.
b) Tømmerfløting og bruk av motordrevne farkoster på Brusdalsvatn samt bruk av motordrevne kjøretøyer på isen på Brusdalsvatn tillates, hvis det er nødvendig som ledd i utnyttelse av skogen i nedbørsfeltet. Tvil om nødvendigheten kan i det enkelte tilfelle forelegges herredsskogsmesteren til bindende avgjørelse.

IX. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 15:

Klausuleringsbestemmelsene hindrer ikke anlegg av fisketrapp.

X. Generelt i forbindelse med klausuleringsbestemmelsenes pkt. 1, 2 og 3 gjelder:

Det forutsettes at eksisterende hus, garasjer, hytter og naust tillates gjenoppført etter brann

eller rivning, men i forbindelse med gjenoppføringen må ikke foretas ombygging eller utvidelse i strid med pkt. 3 eller utvidelse av bolig f. eks. fra enebolig til tomannsbolig. Avløpsforholdene må ikke endres slik at de kommer i strid med klausuleringsbestemmelsene. Hvis gjenoppføring av bygninger som nevnt i foregående ledd nektes av hensyn til vannverket, plikter Ålesund kommune i mangel av overenskomst å påstevne skjønn til avgjørelse av spørsmålet om erstatningsplikt foreligger og til fastsettelse av eventuell erstatning.»

F. Forholdet mellom klausulering og alminnelig lovgivning.

1. Det forutsettes at hverken bygningsloven, lov om vannforurensning, helselovgivningen andre generelt gjeldende lover, eller forskrifter gitt i henhold til lov, av hensyn til vannverket blir praktisert strengere i nedbørfeltet til Brusdalsvatn enn i andre, sammenlignbare områder av vedkommende kommune.

2. Hvis det ved kommunens erkjennelse eller ved dom godtgjøres brudd på den i pkt. 1 nevnte forutsetning innenfor Ålesund kommune plikter kommunen i mangel av overenskomst å påstevne skjønn til avgjørelse av spørsmål om erstatningsplikt foreligger, og omfanget av eventuell erstatning. Tilsvarende gjelder innenfor Ørskog kommune, dersom det godtgjøres at Ålesund kommune av hensyn til vannverket har anmodet Ørskog kommune om strengere håndhevelse.»

Ved dok. 47 er lagt kart som viser alternativene A og B, henholdsvis 250- og 300-dekarbeltet.

For 2 x 800 mm hovedvannledning fra uttaksbasseng til Spjelkavik er fremlagt følgende **generelle skjønnsforutsetninger**, (dok. 28, bilag D):

«1. Saksøkeren erverver rett til å legge en 2 x 800 mm vannledning med nødvendige kummer og avløp slik som fremlagte kart viser. Videre erverves rett til adkomst over de saksøktes eiendommer i anleggsperioden og ved framtidig tilsyn og eventuelle reparasjoner. Saksøkeren skal til enhver tid ha adgang til å føre tilsyn med grøften og kummene samt i tilfelle foreta nødvendige reparasjoner.

2. Arbeidet skal utføres slik at det blir til minst mulig ulempe for grunneierne. Skade som grøftearbeidet måtte forårsake på drensgrøfter og lignende skal utbedres snarest mulig. Grøften skal gjenkastes og grovplaneres uten unødig opphold. For finplanering og tilsåing tilkjennes ulempeerstatning til grunneierne. Overskuddsmasse fjernes av eksproprianten. I den utstrekning det er mulig, skal opprinnelige forhold gjenopprettes.

Hvor grøften berører veggrunn, kloakk- og vannledninger, settes disse i stand av eksproprianten.

3. Vannledningen skal hvor den krysser eller berører offentlig veg, legges etter bestemmelser som fastsettes av Vegvesenet.

4. Vannledningen legges i grøft som gjennomsnittlig er ca. 2 m dyp og normal bredde ca. 2 m i toppen. Avvik i grøftedybde framgår av lengdeprofilen. Overdekning over rørene ca. 1,20 m. I senkninger forbeholdes adgang til å legge haug over ledningene.

5. Et belte på 4 meters bredde, 2 m på hver side av vannledningen, skal ikke bebygges eller beplantes med trær av den størrelse som kan skade ledningen. Eventuelle framtidige grøfter i dette beltet må ikke graves med gravemaskin. Det kan anlegges adkomstveger, kloakk- og vannledninger over det klausulerte belte. Før slike arbeider igangsettes må saksøkeren, ved teknisk etat, varsles.

6. Erstatning for skader eller ulemper ved senere vedlikeholdsarbeider eller vannledningsbrudd, fastsettes ved minnelig overenskomst eller rettslig skjønn for hver gang.

7. I samsvar med foranstående skal saksøkeren utbedre anleggsskader. Mener saksøkte at skader likevel ikke er utbedret, må saksøkte anmelde disse til saksøkeren straks de oppdages og senest innen 3 år fra den tid ledningen er lagt. Erstatning for slike skader avgjøres ved rettslig skjønn i mangel av minnelig overenskomst.»

I avtaleskjønnet, sak nr. 5/71 B, 12" vannledningen Langevann — Lillestøl er det av kommunen fremlagt følgende **almindelige skjønnsforutsetninger:**

1. Det erverves rett til å legge en 12" vannledning med nødvendige kummer og avløp, slik som fremlagte kart viser. Videre erverves rett til adkomst over de saksøktes eiendommer i anleggsperioder, og likeledes rett til adkomst for framtidig tilsyn og evt. reparasjoner.

2. Arbeidet skal utføres slik at det blir minst mulig ulempe for grunneierne. Skade som grøftearbeidet måtte forårsake på dreneringsgrøfter og liknende skal utbedres snarest mulig og etter jordstyrets anvisning. Grøften skal gjenkastes og planeres uten unødig opphold, og i den utstrekning det er mulig skal det opprinnelige forhold gjenopprettes.

3. Vannledningen skal, hvor den krysser eller berører offentlig veg, legges etter bestemmelse som fastsettes av vegvesenet.

4. Erstatning for skade eller ulemper ved senere vedlikeholdsarbeider fastsettes for hver gang i mangel av overenskomst ved rettslig skjønn på kommunens bekostning.

5. Vannledningen legges i grøft som gjennomsnittlig er ca. 1,75 m dyp og med normal bredde ca. 2 m i toppen. Avvik i grøftedybde fremgår av lengdeprofil.

Overdekking av rørene ca. 1,20 meter.

I senkninger forbeholdes adgang til å legge haug over ledningen.

6. Grøftene kastes igjen, og grovplaneres, over dyrket mark med tilstrekkelig jorddybde på toppen. For finplanering og tilsåing tilkjennes ulempe-erstatning til grunneierne. Overskuddsmasse fjernes av eksproprianten.

7. Hvor grøften berører veigrunn, kloakker og vannledninger, settes disse i stand av eksproprianten.

8. Et belte på 4 meter bredde, 2 meter på hver side av vannledningen, skal ikke bebygges eller beplantes med trær av den størrelsen som kan skade ledningen. Eventuelle framtidige grøfter i dette belte må ikke graves med gravemaskin. Disse klausuler er ikke til hinder for at der anlegges adkomstveger, kloakker og vannledninger over det klausulerte belte. Teknisk etat må varsles før slike arbeider finner sted.

9. I samsvar med punkt 2 og 7 vil eksproprianten utbedre anleggsskader. Skulle eventuelle skader likevel oppstå må den skadelidende anmelde dem til eksproprianten straks de oppdages og senest innen en frist av 3 år fra den tid ledningen er lagt. Erstatning for slike skader avgjøres ved rettslig skjønn i mangel av minnelig overenskomst.

10. Teknisk etat må til enhver tid ha adgang til å føre tilsyn med grøften og kummen, samt i tilfelle foreta nødvendige reparasjoner. I tilfelle skade ved graving eller vannledningsbrudd fastsettes erstatning ved minnelig overenskomst eller skjønn.

Kommunen har (dok. 70 s. 13) fremlagt følgende **tillegg til de generelle skjønnsforutsetninger** for 800 mm hovedledning til Spjelkavik:

1. Saksøkeren erverver rett til å legge en 800 mm vannledning med nødvendige kummer og avløp slik som framlagte kart viser. Videre erverves rett til atkomst over de saksøktes eiendommer i anleggsperioden og ved fremtidig tilsyn og eventuelle reparasjoner. Saksøkeren skal til enhver tid ha adgang til å føre tilsyn med grøften og kummene, samt i tilfelle foreta nødvendige reparasjoner.

2. Hvor den nye vannledningstraseen blir lagt i tilknytning til eksisterende vannledningstraséer skal det 4 m's klausulerte beltet regnes i tillegg til eksisterende klausulerte vannledningsbelter.

3. Hvor det av hensyn til skogsdriften er nødvendig å anlegge atkomstveg over det klausulerte ledningsbeltet, forplikter Ålesund kommune seg til å forsterke grunnen over ledningen i nødvendig utstrekning. Hvorvidt en atkomstveg er nødvendig av hensyn til skogsdriften, avgjøres i tvilstilfelle av herredsskogmesteren.

4. I anleggstiden erverves rett til ett 8 m bredt anleggsbelte som kan ryddiggjøres.

Generelle påstander:

H.r. advokat Ingolf Vislie har på vegne av Ålesund kommune nedlagt slik

PÅSTAND:

1. Skjønnet fremmes.
2. Fravikelseskjennelse bes avsagt ved skjønnets slutning.

Prosessfullmektigene for de saksøkte har påstått sine parter tilkjent full erstatning samt dekning av saksomkostninger og nærmere spesifiserte utgifter.

Vurderingen av Brusdalsvann som drikkevannskilde.

Den av retten oppnevnte sakkyndige, sjefsingeniør Haffner, har i en uttalelse til Helsedirektoratet av 7.9.1970 (Dok. 88) avgitt følgende uttalelse:

Brusdalsvann ble i tiden juni 1966 — november 1967 undersøkt av Norsk institutt for vannforskning (NIVA). Resultatene av denne undersøkelse fremgår av rapporten av mai 1968. Som det fremgår av rapporten er Brusdalsvann en oligotrof innsjø d.v.s. den er lite organisk belastet og vannet har et lavt innhold av mineralske plantenæringsstoffer. Vannet er særdeles lite farget med middelverdier på 7 mg 1 Pt og med 4 mg 1 Pt som laveste verdi og 12 mg 1 Pt som høyeste i undersøkelsesperioden. Vannet er rikt på oksygen i alle dyp også i stagnasjonsperioden om sommeren. Vannet er svakt bakteriologisk forurenset i alle dyp unntagen i stagnasjonsperioden om sommeren, da man ikke fant bakteriologisk forurensning i dyplagene. Brusdalsvann har i henhold til NIVA's oppgave et nedbørsfelt på 30 km2, et overflateareal på 7,6 km2, middeldyp 38,1 m og største dyp 99 m. Teoretisk oppholdstid for vannet i innsjøen er beregnet til ca. 8 år.

Om vinteren ble det ikke funnet noen utpreget stagnasjonsperiode, men om sommeren fant man tydelig lagdeling av vannmassene i innsjøen og temperatursprangskiktet lå på slutten av sommerstagnasjonsperioden i september på mellom 10 og 14 meters dyp.

Aktiviteten i nedbørsfeltet er relativt liten. Av NIVA's rapport fremgår det at det permanent bor 432 personer i nedbørsfeltet i 99 boliger, det er 139 hytter, en liten skole med 22 elever, 1 pleiehjem (barnehjem) med 18 og betjening 4 personer samt en mindre industribedrift med 8 ansatte. Arealet av dyrket mark var 636 da. Ved senere befaring har jeg konstatert at aktiviteten i Brusdalsvanns nedbørsfelt ikke er vesentlig øket utover at Brusdalsheimen, som jeg forøvrig har fått opplyst tilhører Indremisjonen, er blitt ytterligere utbygget slik at man der nu har sengeplass til ca. 100 personer samt forsamlingslokaler og kafeteria med stor kapasitet. Jeg har også konstatert at man har et feriested, tilhørende Frikirken ved vannets østlige ende. Dette feriested er en hytte med sengeplass for 10 — 20 personer. Man har ikke sanitæranlegg utover utslagsvasker. Både Brusdalsheimen og Frikirkens feriested tar drikkevann direkte fra Brusdalsvann uten behandling av noen art. Brusdalsheimen har vanninntak ikke langt fra kloakkutløpet. Dette synes meg meget betenkelig.

Som jeg har fremholdt i mitt brev av 24. september 1968 til Ålesund kommune skyldes den gode kvalitet vannet i Brusdalsvann har, den lange oppholdstid for vannmassene i innsjøen, hvilket bevirket at vanskelig nedbrytbare organiske stoffer som bl.a. humus vil nedbrytes. Den kjemiske kvalitet av vannet i innsjøer av denne art er da også erfaringsmessig meget god.

Den relativt beskjedne aktivitet i nedbørsfeltet er ennu ikke så stor at den har påvirket vannet. Jeg er enig i NIVA's konklusjon at vannet i Brusdalsvann er stabilt og av god kvalitet som råvann for et vannverk og at siling av vannet, svak desinfisering med klor samt pH hevning til ca. 7,5 vil være tilstrekkelig vannbehandling under forutsetning av at vanninntaket blir lagt tilstrekkelig dypt under temperatursprangskiktet og at man hindrer at forurensingsmulighetene i nedbørsfeltet øker vesentlig. Om disse forhold henviser jeg forøvrig til mitt brev av 24. september 1968 til Ålesund kommune hvorfra jeg siterer:

«Ved å legge vanninntaket under sprangskiktet vil man oppnå at overflateforurensninger ikke kommer til vanninntaket i sommerhalvåret da de tilfeldige forurensningsmuligheter er størst. I vinterhalvåret etableres det intet sprangskikt, man kan altså om vinteren også utenom fullsirkulasjonsperiodene få overflateforurensninger til vanninntaket, men de tilfeldige forurensningsmuligheter er små om vinteren så hvis man sørger for at den permanente forurensning ikke øker ved bl.a. å hindre kloakkutløp direkte i vannet skulle det ikke være betenkelig å tillate vannet fra Brusdalsvann benyttet uten annen behandling enn desinfisering med klor.

Da vannkvaliteten i Brusdalsvann er meget god er det av betydning å bevare denne, man må da sørge for at man ikke får øket tilførsel av plantenæringsstoffer til vannet, dette tilsier også at kloakkavløp til vannet og tilløpene må hindres, men bebyggelse med utledelse av avløpsvann i grunnen kan også bevirke tilførsel av mineralske plantenæringsstoffer til vannet, og selv om man leder avløpet ut av nedbørsfeltet ved avskjærende kloakker vil, som NIVA påpeker, en større bebyggelse ha uønskede konsekvenser for vannets kjemiske og hygieniske forhold på grunn av øket ferdsel, overflate avrenning etc. Bebyggelse i nedbørsfeltet bør altså begrenses mest mulig. Det er av betydning ikke å få vannet forurenset med mineraloljeprodukter, da slike forurensninger i mikromengder kan ødelegge vannkvaliteten fullstendig. Industri og andre innretninger som medfører fare for spill av olje bør derfor ikke forekomme i nedbørsfeltet.

De servitutter som bør legges på Brusdalsvanns nedbørfelt vil altså ha til hensikt å sikre vannkilden hygienisk, slik at bare desinfisering med klor gir tilstrekkelig sikkerhet, samt hindre at vannkvaliteten forringes i fremtiden. Disse hensyn vil delvis falle sammen. Da kloakkavløp i vannet er meget betenkelig av hygieniske grunner, bl.a. fordi man ikke har noe etablert sprangskikt i vinterhalvåret, bør også eksisterende kloakkavløp, som fra Møre ungdomsskole nedlegges eller omlegges. Dette bør altså gjøres, av hygieniske grunner, selv om de eksisterende forhold ikke later til å ha noen innflytelse på vannets kjemiske kvalitet.

Ved befaringen ble vi enige om at et område på ca. 250 da ved den nord-vestlige del av vannet kunne bebygges med spredt boligbebyggelse eller lite forurensende industri da dette område ligger i nærheten av vannets utløp. Forutsetningen er at avløpsvannet og også overflatevann fra dette område ledes ut av nedbørsfeltet. Da de topografiske forhold gjør det usannsynlig at man forøvrig vil få særlig meget bebyggelse i nedbørsfeltet hvis ny bebyggelse forbys, innenfor et belte på 100 m fra vannet, antar jeg at man får bebyggelsen begrenset tilstrekkelig ved å forby ny bebyggelse innenfor denne grense og forøvrig bare tillate arealbegrenset bebyggelse i nedbørsfeltet.

Bebyggeligheten.

Når en skal vurdere den erstatningsrettslige virkning av byggeforbudet er det en rekke forhold å ta i betraktning.

Mer enn 2/3 deler av arealene i Brusdalsvannets nedbørsfelt er fjell som når opp i inntil 500 meters høyde og bratte fjellsider. Disse arealer er ikke egnet for helårsbebyggelse. De topografiske forhold er ellers slik at det vesentlig er en smal stripe mellom fjellfoten og vannet som kan sies fra naturens hånd å være vel egnet til bebyggelse.

Nettopp gjennom disse områder går de eksisterende veier og kraftlinjer med sine byggeforbudsbelter.

Aktivitetsnivået i området i dag må betegnes som relativt lavt. Av bygninger er det 125 hytter og 76 helårsboliger. Av næringsvirksomhet finnes et gartneri, en minkfarm, 2 forretninger samt noen gårdsbruk og småbruk.

Forsåvidt angår Ørskog kommune er det fremlagt en prognose som viser at det årlige byggebehov i tiden 1968 — 1973 utgjør gjennomsnittlig 30 boliger. Behovet for boliger er forutsatt dekket i andre deler av kommunen enn i Brusdalen. For Brusdalens vedkommende foreligger ingen reguleringsplan eller annen plan. Som dok. 6 ad 47 er fremlagt bustadsbyggingprogram for Ørskog kommune for tidsrommet 1971 — 1975, utarbeidet i januar 1971. Det er her av de kommunale myndigheter satt opp en plan for nye bustadfelt, som omfatter Stordal, Vaksvik, Skarbø, Amdam, Sjøholt, Skodje, Engesetdal og Stette. Av et fremlagt brev fra Ørskog bygningsråd (dok. 1 ad 86) fremgår at bygningsrådet de siste tre år har gitt byggetillatelse til 9 bolighus og et verkstedbygg i Brusdalsvannets nedbørsfelt.

Når det gjelder Ålesund foreligger reguleringsplanutkast for et område ved Fremmerholen ved vannets nordvest side. Forøvrig foreligger en plan som er blitt betegnet som langtidsskisse. Denne var utarbeidet i 1965, og var ment som et utkast til regionplan for Borgund og Ålesund. Ålesund bystyre behandlet langtidsskissen 22. 1. 1970 og vedtok da følgende innstilling:

«Bystyret presiserer at den arealdisponering som er angitt ved farger på det kart som følger langtidsskissen er retningsgivende, men ikke bindende i det videre planleggingsarbeid.»

Rettslig må skissen karakteriseres som en generalplan uten vedtekt.

Bortsett fra områdene ved Fremmerholen er hele Brusdalsområdet innenfor Ålesund kommune på kartet avmerket med grønn farge hvorved meningen er at arealene enten er friområder eller regnet som ubebyggelige. Retten legger betydelig vekt på langtidsskissen, som er utarbeidet av et anerkjent konsulentfirma og som etterpå er behandlet og i prinsippet vedtatt av de kommunale organer.

Ålesund kommune, Teknisk etat, har fremlagt en kloakkeringsplan for Brusdalsvannets nordside (dok. 8). Planen er i to alternativ. Begge alternativer forutsetter kloakkering også av den del av området som ligger i Ørskog kommune. Etter Alternativ A føres kloakken vestover ved hjelp av diverse pumpestasjoner og med utløp i Åsefjorden. Etter alternativ B blir kloakken fra Ørskogs del av Brusdalsvannet ført gjennom tunnel til Ellingsøyfjorden.

Etter alternativ A utgjør anleggskostnadene kr. 5.823.500,-, og etter alternativ B kr. 5.786.000,- Driftsomkostningene kommer i tillegg. Hva disse vil utgjøre er ikke oppgitt i kalkylen.

Retten antar at de betydelige omkostninger som vil være forbundet med anlegg og drift av en avskjærende kloakk på nordsiden av vannet ikke står i noe rimelig forhold til størrelsen av de arealer som vil bli klargjort for bebyggelse. Det kan av denne grunn ikke påregnes at det offentlige ville ha engasjert seg økonomisk i en slik avskjærende kloakk.

Gjennom en mindre del av området påtar Ålesund kommune seg etter de generelle skjønnsforutsetninger å bygge en avskjærende kloakk. Det gjelder området fra Fremmerholen og østover i 250 — 300 da-beltet. En vesentlig del av begrunnelsen for dette må søkes i hensynet til vannverket. Retten antar at det uten vannverket ville ha vært uvisst om kommunen ville ha påtatt seg denne oppgaven i overskuelig fremtid.

Når det gjelder et større og flatere område ved vannets sydvestre side, som har vært kalt Stormyra, så har de av retten oppnevnte sakkyndige utarbeidet en plan med kalkyle for avskjærende kloakk med pumpeanlegg og med utløp i Åsefjorden. De sakkyndige, sivilingeniørene Leif Ødegård og Bjørn Traagstad antar i sin betenkning, dok. 90, at et område på 316 da ville kunne kloakkeres gjennom et slikt anlegg. Anleggskostnadene ville utgjøre kr. 2.750.000,-, svarende til kr. 8.750,- pr. da.. Det presiseres at disse kostnader pr. da er tilleggskostnader til de ordinære utbygningskostnader for vei, vann og kloakk i området. Hertil kommer driftsomkostninger som vanskelig kan oppgis med noen nøyaktighet.

Området er delt i større og mindre teiger på i alt ca. 25 grunneiere, og planen måtte ha som forutsetning at det lot seg gjøre å få etablert et samarbeid mellom disse. Retten har antatt at det på lengere sikt ville ha foreligget en rimelig mulighet for å realisere en kloakkering av Stormyra og omliggende terreng etter de linjer som de sakkyndige har trukket opp. En har herfor tilkjent erstatninger, som imidlertid er satt til moderate beløp, bl.a. under hensyntagen til ekstraomkostningene ved kloakkeringen, og til det forhold at en realisering av planene neppe ville ha vært mulig uten på lengere sikt.

Det har fra enkelte av grunneiernes side under forhandlingen vært hevdet at det ville være rimelig å anta at det ville bli tillatt en eller annen form for kloakkering til Brusdalsvannet. Det kunne tenkes en fortsatt utvikling som den man har hatt hittil, og hvor avløpene gjennom septiktank og eventuelt infiltrasjonsgrøft går ut i vannet. Eller det kunne tenkes felles renseanlegg for større byggeområder.

Når det gjelder den relativt beskjedne utbygging som har funnet sted innen området i den

senere tid, gjelder både for Ålesund og for Ørskog at helserådet og bygningsrådet har tillatt kloakkering gjennom septiktank. Retten kan ikke gå ut fra at denne praksis ville ha fortsatt. Det forhold at Brusdalsvannet tjener som resipient for avløp fra endel privatkloakker, har allerede ført til at vannet er infisert med bakterier, noe de i saken fremlagte vannprøver viser. Den sakkyndige, sjefsingeniør Haffner, har uttalt at han anser faren for autrofiering å foreligge dersom vannet i økende grad skulle benyttes som resipient for kloakk. Retten legger i denne forbindelse også vekt på at vannet siden 1965 har tjent som reservevannkilde både for Ålesund og for Borgund. De to kommuner hadde ikke tilstrekkelig vann i tørkeperioder i sine ordinære anlegg. De anla derfor pumpestasjoner ved Brusdalsvannet hvorfra vannet ble pumpet opp i høyereliggende basseng og ført inn på nettet. Det er heller ikke få hytter langs med vannet som benytter dette som drikkevann. Vannet benyttes ellers til bading og fiske. Retten kan under disse omstendigheter ikke legge til grunn at de ansvarlige helsemyndigheter i de to kommuner ville ha tillatt en fortsatt spredt bebyggelse med kloakkering i vannet. Til dette kommer de almindelige anerkjente grunner for at en tilfeldig og spredt bebyggelse ut fra et kommunalt standpunkt er forkastelig.

Retten antar at en fortsatt utbygging av Brusdalsområdet bare ville ha vært forsvarlig som planmessig konsentrert bebyggelse og med en forsvarlig kloakkeringsløsning. Når det gjelder spørsmålet om felles renseanlegg i forbindelse med en større planmessig utbygging, så er det fremlagt kostnadskurver for slike anlegg. Driftsutgiftene lar seg imidlertid vanskelig beregne. Retten antar at slike anlegg ikke ville ha blitt vesentlig billigere i anlegg og drift enn en avskjærende kloakk. Til det kommer at det under forhandlingene ikke har vært tilveiebragt nærmere opplysninger om virkningsgraden av slike anlegg. Dog synes det på det klare at selv med et avansert anlegg som både har mekanisk, kjemisk og biologisk rensning, så vil både mikrober og næringssalter slippe ut i resipienten. Retten antar av denne grunn at det ville ha vært meget tvilsomt om de ansvarlige helsemyndigheter ville ha godtatt felles renseanlegg med utløp i vannet.

Lov om vern mot vannforurensning av 26.6. 1971 nr. 75 innebærer at myndighetene etter denne lov vil føre innseende med at våre vassdrag ikke uten nødvendighet forurenses. Det ligger nær å tro at kloakkutløp, renset eller urenset, ikke vil bli tillatt i Brusdalsvannet hvor avstand til sjø er så kort som tilfellet er.

For det terreng som er beliggende på nordsiden av E-69 kommer dertil vanskelighetene med avkjørsel, jfr. i den forbindelse paragraf 39, flg. i veiloven av 21.6. 1963 nr. 23. I en uttalelse til Ålesund kommune av 30.9. 1971 uttaler Vegsjefen i Møre og Romsdal bl.a.:

«Vegvesenets generelle målsetting har vært å skape en høyverdig trafikksikker gjennomfartsvei med et minimum og helst uten tilknytninger fra eksisterende bebyggelse. Samtidig har en som et biprodukt håpet å kunne legge til rette for den naturlige utbygging for overskuelig fremtid i tilknytning til de lokalveier som er blitt frigjort ved riksveiomleggingene.»

Det heter videre i uttalelsen:

«Veien kan i praksis karakteriseres som en vei av veitype B avkjørselsfri vei. Men den etter måten sterke vekst og utvikling det er i dette området veien skal betjene bør en kunne holde åpen muligheten for å kunne etablere en vei av type Motor B-vei. Enhver ny avkjørsel vil forringe denne mulighet. Da det i første rekke er Vegvesenets ansvar å ivareta disse interesser vil Vegvesenet i Møre og Romsdal nekte - frarå - motsette seg all utbygging som vil nedsette den nåværende standard og fordyre eventuell senere standardhevning. Alle søknader om avkjørsler fra enkelttomter eller mindre boligfelt vil således kategorisk bli avslått herfra. Derimot vil Vegvesenet ikke motsette seg utbygging som knyttes til fylkesvegen mellom Fremmerholen og Brusdalsgrenda eller til den kommunale vei i Brusdalen. Når det gjelder de såkalte påkoblinger lengst øst i Brusdalen er disse driftsavkjørsler, og det må selvsagt søkes spesielt dersom bruken skal endres. Dersom slik utbygning som nevnt i kommunens brev er på tale vil Vegvesenet forlange en samlet reguleringsplan for området. Reguleringsplanen bør videre vurderes i sammenheng med soneplan for hele Brusdalsgrenda. Fra Vegvesenet vil det da være naturlig å kreve at de eventuelt regulerte områder må knyttes til eksisterende kommunal vei i Brusdalsgrenda. Dette kan skje ved sideveier eventuelt kombinert med planfri krysninger med riksveien der forholdene måtte tigge til rette.»

Når det gjelder arealene på nordsiden av Europaveien, går retten ut fra at nye avkjørsler overhodet ikke vil bli tillatt. Den eneste mulighet synes å være opparbeiding av enkelte hovedavkjørsler for større områder, som imidlertid vil forutsette at der bygges over- eller undergang ved E-69. Det kan neppe påregnes at det offentlige vil ta utgiftene ved slike arbeider, som vil bli meget kostbare. Retten legger derfor til grunn at når det gjelder disse arealer, så må de i praksis anses ubebyggelige allerede av den grunn at anlegg av avkjørsler vil bli for kostbart.

Overhodet anser retten områdene på begge sider av vannet å være mindre egnet til utbygging. I første rekke skyldes dette at omkostningene til tekniske anlegg vil måtte antas å bli uforholdsmessige i forhold til de arealer som blir klargjort.

En flerhet av påstandene i saken går ut på at der tilkjennes erstatning for muligheter til hytte-

bygging. Retten legger imidlertid til grunn at hyttebygging ikke ville blitt tillatt. Områdene på begge sider av vannet utgjør et naturlig frilufts- og rekreasjonsområde for Ålesunds befolkning. Områdene ligger for nær bysenteret til å danne et naturlig hytteområde. De hytter som er i området, hvorav de fleste står ved eller nær vannet, antas å ha gjennomsnittlig alder på 30 — 40 år. Der er praktisk talt ikke bygget hytter i den senere tid. Til dette kommer faren for at hyttene tas i bruk til permanente boliger. Det er ut fra almene interesser i høy grad ønskelig å stanse en utvikling i den retning.

Rettens generelle utgangspunkt er derfor at en ytterligere utbygging av Brusdalsområdet ikke er ønskelig eller saklig forsvarlig, enten det gjelder hus eller hytter. Det samme gjelder forøvrig industri. Retten legger derfor til grunn at de myndigheter som er satt til å ta vare på de enkelte reguleringslover ville ha handlet ut ifra dette syn.

Retten legger videre til grunn at myndighetene i gjeldende lovgivning har den nødvendige hjemmel til å foreta regulering uten erstatningsplikt. Midlene til slik regulering finnes i første rekke i bygningsloven, jfr. lovens bestemmelse om reguleringsplan, general- og regionplan samt når det gjelder hytter vedtekt etter bygningslovens paragraf 82.

Når det gjelder de mange erstatnings- og innløsningskrav som er basert på at klausuleringen hindrer utparsellering til hus, hytter eller industri, har retten derfor gått ut fra at disse muligheter neppe ville ha foreligget selv om klausuleringen var tenkt borte. En har gjort unntak i de tilfeller hvor de respektive myndigheter har gitt byggetillatelse, eller hvor f. eks. bygningsrådet gjennom sine uttalelser har skapt en berettiget forventning om at byggetillatelse ville bli gitt. Det samme gjelder hvor en bygning er nedbrent.

Hytte — helårsbolig.

Hvor en bygning tilfredsstiller bygningslovens krav eller har vært i bruk som helårsbolig i en lengere periode slik at den i medhold av de generelle skjønnsforutsetninger ansees som helårsbolig, har retten overalt lagt dette til grunn. Det samme gjelder hvor en bygning i de spesielle skjønnsforutsetninger er ansett som helårsbolig, eller som hytte, eller hvor det er bestemt at den nåværende bruk kan fortsette.

I de tilfeller hvor partene ikke har kunnet komme overens om karakteristikken av en bygning har retten ikke tatt standpunkt fordi resultatet ville blitt det samme i begge tilfeller.

Forbud mot bruksendring.

Av klausul nr. 3 fremgår at hyttene ikke tillates ominnredet eller tatt i bruk som helårsboliger og overhodet at bruken av husene i nedbørsfeltet ikke må forandres vesentlig.

Etter vurdering i hvert enkelt tilfelle antar retten at ingen av hytteeierne ville hatt noen økonomisk fordel av å bygge hytten om til helårsbolig. Ingen av hyttene er i den stand at de med fordel lar seg innpasse i en helårsbolig av skikkelig standard etter de krav man i dag må stille til hygieniske forhold, dimensjoner, isolasjon, samt estetiske hensyn. Skulle eierne ville ha helårsbolig måtte derfor hyttene rives. Den verdireduksjon eiendommen ville få derved, gjør i virkeligheten hele transaksjonen økonomisk ulønnsom. Det ville lønne seg bedre å beholde hytteeiendommen som for, og erverve tomt annensteds.

Etter bygningslovens paragraf 93, siste ledd må byggetillatelse innhentes før bygning blir brukt til annet formål enn forutsatt, eller til annet formål enn bygningen tidligere har tjent. Det er under forhandlingen opplyst at bygningsloven av 1924 ikke var gjort gjeldende for Brusdalsområdet, hverken den del som nå ligger i Ålesund eller i Ørskog. Forhandlingen har vist at det i en del tilfeller har skjedd en bruksendring til helårsbolig.

Retten antar at det er et tungtveiende offentlig hensyn å forhindre en slik utvikling. En går derfor overalt ut fra at bygningsmyndighetene ikke ville ha godkjent bruksendring til helårsbolig eller ombygging til helårsbolig.

Erstatning er derfor ikke tilkjent i noe tilfelle.

Forbud mot vesentlig utvidelse.

Det er fremsatt en lang rekke påstander om erstatning fordi eksisterende hytte ikke kan utvides vesentlig, jfr. klausul nr. 3. Det er imidlertid under hele forhandlingen ikke opplyst å være noe tilfelle hvor eventuell plan om utvidelse av hytte er byggeanmeldt. Spørsmålet synes derfor for tiden lite aktuelt. De fleste hytteeiere antas å ville kunne klare seg med den adgang til utvidelse som står åpen. Det er ikke påvist noe tilfelle av økonomisk tap av den grunn.

Erstatning er derfor ikke tilkjent.

Garasjer.

Garasjer er tillatt oppført i forbindelse med helårsboliger, men ellers ikke, jfr. de generelle skjønnsforutsetninger bokstav E II e.

I tilknytning til eksisterende hytter er det bare bygget et fåtall garasjer, og alle er av eldre

dato. Det gjelder utelukkende sommerhytter og behovet antas å være minimalt. Det er ikke under forhandlingen opplyst noe tilfelle av at oppføring av garasje er byggeanmeldt.

Den ulempe som det måtte kunne være at garasje ikke kan oppføres i tilknytning til hytte, antas mer enn oppveiet ved den fordel som samtlige bebyggede hytteeiendommer får på grunn av klausuleringen. Endelig kan det være tvilsomt om bygningsrådet vil tillate oppføring av garasjer, jfr. faren for at hytter kan bli tatt i bruk som helårsboliger.

Naust.

Nye naust tillates ikke, jfr. de generelle skjønnsforutsetninger bokstav E II f.

Det er under forhandlingen ikke opplyst å være noe tilfelle av aktuelle planer for oppføring av naust, enn mindre er det opplyst å foreligge byggeanmeldelse for slike. Dette tyder på at behovet for naust er meget lite. Under enhver omstendighet antas denne eventuelle ulempe mer enn oppveiet ved den verdauk de bebyggede eiendommer i området vil få på grunn av klausuleringen. Ubebyggede nausttomter vil fortsatt ha verdi som båtplasser.

Jordbruk.

Driften av jordbrukseiendommene kan fortsette som tidligere, jfr. klausul nr. 3. Forbudet retter seg mot en vesentlig endring av driften. Som et eksempel herpå er nevnt overgang til fleskeproduksjon i større utstrekning enn at gjødselen kan utnyttes på eiendommen eller nyanlegg og utvidelse av pelsdyrfarmer og hønserier.

Det foreligger i noen få tilfelle påstand om erstatning for tap grunnet på klausul nr. 3. Det er imidlertid ikke i disse tilfelle legitimert mere konkrete planer om endring av driften i retning av spesialproduksjon. Erstatning tilkjennes derfor ikke. Et undtak utgjør t. nr. 185, Bernt Viddal.

Camping.

Det foreligger endel påstander om erstatning for tap som følge av at organisert leirslaging er forbudt, jfr. klausul nr. 10. For campingplasser har Samferdselsdepartementet den 28. 12. 1967 i medhold av lov av 5. april 1957 om hotell m.v. gitt forskrifter.

Etter disse forskrifter må campingplasser som nyttes til utleie være godkjent av helserådet i medhold av de til enhver tid gjeldende forskrifter fastsatt med hjemmel i sunnhetsloven av 16. mai 1860. Slike forskrifter er gitt 19.6. 1959 og 16.6. 1961.

Ikke i noen av tilfellene foreligger omkostningsoverslag, forretningskalkyle eller finansieringsplan. De plasser som har vært utpekt til dette formål er gjennomgående for små, og er kostbare å opparbeide. Under enhver omstendighet må retten gå ut ifra at slike anlegg ikke ville blitt godkjent av helserådet med avløp til vannet. Erstatninger er derfor ikke tilkjent.

Offentlig renovasjon og privettømming.

Det henvises til de generelle skjønnsforutsetninger bokstav E VI C. I brev til h.r. advokat Vislie av 27.9. 1971 uttaler teknisk sjef i Alesund bl.a.: «Offentlig renovasjon vil etter hvert omfatte stadig større områder. Før kommunesammenslutningen var det tvungen offentlig renovasjon i tidligere Alesund kommune mens renovasjon i Borgund var frivillig. I formannskapets møte 2.4. 1968 ble det vedtatt å innføre renovasjon for alle de tettbygde områder i tidligere Borgund kommune. Fra 1.7. 1969 er også Hoffland på Ellingsøy med under den tvungne offentlige renovasjon. Etter formannskapsvedtak av 2.4. 1968 er den tvungne renovasjon begrenset østover til og med Rødseth. Grensen er ikke detaljert fastlagt, men det er helt på det rene at der vil bli innført tvungen renovasjon i hele kommunen i løpet av få år.»

Ved kgl. res. i medhold av paragraf 4 i sunnhetsloven av 16. mai 1860 er inntatt forskrifter om oppbevaring av avfall og om renovasjon samt om hygieniske forhold i hytteområder, Lovtidende 1970 s. 1264.

Det fremgår herav at eiere av hus, hytte eller annen bygning og av campingplass fra den tid kommunestyret bestemmer plikter å la kommunen sørge for tømming av privet, søppelbeholdere m.v.. For tømmingen skal betales en avgift til kommunen fastsatt av kommunestyret med godkjenning av fylkesmannen. Det er i saken fremlagt bystyrevedtak av 12.2. 1970 om innføring av tvungen sekkerenovasjon i tidligere Ålesund kommune samt på Hessa og sentrale strøk av Borgund, Langevåg, Fiskerstrand, Mauseidvåg samt Hoffland på Ellingsøy. Vedtaket er godkjent av Fylkesmannen den 8.4. 1970. Etter det hertil hørende regulativ betales en årlig renovasjonsavgift på kr. 180,- for ukentlig tømming samt avgift for valanderdunker med kr. 10,- pr. tømming.

Det er i saken fremsatt en lang rekke påstander om erstatning for tap i den anledning. Retten antar at de eiendommer det gjelder ikke vil synke i verdi p.g.a. innføring av tvungen offentlig renovasjon og privettømming. Heller ikke på annen måte antas eieren å lide tap. Retten ser det heller som en fordel for de eiendommer det gjelder at de hygieniske forhold kan bli bedret. De avgifter som betales er rimelige og vil i praksis neppe spille noen rolle for vurderingen av eiendommene.

Pålegg av helserådet.

Etter de generelle skjønnsforutsetninger bokstav E, V og VI opprettholdes eksisterende spillvanns- og kloakkavløp samt privetordninger. Hvis Ålesund helseråd gir pålegg om forandring påtar kommunen seg uten utgift for grunneieren å utføre pålegget, såfremt grunnen er å beskytte vannkilden. Ellers må grunneieren bekoste pålegget utført. Tvist avgjøres ved skjønn.

Som det fremgår herav vil grunneieren bare få utlegg såfremt pålegget fra helserådet ikke skyldes hensynet til å beskytte vannkilden. Slike pålegg ville imidlertid grunneieren måtte tåle uansett klausuleringen. Det tilkjennes derfor ikke erstatning.

Kloakktilknytningsplikt i 250 — 300 da beltet.

Etter skjønnsforutsetningene bokstav E I anlegger kommunen kloakk i dette området. Det forutsettes at grunneierne må føre eksisterende kloakker inn på kloakksystemet, jfr. helseforskriftene for Ålesund paragraf 30, 2. ledd.

Det er fremsatt endel påstander om erstatning for utgifter forbundet med denne tilknytningsplikt. Det er i skjønnsforutsetningene intet nevnt om hvorvidt grunneieren i et slikt tilfelle plikter å betale den almindelige tilknytningsavgift til kloakk og vann. Når forholdet er dette går imidlertid retten ut fra at grunneierne må betale denne avgift.

Retten antar imidlertid at kloakken vil medføre verdauk på de eiendommer som blir tilknytningspliktige. Noe tap antas derfor ikke å ville oppstå.

Når det gjelder anleggsutgiftene ved tilknytning av private kloakker til den offentlige kloakk antar retten at Ålesund kommune etter skjønnsforutsetningene bokstav E, V b, har påtatt seg disse utgifter. Det dreier seg her om helserådspålegg for å beskytte vannkilden, jfr. helseforskriftene for Ålesund paragraf 30, 2. ledd, hvor det heter: «Kan avløp knyttes til offentlig kloakkledning uten uforholdsmessige omkostninger, kan helserådet kreve avløpsledningen lagt til denne.»

Fremtidige spillvannsutslipp.

Av skjønnsforutsetningene bokstav E V fremgår at nåværende spillvanns- og kloakkavløp godtas. Fremtidige avløp må imidlertid føres ut i grunnen på effektiv måte godkjent av helserådet, minst 80 m fra Brusdalsvann og 40 m fra tilløpene, jfr. klausul nr. 6.

Det foreligger endel påstander om erstatning fordi nytt og bedret spillvannsavløp ikke vil kunne ordnes uten å støte an mot denne bestemmelse. Det dreier seg i disse tilfeller om eksisterende bygninger som ligger nærmere vannet eller avløpene enn de avstander som er nevnt foran.

Retten antar imidlertid at disse eiere ikke ville ha kunnet påregne tillatelse fra helserådet til nye kloakk- og spillvannsutslipp i vannet.

Bading.

Bading er bare tillatt for den som i dag har hus eller hytter ved vannet, jfr. klausul nr. 11. For alle andre enn de aktuelle eiere vil bading være forbudt. Når det gjelder foreningshytter følger det herav at foreningens medlemmer ikke vil være berettiget til å bade, uten hvor dette fremgår av spesielle skjønnsforutsetninger. Retten har vurdert disse tilfelle konkret og henviser til de spesielle premisser.

Retten vil ikke ganske utelukke at den ting at en kjøper f. eks. av en hytteeiendom blir forbudt å bade i vannet, kan ha en viss effekt på kjøpelysten. På den annen side antar en at klausuleringen i sine virkninger tenderer mot å skape verdauk på samtlige bebyggede eiendommer, som mer enn oppveier de ulemper badeforbudet måtte ha.

A.S Ardal og Sunndal Verk's kalkrettigheter.

Den 13.2. 1914 ga en rekke oppsittere i Spjelkavik- Blindheimområdet ingeniør Arne Barman håndgivelse på diverse kalkfelter. Kjøpesummen var kr. 36.000,-. Den rett kjøperen ervervet er beskrevet således: «Kjøperen har rett til på våre eiendomme i utmark at bygge og anlegge alle de indretninger som måtte trenges til driften uten erstatning til eierne undtagen den skade som måtte skje på skogen der da blir erstattet etter lovlig skjønn. All skog som blir fjernet fra kalkfeltene tilkommer selgerne.»

Håndgivelsen ble gitt av eierne av gnr. 21, bnr. 1 og 2, gnr. 22, bnr. 1, 2, 3, 4 og 5, gnr. 24, bnr. 1 og 2. Håndgivelsen ble overtatt av A.S Aura og kjøpesummen er opplyst å være betalt. Ved skjøte av 20.9. 1941 overdrog A.S Aura alle sine kalkrettigheter til A.S Nordag. Disse rettigheter omfattet kalkstensforekomster og rettigheter over en rekke eiendommer i Borgund herred.

Ved kontrakt av 6. — 12. desember 1947 overdrog A.S Nordag under avvikling til A.S Ardal Verk de nevnte rettigheter. Kalkstensbrudd har aldri vært åpnet i området. Etter det opplyste er det heller ikke noengang foretatt mere omfattende boringer for å bringe omfanget av kalkstensforekomstene på det rene. Der er fremlagt en kartskisse vedrørende de formodede kalkstensforekomster i Spjelkavik kalkfelt og Blindheim kalkfelt. Videre er det av Ålesund kommune fremlagt kart som viser hvilke eiendommer kalkstensrettighetene hviler på.

Det nye inntaksbasseng for vannverket er plassert i et område som etter A.S Ardal og Sunndal Verks mening ligger i Spjelkavik kalkstensfelt.Partene er imidlertid under forhandlingene blitt enige om at eventuell erstatningsfastsettelse utstår i medhold av oreigningslovens paragraf 21 og retten har tatt begjæringen til følge.

Kommunen har hevdet at de eiendommer som berøres av A.S Ardal og Sunndal Verks kalkrettigheter er usalgbare.

Det har ikke under forhandlingen fra A.S Ardal og Sunndal Verks side vært opplyst noe om hvorvidt selskapet har ervervet konsesjon til kalkstensrettighetene, jfr. lov av 3.7. 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster. Hvis dette betyr at selskapet ikke har ervervet konsesjon, antar retten at det ikke vil være noen kurant sak å oppnå konsesjon, i et område som ligger meget nær eksisterende bebyggelse, og hvor et kalkstensbrudd i større målestokk vil måtte antas å påføre befolkningen betydelige ulemper. En legger videre vekt på at det siden feltene ble ervervet i 1914 ikke er åpnet kalkstensdrift hverken av A.S Aura eller av dette selskaps rettsefterfølgere, derunder A.S Ardal og Sunndal Verk. Til dette kan føyes den betraktning at åpning av kalkstensbrudd og med hva dermed står i forbindelse vil måtte kreve tillatelse av Ålesund bygningsråd. En anser det tvilsomt om bygningsrådet vil gi tillatelse til oppføring av industrielt anlegg og til kalkstensbrudd i dette området.

Ved vurderingen av det tap vedkommende grunneiere lider p.g.a. klausuleringen ser retten derfor helt bort fra A.S Ardal og Sunndal Verks kalkrettigheter.

Motorbåter.

Det foreligger i en rekke tilfelle påstand om erstatning eller innløsning fordi påhengsmotor eller annen motor ikke kan brukes i vannet. Til dette bemerkes først at gjeldende lovgivning ikke gir hjemmel for å fastsette innløsning av løsøre.

I de fleste tilfelle er forholdet at vedkommende eier har påhengsmotor på robåt. Båten kan da fortsatt brukes i vannet. I et tilfelle, takst nr. 247, er båten av en form og størrelse at den ikke kan brukes uten motor. Retten har herfor tilkjent en viss erstatning, slik at eieren kan bli i stand til å kjøpe seg robåt.

Ellers har en ikke funnet grunnlag for å tilkjenne erstatning. Salgsverdien av påhengsmotorene påvirkes ikke av klausuleringen. Ingen av båtene brukes til yrkesaktiviteter, men til lystseiling og lystfiske. Retten antar at alene forbudet mot påhengsmotorer som inneholdes i klausuleringen vil gi eierne av hytteeindommene en fordel som mer enn oppveier ulempene ved forbudet.

Innløsningspåstander.

Det er fremsatt en lang rekke innløsningspåstander som gjelder arealer der menes å være blitt gjort ubebyggelige ved klausuleringen. Retten har kun i et par tilfelle tatt en slik påstand til følge. Det gjelder f. eks. en foreningshytte, hvis formålsbestemte aktiviteter antas å bli så beskåret ved klausuleringen, at de blir «vesentlig redusert i brukbarhet for eieren», jfr. vassdr. l. paragraf 132.

Ellers en i samsvar med det som er uttalt ovenfor under avsnittet om bebyggeligheten overalt antatt at vilkårene for innløsning ikke foreligger.

Tap ved voldgiftsbestemmelse.

H.r. advokat Gjørtz har for en rekke av sine parter påstått erstatning tilkjent for utgifter i forbindelse med den voldgiftsbestemmelse som finnes i de generelle skjønnsforutsetninger bokstav E, V c.

Bestemmelsen gjelder det tilfelle at Ålesund helseråd gir pålegg for å beskytte vannkilden. Forutsetningen er at eieren i så fall skal ha erstatning. Tvist om årsaksspørsmålet avgjøres ved voldgift etter tvistemålslovens regler.

Det gjelder en voldgiftsbestemmelse, hvorefter voldgiftsretten skal dømme etter rett og ikke etter billighet. Retten antar at voldgiftsretten da må legge de almindelige regler om saksomkostninger til grunn for sin avgjørelse, navnlig tvistemålslovens paragraf 172. Eieren kan da ikke forutsettes å ville lide noe tap.

Forbud mot gjødsling av vannet.

Klausul nr. 15 setter forbud mot gjødsling av vannet for opphjelp av fisket. En rekke grunneiere har påstått seg tilkjent erstatning for dette forbud.

Det er under forhandlingen opplyst at det har vært og fremdeles er et ganske bra fiske i Brusdalsvann på ørret og røyr. På garn kan man få fisk på flere kilo. Tidligere har det også vært oppgang av sjøørret og pjakk. Fisket er imidlertid ikke utnyttet kommersielt, således heller ikke ved salg av fiskekort. Retten har nærmest inntrykk av at alle som vil utøver fiske, uten hensyn til om de har fiskerett eller ikke.

Det er ikke under forhandlingen opplyst at det i noe tilfelle er foretatt fiskekulturarbeider i vannet eller i vassdraget. Langt mindre er det dokumentert at en gjødsling av vannet ville være et adekvat middel for opphjelp av fisket. Hertil kommer de vanskeligheter som de fiskeberettigede vil få i forbindelse med organiseringen av kulturarbeider.

Retten antar heller at vannverksplanene vil ha gunstig effekt på fisket i Brusdalsvann. En tenker her på at vannet da ikke lenger vil gå i turbin til det nuværende kraftverk i vassdraget. Dette vil medføre en lettere oppgang for sjøørret og laks.

Fordeler ved klausuleringen?

For de bebyggede eiendommer, og da særlig for hytteeiendommene kan retten ikke se bort fra at klausuleringen gjennomgående vil føre til verdauk. Klausuleringen vil i sine virkninger føre til en preservering av området og til ferre støyende og forøvrig generende aktiviteter. Man kan tenke på forbudet mot bygging av garasjer og naust, mot støyende påhengsmotorer og fly. Videre kan man tenke på forbudet mot leirslagning, stevner og idrettsarrangementer. Hyttefolket vil fortsatt kunne bruke vannet som drikkevann.

Folk som vil skaffe seg hytte i området, vil være henvist til å etterspørre de eksisterende hytteeiendommer.

Vannledning og anleggssteder.

Retten har gått ut fra et rydningsbelte i en bredde av 8 m, i noen tilfelle større bredde. Hertil kommer anleggsskader utenom dette rydningsbelte. Der ledningen er lagt har ingen av partene kunnet oppgi hvilket kvantum virke som er felt. Retten har derfor måttet danne seg en oppfatning ut ifra karakteren av den omliggende skog. Hvor ikke annet er særskilt opplyst har en lagt til grunn at kommunen (entreprenøren) har tilegnet seg skogen. En har videre tatt kantskader med i vurderingen.

Når det gjelder klausuleringen i en bredde av 4 meter har en tilkjent erstatning hvor klausulbeltet går over mark som kan beplantes. I noen tilfelle har en gitt erstatning for ulemper ved traktorkjøring i skogen. Overalt har en vurdert anleggsskader. I noen tilfelle gir kommunen i henhold til spesielle skjønnsforutsetninger oppgjør for tømmer i henhold til tømmermåling. I disse tilfelle har en vurdert de driftsutgifter pr. m3 som kommunen kan gjøre fradrag for.

Grunnerverv til anleggssteder er overalt vurdert etter bruksverdi.

Hvor kommunen erverver rett til å bruke eksisterende veier, har en lagt til grunn at kommunen ikke overtar veivedlikeholdet. Ved ansettelsen av erstatningene har en videre vurdert hvilken del av anleggsutgiftene grunneieren ved forhandling med kommunen med rimelighet ville ha kunnet kreve at kommunen skulle overta.

25% tillegg.

De saksøkte ved vannledningsskjønnet og ved skjønnet angående anleggssteder har påstått seg tilkjent 25% tillegg til de utmålte erstatninger.

Vassdragslovens paragraf 134 henviser ikke til paragraf 18 i samme lov, som utgjør ekspropriasjonshjemmelen når det gjelder den pålagte klausulering i Brusdalsvannets nedbørsfelt. Hjemmelen til ekspropriasjonen av rett til vannledninger og anleggssteder finnes i lovens paragraf 17 som paragraf 134 mellom annet henviser til. Av en fremlagt utredning fra ingeniør Chr. F. Groner er det som grunnlag for dimensjoneringen av vannkilder og magasiner lagt til grunn at befolkningen i Ålesund og Borgund i 1980 vil være steget til 50 000, og i år 2000 til 78 000. Fullt utbygget vil Ålesund kommunes nåværende areal være befolket med 100 000 personer etter prognosen. Vannforbruket utgjør etter samme utredning i 1970 22.700 m3 pr. døgn, i 1980 30.300 m3 pr. døgn, i år 2000 53.400 m3 pr. døgn og fullt utbygget 68.000 m3 pr. døgn. I følge en utredning fra Ålesund kommunes tekniske etat av 10.9.1971 utgjorde vannleveransene fra Ålesund vannverk i tiden 1.7.1970—30.6.1971 5.750.000 m3. Av dette utgjorde leveranse til industribruk 1.250.000 m3 eller 22 % av det totale forbruk.

Vannforbruket i Ålesund inklusive industrien var i 1963 ca. 500 l pr. person og døgn, fordelt med 140 l på industri og 340 l pr. døgn til husholdningsvann. I 1965 og 1966 var forbruket målt til 587 og 550 l pr. døgn.

Av Ålesund kommunes konsesjonssøknad til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen av august 1969 fremgår bl.a. følgende: «Som man ser av denne vil eksisterende vannkilder ved samkjøring være tilstrekkelig til 1970. Brukbar samkjøring har imidlertid ikke kommet til utførelse og kapasiteten til de eksisterende vannkilder er allerede nå mindre enn behovet. Man har derfor måttet bygge to midlertidige pumpestasjoner ved Brusdalsvannet. I tørkeperioder pumper den ene vann opp i fordelingsbassenget til tidligere Borgund kommune og den annen pumper vann rett inn på nettet til tidligere Ålesund kommune.

Industriområdene regnes forsynt med vann som vanlige boligområder, men en har ved vurderingen av vannforbruk sonevis tatt hensyn til vanlig industriforsyning. Utbygging av vannkrevende industri kan ikke påregnes å få dekket sitt vannbehov fra byens forsyningsnett.»

Retten kan ikke finne at den tvungne avståing etter vassdragslovens paragraf 17 skjer «av hensyn til vassforsyning til industribruk» som nevnt i vassdragslovens paragraf 134.

Avståingen skjer for å bedre Ålesund kommunale vannforsyning.Det er i første rekke hensynet til det sivile behov som her har vært avgjørende. Vannforbruket på den sivile sektor utgjør for tiden mer enn 3/4 parter av totalforbruket, mens industrien avtar mindre enn 1/4 part. Det er her ingen enkelt storindustri hvis interesser ekspropriasjonen skal tjene,men det almindelige behov i kommunen. Begrunnelsen for 25% tillegget til erstatningene som man har regler om i vassdragslovens paragraf 134 og andre lovbestemmelser, er at ekspropriatene skal få en viss andel i overskuddet når samfunnet tillater industri og bergverk å utnytte våre naturressurser. Det kan ikke benektes at også vannforsyningen til den eksisterende industri er et viktig og vesentlig hensyn ved vannverksplanene. Kommunen ivaretar både industriens behov og det sivile behov. Men for at vassdragslovens paragraf 134 om 25% tillegg til erstatningene skulle kunne bringes til anvendelse antar retten at hensynet til industrien og industriens behov må være fremherskende, hvilket ikke er tilfelle i saken. 25% tillegg til erstatningene tilkjennes derfor ikke.

Saksomkostninger.

De utgifter som etter lovgivningen er forbundet med saken skal påhvile Ålesund kommune, jfr. skjønnslovens paragraf 42, 1. ledd.

Samtlige parter som har møtt ved prosessfullmektig har påstått seg tilkjent saksomkostninger. Retten tar påstandene til følge. Ved utmålingen av erstatningsbeløpene tar en hensyn til bestemmelsene i skjønnslovens paragraf 43.

H.r.advokat Erik Sølberg har oppgitt arbeid utenom rettsmøter til 135 timer, etterarbeid med 12 timer, møte i retten i 19 dager med tilsammen 109 timer. Hertil kommer utgifter til egen bil, samt portoutgifter ved utsendelsen av skjønnet. H.r.advokat Sølberg har representert 80 takstnummer. Retten ansetter saksomkostningene til h.r. advokat Sølbergs parter til kr. 27 000,-.

H.r. advokat Trygve Gjørtz har oppgitt et samlet arbeid på 319 3/4 timer, derav 145 1/4 timer i retten. Diverse utgifter er oppgitt til kr. 1.681,-, hvortil kommer etterarbeid, samt portoutgifter. H.r.advokat Gjørtz har representert 62 takstnummer. Retten ansetter godtgjørelsen til h.r.advokat Gjørtz' parter til kr. 28.000,- (Inkl. kartutg. til tnr. 342).

H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen har representert 32 takstnummer. Han oppgir å ha møtt i retten i 20 dager samt forberedende arbeid med 100 timer, og utgifter, derunder portoutgifter kr. 600,-. Retten ansetter saksomkostningene til hr. advokat Engelsens parter til kr. 17 000,-.

Advokat Svein Tømmerdal har representert 85 takstnummer. Han oppgir sitt forberedende arbeid til 149 timer, arbeid i rettsmøte 143 timer, samt etterarbeid 14 timer. Utgifter til byggmester Ivar Isaksen, takst nr. 237 utgjør kr. 150,-. Hertil kommer utgifter til egen bil og portoutgifter i forbindelse med utsending av skjønnet. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Tømmerdals parter til **kr. 30 000,-.**

Advokat Tor Bøhler har representert 6 takstnr. Han oppgir forberedende arbeid 63 timer og arbeid i rettsmøte til 14 dager. Hertil kommer etterfølgende arbeid, reiseutgifter og fordyret kosthold samt regning fra den privatengasjerte sakkyndige, overlærer Øydvin med kr. 2.274,-, samt diverse utgifter med kr. 292,-. Retten fastsetter omkostningen til advokat Bøhlers parter til **kr. 18.000,-.**

Advokat Per Aase-Nilsen har representert 37 takstnummer. Han oppgir forberedende arbeid med ca. 100 timer og arbeid i rettsmøte med 94 timer. Hertil kommer utgifter til bruk av egen bil samt porto til utsending av skjønnet. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Aase-Nilsens parter til **kr. 15.000,-.**

Advokat Sverre Høegh Krohn har representert 60 takstnummer. Han oppgir arbeid i retten til 116 1/4 time og forberedende arbeid til 124 timer. Utgifter oppgis til kr. 1.039,50. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Krohns parter til **kr. 22.000,-.**

Advokat Finn Gulbrandsen har representert 14 takstnummer. Han oppgir 36 timers forberedende arbeid og 79 timer i retten. Dertil kommer bilutgifter. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Gulbrandsens parter til **kr. 9.000,-.**

Advokat Olav Røssaak har representert 11 takstnummer. Han oppgir forberedende arbeid til 47 timer og arbeid i retten 96 timer. Til dette kommer utgifter ved bruk av egen bil. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Røssaaks parter til **kr. 9.000,-.**

Advokat Dagmar Sandvig har representert 8 takstnr. Hun oppgir forberedende arbeid med 40 timer og 82 timer i retten. Hertil kommer utgifter til bruk av egen bil. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Sandvigs parter til **kr. 7.000,-.**

H.r. advokat Terje Herrem har representert 10 takstnummer. Han har møtt under inkaminasjonen. Under de senere forhandlinger har kolleger i Ålesund overtatt å representere hans parter. Han ansetter arbeid utenom retten til 1 dag, og arbeid i retten til 12 timer. Hertil kommer

reiseutgifter og fordyret opphold m.v.. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Herrems parter til **kr. 2.500,-.**

Advokat Sven Landgraff har representert A/S Aardal og Sunndal Verk. Han har møtt to dager under inkaminasjonen. Reiseutgifter og diettutgifter er oppgitt til kr. 729,-. Retten ansetter saksomkostningene til advokat Landgraffs part til **kr. 2.000,-.**

Sivilingeniør Olaf B. Brusdal har oppgitt nødvendige reiseutgifter Trondheim — Ålesund og retur p.g.a. skjønnet. Retten tilkjenner saksomkostninger svarende til disse utgifter med **kr. 548,-**

Godtgjørelse til sakkyndige.

Sjefingeniør Wilhelm Haffner oppgir reise- og diettutgifter med kr. 2.083,50, samt 6 dagers arbeid i retten. Retten ansetter godtgjørelsen til Haffner, inklusive utgifter, til **kr. 6.000,-.**

Ingeniør Torbjørn Aasen har oppgitt 18 timers forberedende arbeid og 12 timers arbeid i retten. Hertil kommer utgifter til reiser. Retten ansetter godtgjørelsen til ingeniør Aasen til **kr. 2.500,-.**

Sivilingeniør Leif Ødegård har oppgitt forberedende arbeid med 23 timer og arbeid under rettsforhandlingene med 16 timer, heri inkludert reisetid. Reiseutgifter utgjør kr. 1.045,-. Retten ansetter godtgjørelsen til sivilingeniør Ødegård til **kr. 3.600.-.**

Ingeniør B. Traagstad har sendt arbeidsoppgave. I følge denne er det medgått 155 timer, inkludert arbeid i retten som utgjør 8 timer. Hertil kommer reiseutlegg til Trondheim og Oslo med kr. 656,70. Ingeniør Traagstad har møtt for retten under skjønnskonferansen for nærmere å begrunne arbeidsoppgaven.

Retten ansetter godtgjørelsen til ingeniør Traagstad, inklusive reiseutlegg, etter skjønn til **kr. 4 000,-.**

Takst nr. 1, gnr. 28, bnr. 3: Ålesund kommune.

Ingen erstatning.

Takst. nr. 2 gnr. 28, bnr. 4: Ola Thøgersen.

Ingen prosessfullmektig. Det henvises til de generelle premisser. Eiend. er 1,2 da. med påstående hytte. Erstatning 0,-.

Takst nr. 3, gnr. 28, bnr. 2: Olav og Gunnar Langeland.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Tømmerfløting med motordrevet fartøy på Brusdalsvannet tillates fra parsellen og til vannets vestlige ende, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger, pkt. 3, VII b.
2. Sprøyting av skog fra fly tillates i den utstrekning det ikke nedlegges generelt forbud mot dette i nærheten av vannkilder og med de sprøytestoffer som til enhver tid tillates brukt.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter og nausttomter i 100-meters feltet.
2. Kjøpelyte for den hytte som står på eiendommen som følge av de klausuler som nå blir på området.

Eiendommen er oppgitt til 500 da. og med en strandlinje på 2 km.

I følge fremlagt skifterettsbok fra Nordre Sunnmøre skifterett av 7.12. 1964 er det bestemt at eiendommen skal overskjøtes til Olav og Gunnar Langeland «med det hefte at disse skal gi skjøte til Magna Kjørstad, Aslaug Kjørstad og Ivar Solvangs barn på hver sin hyttetomt. Aslaug Kjørstads hyttetomt skal ligge til vatnet vest for Thøgersens tomt og grensende til denne. Magna Kjørstad og Ivar Solvangs barn skal ha tomter øst for Thøgersens tomt grensende mot denne og mot vatnet. Magna Kjørstad skal ha den tomten som blir grensende mot Thøgersens tomt». (Dok. 101).

Ved klausuleringen hindres eierne i å oppfylle sin plikt overfor søstrene i henhold til skifteoverenskomsten. Søstrene antas derfor å måtte ha et vederlagskrav svarende til verdien av hyttetomtene. Disse har en størrelse på 3 da hver. Retten antar at vederlagskravet passende kan settes til kr. 3.000,- for hver av søstrene. Erstatning tilkjennes med kr. 6.000,- idet en tar hensyn til at eierne fortsatt blir sittende med de tre hyttetomter som en del av sin eiendom. Forøvrig tilkjennes ingen erstatning.

Erstatning **kr. 6.000,-.**

Takst nr. 3 a: Magna Kjørstad, Aslaug Kjørstad, Gudrun Solvang.

Dette takstnummer er opprettet i anledning interessene som tilkommer de tre søstre av Olav og Gunnar Langeland som er behandlet under takstnr. 3.

Den rett søstrene har etter skifteoverenskomsten om å bli tildelt hver en tomt på størrelse 3 da av takst nr. 3 antas som følge av klausuleringen å gå over til et vederlagskrav mot brødrene Olav og Gunnar Langeland. I forbindelse med erstatningsfastsettelsen under takst nr. 3 har retten antatt at hver av søstrene bør ha et vederlagskrav på kr. 3.000,-. Under forutsetning av at disse krav blir oppfyllt lider søstrene intet tap.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 4, gnr. 4, bnr. 2: Aslaug Østrem.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.

Eiendommen har 60 da liggende innenfor nedbørsfeltet fordelt på 2 teiger. Arealene ligger i en høyde av over 500 m, er uten vei, og utgjør endel av Emblemsfjellet friluftsområde. Større deler av eiendommene ligger utenfor nedbørsfeltet. Retten antar eieren ikke lider noe økonomisk tap ved klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 a, gnr. 5, bnr. 3: Kr. Nedregotten m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Bøhler.

Spesiell påstand:

Eierne av Nedregotten, gnr. 5, bnr. 3 tilkjennes full erstatning, herunder erstatning for tap av utnyttelse av eiendommen til hyttebebyggelse og andre fritidsaktiviteter.

Eiendommen utgjør 62 da innenfor nedbørsfeltet. Den støter til Langevatnet hvor Ålesund kommune har reguleringsretter til vannverksformål. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 b, gnr. 5, bnr. 14: Ole Kristian Larsen.

Prosessfullmektig: Hr.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.

Eiendommen har 15 da innenfor nedbørsfeltet. Denne del utgjør en lang smal tarm og ligger oppe på fjellet. Eieren antas ikke å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 c, gnr. 5, bnr. 4: Elise Torvik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.

Eiendommen har 7 da innenfor nedbørsfeltet. Arealet utgjør en lang smal tarm uten særlige utnyttelsesmuligheter.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 d, gnr. 5, bnr. 10: Konrad K. Nedregotten.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.

Eiendommen har tilsammen 12 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 2 teiger. Disse utgjør smale striper oppe på fjellet og er uten særlige utnyttingsmuligheter.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 e, gnr. 5, bnr. 2: Rolf Giske.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse på grunn av klausuleringen særlig forbudet mot hytte-bebyggelse.
Eiendommen har 64 da innenfor nedbørsfeltet beliggende oppe på fjellet i tildels meget bratt terreng. Ingen særlige utnyttelsesmuligheter.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 f, gnr. 5, bnr. 8: Jon S. Nedregotten.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.
Eiendommen har et areal av 12 da innenfor nedbørsfeltet. Dette utgjør en smal stripe oppe på fjellet uten særlige utnyttingsmuligheter.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 g, gnr. 5, bnr. 12: Karl Flydal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning som følge av forbud mot salg av hyttetomter.
Eiendommen har 4,5 da innenfor nedbørsfeltet, som utgjør en smal stripe oppe på fjellet uten særlige utnyttingsmuligheter.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 5 h, gnr. 5, bnr. 1: Inge M. og Johanne Emblem.

Prosessfullmektig: H. r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.
Eiendommen har 29 da innenfor nedbørsfeltet, beliggende på fjellet. Arealet utgjør en lang-strakt stripe og antas uten særlige utnyttingsmuligheter.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 6, gnr. 5, bnr. 5: Per E. Nedregotten.

Prosessfullmektig: H. r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.
Eiendommen har 14 da innenfor nedbørsfeltet grensende ned til Langevatnet. En større del av eiendommen ligger utenfor nedbørsfeltet. Eieren antas ikke å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 7, gnr. 4 og gnr. 5: Østrem og Nedregotten felles utmark.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.
10 da av eiendommen ligger innenfor nedbørsfeltet ved Langevatnet. Retten antar at arealet er uten særlige utnyttingsmuligheter.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 8, gnr. 4, bnr. 1: Nils M. Østrem m. fl..

Ingen prosessfullmektig.
Arealet innenfor nedbørsfeltet utgjør 18 da som er beliggende i bratt lende ned mot Langevatn. Arealet har ingen særlige utnyttingsmuligheter.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 9, gnr. 4, bnr. 6: Bjarne og Elise Ramsvik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter.
Eiendommen har en liten snipp på 1,5 da i nedbørsfeltet beliggende ved Langevatn. Arealet har ingen særlige utnyttelsesmuligheter.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 10, gnr. 4, bnr. 2: Aslaug Østrem.

Utgår, da det er identisk med takst nr. 4.

Takst nr. 11, gnr. 6 og gnr. 7: Emblem og Emblemsvåg felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Bøhler.

Spesiell påstand:
Emblem og Emblemsvåg felles utmark tilkjennes full erstatning, herunder erstatning for tap av utnytting av eiendommen til hyttebebyggelse og andre fritidsaktiviteter.
Eiendommen utgjør et større heiområde og har 1963 da innenfor nedbørsfeltet. Det gjelder et ikke utskiftet fellesskap med en lang rekke sameiere. Etter sameieloven av 18.6. 1965 nr. 6 vil salg eller bortfeste i lengere tid av hyttetomter ikke kunne foretas uten at der er enstemmighet mellom sameierne. Retten henviser til de almindelige premisser angående muligheten for utnytting av arealene til hyttebygging. En antar at eieren ikke lider noe økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 12, gnr. 8: Røssevold felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 2, 4, 5, 10, 13, således bl.a.:
1. Erstatning for tapt mulighet til utparsellering salg og bortfeste av hyttetomter.
2. Erstatning for at eierne ikke får føre opp egne hytter sportshus i området, men må kjøpe tomter annet sted.
3. Erstatning for at det ikke vil kunne selges bortleies tomter til friluftsrestaurant, turisthytter, kiosker, lagshus, stevneområder, leirplasser m.v.
4. Erstatning for at området i fremtiden ikke vil kunne utnyttes til industrielt øyemed.

Eiendommen utgjør et heiområde og har 277 da innenfor nedbørsfeltet. Retten henviser til de almindelige premisser vedrørende muligheten for utnytting av arealene til hyttebebyggelse. En antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr 13, gnr. 9, gnr. 10 og gnr. 11: Ekornås, Hatlehol og Eikenosvåg felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 2, 4, 5, 10 og 13, således bl.a.:
1. Erstatning for tapt mulighet til utparsellering salg og bortfeste av hyttetomter.
2. Erstatning for at eierne ikke får føre opp egne hytter, sportshus i området, men må kjøpe tomter annet sted.
3. Erstatning for at det ikke vil kunne selges/bortleies tomter til friluftsrestaurant, turisthytter, kiosker, lagshus, stevneområder, leirplasser m.v.
4. Erstatning for at området i fremtiden ikke vil kunne utnyttes til industrielt øyemed.

Eiendommen har 124 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 2 teiger. Arealene ved Strokevann er tidligere klausulert til fordel for Alesund vannverk. Retten henviser til de almindelige premisser og antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 14, gnr. 28, bnr. 1: Alesund kommune.

Ingen erstatning.

Takst nr. 15, gnr. 27, bnr. 3: Petter Frostad.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.
Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Det gis ikke tillatelse til drift av steinknuseverk på dette takstnummer.
2. Uttak av sand og drift av steinknuseverk kan i forhold til vannverket skje inntil 1.1.1974.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Alesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen.

Subsidiært:
1. Erstatning for verdiforringelse på areal innenfor 100-meterbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, 5 og 10.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealer ovenfor 100-meterbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges arealet spesielt klausul 2 og 5.

Retten har oppnevnt ingeniør Torbjørn Aasen til som sakkyndig å vurdere drivverdigheten av grusforekomstene på dette takstnummer. Den sakkyndige har avgitt erklæring dat. 27.9.1971 dok. 74, og har dessuten gitt forklaring under skjønnsforhandlingen.

Den sakkyndige anslår omfanget av grusforekomsten til ca. 9 000 m3. Drivverdigheten samlet er vurdert til kr. 22.500,-. Det heter i erklæringen: «Sandtakets beliggenhet i forhold til markedet er gunstig og en kan gå ut fra at en vil kunne få avsetning på grusen. Ved vanlig drift i grustaket antas at en vil kunne ta ut og knuse ca. 80 m3 gjennomsnittlig pr. arbeidsdag. Dette tilsvarer 112 dagers drift».

Retten har vurdert mulighetene for en lønnsom drift av grusforekomsten.En finner at det er tvilsomt om lønnsom drift ville kunne komme i stand. Nødvendig for driften ville vært tillatelse av bygningsrådet, jfr. bygningslovens paragraf 84. En finner det tvilsomt om Alesund bygningsråd etter de erfaringer som er gjort med det nærliggende UFO-pukkverk ville gi tillatelse. Det er videre fra kommunens side opplyst at det maksimale akseltrykk på Vasstrandveien er 6 tonn, hvilket er hevdet å være for lite til å få en lønnsom transport av massene. Veien er for øvrig smal, svinget og svak, og det må påregnes at det vil ha dannet seg en sterk opinion mot en sandtaksdrift her på lignende måte som tilfellet har vært når det gjelder det nåværende UFO-pukkverk. Det er i den anledning fremlagt et protestskrift fra en lang rekke oppsittere i Spjelkavik.

Under enhver omstendighet antar retten at eieren som følge av den foran refererte spesielle skjønnsforutsetning vil ha en rimelig tid til å drive steinknuseverket når han får ha dette i drift til 1.1. 1974. Det er ikke fra Frostads side hevdet at steinknuseren skal brukes til annet enn å knuse større stein i de løse masser som finnes i området. Forøvrig setter klausuleringen intet forbud mot at Frostad tar ut grus og løser masser, når disse bare ikke knuses.

Retten antar derfor at eieren ikke vil lide noe tap i anledning sandtaksdriften.

Eiendommen er på 202 da og beliggende i en steil fjellskråning med noe flatere terreng ned mot vannet. Det er påstått erstatning for de muligheter som påståes å ha foreligget til utnyttelse som industritomt eller hyttetomter.

Retten antar at det ikke er påregnelig at der i dette området ville blitt tillatt industri. Avløpsforholdene alene antas tilstrekkelig til å motivere denne oppfatning. Heller ikke til hyttetomter antar en at det er påregnelig at der vil bli gitt tillatelse. En henviser herom til de generelle premisser.

Kravet om innløsning tas ikke til følge.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 16, gnr. 27, bnr. 7: Lars L. Rødseths arvinger, v Anna Karlsen m.fl..

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Alesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen.

Subsidiært:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 1.

Eiendommen er en tomt beliggende ved Brusdalsvannet på 1,5 da. Retten antar at det vil være upåregnelig at det ville blitt gitt tillatelser til hyttebygging ved Brusdalsvannet. En henviser herom til de generelle premisser. Eierne vil ikke lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 17, gnr. 27, bnr. 4: Alfred Colbensens arvinger.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:
Eiendommen kreves innløst.

Eiendommen er en tomt på 0,7 da ved Brusdalsvannet. Retten antar at tomten ikke ville ha kunnet vært utnyttet som hyttetomt selv om klausuleringen ikke var kommet. En henviser til de generelle premisser. Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge. Noe tap forøvrig som følge av klausuleringen antar en ikke at eieren lider.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 18, gnr. 28, bnr. 5: 32 og 44: Rasmus Colbensen.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig. Erstatning for verdiforringelse ved badeforbud, samt forbud mot naust eller garasje. Erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering.

Eiendommen er av størrelse 1 da og bebygget med en liten hytte. Retten antar at eieren ikke lider noe tap på grunn av klausuleringen. En henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 19, gnr. 27, bnr. 31: Louis Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
1. Byggeforbud.
2. Badeforbud.
3. Motorbåtforbud.
4. Tiltak til opphjelp av fisket.

Eiendommen er på 2 da og beliggende ved Brusdalsvannet. På eiendommen er under oppføring en hytte som etter det opplyste tilhører takst nr. 19 a, Arthur Colbensen. Hvorledes forholdet er mellom eieren av tomten og eieren av hytten har ikke vært klarlagt under forhandlingen, men retten går ut fra at takst nr. 19 a har en eller annen form for rett til å ha hytten stående på tomten.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 19 a: Arthur Colbensen.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Generell påstand:
Erstatning for tap for at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig. Erstatning for badeforbud samt forbud mot oppføring av naust eller garasje, samt for økede utgifter til renovasjon og kloakkering.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Hytten tillates i forhold til vannverket ferdig oppført under forutsetning av at klausuleringen følges.

Etter det opplyste er Colbensen eier av hytten som står på grunn tilhørende takst nr. 19. Retten antar at hytteeieren ikke som følge av klausuleringen lider økonomisk tap.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 20, gnr. 27, bnr. 41 og 42: Emily Thalberg.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:

Hva angår br. nr. 41 betaler saksøkeren til saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.

Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.

Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde, d.v.s. restriksjoner utover gjeldende rettsregler.

Forsåvidt angår br.nr. 42 er denne p.g.a. forbud mot bebyggelse verdiløs, og det gjøres krav på full innløsning eller erstatning av tomtens verdi.

Eiendommene utgjør 3,8 da og er beliggende syd for Vasstrandveien. Til eiendommen hører nausttomt på 6 x 6 m.

Når det gjelder innløsningskravet vedrørende bnr. 42, så bemerkes at eiendommen neppe hensiktsmessig kan deles, uten at det går utover verdien av enkeltdelene. Forøvrig er tillatelse til hyttebygging her som ellers ikke påregnelig. Når det gjelder nausttomten så ligger denne innenfor det 12,5 m brede byggeforbudsbeltet fra midtlinjen i den kommunale vei.

Retten finner ikke at vilkårene for innløsning eller erstatning er til stede. Det henvises til de generelle skjønnspremisser.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 21, gnr. 27, bnr. 53: Arne Vikan.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:

Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.

Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt for forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.

Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde — restriksjoner utover gjeldende rettsregler.

Eiendommen er på 0,5 dekar og beliggende ved Brusdalsvannet. Det står en eldre hytte på den.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 22, gnr. 27, bnr. 36: Kari og Else Marie Borch Olsen.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Bygningen ansees ikke som helårsbolig, jfr. de alminnelige skjønnsforutsetningers punkt E III.

Spesiell påstand:

Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.

Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt for forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.

Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde. Restriksjoner utover gjeldende rettsregler.

Eiendommen er på 1,1 da beliggende ved Brusdalsvannet hvorpå der er oppført en stor pen hytte.

Retten behøver ikke å ta standpunkt til om bygningen skal bedømmes som hytte eller helårsbolig. idet en finner at erstatningen må bli null i begge tilfelle.En henviser for øvrig til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 23, gnr. 27, bnr. 16: Signe Knudsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for at verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.

Eiendommen er 159 da og strekker seg fra Brusdalsvannet og oppover i fjellsiden. Eieren har en liten hytte stående på den, ellers er den ubebygget.

Retten antar at eiendommen uansett klausuleringen ikke ville ha kunne blitt utnyttet til byggeformål. En henviser til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 24, gnr. 27, bnr. 17: Laura Rødseths arving, Signe Knudsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Ingen erstatningspåstand.

Eiendommen er på 0,5 da med påstående hytte. Det er opplyst at takst nr. 24 a, Osvald Dimmen eier hytten og at han har kjøpt og betalt tomten, men at Signe Knudsen fortsatt innehar hjemmelen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 24 a: Osvald Dimmen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse på hytta og for økede utgifter til offentlig renovasjon og privettømming.

Det henvises til takst nr. 24. Eieren antas ikke å lide økonomisk tap p.g.a. klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 25, lnr. 27, bnr. 6: Roger L. Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:

Innløsning.

Subsidiært:

Erstatning for verdireduksjon p.g.a. byggeforbud, badeforbud, forbud mot bruk av motorbåt, leirslagning og tiltak til opphjelp av fisket.

Retten antar at eiendommen ikke ville ha kunnet bebygges selv om klausuleringen ikke var kommet. Innløsingskravet kan derfor ikke tas til følge.

Heller ikke forøvrig antas eieren å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 26, gnr. 27, bnr. 58: Erling Pedersen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1 da, hvorpå det står en liten gammel hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 27, gnr. 27, bnr. 1 og 2: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.

2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 28, gnr. 27, bnr. 54: Ingrid Olsen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Eiendommen innløses mot full erstatning for grunnens verdi som byggegrunn før klausuleringen med fradrag for grunnens bruksverdi etter klausuleringen. Ved fastsettelsen av grunnens verdi etter klausuleringen tas det hensyn til at:

a) grunnen ikke kan bebygges.
b) eier ikke kan bade i vannet.
c) eier ikke kan slå opp telt.

Eiendommen er 1 da, og ubebygget.

Retten antar at det her ikke var noen påregnelig byggemulighet selv uten klausuleringen. Kravet om innløsning kan derfor ikke tas til følge. Heller ikke forøvrig antas eieren å lide tap som følge av klausuleringen.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 29, gnr. 27, bnr. 51: Ragnvald Langva.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:

Bebyggelsen på eiendommen anses som helårsbolig, jfr. gjennomføringsbestemmelsen for klausul nr. 3. Det tilkjennes erstatning for følgende poster:

1) Verdiforringelse fordi naust ikke kan settes opp.
2) Hoel har aktuelle planer om å bygge badstu i egen bygning. Verdiforringelse fordi badstu og andre naturlige uthus og gjestehus ikke kan oppføres på eiendommen.
3) Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Hoel har aktuelle planer med å utvide huset vestover med større stue og flere soverom. Slik utvidelse og andre generelle standardforbedringer i samsvar med tidens krav antas å bli rammet av forbudet. Huset kan ikke tas i bruk som flergenerasjonsbolig.
4. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen, jfr. kloakkløsningen for t. nr. 235.
5) Verdiforringelse p.g.a. badeforbud for andre enn nuværende eier.
6) Verdiforringelse fordi fiskekultiveringen vanskeliggjøres.
7) Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig tømming av priveter mot avgift.
8) Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.
9) Båt og motor:

Prinsipalt:

Innløsning av båt og motor mot full erstatning antatt verdi henholdsvis kr. 1.500,- og kr. 1.500,-.

Subsidiært:

Erstatning for redusert bruksverdi for båt og motor.
(Båten er bygget for motordrift. Eier har ikke noe annet sted å bruke båt og motor),

Subsidiært:

Bebyggelsen anses som hyttebebyggelse. Det tilkjennes erstatning for følgende poster:

1) Verdiforringelse fordi naust og garasje ikke kan settes opp.
2) Som nr. 2) foran.
3) Verdiforringelse fordi huset ikke tillates utvidet vesentlig og fordi det ikke tillates tatt i bruk

som helårsbolig. Dette innebærer et betydelig inngrep og et betydelig tap, særlig fordi eiendommen er bygget spesielt for slik utnytting.

4 — 9) Som nr. 4 — 9 foran.

Eiendommen er på vel 1 da beliggende ved Brusdalsvannet hvorpå det er oppført en hytte.

Retten behøver ikke å ta standpunkt til om bygningen skal karakteriseres som hytte eller helårsbolig, idet en finner at erstatningen må settes til 0,- i begge tilfelle. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 30, gnr. 27, bnr. 52: Margareth Radå.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:

Innløsning eller full erstatning.

Eiendommen er 1,2 da og beliggende ved Brusdalsvannet. Det er opplyst at eieren har kjøpt den i 1969 for kr. 2.400,-.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 31, gnr. 27, bnr. 55: Randi og John Kåresen.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:

Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.

Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt for forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.

Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde — restriksjoner utover gjeldende rettsregler.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 32, gnr. 27, bnr. 40 og 50: Anna Marie Johansen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommene.

Eiendommen er på 1,6 da og beliggende ved Brusdalsvannet. Det er oppført en hytte på den.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 33, gnr. 27, bnr. 12: Inga Liljedal og Anna Øvrevoll.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.

2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.

Eiendommen utgjør 125 da og strekker seg fra Brusdalsvannet opp mot Emblemsfjellet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 34, gnr. 27, bnr. 45: Harry Jensen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for klausuleringen , særlig forbud mot bruksendring , mot vesentlig utviding eller forandring og mot oppføring av garasje.
Eiendommen er på 0,5 da beliggende ved Vasstrandveien og bebygget med en gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 35, gnr. 27, bnr. 46: Kristine Hansen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning for verdiforringelse som følge av at eiendommen ikke lenger kan bebygges.
Retten antar at eiendommen ikke ville blitt tillatt bebygget hverken med helårsbolig eller med hytte uansett klausuleringen. Innløsningskravet er derfor ikke tatt til følge. Heller ikke for øvrig antas eieren å lide noe økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 36, gnr. 27, bnr. 33: Karl Ose.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:
Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.
Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt for forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.
Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde — restriksjoner utover gjeldende rettsregler.
Ved særskilt kjennelse er det bestemt at skjønnsmann Hansen viker sete på grunn av svogerskap til eieren. Varamann nr. 2, skjønnsmann Krohn har derfor inntatt Hansens plass ved voteringen.
Eiend. er på 0,9 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. En henviser til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 37, gnr. 27, bnr. 26 og 27: Andor N. J. Antonsen.

Prosessfullmektig: Advokat Sandvig.

Spesiell påstand:
Erstatning for inngrep i eiendomsretten og for ulemper i forbindelse med anlegg av vannverk.
Eiendommen er på 1,5 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 38, gnr. 27, bnr. 15 og 25: Harry Høyberg.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 2.64 da og beliggende ved Brusdalsvannet. Det er oppført en hytte på den.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 39, gnr. 27, bnr. 14: Oliver Lilleheim.

Prosessfullmektig: Advokat Sandvig.

Spesiell påstand:
Som for nr. 37.
Eiendommen er på 2 da og er beliggende ved Brusdalsvannet. Det er oppført en hytte på den.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 40, gnr. 27, bnr. 34 og 37: Per Pettersen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen er bebygget med en hytte og er beliggende ved Brusdalsvannet. Den utgjør 1,46 da.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 41, gnr. 27, bnr. 39: Rolf Grimstad.

Prosessfullmektig: Advokat Sandvig.

Spesiell påstand:
Erstatning for inngrep i eiendomsretten og ulempeserstatning.
Tomten er på 1/2 da og ligger ved Brusdalsvannet. Den er bebygget med en liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 42, gnr. 27, bnr. 29: Sverre Brogstad.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 0.7 da og beliggende på oppsiden av Vasstrandveien. Den er bebygget med en liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomiske tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 43, gnr. 27, bnr. 20: Alfred Rise.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 0,5 da og ligger ovenfor Vasstrandsveien. Den er bebygget med en liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, jfr. de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 44, gnr. 27, bnr. 12: Bjarne Øvrevoll.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse ved at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.
2. Verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som pålegges.

Eiendommen er på 122 da som strekker seg fra Brusdalsvannet og opp til Ørnehammeren og med en høydeforskjell på 300 m.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 45, gnr. 27, bnr. 11: Rolf Spjelkavik m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.
2. Verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som pålegges.

Eiendommen er på 90 da og strekker seg fra Brusdalsvannet og oppover i fjellsiden. Den er ubebygget.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 46, gnr. 27, bnr. 28: Perry Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.:

1) Verdiforringelse fordi garasje ikke kan settes opp.
2) Verdiforringelse fordi andre naturlige uthus og gjestehus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
3) Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig og/eller tas i bruk som helårsbolig.

Hytten har praktisk talt ikke skikkelig kjøkken. En utvidelse vestover vil gi et bedre kjøkken og øke hyttens verdi i vesentlig grad, langt over omkostningene ved å foreta utvidelsen.

4) Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitær-anlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen, jfr. kloakkløsningen for t. nr. 235.
5) Verdiforringelse p.g.a. badeforbud for andre enn nuværende eier.
6) Verdiforringelse fordi fiskekultiveringen vanskeliggjøres.
7) Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig tømming av priveter mot avgift.
8) Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er beliggende ved vannet og utgjør 0.68 da. Det er oppført en hytte på den og dessuten uthus, jfr. påstandens post 2.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 47, gnr. 27, bnr. 35: Helgard Gustafsen.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er beliggende ved vannet og utgjør 0,66 da. Det står en liten hytte samt en garasje på den.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 48, gnr. 27, bnr. 28: Oliva og Sandor Jensen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse på grunn av klausuleringen, særlig forbudet mot bruksendring, mot vesentlig utviding eller forandring, mot oppføring av garasje samt mot oppføring av naust.

Eiendommen er på 0.54 da og ligger ved vannet. Den er utstyrt med en liten hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 49, gnr. 27, bnr. 10 : Bernt Solvang m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersbeltet gjøres ubebyggelig.
2. Verdiforringelse på arealet overfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som pålegges.

Eiendommen utgjør 65 da og strekker seg fra vannet opp mot toppen av fjellet. Den er ubebygget.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 51, gnr. 27, bnr. 49: Rolf Johan Rødseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1 da og ligger på oversiden av Vasstrandsveien. Den er bebygget med en hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 52, gnr. 27, bnr. 9: Bernt Solvang m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-meters feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.
3. «Kjøpelyte» for den hytta som står på eiendommen som følge av de klausuler som nå legges på området.

Eiendommen er på 60 da og strekker seg fra vannet oppover mot fjellet. Det står en hytte på den.

Det er ikke påstått at hytten kan gjøre tjeneste som helårsbolig, og retten behøver ikke å ta standpunkt til spørsmålet, ettersom resultatet antas å ville bli det samme i begge tilfelle.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 53, gnr. 27, bnr. 8: Ragna Hagen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Eiendommen er på 84 da og strekker seg fra Vasstrandveien og opp på fjellet. Den er ubebygget.

Retten antar at klausuleringen ikke fører til økonomisk tap for eieren og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 54, gnr. 27, bnr. 48: Terje P. Pettersen.

Prosessfullhektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som nr. 53.
Eiendommen er på 1.63 da og ligger ovenfor Vasstrandveien. Det er oppført en hytte på den.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0.-.

Takst nr. 55, gnr. 27, bnr. 21: Torbjørn Hagen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning for klausuleringen.
Eiendommen er på 1,18 da og ligger på oppsiden av Vasstrandveien. På eiendommen står en bygning som opprinnelig har vært en hytte, men som har undergått flere påbygninger. Den har innlagt vann, W.C. og bad og er i bruk som helårsbolig. Bygningen har vært i bruk som helårsbolig siden før 1965 og går etter E III i de almindelige skjønnsforutsetninger inn under kategorien helårsbolig.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Ålesund kommune forplikter seg til å utbedre vannskader på eiendommen foranlediget ved bygging av vannledning syd for dette takstnummer.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 56, gnr. 27, bnr. 23: Peder Pettersen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 0,37 da og bebygget med en hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 57, gnr. 27, bnr. 56 og 57: Mandor Hjelvik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
I forhold til vannverket aksepteres nåværende bruk av bygningene.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 0,9 da hvorpå der er oppført en liten hytte i mur.
Eieren er i ferd med å legge inn septiktank og W.C. med dusj. Disse arbeider er påbegynt etter kunngjøringen av ekspropriasjonssøknaden september 1969. Det kreves ikke erstatning for spilte utgifter.
Etter det opplyste har eieren ikke tillatelse fra bygningsrådet for den bruksendring som har funnet sted, jfr. bygningslovens paragraf 93.
Retten antar at klausuleringen ikke medfører noe økonomisk tap for eieren og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 58, gnr. 27, bnr. 22: Oddmund Hjelvik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at Hjelvik kan fullføre påbegynte arbeider for utslagsvask.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 1.56 da med påstående liten hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 59, gnr. 27, bnr. 24: Mathias Luthentun.

Prosessfullmektig: H. r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 1.13 da hvorpå der er oppført bygning med garasje og uthus. Eieren har benyttet bygningen som helårsbolig siden før 1965 og benytter den fortsatt på denne måte. Det er enighet mellom partene om at bygningen da må karakteriseres som helårsbolig i henhold til skjønnsforutsetningene jfr. E III, og retten er enig i det.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 60, gnr. 27, bnr. 18: Edvin Pettersen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen på vel 0,5 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 61, gnr. 27, bnr. 19: Sigurd Larsen.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 0,78 da hvorpå er oppført en liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 62, gnr. 27, bnr. 20: Mathias Aasen.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:
Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.
Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt for forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.
Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde — restriksjoner utover gjeldende rettsregler.
Eiendommen er på vel 1 da og ligger ved vannet. Det står en liten gammel hytte på den. Til påstanden bemerkes at eiendommen har naust.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 63, gnr. 27, bnr. 47: Borghild Hoel.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1.37 da og bebygget med en større bygning.Denne har vært benyttet og er fortsatt i benyttelse som helårsbolig. Dette forhold har vedvart i over 7 år, og retten antar derfor at bygningen i relasjon til klausuleringen må bedømmes som helårsbolig, jfr. de generelle skjønnsforretninger E III.
Retten antar at eieren ikke lider noe økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 64, gnr. 23, bnr. 6: Peter Hjellen.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 19 da og utgjør en smal stripe fra vannet og opp på fjellet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 65, gnr. 22, bnr. 4: Magna og Karl Kjørstad.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersbeltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som pålegges.

Eiendommen har to teiger. Den ene er på 19 da og strekker seg i en smal stripe fra vannet og opp på fjellet. Den annen er en fjellteig og 52 da stor.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 66, gnr. 25, bnr. 11: Gunnar Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-meters beltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-meters feltet som følge av de klausuler som nå pålegges.
3. Erstatning for ca. 3 dekar grunn ved eksisterende pumpestasjon med tillegg av 5 3/4 % renter fra 1.9. 1963.
4. Ulempeserstatning for eksisterende vannledninger fra nåværende pumpehus og til uttaksbasseng, samt erstatning for skog som ble fjernet da grøfta ble lagt.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Ålesund kommune erverver til eiendom ca. 3 da grunn til eksisterende pumpehus. Grunnervervet begrenses i vest og nord av vannet, i syd av veien og i øst mot takst nr. 106.
2. Dette takstnummer tilkjennes eventuell ulempeerstatning for eksisterende vannledninger fra nåværende pumpehus og til uttaksbasseng.

Den del av eiendommen som ligger innenfor nedbørsfeltet består av to teiger på henholdsvis 60 og 62 da. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen forsåvidt angår teig nr. 1.

Når det gjelder teig nr. 2 så ligger denne innenfor det felt som omfattes av Ardal og Sunndals verks kalkrettigheter. Det henvises til et fremlagt kart. En henviser til de generelle premisser, og tillegger ikke disse rettigheter noen betydning for erstatningsutmålingen.

For et 3 da stort område beliggende ved pumpehus ved vannet, og som etter overenskomst skal innløses av kommunen, fastsettes erstatningen til kr. 5 000,-. En legger da den antatte verdi i 1963, da kommunen faktisk tiltrådte eiendommen, til grunn. En ser ikke bort fra at eiendommen på dette tidspunkt, før bygningsloven var gjort gjeldende for området, hadde verdi som hyttetomt. Det tilkjennes videre 4,5 % renter av beløpet fra 1.9. 1963.

Fra pumpehusene på nevnte tomt har kommunen tidligere lagt to ledninger over dette takstnummer, på henholdsvis 330 og 115 meters lengde. Partene er enige om at retten skal fastsette erstatning for skader og ulemper ved disse ledninger. Det er ikke opplyst om ledningene skal brukes etterat det nye anlegg er i drift, men retten går ut fra at ledningene er ment å være varige, som reserveledninger. Retten fastsetter erstatningen for anleggsarbeider og fremtidige ulemper ved disse to ledninger til kr. 2.500,-.

En større del av teig nr. 2 ligger innenfor det området som de to rettsoppnevnte sakkyndige, Ødegård og Traagstad har vurdert i samband med en mulig kloakkering. Retten antar at

området, på grunn av sin sentrale beliggenhet og de muligheter som foreligger for å gjøre området byggeklart ved kloakkering, taper noe i verdi på grunn av klausuleringen. Erstatning herfor tilkjennes med kr. 5.000,-. Det henvises forøvrig til de generelle premisser.

Takst nr. 66 a, gnr. 25, bnr. 1 og 2: Olav Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Dette takstnummer tilkjennes eventuell ulempeserstatning for eksisterende vannledninger for nåværende pumpehus og til uttaksbasseng.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges.
2. Ulempeserstatning for eksisterende vannledninger fra nåværende pumpehus og til uttaksbasseng, samt erstatning for skog som ble fjernet da grøfta ble lagt.

Eiendommen består av 2 teiger på henholdsvis 152 og 6 da. En større del av teig nr. 1 ligger innenfor det felt som de av retten oppnevnte sakkyndige har utredet med henblikk på kloakkering. Retten antar at klausuleringen her hindrer den mulighet som i fremtiden ville ha vært til stede til for denne eiendom å få tilknytning til et større anleg med avskjærende kloakk. En tilkjenner herfor erstatning med kr. 8.000,-.

Som ved foregående takstnummer er partene enige om at eieren skal ha erstatning for skade ved anlegg og drift av vannledning. Ledningens lengde er 350 m. Retten tilkjenner herfor erstatning med kr. 2.500,-.

Teig 2 ligger i Stormyra og grenser til vannskillet. Retten antar at disse 6 da kan utnyttes i forbindelse med bygg på den del av eiendommen som ligger utenom vannskillet, såsom til parkering eller park. Det tilkjennes derfor ingen erstatning.

Takst nr. 66 b, vannverksdam, Ålesund kommune.

Ingen erstatning.

Takst nr. 67, gnr. 21, bnr. 26: Spjelkavik felles utmark.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen har innenfor nedslagsfeltet et areal på 1080 da. Det meste utgjør jevnt skrånende skogmark. Her ligger 5—6 hytter som skal være satt opp av sameiere.

Ved Strokevann har Ålesund kommune reguleringsretter likesom Strokevannets nedbørsfelt er belagt med en viss klausulering. Det henvises til skjønn avsagt av Nordre Sunnmøre Herredsrett den 11.11. 1946 under saksnr. 19/1946 B.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 68, gnr. 26, bnr. 1: Ella Marie Lillestøl Hole.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at dette takstnummer gis rett til føring av tømmer over Brusdalsvannet til sagbruk i Brusdalen med motordreven farkost, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger, punkt E VIII B.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for tapt adgang til tomtesalg eller utskillelse av byggetomt til familiemedlem, på de deler av eiendommen der dette kunne ha skjedd uten å redusere mulighetene for fortsatt gardsdrift.
2. Verdiforringelse som følge av rådighetsinnskrenkning når det gjelder den framtidige bruk av våningshuset.
3. Verdiforringelse som følge av kloakkeringsservitutten (pkt. 6).
4. Verdiforringelse som følge av forbud mot oppføring av naust.

3. Verdiforringelse som følge av kloakkeringsservitutten (pkt. 6).
4. Verdiforringelse som følge av forbud mot oppføring av naust.
5. Verdiforringelse som følge av begrensing i adgangen til å utnytte eiendommen som jordbrukseiendom.
6. Verdiforringelse som følge av leirforbudet (herunder tradisjonell camping).
7. Verdiforringelse som følge av badeforbudet.
8. Verdiforringelse som følge av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket.
9. Verdiforringelse som følge av motorbåtforbudet.
10. Utgifter til offentlig renovasjon.

Eiendommen er et gårdsbruk og har tilsammen 213 da jord, derav 15 da dyrket. Her er våningshus og driftsbygning.

En større del av eiendommen er det mulig å kloakkere ved et avskjærende kloakksystem som antydet av de to rettsoppnevnte sakkyndige. Retten antar imidlertid, forsåvidt angår den dyrkede mark, at jordbruksverdien er større enn tomteverdien, og tilkjenner derfor ikke erstatning her. En del andre områder av bruket vil imidlertid kunne få sin beste anvendelse som tomtegrunn. For den ubebyggelighet som man regner å være en følge av klausuleringen tilkjennes erstatning med **kr. 2.000,-**.

Forøvrig antas ikke eieren å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

En henviser til de generelle premisser.

Takst nr. 69, gnr. 26, bnr. 37: Jakob Helland og Trine Absalonsen.

Prosessfullmektig: Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for byggeforbud og forbud mot bading, motorbåt og tiltak til opphjelp av fisket.
Eiendommen er på 4 da og beliggende på oversiden av Vasstrandveien. Den er ubebygget.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 70, gnr. 26, bnr. 15: Marion og Arve Magne Klemmetsen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse p.g.a.:
1. Forbudet mot utvidelse og ominnredning av hytten.
2. Innskrenket adgang til bading.
3. Forbud mot oppføring av naust og garasje.
4. Mot tiltak til opphjelp av fisket.
5. Motorbåtforbudet.
6. Forbudet mot bruk av menneskegjødsel på eiendommen.
7. Utgifter i forbindelse med offentlig renovasjon av privet og søppel.

Eiendommen er på 1 da med påstående liten eldre hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 71, gnr. 26, bnr. 16: Jan Sulesund.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Som nr. 70.
Eiendommen er på 1,5 da med påstående liten gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 72, gnr. 26, bnr. 17: Eivind Seiness.

Prosessfullmektig: Advokat Aase Nilsen.

Spesiell påstand:

Som nr. 70.
Eiendommen er på 1 da med påstående hytte samt nausttomt.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 73, gnr. 26, bnr. 18: Jakob Helland.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Som nr. 70.
Eiendommen er på 1,7 da med påstående større eldre hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 74, gnr. 26, bnr. 19: Trine Absalonsen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Som nr. 70.
Eiendommen er på 1,7 da med påstående lite hus.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 75, gnr. 26, bnr. 20: Jørgen O. Flatmark.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Som nr. 70.
Eiendommen er på 1,2 da med påstående liten gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 76, gnr. 26, bnr. 21: Gudrun Sjaastad.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Som nr. 70.
Eiendommen er på 1 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 77, gnr. 26, bnr. 22: Johan Frantzen Eidsvold.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Som nr. 70.
Eiendommen er på 1 da med påstående liten hytte samt en tilhørende nausttomt.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 78, gnr. 26, bnr. 32, Alesund kommune.

Ingen erstatning.

Takst nr. 79, gnr. 26, bnr. 23: Gerhard H. Storeide.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand.
Som nr. 70.
Eiendommen er på 2 da med påstående sommerhytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 80, gnr. 26, bnr. 24: Olav S. Kvig og Kirsten Kvig Pedersen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Som nr. 70.
Eiendommen er på 1 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 81, gnr. 26, bnr. 38: Sigurd Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Erstatning fordi eiendommen ikke kan tas i bruk som helårsbolig. Ellers erstatning som for takst nr. 70.
Eiendommen er på 1,6 da beliggende ved Lillestølen med påstående hus som er i bruk som sommerhytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 82, gnr. 26, bnr. 26: Gudrun Nygaard.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Erstatning fordi eiendommen ikke kan tas i bruk som helårsbolig, ellers som for takst nr. 70.
Eiendommen er på 1,5 da med påstående liten gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 83, gnr. 26, bnr. 25: Gustav E. Myklebust.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a.
1. Forbudet mot utvidelse, ominnredning og modernisering av hytta slik at den kan tas i bruk som helårsbolig.
2. Kloakkeringsbestemmelsene i servituttenes pkt. 6.
3. Innskrenket adgang til bading.
4. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket.
5. Motorbåtforbudet.
6. Utgifter i forbindelse med offentlig renovasjon av privet og søppel.

Eiendommen er på 1 da med påstående liten gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 84, gnr. 26, bnr. 4: Erling P. Storaas.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av forbud mot at
a) den framtidige bruk av huset endres vesentlig.
b) innskrenket adgang til bading.
c) forbud mot opphjelp av fisket.
d) motorbåtforbudet.
e) utgifter i forbindelse offentlig renovasjon.

Eiendommen er på 2 da med påstående murhus som har vært i bruk som helårsbolig siden 1962.

Bygningen må derfor karakteriseres som helårsbolig i relasjon til skjønnsforutsetningen, jfr. E III.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 85, gnr. 26, bnr. 2: Johan og Ole Jørgensen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.:

1) Verdiforringelse fordi garasje ikke kan settes opp. Heller ikke andre naturlige uthus, gjestehus m.v.
2) Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3) Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig bebyggelse ikke kan oppføres.
4) Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
5) Verdiforringelse p.g.a. badeforbud for andre enn nuværende eier.
6) Verdiforringelse fordi fiskekultiveringen vanskeliggjøres.
7) Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig tømming av priveter mot avgift.
8) Erstatning for påførte omkostninger for påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 2,5 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 86, gnr. 26, bnr. 3, 8 og 33: Nils Lindin m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, herunder tapt mulighet til å utskille og selge en tomt.

Eiendommen er på 4,6 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 86 a: Nils Lindin.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge/selge hytten til helårsbolig.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at hytten ikke tillates ombygd til helårsbolig.

Det gjelder en hytte på fremmed grunn, tilhørende takst nr. 86.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 87, gnr. 26, bnr. 5 og 9: Liv Kari Slyngstad.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.:

1) Verdiforringelse fordi garasje, uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp.
2) Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3) Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3) Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges/påbebygges og tas i bruk som helårsbolig.

4) Verdiforringelse fordi ny, hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5) Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6) Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
7) Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.
Eiendommen er på 1 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 88, gnr. 26, bnr. 6 og 10: Tore og Ole Bernt Skarbø.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges og da i første rekke for forbudet om å ombygge/selge hytten til helårsbolig.
Eiendommen er på 0,8 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 89, gnr. 26, bnr. 7, 11 og 34: Elsa Godø.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.:
1. Verdiforringelse fordi garasje, uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges/påbygges og tas i bruk som helårsbolig.
4. Verdiforringelse fordi ny, hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.
Eiendommen er på 1 da, med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 90, gnr. 26, bnr. 42: Odd Almaas.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.:
1. Verdiforringelse fordi garasje, uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges/påbygges og tas i bruk som helårsbolig.
4. Verdiforringelse fordi ny, hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.
Eiendommen er på 0,8 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 91, gnr. 26, bnr. 12 og 30: Magnhild Selliset.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.

1. Den del av eiendommen som utgjør eget tomteareal, tilsammen ca. 2 da.
Prinsipalt: Innløsning av tomtearealet til salgspris.
Subsidiært: Erstatning for tapt adgang til salg av tomt ca. 2 da.
2. Verdiforringelse fordi garasje, uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
4. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges/påbygges og tas i bruk som helårsbolig.
6. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
7. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
8. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Retten antar at vilkårene for innløsning ikke foreligger, og henviser til de generelle premisser.
Eieren antas ellers ikke å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 92, gnr. 26, bnr. 27: Lars Lillestøl.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av
a) forbud mot nybygg på eiendommen og forbud mot vesentlig utvidelse eller ominnredning.
b) forbudet mot vesentlig bruksendring.
c) på grunn av innskrenket adgang til bading.
d) forbud mot tiltak til opphjelp av fisket.
e) motorbåtforbudet.
f) på grunn av forbud mot oppføring av naust.
g) utgifter ved offentlig renovasjon av privet og søppel.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Nåværende bruk av bygningene på eiendommen forutsettes å kunne fortsette i forhold til vannverket.
Eiendommen er på 1,6 da og med påstående bygning som har vært brukt som helårsbolig siden 1965.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 93, gnr. 26, bnr. 27 : Oluf K. Karlsen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for tapt adgang til fradeling av ekstra tomt og salg eller bebyggelse av denne.
Videre verdiforringelse som følge av
1) eiendommen kan ikke tas i bruk som helårsbolig.
2) forbud mot vesentlig ombygging eller utvidelse.
3) rådighetsinnskrenking når det gjelder kloakkavløp
4) innskrenket adgang til bading.
5) forbud mot tiltak til opphjelp av fisket.
6) utgifter til offentlig renovasjon.
7) forbud mot bruk av menneskegjødsel på eiendommen.
8) motorbåtforbudet.
Eiendommen er på 1,8 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 94, gnr. 26, bnr. 36: Adlid Storeide.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 93.
Eiendommen er på 4 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 95, gnr. 26, bnr. 31: Olaf Thomassen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 93.
Eiendommen er på 1,3 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 96, gnr. 26, bnr. 13 og 28: Solveig Elisabeth Olsen.

Prosessfullmektig: Advokat Sandvig.

Spesiell påstand:
Full erstatning for inngrep i eiendomsretten og for ulemper.
Eiendommen er på 3 da med påstående hytte samt naustrett.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 97, gnr. 26, bnr. 14 og 35! I.O.G.T's felleseiendommer.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Bålsamling og fellesarrangementer som ikke har karakter av stevne forutsettes fortsatt å kunne tillates på dette takstnr.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a.
1. Forbudet mot bygging av naust på eiendommen.
2. Forbudet mot leirslagning.
3. Badeforbudet.
4. Motorbåtforbudet.
5. Forbudet mot idrettsarrangementer og stevner.

Eiendommen er på ca. 3 da og beliggende ved Brusdalsvannet. I forbindelse med salg av hytte-tomter til sine medlemmer har I.O.G.T. forbeholdt endel av hytteeierne naustrett på denne tomten. Her står nå 4 naust, og det skal i følge det opplyste være gitt naustrett til nok endel nausttomter.

Retten antar at forbudet mot oppføring av naust ikke medfører økonomisk tap for I.O.G.T. En henviser til de generelle premisser.

På bakgrunn av den spesielle skjønnsforutsetning som er nevnt ovenfor antar en videre at foreningen ikke lider økonomisk tap ved forbudet mot stevner. Etter den redegjørelse som er gitt av foreningens formann, jfr. dok. 110 antar en at stevnevirksomheten i de senere årtier har vært meget liten. Mindre samlinger vil fortsatt være tillatt. Enn videre nevner en at foreningen har solgt ut av området en hyttetomt som nå tilhører takst nr. 98.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 98, gnr. 26, bnr. 43: Grethe Westergaard Bjørlo.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a.
1. Byggeforbudet i servituttenes pkt. 1, som avskjærer muligheten for bygging av naust og garasje på eiendommen.
2. Forbudet mot vesentlig utvidelse og ombygging, med sikte på bruk av eiendommen som helårsbolig.

3. Kloakkeringsbestemmelsene i servituttenes pkt. 6, med risikoen for at nåværende avløpsordning senere må opphøre.
4. Forventede utgifter ved offentlig renovasjon.
5. Innskrenket adgang til bading.
6. Motorbåtforbudet.
7. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket.

Eiendommen er på vel 2 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 99, gnr. 26, bnr. 44: Mindor Svein Hole.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse p.g.a.

1. Forbudet mot ny bebyggelse, som hindrer utnyttelse av eiendommen som tomt til ytterligere ett bolighus.
2. Forventede utgifter ved offentlig renovasjon.
3. Kloakkeringsbestemmelsene i servituttenes pkt. 6, med risikoen for at nåværende avløpsordning senere må opphøre.
4. Innskrenket adgang til bading.
5. Motorbåtforbudet.
6. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket.

Eiendommen er på 3 da og bebygget med nyere bolighus.

Retten antar at eieren bør få en viss erstatning for hindret mulighet til utskilling av tomt med tilknytning til eventuell fremtidig avskjærende kloakk. Erstatningen settes til **kr. 200,-**. Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 100, gnr. 25, bnr. 43: Fredrik Ellefsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

Subsidiært:

II. Det tilkjennes erstatning for følgende poster:

a. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

c. Utgifter ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.

Eiendommen er på 1,3 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 101, gnr. 25, bnr. 144: Otto Nålsund.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

II. Det utmåles erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan

1. Tas i bruk som helårsbolig.
2. Ombygges, påbygges, moderniseres og-eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

D. Verdiforringelse på grunn av forbudet mot bading i Brusdalsvannet.
E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av naust og garasje.
F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fiskeå og vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.
G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.
H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausuleringsbestemmelsene.
Eiendommen er på 1 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 102, gnr. 25, bnr. 60: Rolf Nakken.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:
Som nr. 100.
Eiendommen er på 1,5 da med påstående hytte og er beliggende ved vannet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 103, gnr. 25, bnr. 34: Frelsesarmeens eiendom A-B.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på ca. 1,8 da og er beliggende ved Brusdalsvannet. Der er oppført en bygning på eiendommen som benyttes som barnehjem i sommerferiene. Her er plass til 16 barn og 4 ledere. Retten antar at denne virksomhet vil kunne drives som tidligere. Eieren påføres ikke økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 104, gnr. 25, bnr. 42: Hans Roth Hansen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:
Som nr. 101.
Eiendommen er på 1,3 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 105, gnr. 25, bnr. 115: Otto Roth Hansen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Nåværende bruk av eiendommen forutsettes å kunne fortsette i forhold til vannverket, men bygningene tillates ikke ombygget til helårsbolig, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger, pkt. E III.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 100.
Eiendommen er på 1,3 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke tilkommer noen erstatning selv om bygningen vurderes som hytte i relasjon til klausuleringen. En antar nemlig at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen selv under dette strengeste alternativ.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 106, gnr. 25, bnr. 41: Viktor Ellefsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 100.
Eiendommen er på 1 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 107, gnr. 24, bnr. 1: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Fra teig nr. 1 erverver Ålesund kommune til eiendom ca. 10 da grunn for ny pumpestasjon, jfr. takst nr. 701.
2. Fra teig nr. 4 erverver Ålesund kommune til eiendom ca. 47 da grunn til nytt uttaksbasseng, jfr. takst nr. 703.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Teig nr. 2.

1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100 m feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100 m feltet som følge av de klausuler som nå pålegges.

Teig nr. 3.

Erstatning for verdiforringelse som følge av at en vesentlig del av tomten nå blir gjort ubebyggelig, og forøvrig erstatning for de klausuler som legges på arealet.

Teig nr. 4.

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er innenfor nedbørsfeltet oppdelt i 4 teiger på henholdsvis 36, 86, 3,8 og 42 da. Teigene er ubebygget.

Teig nr. 2 og 3 ligger i det området som har muligheter for kloakkering gjenhom et avskjærende kloakkanlegg. Erstatning for bortfall av denne mulighet tilkjennes med **kr. 2.700,-.**

Eieren antas ellers ikke å lide økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Takst nr. 108, gnr. 24, bnr. 56: Petter Blankholm.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen og i første rekke for forbudet mot å ombygge eller selge hytten til helårsbolig.

Eiendommen er på 3 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 109, gnr. 24, bnr. 65: Torbjørg Hellem m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi tomtas østlige del ikke kan skilles ut og bebygges som egen eiendom. Bruksverdien av denne del av tomta etter klausuleringen antas å være lik null.
2. Verdiforringelse fordi uthus, gjestehus, m.v. ikke kan føres opp på tomta.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
4. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges/påbygges eller tas i bruk som helårsbolig.
5. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
6. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
7. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
8. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Eiendommen er på 3 da med påstående hytte og beliggende ved vannet. Eieren har i 1966 søkt om tillatelse til å benytte eiendommen som helårsbolig. Borgund Helseråd har den 22.3. 1966 avgjort saken således:

«I Helserådets møte den 18.3. 1966 ble Deres søknad om utvidelse av hytte ved Brusdalsvannet til helårsbolig behandlet. Hvis huset skal kloakkeres til Brusdalsvannet, er det inntil videre nedlagt forbud — inntil de vannprøver som er bebudet utført er avsluttet, — med henblikk på Brusdalsvannet som fremtidig vannreservoir. I henhold til dette forhold, og i henhold til tidligere helserådsvedtak om lignende saker, — må helserådet avslå søknaden.»

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 110, gnr. 24, bnr. 61: Einar P. Olsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 100.

Eiendommen er på 1,8 da med påstående hytte beliggende ved vannet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 111, gnr. 24, bnr. 52, Inga Sulebakk m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell forutsetning:

Det forutsettes at hytten ikke tillates ombygget til helårsbolig.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges og i første rekke for forbudet mot å ombygge/selge hytten til helårsbolig.

Eiendommen er på 2,3 da med påstående hytte beliggende ved vannet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 112, gnr. 24, bnr. 63: Ålesund Postbudforening.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi garasje, uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi hyttene ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
4. Verdiforringelse fordi hyttene ikke kan ombygges/påbygges og tas i bruk som helårsbolig.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Eiendommen er på 3 da med 2 påstående hytter.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 113, gnr. 24, bnr. 66: Klara Tollås m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse p.g.a.

1. Byggeforbudet.
2. Servituttenes pkt. 6 om kloakkavløp.
3. Utgifter som følge av servituttenes pkt. 8 og 9 om offentlig renovasjon.
4. Forbudet mot leirslagning.
5. Innskrenket adgang til bading.
6. Motorbåtforbudet.
7. Forbud mot tiltak for opphjelp av fisket.

Eiendommen er på 6 da med påstående gammelt hus.

Retten antar at eiendommen ville hatt en mulighet for tilkobling til eventuelt avskjærende kloakkanlegg, og tilkjenner erstatning fordi denne mulighet bortfaller med **kr. 600,-.**
Ellers tilkjennes ingen erstatning.

Takst nr. 114, gnr. 2, bnr. 81 og 82: Solveig Johansen Møller.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Grensen for nedbørsfeltet skal gå syd for eksisterende våningshus.
2. Det tillates oppført en bolig på parsell tilhørende Johan Møller i takstnummerets vestlige ende under forutsetning av at spillevann og overvann ledes ut av nedbørsfeltet.

Ingen erstatningspåstand.
Erstatning **0,-.**

Takst nr. 115, gnr. 25, bnr. 11 og 87: Gunnar Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på vel 17 da som i sin helhet ligger i Stormyra.
Retten antar at eieren lider et visst tap ved å miste muligheten for tilknytning til eventuelt fremtidig avskjærende kloakkanlegg.
Erstatningen settes til **kr. 1.700,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 116, gnr. 23, bnr. 10 og 19: Marius Gjerde og Trygve Nedregård.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Erstatning på grunn av klausuleringen.
Eiendommen er ubebygget og utgjør 4,6 da som er beliggende i Stormyra.
Retten tilkjenner erstatning på samme måte som foregående takstnummer.
Erstatningen settes til **kr. 500,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 117, gnr. 23, bnr. 1: Jens Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig 1:

Prinsipalt:
Ålesund kommune tilpliktes å innløse teigen.

Subsidiært:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 5.

Teig 2 og teig 3.
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommene, spesielt klausul 2.
Eiendommen har innenfor nedbørsfeltet 3 teiger på henholdsvis 125, 2,5 og 36 da som alle er ubebygget. Teig 1 og delvis teig 2 ligger i Stormyra og går glipp av en mulig fremtidig fordel ved avskjærende kloakkanlegg. Herfor tilkjennes erstatning med **kr. 1.050,-.**
Angående innløsningspåstanden bemerkes at det som klausuleringen berører er en meget liten tomteverdi. Myrområdet vil imidlertid fortsatt ha verdi som jord- eller skogbruksområde forutsatt drenering, hvilket kan foretas uten hensyn til klausuleringen.
Forovrig ingen erstatning.

Takst nr. 118, gnr. 24, bnr. 101: Ivar Solvang.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 1.9 da beliggende i Stormyra. For hindret utnytting i forbindelse med mulig avskjærende kloakk tilkjennes erstatning med **kr. 200,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 119, gnr. 24, bnr. 102 og 108: Rolf Spjelkavik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,8 da beliggende i Stormyra.
Eiendommen hindres i eventuell fremtidig utnytting i forbindelse med avskjærende kloakk. Herfor tilkjennes erstatning med **kr. 400,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 120, gnr. 24, bnr. 100: Anna Øvrevoll.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 2,4 da beliggende i Stormyra. Eieren tilkjennes i likhet med foregående takstnummer erstatning med **kr. 250,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 121, gnr. 98, bnr. 28: Ivar Spjelkavik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 120.
Eiendommen er på 1,4 da beliggende i Stormyra.
Eieren tilkjennes i likhet med de foregående erstatning som settes til **kr. 150,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 122, gnr. 24, bnr. 8, 50 og 55: Ingebrikt Møll m. fl.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 1,8 da beliggende i Stormyra. I likhet med de foregående tilkjennes erstatning som settes til **kr. 200,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 123, gnr. 24, bnr. 15 og 17: Petter Kjørstad og Karl I. Ringdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 2, 1 da beliggende i Stormyra.I likhet med foregående tilkjennes erstatning som settes til **kr. 200,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 124, gnr. 24, bnr. 11, 28 og 55: Else B. Nakken m. fl.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Verdiforringelse p.g.a. byggeforbudet.
Eiendommen er på 1,3 da beliggende i Stormyra.
Retten tilkjenner p.g.a. hindrede bebyggelsesmuligheter erstatning med **kr. 150,-.**
Innløsningskravet tas ikke til følge, idet eiendommen fortsatt har verdi som dyrkbar jord.
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 125, gnr. 24, bnr. 33: Else Spjelkavik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 5,8 da beliggende i Stormyra.
Retten tilkjenner erstatning med **kr. 600,-** for redusert utbyggingsmulighet. Innløsningskravet tas ikke til følge, jfr. takst nr. 124. Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 126, gnr. 24, bnr. 21, 146 og 147: Harald, Einar og Knut Storlykken.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 5 da og beliggende i Stormyra.
Retten tilkjenner erstatning med **kr. 500,-** i likhet med foregående takstnummer. Innløsningskravet tas ikke til følge. Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 127, gnr. 24, bnr. 10 og 74: Leif Larsen m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 4,4 da beliggende i Stormyra. Retten tilkjenner erstatning med **kr. 450,-.**
Innløsningskravet tas ikke til følge. Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 128, gnr. 24, bnr. 16 og 124: Johan og Hilde Bolseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 3,4 mål beliggende i Stormyra. Retten tilkjenner erstatning med **kr. 350,-.**
Innløsningskravet tas ikke til følge. Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 129, gnr. 24, bnr. 12, 87 og 88: Marie Rødseth m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,6 da beliggende i Stormyra. Retten tilkjenner erstatning med **kr. 350,-.**

Takst nr. 130, gnr. 22, bnr. 5 og 7: Olaf Brattheim og Petra Myhren.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 3,5 da beliggende i Stormyra. Det tilkjennes erstatning med **kr. 350,-**
Innløsningskravet tas ikke til følge.

Takst nr. 131, gnr. 22, bnr. 63: Alida Asphaug.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen.
Eiendommen har to teiger innenfor nedbørsfeltet på henholdsvis 7,6 da og 8,5 da. Teig 1 og delvis teig 2 ligger i eller ved Stormyra og forutsettes å kunne kloakkeres i forbindelse med eventuell avskjærende kloakk for området.
For hindrede muligheter til utbygging tilkjennes erstatning med **kr. 1.300,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 132, gnr. 22, bnr. 66: Bertha Stavseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen har en teig i myra på 4,3 da og en teig i lien på 13 da.
Retten tilkjenner erstatning for redusert utbyggingsmulighet med **kr. 450,-.**
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 133, gnr. 24, bnr. 5, 6, 7 og 9: Magna Kjørstad m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,5 da beliggende i Stormyra. I likhet med de foregående takstnummer tilkjenner retten erstatning som settes til **kr. 350,-.**

Takst nr. 134, gnr. 24, bnr. 2, 3 og 4: Egil Rensvik m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som nr. 133.
Eiendommen er på 3,1 da beliggende i Stormyra. Retten tilkjenner erstatning med **kr. 300,-.**

Takst nr. 135, gnr. 25, bnr. 6: Kåre Per Holen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 1 da beliggende i Stormyra. Retten tilkjenner herfor erstatning med **kr. 100,-**.
Innløsningskravet tas ikke til følge.

Takst nr. 136, gnr. 25, bnr. 5: Ruth Olsen og Solveig Lund.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 1 da beliggende i Stormyra. Det tilkjennes erstatning med **kr. 100,-**.

Takst nr. 137, gnr. 22, bnr. 3: Johan P. Spjelkaviknes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, særlig forbudet mot hyttebebyggelse.
Eiendommen er på 62 da og ligger delvis i Stormyra. For forringet utbyggingsmulighet tilkjennes erstatning med **kr. 1.000,-**.
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 138, gnr. 22, bnr. 65: Lovise Skytterholm.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 13 da og beliggende i li[illegible] opp mot Emblemsfjellet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 139, gnr. 23, bnr. 6: Petter Hjellen.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen har to parseller innenfor nedbørsfeltet på henholdsvis 17 og 65 da. For en del av teig 1 som har utbyggingsmulighet i forbindelse med eventuell avskjærende kloakk tilkjennes erstatning med **kr. 250,-**.
Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 140, gnr. 23, bnr. 10: Marius Gjerde.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen har to teiger på henholdsvis 150 og 22 da.
Retten tilkjenner erstatning med **kr. kr. 250,-** for del av teig som kan kloakkeres i forbindelse med avskjærende kloakkanlegg. Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 141, gnr. 22, bnr. 1: Jenny Andreassen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse på grunn av klausuleringen, særlig forbudet mot hyttebebyggelse.
Eiendommen er på 40 da beliggende på Emblemsfjellet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 142, gnr. 22, bnr. 64: Valborg Ness.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse på grunn av klausuleringen, særlig forbudet mot hyttebebyggelse.
Eiendommen er en fjellteig på 63 da. Over teigen går bl.a. lysløype.
Retten antar at eieren ikke ligger økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 143, gnr. 22, bnr. 3: Johan P. Spjelkaviknes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, særlig forbudet mot hyttebebyggelse.
Eiendommen er på 98 da i skoglende.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 144, gnr. 23, bnr. 4: Martin Nedregård.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for hytteforbud.
Eiendommen er på 57 da beliggende på fjellet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 145, gnr. 17: Blindheim felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for tapt mulighet til utparsellering salg og bortfeste av hyttetomter.
2. Erstatning for at eierne ikke får føre opp egne sportshus hytter i området, men må kjøpe tomter annet sted.
3. Erstatning for at det ikke vil kunne selges bortleies tomter til friluftsrestaurant, turisthytter, kiosker, lagshus, stevneområder, leirplasser m.v..
4. Erstatning for at området i fremtiden ikke vil kunne utnyttes til industrielt øyemed.
Den del av eiendommen som ligger innenfor nedbørsfeltet er på 210 da fordelt på to teiger. Det meste er flatt snaufjell.
Retten antar at eierne ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 146, gnr. 19 og 20: Blindheimsnes og Breivik fellesutmark.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for tapt mulighet for utparsellering salg og bortfeste av hyttetomter.
2. Erstatning for at eieren ikke får føre opp egne sportshus hytter i området, men må kjøpe tomter annet sted.
3. Erstatning for at det ikke vil kunne selges bortleies tomter til friluftsrestaurant, turisthytter, kiosker, lagshus, stevneområder, leirplasser m.v.
4. Erstatning for at området i fremtiden ikke vil kunne utnyttes til industrielt øyemed.
Eiendommen er på 95 da beliggende på fjellet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 147, gnr. 23, bnr. 5: Sigurd Gjerde.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 120 da beliggende på fjellet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 148, gnr. 32, bnr. 1: Kari Ragna Midtun m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.
Det henvises til den generelle påstand.
Den del av eiendommen som ligger innenfor nedbørsfeltet utgjør 5 da beliggende ved vannet ved dettes utløpselv.Arealet er en flat myr og ubebygget. Etter det opplyste pågår det forhandlinger mellom eierne og kommunen om innløsning. Arealet er på alle de tre fremlagte reguleringsutkast avsatt til friareal.
Etter ekspropriasjonstillatelsen og de generelle skjønnsforutsetninger som gjelder for eiendommer i 250-dekarsbeltet antar retten at eierne ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 149, gnr. 31, bnr. 32: Mary Eltvik.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 1,4 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 150, gnr. 32, bnr. 33: Aslaug Skytterholm.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.
Ingen spesiell påstand.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at Ålesund kommune innløser eiendommen etter særskilt avtale. Det fastsettes ingen erstatning.
Motparten har ikke hatt noen innvending å gjøre mot denne skjønnsforutsetning. Erstatning fastsettes ikke.

Takst nr. 151, gnr. 31, bnr. 6: Erling Eriksen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 152, gnr. 31, bnr. 35: Ålesund kommune.

Ingen erstatning.

Takst nr. 153, gnr. 31, bnr. 19 og 20: John Sellereite.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3 da og bebygget med enebolig. Den ligger innenfor 250 da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 154, gnr. 31, bnr. 17: Klara Magnhild Rødseth.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 1,9 da og bebygget med enebolig, innenfor 250 da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 155, gnr. 31, bnr. 12: Hjalmar Hansen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 1,6 da bebygget med en enebolig, beliggende innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 156, gnr. 31, bnr. 18: Arne Jørgensen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av klausuleringen.
Eiendommen er på 1,5 da bebygget med en enebolig og beliggende innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap somt følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 157, gnr. 31, bnr. 4, Sina Hatlen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 34 da og ligger i sin helhet innenfor 250-dekars beltet. Eieren vil her ikke lide noe økonomisk tap som følge av klausuleringen. En henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 158, gnr. 31, bnr. 1: Petter Robert Græsdal.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

A. Innenfor areal 250 dk.
1. Innskrenkning i adgang til bebyggelse, jfr. klausulens pkt. 1 c.
2. Innskrenkning i kjøperklientellet, jfr. servitutt nr. 4 og 5.
3. Forbudet mot etablering av campingplass o.l.

B. Utenfor 250 dk.-arealet:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, og da særlig innskrenket adgang til tomtesalg, spesielt klausul 1 c og 3.

Eiendommen drives som gardsbruk. Den del av eiendommen som ligger på nedsiden av ny E-69 utgjør 29 da og ligger innenfor 250-da beltet. Retten antar at eieren ikke lider noe tap som følge av klausuleringen på denne del av eiendommen, og henviser til de generelle premisser.

Den del av eiendommen som ligger på oppsiden av nyveien lar seg i og for seg utbygge, og det henvises i den forbindelse til den bebyggelsesplan som er utarbeidet av teknisk etat og inntatt på kartblad 14 A. Etter klausuleringen vil eieren på dette areal kunne oppføre 10 eneboliger. Uten klausuleringen ville han som kommunens plan også viser kunne ha plassert et større antall boliger på denne del av eiendommen.

Feltet på oppsiden av nyveien vil kunne skaffes vann og kloakk i forbindelse med den nye ledning som kommunen skal anlegge langsmed vannet. Imidlertid antar retten at utbyggingen av dette området ikke kan finne sted uten at der lages undergang under ny E-69. Det henvises herom til de generelle premisser. Dette vil imidlertid falle så kostbart at en utbygging av Græsdals arealer ville falle ulønnsomt, og det selv om man tok med naboarealene til utbyggingsformål.

Når det gjelder driften av gårdbruket, så blir tradisjonell gårdsdrift ikke berørt av klausuleringen. En henviser her til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 158 A, gnr. 31, bnr. 7: Gurine Lerstad.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3 da med påstående liten hytte. Den ligger i sin helhet innenfor 250-da beltet og mellom de to veier.
Retten antar at eieren ikke vil lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 158 B, gnr. 31, bnr. 5: Margot Helland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse på grunn av klausuleringen, særlig klausul 1, 4, 5 og 6.
Eiendommen er på 2 da og ligger ved den gamle riksvei. Den er bebygget med et bolighus. Den ligger i sin helhet innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 159, gnr. 31, bnr. 9: Lovise Dale.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for tap som følge av klausuleringen.
Eiendommen er på 20 da og strekker seg fra vannet opp til gammel riksvei. Den er bebygget med bolighus, og er et forhenværende gårdsbruk.
Eiendommen ligger i sin helhet innenfor 250-da beltet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 160, gnr. 31, bnr. 31: Einar S. Dalen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen:

Spesiell påstand:
Verdiforringelse på grunn av klausuleringen.
Eiendommen er på vel 1 da med påstående enebolig. Den ligger innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 161, gnr. 31, bnr. 33: Jakob Sætre.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:
Erstatning på grunn av klausuleringen.
Eiendommen er på 0,38 da med påstående enebolig. Den ligger innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 162, lnr. 31, bnr. 34: Idar Rakvåg.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på ca. 1 da med påstående enebolig og er beliggende innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 163, gnr. 31, bnr. 12 og 22: Karl Hagen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus/helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. a. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av naust.
b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
c. Utgifter forbundet med omlegging/utbedring av eksisterende kloakk og spillvannsanlegg, jfr. klausul E nr. 1 d, siste ledd.
d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsene.
Eiendommen er på 2 da med påstående enebolig. Den ligger ved vannet og er i sin helhet beliggende innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 164, gnr. 31, bnr. 10 og 11: Osvald Johan Engene.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Ingen spesiell påstand.
Eiendommen er på 1,5 da bebygget med liten hytte og beliggende innenfor 250-da beltet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 165, gnr. 30, bnr. 2 og 11: Alfred Bjørke.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell forutsetning:
1. Det forutsettes at nåværende drift av pelsdyrfarm kan fortsette, men at utvidelser ikke tillates.
2. Pelsdyrfarmen tilpliktes å tilknytte offentlig kloakk, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger, punkt E I.

Spesiell påstand:
A. Erstatning for tapte næringsinntekter p.g.a. forbud mot utviding av pelsdyrfarmen.
B. Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, særlig for teig nr. 1:
Begrensede utparselleringsmuligheter og utnyttingsmuligheter p.g.a. klausul nr. 1, 3, 4 og 5.

For teig nr. 2 — 8:
Forbud mot hyttebebyggelse.
Eiendommen er på 260 da fordelt på 8 teiger, jfr. kartblad 15 og 16.
På teig 1 har eieren siden han kjøpte eiendommen i 1959 drevet minkfarm. Eieren har planer om å utvide farmen. Han har i den anledning søkt bygningsråd og helseråd om tillatelse. Det henvises til den fremlagte korrespondanse. I brev av 1.7. 1970 til Bygningsningssjefen i Alesund og med gjenpart til Alfred Bjørke har helserådets formann uttalt følgende: «Helserådet kan under tvil midlertidig godkjenne det ulovlige oppførte minkskur på gnr. 30, bnr. 2. Videre utvidelse vil under ingen omstendigheter bli tillatt. Det forutsettes at antallet tisper ikke blir øket. Eieren pålegges hvert år i januar å sende helserådet oppgave over antall tisper.»
Retten antar at eieren,uansett klausuleringen,ikkeville fått tillatelse av helserådet og bygningsrådet til utvidelse av farmen. Hjemmel til forbud har helserådet i helseforskriftene for Alesund.
Grunnen til helserådets ovenfor nevnte avslag er hensynet til de nærliggende eneboliger, som er bygget adskillige år etter at minkgården var kommet i drift. Retten antar til tross herfor at helserådets nektelse av å tillate utvidelser vil være saklig begrunnet. Eieren lider derfor ikke noe tap på pelsdyrfarmen foranlediget av klausuleringen.
I følge den spesielle skjønnsforutsetning plikter eieren når den kommunale kloakk som er forutsatt bygget i 250-da beltet er bygget, å la seg tilknytte denne med minkfarmen. Utgiftene hertil, inklusive tilknytningsavgift, antar en at eieren må bære selv, jfr. den spesielle skjønnsforutsetning. Ordningen er her en annen enn for den tilknytningsplikt som ellers gjelder for eldre bebyggelse eller anlegg i 250-da beltet. Jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger, pkt. EI d, siste ledd, sammen holdt med V B.
Retten antar at eieren ellers ikke ville ha blitt pålagt av helserådet å tilknytte kloakken, Erstatning for merutgifter med tilknytning av en ca. 160 m lang kloakk og tilknytningsavgift tilkjennes med **kr. 20.000,-**.
Ellers tilkjennes ingen erstatning. Det henvises til de generelle premisser.

Takst nr. 166, gnr. 30, bnr. 40: Petter Græsdal.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 1,3 da med påstående nyere enebolig beliggende innenfor 250-da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 167, gnr. 30, bnr. 36: Ivar Haugen.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 2 da med påstående nyere enebolig.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 168, gnr. 30, bnr. 18: Anny Syltevik Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,5 da med påstående hytte og beliggende i 250 da beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 169, gnr. 30, bnr. 17: Kristine Rødseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Erstatning på grunn av klausuleringen, særlig redusert utparselleringsmulighet, forbud mot naust og badeforbud.
Eiendommen er på 3 da og bebygget med en hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 170 A, gnr. 30, bnr. 47: Ålesund kommune.

Ingen erstatning.

Takst nr. 170 B, gnr. 31, bnr. 1 og 2: Hatlen fellesutmark.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av forbud mot salg av hyttetomter.
Eiendommen 215 da beliggende innenfor nedbørsfeltet. Den ligger på fjellet og utgjør skog og fjellmark. Den er ubebygget.
Retten antar at området uansett klausuleringen ikke ville være egnet til bruk for utparsellering av hyttetomter. En henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 171, gnr. 30, bnr. 1 og 46: Peder M. Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse på arealet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, II.

Teig nr. 2.
Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-m-beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbud mot salg av hyttetomter.

Teig nr. 3.

Prinsipalt:
Eiendommen innløses.

Subsidiært:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges arealet, spesielt klausul 1 og 10.

Teig nr. 4 — 8.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt forbudet mot salg av hyttetomter.
Eiendommen er på 240 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 8 teiger. Retten antar at eieren ikke vil lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.Når det gjelder teig 3 som påståes innløst bemerkes at teigen neppe ville bli tillatt bebygget uansett klausuleringen.
Erstatning 0,-.
Innløsningskravet tas ikke til følge.

Takst nr. 172, gnr. 30, bnr. 29: Lars M. Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spes. klausul 1 d. og E og II.

Teig nr. 2.

1. **Prinsipalt:**
Areal beliggende innenfor 100-m-beltet kreves innløst.

Subsidiært:
Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-m-beltet som følge av de klausuler som pålegges. spesielt klausul 1 og 10.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-m-beltet som følge av de klausuler som pålegges.
Eiendommen har to teiger innenfor nedbørsfeltet på hhv. 3,6 og 11 da. Teig 1 ligger innenfor 250-da beltet og antas ikke å bli verdiforringet som følge av klausuleringen.
Teig 2 ligger utenfor nevnte belte og delvis innenfor 100-meters beltet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.
Innløsning tillates ikke.

Takst nr. 173: Utgår.

Takst nr. 174, gnr. 30, bnr. 3: Thomas Rødseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
A. Innløsning av teig nr. 4 og av areal beliggende mellom riksveg og fylkesveg i teig nr. 8.
B. Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, særlig:
for teig nr. 1: Begrensede utparsellerings- og utnyttingsmuligheter p.g.a. klausul nr. 1, 3, 4 og 5.
Særlig for teig nr. 2, 3, 5 — 9: Forbud mot hyttebebyggelse.
Eiendommen er et gardsbruk som har 234 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 9 teiger. 28 da av teig nr. 1 ligger innenfor 250-da beltet.
Teig 4: Retten antar at teigen ikke har tomteverdi selv om en ser bort fra klausuleringen. Uten planene for et vannverk i Brusdalsvann må det anses uvisst om kommunen ville ha anlagt noen avskjærende kloakk frem til området.
Teig 8: Heller ikke denne teig antas å bli avskåret fra å utnytte noen tomteverdi p.g.a. klausuleringen.

Innløsningspåstandene tas derfor ikke til følge.

Heller ikke forøvrig antas eieren å lide noe økonomisk tap som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 175, gnr. 30, bnr. 37: Sverre Jørgensen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse p.g.a. klausuleringen.

Eiendommen er på 1,3 da med påstående enebolig og beliggende innenfor 250-da beltet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 176, gnr. 30, bnr. 4: Ingebrigt Berg.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Bilverksted tillates i eksisterende løe under forutsetning av at bygningsforskriftene følges og oljesøl unngås.

Spesiell påstand:

A. Innløsning av teig nr. 5 og av areal mellom E-69 og vannet i teig nr. 8.

B. Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, særlig for teig nr. 1: begrensede utparsellerings- og utnyttingsmuligheter p.g.a. klausul nr. 1, 3, 4 og 5, særlig for teig nr. 2, 3, 4, 6 — 10: forbud mot hyttebygging.

Eiendommen har 193 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 10 teiger.

Teig 1: Denne ligger innenfor 300-da beltet, jfr. de generelle skjønnsforutsetninger EI alt A. Under alternativ A lider eieren intet tap.

Erstatning 0,-.

Under alt. B antas heller ikke klausuleringen å ville volde eieren økonomisk tap.

Teig 5: Det antas at teigen ikke ville ha kunnet utnyttes til byggegrunn uten hensyn til klausuleringen. Innløsning tillates ikke.

Teig 8: Det areal som forlanges innløst er så smalt at det allerede av denne grunn er ubebyggelig. Innløsning tillates ikke.

Forøvrig antas ikke eieren å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 177, gnr. 30, bnr. 42: Øyvind Nystrøm.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

Under Alternativ A (til klausul 1):

Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen.

Under alternativ B:

Erstatning for verdiforringelse særlig p.g.a. at bruken av huset ikke tillates vesentlig forandret.

Eiendommen er på 0,5 da med påstående bolig innenfor 300-da beltet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen under noen av alternativene.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 178, gnr. 30, bnr. 39: Ole Berg.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

1. Under alternativ A (til klausul 1):

Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen.

2. Under alternativ B:

Erstatning for verdiforringelse, særlig p.g.a. at bruken av huset ikke tillates vesentlig endret.

Eiendommen er på 1,2 da med påstående enebolig og ligger innenfor 300-da beltet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap under noen av alternativene.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 179, gnr. 29, bnr. 22: Magnus Rødsethreit m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Alt. A:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1, 4 og 5.

Alt. B:

Prinsipalt:
Eiendommen innløses som følge av at arealet gjøres ubebyggelig.

Subsidiært:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2 og 10.
Eiendommen er på 2,91 da, ubebygget og beliggende i 300-da feltet.
Under alternativ B antar retten at eiendommen ville ha vært ubebyggelig p.g.a. mangel på tilfredsstillende kloakkeringsmulighet uansett klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 180, gnr. 29, bnr. 1: Marie Rødsethreits arvinger, Magnus Rødsethreit m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at eksisterende dagligvareforretning tillates utvidet i nødvendig utstrekning uten at forretningen skifter karakter.

Spesiell påstand:

Teig 1.

Alt. A.
a) Det tilkjennes erstatning for de klausuler som pålegges arealet innenfor 300 da-beltet spesielt klausul 1 c og 2 f.
b) Erstatning for verdiforringelse på arealet utenfor 300-da beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Alt. B.
1. Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, 2f, 10 og 11.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Teig 2—9.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2.
Eiendommen er et gårdsbruk og har innenfor nedbørsfeltet et areal på 285 da fordelt på 9 teiger.
Teig 1: Ligger delvis i 300-da beltet og delvis utenfor, idet skillet går etter E-69. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap under noen av alternativene.
Erstatning 0,-.
De øvrige teiger må betegnes som fjellteiger.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 180 A, gnr. 29, bnr. 23: Trygve Rødseth.

Prosessfullhektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at i forhold til vannverket vil eieren kunne innrede forretningslokale i boligbuset.

Spesiell påstand:
1) Erstatning for tapt adgang til tomteslag/utskillelse av byggetomter.
2) Forøvrig erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2 f, 9 og 10.
Eiendommen er på 4 da og beliggende ved vannet med påstående bolighus som inneholder 3 leiligheter.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 180 B, gnr. 29, bnr. 24: Severine Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Innløsning subsidiært erstatning.
Eiendommen er på 3 da og ubebygget. Vilkårene for innløsning foreligger ikke. Heller ikke antas eieren å lide tap p.g.a. klausuleringen.
Erstatning 0,-.
Innløsning tillates ikke.

Takst nr. 180 C, gnr. 29, bnr. 26: Godtfred Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Innløsning.

Subsidiært:
Erstatning.
Eiendommen er på 4 da og er beliggende ved grensen til Ørskog. Den har et belte mellom ny og gammel riksvei som ikke berøres av veiklausul. Retten antar imidlertid at eiendommen måtte anses ubebyggelig uten hensyn til klausuleringen.
Erstatning 0,-.
Innløsning tillates ikke.

Takst nr. 181, gnr. 29, bnr. 11: Ragnar Standal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Under alternativ A (til klausul 1):
Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen.
Under alternativ B (til klausul 1):
Erstatning for verdiforringelse, særlig p.g.a.
forbud mot bruksendring.
forbud mot utviding eller forandring.
forbud mot oppføring av garasje.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap under noen av alternativene.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 182 A, gnr. 29, bnr. 3: Lars Brusdal m. fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

A. Innløsning av nausttomt (teig nr. 6) og av areal mellom fylkes- og riksveg i teig nr. 7.

B. Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, for teig nr. 1 særlig byggeforbudet etter klausul nr. 1 for teig nr. 2 — 5 og 7 — 8 særlig forbudet mot hyttebygging.

Eiendommen er gårdsbruk og har 144 da liggende innenfor nedbørsfeltet fordelt på 8 teiger.

Teig nr. 1 ligger innenfor 300-da beltet. Retten antar at eieren ikke lider tap på denne parsell under noen av alternativene.

Erstatning 0,-.

Teig nr. 7: Det er her liggende et uklausulert belte mellom teigene som ifølge ekspropriasjonskartet rammes av byggeforbudet i 100-meters beltet. Retten antar at her ikke ville ha vært påregnelig bebyggelsesmuligheter selv om klausuleringen ikke var kommet. Når det gjelder nausttomt, så beholder denne sin verdi som båtplass. Innløsningspåstanden tas derfor ikke til følge.

De øvrige teiger er fjellteiger eller teiger som er belagt med vei- og kraftlinjeklausuler. De kan ikke regnes å være bebyggelige i noe tilfelle.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 182 B, gnr. 33, bnr. 1, 2 og 3: Alvik fellesutmark.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt forbudet mot salg av hyttetomter.

Eiendommene har 106 da liggende innenfor nedbørsfeltet i en teig som utgjør et fjellområde. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 183, gnr. 29, bnr. 15: Reidar Kipperberg.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Eksisterende helårsbolig kan utbedres eller rives med rett til gjenoppføring av ny bolig, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger, pkt. E 10, 1. ledd.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.:

1. Nausttomta kreves innløst.

Hvis ikke innløsningskravet imøtekommes må det gis erstatning for nausttomtas verdi som byggegrunn for naust og den verdi den vil ha etter at klausuleringen er innført.

2. Verdiforringelse fordi bruken av nåværende, eller nytt hus ikke kan forandres vesentlig.

4. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud.

5. Verdiforringelse p.g.a. påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 3,6 da bebygget med helårsbolig. Retten antar ikke at nausttomten mister noen verdi ved klausuleringen. Innløsningskravet tas derfor ikke til følge.

Ellers antar en at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 184, gnr. 29, bnr. 27: Astrid Sydseter.

Prosessfullmektig: Advokat Bøhler.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Alternativ A. Dersom alternativ A i de almindelige skjønnsforutsetninger, punkt e, I blir lagt til grunn tillates på takst nr. 184 i relasjon til klausuleringsbestemmelsene oppført to eneboliger med kloakkavløp tilkoblet den tilknytningsledning som er nevnt i ovennevnte alternativ A, litra d (fra Viddals Gartneri til grensen mellom takst nr. 182 a og 185), såfremt denne tilknytningsledning kommer til utførelse.

Alternativ B. Klausuleringsbestemmelsenes forbud mot bygging nærmere enn 100 m fra Brusdalsvannet skal gjelde uten innskrenkninger.

Spesiell påstand:

1. Under Alternativ A i de spesielle skjønnsforutsetninger:

Verdiforringelse på grunn av forbud mot vesentlig endring av bruken av huset.

2. Under Alternativ B i de spesielle skjønnsforutsetninger:

a) Bortfall av mulighet for oppføring av 2 boliger, eventuelt salg av 2 boligtomter.

b) Verdiforringelse på grunn av forbud mot vesentlig endring av bruken av huset.

Eiendommen er på 4,6 da med påstående enebolig. Den ligger innenfor 100-metersbeltet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen under noen av alternativene. Det henvises til de generelle premisser.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 185, gnr. 29, bnr. 2: Bernt L. O. Viddal m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Bøhler.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Det vises til de alminnelige skjønnsforutsetninger E Alternativ A og B.

2. Anlegg av drensledninger fra bestående anlegg samt bygging av pumpestasjon med avløpsledning frem til offentlig kloakk utføres av Ålesund kommune. Punkt E— a litra d, 2. ledd i de generelle skjønnsforutsetninger skal gjelde.

3. Under begge alternativer:

Rundt eksisterende og eventuelt fremtidige oljetanker må støpes tett kum som hindrer lekkasjer og eventuell spilt spill under fylling trenger ned i og forurenser Brusdalsvannet.

4. Anlegg av veksthus i samsvar med E I — A e kan foretas såsnart eksproprianten har valgt alternativ. Tilknytning av avløpsledninger for vann og kloakk må skje umiddelbart når kloakksystemet nevnt under I A d er ferdig.

Spesiell påstand:

I. Under Alternativ A i de generelle skjønnsforutsetninger punkt E:

a) Fordyrelse ved bygging av nytt veksthus som en følge av kravet om hel betongsåle under bygget.

b) Fordyrelse ved drift av nytt veksthus som en følge av vedlikehold og drift av pumpeanordning og ledning for bortføring av avløpsvann fra bygget.

c) Omkostninger ved anlegg av ledning for avledning av kloakken fra vannklosett i eksisterende veksthusanlegg.

d) Omkostninger ved innbygging av oljetanker i tette betongkummer, for nåværende tanker (5 000 l og 12 000 l) og tank for nybygget (25 000 l).

e) Tap av enhver form for videre utbygging av eiendommen.

II. Under Alternativ B i de generelle skjønnsforutsetninger, punkt E:

a) Tap ved ikke å få bygge det planlagte veksthus.

b) Tap ved at enhver ytterligere utbygging av eiendommen er avskåret.

c) Omkostninger ved støping av tett kum rundt eksisterende oljetanker.

d) Omkostninger ved støping av tett kum for avløp fra eksisterende vannklosett.

Eiendommen er på 33 da og er i det vesentlige beliggende i 100-meters beltet. Viddal driver gartneri med 4 veksthus og arbeidshus. Det står videre våningshus og gammel driftsbygning på eiendommen. Til veksthusanlegget hører to nedgravde oljetanker på hhv. 5 000 og 12 000 l, sistnevnte montert 1968.

I 1969 byggeanmeldte Viddal et veksthus på ca. 1200 kvm like ved Brusdalsvannet. Den 6.11. 1969 godkjente bygningsrådet anmeldelsen med følgende tilføyelse: «Godkjennes, betinget av at helserådet finner å kunne godta en plassering såvidt nær en påtenkt drikkevannskilde, jfr. helseforskriftenes kap. III paragraf 9». (Dok. 78, bil. 1)

Den 19.2. 1971 foreligger uttalelse fra helserådet i et brev til teknisk sjef og bygningssjefen. Det heter her: «Etter muntlig opplysning fra herr Viddal forstår jeg at han ønsker helserådets uttalelse om prosjektet. Imidlertid er den godkjennelse bygningsrådet ga i sak nr. 902/69 over 1 år gammel og dessuten er der i mellomtiden kommet i hvert fall forslag til klausulering for området omkring Brusdalsvannet, muligens er denne allerede stadfestet. Endelig er også den nye loven om vannforurensing trådt i kraft fra 1.1. d.å.. Etter min mening bør vel saken på nytt opp i bygningsrådet og behandles der under hensyn til lov om vern mot vannforurensing og eventuelt klausulene for Brusdalsvannet, først da kan saken være moden for behandling i helserådet.»

Det er fremlagt plan for et veksthus på 1 555 kvm med situasjonsplan, hvorav fremgår at veksthuset er tenkt plassert på eiendommen like ved vannet, på et areal som Viddal i den senere tid har holdt på å fylle ut.

Alternativ A.

Retten antar at Viddal ville ha fått tillatelse av vedkommende myndigheter, navnlig helserådet til å føre opp det byggeanmeldte veksthus hvis klausuleringen var tenkt borte. En finner det ikke naturlig at der ville bli gitt særlige og kostbare pålegg for eksempel til ordning av avløpet i forbindelse med en slik tillatelse.

Etter de alminnelige skjønnsforutsetninger pliktes nå veksthuset anbragt på tett såle og slik at avløp fra veksthuset ikke kan trenge ned i Brusdalsvannet.

Retten antar at eieren har krav på erstatning for de meromkostninger som dette medfører. En ansetter erstatningen herfor til **kr. 36.000,-**. En har ved skjønnet tatt hensyn til at betongsålen vil føre til visse driftsmessige lettelser.

Etter de spesielle skjønnsforutsetninger bygger Ålesund kommune uten utgift for Viddal drensledninger for bestående anlegg samt pumpestasjon med avløpsledning frem til offentlig kloakk. Det sies imidlertid intet om driftsutgiftene ved pumpeanlegget. Sålenge det er tilfelle legger retten til grunn at kommunen ikke påtar seg disse utgiftene, og at Viddal følgelig skal ha erstatning herfor.

Erstatningen fastsettes til **kr. 6.000,-**.

For kloakk fra w.c. i arbeidshus og til den planlagte kumme, en strekning på ca. 5 m, tilkjennes erstatning med **kr. 500,-**.

Etter de spesielle skjønnsforutsetninger er det gitt pålegg om at nåværende og fremtidige oljetanker skal støpes inne i tett kum som hindrer lekkasje og spill under fylling. I anledning det planlagte nye veksthus trenger Viddal en ny oljetank på 25.000 l. Retten antar at helserådet og Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen ville ha påbudt plassering av tanken i tett kum uten hensyn til klausuleringen. Erstatning herfor tilkjennes derfor ikke.

Når det gjelder de eksisterende eldre oljetanker på hhv. 5 000 og 12 000 l, antar retten at lignende pålegg ikke ville ha blitt gitt i de nærmeste år. En henviser i denne forbindelse til vannforurensningslovens paragraf 16, 2. ledd, hvorav fremgår at Viddal kan vente i 5 år fra lovens ikrafttreden med å sende inn søknaden.

Virkningen av klausuleringen forsåvidt angår disse to gamle tanker er derfor bare at tidspunktet for nevnte pålegg blir forrykket frem i tiden.

Erstatning herfor fastsettes til **kr. 8.000,-**.

Retten antar videre at Viddal p.g.a.ekspropriasjonen er blitt forsinket minst et par år i byggingen av sitt nye veksthusanlegg. Søknaden om ekspropriasjonstillatelse er kunngjort i september 1969. Etter dette tidspunkt har Viddal ikke kunnet oppføre sitt nyanlegg uten å komme i konflikt med paragraf 28 i oreigningsloven. Det er under saken ikke fremlagt noen spesifisert omkostningskalkyle vedrørende nyanlegget. Det er dog opplyst at anlegget i 1969 ville ha kostet ca. kr. 360.000,-. Retten antar at eieren her lider et tap p.g.a. stigende bygge- og anleggsomkostninger.

Erstatning herfor fastsettes til **kr. 40.000,-**.

Ellers ingen erstatning under Alternativ A.

Alternativ B.

Eieren har engasjert overlærer Jørgen Øydvin til å gi uttalelse om størrelsen av det tap han vil lide som følge av at det nedlegges forbud mot oppføring av veksthuset. Øydvin har fremlagt en betenkning dat. 20.9. 1971, dok. 73 a, og har dessuten gitt forklaring for retten.

Under forutsetning av rosekultur antar Øydvin at produksjonsfortjenesten ved det planlagte nyanlegg vil utgjøre ca. kr. 108.000,- og ved produksjon av potteplanter ca. 113 000,- av fremlagte næringsoppgaver fremgår at overskuddet på det nåv. gartneri i 1968 var vel kr. 28 000,- i 1969 vel kr. 34 000,- og i 1970 ca. kr. 42 000,-.

Det er videre i saken fremlagt en artikkel av professor Harry Langvatn om økonomien ved produksjon av roser.

Retten antar at en produksjon av planter som forutsatt av Øydvin vil være beheftet med usikkerhetsmomenter. Det kan herske tvil om nesten alle poster i kalkylen, både på inntekts- og utgiftssiden. Navnlig nevner en at spørsmålet om den markedsmessige dekning for en såvidt stor tilleggsproduksjon vil være tilstede, videre om avlingens størrelse, svinn, priser, arbeidskostnader etc. Øydvins kalkyle synes å bygge på en teoretisk optimal fortjeneste.

Retten tar imidlertid hensyn til alle de mange usikre faktorer som gjør seg gjeldende i forbindelse med et skjønn om den fremtidige nettoavkastning. Under denne forutsetning antar retten at erstatningen passende bør settes til **kr. 200.000,-**.

Det bemerkes at en ikke har sett det som noe alternativ for Viddal å kjøpe tomt for nytt veksthus på Rødseth. Det har under prosedyren fra kommunens side vært hevdet at Viddal her vil kunne få kjøpe kommunal tomt som skulle være egnet for formålet. De kommunale tomter det gjelder ligger imidlertid innenfor nedbørsfeltet og innenfor 250-da beltet. Retten oppfatter klausuleringen derhen at det i dette beltet kun er tillatt å oppføre bolighus og lettere industri, derimot ikke veksthus. Det antas at hensikten med dette alternativ er å hindre enhver videre

utbygging av veksthusarealet for Viddals pedkommende, uansett hvor innenfor nedbørsfeltet nye veksthus måtte bli anbragt.

Også etter dette alternativ plikter Viddal å støpe tett kum rundt eksisterende og fremtidige oljetanker. Retten fastsetter erstatning herfor som under Alternativ A til **kr. 8.000,-.**

Etter de generelle skjønnsforutsetninger skal kloakkavløp fra eksisterende veksthus føres til tett kum som anlegges av Viddal men tømmes av Alesund kommune. Etter punkt 2 i de spesielle skjønnsforutsetninger forstår en det slik at de drensledninger som i den anledning blir nødvendige blir anlagt av kommunen og uten utgift for Viddal. Kommunen påtar seg imidlertid ikke etter disse skjønnsforutsetninger å oppføre den kum som er nevnt.

Viddal tilkjennes erstatning for utgiftene til denne kum med **kr. 6.000,-.**

Ellers tilkjennes ikke erstatning etter dette alternativ.

Takst nr. 186, gnr. 29, bnr. 12 og 14: Nora Grytten.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter:

a. Gjenanskaffelsesverdien.

III. Innløsning av det tomteareal som utgjør selvstendig byggegrunn innenfor eiendommen, tilsammen ca. 1,2 dekar.

IV. Det utmåles dessuten erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan ombygges, påbygges, moderniseres og-eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

D. Verdiforringelse på grunn av forbudet mot — bading i Brusdalsvannet.

E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje og naust til parsell under III.

H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausulbestemmelsene paragraf 6 C.

Eiendommen er på 2,5 da med påstående liten hytte. Den ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet.

Retten antar at eiendommen ikke ville ha kunnet bli utnyttet til byggeformål uansett klausuleringen. Dette til tross for at eieren har fått dispensasjon fra Veisjefen for oppføring av hus inntil 25 m fra midtlinjen av E-69.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 186 a: Eier Staten v/Samferdselsdepartementet.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommens areal er på 0,7 da og blir i sin helhet gjort ubebyggelig ved klausul fra de to veier.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 187, gnr. 30, bnr. 5: Oskar Larsgård.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.

1) Erstatning for tapt adgang til salg av 2 byggetomter.

2) Forovrig erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2 f, 3 og 9.

Teig nr. 2.

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges arealet.

Eiendommen er på 24 da, fordelt på to teiger på hhv. 5 og 19 da. På teig 1 er påstående bolighus. Teig 1 ligger i sin helhet innenfor 100-meters beltet. Teig 2 er i sin helhet enten fjellterreng eller belagt med klausul fra eksisterende veier og kraftlinje.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 188, gnr. 30, bnr. 14: Ingebjørg Wiik Melvær.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Vannverket vil for sitt vedkommende ikke motsette seg at boligen fortsatt brukes samt ombygges til helårsbolig.

Spesiell påstand:
1) Eiendommen klassifiseres som helårsbolig.
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt:
a) Tapt adgang til salg av 2 byggetomter til familiemedlem.
c) Utgifter forbundet med omlegging av kloakk-vannavløp.
d) Båtmotor ikke lenger kan benyttes.
Eiendommen er på 3 da med påstående hytte som benyttes som helårsbolig. Den ligger i sin helhet innenfor 100-meters beltet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 189, gnr. 30, bnr. 34: Olav Grytten.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av forbud mot at
1) den fremtidige bruk av huset endres vesentlig.
2) kloakkavløp, servituttenes pkt. 6.
d) innskrenket adgang til bading.
4) motorbåtforbudet.
5) forbud mot opphjelp av fisket.
6) utgifter i forbindelse med offentlig renovasjon.
Eiendommen er på vel 0,8 da med påstående bygning, som har vært benyttet som helårsbolig siden før 1965. Partene er enig om at den anses som helårsbolig i relasjon til klausuleringen.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 190, gnr. 30, bnr. 35: Klara Nilsen.

Ingen prosessfullmektig.
Ingen påstand.
Eiendommen er på 0,8 da. Det har stått en hytte på den, som er nedbrent. Tomten ligger til gammel Brusdalsvei.
Gjenoppføring av hytten er ikke mulig på gammel grunnmur som følge av byggegrensen på 12,5 m etter veilovens paragraf 29. Derimot er det plass til en liten hytte utenfor byggeforbudsgrensen.
Retten ser det slik at eieren ville hatt en reell mulighet for å få byggetillatelse til en ny hytte når den gamle som her var nedbrent.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det vil ikke bli gitt tillatelse til gjenoppføring av tidligere hytte på denne eiendom.
Eieren blir rammet hardere av klausuleringen enn andre hvis bygg brenner, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger punkt E X.
Erstatning **kr. 2.000,-.**

Takst nr. 191, gnr. 30, bnr. 15: Kristine Fredriksen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det vil ikke bli gitt tillatelse til gjenoppføring av tidligere hytte på denne eiendom.

Spesiell påstand:
Innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på ca. 2 da hvorpå det har stått en hytte som er nedbrent. Det henvises til hva retten har uttalt under takst nr. 190.

Retten antar at vilkårene for innløsning er til stede etter vassdragslovens paragraf 132 punkt 4. Ålesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen med **kr. 7.000,-.**

Takst nr. 192, gnr. 30, bnr. 19: Odd Vollan og Ruth Vollan Aarseth.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi garasje, naust, uthus, gjestehus, m.v. ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges-påbygges og tas i bruk som helårsbolig.
4. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på tomten.
6. Verdiforringelse p.g.a. badeforbudet og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Eiendommen er på vel 1 da med påstående hytte og ligger ved vannet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 193, gnr. 29, bnr. 21: gnr. 30, bnr. 43 og 44: Staten v/Samferdselsdepartementet.

Eiendommene ligger praktisk talt i sin helhet innenfor byggeforbudslinjer, jfr. veglovens paragraf 29, flg.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 194, gnr. 30, bnr. 20: Karin Birkelund Sorte.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 192.

Eiendommen er på 1,5 da med påstående hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 195, gnr. 30, bnr. 22: Olav Brevik m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi naust ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges-påbygges eller tas i bruk som helårsbolig.
4. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Verdiforringelse p.g.a. badeforbudet og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Eiendommen er på 1 da beliggende ved vannet og med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 196, gnr. 30, bnr. 23 og 45: Solveig Karlsen.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for tapt adgang til fradeling av ekstra tomt for salg eller bebyggelse av denne.

Videre verdiforringelse som følge av

1) forbud mot vesentlig ombygging eller utvidelse.
2) forbud mot oppføring av naust og garasje.
3) rådighetsinnskrenkning når det gjelder kloakkavløp.
4) innskrenket adgang til bading.
5) forbud mot tiltak til opphjelp av fisket.
6) utgifter til offentlig renovasjon.
7) motorbåtforbudet.

Eiendommen er på 2 da beliggende ved vannet og med to påstående små hytter.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 197, gnr. 29, bnr. 17: Trygve Sand.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av:
1. Eiendommen kan ikke tas i bruk som helårsbolig.
2. Forbud mot vesentlig ombygging eller utvidelse.
3. Rådighetsinnskrenkning når det gjelder kloakkavløp.
4. Innskrenket adgang til bading.
5. Forbud mot opphjelp av fisket.
6. Motorbåtforbudet.
7. Utgifter til offentlig renovasjon.

Eiendommen er på vel 1 da med påstående sommerhytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 198, gnr. 29, bnr. 10: Nils Sæle.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen særlig:
forbudet mot bruksendring,
forbudet mot vesentlig utviding.
forbudet mot oppføring av garasje.
Eiendommen er på 1,7 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 199, gnr. 29, bnr. 4: Bjørg Hjelle.

Prosessfullmektig: H.r. avdvokat Gjørtz.

Spesiell påstand:
I. Eiendommen klassifiseres som bolighus-helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:
a. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.
b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.
d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausuleringsbestemmelsene.
e. Innløsning av påhengsmotor kjøpt 1960 for kr. 1.250,-.

Subsidiært.
I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.
II. Innløsning av det tomteareal som utgjør selvstendig byggegrunn innenfor eiendommen, tilsammen ca. 2 dekar.
Subsidiært.
III. Det utmåles erstatning for følgende poster:
A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan
1. Tas i bruk som helårsbolig.
2. Ombygges, påbygges, moderniseres og/eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.
D. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.
F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.
G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.
H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse.
V. Erstatning fordi eksisterende båtmotor ikke kan utnyttes som før og må avhendes.

Eiendommen er på vel 4 da beliggende ved vannet og med påstående bygning. Bygningen er en tidligere pikespeiderhytte og har tjent som helårsbolig under krigen. Den er nå i bruk som sommerhytte.

Retten behøver ikke å avgjøre spørsmålet om bygget anses som helårsbolig eller hytte i relasjon til klausuleringen, idet en finner at erstatningen må bli 0 i begge tilfelle. Retten antar at eieren ikke lider tap p.g.a. klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 200, gnr. 30, bnr. 32: Margit Bugge.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse.
Eiendommen er på 75 kvm med påstående lite naust.
Eieren lider intet tap.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 201, gnr. 30, bnr. 28: Oskar Jørgensen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:
I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:
a. Verdiforringelse grunnet bruken av husene ikke kan forandres vesentlig.
b. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.
c. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
d. Utgifter forbundet med omlegging-utbedring av eksisterende kloakk og spillvannsanlegg.
e. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausuleringsbestemmelsene.

Eiendommen er på 3 da med påstående bygning som partene er enig om må klassifiseres som helårsbolig i forhold til klausuleringen. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 202, gnr. 30, bnr. 33: Nils Kvalen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
Innløsning.
Subsidiært erstatning.
Eiendommen er på ca. 1,6 da med påstående hytte på 15 kvm. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 203, gnr. 30, bnr. 30: Harald Buseth.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av at
1. Eiendommen kan ikke bebygges med helårsbolig.
2. forbud mot vesentlig ombygging eller utvidelse av hytta.

3. rådighetsinnskrenkning når det gjelder kloakkavløp
4. innskrenket adgang til bading
5. forbud mot tiltak til opphjelp av fisket
6. utgifter til offentlig renovasjon
7. motorbåtforbudet.

Eiendommen er på 1,5 da med påstående hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 204, gnr. 30, bnr. 27: Gustava J. Tommelstad.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

1. Eiendommen klassifiseres som helårsbolig.
2. Subsidiært: Det tilkjennes erstatning for det økonomiske tap som påføres eieren ved at eiendommen ikke lenger kan benyttes som helårsbolig.
3. «Kjøpelyte» for den hytta som står på eiendommen som følge av klausuleringens bestemmelse, spesielt klausul 3, 8 c og 9.

Eiendommen er på 0,4 da og beliggende ved vannet, med påstående hytte. Det antas ikke nødvendig å avgjøre om bygningen i forhold til klausuleringen kan karakteriseres som helårsbolig eller ikke, da erstatningen blir 0,- i begge tilfelle.

Retten antar eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 205, gnr. 30, bnr. 8: Martine Johansen.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:

Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan utvides vesentlig.

Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.

Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde, dvs. restriksjoner utover gjeldende rettsregler.

Eiendommen er på 2 da med påstående bygning som partene er enige om å klassifisere som helårsbolig i relasjon til klausuleringen.

Retten antar at eieren ikke vil lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 206, gnr. 29, bnr. 25: Martha S. Sivertsen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Innløsning.

Subsidiært: Erstatning.

Eiendommen er på 3 da hvortil kommer nausttomt. Den er ubebygget.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 207, gnr. 29, bnr. 5: Solveig Skarbøvik m. fl..

Prosessfullmektig: H. r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus-helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Erstatning for tapt adgang til tomtesalg ca. 2 da.

III. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.
d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsene.

Eiendommen er på 4 da med en naustteig. Herpå står en bygning som partene er enige om å karakterisere som helårsbolig i forhold til klausuleringen. Det bemerkes at klausuleringen ikke vanskeliggjør avløpsforholdene, da bygningen står mer enn 80 m fra vannet.

Forøvrig antas eieren ikke å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 208, gnr. 29, bnr. 13: Jens Kr. Aure.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge-selge hytten til helårsbolig samt klausul 8 c, 9 og 2 e.

Eiendommen er på 3 da med påstående hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 209, gnr. 29, bnr. 6: Sverre og Bjørghild Otterlei.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. Det tilkjennes erstatning for følgende poster:
a. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.
b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp ap fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.
d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.

Subsidiært.

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.
II. Det utmåles erstatning for følgende poster:
A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan
1. Tas i bruk som helårsbolig.
2. Ombygges, påbygges, moderniseres og-eller ominnredes til helårsbolig.
B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.
D. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.
F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, — jfr. servitutt nr. 15 og 12.
G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.
H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse.

Eiendommen er på 1,5 da med påstående bygning. Retten tar ikke standpunkt til om denne skal klassifiseres som helårsbolig eller som hytte, da resultatet vil bli det samme i begge tilfelle. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 210, gnr. 30, bnr. 6 og 38: John Korsnes.

Prosessfullmektig: h.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. Innløsning av det tomteareal som utgjør selvstendig byggegrunn innenfor eiendommen, tilsammen ca. 2,8 da, 2 tomter.

Subsidiært:

Erstatning for tapt adgang til tomtesalg.

III. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a. Verdiforringelse grunnet bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Høns og gris.

b. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppførelse av naust.

c. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

d. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

e. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.

Eiendommen er på vel 4 da med påstående bygning som partene er enige om å karakterisere som helårsbolig i forhold til klausuleringen.

Retten antar at det her ikke ville ha vært anledning til, å bebygge arealene uansett klausuleringen. Heller ikke forøvrig antas eieren å lide noe tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 211, gnr. 30, bnr. 9, 10 og 16: John Korsnes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 210, dog slik at det areal som kreves innløst utgjør 5 da.

Eiendommen er på 7,7 da med påstående helårsbolig. Eiendommen kan eventuelt utnyttes sammen med takst nr. 210 som har samme eier. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 212, gnr. 29, bnr. 7: Robert Myklebust.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi garasje, naust, uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges-påbygges eller tas i bruk som helårsbolig.
4. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Verdiforringelse p.g.a. badeforbudet og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Eiendommen er på 1,8 da beliggende ved vannet og med påstående liten hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 213 utgår.

Er identisk med takst nr. 182 A.

Takst nr. 214, gnr. 29, bnr. 8: Trygve Krogseth.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi nye uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan endres vesentlig. Når barna flytter ut kan deler av huset ikke leies bort. Huset kan ikke tas i bruk som flergenerasjonsbolig. Redusert bruksverdi. Salgslyte.
3. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
4. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 1,5 da med påstående bygning som partene er enige om å karakterisere som helårsbolig.

Retten antar ikke at klausuleringen er til hinder for en slik bruk av huset som er nevnt under post 2,2 i påstanden.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 215, gnr. 30, bnr. 41: Rutebileiernes Standardiseringsforbund A.S.

Prosessfullmektig: Advokat Bøhler.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Hvis det gjenopptas verksteddrift på eiendommen må denne drift ikke være mer omfattende enn driften i 1970.
2. Det nåværende salg av olje på fat kan opprettholdes uten hinder av klausuleringsbestemmelse.
3. Hvis W.C. på eiendommen igjen tas i bruk må det utstyres med en kum som tømmes av Ålesund kommune.

Spesiell påstand:

a) Avskåret mulighet til å påbygge eiendommen.

b) Avskåret mulighet til utvidelse av verksteddriften.

c) Omkostninger ved bygging av tett betong-kum for kloakkavløpet.

Eiendommen er på ca. 2 da med påstående verkstedsbygning i en etasje på 460 kvm. Eiendommen er for tiden ikke i bruk som verksted, men er bortleid til Caravan & Camping Senter A.S. på vanlig oppsigelse.

Retten går ut fra at nåværende avløp fra w.c. er godkjent av helseråd og bygningsråd. Eieren har derfor krav på erstatning for det pålegg som er inntatt i punkt 3 i den spesielle skjønnsforutsetning. Erstatning for bygging av tett kum m.v. settes til **kr. 5.000,-**.

Det har under prosedyren vært nevnt at eieren avskjæres fra å bygge enten bolig eller kontor som en annen etasje på nuværende bygg. Retten antar at bolig ikke ville bli tillatt av bygningsrådet, bl.a. p.g.a. brannfaren. Når det gjelder kontor så er det ikke fremlagt noen konkrete planer og heller ikke er det legitimert noe behov. Som nevnt driver eieren for tiden ikke verksted i eiendommen, men leier den bort.

Når det gjelder påstanden om avskåret mulighet for utvidelse av verkstedsdrift antar en videre at en slik eventuell utvidelse ikke ville ha blitt tillatt av bygningsrådet eller av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Annet tap enn det som er nevnt ovenfor antas eieren ikke å ville lide p.g.a. klausuleringen.

Takst nr. 216, gnr. 30, bnr. 7: Mathilde Henriksen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Eksisterende bygning betraktes som helårsbolig.
2. Det forutsettes at naust ikke tillates gjenoppført på dette takstnummer.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av tapt adgang til salg av tomter samt forbud mot gjenoppføring av naust, dessuten klausul 8 c og 9.

Eiendommen er på 6 da med påstående helårsbolig. Det tidligere naust er nedblåst.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 217, gnr. 30, bnr. 31: Gudrun Stokkevåg og Hildur Ulvenes.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Prinsipalt innløsning. Subsidiært erstatning.

Eiendommen er på ca. 2 da og ubebygget. Det meste ligger innenfor 100-meters beltet.

Retten antar at eiendommen også uten klausuleringen ville ha måttet anses som ubebyggelig og henviser til de generelle premisser. Eieren antas heller ikke å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 218, gnr. 30, bnr. 26: Johannes Gimsøy.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at kloakkavløp fra eksisterende våningshus må føres til kledt kum når w.c. tas i bruk.

Spesiell påstand:
1. Verdiforringelse fordi garasje, uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Deler av huset vil ikke kunne leies bort. Huset kan ikke tas i bruk som flergenerasjonsbolig.
3. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
4. Erstatning for økte omkostninger ved opplegg av sanitæranlegg, fordi kloakk kreves ført til tett kum. Større anleggsomkostninger. Dyrere å tømme.
5. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 2 da med påstående bolighus. Eieren har uten tillatelse av helserådet bygget avløpsystem med septiktank. W.C. er ennu ikke installert. Eieren har senere søkt helserådet om tillatelse, men fått avslag med den begrunnelse at vannet skulle være drikkevann.

Retten antar at eieren uten klausulering ville ha fått anledning til å benytte sitt septiktankanlegg. En tilkjenner derfor erstatning for bygging av lukket kum samt for tømming.

Erstatning **kr. 12.000,-.**

Forøvrig tilkjennes ingen erstatning.

Takst nr. 219, gnr. 30, bnr. 12: Fritz Røsberg.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
1. Verdiforringelse fordi uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Deler av huset vil ikke kunne leies bort. Det vil ikke kunne tas i bruk som flergenerasjonsbolig o.s.v.
4. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Eiendommen er på 1 da med påstående bolighus som partene er enige om må karakteriseres som helårsbolig. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 220, gnr. 30, bnr. 21: Petra Karin og Harald Sunde.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a klausuleringen, særlig ved at bruken av huset ikke tillates vesentlig endret.

Eiendommen er på 1 da med påstående bygning som partene er enige om må karakteriseres som helårsbolig i forhold til klausuleringen.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 221, gnr. 30, bnr. 13: Inger Vatne.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Eksisterende hytte kan rives og ny hytte i vesentlig samme størrelse kan gjenoppføres, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger punkt E X.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge hytten til helårsbolig samt for klausul 2, 8 og 9.

Eiendommen er på vel 1 da med påstående sommerhytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 222, gnr. 30, bnr. 25: Wiggo Kristiansen.

Prosessfullhektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Nylig foretatt påbygg på hytten aksepteres i forhold til vannverket.
2. Hytten tillates ikke ombygget til eller tatt i bruk som helårsbolig, jfr. klausuleringsbestemmelsens punkt 3.

Spesiell påstand:

Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.

Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt for forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.

Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde — restriksjoner utover gjeldende rettsregler.

Eiendommen er på 1.3 da med påstående hytte som partene er enige om å karakterisere som hytte i forhold til klausuleringen. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 223, gnr. 30, bnr. 24: Birger Torvik.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi uthus, gjestehus, m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Deler av huset vil ikke kunne leies bort. Det vil ikke kunne tas i bruk som flergenerasjonsbolig, o.s.v. Siden dette huset er så lite understrekes det at restriksjonene gjelder like fullt om huset bygges på — moderniseres.
3. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
4. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
5. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon og privettømming mot avgift.

Eiendommen er på 0,9 da med påstående bygning som partene er enige om å karakterisere som helårsbolig i forhold til klausuleringen. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 224, gnr. 29, bnr. 16: Petter R. Vikanes.

Prosessfullmektig: Advokat Gulbrandsen.

Spesiell påstand:

Saksøkeren betaler saksøkte erstatning for tap som følge av at eiendommen ikke kan ombygges eller utvides vesentlig eller tas i bruk som helårsbolig.

Videre påstås erstatning for verdiforringelse ved badeforbud for nye kjøpere, samt for forbud mot oppføring av naust eller garasje ved Brusdalsvannet.

Saksøkte gjør også krav på erstatning for økede utgifter til renovasjon og kloakkering p.g.a. at Brusdalsvannet blir drikkevannskilde — restriksjoner utover gjeldende rettsregler.

Eiendommen er på 0,42 da med påstående sommerhytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 225, gnr. 43, bnr. 12 og 24: Judit Myklebust Holst.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 1.35 da med påstående eldre helårsbolig. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 226, gnr. 43, bnr. 54: Oddrun Hurlen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Det forutsettes at bolighus under oppføring tillates fullført.
2. Kloakkavløp må føres til helstøpt kum.

Spesiell påstand:

Erstatning for de klausuler som blir lagt på eiendommen, i første rekke forbudet mot å oppføre naust, samt utgifter til omlegging av eksisterende kloakkavløp.

Eiendommen er på 2,2 da med oppførendes boligbygg og beliggende i 100-meters beltet. Byggetillatelse ble gitt av Ørskog bygningråd den 19.4. 1971 med forbehold om at kloakkløsningen skulle godkjennes av helserådet. Slik godkjenning er gitt basert på kloakksystem med septiktank, klaringstank og synkegrøft i bakken. Bygget er i sin helhet oppført i strid med klausuleringen. Det er av kommunen hevdet at den samlede erstatning ikke kan overstige verdien av selve tomta.

Retten antar at eieren har krav på å få dekket meromkostningene med den kloakkløsning som er fastslått i de spesielle skjønnsforutsetninger, og som forutsetter helstøpt kum og tømming. Selve kummen antas å bli billigere enn det kloakksystem eieren har fått helserådets godkjenning på og som er nevnt ovenfor. Derimot forutsettes det at eieren selv besørger tømming av den tette kummen, og herfor tilkjennes erstatning. Det bemerkes at erstatningen ikke antas å overstige verdien av tomten før klausuleringen.

Erstatning **kr. 8.000,-.**

Ellers ingen erstatning.

Takst nr. 227, gnr. 43, bnr. 55: Guri Hurlen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 1.8 da og ubebygget. Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt tomteverdi selv om klausuleringen var tenkt borte. Kravet om innløsning kan derfor ikke tas til følge.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 228, gnr. 43, bnr. 37: Gustava Johansen Tommelstad.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand.

Verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge eller selge hytten til helårsbolig.

Eiendommen er på 2 da med påstående hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 229, gnr. 43, bnr. 32: Odd Hansen.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på vel 0,5 da med påstående helårsbolig. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-.**

Takst nr. 230, gnr. 43, bnr. 31: Karolus B. Rørhus.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1 da med påstående bygning som partene er enige om å karakterisere som

helårsbolig i forhold til klausuleringen. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 231, gnr. 43, bnr. 28: Staten v/Samferdselsdepartementet.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 0,85 da hvorpå der har stått en hytte som er revet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 232, gnr. 43, bnr. 23 og 29: Petter Eik.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi garasje, naust, uthus m.v. ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges-påbygges eller tas i bruk som helårsbolig.
4. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Verdiforringelse p.g.a. badeforbudet og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 2,2 da bebygget med sommerhytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 233, gnr. 43, bnr. 31: Ivar Søvik.

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:

Ålesund kommune tilpliktes å innløse byggetomt gnr. 43, bnr. 31 og nausttomt med vegrett.

Subsidiært:

Erstatning for verdiforringelse lik differansen mellom grunnens omsetningsverdi som byggegrunn og grunnens bruksverdi for grunneieren. Bruksverdien er lik 0 for grunneieren.

Eiendommen er på 3 da og ubebygget. Eiendommen antas ikke, selv uten klausuleringen, å ville ha hatt tomteverdi. Innløsningspåstanden kan derfor ikke tas til følge. Heller ikke forøvrig lider eieren noe økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 234, gnr. 43, bnr. 22 og 30: Petter Søvik.

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.

Spesiell påstand:

1. I relasjon til servituttbestemmelsene klassifiseres 43/22 som sommerbolig, og 43/30 som delvis bebygget byggetomt.
2. Vedr. gnr. 43, bnr. 22 tilkjennes en erstatning for verdiforringelse fordi sommerboligen ikke kan tas i bruk
   a) som helårsbolig.
   b) ikke kan ombygges, påbygges, moderniseres eller ominnredes til helårsbolig, og ikke rives og bygges opp igjen som moderne helårsbolig, og ikke utvides vesentlig.
3. Vedr. gnr. 43, bnr. 30 tilkjennes eieren erstatning for verdiforringelse fordi parsellen ikke kan bebygges, og derfor heller ikke kan selges, og for andre ulemper.

Det gjelder to teiger på h.h.v. 1,8 og 0,7 da og med påstående sommerhus. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 235, gnr. 43, bnr. 25, 33 og 34: Olav Karlsen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi naust ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Deler av huset kan ikke leies bort. Det kan ikke tas i bruk som flergenerasjonsbolig, o.s.v.
3. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
4. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 1 da med påstående ny enebolig og kloakkering gjennom septiktank som er godkjent av bygningsrådet og helserådet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 236, gnr. 43, bnr. 19: Aksel Knutsen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Nausttomta med naustveg.

Prinsipalt:

Tomt og veg kreves innløst. Ved verdsettelsen må det tas hensyn til at en nausttomt har en viss minsteverdi som sådan.

Subsidiært:

Erstatning for verdiforskjellen mellom en nausttomt som det kan bygges naust på og en som det ikke kan bygges naust på.

2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Deler av huset kan ikke leies bort. Det kan ikke tas i bruk som flergenerasjonsbolig. O.s.v.
3. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
4. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på ca. 0,5 da med påstående enebolig bygget 1967 og hvortil hører en nausttomt med veirett.

Innløsningspåstanden kan ikke tas til følge da nausttomten ikke antas å miste verdi som følge av klausuleringen. Det henvises til de generelle premisser.

Ellers antar en at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 237, gnr. 43, hytte på leiet grunn: Norsk Speiderguttforbund Alesund avdeling.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Det forutsettes at eksisterende spillvannsavløp tillates opprettholdt.
2. Vannverket krever for sitt vedkommende ingen endringer i de nåværende privetarrangementer.
3. Stevner, bading og teltslaging tillates ikke.

Spesiell påstand:

Innløsning, subsidiært erstatning for forbudet mot stevner, bading og teltslaging.

Hytten er ca. 87 kvm stor og benyttes av Ålesunds avdeling av Norsk Speiderguttforbund.

Retten antar at den virksomhet som foreningen driver i det vesentligste kan fortsette som før. Etter hva det er opplyst dreier det seg om besøk av mindre flokker speidergutter, som en enkelt patrulje eller muligens en tropp. Det har ikke vært opplyst at der i noe tilfelle har vært holdt noen samling som kan betegnes som et stevne. Teltslaging til øvelsesformål antas fortsatt tillatt. Ellers kan ikke retten gå ut fra at speiderbevegelsen nettopp benytter hytteeiendommen til leirslaging med telt. Denne aktivitet antas i praksis å bli drevet på ganske andre steder enn der foreningen eier hytte.

Når det gjelder badeforbudet, så antar en at hytten ikke er i bruk til formålet i sommerferien. I praksis dreier derfor badeforbudet seg i det vesentlige om de 10 siste dager av august måned. Det gjelder her enhelt forsvinnende ulempe som blir mer enn oppveiet ved de fordeler klausuleringen fører med seg for alle bebyggede eiendommer i området.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 238, gnr. 43, bnr. 17 og 44: Olav Pedersen og Kari Scott-Dahl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

c. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.

Subisidært.

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter: (innkjøpt med det formål for øye å ombygge til helårsbolig)

a. Gjenanskaffelsesverdien.

III. Det utmåles dessuten erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan

1. Tas i bruk som helårsbolig.

2. Ombygges, påbygges, moderniseres og-eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvatnet.

E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.

F. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

G. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse paragraf 6 C.

Eiendommen er på 2,5 da med påstående bygning som for tiden er i bruk som helårsbolig. Partene er uenige om klassifiseringen som hytte eller helårsbolig. Retten behøver ikke avgjøre spørsmålet, da resultatet antas å måtte bli det samme i begge tilfelle.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 239, gnr. 43, bnr. 20: Per Walde m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

II. Det utmåles dessuten erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan ombygges, påbygges, moderniseres og-eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

D. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.

F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, — jfr. servitutt nr. 15 og 12.

G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse paragraf 6 C.

Eiendommen er på 1,5 da med to påstående små hytter. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 240, gnr. 43, bnr. 36: Jenny Walde.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Ingen erstatningspåstand.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 241, gnr. 43, bnr. 18: Rakel Sjøholt.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge/selge hytten til helårsbolig, samt klausul 8 c, 9 og 11.
Eiendommen er på 1,3 da med påstående hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 242, gnr. 42, bnr. 17: Gudleif Dahl.

Prosessfullmektig: Advokat Sandvig.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Eksisterende bolighus tillates påbygget eller revet og gjenoppført på eiendommen. Ved gjenoppføring må hensyn tas til klausuleringens punkt 6, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger punkt E X.

Spesiell påstand:
1. Saksøkte, takstnr. 242, tilkjennes full erstatning for inngrep i eiendomsretten i forbindelse med anlegg av vannverk ved Brusdalsvannet.
2. Saksøkte tilkjennes ulempeserstatning.
Eiendommen er på vel 1 da med påstående bygning. Retten antar at eieren ved sin avløpsløsning kan oppfylle klausul 6 om at avløpet skal være minst 80 m fra vannet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 243, gnr. 42, bnr. 11: Ludvig M. Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
a) At areal nedenfor gammel riksveg blir gjort ubebyggelig, ei heller nyttbart til camping o.l..
b) Forbudet mot oppføring av naust, samt 8 c, 9, 15.
Eiendommen er på 3 da med påstående moderne helårsbolig.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 244, gnr. 42, bnr. 14 og 20: Jens M. Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelser for
a) At areal nedenfor den gamle riksvegen blir gjort ubebyggelig, ei heller nyttbart til camping o.l..
b) Forbudet mot oppføring av naust, samt 8 c, 9, 15.
Eiendommen er på 3,4 da med påstående nyere helårsbolig. Kloakkering via septiktank er godkjent av helserådet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 245, gnr. 42, bnr. 21 og 22: Andreas Antonsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:
A. Innløsning av den ene parsell gnr. 42, br. nr. 21.
B. Erstatning for verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, særlig at bruken av huset ikke tillates vesentlig endret.
Eiendommen er tilsammen på 3,8 da. På bnr. 22 er oppført enebolig i 1965 som har kloakkering med septiktank godkjent av helserådet. Retten antar at bnr. 21 ikke ville hatt noen særskilt tomteverdi uansett klausuleringen. Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge. Forøvrig antas eieren ikke å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Innløsning tillates ikke.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 246, gnr. 42, bnr. 7: John Nesbakk.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 210, idet det areal som kreves innløst utgjør 1,2 da.

Eiendommen er på 2,5 da med påstående enebolig med kloakkeringsordning ved septiktank.

Retten antar at det ubebyggede areal ikke hadde noen særskilt tomteverdi uansett klausuleringen. Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge. Heller ikke ellers antar en at eieren lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 247, gnr. 42, bnr. 4 og 5: Albert Rudi m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.

e. Innløsning av 1 plastbåt m. påhengsmotor, innkjøpt 1964 for kr. 3.000,-.

Subsidiært.

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

II. Det utmåles dessuten erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan

1. Tas i bruk som helårsbolig.

2. Ombygges, påbygges, moderniseres og-eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

D. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.

F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse paragraf 6C.

III. Erstatning fordi eksisterende båt og båtmotor ikke kan utnyttes som før og må avhendes, innkjøpt i 1964 for kr. 3.000,-

Eiendommen er på 1.5 da med påstående bygning som partene er uenige om skal klassifiseres som helårsbolig eller ikke. Retten behøver ikke ta standpunkt til dette spørsmål, da resultatet blir det samme i begge tilfelle.

Eieren har en stor bred plastbåt med påhengsmotor, som etter klausuleringen ikke kan benyttes i Brusdalsvannet da båten ikke kan roes. Hvis eieren fortsatt skal holde båt må han kjøpe en ny. Retten tilkjenner herfor erstatning med kr. 1.000,-

Forøvrig antas eieren ikke å lide økonomisk taå som følge av klausuleringen.

Takst nr. 148, gnr. 42, bnr. 6: Staten v/Samferdselsdepartementet.

Ingen prosessfullmektig.

Eieindommen er på 0.7 da og er innløst av vegvesenet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-

Takst nr. 249, gnr. 42, bnr. 8: Staten v/Samferdselsdepartementet.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 0.4 da og er innløst av vegvesenet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk taå som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-

Takst nr. 250, gnr. 2, bnr. 3: Gunnar M. Flaathe.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på arealet.

Teig nr. 2.

1) Erstatning for tapt adgang til salg av 3 tomter i 100-m beltet — mellom gammel og ny riksveg — til familiemedlemmer.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet på nedsiden av gammel riksveg som følge av forbudet mot opprettelse av campingplass, naust.

3) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, og da særlig klausul 2.

4) 8 c, 9, 15.

Etter det som er opplyst under forhandlingen har eiendommen 70 da fordelt på 2 teiger innenfor nedbørsfeltet. (På kartet er inntegnet 3 teiger). På innmarksteigen er i 1960 oppført bolighus.

Eieren søkte i 1969 Ørskog formannskap om godkjenning av en plan for utnytting av arealene rundt husene. Her anga han bl.a. utskilling av tomter til barn og andre samt anvendelse av 5,5 mål ved vannet til campingplass. Den 9.10. 1969 vedtok Ørskog formannskap følgende: «Ørskog formannskap ser med velvilje på søknad av 25.8. 1969 fra Gunnar M. Flaathe og en vil gjerne samarbeide med grunneigar i Brusdalen om positiv utnytting av areal i Brusdalområdet.»

Når det gjelder teig nr. 1, fjellteigen, så antar en at klausuleringen ikke berører verdien. Når det gjelder teig 2 bemerkes at en ikke antar at arealene ville ha hatt særskilt tomteverdi om klausuleringen ikke var kommet.

Anførselen om mulighet for campingplass er ikke underbygget med planer eller kalkyler og synes løst fundert. Terrenget er kostbart å bygge ut og der kreves diverse installasjoner som er kostbare og som må tilfredsstille helserådets fordringer.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 251, gnr. 42, bnr. 19: Louis Simonsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse p.g.a. klausuleringen, særlig for at bruken av huset ikke tillates vesentlig endret.

Eiendommen er på 1 da med påstående bygning, som i lengere perioder har vært nyttet av eieren til helårsbolig. Dog tilfredsstiller bruken neppe kravet som stilles for helårsboliger i de generelle skjønnsforutsetninger.

Retten behover ikke å ta standpunkt til om bygningen skal karakteriseres som helårsbolig eller ikke da resultatet vil bli det samme i begge tilfelle.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 252, gnr. 42, bnr. 12: Lina Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, og da i første rekke erstatning for tapt adgang til salg av 2 tomter, samt 2 f, 3, 8 c og 9.

Eiendommen er på 4,8 da med påstående helårsbolig og kloakkering gjennom septiktank.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 253, gnr. 42, bnr. 23: Andreas E. Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse spesielt for klausul 3, 8, 9 og 11.
Eiendommen er på 1.2 da med påstående helårsbolig oppført i 1963. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen
Erstatning 0,-.

Takst nr. 254, gnr. 42, bnr. 15: Martinus Hjelset.

Prosessfullmektil: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges og da særlig for tapt adgang til salg av en tomt samt 3, 8, 9 og 11.
Eiendommen er på 3 da med påstående helårsbolig oppført 1950 og med kloakkering gjennom septiktank.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 255, gnr. 42, bnr. 1: Andreas M. Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Teig nr. 2.
1) Erstatning for tapt adgang til salg av 3 tomter innenfor 100-m beltet, samt klausul 8 c, 5 og 15.
2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Teig nr. 3.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1 og 10.
Eiendommen er på 164 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 3 teiger. Teig nr. 1 er i det vesentlige en fjellteig og må anses ubebyggelig uansett klausuleringen. Teig nr. 2 er dels et fjellområde ovenfor kraftlinjen og dels et område mellom veiene som fra tidligere er delvis uklausulert. Herpå er oppført moderne enebolig. Teig 3 strekker seg fra vannet og opp til kraftlinjen.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 256, gnr. 42, bnr. 10: Staten v/Samferdselsdepartementet.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er innløst av vegvesenet.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 257, gnr. 42, bnr. 9: Helge Heitmann.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Bygningen anses ikke som helårsbolig. jfr. E III.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Eiendommen klassifiseres som helårsbolig.
Erstatning for verdiforringelse for klausul 2 f, 6, 8 c og 9.

Subsidiært:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbud mot å ombygge-selge hytten til helårsbolig, samt klausul 2 f, 2 e, 6, 8 c og 9.

Eiendommen er på 1,9 da med påstående bygning som partene er uenige om skal klassifiseres som helårsbolig eller ikke. Retten behøver ikke å avgjøre spørsmålet, da en finner at erstatningen må bli 0,- selv om bygningen betraktes som hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 258, gnr. 42, bnr. 13: Svein Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Lagerskur tillates ikke oppført på dette takstnummer.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, og da særlig for forbudet mot oppføring av lagerskur, spesielt klausul 2 f, 3, 8 c og 9.

Eiendommen er på 1,7 da med påstående helårsbolig oppført i 1949. Eieren er rørlegger og planlegger et lagerskur på 4,5 x 8 m like ved veien. Han har ikke dispensasjon for byggeforbudet i veilovens paragraf 29, heller ikke har han byggeanmeldt lageret. Etter det som er opplyst trenger han bare et ganske lite lagerareal for å kunne lagre noen få klosettskåler e.l. Eieren har på forhånd ikke garasje, og retten antar at det behov som her foreligger må kunne dekkes gjennom oppføring av en garasje, som ikke er forbudt etter klausuleringen.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 259, gnr. 42, bnr. 2: Einar Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Teig nr. 1.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2.

Teig nr. 2.
1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som legges på arealet, spesielt klausul 1, 2 f, 8 c og 9, 15.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Teig nr. 3.
Erstatning for klausul nr. 1.

Eiendommen er på 280 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 3 teiger, derav 2 utmarksteiger. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 260, gnr. 42, bnr. 18 og 24: Martin Reiakvam.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 2,9 da og beliggende ved vannet med påstående bolighus oppført i 1960.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Gartneri og hagebruk kan drives på eiendommen.

Veksthus kan imidlertid ikke oppsettes innenfor 100-meters beltet. Utenfor 100-metersbeltet kan oppsettes et veksthus under forutsetning av at klausuleringens punkt 6 følges.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 261, gnr. 43, bnr. 11: Kåre Sørland.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at silo tillates oppført ved eksisterende løe under forutsetning av at generelle forskrifter om ensilering følges.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2.

Teig nr. 2.
1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som legges på arealet, spesielt klausul 1, 3, 8 c og 9, 15.
2) Erstatning for verdiforringelse ovenfor 100-meter beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Teig nr. 3.
Erstatning for verdiforringelse som følge av klausulbestemmelsene og da særlig forbudet mot salg av hyttetomter.

Teig nr. 4.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen består av 189 da fordelt på 4 teiger hvorav 3 utmarksteiger. Her er påstående våningshus og driftsbygning og eiendommen drives som støttebruk. Eieren kan uhindret av klausuleringen føre opp 6 hus på teig nr. 2 og teig nr. 4.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 262, gnr. 43, bnr. 1: Karl Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at gartneri og hagebruk tillates på denne eiendom. Imidlertid vil ikke veksthus kunne oppsettes innenfor 100-meter beltet. Utenfor 100-meter beltet kan oppsettes et veksthus under forutsetning av at klausuleringens punkt 6 følges.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.
1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som pålegges arealet, spesielt klausul 1, 2 f.
2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100 m-beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Teig nr. 2.
1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som pålegges arealet, spesielt klausul 1 og 2 f.
2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-m beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2, 3, 8 c og 9, 15.

Teig nr. 3.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, og da særlig forbudet mot salg av hyttetomter.

Teig nr. 4 — 7.
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges arealet, spesielt klausul 2, 2 f og 10.
Eiendommen har 212 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 7 teiger. De teiger som er merket nr. 2 og nr. 7 på kartet er bebyggelige uten hensyn til klausuleringen.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 263, gnr. 43, bnr. 41, 45 og 49: Nimi Lund.

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.

Spesiell påstand:

I. a) Gnr. 43 bnr. 41 og 49 erstatning for tapt adgang til tomtesalg.

b) erstatning for verdiforringelse på grunn av øvrige klausuler som er lagt på eiendommen.

II. Gnr. 43 bnr. 45: Erstatning for verdiforringelse på grunn av forbudet mot utparsellering.

Eiendommene utgjør 3 adskilte teiger. På teig 1 er oppført bolighus i 1961. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 264, gnr. 43, bnr. 40 og 48: Signe Lund.

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Det forutsettes at butikklokalet i bolighuset ikke tillates ominnredet til leilighet.
2. Eksisterende forretningslokale tillates tatt i bruk for dagligvareforretning.

Spesiell påstand:

Gnr. 43, bnr. 40 klassifiseres som bolighus med mulighet for salg av 2 tomter + nausttomter mot Brusdalsvatnet.

1. Erstatning for verdiforringelse bl.a. på grunn av at

a) butikklokalene ikke tillates ominnredet til leilighet.

b) erstatning fordi der ikke kan utparselleres og selges bolig-eller hyttetomter eller bygges og selges nausttomter.

c) verdiforringelse på grunn av eventuelt krav om omlegging av grøft fra septiktank og tvil om hvem som skal bære kostnadene.

2. Erstatning for verdiforringelse av gnr. 43 bnr. 48 som ikke lenger vil kunne utparselleres og selges som tomtegrunn.

Takstnummeret har 3 teiger innenfor nedbørsfeltet på h.h.v. 5, 3,7 og 3 da. På teig 1 står et eldre bolighus med 3 leiligheter samt butikklokale. Butikklokalet ble innredet i 1959, men har senere stått ledig og ikke vært i bruk. Retten antar at når rommene har stått ledig i så mange år, kan dette bare skyldes at plassen ikke er egnet for dagligvareforretning. Eieren avskjæres fra muligheten til å omdanne de ledige butikklokaler til en hybelleilighet, og retten tilkjenner herfor erstatning.

Erstatning **kr. 5.000,-.**

Ellers antas eieren ikke å lide tap som følge av klausuleringen.

Takst nr. 265 A: gnr. 39, bnr. 1: Oluf K. Fylling.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at nytt våningshus tillates oppført på teig 2 i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til jordbruksdriften under forutsetning av at klausuleringens punkt 6 følges.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Teig nr. 2.

1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100 m-beltet, som følge av de klausuler som pålegges, spesielt klausul 1, 2 f og 10.

2) Erstatning for verdiforringelse på areal ovenfor 100-m-beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, og da særlig

a) Forbudet mot salg av hyttetomter.

b) Forbudet mot omlegging av eiendommens drift, herunder begrensning av fleskeproduksjon, nyanlegg og eller utvidelse av pelsdyrfarm og hønseri, samt klausul 8 c og 9, 15.

Eiendommen har to teiger innenfor nedbørsfeltet på hhv. 145 og 290 da. På teig 2 er der våningshus og liten driftsbygning. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 265 B, gnr. 39, bnr. 1: Oluf K. Fylling.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av forbud mot salg av hyttetomter.
Eiendommen har 5 teiger innenfor nedbørsfeltet som i alt utgjør 15 da. De ligger alle oppe på fjellet og storparten av parsellene ligger på den annen side av nedbørsgrensen. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 265 C, gnr. 39, bnr. 2: Leif O. Mørkeseth.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen har 5 da innenfor nedbørsfeltet som utgjør et fjellområde ved nedbørsgrensen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 265 D, gnr. 39, bnr. 3: Gerhard O. Rønnestad.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Forbud mot salg av hyttetomter.
Det gjelder to teiger som har 7,5 da innenfor nedbørsfeltet, beliggende oppe på fjellet. Eiendommene fortsetter på den andre siden av nedbørsgrensen. Det henvises til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 265 E, gnr. 39, bnr. 5: Harald Løken.

Ingen prosessfullmektig.
Takstnummeret har 3 teiger ved nedbørsgrensen på fjellet på tilsammen 23 da.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 265 F, gnr. 39, bnr. 6: Oskar J. Muriås m. fl.

Ingen prosessfullmektig.
Takst-nummeret har to teiger på fjellet ved nedbørsgrensen på tilsammen 16 da.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 266, gnr. 43, festetomt 4: Agnes Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges, spesielt klausul 8 og 9.
Eiendommen er en festetomt på 1,6 da med påstående bolig oppført 1955. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst. nr. 267, gnr. 43, bnr. 57: Ragnhild Øvstegård Steinsbu.

Prosessfullmektig h.r. advokat Gjørtz.
Spesiell påstand:
Utgifter forbundet med tvungen voldgift i henhold til klausuleringsbestemmelsene prgr. 6.e.
Eiendommen er på 1 da med påstående nybygget typehus.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 268, gnr. 43, bnr. 5: Odny Johanne Birkelund.

Prosessfullmektig: Advokat Rossaak.
Spesiell påstand:
Prinsipalt (for tilfelle av at huset betraktes som helårsbolig):
Det kreves full erstatning for den verdireduksjon og andre ulemper som klausuleringen medfører, bl.a. fordi husene ikke kan forandres vesentlig.

Subsidiært (for tilfelle av at husene ikke betraktes som helårsboliger):

Det kreves full erstatning for den verdireduksjon og andre ulemper som klausuleringene vil medføre, bl.a. fordi husene ikke vil kunne utvides vesentlig eller ominnredes for å kunne tas i bruk som helårsbolig m.v.

I begge tilfelle kreves erstatning for den usikkerhet som innføres ved at helserådet kan gi pålegg om forandringer.

Eiendommen er på 2,4 da beliggende ved vannet og med to påstående hytter.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen dersom en betrakter bygningene som hytter. Det samme vil selvsagt gjelde om en betrakter en av dem som helårsbolig.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 269,- gnr. 43, bnr. 35: Oli-Anna Bjørlykke.

Prosessfullmektig : H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand.

I. Eiendommen klassifiseres som ubebygget areal under 10 dekar i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Prinsipalt: Ålesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen.

Subsidiært: Verdiforringelse lik differansen mellom grunnens omsetningsverdi som byggegrunn og eiendommens høyeste bruksverdi.

III. Verdiforringelse på grunn av

A. Forbudet mot oppførelse av naust og garasje.

B. Forbudet mot bading i Brusdalsvannet.

C. Forbudet mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske- jfr. servitutt nr. 5 og 12.

Eiendommen er på 2 da, ubebygget og beliggende ved vannet. Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt noen særlig tomteverdi uansett klausuleringen. Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge. Heller ikke antas eieren å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 270,gnr. 34, bnr. 3: Klara Oppskar.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul.nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, og 15, således bl.a.:

1. Prinsipalt innløsning av tomt på teig nr. 1, stor ca. 25 m x 50 m (vel 1 mål) mellom t.nr. 227 og 228, subsidiært erstatning for grunnens verdi som byggegrunn før klausuleringen med fradrag for grunnens verdi etter klausuleringen.

2. Erstatning fordi arealet ved bygrensa, over T.K.'s linje, ikke kan bebygges med hus i tetthetsgrad 1 hus på 1.5 da.

3. Prinsipalt innløsning av 3 tomter på teig nr. 2 og 4 tomter på teig nr. 3, inklusive arealet benevnt 262/5 på tilsammen 8 da, alle innenfor 100-metersgrensen, subsidiært erstatning for grunnens verdi som byggegrunn før klausuleringen med fradrag for grunnens bruksverdi etter klausuleringen.

4. Erstatning fordi gartneribedrift ikke vil bli tillatt på eiendommen, idet to av eierens sønner er utdannet i gartnerifaget. Disse må i stedet erverve tomt annet steds.

5. Erstatning for verdiforringelse på den gjenværende eiendom for de påheftede klausuler for øvrig.

Eiendommen er på 4 teiger med tilsammen noe over 470 da. Teig nr. 4 er den som på kartet er merket 262-5, men som partene er enige om tilhører dette takstnummer.

Eiendommen er et gårdsbruk med påstående eldre våningshus og driftsbygninger.

Retten antar at eiendommen ikke ville hatt noen særskilt tomteverdi uansett klausuleringen. Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge. En antar videre at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen. Når det spesielt gjelder påstanden om erstatning fordi gartneridrift ikke er tillatt, bemerkes at tanken herom først er fremkommet under prosedyren og at det øyensynlig ikke foreligger noen konkret plan. Retten antar at klausuleringen ikke er til hinder for drift av frilandsgartneri.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 271, gnr. 43, bnr. 52: Arnfinn Lillevold.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 2, 3, 6, 8, 9, 11, 12 og 15, således bl.a.:

1. Erstatning fordi uthus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig.
3. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 1,2 da med påstående nybygget bolighus.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 272, gnr. 43, bnr. 53: Johan Opskar.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Nybygg under oppføring tillates fullført under forutsetning av at klausuleringens punkt 6 følges.

Spesiell påstand:

1. Erstatning fordi uhus, gjestehus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig.
3. Erstatning for påførte omkostninger for påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.
4. Erstatning for eventuelt tap ved å måtte bygge kloakk i h.h.t. klausul 6.

Eiendommen er på 1 da med en enebolig under oppførelse.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 273, gnr. 43, bnr. 56: Tore Reite Larsen.

Prosessfullmektig :Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Nybygg under oppføring tillates fullført under forutsetning av at klausuleringens punkt 6 følges.

Spesiell påstand:

Som nr. 272.

Eiendommen er på 1 da med påstående bolig under oppføring.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 274, gnr. 43, bnr. 51: Lodve Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Som nr. 272.

Eiendommen er på 1 da med nybygget enebolig. Der er innredet to hybler i kjelleren og kommunen har for sitt vedkommende under prosedyren erklært at klausuleringen ikke legger noen hindring i veien for bortleie av disse hyblene. Retten er enig i det.

For øvrig antar en at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 275, gnr. 43, bnr. 50: Odd Øvstegård.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Erstatning for tapt adgang til utskillelse av byggetomt til familiemedlem.

II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes prgr. 6 e.

Eiendommen er på 2,3 da med påstående bolig oppført i 1970 som inneholder 2 leiligheter.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 276, gnr. 43, bnr. 10: Sissel Birgit Hjertø m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Eksisterende bygning betraktes som helårsbolig.

2. Eiendommen anses å ha tilstrekkelig areal for oppføring av ytterligere en bolig i forhold til klausul 2.

Spesiell påstand:

Erstatning for tapt adgang til utskillelse av byggetomt til medeier, hyttetomt. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a: Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppførelse av naust.

b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

6. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes prgr. 6 e.

Eiendommen er på 10 da med påstående eldre våningshus.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 277, gnr. 43, bnr. 9: Marie Slyngstad Otterlei.

Prosessfullmektig : H.r. advokas Gjørtz.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Ålesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen.

Subsidiært: Verdiforringelse lik differansen mellom grunnens omsetningsverdi som byggegrunn og eiendommens høyeste bruksverdi.

Verdiforringelse på grunn av

A. Forbudet mot oppførelse av naust og garasje.

B. Forbudet mot bading i Brusdalsvatnet.

C. Forbudet mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske,- jfr. servitutt nr. 5 og 12.

Eiendommen er på 2 da, beliggende ved vannet og er ubebygget.

Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt noen særskilt tomteverdi uansett klausuleringen.

Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge.

Noe særskilt tap ved klausuleringen antas eieren ikke å bli påført.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 278, gnr. 43, bnr. 7 festetomt: Helge Fure.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi naust, gjestehus, uthus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.Tomten egner seg utmerket for flerhusbebyggelse.

2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Deler av huset vil ikke kunne leies bort, det kan ikke tas i bruk som flergenerasjonsbolig osv.

3. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.

4. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende santitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.

5. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Takstnummeret er en festetomt på 2 da med påstående eldre helårsbolig.Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 279, gnr. 43, bnr. 6: Alf Walderhaug.

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse, bl.a. fordi hytta ikke kan ombygges og utvides til helårsbolig og moderne sanitæranlegg ikke kan anlegges samt for påbud om offentlig søppel- og privettømming.

Eiendommen er på 1,5 da med påstående eldre hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 279 A, gnr. og bnr. ikke oppgitt: Jenny Flem.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på snaut 1 da med påstående liten hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 280, gnr. 43, bnr. 1, festetomt 1: Bertha Svabø.

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Nåværende bruk av bygningen aksepteres i forhold til vannverket, jfr. de almindelige skjønnsforutsetninger punkt E, III.
Spesiell påstand:
1. Eiendommen klassifiseres som helårsbolig.
2. Saksøkte tilkjennes full erstatning for verdiforringelse og for andre ulemper som påføres eiendommen, bl.a. fordi bruken av husene ikke kan vesentlig forandres, og fordi moderne sanitæranlegg ikke kan innlegges.
3. Saksøkte tilkjennes erstatning for kravet om offentlig privet- og søppeltømming.
Takstnummeret er en festetomt på 1 da med påstående bygning som i mange år har vært og fremdeles tjener som helårsbolig.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Taskt nr. 281, gnr. 43, bnr. 1: Festetomt 3: Otto Akerø.

Prosessfullmektig: Advokat Røssaak.
Spesiell påstand.
1. Huset klassifiseres som helårsbolig.
2. Saksøkte tilkjennes full erstatning for verdiforringelse av eiendommen og for andre ulemper som skyldes den strenge klausulering, bl.a. fordi bruken av husene ikke kan forandres vesentlig, og fordi moderne sanitæranlegg ikke kan innmonteres.
3. Saksøkte tilkjennes erstatning for påbudet om søppel- og, privettømming.
Takstnummeret er en festetomt på 1 da med påstående bygning som har vært brukt som helårsbolig de siste 10 år. En skjønnsforutsetning gående ut på at bygningen ikke betraktes som helårsbolig er strøket under prosedyren.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 282,- gnr. 43, bnr. 1, festetomt 2: Olav Nygaard.

Ingen prosessfullmektig.
Takstnummeret er en 1 da stor festetomt med påstående bygning som i en årrekke har vært i bruk som helårsbolig. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 282 A, gnr. 43, bnr. 1: Festetomt Bjarne Rødsand.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 0.5 da med påstående eldre hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 283,gnr. 43, bnr. 47.: Agnes Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Tommerdal.
Spesiell påstand:
Verdiforringelse på grunn av de klausuler som pålegges, spesielt klausul 2 og 10.
Eiendommen er ubebygget og utgjør 2,5 da.
Retten antar at eiendommen ikke ville hatt særskilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte. Heller ikke for ovrig antas eieren å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 284, gnr. 43, bnr. 38: Nimi Lund m.fl.:

Prosessfullmektig: Advokat Rossaak.

Spesiell påstand:

Innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 1.1 da og utgjør en ubebygget smal stripe fra vannet og opp til gamleveien. Det hviler en naustrett med veirett på tomten.

Retten antar at eiendommen ikke ville hatt særskilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte. Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge. Heller ikke ellers antas eieren å ville lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 285, gnr. 43, bnr. 42: Ingrid K. Vattøy.

Prosessfullmektig: Advokat Rossaak.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Ålesund kommune tilpliktes å innløse parsellen.

Subsidiært: Saksøkte tilkjennes erstatning for verdiforringelse lik differansen mellom grunnens omsetningsverdi som byggegrunn og parsellens bruksverdi.

Eiendommen er på 4,5 da og ubebygget.

Retten antar at den ikke ville hatt særkilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte. Eieren antas ikke å ville lide økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 286: Utgår.

Taks. nr. 287, gnr. 43, bnr. 13 og 14: Sunnmøre Indremisjon.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Alternativ I: GJELDER.

1. De nåværende klosetter omlegges til vacumsystemet i samsvar med vedlagt plan fra Ålesund kom.mune, Teknisk Etat. Ombygging samt drift og vedlikehold av det nye system foretas av saksøkte. Retten fastsetter om og i hvilken utstrekning det skal betales erstatning for omleggingen, idet saksøkeren hevder at de nåværende utslipp er ulovlige og under enhver omstendighet måtte vært omlagt.

2. Avløpsvann fra dusj, bad og kjøkkenavdeling filtreres i samsvar med vedlagt plan fra Ålesund kommune Teknisk Etat. Om erstatningsfastsettelsen se punkt 1.

3. Virksomhet ved Brusdalsheimen kan når de under punkt 1 og 2 beskrevne anlegg er utført, fortsette, men bare i samme omfang som inntil 1971. Stevner tillates ikke.

Alternativ II.

Som alternativ 1, dog slik at det tillates to stevner pr. år.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter gjenanskaffelsesverdien.

III. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a. Verdiforringelse grunnet bruken av husene ikke kan forandres vesentlig.

b. Verdiforringelse på grunn av forbud mot bading i Brusdalsvannet.

c. Utgifter forbundet med omlegging/utbedring av eksisterende kloakk og spillvannsanlegg.

d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausuleringsbestemmelsenes prgr. 6 e.

e. Forbud eller innskrenkning av bevertning og losjivirksomhet, serv. nr. 4.

f. Forbud organisert leirslagning, stevner m.v. i klausul 10 og 12.

Eiendommen er på 10 da og beliggende ved vannet. Det står på den en eldre hytte samt en internatsbygning oppført 1965, og som inneholder 100 sengeplasser, spise- og møtesal m.v. Kloakk og spillvann går gjennom septiktank med klarekum.

Kommunen har hevdet at utslippet er ulovlig og at pålegget om den kloakkløsning som er nevnt i de spesielle forutsetninger ikke skal erstattes. Ørskog helseråd har den 4.9. 1965 truffet slikt vedtak: «Helserådet har studert dei vedlagte teikningar av anlegget. Kva kloakkanlegget vedkjem så har ein ingen innvendingar. Alt kloakkvann må gå gjennom septiktank som har

minst to rom. Septiktanken må tømmes ein gang for året eller oftare dersom det trengs.Vassanlegget blir godkjent på vilkår av at inntaket blir lagt 50 m ut fra stranda og så djupt som mogleg.Før vassledning blir lagt skal styraren av eiendommen i samråd med formannen i Ørskog helseråd sende inn prøve av vatnet til bakteriologisk undersøkelse.Prøven av vatnet må ein ta omtrent på det sted der inntaket for drikkevatnet skal ligge.Når eiendommen kjem i drift skal styraren sende inn prøve haust og vår til bakteriologisk undersøkelse.Resultatet av prøven skal det sendes melding om til Ørskog helseråd.På lengere sikt tviler en på om Brusdalsvannet vil gi godt drikkevatn.Ørskog helseråd vil derfor oppmode styret for Sunnmøre Indremisjons eiendom i Brusdalen om å undersøke alle mogligheiter og finne ei betre drikkevasskilde».

Byggetillatelse er ikke fremlagt.Det skyldes at bygningsloven av 1924 ikke var gjort gjeldende for denne del av Ørskog kommune.

Det er videre i saken på det rene at Indremisjonen ikke har søkt utslipptillatelse efter vassdragsloven av 15.3. 1940 nr. 3 prgr. 49 punkt 3.Saksøkte har hevdet at slik søknad var unødvendig.

Retten antar at nevnte bestemmelse i vassdragsloven ikke får anvendelse på Sunnmøre Indremisjons anlegg ved Brusdalsvannet.Etter det som er opplyst drives virksomheten bl.a. ved ungdomsleirer som varer 2—3 måneder hver sommer. Under disse leirene vil samtlige 100 sengeplasser på stedet være besatt. I tillegg hertil holdes noen få storstevner i året.Herunder deltar opptil 600—700 personer, inklusive leirdeltagerne. Stevnene har en varighet av 1 dag.

Retten antar at anlegget er for lite til å gå inn under karakteristikken «større sykehus eller hotell eller annen innretning som med hensyn til avløp av kloakkvann kan sidestilles nermed». Avgjørende vekt legger en på H.R.dom i RT 1964 s. 284. Med det belegg Brusdalsheimen gjennomgående har og som det er redegjort for ovenfor, antar en at den må betegnes som en m.h.t. kloakkvann mindre skadelig innretning enn det i dommen omhandlede Gårom Pleiehjem.

I og med at Brusdalsheimen som foran nevnt har fått helserådets tillatelse til den nåværende ordning med kloakk, spillvann og drikkevann finner en det ikke påregnelig at Brusdalsheimen ville ha blitt pålagt slike foranstaltninger til å sikre avløpet som nå blir aktuelle i forbindelse med ekspropriasjonen. I anledning kostnadene til en kloakkeringsplan og plan for avløp av spillvann har Ålesund kommunes Tekniske Etat utarbeidet et omkostningsoverslag dat . 1.10.1971, og som er sålydende:

Kloakkeringsplanen gjelder Sunnmøre Indremisjons nybygg.

Avløpet fra klosett skilles fra det øvrige avløp og transporteres ved hjelp av undertrykk til en oppsamlingstank. Volumet av den oppsamlede masse blir redusert i forhold til det konvensjonelle system da det ikke trengs vann som transportmiddel.Vann blir kun brukt som spylingsmiddel i klosettskålen.

Funksjonen av vakuumsystemet er vist på vedlagte kart.

Installasjon av dette system krever nye klosettskåler og separate ledninger til oppsamlingstank. Vakuumpumpen plasseres i vaskerommet, og oppsamlingstanken graves ned.

Avløp fra vask dusj og kjøkken vil gå i samme ledninger som før til eksisterende septiktanker.

Derfra ledes avløpet til sandfiltergrøft og videre til utløp under Brusdalsvannets lavvannstand.

Sandfiltergroftens trase og profil er vist på vedlagte kart.

Kostnadsoverslag.

Alle priser eksklusive 20 % merverdiavgift.

Vakuumanlegg med 7 stk vakuumtoaletter, 1 stk. pumpeagregat og 1 stk. 10 m3 oppsamlingstank, ledninger og rørdeler		kr. 32.500,-
Montering		kr. 6.000,-
Nedgraving av tank		kr. 2.000,-
Diverse, ca 5 %		kr. 2.000,-
		kr. 42.500,-
Sandfiltergroft, 25 m.		
Grofting 70 % fjellgroft, 25 m a kr. 140,-	kr. 3.500,-	
Grov grus, 8 m3 a kr. 50,-	kr. 400,-	
Filtersant, 15 m3 a kr. 65,-	kr. 980,-	
Drensledninger 100 mm 50 m a kr. 7,-	kr. 350,-	
Diverse, ca 10 %	kr. 500,-	kr. 5.730,-
Utløpsledning, 20 m.		
Grofting, 70 % fjell, 10 m a kr. 140,-	kr. 1.400,-	
Ledning, 75 mm PVC 20 m.a. kr. 8,-	kr. 160,-	
Diverse, ca 10 %	kr. 200,-	kr. 1.700,-
Sum anleggskostnader:		kr. 49.990,-.

Med et gjennomsnittsbelegg på 100 personer i månedene juni, juli og august må tanken tømmes ca. hver 12. dag. Ellers i året 100 personer pr. helg i 30 helger. Dette gir ca. 15 tømminger pr. år a kr. 525,- = **kr. 7.875,-.**

Filtermaterialet i sandfilteret vil bli tettet igjen av slam etter 2—3 års drift og må da utskiftes. En utskifting vil koste:

Oppgraving og vekkjøring av masse: 20 m3 a kr. 50,-	kr. 1.000,-
Ny filtersand: 15 m3 a kr. 65,-	kr. 980,-
Grov grus: 4 m3 a kr. 50,-	kr. 200,-
Ny tilførselsledning: 25 m a kr. 7,-	kr. 175,-
Ny gjenfylling: 25 m a kr. 20,-	kr. 500,-
Diverse: ca. 10 %	kr. 200,-
	Kr. 3.055,-

Retten setter erstatningen for det her nevnte kloakkeringssystem med vakumklosetter, sandfiltergrøft samt tømming av tank og skifting av sandfilter til **kr. 258 000,-.**

I henhold til en fremlagt oppgave utgjør Brusdalsheimens brutto inntekter i 1971 kr. 60.000,- hvorav faller på gaver og kollekter kr. 13.000,-, på utleie av Brusdalsheimen kr. 37.000,- samt på varesalg kr. 10.000,-.

Foreningen har gitt nedenstående fremstilling av den virksomhet som drives på Brusdalsheimen:

Eigedomen vart kjøpt til leirstad og seinare utbygd for å auka kapasiteten til dette føremål. I tida frå juni til august vert her kvart år arrangert ca. 9 leirar. Leirstaden har ca. 100 sengeplassar og mest alle leirar er fullsette. Deltakerantallet på ein leirsommer ligg på ca. 650 stk. Eit viktig innslag i leirarbeidet er fellesbading, idrettskonkurranser, leirbål m.m.

Utanom leirsesongen blir her arrangert større stemner, som leirstadsstemna, ungdomskonferanser, bibelkonferanser m.m. På enkelte dagar har det på slike stemner våre samla opptil 600 mennesker.

Vidare vert leirstaden leigd ut til bryllup, overnattingar for større arrangement i nabolaget, åremålsdagar m.m. Ein har no tilsett husmor ved Brusdalsheimen for å ta seg av dette og nytta enda sterkere ut leirstaden, til alle slike føremål som er nemnde ovanfor. Elles vert leirstaden også leigd ut til skulelag, kor og ymse andre organisasjonar leigar den til week-end for sine lag og foreiningar. Det er såleis ikkje mange søn- og helligdager at leirstaden er ledig gjennom året.

Vi vil på det aller sterkeste presisera, at dersom dei restriksjonar som er anført i brevet frå NVE skal gjennomførast og gjerast gjeldande for vår eigedom, vil dette verke heilt drepande på vårt arbeid.

Brusdalsheimen har etter kvart fått eit godt renomé både som ungdomssenter og som stemne- og møtestad for eldre. Ei regulering eller avvikling av arbeidet her vil sikkert få konsekvensar for vårt arbeid langt utover det økonomiske. Geografisk kommunikasjonsmessig ligg eigedomen lagleg til. Dette også sett i relasjon til liknande leirstader i fylket.

Klausuleringen rammer bading i vannet. Med de barne- og ungdomsleirer som drives sommeren igjennom antar retten at badeforbudet for foreningens medlemmer innebærer en viss hindring for foreningens virksomhet. Formålet er å samle barn og ungdom i et kristelig miljø, og å gi dem nyttig og givende fritidssysler, hvoriblant bading må nevnes.

Retten antar at leirdeltagerne bør kunne komme til fjorden når forholdene er gode for å bade. Til dette trengs busstransport, og retten tilkjenner erstatning for de påregnelige utgifter hertil.

I henhold til de spesielle skjønnsforutsetninger kan virksomheten ved Brusdalsheimen fortsette som hittil, derunder med losji- og bevertningsvirksomhet.

Derimot er stevner forbudt. Som foran nevnt drives virksomheten dels ved at barn og ungdom får en ukes opphold på Brusdalsheimen, og i forbindelse med dette, at der arrangeres stevner hvor da i første rekke de pårørende til leirdeltagerne kommer til stede. Det dreier seg om stevner som avvikles på dagen, men som har et meget stort deltagerantall.

Det er i saken ikke fremlagt nærmere opplysning om hvor mange stevner i året det er tale om. Retten antar at det kan ha dreiet seg om 2—4 storstevner årlig. Et av formålene med stevnene er å oppta kollekt, slik at pensjonsprisene for leirens deltagere kan holdes på på et rimelig nivå. Retten antar at dette formål vil kunne oppfylles på annen måte enn ved avholdelse av stevner, f. eks. ved innsamling blant foreningens medlemmer. Det annet formål ved stevnet er å føre leirdeltagerne i kontakt med foreldre og andre pårørende i leirens miljø.

Sunnmøre Indremisjon er eier av Borgund Folkehøgskule som ligger på Blindheim. Retten antar at de stevner som anses nødvendig for virksomheten vil kunne henlegges til denne skole. Dette vil medføre merutgifter til busstransport av leirdeltagerne fra Brusdalsvann til Blindheim. Retten tilkjenner erstatning for disse merutgifter.

Under alternativ I settes erstatningen for de forhold som er nevnt ovenfor til **kr. 64.000,-** og under alternativ II til **kr. 48.000,-**.

For øvrig tilkjennes ingen erstatning.

Når det gjelder innløsningskravet, så antar retten at vilkårene for innløsning etter vassdragslovens prgr. 132, punkt 4 ikke foreligger. Klausuleringen kan ikke antas å ville føre til at eiendommen blir «vesentlig forringet i brukbarhet for eieren».

Inløsningspåstanden tas derfor ikke til følge.

Takst nr. 288, gnr. 43, bnr. 45: Bedehustomta v/Kåre Sørland.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 2 da og ubebygget. Tomta er en testamentarisk gave.

Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt noen særksilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte. Heller ikke for øvrig antas eieren å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 289, gnr. 43, bnr. 4: K. Friis Pettersen.

Prosessfullmektig : Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Innløsning subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 8 da og beliggende ved vannet. Den er ubebygget.

Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt noen særskilt tomteverdi selv om klausuleringen var tenkt borte. For øvrig antas eieren ikke å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 290, gnr. 43, bnr. 8 og 15: Skjalg Edmund Iversen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen,særlig for tapt adgang til salg av tomt, samt klausul 8 og 9.

Eiendommen er på 1.5 da med påstående bygning som har vært benyttet som helårsbolig siden 1963.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 291, gnr. 43, bnr. : Alfred Tøssebro.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen og særlig for tapt adgang til salg av tre tomter, samt klausul 8 og 9.

Eiendommen er på 7.5 da med påstående helårsbolig, som opprinnelig var en hytte, men som ble ombygget i 1960.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 292, gnr. 43, bnr. 16: Reidun Dahl-Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Sandvig.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er ubebygget og på vel 10 da.Eieren vil således uten hensyn til klausuleringen kunne oppføre en bolig på den.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 293, gnr. 43, bnr. 26 og 27: Olga Sørli.

Prosessfulllmektig: Advokat Sandvig.
Spesiell påstand:
Verdiforringelse på grunn av klausuleringen.
Eiendommen er på 6.7 da og er ubebygget.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 294, gnr. 44, bnr. 3: Reidun Dahl Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.
Spesiell påstand:
1) Erstatning for verdiforringelse på areal innenfor 100 m-beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, 2 f, 8 c, 9 og 10.
2) Erstatning for verdiforringelse på areal ovenfor 100-m-beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt innskrenket adgang til tomtesalg.
Eiendommen er på 48 da og strekker seg fra vannet opp til fjellet i en teig. Der står en helårsbolig på den. Det er under forhandlingene opplyst at eiendommen er taksert til kr. 70 000,- ved odelstakst. I følge brev til rettens formann av 22.10.1971 fra advokat Tømmerdal er eiendommen løst på odel av Reidun Dahl-Larsen fra tidligere eier Else Marie Havnegjerde.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 295, gnr. 44, bnr. 1: Ingleiv Robertsen.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz.
Spesiell påstand:
I. Erstatning for redusert adgang til tomtesalg og salg av tomter i 100-meter beltet.
II. Verdiforringelse på grunn av
a. Innskrenkning i kjøperklientellet, jfr. servitutt nr. 4 og 5.
b. Forbudet mot etablering av organisert leirslagning herunder camping o.l., jfr. servitutt nr. 10 og 13.
c. Forbud mot oppføring av naust og/eller garasje på fremtidige parseller.
d. Forbud mot-/innskrenket adgang til bading i Brusdalsvatnet.
e. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske,—jfr. servitutt nr. 15 og 12.
f. Driften av eiendommen ikke kan endres vesentlig,— at fleskeproduksjonen er begrenset og fordi gjenopptakelse, nyanlegg og eller utvidelse av pelsdyrfarmer og hønseri er forbudt.
g. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse prgr. 6 C.
Eiendommen er et gardsbruk og utgjør 603 da som ligger innenfor nedbørsfeltet. Eieren har tidligere utparsellert endel tomter.
Eieren kan uhindret av klausuleringen bygge inntil 60 boliger på eiendommen.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 296, gnr. 44, bnr. 6: Rolf Siem.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.
Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a. klausuleringen.
Eiendommen er på 3 da . med 2 påstående hytter.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 297, gnr. 44, bnr.9: Staten v/Samferdselsdepartementet.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 1.6 da med påstående gammel hytte. Eiendommen er innløst av vegvesenet.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 298, gnr. 44, bnr. 15: Odd Karsten Fiksdal.

Prosessfullmektig : H.r. advokat Engelsen.
Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a klausuleringen, særlig at bruken av huset ikke tillates vesentlig endret.
Eiendommen er på 1.9 da med påstående bygning som partene er enige om å karakterisere som helårsbolig.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 299, gnr. 44 , bnr. 17: Inger og Sigbjørn Halkjelsvik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Spesiell påstand:
Prinsipalt innløsning,subsidiært erstatning.
Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt særskilt tomteverdi selv om klausuleringen var tenkt borte.
Innløsningskravet kan derfor ikke tas til følge.
Ellers antar en at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Innløsning tillates ikke.
Erstatning 0,-.

Taks nr. 300, gnr. 44, bnr. 11: Asbjørn Tynes.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.
Spesiell påstand
Verdiforringelse p.g.a. klausuleringen.
Eiendommen er på 1,2 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 301, gnr. 44, bnr. 8: Martin Lillevold.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.
Spesiell skjønnsforutsetning::
Det forutsettes at eksisterende bygninger ikke godkjennes som helårsbolig, jfr. de alminnelige skjønnsforutsetninger punkt E, III.
Spesiell påstand:
1. Verdiforringelse fordi naust, garasje, uthus m.v. ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi huset ikke tillates utvidet vesentlig (jfr. spesiell skjønnsforutsetning om at dette skal være hytte). I betraktning av Lillevolds situasjon og husets stand antas dette inngrepet å være betydelig.
3. Verdiforringelse fordi huset ikke kan ombygges påbygges eller tas i bruk som helårsbolig. Det må legges til grunn at huset uten videre kunne vært tatt i bruk som helårsbolig av Lillevold.
4. Verdiforringelse fordi nu helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
6. Verdiforringelse p.g.a badeforbudet og vanskeligere fiskekultivering.
7. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.
8. Erstatning for påhengsmotor, verdi ca. kr. 1 500,- femtenhundre.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 302, gnr. 44, bnr. 2, 4 og 5: Johan Lillevolds arvinger v/ Martin Lillevold.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Eksisterende bolig betraktes som helårsbolig i forhold til vannverket.
Spesiell påstand:

1. Arealet er unødig stort for en bolig. Flere av eierne har vært interessert i å føre opp egen bolig/hytte. Den nuværende bebyggelse krever relativt romslig tomt og det ville derfor være aktuelt å skille ut tre tomter på tilsammen ca. 3 da.Det kreves erstatning for det det koster å erverve tilsvarende gode tomter annet steds, med fradrag for den bruksverdi området fortsatt vil kunne ha for eieren.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig. Deler av huset vil ikke kunne leies bort.
3.Verdiforringelse p.g.a. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
4. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
5. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 303, gnr. 44, bnr. 12: Emil Knoblauch.

Prosessfullmektig: Advokat Aase Nilsen.
Spesiell påstand:
Som takst nr. 203.
Eiendommen er på 1 da med påstående sommerhytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 304, gnr. 44, bnr. 14: Ørskog kommune.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at det gis tillatelse til oppføring av ny barneskole på dette taktsnummer under forutsetning av at skolen anlegges utenfor 100-m-beltet og at klausulens punkt 6 følges.
Spesiell påstand:
Forbud mot bading i Brusdalsvannet.
Eiendommen er på 3,5 da og ubebygget. Den er ervervet av kommunen med tanke på oppføring av barneskole.Mesteparten av tomten er beliggende utenfor 100-m-beltet slik at forutsetningene i den spesielle skjønnsforutsetning vil kunne fylles.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 305, gnr. 44 ,bnr. 16. Mobil Oil A.s.

Prosessfullmektig :Advokat Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Innløsning, subsidiært erstatning.
Eiendommen er på 10 da og er ubebyget og flat. Den er kjøpt inn i 1963 av oljeselskapet for kr. 60 000.-. Planene er imidlertid ikke blitt realisert.
Retten antar at tomten ikke ville ha hatt noen særskilt tomteverdi selv om klausuleringen var tenkt borte.Heller ikke for øvrig antas eieren å lide tap som følge av klausuleringen.
Innløsning tillates ikke.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 306, gnr. 44, bnr. 20: Audun Berstad.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 2 da og ubebygget.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0.-.

Takst nr. 307, gnr. 44, bnr. 13,18 og 19 :Vegsund Trevare A.s

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at det ikke vil bli gitt dispensasjon for oppføring av trevarefabrikk på denne eiendom.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11 og 15, således bl.a. :

Prinsipalt:

1. Eiendomstomt og festetomt innløses mot full erstatning.
2. Det betales erstatning for bortkastede omkostninger til stempel og tinglysing med kr. 650 med 6 % rente fra 25.7.69.
3. Det betales erstatning for betalt festeavgift 3 år og infestingsavgift med i alt kr. 28.800,-.
4. Det betales erstatning for bortkastede prosjekteringskostander ervervskostnader og planleggingsarbeid for øvrig.
5. Det kreves erstatning for tapt fortjeneste ved forsinket utbygging av produksjonen, samt økte byggekostnader.

Subsidiært, hvis tomt og bygselkontrakt ikke innløses:

1. Erstatning for tomten og bygseltomtens verdi som byggegrunn for Vegsund Trevare A.s i ekspansjon med fradrag for den utnyttelse som kan gjøres av tomt og bygseltomt etter at klausuleringen er innført.

Bnr. 18 er en festetomt på 24 da og bnr. 13 og 19 eies av Vegsund Trevare A.s.

Formålet med ervervelse av tomten var oppføring av trevarefabrikk. Før kjøpekontrakt og festekontrakt ble undertegnet foretok kjøper og selger en henvendelse til Ørskog bygningsråd. Den 6.5. 1969 uttalte bygningsrådet:

Søknad om løyve til å selge industritomt på gnr. 44, bnr. 1, Slettebakk i Ørskog. Søknaden gjeld eit område mellom gamle riksveien og Brusdalsvannet, areal ca. 25 —30 da. Kjøperen vil ha tilsagn om løyve til å bygge industri i området før han kjøper tomta. Vedtak:

Bygningsrådet meiner at det omsøkte arealet kan nyttast til industritomter.Føresetnaden er at vegvesenet godkjenner avkjørsler.

Den 21.—27 juni 1961 ble det inngått festekontrakt mellom dette takstnummer og Ingleif Robertsen. Kontrakten gjaldt 24 da med betegnelsen «Fabrikktomt I , bnr. 18, Festeavgiften var kr 5.760,- basert på 4 % av tomteverdi kr. 6.000,- pr. da. I tillegg skulle det betales kr. 11.520,- i innfestning. Varigheten av kontrakten var 50 år.

Vedrørende bnr. 13 og bnr. 19. er det ikke fremlagt kjøpekontrakt, derimot skjøte dat. 21.7. 1969 hvoretter prisen for disse 6 da var kr. 36.000,-.

Der er fremlagt særutskrift fra bygningsrådets møtebok den 2.11.1970 angående søknad om godkjenning av industribygg for Vegsund Trevare A.s. Det fremgår av utskriften at saken ble lagt frem til drøfting uten innstilling.Av brev fra Bygningssjefen til Vegsund Trevare A.s av 9.11.1970 fremgår at planene om industribygg ikke lar seg realisere, og at man drøfter spørsmålet om å finne frem til andre tomteområder. Det er under forhandlingen opplyst at grunnen til bygningsrådets endrede standpunkt er Ålesund kommunes søknad om ekspropriasjonstillatelse til vannverkformål.

Når det gjelder gnr. 44, bnr. 13 og 19 antar retten at eieren ikke lider tap. Han vil på disse 6 da. kunne oppføre 3 boliger. Bnr. 13 og 19 strekker seg langs vestsiden av det areal hvormed dette takstnummer er avmerket på kartet, og går således fra den gamle Brusdalsvei og ned til ca. 50 m fra vannkanten. 2/3 av arealet ligger utenfor 100-metersgrensen.

Retten antar derfor at vilkårene for innløsning eller erstatning ikke foreligger forsåvidt angår disse eiendommer.

Når det derimot gjelder festetomten, gnr. 44, bnr. 18 antar retten at vilkårene for innløsning er til stede. Da Vegsund Trevare A.s ervervet festeretten hadde selskapet grunn til å anta at den ville kunne utnytte tomta til sine formål. Det må anses overveiende sannsynlig at grunnen til at formålet ikke lot seg realisere, nettopp var Ålesund kommunenes ekspropriasjonssøknad.. Uten byggemulighet har tomtearealet forsvinnende verdi for selskapet.

Etter festekontrakten gjenstår det for festeren å betale 47 fremtidige årlige festeavgifter a kr. 5.760,-. Innlosningsbeløpet settes til **kr. 90.000,-.**

Likeledes tilkjennes erstatning for innfestningsavgiften, samt for betalte festeavgifter for årene 1969, 1970 og 1971, for stempel og tinglysingsutgifter samt renter **kr. 32.000,-.** Det bemerkes vedrørende erstatningen at festekontrakten har følgende bestemmelse i punkt 4:

Skulle det offentlige eller andre oreigne tomta eller deler av denne skal hele erstatningssummen tilfalle grunneigaren mot tilsvarande reduksjon i festeavgifta.

Det antas derfor at Ålesund kommune vil kunne frigjøre seg ved å betale hele erstatningsbeløpet til bortfesteren, Ingleif Robertsen.

Retten antar videre at Vegsund Trevare A.s ikke har hatt tapt fortjeneste ved å være blitt forhindret i å utnytte tomten til produksjonsformål. Da Ålesund kommunes ekspropriasjonssøknad ble kunngjort i september 1969, hadde selskapet nettopp ervervet eiendommene. På

dette tidspunkt kunne selskapet ha ervervet tomt av Ålesund kommune i Emblemsvåg for kr. 10,- pr. m2. Selskapet var videre tilbudt tomt i tilslutning til sine nåværende lokaler.

Av samme grunn har selskapet ikke rett til erstatning for angivelig økte byggeomkostninger.Selskapet kunne høsten 1969 ha engasjert seg i en tomt som lå utenfor nedbørsfeltet, hvilket der var gode muligheter for, og ha realisert sine byggeplaner uten forsinkelse.

Takst nr. 308, gnr. 44, bnr. 7: Ester Nilsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 239.

Eiendommen er på 3.6 da med påstående liten hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 301, gnr. 44, bnr. 10: og gnr. 45, bnr. 44: Annie Kolvik.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Bebyggelsen på eiendommen anses som helårsbolig.

1. Verdiforringelse fordi uhus, gjestehus, m.v. ikke kan føres opp.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan forandres vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi tilfredsstillende sanitæranlegg av dagens standard ikke kan anlegges på eiendommen.
4. Verdiforringelse p.g.a. badeforbud.
5. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Subsidiært: Bebyggelsen anses som hytte.

1. Som nr. 1 foran med tillegg av garasje.
2. Verdiforringelse fordi huset ikke tillates utvidet vesentlig, ombygges/påbygges eller tas i bruk som helårsbolig. Det må legges til grunn at det uten videre kunne vært tatt i bruk som helårsbolig, jfr. Annie Kolviks brev av 24.8. 1971.

3-5: Som nr. 3-5 foran.

Eiendommene utgjør 2 da med en påstående hytte.

Retten behøver ikke å avgjøre spørsmålet om hvorvidt bygningen skal anses som helårsbolig eller som hytte i forhold til klausuleringen, da resultatet må bli det samme i begge tilfelle.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 310 A, gnr. 45, bnr. 1: Rolf Øvstegård.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at det på dette takstnummer tillates gjenoppført trevarefabrikk med inntil 10 ansatte på eiendommens areal øst for takst nr. 333, dette under forutsetning av at klausulens punkt 6 og øvrige klausuleringsbestemmelser følges.

Spesiell påstand:

I. Erstatning for redusert adgang til salt av tomter i 100 meter beltet i teig I, hytter i teig II- V.

II. Verdiforringelse på grunn av

a. Innskrenkning i kjøperklientellet, jfr. servitutt nr. 4 og 5.

b. Forbud mot oppføring av naust eller garasje på fremtidige parseller.

c. Forbud mot-/innskrenket adgang til bading i Brusdalsvatnet for fremtidige parseller.

d. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket; samt vanskeliggjort fiske,- jfr. servitutt nr. 15 og 12.

e. Driften av eiendommen ikke kan endres vesentlig,- at fleskeproduksjonen er begrenset og fordi gjenopptakelse, nyanlegg og eller utvidelse av pelsdyrfarmer og hønseri er forbudt.

f. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse prgr. 6 c.

Eiendommen er et gardsbruk med 12 teiger liggende innenfor nedbørsfeltet, som tilsammen utgjør 592 da, hvorav 24 da er dyrket.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 310 B, gnr. 45, bnr. :Peder Pedersen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som taskt nr. 239.

Eiendommen er på 1,2 da med påstående hytte. Eiendommen er skylddelt og skjøte skal være tinglyst, men bnr. er ikke oppgitt.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følgje av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 311, gnr. 45, bnr. 10, Per Olav Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Det forutsettes at den påtenkte utvidelse av eksisterende bilverksted kan fullføres under forutsetning av at bygningsforskriftene følges, oljesøl unngås, og at de øvrige klausuleringer følges.

2. Oljetank maksimert til 3000 l forutsettes å kunne anlegges hvis tanken kan legges i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser.

Spesiell påstand.

I. Erstatning for redusert adgang til salg av tomter i 100 meter beltet i teig I, hytter i teig II—V.

II. Verdiforringelse på grunn av

a. Innskrenkning i kjøperklientellet, jfr. servitutt nr. 4 og 5.

b. Forbud mot oppføring av naust og/eller garasje på fremtidige parseller.

c. Forbud mot-/innskrenket adgang til bading i Brusdalsvatnet, på fremtidige parseller.

d. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

e. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i .h.t. klausulbestemmelse prgr. 6 C.

Eiendommen er et gårdsbruk på 509 da fordelt på 11 teiger. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen, og henviser til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 312, gnr. 45, bnr. 28: Staten v/Samferdselsdepartementet

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 2,5 da med påstående gammel hytte. Den er innløst av veivesenet.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 313, gnr. 45, bnr. 36: Staten v/Samferdselsdepartementet

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 1,5 da med påstående gammelt uthus. Den er innløst av veivesenet.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 314, gnr. 45, bnr. 41: Andreas Gjelstein.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Verdiforringelse fordi garasje ikke kan føres opp på eiendommen.

2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan påbygges eller tas i bruk som helårsbolig. Dette rammer i særlig grad Gjelstein som er bygningssnekker og som har ført opp hytten med tanke på å få den i slik stand at den kan være helårsbolig fra han når pensjonsalderen. Hytta er bygd i 3" tømmer og med Glava og papp i veggen. Tilbygget er ført opp i LECA-stein.

4. Verdiforringelse fordi ny hensiktsmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.

5. Verdiforringelse p.g.a. badeforbudet og vanskeligere fiskekultivering.

6. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 1 da med påstående hytte. Enhver videre utbygging vil være hindret dels av veiklausuleringen og dels ved nærhet fra nabogrense.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 315, gnr. 45, bnr. 35: Louis Heen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
1. Verdiforringelse fordi garasje ikke kan føres opp på eiendommen.
2. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.
3. Verdiforringelse fordi hytten ikke kan ombygges påbygges eller tas i bruk som helårsbolig.
4. Verdiforringelse fordi ny hensiktmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
5. Verdiforringelse p.g.a. badeforbudet og vanskeligere fiskekultivering.
6. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 1 da med påstående liten hytte.

Retten antar at eieren ikke lider tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst. nr. 316, gnr. 45, bnr. 45: Ragnvald Lande m.fl.:

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 17 da og ubebygget.

Retten antar at arealet ikke ville ha hatt særskilt tomteverde selv om klausuleringen var tenkt borte. Innløsning kan derfor ikke tillates. For øvrig antar en at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 317, gnr. 45, bnr. 48: Thomas D.D. Brusdal.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Eksisterende bruk av hytte aksepteres i forhold til vannverket.

Spesiell påstand:
1. Verdiforringelse fordi huset ikke tillates utvidet vesentlig.
2. Verdiforringelse fordi bruken av huset ikke kan endres.
3. Verdiforringelse fordi ny hensiktmessig helårsbebyggelse ikke kan føres opp på tomten.
4. Verdiforringelse pga. badeforbud og vanskeligere fiskekultivering.
5. Erstatning for påførte omkostninger ved påbudet om offentlig renovasjon mot avgift.

Eiendommen er på 0.75 da med påstående bygning som av eieren i mange år har vært benyttet som helårsbolig.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 318, gnr. 45, bnr. 3: Thomas Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand.

I. Erstatning for redusert adgang til tomtesalg og salg av tomter i 100 meter beltet, teig I, hytter i teig III.

II. Innløsning av grunnen — ca. 1,5 dekar, subsidiært erstatning for tap oppstått ved at påtenkt salg til varehuskjede i Oslo, teig I eller liknende firma, ikke kan gjennomføres.

III. Verdiforringelse på grunn av

a. Innskrenkning i kjøperklientellet, jfr. servitutt nr. 4 og 5.

b. Forbud mot oppføring av naust og eller garasje på fremtidige parseller.

c. Forbud mot- innskrenket adgang til bading i Brusdalsvatnet, fremtidige parseller.

d. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske,- jfr. servitutt nr. 15 og 12.

e. Driften av eiendommen ikke kan endres vesentlig, — at fleskeproduksjonen er begrenset og fordi gjenopptakelse, nyanlegg og eller utvidelse av pelsdyrfarmer og hønseri er forbudt.

f. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse prgr. 6 C.

Eiendommen er et gardsbruk som har 909 da liggende innenfor nedbørsfeltet fordelt på 8 teiger. Det er opplyst av eieren at han sammen med takst nr 325 A forhandlet med en varehuskjede i Oslo om salg av 15 + 15 da. Forhandlingene førte imidlertid ikke til noe resultat.

Retten antar at den mulige kjøper ikke ville ha fått anledning til å bebygge arealet til sine formål. Innløsningspåstanden kan derfor ikke tas til følge.

Fire av teigene ligger i bratt fjell på sydsiden av vannet, og er fra naturens side ubebyggelige. Også forøvrig antas forholdet å være at eieren ikke vil lide tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 319, gnr. 45, bnr. 43: Ole K. Sorte.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 3 da og ubebygget.

Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt noen særskilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte. Innløsningspåstanden kan derfor ikke tas til følge. For øvrig antas eieren ikke å lide tap som følge av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 320, gnr. 45, bnr. 17 og 49: Johan Nordang.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 209.

Det påståes innløsning av et areal på ca. 3 da.

Eiendommen er på 5—6 da med nyere enebolig samt en gammel hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. Heller ikke antas noen del av eiendommen å ville ha hatt særskilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 321, gnr. 45 , bnr. 47: Televerket.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 0.2 da med påstående anleggskiosk.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 322, gnr. 45, bnr. 7: Rolf Giske.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 239 samt påstand om innløsning av 3 da.

Eiendommen er på 6 da, beliggende ved vannet og med påstående hytte.

Retten antar at eiendommen ikke ville ha hatt særskilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte.Heller ikke antar en at eieren vil lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Innlosning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 323, gnr. 45, bnr. 12: Hans Giørtz.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 239.

Eiendommen er på 1.8 da med påstående hytte ved vannet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 324, gnr. 45, bnr. 9: Per Giørtz.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Påbegynt garasje tillates fullført.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 209 med påstand om innløsning av ca. 2.5 da.

Eiendommen er på 6 da med påstående eldre hytte.

Retten antar at ingen del av eiendommen ville ha hatt særskilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte.Heller ikke antar en at eieren lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Innlosning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 325 A, gnr. 45, bnr. 2: Harald K. Sorte.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Erstatning for redusert adgang til tomtesalg.

II. Innløsning av grunnen — ca. 15 dekar, subsidiært erstatning for tap oppstått ved at påtenkt salg til varehuskjede i Oslo eller liknende firma ikke kan gjennomføres.

III. Verdiforringelse på grunn av

a. Innskrenkning i kjøperklientellet, jfr. servitutt nr. 4 og 5.

b. Forbud mot oppføring av naust og/eller garasje på framtidige parseller.

c. Forbud mot- innskrenket adgang til bading i Brusdalsvatnet, fremtidige parseller.

d. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket samt vanskeliggjort fiske, —jfr. servitutt nr. 15 og 12.

e. Driften av eiendommen ikke kan endres vesentlig, (at fiskeproduksjonen er begrenset og fordi gjenopptakelse, nyanlegg og/eller utvidelse av pelsdyrfarmer og hønseri er forbudt.

f. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausulbestemmelse prgr. 6 C.

Eiendommen er et gårdsbruk med 823 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 7 teiger derav 35 da dyrket. Her er påstående våningshus og driftsbygninger. Eieren forhandlet i 1970 sammen med takst nr. 318 om salg til en kjedeforretning av 15 + 15 da. Forhandlingene førte ikke frem, uten at grunnen er nærmere opplyst. Tre av teigene er beliggende på sydsiden av vannet i bratt fjellterreng som fra naturens hånd er ubebyggelige.

Retten antar at ingen del av eiendommen ville ha hatt særskilt tomteverdi om klausuleringen var tenkt borte. Heller ikke antas eieren å ville lide tap på grunn av klausuleringen.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 325 B,gnr. 25, bnr. :Dagny Hauge-Nilsen.

Prosessfullmektig:H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 209.

Eiendommen er en tomt på 1 da med påstående hytte. Tinglyst hjemmel er enda ikke ordnet.

Retten behøver ikke ta standpunkt til om bygningen i forhold til klausuleringen skal bedømmes som helårsbolig eller hytte, da resultatet blir det samme i begge tilfelle.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 326, gnr. 45, bnr. 8: Sverre K. Nørve.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på 3/4 da med påstående helårsbolig.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 326 A, gnr. 45, bnr. ikke oppgitt: Arne Floyd Berge.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen er på vel et mål med påstående bolig under oppføring.Kommunen har ikke formulert noen spesiell skjønnsforutsetning, men retten går ut fra at klausuleringen ikke vil være til hinder for at bygningen gjøres ferdig.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 327, gnr. 45, bnr. 54: Kjell Juliebø.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Bygning under oppføring aksepteres som fremtidig helårsbolig i forhold til vannverket.

Ingen spesiell påstand.

Eiendommen er på 1,2 da med påstående bygg under oppføring.

Retten antar at eieren ikke lider tap.

Erstatning **0,-**.

Takst nr. 328, gnr. 45, bnr. 11: Bjørg O. Roth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Spesiell påstand.
Som takst nr. 209.
Eiendommen er på 1.8 da med påstående gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0.-.

Takst nr. 329, gnr. 45, bnr. 37: Kristian Juliebø.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Spesiell påstand:
Som takst nr. 209.
Eiendommen er på 1.35 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 330, gnr. 45, bnr. 27: Ruth Asbjørnsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Spesiell påstand:
Som takst nr. 209.
Eiendommen er på 2 da med påstående gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 331, gnr. 45, bnr. 26, :Gerd Benny Brusdal Berg.

Prosessfullmektig: Advokat Sandvig.
Spesiell påstand:
Verdiforringelse p.g.a klausuleringen.
Eiendommen er på 2 da med påstående bygning på 50 m2 i 1 1. 2 etasje. Retten behøver ikke ta standpunkt til om bygningen skal karakteriseres som helårsbolig eller hytte, idet resultatet blir det samme i begge tilfelle.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 332, gnr. 45, bnr. 18: Olger Stenvåg.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Ingen spesiell påstand.
Eiendommen er på 1,2 da med påstående helårsbolig som har vært benyttet som slik i en lengere årrekke.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 333, gnr. 45, bnr. 16: Alfred A. Eide.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Ingen spesiell påstand.
Eiendommen er på 0.6 da med påstående eldre våningshus.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 334, gnr. 45, bnr. 40 Bjarne Øvstegård.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 1 da med påstående helårsbolig.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 335, gnr. 45, bnr. 4: Jonas Brusdal.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 58 da og utgjør et gårdsbruk med bolig inneholdende 2 leiligheter og drifts-

bygninger. Klausuleringen tillater oppført inntil 5 boliger på eiendommen.

Retten antar at det i overskuelig fremtid neppe kan bli spørsmål om å utnytte eiendommen sterkere. En antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-

Takst nr. 336, gnr. 45, bnr. 52: Olav B. Brusdal.

Ingen prosessfullmektig:

Spesiell påstand:

«Forutsatt at Ålesund kommune gir dispensasjon fra klausuleringsbestemmelsene for Brusdalsvannet slik at jeg kan bygge hytte på «Olaplassen» uten at dette medfører noen reduksjon i mine rettigheter for øvrig frafaller jeg alle krav om erstatning for den verdiforringelse ekspropriasjonen har påført eiendommen.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det tillates oppført en sommerbolig i stedet for en helårsbolig.

Eiendommen er på 52 da og ubebygget. Etter den spesielle skjønnsforutsetning vil eieren kunne oppføre inntil 4 bolighus samt en sommerbolig på eiendommen.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 337, gnr. 45, bnr. 15 og 42: Lars K. Sorte.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Erstatning for redusert adgang til salg av tomter i 100 meter beltet, teig I.

II. Verdiforringelse på grunn av

a. Forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske,- jfr. servitutt nr. 15 og 12.

b. Driften av eiendommen ikke kan endres vesentlig, — at fleskeproduksjonen er begrenset og fordi gjenopptakelse, nyanlegg og eller utvidelse av pelsdyrfarmer og hønseri er forbudt.

c. Påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

d. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausulbestemmelse prgr. 6 C.

Eiendommene utgjør 2 teiger, en på 109 da beliggende i bratt fjellterreng på sørsiden av vannet, og en på nordsiden som strekker seg fra vannet opp til fjellet på 141 da. På sistnevnte teig står våningshus og driftsbygninger.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 338, gnr. 45, bnr. 50: Else Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 239.

Eiendommen er på 0.5 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 339, gnr. 45, bnr. 19: Ludvig Brusdals arvinger v/Louis Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 239.

Eiendommen er på 1 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 340, gnr. 45, bnr. 38: Perry Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 239.

Eiendommen er på 1 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 341 A, gnr. 45, bnr. 46 og 53: Alvhild Berger.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Innløsning jfr. brev dat. 1.8.1971:

Takstnummeret utgjør to ubebyggede teiger, 1 på 2,5 da ved vannet og 1 på 12,5 da i fjellet. Eieren har hatt plan om å oppføre en hytte på tomten ved vannet.

Hun har i den anledning engasjert arkitekt, som formentlig er sveitsisk. Hertil har hun angivelig hatt utgifter på norske kr. 3.900,-. Videre har hun angivelig hatt utgifter på n. kr. 250,- til utarbeiding av kart. Etter det opplyste er disse planer utarbeidet i 1966, men skrinlagt uten at grunnen er[9] nærmere opplyst. Det er ikke legitimert at eieren har søkt bygningsrådet om byggetillatelse. Retten finner det tvilsomt om eieren i 1966 eller senere ville ha fått byggetillatelse for en hytte. Under enhver omstendighet legger en avgjørende vekt på at arkitekthonoraret er ulegitimert, og det samme gjelder regningen i anledning kartlegging.

Retten antar at ingen av eiendommene ville ha hatt særskilt tomteverdi selv om en så bort fra klausuleringen. Vilkårene for innløsning foreligger derfor ikke. Heller ikke forøvrig antas eieren å lide tap.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 341 B, gnr. 45, bnr. 29: Andreas Eide

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz

Spesiell påstand:

Som takst nr. 210- idet der forlanges innløst ca. 2 da.

Eiendommen er på 4.6 da med påstående våningshus.

Retten antar at vilkårene for innløsning ikke foreligger, idet ingen del av eiendommen antas å ville ha hatt tomteverdi selv om klausuleringen var tenkt borte. Heller ikke for øvrig antas eieren å lide tap.

Innløsning tillates ikke

Erstatning 0,-

Takst nr. 342, gnr. 45, bnr. 51: Oddvar Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Erstatning for redusert adgang til tomtesalg.

II. Verdiforringelse p.g.a.

a. Påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

b. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelse paragraf 6 C.

c. Kartutgifter Fjellanger kr. 100,80.

Eiendommen er ubebygget og utgjør 21 da. Der er fremlagt en utparselleringsplan som imidlertid ikke har vært forelagt for bygningsrådet. Arealet er uten vei, avkjørselstillatelse, kloakk og vann.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap p.g.a. klausuleringen. Legitimerte utgifter til kart (Fjellanger) erstattes under saksomkostninger med kr. 100,-

Erstatning 0,-

Takst nr. 343, gnr. 45, bnr. 5: Alesund Indremisjons forening.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Eksisterende spillvannsavløp tillates opprettholdt.
2. Eksisterende privet tillates opprettholdt.
3. Eiendommen tillates benyttet til samme virksomhet som hittil.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter gjenanskaffelsesverdien.

III. Subsidiært:

a. Verdiforringelse grunnet bruken av husene ikke kan forandres vesentlig.

b. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppførelse av naust.
d. Verdiforringelse på grunn av forbud mot innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
e. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.

Eiendommen er på 2 da med påstående hytte som inneholder 12 sengeplasser. Angående den virksomhet som foreningen driver i forbindelse med eiendommen, gjengis følgende fra dens brev av 22.9. 1971 til h.r. advokat Gjørtz:

Ålesund Indremisjons landsted Solheim i Brusdalen har vært brukt som utfluktsted for våre søndagsskoler og ungdomsforening. Disse arrangementer har samlet flere hundre barn og voksne.

Våre foreninger, sangkor, musikklag m.m. har også sine tilstelninger der, med samlinger på 40—50 personer.

Dessuten er det mye bortleid til speidergrupper og andre mindre lag. Landstedet brukes også ved større arrangement ved Frikirkens landsted, «Sommerro».

Vi har hatt planer om utvidelse av hytta, eventuelt helt nytt bygg, men arbeidet med disse planene stanset da byggeforbudet for Brusdalen kom.

Vi kan vanskelig tenke oss den fremtidige drift uten et slikt tilbud som Solheim i Brusdalen er for våre foreninger, barne- og ungdomsarbeide.

Det blir også vanskelig å klare seg i konkuransen med andre religiøse og humanitære organisasjoner, og vi er redd for en stagnasjon spesielt i barne og ungdomsarbeidet.

Det er jo dette arbeidet som for en stor del danner grunnstammen i vår forsamling.

Etter de spesielle skjønnsforutsetninger som kommunen har stillet opp antas det at foreningen ikke vil lide økonomisk tap p.g.a. klausuleringen. Den møte- og stevnevirksomhet som det har vært hittil kan fortsatt opprettholdes. Likeledes antas det av samme grunn at medlemmene kan bade i Brusdalsvannet i samme utstrekning som før. Til påstanden om erstatning for forbud mot naust bemerkes at naust er oppført på eiendommen. Heller ikke forøvrig antas eieren å lide økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-

Takst. nr. 344, gnr. 45, bnr. 21: Pål Paulsen.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes gitt dispensasjon for transport av tømmer med motordrevet farkost fra sydsiden av Brusdalsvannet og over dette takstnummer.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

Det utmåles dessuten erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan
1. Tas i bruk som helårsbolig.
2. Ombygges, påbygges, moderniseres og/eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

D. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til, bading i Brusdalsvatnet.

E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av naust og garasje.

F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, — jfr. servitutt nr. 15 og 12.

G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausulbestemmelsens paragraf 6 c.

Eiendommen er på 2 da med påstående hytte ved vannet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-

Takst nr. 345, gnr. 45, bnr. 22: Arne Kleive

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som for takst nr. 344.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 209.
Eiendommen er på 1.5 da med påstående hytte ved vannet. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning 0,-

Takst nr. 346, gnr. 45, bnr. 23: Einar Kleive.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som for takst nr. 344.

Spesiell påstand:
Som for takst nr. 344.
Eiendommen er på 0.7 da beliggende ved vannet og med påstående liten hytte. Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.
Erstatning 0,-

Takst nr. 347, gnr. 45, bnr. 6, 13 og 14: Frikirken.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Alternativ I:
1. Vannverket krever for sitt vedkommende ingen endring i det nåværende privetarrangement.
2. Eiendommen har i dag ikke spillvannsavløp. Nytt spillvannsavløp tillates ikke.
3. Eiendommen forutsettes tillatt benyttet til virksomhet som hittil. Stevner tillates ikke.

Alternativ II:
Som alternativ I, men slik at det tillates to stevner pr. år.

Eiendommen utgjør 15 da og er beliggende ved Brusdalsvannet. Det står her en eldre sommer bolig med grunnflate 17 x 5,5 m. Kjelleren og 1. etasje er innredet. Bygningen er i mindre god stand og har behov for adskillig vedlikeholdsarbeid. Det står på eiendommen også en eldre stallbygning. Videre er der opparbeidet fotballplass.

Eiendommen benyttes av Frikirkens Ungdomsforening til ungdomsleirer om sommeren samt til stevner. Foreningen har beskrevet sin virksomhet på stedet i brev av 17.9. 1971 til h.r. advokat Gjørtz. Fra brevet hitsettes:

Eiendommen ble innkjøpt i 1952. Det hadde i mange år vært klart at vår menighet måtte gå til innkjøp av et sted der vi kunne drive vår barne- og ungdomsvirksomhet på en mer effektiv måte. Tidligere var vi avhengige av å leie tilfeldige hytter og utfluktsteder og det var umulig å få noen kontinuitet i virksomheten, for ikke å snakke om fremgang og utvidelse. Når så «Sommerro» ble tilsalgs, var dette midt i blinken for oss. Stedet lå passende langt fra byen og hovedmenigheten, var ideelt m.h.t. størrelse og beliggenhet, der var anledning til bading og fiske, muligheter for teltslagning og idrettsaktiviteter o.s.v. Dertil var der brukbare hus, med muligheter til utvidelse. Den nødvendige kjøpesum ble ordnet ved stor innsats gjennom loddsalg, kollekter og gaver, og så måtte vi låne en del.

Der var mye å sette i stand, men det viste seg at også dette ble en del av vår ungdomsvirksomhet. Egne dugnadsturer og arbeidsleirer ble arrangert, et eget styre arrangerte det hele, og etter som årene gikk ble virksomheten på «Sommerro» ikke bare betraktet som en fritids-sak, den ble fullt og helt en del av vår menighets barne- og ungdomsarbeid som vi regnet og kalkulerte med når planene skulle legges både for sommer- og vinterhalvåret. Der var gutte- og jenteleirer, speidervirksomhet, juniorleirer, week-ends for ungdommer, utflukter St. Hans, påske o.s.v.. Dessuten hver tirsdag ettermiddag og kveld fra begynnelsen av mai og til begynnelsen av september ble våre ungdomsmøter lagt til Sommerro der det ble gitt anledning til lek, idrett, gruppesamvær, foruten vanlige møter. Vi må også nevne at søndagsskoleutfluktene var en selvfølge hit. Også stevner av andre kategorier blir arrangert på Sommerro, f. eks. kvinnestevner og er flere dager.

Da vi kjøpte stedet, hadde vi mange barn i vår søndagsskole i byen, men det var vanskelig å beholde dem utover 14-årsalderen, derfor var vi svært få unge i menigheten og ungdomsforeningen. Straks de unge kom opp i Ten-årene forsvant de til andre organisasjoner og klubber,

m.v. f. eks. idrettsorganisasjonene og lignende, som alle kunne by frem et friskere miljø p.g.a. sine turer og hytter. Ettersom Sommerro ble et begrep, snudde strømmen seg sakte men sikkert, og vi kan idag vise til resultater som vi i 1952 ikke kunne tenke oss. Vi vil nevne at på tirsdagskveldene om sommeren er der oftest 80 — 100 ungdommer tilstede, der er faktisk ikke plass nok for alle i peisestua. Fra disse unge har vi kunnet rekruttere medlemmer til andre virkegrener f. eks. vårt ungdomskor som teller ca. 35 medlemmer, og vår musikkforening med ca. 25.

Det ble tidlig klart for oss at stedet måtte bygges ut for å imøtekomme den økende virksomheten. Det ble bl.a. utarbeidet planer der nye bygg med vaskerom og toaletter ble tegnet inn. Vanskeligheten var jo finansieringen, og det ble søkt Feriefondet om støtte, men der kom dessverre avslag. Planene ble ikke lagt bort, der ble saget ned en hel del tømmer på eindommen, og materialen er tanken å bruke til utvidelsen, vanskeligheten er som sagt finansieringen.Vi har fått henvendelse fra styret i Vestre Presbyterium av Frikirken om samarbeid når det gjelder felles leirsted for Frikirken på Sunnmøre. Denne sak er heller ikke kommet i orden enda, og Sommerro er et naturlig prosjekt i denne forbindelse, men foreløpig er dette da usikkert p.g.a. vannverksplanene.

Når det gjelder virksomheten på Sommerro, så må vi også nevne at Vågnes Frikirkemenighet i Langevåg benytter stedet i ganske stor grad. Foruten søndagsskoleutfluktene, der det kan være opptil 400 personer tilstede, så brukes stedet til lørdags- og søndagsturer for ungdom i Vågnes-distriktet. Der drives også et blomstrende ungdomsarbeid. Vågnes og Ålesund Frikirkemenigheter har i alle år hatt felles forstander. Virksomheten er nå blitt så stor at vi har ansatt både Forstander og hjelpeforstander for å kunne ivareta alle oppgaver som blir lagt i vår vei, og vi er overbevist om at vårt utfluktssted Sommerro er en av grunnene til at vi etterhvert er blitt så mange at vi må ha 2 mann til å ta seg av den mangfoldige virksomheten.

Vi ser det slik at vi trenger Sommerro som aldri før, og vi trenger å ha mulighetene for å utvide virksomheten og bygningene der. Det er ikke nok for oss å holde et visst lavmål av virksomhet i gang, vi må alltid ha utvidelse for øye. Skulle derfor det legges hindringer i veien for videre ekspansjon, må vi sette fram krav om full innløsning av hele eiendommen, slik at vi kan bli i stand til å skaffe oss et like godt egnet sted og i rimelig nærhet av byen.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus-helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter gjenanskaffelsesverdien.

Subsidiært:

a. Verdiforringelse grunnet bruken av husene ikke kan forandres vesentlig.

b. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppførelse av naust.

d. Verdiforringelse på grunn av forbud mot-innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

e. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i.h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.

Etter den spesielle skjønnsforutsetning kan eiendommen fortsatt benyttes til den virksomhet som foreningen tidligere har drevet der, med unntak av stevner.

Av Frikirkens Ungdomsforenings fremstilling som er gjengitt ovenfor, og som en legger til grunn, fremgår det at virksomheten består i at man i sommertiden har ungdom til leirskole på stedet med full pensjon. I tillegg holdes det på tirsdagskveldene om sommeren stevner hvor 80 — 100 ungdommer er til stede. En forstår dette derhen at der da i tillegg til de ungdommer som har pensjon på stedet, og hvis antall etter sengeplassene å dømme kan dreie seg om ca. 20, kommer i tillegg 60 a 80 ungdommer reisende for å delta i stevnet. Disse tilreisende forlater stevnet samme dag.

I tillegg til de her nevnte stevner oppgir foreningen at det holdes søndagsskoleutflukter der det kan være opptil 400 personer til stede. Det er ikke angitt hvor mange av disse stevner som holdes i året. Ytterligere er oppgitt at Vågnes Frikirkemenighet i Langevåg benytter stedet i ganske stor grad.

Retten antar at forbudet mot avholdelse av disse stevner griper så vidt alvorlig inn i foreningens virksomhet på stedet at eiendommen «blir vesentlig forringet i brukbarhet for eieren», jfr. vassdragslovens paragraf 132, punkt 4. Foreningen har et ideelt og ikke direkte noe pekuniært formål. Det kan imidlertid ikke være avgjørende, hvor retten som her går ut ifra at en vesentlig del av foreningens ideelle virksomhet må stanse p.g.a. ekspropriasjonen.

Retten antar derfor at foreningen har krav på innløsning i samsvar med sin prinsipale påstand.

En takserer hovedbygningen til gjenanskaffelsesverdi, men gir behørig fradrag for minsket vedlikehold og forlenget levetid av en ny bygning. Den gamle stallbygning er ikke i bruk, og eieren har ikke krav på erstatning etter gjenanskaffelsesverdi av denne grunn. Stallbygningen antas ikke å ha noen verdi. Tomten vurderer en til salgsverdi.

Innlosningssummen settes til kr. 130 000,-. Ålesund kommune plikter å innløse eiendommene for **kr. 130 000,- etter begge alternativ.**

Takst nr. 348, gnr. 45, bnr. 34: Astrid E. Marstrander.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges eiendommen, og da særlig
A) Tapt adgang til salg av en hyttetomt til familiemedlem.
B) Forbudet mot å ombygge-selge hytten som står på eiendommen til helårsbolig, samt klausul 8c og 9.
Eiendommen er beliggende ved vannet, utgjør 2 da med påstående gammel hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen og henviser til de generelle premisser.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 349, gnr. 45, bnr. 25: Johannes Aarseth.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet etter klausul nr. 2, 10 og 11, således bl.a.:
Prinsipalt: Eiendommen innløses mot full erstatning.
Subsidiært: Eiendommen innløses mot full erstatning etter salgsverdi.
Atter subsidiært: Det tilkjennes erstatning for grunnens verdi som byggegrunn før klausuleringen med fradrag for grunnens bruksverdi etter klausuleringen.
Eiendommen er på 2,1 da med påstående naust.
Retten antar at eiendommen ikke blir verdiforringet p.g.a. klausuleringen. Innløsning tillates ikke. En antar forøvrig at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 350, gnr. 45, bnr. 32: Birgitte Nålsund.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes gitt tillatelse til gjenoppføring av delvis nedblåst naust.

Spesiell påstand:
a) Tapt adgang til salg av en hyttetomt til familiemedlem.
b) Forbudet mot å ombygge-selge hytten som står på eiendommen til helårsbolig, samt klausul 8c og 9.
Eiendommen er på 3,4 da med påstående hytte.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 351, gnr. 45, bnr. 31: Ingeborg Fanneløp.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges spesielt klausul 1, 2 og 10.
Eiendommen er på 3,6 da, ubebygget og ligger ved vannet.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 352, gnr. 45, bnr. 20 og 39: Torstein K. Fanneløp.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
a) Tapt adgang til salg av en hyttetomt til familiemedlem.

b) Forbudet mot å ombygge-selge hytten som står på eiendommen til helårsbolig, samt klausul 8 c og 9.

Eiendommen er på 2 da med påstående hytte.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 353, gnr. 45, bnr. 30: Per Fammenel.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

a) Tapt adgang til salg av hyttetomter.

b) Kjøpelyte for de hytter som står på eiendommen, herunder klausul 8 c og 9.

Eiendommen er på 5 da beliggende ved vannet og med påstående 2 hytter.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 354, gnr. 45, bnr. 24 og 33: Ålesund og Sunnmøre Døveforening.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Vannverket krever for sitt vedkommende ingen endring i det nåværende privetarrangement.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:

Innløsning av hele eiendommen og full erstatning etter

a) gjenanskaffelsesverdi for hytten.

b) omsetningsverdi for tomtegrunnen.

Subsidiært:

Erstatning for verdiforringelse p.g.a. de klausuler som pålegges eiendommen, og da særlig forbudet mot ombygging av hytten til helårsbolig-vesentlig utvidelse av hytten, anlegg av campinghytter samt drift av eiendommen i samsvar med skisserte planer fra eieren.

Eiendommen er på 6,6 da med påstående hytte på 66 kvm.

I en ikke underskrevet og ikke datert redegjørelse, dok. 108, har foreningen redegjort for sine utvidelsesplaner.

Herfra siteres:

Bygging av ny trapp til vannet, og nytt båtnaust med senkbar kai. Kaien bygges slik at den kan heises opp for vinteren. Installering av lys for naustet og kaia.

Da vi nå har fått vannpumpe med motor i kjelleren, har vi tenkt å bygge bad og badstu i kjelleren.

Likeså kjølerom for matvarer med videre. Vestsiden av feriehytta utvides med 50 kvm til stue.

Drenering og planering av utmarka til campingplass. I første omgang bygge ut 4 campinghytter for familier. Innlagt vann til hyttene fra feriehytta. Trapp fra hyttene ned til vannet. Vest for hyttene lekeplass for barna. Ny port og gjerde rundt eiendommen. Østsiden av porten planering for bilparkering. Utvidelse av uthuset til oppbevaring av materialer og ombygging av W.C. for damer og herrer.

En utvidelse av hytten med en stue på 50 kvm antas å kunne foretas uten hinder av klausuleringen. Bygging av 4 campinghytter samt innlegging av bad og W.C. vil være forbudt etter klausuleringen, men retten antar at det heller ikke uten klausulering ville blitt gitt tillatelse til dette. Den nåværende virksomhet kan fortsette som før, bortsett fra bading som formentlig spiller en helt underordnet rolle.

Innløsning tillates ikke.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 355, gnr. 36, bnr. 1: Martinius Glomseth.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen har 25 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 2 teiger. Disse teiger har sin største utstrekning på den annen side av nedbørsfeltet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 356, gnr. 36, bnr. 2: Fredrik O. Utvik.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen har en teig på 27 da innenfor nedbørsfeltet. Det er en fjellteig.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 357, gnr. 35, bnr. 1: Petter H. Ekroll.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Erstatning fordi industri, servicefunksjoner, m.v. overhodet ikke kan anlegges i området. Særlig området langs gamle riksveg er spesielt egnet for slike formål. Det er press for å få slike tomter.

2. Erstatning fordi bare 1/10 av området kan nyttes til boliger. Størsteparten av området utenom det mest sentrale (jfr. foran) vil egne seg til tett boligbebyggelse.

3. Erstatning fordi kjøperklientellet på de tomter som kan bebygges vil bli meget innskrenket og muligens falle helt bort.

4. Erstatning fordi den utbygging som tillates vil bli forsinket i forhold til den utbygging som ville ha funnet sted uten anlegg av vannverk.

Eiendommen er et gårdsbruk som ligger ved Ellingsøyfjorden og som har en ubebygget teig på 271 da beliggende i nedbørsfeltet.

Eierens sønn, fylkesarkitekt Ekroll som har møtt under skjønnet har ment at her er betydelige utbyggingsmuligheter, dels for boliger og dels for industri. Han har i den anledning utarbeidet en redegjørelse vedrørende renseanlegg, hvorfra siteres:

«En enkel septiktank må en regne med koster i dag (1971) i Molde mellom 2.000 og 3.000 kr. etter størrelse på frakt, fjellsprenging eller ikke etc. og i Ålesund sikkert noe tilsvarende.

Det mest interessante her er at enkel mekanisk rensing for 400 personer koster det samme som full-biologisk rensing med fosforreduksjon for 1200 pers. (kjemisk rensing), 325 kr. mot 350 kr. pr. person eller 1000 kr. mot 1050 kr. pr. familie og at dette er vesentlig mindre enn hva en vanlig «familieseptiktank» koster, selv om septiktanksystemet i praksis omtrent ikke virker. Som en ser av neste avsnitt kan en regne 1970—71 prisnivået for et biologisk til å ligge på ca. 500 kr. pr. person når anlegget dimensjoneres for 600 personer. Dette er ikke mer enn prisstigningen fra 1967 til 1970 m.v. skulle tilsi, og vurderingen foran skulle derfor fremdeles være relevant i saken. Det er altså viktig for å få en rimelig pris pr. husstand at en kan bygge ut til relativt mange husstander.

Nytt renseanlegg på Grøa i Sunndal var kalkulert til kr. 250.000,-. Anlegget som er et **biologisk** renseanlegg har en kapasitet for 600 mennesker (200 familier) når drenering holdes utenfor (separat kloakkanlegg der alt kommer med fra husholdningen, men ikke drenering og overvann). Det ble tatt i bruk i des. 1970 og når en nå tar alle kostnader med kommer hele anlegget på noe under kr. 300.000,-. Teknisk sjef Bakken i Sunndal sier at de ikke regner dette for å være dyrt, og er både økonomisk og i praktisk effektivitet langt å foretrekke for septiktank for hvert hus. Driva nyttes som vasskilde nedenfor anlegget uten at helsemyndighetene har betenkeligheter av den grunn. Denne saken er behandlet etter den nye lov om vannforurensing, opplyser teknisk sjef, selv om søknaden er blitt behandlet før lovvedtak. Det er også under planlegging nytt renseanlegg for 2 000 mennesker på andre siden av Driva på Grøa.

Angående utbygging i Brusdalen opplyser ordfører Valle at Ørskog først har utarbeidet soneplaner for de større tettsteder, men at en nå er begynt på planer for de mindre steder. Plan for Valleområdet er under arbeid, plan i Engesetdalen påbegynt og Brusdalen ville naturlig stått for tur nå hvis ikke usikkerheten med vannforsyning etc. var kommet i vegen.»

Dette er det eneste tilfelle hvor eieren under skjønnet har hevdet at kloakkeringsproblemene kan løses ved avløp til Brusdalsvannet gjennom renseanlegg. De tekniske og økonomiske spørsmål i forbindelse med slike fellesanlegg har imidlertid ikke vært sakkyndig utredet under forhandlingen, heller ikke er det utredet hvilke almene problemer slike renseanlegg med avløp i Brusdalsvannet ville ha kunnet skape. Det er fremlagt kurver som viser kostnaden av slike renseanlegg basert på vannkapasitet. Det er derimot ikke gitt noen sakkyndig utgreiing av virkningsgraden av de forskjellige former for renseanlegg som kan komme på tale, og hvorav det mest avanserte er anlegg med mekanisk, kjemisk og biologisk rensing.

Skjønnsretten sitter ikke inne med tilstrekkelig kunnskap til å kunne vurdere hvorvidt et større eller mindre felles renseanlegg uten hensyn til vannverk ville ha vært realiserbart og forsvarlig.

Takstnummeret kan uten hinder av klausuler ingen bygge inntil 27 eneboliger i nedslagsfeltet. Utbyggingsmulighetene av eiendommen innenfor nedslagsfeltet er forøvrig naturlig begrenset av de topografiske forhold. En eventuell utbygging måtte formentlig ha vært foretatt i samar-

beid med naboen i ost. Det er ikke fremkommet noen antydning om at et slikt samarbeid er innledet. Heller ikke foreligger noen form for planlegging, eller noe utkast til reguleringsplan for området. Ei heller er det utarbeidet kalkyler over kostnader til vei, vann og kloakk og ei heller foreligger noen finansieringsplan. Det er ikke under forhandlingen opplyst at det har forekommet noe salg av tomter i strøket, og retten går ut fra at det for tiden ikke er noen merkbar etterspørsel etter tomter til industri eller boliger her.

Til alle disse vanskeligheter kommer vanskeligheten med å skaffe avkjørsel til den nye E-69. Det var i og for seg tenkelig at man til et større boligområde kunne få avkjørsel til den gamle riksvei. Der denne munner ut i den nye riksvei antar retten at det ikke ville bli tillatt med en avkjørsel i form av plankryss. Ut i fra de formål som den nye Europavei skal tjene, antar en at det fra veimyndighetenes side ville ha blitt stillet krav om tosidig avkjørsel med under- eller overgang, noe som vil falle særdeles kostbart. Dette er utgifter som man videre ikke kan regne med at det offentlige ville ha påtatt seg.

Etter en samlet vurdering antar retten at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 358, gnr. 35, bnr. 2: Johan Innvik.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Erstatning fordi industri, servicefunksjoner m.v. overhodet ikke kan anlegges i området.
2. Erstatning fordi bare 1/10 av området kan nyttes til boliger. Arealet kunne naturlig ha vært utnyttet til tett bebyggelse i sammenheng med de omkringliggende arealer. På grunn av den sterkt reduserte utnyttelsesgrad, er det tvilsomt om det overhodet vil kunne komme en sammenhengende bebyggelse frem til denne eiendommen.
3. Erstatning fordi utbygging av 1/10 av området vil bli umulig eller uforholdsmessig kostbart. Ved utbygging risikerer eier å måtte føre veg og ledninger gjennom lengre ubebodde områder, hvilket i uforholdsmessig grad kan fordyre utbyggingen.
4. Erstatning fordi den utbygging som engang kanskje kommer blir betydelig forsinket på grunn av klausuleringene og gjennomføringen av disse.

Eiendommen er et gardsbruk under Innvik ved Ellingsøyfjorden. 356 da ligger innenfor nedbørsfeltet. Det er et ubebygget skog og heiområde.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen. En henviser til foregående takstnummer samt til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 359, gnr. 33, bnr. 1: Peter L. Digernes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gjørtz.

Spesiell påstand:

Redusert adgang til tomtesalg.

Eiendommen har 184 da innenfor nedbørsfeltet. Dette er et ubebygget skogområde med adskillig fjell.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen. En henviser til takst nr. 357 og til de generelle premisser.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 360, gnr. 32, bnr. 2: Harald Klokk.

Ingen prosessfullmektig.

Arealet er et skog- og fjellområde som har 45 da innenfor nedbørsfeltet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 361, gnr. 31, bnr. 2: Olav Svorte.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for tapt mulighet for utparsellering salg, bortleie og bortfeste av tomter til hytter, friluftsrestaurant, turisthytter, kiosker, lagshus, stevneområder m.v..

2. Erstatning for at eier med familie ikke får føre opp hytter-sportshus i området, men må kjøpe tomter annet steds.
3. Erstatning for at området i fremtiden ikke vil kunne utnyttes i industrielt øyemed.

Eiendommen har 3 teiger innenfor nedbørsfeltet på tilsammen 58 da. De utgjør skog- og fjellområde og strekker seg over på den annen side av vannskillet.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 362, gnr. 9, bnr. 1: Johan B. Glomseth.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 361.

Eiendommen har 4 teiger innenfor nedbørsfeltet som tilsammen utgjør 62 da. De utgjør et ubebygget skog- og fjellområde.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 363, gnr. 11, bnr. 1: Ålesund brannkorpsforening.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 361.

Eiendommen har 76 da innenfor nedbørsfeltet bestående av 3 teiger ubebygget fjell og heiområde.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 364, gnr. 11, bnr. 2: Amund Yttarvik m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 361.

Eiendommen har 30 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 3 teiger, som er ubebyggede skog- og fjellteiger.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 365, gnr. 10, bnr. 1: Einar O. Glomseth.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 361.

Eiendommen har 28 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 2 teiger som består vesentlig av fjell.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 366, gnr. 9, bnr. 4: Peter O. Glomseth.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:

Som nr. 361.

Eiendommen har 48 da innenfor nedbørsfeltet fordelt på 2 teiger som er fjell.

Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.

Erstatning 0,-.

Takst nr. 367, gnr. 9, bnr. 3: Bernt O. Glomseth.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell påstand:
Som nr. 361.
Eiendommen har 33 da innenfor nedbørsfeltet som er to fjellteiger.
Retten antar at eieren ikke lider tap på grunn av klausuleringen.
Erstatning **0,-**.

Takst nr. 368: A.S Aardal og Sunndal Verk.

Takstnummeret gjelder selskapets kalkrettigheter på diverse bruk under gnr. 21, 22, 23, 24 og 25.
Partene er under skjønnsforhandlingen kommet overens om følgende:
Saksøkeren og A.S Aardal og Sunndal Verk er enige om å be behandlingen av takstnr. 368 utsatt til fortsatt behandling senest 2.1. 1974.
Begjæringen tas til følge, jfr. lov av 23.10. 1959 paragraf 21.

Vannledningsskjønnet

Takst nr. 501, gnr. 6 og 7: Emblem og Emblemsvåg felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Bøhler.

Spesiell påstand:
Full erstatning.
Grøftelengden over eiendommen er 1130 m. Ledningen går dels over mark som kan brukes til planting og i mindre utstrekning gjennom skog.
Erstatning **kr. 1.700,-**.

Takst nr. 502, gnr. 27, bnr. 3: Petter Frostad.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausulbeltet.
2. Erstatning for trær fjernet i samband med anleggsarbeide.
3. Ulempeerstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
4. I medhold av vassdragslovens paragraf 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takstnummer.

Ledningen har en lengde av 330 m over denne eiendom. Her er plantemuligheter, men ubetydelig med påstående skog.
Grøften går delvis gjennom området klausulert ved høyspentlinje.
Erstatning **kr. 500,-**.

Takst nr. 503, gnr. 27, bnr. 15: Signe Knutsen.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Ålesund kommune anlegger ny vanngrøft fra ledningsbeltet og til bekken øst for hytten for bortledning av overvann fra ledningsbeltet.
2. Skjønnsretten tar standpunkt til hvorvidt det er forvoldt anleggsskader på eiendommen og utmåler eventuell erstatning for disse. Herunder tas hensyn til bruk av adkomstvei over eiendommen utenom anleggsbeltet.

Ledningen har en trase på 220 meters lengde over denne eiendom. Det er fjernet skog i ledningsbeltet i 8 meters bredde, og til dels mere. Skogen bestod av glissen blandingsskog. Det kvantum skog som er fjernet har under forhandlingen ikke kunnet oppgis av noen av partene.
Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen, for fjernet skog, samt for anleggsskader.
Erstatning **kr. 800,-**.

Takst nr. 504: gnr. 27, bnr. 1 og 2: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: Advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeerstatning for ikke tilfredsstillende planeringsarbeider.
4. 25% tillegg, jfr. vassdragslovens paragraf 134 nr. 1.

Ledningen har her en lengde på 370 m. Den går gjennom glissen furuskog og et lite stykke gjennom plantefelt. Retten tilkjenner erstatning for fjernede trær, klausulering, samt for visse anleggsskader.

Erstatning **kr. 850,-.**

Takst nr. 505, gnr. 27, bnr. 13: Anna Øvrevoll og Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Som nr. 504.

Ledningen har en lengde av 145 meter over eiendommen.

Retten tilkjenner erstatning for fjernede trær, klausulering og for visse anleggsskader.

Erstatning **kr. 350,-.**

Takst nr. 506, gnr. 27, bnr. 45: Harry Jensen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2. Ulempeserstatning for arbeid med finplanting og tilsåing.
3. 25% tillegg til erstatningen etter vassdragslovens paragraf 134, nr. 1.

Ledningen har en lengde på 40 m over denne eiendom.

Retten tilkjenner erstatning for fjernede trær, for klausuleringen, samt for visse anleggsskader.

Erstatning **kr. 100,-.**

Takst nr. 507, gnr. 27, bnr. 46: Kristine Hansen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:

Som nr. 504.

Ledningen går over denne eiendom i en lengde av 40 meter. Retten tilkjenner erstatning for fjernede trær, klausulering, samt visse anleggsskader.

Erstatning **kr. 100,-.**

Takst nr. 508, gnr. 27, bnr. 29: Sverre Brogstad.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetnings:

Oppført garasje uten støpt gulv kan i forhold til vannverket bli stående. Kommunen forbeholder seg rett til å foreta nødvendig tilsyn og reparasjon av ledningen under garasjen.

Spesiell påstand:

Erstatning for klausuleringsbelte samt 25% tillegg.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 14 meter. Plen og vei ble her opprotet ved gravearbeidet, og retten tilkjenner erstatning herfor.

Erstatning **kr. 100,-.**

Takst nr. 509, gnr. 27, bnr. 12: Bjarne Øvrevoll.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 230 meter. Det meste er her planteskog, som til dels er fjernet i større bredde enn 8 meter. Eieren kan ikke som tidligere fritt kjøre med traktor over traseen, men må passere denne på spesielle punkter, som på forhånd må være forsterket av kommunens folk. Retten tilkjenner erstatning for disse ulemper, for fjernede trær, samt for klausulering og anleggsskader.
Erstatning **kr. 1.200,-.**

Takst nr. 510, gnr. 27, bnr. 11: Rolf Spjelkavik m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 185 meter. Eieren får de samme ulemper som foregående takstnummer. Retten tilkjenner erstatning for disse ulemper, for fjernede trær, for klausulering og for visse anleggsskader.
Erstatning **kr. 1.050,-.**

Takst nr. 511, gnr. 27, bnr. 10: Bernt Solvang m. fl..

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Ledningen går i 120 meters lengde over eiendommen. Det er her skogsmark og delvis plantefelt. Ledningen følger ved siden av den gamle ledningstrasé. Retten tilkjenner erstatning for fjernede trær, for klausulering, samt for anleggsskader.
Erstatning **kr. 850,-.**

Takst nr. 512, gnr. 27, bnr. 49: Rolf Johan Rødseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Alesund kommune sørger for at bytesteinene for eiendommene blir satt på plass.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for ikke tilfredsstillende planeringsarbeider.
4. 25% tillegg, jfr. vassdragslovens paragraf 134, nr. 1.
5. Erstatning for vannsig fra grøfta og inn i kjeller.

Vannledningen går over eiendommen i en lengde av 25 meter. Den er lagt like bak nåværende hytte, og har ført til vannsig inn i kjelleren. Retten tilkjenner erstatning for drenering og fremføring av grøft fra baksiden og til forsiden.
Erstatning **kr. 500,-.**

Takst nr. 513, gnr. 27, bnr. 9: Bernt Solvang m. fl.:

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 135 meter. Grunneieren har selv tatt hånd om de trær som stod i rydningsgaten. Retten tilkjenner erstatning for anleggsskade som her er relativt betydelig p.g.a. stort ryddebelte samt for klausulering.
Erstatning **kr. 650,-.**

Takst nr. 514, gnr. 27, bnr. 8: Ragna Hagen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Ålesund kommune forplikter seg til å utbedre vannskader over eiendommen i den utstrekning dette tidligere er lovet av representanter for kommunen.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 130 meter. Det er her fjernet noe skog, vesentlig blandingsskog, og retten tilkjenner erstatning for det, samt for klausuleringen.
Erstatning **kr. 400,-.**

Takst nr. 514 A, gnr. 27, bnr. 23: Peder Pettersen.

Ingen prosessfullmektig.
Ledningen har en lengde av 40 meter over eiendommen. Traséen er pent ordnet. Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen.
Erstatning **kr. 100,-.**

Takst nr. 515, gnr. 27, bnr. 24: Mathias Luthentun.

Prosess-fullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Grunneieren sørger selv for anlegg av grøft ved adkomstveien for bortledning av overvann. For dette tilkjennes erstatning.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 30 meter. Grunneieren må grave en grøft i ca. 10 meters lengde. Herfor, samt for mindre anleggsskader tilkjennes erstatning.
Erstatning **kr. 250,-.**

Takst nr. 516, gnr. 23, bnr. 6: Peter Hjellen.

Ingen prosessfullmektig:
Ledningen går over eiendommen i 50 meters lengde. Arealet er bratt og storsteinet men muligheter for planting. Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen.
Erstatning **kr. 100,-.**

Takst nr. 517, gnr. 22, bnr. 4: Magna Kjørstad.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for fjerning av skog i et 8 m bredt felt.
3. 25% tillegg etter vassdragslovens paragraf 134, nr. 1.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 50 meter.
Retten tilkjenner erstatning for klausulering samt for rydningsbelte.
Erstatning **kr. 100,-.**

Takst nr. 518, gnr. 25, bnr. 1 og 2: Gunnar Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 517.
Ledningen går over eiendommene i lengde av 150 m. Arealene er bratt ur med krattskog. Ledningen går mesteparten av strekningen i belte som er klausulert til fordel for høyspent linje.
Retten gir erstatning for klausuleringen.
Erstatning **kr. 250,-.**

Takst nr. 519, gnr. 26, bnr. 1: Ella Lillestøl Hole.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Kommunen foretar selv hogst i anleggsbeltet og beholder det som er hogget. Trær og virke under 0.025 kbm inngår i taksten. Trær over 0,025 kbm måles i baret av herredsskogsmesteren etter tømmermålingens gjeldende regler. Skjønnsretten fastsetter ikke erstatning for slikt virke, idet dette betales etter gjeldende pris på avvirkningstiden på hvert sortiment.Derimot fastsetter skjønnsretten de driftsomkostninger pr. kbm som eksproprianten kan fratrekke. Utgifter ved måling er grunneieren uvedkommende.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausulbeltet og ulempeerstatning på grunnlag av skoggrunnverdien.
2. Erstatning for ulemper ved trafikk til og fra ledningstraséen, ved ettersyn, reparasjoner o.l..

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 400 meter. Det er her voksterlig skog. Ledningen er enda ikke bygget. Retten legger til grunn at det ikke vil bli ryddet anleggsveier i området utenom det 8 meters rydningsbeltet som vil bli anlagt i ledningstraséen. For virke under 0.025 kbm, kantskader og klausulering tilkjennes erstatning.
Erstatning **kr. 1.000,-.**
Driftsutgiftene ansettes til kr. 40,- pr. kbm.

Takst nr. 519 A, gnr. 25, bnr. 1: Olav Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 519.

Spesiell påstand:
Erstatning for klausuleringsbelte og 25% tillegg.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 225 m. Det er her bra bestand av furuskog. Retten fastsetter erstatning for virke under 0,025 kbm, kantskader samt klausulering. Med hensyn til anleggsveier legger en samme forutsetning til grunn som ved foregående takstnummer.
Erstatning **kr. 600,-.**
Driftsutgifter ansettes til kr. 40,- pr. kbm.

Takst nr. 520, gnr. 24, bnr. 1: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 519.

Spesiell påstand:
Erstatning for klausuleringsbelte med 25% tillegg.
Teig 1:
Ledningen går i en lengde av 100 meter over eiendommen. Det står her voksterlig skog. Retten tilkjenner erstatning for virke under 0.025 kbm, for klausulering, og kantskader.

Teig 2:
Ledningen går over teigen i en lengde av 155 m. Området ligger utenfor nedbørsfeltet og er velegnet til byggeformål.
Retten antar at ledningen vil innebære visse ulemper, eksempelvis i forbindelse med bygge- og anleggsarbeid.
Retten tilkjenner herfor erstatning.
Erstatning **kr. 750,-.**
Driftsutgifter ansettes til kr. 30,- pr. kbm.

Takst nr. 521, gnr. 23, bnr. 1: Selma Heggen m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Tommerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Skjønnsretten fastsetter erstatning for skog som blir ryddet i anleggsbeltet. Ålesund kommune beholder hogget virke.

Spesiell påstand:
1) Erstatning for klausulbeltet.
2) Erstatning for trær fjernet i samband med anleggsarbeide.
3) Ulempeerstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
4) I medhold av vassdragslovens paragraf 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takstnummer.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 120 m. Arealet består av voksterlig skog. Retten fastsetter erstatning for påstående skog i ryddebeltet, for klausuleringen og kantskader.

Erstatning **kr. 1.300,-.**

Takst nr. 522, gnr. 23, bnr. 10 og 15: Marius Gjerde.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 521.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for fjerning av skog i et 8 m bredt felt.
3. 25% tillegg etter vassdragslovens paragraf 134 nr. 1.

Ledningen passerer to teiger av eiendommen, og ledningslengden er 65 + 55 meter. Her er voksterlig skog. Retten fastsetter erstatning for skog som kommunen tilegner seg i rydningsbeltet, klausulering og kantskader.

Erstatning **kr. 1.300,-.**

Takst nr. 523, gnr. 23, bnr. 6: Peter Hjellen.

Ingen prosessfullmektig:

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 521.

Ledningen passerer gjennom 50 meter av eiendommen. Her er voksterlig skog. Retten tilkjenner erstatning for trærne i ryddebeltet, klausuleringen og kantskader.

Erstatning **kr. 550,-.**

Takst nr. 524, gnr. 22, bnr. 63: Alida Asphaug.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 521.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2. Ulempeserstatning for arbeid med finplanting og tilsåing.
3. Erstatning for skog.
4. 25% tillegg etter vassdragslovens paragraf 134, nr. 1.

Ledningen går gjennom 90 meter av eiendommen. Retten tilkjenner erstatning for påstående skog i ryddebeltet, for klausuleringen og for kantskader.

Erstatning **kr. 800,-.**

Takst nr. 525, gnr. 22, bnr. 3: Johan Spjelkaviknes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 521.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2. Ulempeserstatning for arbeid med finplanting og tilsåing.

3. Erstatning for skog.
4. 25% tillegg etter vassdragslovens paragraf 134, nr. 1.

Ledningen går gjennom to teiger av eiendommen på henholdsvis 195 og 20 meter. På teig 1 er det påstående skog. Henimot halvparten av traseen over teig 1 ligger imidlertid i klausuleringsbeltet ved høyspent linje. På skogen som står i den øvrige del av traséen på teig 1 tilkjennes erstatning. Videre tilkjennes erstatning for klausulering langs hele traséen og for kantskader.

Erstatning **kr. 1.400,-.**

Takst nr. 526, gnr. 22, bnr. 1: Jenny Andreassen.

Prosessfullmektig: H.r. adv. Engelsen.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2. Ulempeerstatning for arbeid med finplanting og tilsåing.
3. 25% tillegg til erstatningen etter vassdragslovens paragraf 134, nr. 1.

Ledningen går over denne eiendom i en strekning av 50 meter. Retten tilkjenner erstatning for klausulering.

Erstatning **kr. 350,-.**

Takst nr. 527, gnr. 22, bnr. 64: Nils Ness.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 526.

Ledningen går over denne eiendom i en lengde av 50 meter. Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen.

Erstatning **kr. 350,-.**

Takst nr. 528: Utgår.

Takst nr. 529, gnr. 23, bnr. 5: Sigurd Gjerde.

Ingen prosessfullmektig.

Ledningen går over denne eiendom i en lengde av 25 meter. Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen.

Erstatning **kr. 175,-.**

Takst nr. 530, gnr. 25, bnr. 1 og 2: Olav Langeland.

Ingen prosessfullmektig.

Ledningen går over denne eiendom i en lengde av 25 meter. Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen.

Erstatning **kr. 175,-.**

Takst nr. 531, gnr. 22, bnr. 71: Spjelkavik Sementvarefabrikk.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2. Ulempeserstatning for arbeid med finplanting og tilsåing.
3. 25% tillegg til erstatningen etter vassdragslovens paragraf 134 nr. 1.

Ledningen går over denne eiendom i en lengde av 40 m.

Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen.

Erstatning **kr. 280,-.**

Takst nr. 532, gnr. 24, bnr. 146: Einar Storlykken.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

1) Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.

2) Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
3) I medhold av vassdragslovens paragraf 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takstnummer.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Ålesund kommune forplikter seg til å sette adkomstveien over ledningsbeltet i samme stand etter anleggsarbeidene som før arbeidene tok til.
2. Eksisterende gjerde blir av Ålesund kommune gjenoppsatt efter anleggsarbeidet. Eventuelt erstattet av like godt gjerde.
3. Dersom portstolpene berøres under anleggsarbeidet blir disse å gjenoppføre av Ålesund kommune.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 25 meter.
Retten tilkjenner erstatning for klausulering, prydbusker og roser samt anleggsskader.
Erstatning **kr. 600,-.**

Takst nr. 533, gnr. 24, bnr. 147: Knut Storlykken.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Ålesund kommune foretar finplanering i ledningsbeltet, men ikke tilsåing.

Spesiell påstand:
1) Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2) Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
3) I medhold av vassdragslovens paragraf 134, nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takstnummer.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 205 meter. Eiendommen drives som småbruk.
Retten tilkjenner erstatning for avlingstap, klausulering og anleggsskader.
Erstatning **kr. 3.000,-.**

Takst nr. 534, gnr. 24, bnr. 107: Elisabeth Tafjord.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Det forutsettes at garasjen ikke blir berørt av anleggsarbeidet.
2. Nåværende innkjørsel til garasjen settes av Ålesund kommune i samme stand etter anleggsarbeidene som før disse tok til.
3. Adkomsten til bolighusets inngang settes av Ålesund kommune i samme stand etter anleggsarbeidet som før dette tar til.
4. Det foretas finplanering i hagen, men ikke tilsåing.
5. Det forutsettes at eksisterende hekk må rives i anleggsperioden. Etter at anleggsarbeidene er fullført føretar Ålesund kommune utplanting av ny hekk.
6. Det forutsettes at eksisterende bolighus ikke blir berørt av anleggsarbeidene.
7. Det forutsettes at bolighuset kan utvides vestover under forutsetning av at fasaden ikke trekkes lenger syd.
8. Ålesund kommune anlegger avskjermet dreneringsledning ved eksisterende bolighus for å unngå økt vannplage over eiendommen i forbindelse med anleggsarbeidene og deretter.
9. Dersom grunneierne ønsker det sørger Ålesund kommune for å sette opp nytt treverksgjerde mellom veien og hagen i samme høyde som eksisterende hekk.
10. For anleggsarbeidene tar til over eiendommen sørger Ålesund kommune for at det forbi bolighuset blir lagt fast dekke på veien og at veien forsterkes i nødvendig utstrekning for å hindre utsiging inn på eiendommen.

Spesiell påstand:
1) Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2) Erstatning for beplantninger som går tapt under anleggsarbeidet.
3) Ulempeerstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
4) Erstatning for anleggsskader og da særlig for riving av hekk og den ulempe dette medfører for eiendommen.

5) I medhold av vassdragslovens paragraf 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takstnummer.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 45 meter. Eiendommen er en boligeiendom og ledningen kommer meget nær husveggen og går videre gjennom hagen.

Retten tilkjenner erstatning for 11 rosebusker samt endel andre prydbusker, for anleggsskader i hagen, samt diverse ulemper under anleggstiden.

Erstatning **kr. 2.000,-.**

Takst nr. 535, gnr. 24, bnr. 46: Karoline Aarø.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Eksisterende naust forutsettes å bli uberørt av anleggsarbeidet.

Spesiell påstand:

1) Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.

2) Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.

3) I medhold av vassdragslovens paragraf 134 nr. 1 tilkjennes 25 % tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takstnummer.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 40 meter. Under befaringen er det fra kommunens representanters side uttalt at 7 grantrær ikke ville bli berørt av ledningen. Retten tilkjenner erstatning for utgifter for å gjenopprette anleggsskader.

Erstatning **kr. 200,-.**

Takst nr. 536, gnr. 24, bnr. 51: Mathias Bolseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 535.

Ledningen går gjennom eiendommen i en lengde av 10 meter. Retten tilkjenner erstatning for tilrydding etter anleggsarbeidet.

Erstatning **kr. 50,-.**

Takst nr. 537, gnr. 24, bnr. 16: Johan A. Bolseth.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 535.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 90 meter.

Retten tilkjenner erstatning for omkostninger til ordning av grunnen etter anleggsarbeidet.

Erstatning **kr. 450,-.**

Takst nr. 538, gnr. 24, bnr. 121, Asbjørn Vegsund.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 535.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Ålesund kommune gjenoppretter eksisterende parkeringsplass ved veien etterat anleggsarbeidene er fullført.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 40 meter. Retten tilkjenner erstatning for nødvendig etterarbeid etter anleggsarbeidet.

Erstatning **kr. 150,-.**

Takst nr. 539, gnr. 24, bnr. 23: Else Spjelkavik.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Eksisterende garasje forutsettes uberørt av anleggsarbeidet.
2. Eksisterende allé ved vannet forutsettes uberørt av anleggsarbeidet.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 535.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 140 meter. Retten tilkjenner erstatning for nødvendig tilstelling etter anleggsarbeidet.

Erstatning kr. 700,-.

Takst nr. 540, gnr. 24, bnr. 93: A/S Spilkevig's Snøre-Not & Garnfabrik.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 535.

Ledningen ligger i en lengde av 55 meter over denne eiendom. Retten tilkjenner erstatning for diverse trær, samt for nødvendige omkostninger ved rydding og finplanering etter anleggsarbeidet.

Erstatning **kr. 350,-.**

Takst nr. 541, gnr. 24, bnr. 83: Johanne Bjørk.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Eksisterende inngang til bolighus settes i samme stand av Ålesund kommune etter anleggsarbeidene som før.
2. Eksisterende gjerde gjenoppsettes av Ålesund kommune etter anleggsarbeidene. Eventuelt erstattes av like godt gjerde.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 535.

Ledningen går i en lengde av 25 meter over denne eiendom. Retten tilkjenner erstatning for nødvendige omkostninger til rydding etter anleggsarbeidet.

Erstatning **kr. 250,-.**

Takst nr. 542, gnr. 24, bnr. 75: Ovidia Hagen.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Ålesund kommune støper ny adkomstvei over ledningsbeltet av samme art som eksisterende adkomstvei.
2. Portstolper og gjerde gjenoppsettes av kommunen eller erstattes av like gode stolper og gjerde.
3. Flaggstangen flyttes utenfor ledningsbeltet og gjenoppsettes der av Ålesund kommune på plass anvist av grunneieren.

Spesiell påstand:

1) Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.

2) Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.

3) I medhold av vassdragslovens paragraf 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takstnummer.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 25 meter. Retten tilkjenner erstatning for anleggsskader.

Erstatning **kr. 250,-.**

Takst nr. 543, gnr. 24 bnr. 76: Lars Ytreberg.

Ingen prosessfullmektig.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Veien over ledningsbeltet settes i samme stand etter anleggsarbeidene som før disse tok til.

2. Bygningene på eiendommen forutsettes uberørt av anleggsarbeidene.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 4 meter. Retten antar at eieren ikke lider tap.
Erstatning 0,-.

Takst nr. 544, gnr. 24, bnr. 60 og 114: Spjelkavik Frimisjon.

Ingen prosessfullmektig.
Ledningen går over eiendommen i en lengde av 20 meter. Retten tilkjenner erstatning for anleggsskader.
Erstatning kr. 100,-.

Takst nr. 545, gnr. 24, bnr. 57: Spjelkavikruta.

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Det forutsettes at det under anleggsarbeidene ikke skal oppstå ulemper ved driften av godsstasjonen.
2. Det forutsettes at Ålesund kommune setter veien foran godsstasjonen i samme stand etter anleggsarbeidene som før.

Spesiell påstand:
Verdiforringelse samt 25% tillegg.
Retten antar at eieren ikke lider økonomisk tap på grunn av ledningen.
Erstatning 0,-.

SKJØNN ANLEGGSSTEDER.

Takst nr. 701, gnr. 24, bnr. 1: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Ålesund kommune erverver til eiendom 10 dekar grunn for anlegg av pumpestasjon.
2. Det forutsettes adkomst fra veien til arealet syd for pumpestasjonen.

Spesiell påstand:
Erstatning for 10 da grunn med påstående skog samt 25% tillegg.
Kommunen erverver 10 da grunn til pumpestasjon. Arealet ligger ved vannet. Det er bratt og storsteinet med noe påstående skog.
Retten legger bruksverdien til grunn ved takseringen.
Erstatning kr. 4.500,-.

Takst nr. 702: Utgår.

Takst nr. 703, gnr. 24, bnr. 1: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Ålesund kommune erverver til eiendom grunn for nytt uttaksbasseng i samsvar med arealavgrensning på vedlagte kartavtrykk.
2. Eiendommen takseres med påstående skog.
3. Eventuell oppsetting og vedlikehold av gjerde av hensyn til vannbassenget er eieren av takstnr. 703 uvedkommende.

Spesiell påstand:
Erstatning for 54 da med 25% tillegg.
Kommunen erverver 54 da til vannbasseng. Området utgjør en bratt skogli. Retten takserer arealet etter bruksverdi.
Erstatning kr. 40.000,-.

Takst nr. 703 A, gnr. 23, bnr. 4: Martin Nedregård.

Prosessfullmektig: Advokat Aase-Nilsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 703.

Spesiell påstand:
Erstatning basert på skogverdien.
Eiendommen avstår et da til vannbassenget. Det er påstående skog i bratt skråning. Arealet utgjør et da, som takseres etter bruksverdien.
Erstatning **kr. 700,-.**

Takst nr. 703 B, gnr. 23, bnr. 1: Selma Heggem m. fl..

Prosessfullmektig: Advokat Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 703.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 703.
Eiendommen avstår 3,7 da til vannbasseng. Arealet utgjør en bratt skogli.
Erstatning **kr. 2.500,-.**

Takst nr. 703 C, gnr. 22, bnr. 3: Johan P. Spjelkaviknes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Engelsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 703.

Spesiell påstand:
Som takst nr. 703.
Eiendommen avstår 1,6 da til vannbasseng.
Arealet er skogkledd og ganske bratt.
Erstatning **kr. 1.100,-.**

Takst nr. 704, gnr. 8, bnr. 1 og 6: Røssevold Fellesutmark.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Det erverves rett til et 8 meter bredt anleggsbelte innenfor hvilke skogen kan ryddiggjøres.
2. Skog som hogges i anleggsbeltet samles og stilles til grunneierens disposisjon.
3. For en 4 m bred ledningstrasé gjelder samme generelle skjønnsforutsetninger som for 800 m vannledning fra uttaksbasseng til Spjelkavik sentrum.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for erverv av rett til å legge vannledning med rett til fremtidig vedlikehold.
2. Erstatning for ulemper i anleggsperioden.
3. Erstatning for istandsetting av området, planering, tilsåing og beplantning av 8 m bredt belte.
4. Ulempeserstatning for fremtidig byggeforbud, forbud mot planting av ny skog m.v.
5. 25% tillegg.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 240 meter. Lendet er bratt med litt påstående blandingsskog og noe plantefelt. Retten tilkjenner erstatning for klausuleringen.
Erstatning **kr. 450,-.**

Takst nr. 705, gnr. 8, bnr. 2: Otto Pedersen.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som for takst nr. 704 punkt 1 og punkt 3.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:
Vannledningen blir liggende knapt 10 m fra eiendommens østgrense. Arealet fra og med klausulbeltet vest for ledningen og til østgrensen av eiendommen kreves innløst mot full erstatning etter tomtepris. Arealet ugjør tilsammen ca. 630 kvm. 25% tillegg.

Subsidiært:
1. Erstatning for erverv av rett til å legge vannledning med rett til fremtidig vedlikehold.
2. Erstatning for ulemper i anleggsperioden.
3. Erstatning for istandsetting av området, planering og tilsåing av 8 m bredt belte.
4. Ulempeerstatning for fremtidig byggeforbud, forbud mot planting av skog m.v.

Ledningen går gjennom eiendommen i en lengde av 45 meter. Under prosedyren har kommunen godtatt grunneierens innløsningspåstand, og retten tar påstanden til følge. Innløsningsbeløpet settes til kr. 1.000,-.
Ålesund kommune innløser arealet mellom klausulbeltet for vannledningen og eiendommens østgrense for **kr. 1.000,-.**

Takst nr. 706, gnr. 8, bnr. 6: Thelma Krogsæther.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Det forutsettes at eiendommens brønn i utmarken og ledning fra brønnen og til gårdsbruket ikke berøres av anleggsarbeidet. Om nødvendig sørger Ålesund kommune for at ledningen graves opp under anleggsarbeidene og nedgraves igjen ved anleggsarbeidets slutt. Dersom brønnen eller rørledning ødelegges under anleggsarbeidene skal Ålesund kommune sørge for at eiendommen blir tilknyttet kommunal vannledning eller annen like god vannkilde.
2. Ålesund kommune erverver til eiendom ca. 300 kvm grunn ved tunnellinnslag. Arealet avgrenses som vist på vedlagte kartavtrykk.
3. Ålesund kommune erverver rett til bruk av privat vei i anleggsperioden og senere ved tilsyn av anlegget.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for erverv av rett til å legge vannledning med rett til fremtidig vedlikehold.
2. Erstatning for ulemper i anleggsperioden.
3. Erstatning for istandsetting av ledningsområdet, planering og tilsåing av 8 m bredt belte.
4. Ulempeserstatning for fremtidig byggeforbudsbelte, forbud mot planting av skog m.v..
5. Full erstatning etter tomtepris for det eksproprierte areal på ca. 300 kvm.
6. Ulempeserstatning for fare ved vannledningsbrudd.
7. 25% tillegg.

Ledningen går over eiendommen i en lengde av 35 m. For klausuleringen tilkjennes erstatning.
Erstatning **kr. 100,-.**
Kommunen innløser til tunnelinnslag ca. 300 kvm.
Innløsningsbeløpet settes til **kr. 1.000,-.**
Med hensyn til den veirett kommunen erverver henvises til nytt takstnr. 708.

Takst nr. 707, gnr. 8, bnr. 4: Asbjørn Westre.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Ålesund kommune erverver rett til bruk av privat vei i 30 meters lengde i anleggsperioden og senere for tilsyn med anlegget.

Spesiell påstand:
1. Full erstatning etter forhandlingsprinsippet for ekspropriasjon av rett til å bruke privat veg ca. 50 m.
2. Erstatning for ulemper i anleggsperioden.

Kommunen har ikke overtatt veivedlikeholdet.
Erstatning **kr. 2.500,-.**

Takst nr. 708, gnr. 8: Felles vei til Røssevold.

Prosessfullmektig: Advokat Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Som takst nr. 706, punkt 3.

Spesiell påstand:
Erstatning med 25% tillegg.
Kommunen erverver bruksrett til ca. 300 m av gårdsvei som er felles mellom brukene på Røssevold. Retten tar ved erstatningsfastsettelsen hensyn til at det her er flere som er med og bærer utgiftene til veiens opparbeidelse og vedlikehold.
Kommunen har ikke påtatt seg noen vedlikeholdsplikt.
Erstatning kr. 10.000,-.

Skjønnet og kjennelsen er enstemmige.

SLUTNING:

1. Alesund kommune bærer de lovbestemte utgifter ved skjønnet.
2. Erstatningene til de saksøkte fastsettes som bestemt i premissene.
3. Saksomkostninger fastsettes som nevnt i premissene.

Det ble avsagt

fravikelseskjennelse:
Alesund kommune har begjært fravikelseskjennelse avsagt. De saksøkte har ikke hatt noen innvending å gjøre mot denne begjæring. Den tas til følge.
Fristen for fravikelse settes til 1 måned fra forkynnelsen. Kjennelsen er ensstemmig.

SLUTNING:

Mot å utbetale de fastsatte erstatninger kan Alesund kommune innen 1 — en — måned fra forkynnelsen begjære seg innsatt i besiddelsen av de takserte arealer.

Retten hevet.

John Parr.

Arne K. Solevåg.

Johannes Nes.

Hans K. J. Hansen.

Per Innselset.

RETTSBOK

for

ÅLESUND BYRETT

År 1972 den 24. april ble rett satt i Volsdalens Menighetshus i Ålesund.
Rettens formann: Sorenskriver Knut Brinchmann-Hansen, oppnevnt av Møre og Romsdal Fylke 24.3.1972
Skjønnsmenn: Oppnevnt av skjønnsstyreren i henh. til bemyndigelse av Fylkesmannen i Møre og Romsdal, dat. 27.3.1972:
1. Bonde Lars Gudmundset, Glomset, 6240 Sjøholt.
2. Ingeniør Olav Eilertsen, 6060 Hareid
3. Bonde og bygningsmann Konrad Klokk, 6235 Ramstaddal.
4. Bonde Alf Overøye, 6250 Stordal.
5. Bonde Frøystein Ringset, 6252 Liabygda
6. Overingeniør Knut Rykke, Skogv. 40, 6400 Molde

Varamenn:
1. Byggmester Rolf Vestnes, Setrev. 3, 6000 Ålesund.
2. Bonde Thomas Strandabø, 6065 Ulsteinvik.

Sak nr.: 6/1972B

Saksøker: Ålesund kommune.
Prosessfullmektig: H.r.advokat Ingolf Vislie, Fr. Nansenspl. 6, Oslo I.

Saksøkt: Grunneiere og rettighetshavere som berøres av Ålesund kommunes anlegg av vannverk med inntak i Brusdalsvannet.
Prosessfullmektiger: Advokat Svein Tømmerdal, Ålesund, for de saksøkte under takst nr.: 15, 16, 68, 92, 96, 99, 117, 126, 127, 128, 151, 153, 155, 156, 157, 158 A, 162, 166, 168, 171, 172, 179, 180, 180A, 180B, 180C, 187, 188, 206, 208, 216, 221, 227, 228, 230, 237, 241, 243, 244, 250, 252, 255, 257, 258, 259, 261, 262, 265A, 283, 283, 288, 289, 291, 292, 293, 294, 305, 331, 348, 350, 351, 352, 353, 354, 502, 519, 521, 534 og 703B.

H.r.advokat Erik Sølberg, Ålesund, for de saksøkte under takst nr:. 3, 3A, 11, 23, 27, 33, 35, 44, 45, 49, 52, 53, 57, 66, 66A, 86, 86A, 98, 107, 108, 111, 115, 118, 119, 120, 121, 123, 129, 132, 133, 134, 140, 503, 504, 505, 507, 509, 510, 511, 513, 514, 519A, 520 og 703.

Advokat Sverre Høegh Krohn, Ålesund, for de saksøkte under takst nr.: 12, 28, 29, 87, 89, 90, 91, 109, 112, 145, 146, 183, 192, 194, 212, 217, 233, 270, 278, 302. 307, 310, 319, 349, 357, 358, 361, 704, 705, 706, 707 og 708.

Hr.advokat Trygve Gjørtz, Ålesund, for de saksøkte under takst nr.: 102. 105, 110, 136, 163, 164, 199, 210, 211, 238, 246, 247, 263, 264, 269, 269, 284, 285, 287, 295, 299, 304, 310A, 311, 316, 318, 325A, 337, 341A, 345 og 347.

H.r.advokat Rolf Kr. Engelsen, Ålesund, for de saksøkte under takst nr. 131, 158B, 159, 160, 165, 169, 174, 175, 176, 177, 178, 181, 182A, 198, 245 og 251.

Advokat Finn Gulbrandsen, Ålesund, for de saksøkte under takst nr.: 17, 20. 30, 81. 82. 161, 205 og 222.

Advokat Tor Bøhler, Fred Olsensgt. 11, Oslo for de saksøkte under takst nr.: 184 og 185.

Saken gjelder: Ekspropriasjons-overskjønn.

. . . . . .

År 1972 den 14. novbr. ble rett satt på Nordre Sunnmøre sorenskriverkontor, Storgt. 25, Ålesund.

Rettens formann: Sorenskriver Knut Brinchmann-Hansen, oppnevnt av Møre og Romsdals Fylke 24.3.1972.
Skjønnsmenn:
1. Bonde Lars Gudmundset, Glomset, Sjøholt
2. Ingeniør Olav Eilertsen, Hareid
3. Bonde og bygningsmann Konrad Klokk, Ramstaddal.
4. Bonde Alf Overøye, Stordal.
5. Bonde Frøystein Ringset, Liabygda.
6. Overingeniør Knut Rykke, Molde
Varamann: Bonde Thomas Strandabø, Ulsteinvik.

Sak nr.: 6/1972 B.
Saksøker: Ålesund kommune v/Ordføreren, Ålesund.
Prosessfullmektiger: H.r. advokat Ingolf Vislie, Oslo, og advokat Atle Helljesen, Stavanger.

Saksøkt: Grunneiere og rettighetshavere som berøres av Ålesund kommunes anlegg av vannverk med inntak i Brusdalsvannet.
Prosessfullmektiger: H.r.advokatene Erik Sølberg, Trygve Gjørtz, Rolf Kr. Engelsen, Ålesund og Tor Bøhler, Oslo, advokatene Svein Tømmerdal, Sverre Høegh Krohn og Finn Gulbrandsen, Ålesund.

Saken gjelder: Overskjønn over Ålesund byretts skjønn avsagt 7.12.1971.

Til stede: Rettens medlemmer.

— — —

Etter rådslagning og stemmegiving for lukkede dører ble, for åpne dører, avsagt slikt

OVERSKJØNN:

Ved avtale med de berørte grunneiere fikk Ålesund kommune tillatelse til å ta i bruk grunn for legging av ny 12" hovedvannledning mellom Langevann og Lillestøl før skjønn var avholdt.

10.2.1971 meddelte Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen Ålesund kommune tillatelse til, på nærmere angitte vilkår, å ekspropriere det som trengs av vann, grunn og rettigheter forøvrig for å bygge vannverk med inntak i Brusdalen.

Avtaleskjønnet og klausuleringsskjønnet har vært slått sammen til felles behandling og avgjørelse. Av avtaleskjønnets 53 takstnummer for underskjønnet er fremmet overskjønn for 19 takstnummer.

Det er fremmet overskjønn for 183 av klausuleringsskjønnets 391 takstnummer.

Sorenskriveren i Nordre Sunnmøre har vært oppnevnt til å styre overskjønnet uten hinder av juridiskjonsgrensene.I medhold av skjønnslovens paragraf 15 er bestemt at de samme skjønnsmenn skal tjenestgjøre under hele skjønnet og at de skal oppnevnes av skjønnsstyreren.

Inkaminasjonsmøter ble holdt 24, 25, 26, 27. og 28. april 1972. Befaringer 28. april, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 12, og 15. mai og prosedyremøter 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 26. og 27. juni. Skjønnskonferanser 20. juni, 10, 11, 15, 16. og 18. august, 4, 5, 6, 13. og 14. september, 30. og 31. oktober og 13. og 14. november 1972.

Avtaleskjønnet — grunnlaget — skjønnsforutsetninger.

Avtaleskjønnet skal fastsette erstatninger for skader og ulemper i forbindelse med kommunens annlegg av vannledning på strekningen Langevann — Lillestøl. De berørte grunneiere har avgitt slik erklæring:

«Undertegnede som eier av gnr. bnr. i Ålesund kommune gir herved Ålesund kommune rett til å ta i bruk grunn for legging av ny 12"s hovedvannledning mellom Langevann og Lillestøl over sin eiendom før skjønn er avholdt. Ved kryssing av veier, grøfter, ledninger og gjerde på eiendommen skal kommunen sette disse i samme stand som de var i før kryssingen fant sted. Videre skal kommunen foreta nødvendig opprydding etter arbeidet. Over innmark skal oppreven mark tilsåes, og så godt som mulig bringes i samme stand som terrenget var i før anleggsarbeidet tok til. Kommunen vil rekvirere skjønn i løpet av 1970».

Ålesund kommune har fremlagt slike **alminnelige skjønnsforutsetninger** som retten har bygget på:

«Alminnelige Skjønnsforutsetninger for 12" hovedvannledning Langevann — Lillestøl.

1. Det erverves rett til å legge en 12" vannledning med nødvendige kummer og avløp, slik som

fremlagte kart viser. Videre erverves rett til adkomst over de saksøktes eiendommer i anleggsperioden og likeledes rett til adkomst for framtidig tilsyn og eventuelle reparasjoner.

II. Arbeidet skal utføres slik at det blir til minst mulig ulempe for grunneierne. Skade som grøftearbeidet måtte forårsake på dreneringsgrøfter o.l. skal utbedres snarest mulig og etter jordstyrets anvisning. Grøften skal gjenkastes og planeres uten unødig opphold, og i den utstrekning det er mulig, skal det opprinnelige forhold gjenopprettes.

IIa. Med mindre noe annet forutsettes ved spesielle skjønnsforutsetninger, skal Ålesund kommune ikke foreta ytterligere planeringsarbeider i anleggsbeltet. For eventuelle ulemper ved at planeringsarbeider ikke er tilfredsstillende utført, tilkjennes grunneierne erstatning.

III. Vannledning skal hvor den krysser eller berører offentlig vei, legges etter bestemmelse som fastsettes av veivesenet.

IV. Erstatning for skade eller ulemper ved senere vedlikeholdsarbeider fastsettes for hver gang i mangel av overenskomst ved rettslig skjønn på kommunens bekostning.

V. Vannledningen legges i grøft som gjennomsnittlig er ca. 1.75 m dyp, og med normal bredde ca. 2 m i toppen. Avvik i grøftedybde fremgår av lengdeprofilen.

Overdekking av rørene ca. 1.20 m. I senkninger forbeholdes adgang til å legge haug over ledningene.

VI. Grøftene kastes igjen og grovplaneres over dyrket mark med tilstrekkelig jorddybde på toppen. For finplanering og tilsåing tilkjennes ulempeerstatning til grunneierne. Overskuddsmasse fjernes av eksproprianten.

VII. Hvor grøften berører veigrunn, kloakker og vannledninger, settes disse i stand av eksproprianten.

VIII. Et belte på 4 m bredde, 2 m på hver side av vannledningen, skal ikke bebygges eller beplantes med trær av den størrelse som kan skade ledningen. Eventuelle framtidige grøfter i dette beltet må ikke graves med gravemaskin. Disse klausuler er ikke til hinder for at det anlegges adkomstveier, kloakker og vannledninger over det klausulerte beltet. Teknisk etat varsles før slike arbeider finner sted.

VIIIa. Klausuleringsbeltet kan beplantes med trær (juletrær) som kun skal vokse i en høyde av ca. 2 m. Trær over denne høyde kan felles av eksproprianten.

VIIIb. Ved anlegg av nødvendig adkomstvei for skogsdriften over vannledningsbeltet, forplikter Ålesund kommune seg til å foreta nødvendig sikring av grunn i ledningsbeltet. Hvorvidt en planlagt adkomstvei over ledningsnettet er nødvendig for skogsdriften avgjøres i tvilstilfelle av herredsskogmesteren.

IX. I samsvar med pkt. II og VII vil eksproprianten utbedre anleggsskader. Skulle eventuelle skader likevel oppstå, må den skadelidende anmelde dem til eksproprianten straks de oppdages og senest innen en frist av 3 år fra den tid ledningen er lagt. Erstatning for slike skader avgjøres ved rettslig skjønn i mangel av minnelig overenskomst.

X. Teknisk etat må til enhver tid ha adgang til å føre tilsyn med grøften og kummene,samt i tilfelle foreta nødvendige reparasjoner. I tilfelle skade ved graving eller vannledningsbrudd fastsettes erstatning ved minnelig overenskomst eller skjønn.

XI. Hvor den nye ledning legges i nærheten av tidligere lagte vannledninger skal det klausulerte beltet på 4 m regnes i tillegg til tidligere klausulerte belter over eksisterende vannledninger.

— — —

Det gjøres oppmerksom på at 12" hovedvannledning fra Langevann til Lillestøl allerede er lagt i grunnen.

— — —

Alminnelige skjønnsofrutsetninger for 600 mm og 12" ledning fra pumpestasjon til uttaksbasseng:

I. Samme skjønnsforutsetninger som for 800 mm hovedledning til Spjelkavik skal gjelde for denne ledningsstrekningen.

Det framtidig klausulerte beltet skal imidlertid på denne ledningsstrekning være 8 m.

— — —

Alminnelige skjønnsforutsetninger for 800 mm hovedledning til Spjelkavik:

I. Saksøkeren erverver rett til å legge en 800 mm vannledning med nødvendige kummer og avløp slik som fremlagte kart viser. Videre erverves rett til adkomst over de saksøktes eiendommer i anleggsperioden og ved fremtidig tilsyn og eventuelle reparasjoner. Saksøkeren skal til enhver tid ha adgang til å føre tilsyn med grøften og kummene, samt i tilfelle foreta nødvendige reparasjoner.

II. Arbeidet skal utføres slik at det blir til minst mulig ulempe for grunneierne. Skade som grøftearbeidet måtte forårsake på drensgrøfter o.l. skal utbedres snarest mulig. Grøften skal gjenkastes og grovplaneres uten unødig opphold. For finplanering og tilsåing tilkjennes ulempeerstatning til grunneierne. Overskuddsmassen fjernes av eksproprianten. I den utstrekning det er mulig skal de opprinnelige forhold gjenopprettes.

Hvor grøften berører veigrunn, kloakk og vannledninger, settes disse i stand av eksproprianten.

III. Vannledningen skal, hvor den krysser eller berører offentlig vei, legges etter bestemmelser som fastsettes av veivesenet.

IV. Vannledningen legges i grøft som gjennomsnittlig er ca. 2 m dyp og normal bredde ca. 2 m i toppen. Avvik i grøftedybde fremgår av lengdeprofilen. Overdekning over rørene ca. 1.20 m. I senkninger forbeholdes adgang til å legge haug over ledningene.

IVa. I annleggstiden erverves rett til et 8 m bredt anleggsbelte som kan ryddiggjøres.

V. Et belte på 4 m bredde, 2 m på hver side av vannledningen, skal ikke bebygges eller beplantes med trær av den størrelse som kan skade ledningen. Eventuelle framtidige grøfter i dette feltet må ikke graves med gravemaskin. Det kan anlegges adkomstveier, kloakk og vannledninger over det klausulerte beltet. Før slike arbeider igangsettes må saksøkeren, ved teknisk etat, varsles.

Va. Hvor det av hensyn til skogsdriften er nødvendigå anlegge adkomstvei over det klausulerte ledningsbeltet, forplikter Ålesund kommune seg til å forsterke grunnen over ledningen i nødvendig utstrekning.Hvorvidt en adkomstvei er nødvendig av hensyn til skogsdriften avgjøres i tvilstilfelle av herredsskogmesteren.

Vb. Hvor den nye vannledningstrasseen blir lagt i tilknytning til eksisterende vannledningstrasseer skal det 4 m klausulerte beltet regnes i tillegg til eksisterende klausulerte vannledningsbelter.

Vc. I det klausulerte beltet kan det plantes trær (juletrær) som ikke skal vokse høyere enn ca. 2 m. Trær over denne høyde kan hogges av eksproprianten.

VI. Erstatning for skader eller ulemper ved senere vedlikeholdsarbeider eller vannledningsbrudd, fastsettes ved minnelig overenskomst eller rettslig skjønn for hver gang.

VII. I samsvar med foranstående skal saksøkeren utbedre anleggsskader. Mener saksøkte at skader likevel ikke er utbedret, må saksøkte anmelde disse til saksøker straks de oppdages, og senest innen 3 år fra den tid ledningen er lagt. Erstatning for slike skader avgjøres ved rettslig skjønn i mangel av minnelig ordning.

— — —

Det gjøres oppmerksom på at ledningene fra pumpestasjon til uttaksbasseng og fra uttaksbasseng til Spjelkavik sentrum ennå ikke er lagt i grunnen.

— — —

Fremlagte spesielle skjønnsforutsetninger er inntatt under vedkommende takstnummer.

Klausuleringsskjønnet — ekspropriasjonstillatelse — vilkår — servitutter — alminnelige skjønsforutsetninger.

N.V.E. har 10.2.1971 gitt Ålesund kommune slik **ekspropriasjonstillatelse:**

«I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940, paragrafene 17 og 18 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 22. april 1949 samt ved brev av 4. februar 1971 fra Industridepartementet tillates Ålesund kommune å ekspropriere det som trengs av vann, grunn og rettigheter forøvrig for å bygge vannverk med inntak i Brusdalsvatnet herunder rett til uttak av gjennomsnittlig 55 000 m3 vann pr. døgn innenfor de eksisterende reguleringsgrenser mellom kote 24,61 m og 25,96 m samt tillatelse til å pålegge nødvendige servitutter for å sikre vannet mot forurensing.

Det vises til søknad av 1. september 1969 med bilag som vedligger sammenheftet og påført NVE's jnr. 4058/69-V.

Tillatelsen gis på følgende **vilkår:**

1. Vannverkets eier plikter å forelegge for Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen detaljerte planer med nødvendige tegninger og beregninger av eventuelle utbedringsarbeider av dammen ved utløpet av Brusdalsvatnet. Dammen skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Arbeidet må ikke settes i gang før planene er godkjent av Vassdragsvesenet. Utførelse og vedlikehold undergis offentlig tilsyn. Utgiftene med kontroll av planene m.v. og tilsyn utredes av anleggets eier.

2. Anleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at anlegget virker minst mulig skjemmende i terrenget. Anleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er tatt i bruk. Overholdelse av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De dermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

3. Anlegget skal utføres slik at det blir til minst mulig ulempe for grunneierne. Eventuelle skader på drenssystemer skal i samarbeid med herredsagronomen settes i stand.

4. Der anlegget berører offentlig veg, skal arbeidet utføres etter bestemmelser fastsatt av Vegvesenet.

5. Erstatning for seinere vedlikeholdsarbeider fastsettes i mangel av minnelig overenskomst for hver gang ved rettslig skjønn på vannverkets bekostning.

6. Kloring (desinfisering) av råvannet, samt eventuelt hevning av pH utføres etter helsemyndighetenes nærmere bestemmelse.

7. Vanninntaket skal legges på minst 30 m's dyp.

8. Eventuelle plakater m.v. som helsemyndighetene finner påkrevd for å opprettholde vilkårene for servituttbeleggingen av nedbørsfeltet, skal settes opp og vedlikeholdes av anleggets eier.

Servitutter for å sikre vannet i Brusdalsvannets nedbørsfelt mot forurensninger er i samråd med Helsedirektoratet fastsatt slik:

1. Ny bebyggelse tillates ikke nærmere Brusdalsvatn enn 100 m regnet i horisontalplanet fra høyeste vannstand, bortsett fra et område på 250 dekar ved vatnets nord-vestre ende, hvor boligbebyggelse og lite forurensende industri tillates reist under forutsetning av at avløpsvann, overvann og kloakk fra området ledes ut av nedbørsfeltet.

2. I nedbørsfeltet utenfor 100 m grensen tillates bare oppført ett bolighus (bolig for en familie) pr. 10 dekar.

3. Hyttene i nedbørsfeltet tillates ikke utvidet vesentlig eller ominnredet til eller tatt i bruk som helårsboliger. Bruken av husene i nedbørsfeltet må ikke forandres vesentlig. Hus som er nødvendig for landbruket kan oppføres uavhengig av disse bestemmelser.

Bruken av husene i nedbørsfeltet må ikke forandres vesentlig. Hus som er nødvendig for landbruket kan oppføres uavhengig av disse bestemmelser.

Driften av jordbrukseiendommene i nedbørsfeltet må ikke endres vesentlig. Det er således ikke tillatt å drive fleskeproduksjon i større utstrekning enn at gjødselen kan utnyttes på vedkommende eiendom. Nyanlegg og utvidelse av pelsdyrfarmer og hønserier i nedbørsfeltet er forbudt.

4. Bevertningssteder, hoteller, gjestgiverier etc., tillates ikke i nedbørsfeltet.

5. Industribedrifter utenfor det ovenfor omtalte område tillates ikke anlagt i Brusdalsvatns nedbørsfelt. Oljeanlegg og bensinstasjoner er forbudt i hele nedbørsfeltet.

6. Kloakkavløp (også eksisterende) må ikke føres direkte til vannet eller tilløpene. Eventuelle kloakkavløp skal føres ut i grunnen på effektiv måte godkjent av helserådet, minst 80 m fra Brusdalsvatn og 40 m fra tilløpene, eller føres ut av nedbørsfeltet.

7. Det er forbudt å benytte gjødsel som stammer fra mennesker på markene i nedbørsfeltet.

8. Privetene i nedbørsfeltet skal utstyres med bøtter på støpt underlag med opphøyde kanter. Tømmingen skal fortrinnsvis foretas ved offentlige renovasjon. Hvor dette ikke er mulig skal bøtteinnholdet graves ned etter helserådets anvisning.

9. Søppel skal fjernes fra nedbørsfeltet ved offentlig renovasjon eller anbringes på steder anvist av helserådet.

10. Organisert leirslagning i Brusdalsvatnets nedbørsfelt er forbudt. All leirslagning er forbudt nærmere Brusdalsvatn enn 100 m.

11. Bading er bare tillatt for dem som i dag har hus eller hytter ved vannet.

12. Trafikk på Brusdalsvatn med motordrevne farkoster er forbudt, likeledes trafikk på isen med motordrevne kjøretøy. Dispensasjon for denne bestemmelse kan gis i den utstrekning det er nødvendig for utnyttelse av skogen i nedbørsfeltet.

13. Idrettsarrangementer på Brusdalsvatn og i nedbørsfeltet er forbudt, likeledes stevner av enhver art.

14. Trafikk av fly på Brusdalsvatn tillates ikke.

15. Gjødsling av Brusdalsvatn for opphjelp av fisket er forbudt.

Det er forutsatt at Ålesund kommune tar opp spørsmålet om planlegging av nødvendige servitutter for de eksisterende vannkilder på Emblemsfjellet som ligger utenom Brusdalsvatns nedbørsfelt, med Helsedirektoratet og at det blir søkt om ekspropriasjonstillatelse etter vassdragslovens paragraf 18 hvis en ikke kommer til minnelig overenskomst med samtlige rettighetshavere i nedbørsfeltene.

I medhold av lov om vassdragene paragraf 130, pkt. 4, gis Ålesund kommune tillatelse til å varsle om skjønn på den måte som er forskrevet i lov om forkynnelsesmåten for innkallinger og stevninger i visse saker om almenninger. Denne avgjørelse kan påklages til Industridepartementet innen 3 uker fra meddelelse er mottatt, jfr. forvaltningsloven paragraf 28 ff. Eventuelle klager skal begunnes og sendes NVE som også vil kunne gi nærmere orientering om framgangsmåten. De berørte rettighetshaverne bes underrettet om klageadgangen.

Videre henvises til paragraf 36 i nevnte lov der det gis adgang til å pålegge den part som har satt fram klagemål, men ikke fått medhold, å dekke saksomkostningene.

Ålesund kommune har lagt frem slike alminnelige skjønnsforutsetninger:

A. Klausulering i nedbørsfeltet.

Klausulering i nedbørsfeltet vil — med mindre noe annet bestemmes under de spesielle skjønnsforutsetninger for enkelte takst nummer — bli gjennomført i samsvar med Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens tillatelse av 10. februar 1971.

B. Regulering og tekniske tiltak:

1. a) Brusdalsvatn er i dag regulert for kraftverksformål mellom kote 24.61 og kote 25.96 altså med 1.35 m.

b) All fremtidig regulering av Brusdalsvatn skjer til vannverksformål innenfor de eksisterende reguleringsgrenser.

2. Vannet i Brusdalsvatn skal brukes til vannverksformål, ved at det føres gjennom pumpestasjon inn på fordelingsnettet.

3. Ålesund kommune eksproprierer de rettigheter som er nødvendig til gjennomføring av bestemmelsene under pkt. 1—2 foran.

C. **Anleggssteder m.v.:**

1. Det eksproprieres rett til bruk av bestående veger og opplagsplasser i den utstrekning dette er nødvendig for anlegget og dets senere vedlikehold.

2. Det eksproprieres rett til å anlegge nye veger og opplagsplasser i samsvar med særskilt fremlagt kart og påvisning i terrenget.

3. Det eksproprieres rett til bruk av grunn til tilrigging, fremføring av elektriske ledninger og telefon og til oppføring av brakker o.l. anleggsinnretninger. Det blir under hvert enkelt takstnr. særskilt angitt i de spesielle skjønnsforutsetninger hvor slik bruk skal eksproprieres, og hvor den eventuelt er av midlertidig art.

4. Det eksproprieres rett til nødvendig grunn for anleggssteder, alt i samsvar med kart og spesielle skjønnsforutsetninger. Alle inngrep i naturen vil bli utført så skånsomt som mulig, og det vil bli foretatt en grundig opprydding etter anleggets avslutning.

5. Det eksproprieres rett for Ålesund kommune til å ha to båter i Brusdalsvatn under anleggstiden og senere en båt til anleggets drift og vedlikehold.

D. **Generelt.**

1. Det vises til vedlagte brev fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen til Ålesund kommune, dat. 10. februar 1971, med de der angitte vilkår for ekspropriasjonstillatelsen.

2. Ålesund kommune eksproprierer i h.t. tillatelsen det som trengs av vann, grunn og rettigheter for gjennomføringen av vannverket.

3. Eventuell fiskerett i Brusdalsvatn og vassdraget nedenfor blir fortsatt på grunneiernes hånd. Ålesund kommune erverver ingen rett til fiske i vann eller elv..

4. Eksproprianten har rett til å sette opp og ha stående gjerder rundt anleggssteder, men har ikke rett til å inngjerde magasiner, elver eller bekker i nedbørsfeltet.

5. Hvis intet annet er sagt, eksproprieres all grunn og alle rettigheter for ubegrenset tid. Hvor ekspropriasjon bare gjennomføres for en bestemt tid, angis ekspropriasjonstiden under de spesielle skjønnsforutsetninger for vedkomende takstnr.

Hvor ekspropriasjon skjer til midlertidig bruk, som f.eks. til tomter for brakker o.l. ved anleggssteder, faller grunnen tilbake til fri rådighet for eieren når eksproprianten ikke lenger har behov for den. Når ekspropriantens benyttelse av grunnen er endelig avsluttet, er det forutsetningen at brakker og andre anleggsbygninger fjernes. Det samme gjelder andre innretninger som har vært anbrakt der i forbindelse med anleggsarbeidet.

Oppryddingsarbeid av enhver art skal være avsluttet innen 12 måneder etter at anlegget er satt i ordinær drift.

6. Takstene omfatter enhver erstatning som pliktes for avståing av grunn og rettigheter, og skade og ulempe av enhver art i anledning av ekspropriasjonen. Takstene omfatter også skader som er oppstått ved forberedelser av ekspropriasjonen, stikningsskader, målearbeider, grunnundersøkelser o.l., med mindre noe annet er avtalt med den enkelte grunneier.

7. Ut over det som er nevnt i de alminnelige eller spesielle skjønnsforutsetninger, påtar eksproprianten seg ikke noe arbeid eller noen forpliktelser.

8. Skader ved steinsprut, rystelser i grunnen o.l. uforutseelige anleggsskader og anleggsulemper holdes utenfor skjønnet og erstattes ved senere skjønn som begjæres av eksproprianten.

9. Skjønnsforutsetningene forbeholdes endret og/eller supplert.

E. Om gjennomføring av klausuleringsbestemmelsene:

1. **Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 1)**

Det bes her avgitt skjønn i to alternativer:

Alternativ A:

a) Området på ca. 250 da utvides til ca. 300 da, og går fra utløpsoset til grensen for teig 1 (hovedteigen) på takstnr. 182 A, som vist på vedlagt kartskisse.

b) På areal merket D — E på bilag A til Ålesund Byplankontors notat av 29. oktober 1970 (fremlagt 9. august 1971) tillates oppført 3 hybelbygg med tilsammen 210 hybler.

c) På resten av området tillates oppført spredt boligbebyggelse eller lite forurensende industri på de vilkår som følger av klausuleringsbestemmelsene.

d) Ålesund kommune anlegger og bekoster — innen vannverket settes i ordinær drift — et tilstrekkelig dimensjonert kloakksystem for avløpsvann, overvann og kloakk over det i a) nevnte området frem til grense mellom takstnr. 182 a og takst nr. 185, men slik at avløp fra veksthusene på takst nr. 185 føres inn i systemet gjennom pumpeanlegg. Retten bes fastsette erstatning for drift og vedlikehold av pumpeanlegget med tilknytningsledninger.

De nødvendige rettigheter for anlegg av det i d) nevnte hovedkloakksystem erverves nå, men slik at erstatning for skade, ulempe og båndleggelse fastsettes ved senere skjønn som påstevnes av Ålesund kommune innen anleggsarbeidene tar til.

Det forutsettes at grunneierne må føre eksisterende kloakker inn på kloakksystemet, jfr. helseforskriftene for Ålesund prgr. 30, 2. ledd. Den enkelte grunneier må betale tilknytningsavgifter etter de vanlige regler i Ålesund kommune, event. betale refusjon på andel i stikkledning fram til hovedledningen. Utover det som her er nevnt skal det imidlertid ikke betales refusjon for utgifter til hovedkloakkledning.

Det forutsettes videre at eksterende hus som ligger nord for hovedledningen og mer enn 40 m fra denne, ikke behøver å tilknyttes kloakksystemet før stikkledninger passerer huset nærmere enn 40 m eller etter helserådets mening i rimelig avstand, jfr. helseforskriftenes prgr. 30. Ved oppføring av nybygg, eller ved anlegg av WC og liknende i eksisterende hus, må det i alle fall foretas tilknytning til det foran skisserte kloakksystem.

e) Nytt veksthus på takstnr. 185 tillates bygget på fylling ut mot vannet forutsatt at veksthuset anbringes på tett såle og bygges slik at avløp fra veksthuset ikke kan trenge ned i Brusdalsvann.

f) Ny bebyggelse som sogner til det i d) nevnte kloakksystem får knytte seg til dette mot refusjon etter bygningslovens regler. Vannverket vil for sitt vedkommende ikke innvende noe mot at det for ny bebyggelse benyttes septiktank med utløp i grunnen, inntil vannverket er satt i ordinær drift og den under d) nevnte kloakk er anlagt. Etter dette tidspunkt må tilknytning til kloakk skje, jfr. generell praksis for all ny bebyggelse i Ålesund.

Alternativ B:

a) Området på 250 da går fra utløpsoset t.o.m. takstnt. 174, jfr. vedlagt kartskisse.

b) Som alternativ A, litra b).

c) Som alternativ A, litra c).

d) Ålesund kommune anlegger — innen vannverket settes i ordinær drift — et kloakksystem som omhandlet i alternativ A litra d) frem til grensen mellom takst nr. 174 og takst nr. 176.

De nødvendige rettigheter for anlegg av det i d) nevnte hovedkloakksystem erverves nå, men slik at erstatning for skade, ulempe og båndleggelse fastsettes ved senere skjønn som påstevnes av Ålesund kommune innen anleggsarbeidene tar til.

Det forutsettes at grunneierne må føre eksisterende kloakker inn på kloakksystemet, jfr. helseforskriftene for Ålesund prgr. 30, 2. ledd. Den enkelte grunneier må betale tilknytningsavgifter etter de vanlige regler i Ålesund kommune, event. betale refusjon for andel i stikkledning frem til hovedledningen. Utover det som her er nevnt skal det imidlertid ikke betales refusjon for utgifter til hovedkloakkledning.

Det forutsettes videre at eksisterende hus som ligger nord for hovedledningen og mer enn 40 m fra denne, ikke behøver å tilknyttes kloakksystemet før stikkledninger passerer huset nærmere enn 40 m eller etter helserådets mening i rimelig avstand, jfr. helseforskriftenes prgr. 30. Ved oppføring av nybygg, eller ved anlegg av WC og liknende i eksisterende hus, må det i alle fall foretas tilknytning til det foran skisserte kloakksystem.

e) Nye veksthus i 100 m-beltet på takst nr. 185 — Viddal tillates ikke. Kloakkavløp fra W.C. i eksisterende veksthus føres til tett kum som anlegges av Viddal, men tømmes av Ålesund kommune. Øvrige avløpsforhold på Viddals eiendom forutsettes opprettholdt som hittil, men må ikke forandres slik at risikoen for forurensning øker.

f) Som alternativ A litra f).

Under begge alternativer presiseres for ordens skyld at særordningen etter klausuleringsbestemmelsenes pkt. 1 bare innebærer avvik fra utnyttelsesgraden, og dispensasjon fra 100 m-bel-

tet. Alle øvrige klausuleringsbestemmelser gjelder (f.eks. badeforbud, forbud mot bevertningssteder o.l.)

II. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2:

a) Maksimalt antall tillatte bolighus for hver eiendom utenfor 100 m-beltet skal tilsvare eiendommens areal i dekar i nedbørsfeltet dividert med 10.

Mulighetene for å få oppført dette antall hus og husenes plasering må avhenge av de øvrige klausuleringsbestemmelser, reguleringsplan og den alminnelige lovgivning.

HB 1>

b) Eiendommer i nedbørsfeltet mindre enn 10 da. kan ikke bebygges.

c) Ved håndhevelsen av klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2 skal eiendomsforholdene og eiendomsgrensene pr. 10.2.1971 legges til grunn.

d) Betegnelsen «bolighus» gjelder ikke feriebolig.

e) Garasje tillates oppført i tilknytning til bolighus, hvis bebyggelsen forøvrig tilfredsstiller klausuleringsbestemmelsene.

f) Nye naust tillates ikke oppført.

g) I nedbørsfeltet tillates dagligvareforretninger o.l. som kan plasseres i bolighus for en familie og som skal betjene det nærliggende område.

III Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 3:

Vannverket kan for sitt vedkommende akseptere at eksisterende bebyggelse er helårsbolig hvor:

a) bygningen er brukt som helårsbolig før bygningslovens ikrafttreden og i det vesentlige også i tiden fra bygningslovens ikrafttreden frem til skjønnstiden, eller

b) hvor bygningen tilfredstiller bygningslovens krav til helårsbolig.

IV Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 5:

Oljedepot for salg tillates ikke.

Oljetank for ett bolighus som forøvrig oppføres i samsvar med klausuleringsbestemmelsene kan tillates, hvis tanken anlegges i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser.

V. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 6:

a) Bortsett fra takst nr 287 — Brusdalsheimen — kan eksisterende spillvanns- og kloakkavløp fra eksisternde bebyggelse opprettholdes, med mindre Ålesund Helseråd for å beskytte vannkilden gir pålegg om forandring.

b) Hvis det for å beskytte vannkilden gis pålegg som nevnt i litra a), påtar Ålesund kommune seg å utføre det som er nødvendig for å imøtekomme pålegget. Kommunen erverver rett til adkomst, gravearbeider o.l. som er nødvendig for å utføre pålegget, og betaler erstatning etter lensmannsskjønn for skader som måtte oppstå.

c) Hvis Ålesund eller Ørskog Helseråd gir grunneieren pålegg som etter Helserådets oppfatning ikke skyldes hensynet til å beskytte vannkilden, er utførelsen av slike pålegg Ålesund kommune uvedkommende. Dersom grunneieren hevder at pålegget skyldes vannverket, må han likevel utføre pålegget, men kan i såfall forlange årsaksspørsmålet avgjort ved voldgift etter tvistmålslovens regler.

d) Fremtidige kloakkavløp fra eksisterende bebyggelse må anlegges av grunneieren selv i samsvar med klausuleringsbestemmelsene

e) Klausuleringsbestemmelsenes pkt. 6 anses tilfredsstilt, hvis avløpet føres ut i grunnen minst 80 m fra Brusdalsvatn og 40 m fra tilløpene, og forøvrig er i samsvar med de til enhver tid gjeldende helseforskrifter.

VI. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 8:

a) Eksisterende priveter opprettholdes, med mindre Ålesund Helseråd for å beskytte vannkilden gir pålegg om forandring.

b) Hvis det for å beskytte vannkilden gis pålegg som nevnt i litra a),påtar Ålesund kommune seg å utføre det som er nødvendig for å imøtekomme p,legget. Kommunen erverver rett til adkomst, gravearbeider o.l. som er nødvendig for å utføre pålegget, og betaler erstatning etter lensmannsskjønn for skader som måtte oppstå.

c) Offentlig renovasjon med privettømming må påregnes innført. For eksisternde bebyggelse og bygninger som etter brann eller riving oppføres til erstatning for den i dag eksisterende bebyggelse vil Ålesund kommune utføre privettømmingen uten avgift i Ørskog inntil offentlig privettømming innføres i Ørskog kommune eller i sammenlignbare strøk i Ørskog. Innen Ålesund kommunes grenser vil vanlig avgift bli oppkrevet.

VII. Ad klausuleringsbestemmelsenes pkt. 9:

Kommunal søppeltømming forutsettes innført mot vanlig renholdsavgift.

Retting av feil i trykt utskrift av Ålesunds byretts
rettsbok vedk. «Brusdalsoverskjønnet» — sak 6/1972 B.

Dessverre er et avsnitt av den originale rettsbok falt ut under trykkingen.
Nedenstående bes fraklippet og innheftet i margen på side 9 i den trykte rettsbok:

X. Generelt i forbindelse med klausuleringsbestemmelsenes pkt. 1, 2 og 3 gjelder:
Det forutsettes at eksisterende hus, garasjer, hytter og naust tillates gjennoppført etter brann eller riving, men i forbindelse med gjenoppføringen må ikke foretas ombygging eller utvidelse i strid med pkt. 3 eller utvidelse av bolig f.eks. fra enebolig til tomannsbolig. Avløpsforholdene må ikke endres slik at de kommer i strid med klausuleringsbestemmelsene. Hvis gjenoppføring av bygninger som nevnt i foregående ledd nektes av hensyn til vannverket, plikter Ålesund kommune i mangel av overenskomst å påstevne skjønn til avgjørelse av spørsmålet om erstatningsplikt foreligger og til fastsettelse av eventuell erstatning.

1. Overskjønnet fremmes.
2. Saksøkeren fritas for omkostningene ved overskjønnet for de takstnummer hvor bare de saksøkte har begjært overskjønn.
3. Det avsies fravikelseskjennelse ved skjønnets slutning.

H.r. advokat Trygve Gjørtz la ned slik **generell påstand:**
1. De saksøkte representert v/h.r. advokat Trygve Gjørtz, tilkjennes full erstatning for de økonomiske tap klausuleringen av deres eiendommer medfører.
2. De parter h.r. advokat Trygve Gjørtz representerte i underskjønnet tilkjennes tilleggsbeløp fastsatt av overskjønnsretten til dekning av forsvarsomkostninger for underskjønnet.
3. Ålesund kommune tilpliktes å betale lovbefalte omkostninger ved overskjønnet, samt å dekke utgiftene til teknisk og juridisk assistanse for de saksøkte h.r. advokat Trygve Gjørtz representerer i overskjønnet.

Advokat Svein Tømmerdal la ned slik **generell påstand:**
1. De saksøkte representert ved advokat Tømmerdal tilkjennes full erstatning.
2. Ålesund kommune tilpliktes å betale de lovbestemte utgifter ved overskjønnet, samt dekker utgiftene til teknisk og juridisk bistand for parter som er representert av advokat Tømmerdal.

Advokat Sverre Høegh Krohn, la ned slik **generell påstand:**
De saksøkte representert ved advokat Sverre HøeghKrohn tilkjennes full erstatning for det økonomiske tap klausuleringen medfører. De samme saksøkte tilkjennes dekning for utgifter til teknisk og juridisk bistand, samt lovbestemte utgifter ved overskjønnet.

Advokat Finn Gulbrandsen la ned slik **generell påstand:**
De saksøkte representert ved advokat Gulbrandsen tilkjennes full erstatning for tap ved klausuleringen og erstatning for utgifter til juridisk bistand.

H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen la ned slik **generell påstand:**

1. De saksøkte som representeres av h.r. advokat Engelsen tilkjennes full erstatning.
2. Ålesund kommune tilpliktes å betale de lovbestemte utgifter ved skjønnet, og dekker utlegg til teknisk og juridisk bistand,herunder tillegg til omkostningene ved underskjønnet til de parter som er representert av h.r.advokat Engelsen.

H.r.advokat Erik Sølberg la ned slik **generell påstand:**

De saksøkte som er representert ved h.r.advokat Erik Sølberg tilkjennes full erstatning samt dekning av saksomkostninger for overskjønnet.

H.r.advokat Tor Bøhlers påstander er inntatt under de takstnr. han representerer (takst nr. 184 og 185)

Skjønnsmaterialet.

Det er lagt frem et omfattende skriftlig materiale, — herunder erklæringer av sakkyndige og karter. Det som er fremlagt og dokumentert er angitt i rettsboken. Det foreligger erklæringer fra, og har vært avgitt forklaring av, rettsoppnevnte sakkyndige: Sjefsingeniør Vilhelm Haffner og avdelingssjef J.E. Samdal vedk. vannforurensningsspørsmål, sivilingeniør Leif Ødegaard og sivilingeniør Bjørn Traagstad vedk kloakkering av Stormyra og ingeniør Torbjørn Aasen vedk. grusforekomster på takst nr. 15. Som sakkyndige vitner har de saksøkte ført ingeniør Laurtiz Nes vedk. vannforsyningsspørsmål, sivilingeniørene Brynjulf Skagestad og Ivar Helleberg vedk. kloakkeringsplan for et område i nord-østre del av Brusdalen, overlærer Jørgen Øydvin vedk. gartneridrift og konsulent i Norges Pelsdyravlslag Kåre Solberg vedk. pelsdyrdrift.

Kort beskrivelse av, og noen alminnelige betraktninger om ekspropriasjonsområdeet.

I den uttalelse til Helsedirektoratet av 7.9.1970 av den oppnevnte sakkyndige sjefsingeniør Vilhelm Haffner som er gjengitt i underskjønnet heter det bl.a.:

1.«Brusdalsvann ble i tiden juni 1966 — november 1967 undersøkt av Norsk institutt for vannforskning (NIVA). Resultatene av denne undersøkelse fremgår av rapporten av mai 1968. Som det fremgår av rapporten er Brusdalsvann en oligotrof innsjø, d.v.s. den er lite organisk belastet og vannet har et lavt innhold av mineralske plantenæringsstoffer. Vannet er særdeles lite farget med middelverdier på 7 mg l Pt og med 4 mg l Pt som laveste verdi og 12 mg l Pt som høyeste i undersøkelsesperioden. Vannet er rikt på oksygen i alle dyp også i stagnasjonsperioden om sommeren. Vannet er svakt bakteriologisk forurenset i alle dyp unntagen i stagnasjonsperioden om sommeren, da man ikke fant bakteriologisk forurensning i dyplagene. Brusdalsvann har i henhold til NIVA's oppgave et nedbørsfelt på 30 km2, et overflateareal på 7.6 km2, middeldyp 38.1 m og største dyp 99 m. Teoretisk oppholdstid for vannet i innsjøen er beregnet til ca. 8 år.

Om vinteren ble det ikke funnet noen utpreget stagnasjonsperiode, men om sommeren fant man tydelig lagdeling av vannmassene i innsjøen og temperatursprangskiktet lå på slutten av sommerstagnasjonsperioden i september på mellom 10 og 14 meters dyp.

Aktiviteten i nedbørsfeltet er relativt liten. Av NIVA's rapport fremgår det at det permanent bor 432 personer i nedbørsfeltet i 99 boliger, det er 139 hytter, en liten skole med 22 elever, 1 pleiehjem (barnehjem) med 18 og betjening 4 personer samt en mindre industribedrift med 8 ansatte. Arealet av dyrket mark var 636 da. Ved senere befaring har jeg konstatert at aktiviteten i Brusdalsvanns nedbørsfelt ikke er vesentlig øket utover at Brusdalsheimen, som jeg forøvrig har fått opplyst tilhører Indremisjonen, er blitt ytterligere utbygget slik at man der nu har sengeplass til ca. 100 personer samt forsamlingslokaler og kafeteria med stor kapasitet. Jeg har også konstatert at man har et feriested tilhørende Frikirken ved vannets østlige ende. Dette feriested er en hytte med sengeplass for 10—20 personer. Man har ikke sanitæranlegg utover utslagsvasker. Både Brusdalsheimen og Frikirkens feriested tar drikkevann direkte fra brusdalsvann uten behandling av noen art. Brusdalsheimen har vanninntak ikke langt fra kloakkutløpet. Dette synes meg meget betenkelig».

2. I betenkning av 30 mai 1972 1972 fra de to for overskjønnet oppnevnte sakkyndige sies det bl.a.:

«Brusdalsvannet ble i perioden 1966/67 undersøkt av NIVA. Den beskrivelse som er gitt nedenfor, refererer seg i stor utstrekning til disse undersøkelsene: Brusdalsvannet er en relativt dyp innsjø og ligger i det nord-vestlige grunnfjellsområde. I forhold til nedbørsfeltets størrelse (30 kvm) har innsjøen et stort volum (290 mill kbm.) som gir vannet en lang teoretisk oppholdstid (ca. 8 år). Vannkvaliteten er fra et kjemisk synspunkt god: vannet inneholder lite humus og annet organisk materiale og er fattig på næringssalter. I betraktning av nedbørfeltets geologiske sammensetning er innholdet av oppløste salter relativt høyt (høy elektrolyttisk ledningsevne): dette er først og fremst forårsaket av områdets beliggenhet i forhold til havet som gir nedbøren et høyt innhold av natriumklorid.

Innholdet av bakterier er relativt lavt/ i stagnasjonsperiodene er det bare de øverste vannmassene som er bakteriepåvirket,mens det under fullsirkulasjonsperioden finnes bakterieforurensninger i alle dyp av innsjøen».

Den vestlige del av Brusdalsvannet med nedslagsfelt ligger innenfor Ålesund kommune, mens den østlige delen ligger i Ørskog kommune. Som anført av underskjønnet består mer enn 2/3 av arealene i nedbørsfeltet av fjell som når opp til 500 meters høyde med bratte fjellsider. Disse arealene er ikke egnet for helårsbebyggelse. De topografiske forhold er ellers slik at det vesentlig er en forholdsvis smal stripe mellom fjellfoten og vannet som kan sies fra naturens hånd å være vel egnet til bebyggelse. Nettopp gjennom disse områder går eksisterende veger og kraftlinjer med sine byggeforbudsbelter. Aktivitetsnivået i området i dag må betegnes som relativt lavt. — På den annen side grenser området mot vest til Spjelkavik-området i Ålesund, hvor aktiviteten og dermed behovet for grunn til industri, forretningsdrift og boliger, er betydelig, og må påregnes å øke.

Mange hytter — og også Brusdalsheimen — benytter vannet som drikkevannskilde. Det nyttes også til baking og fiske. Siden 1965 har det tjent som reservevannkilde for Ålesund/Borgund og Ørskog ved pumping til høyereliggende basseng i tørkeperioder. Utenfor Fremmerholen-området består meget av nåværende bebyggelse av hytter, og disse er gjennomgående bygget for 30—40 år siden.

I den senere tid er det praktisk talt ikke bygget hytter. Området ligger for nær Ålesund by til under dagens forhold å ligge naturlig til rette for hyttebebyggelse. På Sydsiden — oppover mot Emblemsfjellet — ligger forholdene for hyttebygging noe gunstigere an enn i området forøvrig, men områdene innenfor nedbørsfeltet representerer nordhellingen, og dermed den minst attraktive del av Emblemsfjellet.

Det er i dag også endel helårs-bebyggelse langs Brusdalsvannet, og i de nordøstlige deler (innenfor Ørskog kommune) er det ubebygde områder egnet for bygningsmessig utnyttelse i den utstrekning det kan finnes rasjonelle og økonomiske løsninger på de veg- vann- og kloakk-problemer som reiser seg.

Det foreligger ingen generalplaner eller regionplaner for nedbørsfeltet. For et område ved Fremmerholen ved vannets nordvest-side foreligger et reguleringsplanutkast. For Ålesund foreligger videre en «langtidsskisse» utarbeidet i 1965 av firma Andersson & Skjånes A/S. Skissen var ment som utkast til regionplan for Borgund og Ålesund 22.1.1970 vedtok Ålesund bystyre følgende uttalelse:

«Bystyret presiserer at den arealdisponering som er angitt ved farger på det kart som følger langtidsskissen er retningsgivende, men ikke bindende i det videre planleggingsarbeide».

Denne langtidsskissen markerer ved sin fargelegging at det alt vesentlige av den del av nedbørsfeltet som faller innenfor Ålesund er ansett som ubebyggelig. Av områder som faller utenom 250 — 350 da. beltet i h.h.t. servituttbestemmelsene pkt. 1 med tilhørende skjønnsforutsetninger, er dog noe antydet som reservearealer.

Langtidsskissen illustrerer bystyrets syn på den naturlige arealutnyttelse innenfor Ålesund by. Den er forsåvidt av interesse og verdi for skjønnsretten. Det dreier seg imidlertid ikke om noen generalplan. Det er tilstrekkelig å vise til at skissen ikke har vært undergitt den behandling som er foreskrevet i bygningslovens paragraf 20, jfr. spesielt paragraf 20 pkt. 4.

Alminnelige bemerkninger om vurderingsgrunnlaget.

Det er enighet om det prinsipielle grunnlag for skjønnsrettens vurdering. De saksøkte har krav på full erstatning for de tap de måtte påføres om, og i tilfelle i den utstrekning, ekspropriasjonstillatelsen med tilhørende servituttbestemmelser innebærer større inngrep enn det de saksøkte måtte ha regnet med i h.h.t. gjeldende lover og forskrifter om det ikke hadde vært fattet vedtak om å nytte Brusdalsvannet som vannkilde for Ålesund by.

Gjeldende lover og forskrifter gir myndighetene vidtgående hjemmel til betydelige inngrep i eiendomsrådigheten uten at disse utløser erstatningsplikt. Og om rådighetsinnskrenkninger av denne art skulle medføre erstatningsplikt for det offentlige hører dette ikke under nærværende skjønn. De saksøkte mener imidlertid at ekspropriasjonen med servituttbestemmelser medfører rådighetsinnskrenkninger som går ut over hva de saksøkte uten vannverksplanene hadde måttet regne med.

Det er ingen uenighet om at det avgjørende for rettens vurdering av mulig differanse mellom rådighetsinnskrenkninger i h.h.t. ekspropriasjonen og rådighetsinnskrenkninger som følge av gjeldende lover og forskrifter må bygge på rettens egen vurdering av den påregnelige utvikling, med dermed sammenhengende myndighetsutøvelse, — uten hensyn til om lovgivning med forskrifter i og for seg skulle åpne adgang til rådighetsinnskrenkninger utover det som anses påregnelig.

En grensoppgang mellom de rådighetsinnskrenkninger som følger av ekspropriasjonstillatelsen med servitutter og påregnelige rådighetsinnskrenkninger ifølge gjeldende generelle lover

og forskrifter må by på usikkerhet. De viktigste lover og forskrifter er Vassdragsloven av 15.3.1940, Jordloven av 18.3.1955, Granneloven av 16.6.1961, Vegloven av 21.6.1963, Bygningsloven av 18.6.1965, Lov om vern mot vannforurensning av 20.6.1970. Strandplanloven av 10.12.1971. Bygningsvedtekter for Ørskog stadfestet 29.5.1966, do. for Ålesund stadfestet 22.9.1969, Helseforskrifter for Ørskog, stadfestet 19.5.1959, do. for Ålesund, dat. 8.12.1967. Forskrifter for campingplasser av 28.12.1966, Forskrifter etter vannforurensingsloven av 9.2.1972, Forskrifter om oppbevaring av avfall og om renovasjon og om hygieniske forhold i hytteområder o.l. av 10.9.1970.

Topografien i nedbørsfeltet, hensynet til ressursbevaring, aktiviteten i området hittil, omkostningene ved tilfredsstillende veg- vann- og kloakkutbygging og tilgjengeligheten av andre egnede utbyggingsområder innenfor begge kommuner gjør det naturlig å anta at de kommunale myndigheter ikke ville tillate byggevirksomhet av noe omfang innenfor nedbørsfeltet.Det vises til langtidsskissen for Ålesund og til det som er fremlagt og opplyst om boligbyggingsprogram for Ørskog hvor Brusdalen ikke var tatt med før etter at underskjønnets avgjørelse forelå.

Vannkvaliteten betegnes som god. Brusdalsvannet er av betydelig størrelse, det ligger delvis innenfor Ålesund kommune, og retten mener at det uavhengig av de aktuelle vannverks-planer måtte fremstillet seg som naturlig for planleggingsmyndigheter, så vel i Ålesund som Ørskog, å arbeide ut fra et alminnelig ønske om i størst mulig utstrekning å kunne bevare den betydelige vannressurs det representerer.

Bortsett fra de vestlige deler av nedslagsfeltet ville tilfredstillende kloakkutbygging by på betydelige omkostninger. Byggeforbudsbelter langs vegene og vansker med å få godkjente avkjørsler til E69 legger også betydelige hindringer i vegen for utbygging.

Ørskog kommune har gått imot Ålesund kommunes vannverksplaner. Ørskog kommune har også sett liberalere på bygging med utslipp via septiktank til Brusdalsvannet, og har mindre strenge regler forsåvidt angår hyttebygging. Retten har likevel antatt at dette divergerende syn ikke kan tillegges vekt. En utbygging innenfor nedbørsfeltet ville forutsatt en samordning enten via bygningsloven eller via vannforurensningsloven, dens forskrifter og miljøverndepartementets medvirkning.

De viktigste klausuleringsbestemmelser er det absolutte byggeforbud innenfor 100-metersbeltet og klausulen om at det i nedbørsfeltet utenom 100-metersbeltet bare tillates oppført et bolighus pr. 10 da. Disse bestemmelsene bærer uten videre preg av å være motivert i hensynet til å bevare Brusdalsvannet som drikkevannskilde. Det antas ikke påregnelig at myndighetene, i kraft av de øvrige reguleringsbestemmelser i lovgivning og forskrifter, ville truffet tilsvarende bestemmelser. Dermed er likevel intet sagt om klausulene berettiger til erstatning. Spørsmålet blir om det ville vært påregnelig at myndighetene i kraft av det øvrige lovverk ville ført en restriktiv politikk som i sine virkninger medførte like vidtrekkende rådighetsinnskrenkninger for de enkelte saksøkte.

Lov om vern mot vannforurensning bestemmer bl.a. at forurensning gjennom ledning eller ved tilsig gjennom grunnen eller på annen måte fra bygning, anlegg eller virksomhet av noen varighet ikke kan foretas uten tillatelse. Loven setter også forbud mot å foreta noe som **kan** bevirke at vannforurensning oppstår eller øker med mindre det er åpenbart at vannet ikke derved blir mindre skikket til drikkevann eller annen vanlig bruk.

For områder som innenfor nedbørsfeltet — ut fra praktisk — økonomiske vurderinger, hensyn tatt til adkomstmuligheter, — kunne vært tenkt bebygget ville vannforurensningsloven med forskrifter stille så strenge krav at bygging ikke vil kunne komme på tale for en rekke av de saksøkte. Slik grunnforholdene gjennomgående er langs Brusdalsvannet ville de fleste saksøkte hatt små muligheter for å tilfredsille kravene i gjeldende forskrifter for kloakkutslipp endog fra spredt bolig- og fritidsbebyggelse.

Foruten å gi en kort beskrivelse av Brusdalsvannets nåværende tilstand og sammensetning, gikk mandatet til de sakkyndige vedkommende vannforurensningsspørsmål kort uttrykt ut på å redegjøre for forurensningstyper, virkningen av forskjellige typer og mengder avløpsvann tilført Brusdalsvannet, effekt av ulike typer renseanlegg og kostnader til drift og vedlikehold av slike renseanlegg. Partene har formulert alternative forutsetninger som bebyggelse med ca. 1.000 hus, ca. 500 hus, ca. 200 hus, ca. 100 hytter, ca. 50 hytter, ombygging av respektive 50, 25 og 15 eksisterende hytter til helårsboliger,—alt vurdert for spredt bebyggelse og tettbebyggelse og alt under forutsetning av at Brusdalsvannet **ikke** skulle brukes som vannkilde for Ålesund. Dertil var stilt spørsmål om effekten av avskjærende kloakk.

Til forutsetningen om at Brusdalsvannet ikke skulle brukes som vannkilde for Ålesund, bemerker de sakkyndige at denne forutsetningen er av hypotetisk art, og at de sakkyndige «vil anta at en så stor vannkilde med så godt vann som Brusdalsvannet, nødvendigvis må bli aktuelt som vannkilde idet innsjøen ligger nær tettsteder i utvikling».

Hva angår typer av forurensning foreligger et eksakt svar, nemlig at disse grovt sett vil være partikulært materiale, organiske komponenter, næringskomponenter og bionegative stoffer.

«Med relativ god tilnærmelse» antar de sakkyndige at typer forurensninger som kan påvirke Brusdalsvannet vil være de samme for samtlige forelagte utbyggingsalternativer.

Når det gjelder forurensningsvirkningene fremgår av betenkningen, sammenholdt med de sakkyndiges forklaringer for retten, at det med den kunskap sakkyndigheten i dag sitter inne med ikke kan sies noe konkret om graden og omfanget av forurensningsvirkninger ut fra de forskjellige alternativer som har vært forelagt de sakkyndige. På et forelagt spørsmål om de sakkyndige ved vurderingen av spørsmålet om kloakkføring til Brusdalsvannet via renseanlegg ville lagt vekt på muligheten av å føre kloakken til sjø, og spørsmålet om de sakkyndige i forbindelse med utarbeidelse av generalplan for Ålesund —hvis de var blitt konsultert — ville ha tilrådet at bebyggelse fortrinnsvis var blitt plassert på de steder hvor den kunne få avløp til sjø, har de uttalt at de ikke ville anse det tilrådelig med slik bebyggelse som forutsatt i de alternativer som har vært forelagt. Det heter i de sakkyndiges betenkning:

«Selv med optimal rensing og bl.a. fjerning av næringssalter, er det tvilsomt om effekten kan bli så god at eutrofi helt unngås i Brusdalsvannet. Avstanden til sjøen er relativt kort og det ville være naturlig å tilråde avløp til sjøen selv om Brusdalsvannet ikke skulle brukes som drikkevannskilde.

I denne forbindelse må det også fremheves at utstrakt bebyggelse i Brusdalsvannets nedbørsfelt vil medføre at overvann, som kan være forurenset og inneholde næringssalter, vil kunne bidra til eutrofieringen og, sammen med de nringssalter, som tilføres sjøen fra eventuelt renset avløpsvann, være tilstrekkelkig til at en akselererende eutrofiering vil kunne inntreffe. Avløpsvann som ledes ut i grunnen, der hvor dette er mulig, vil også kunne virke eutrofierende på vannet, idet grunnvannet som renner ut i Brusdalsvannet kan få et innhold av næringssalter.»

Under sin vurdering av rådighetsinnskrenkninger som følge av generell lovgivning og i h.h.t. klausuleringene har retten lagt særlig vekt på vannforurensningsloven med forskrifter. Retten har antatt at det innenfor nedbørsfeltet bare i meget begrenset utstrekning vil være økonomisk mulig å anordne kloakkavløp til større avløpssystem. En har i hvert enkelt tilfelle vurdert antatte muligheter for anordning av utslipp i h.h.t. forskriftene. Herunder er tatt hensyn til forskriftene for eksisterende bebyggelse, med reglene for vesentlig økte utslipp, og det alminnelige direktiv om at avgjørelse av om tillatelse skal gis skal skje på grunnlag av en avveining av de skader og ulemper forurensningen volder for almene og private interesser mot de fordeler som oppnås.

Retten har ikke hatt materiale til konstatering av grunnforhold — slik dette forutsettes gjort etter vannforurensningslovens forskrifter. Retten har vært henvist til sitt eget skjønn basert på overflatebefaring. Rettens syn er at infiltreringsforholdene stort sett er lite tilfredsstillende.

Det er av de saksøkte bl.a. gjort gjeldende at det ikke hadde vært nødvendig med ekspropriasjon med klausulering hvis ikke klausuleringene gikk lenger enn restriksjonene etter den alminnelige lovgivning, — at den alminnelige lovgivning åpner adgang til dispensasjoner, — at klausuleringene låser rådighetsinnskrenkningene fast for all fremtid slik at grunneierne avskjæres fra å nyte godt av mulig teknisk utvikling forsåvidt angår nye rensemetoder og at vannforurensningslovens bestemmelse i paragraf 16, hvoretter loven gjøres gjeldende også for bestående forhold, åpner muligheten for «henge på» nye anlegg ved omkostningsfordeling over større områder.

Anførslene har vært vurdert på bakgrunn av gjeldende regelverk og antatt fremtidig praktisering av dette. Etter rettens syn er det ikke grunn til å anta at det innenfor nedbørsfeltet for en vannressurs som Brusdalsvannet kan kalkuleres med noen liberal praktisering av gjeldende byggerestriksjoner. I relasjon til forurensningsproblematikken er forholdene for de forskjellige grunneiere langs Brusdalsvannet — grovt sett — likeartet. Mulighetene for dispensasjoner i enkelttilfeller antas derfor å være små. Det er rettens alminnelige syn at klausuleringene i hovedtrekkene gir et adekvat uttrykk for de rådighetsinnskrenkninger man måtte regnet med etter den alminnelige lovgivning med forskrifter.

Det er fremlagt planutkast og kostnadsberegninger for **større kloakkavløpssystemer** innenfor nedbørsfeltet.

Ålesund kommune har for overskjønnet fremlagt revidert kloakkeringsplan for Brusdalsvannets nordside (dok. 85 bil.1). Planen gjelder et areal på ca. 1950 da. Alternativ I forutsetter at kloakkvann samles og føres til Ellingsøyfjorden og Åsefjorden, overflatevannet til Brusdalsvannet. Anleggskostnadene er kalkulert til kr. 8.805.000,-. Årskostnadene til kr. 739.500,-. Alternativ II forutsetter at alt overflatevann fra boligfelt og tilgrensende felt som ikke naturlig lar seg drenere utenom boligfeltene føres ut av Brusdalsvannets nedslagsfelt. Kostnadsoverslaget lyder her på kr. 13.638.500,-, med årskostnader kr. 1.170.000,-. Det er oppgitt at det areal som her blir drenert ut av Brusdalsvannets nedbørsfelt ugjør ca. 3.650 da.

De saksøkte har engasjert konsulentfirmaet A/S VIAK, Molde, til planlegging og kostnadsberegning av kloakkering av et område i nordøstre del av nedslagsfeltet. (Dok. 87 litra I). Planområdet omfatter ca. 1.070 da. boligområde, ca. 41 da. areal for offentlig formål, ca. 19 da. forretningsareal og ca. 112 da. for lett industri og service, tilsammen ca. 1.242. da.

Områdene nord for boligfeltene er reservert som naturlige utfartsområder. Kloakkeringskostnadene er utarbeidet i 4 hovedalternativer, og innenfor de tre første alternativene også basert på etappevis utbygging. Ved total utbygging opereres med følgende kostnader:

Alt. I — utslipp i Brusdalsvannet via renseanlegg — totale utbygginskostnader kr. 1.993.000,-, årskostnader kr. 286.820,- (avskrivning, drift- og vedlikehold).

Alt. IIa — overføring til Ellingsøyfjorden av kloakk, overvann løses lokalt — totalkostnad kr. 1.083.500,- årskostnad kr. 122.840,-

Alt. IIb — overføring til Ellingsøyfjorden av kloakk og overvann — totalkostnad kr. 2.562.500,- årskostnad kr. 295.040,-

Alt. IIc—overføring til Ellingsøyfjorden av kloakk og overvann via tunnel—totalkostnad kr. 2.274.100,-, årskostnad kr 178.720,-.

Det dreier seg både for kommunens og VIAK's vedkommende om grove beregninger. Slike beregninger er tilstrekkelige for skjønnsrettens formål. Beløpene representerer i det vesentlige tilleggskostnader til vanlige interne kostnader ved kloakkutbygging.

Beløpene er så betydelige at verken Ålesund eller Ørskog kommune kunne påregnes å ville satse på utbygging i kommunal regi. Skjønnsretten antar videre at det heller ikke kan være realistisk å regne med at entreprenører eller private grunneiere innenfor en overskuelig fremtid kunne gått i gang med utbygging etter de fremlagte kloakkalternativer. Skjønnsretten har antatt at tettbebyggelse innenfor nedslagsfeltet i Brusdalen ikke ville blitt tillatt med mindre såvel kloakk- og spillvann, som overvann, ble ført ut av området i lukkede ledninger utenom Brusdalsvannet. Dette uten hensyn til de aktuelle planer om Brusdalsvannet som drikkevannskilde. Forventning om mulighet for tettbebyggelse innenfor nedbørsfeltet finnes i det hele ikke å kunne tillegges noen betydning for grunnverdiene i området i dag.

Videre gjelder også for overskjønnet følgende som hitsettes fra underskjønnet:

«Gjennom en mindre del av området påtar Ålesund kommune seg etter de generelle skjønnsforutsetninger å bygge en avskjærende kloakk. Det gjelder området fra Fremmerholen og østover i 250—300 da.-beltet. En vesentlig del av begrunnelsen for dette må søkes i hensynet til vannverket. Retten antar at det uten vannverket ville ha vært uvisst om kommunen ville ha påtatt seg denne oppgaven i overskuelig fremtid.

Når det gjelder et større og flatere område ved vannets sydvestre side,som har vært kalt Stormyra, så har de av retten oppnevnte sakkyndige utarbeidet en plan med kalkyle for avskjærende kloakk med pumpeanlegg og med utløp i Asefjorden. De sakkyndige, sivilingeniørene Leif Ødegård og Bjørn Traagstad antar i sin betenkning, dok. 90, at et område på 316 da. ville kunne kloakkeres gjennom et slikt anlegg. Anleggskostnadene ville utgjøre kr. 2.750.000,- svarende til kr. 8.750,- pr da. Det presiseres at disse kostnader pr. da er tilleggskostnader til de ordinære utbygningskostnader for vei, vann og kloakk i området. Hertil kommer driftsomkostninger som vanskelig kan oppgis med noen nøyaktighet.

Området er delt i større og mindre teiger på ialt ca. 25 grunneiere, og planen måtte ha som forutsetning at det lot seg gjøre å få etablert et samarbeid mellom disse. Retten har antatt at det på lengre sikt ville ha foreligget en rimelig mulighet for å realisere en kloakkering av Stormyra og omliggende terreng etter de linjer som de sakkyndige har trukket opp. En har herfor tilkjent erstatninger, som imidlertid er satt til moderate beløp, bl.a. under hensyntagen til ekstraomkostningene ved kloakkeringer, og til det forhold at en realisering av planene neppe ville ha vært mulig uten på lengre sikt».

Retten tiltrer underskjønnets bemerkninger.

Hvis bare område I går inn for kloakkeringsplanen er ekstrakostnadene pr. da beregnet til kr. 15.800,-. Området I ligger nærmest Spjelkavik og dermed mer sentralt enn Område II. På den annen side er området I lavtliggende og består delvis av temmelig dyp myr. Innenfor området II drives det i dag gårdsbruk på takstnr. 68.

Det fortoner seg for retten tvilsomt om det vil by på økonomiske fordeler for grunneierne innenfor området II å delta i en kloakkeringsplan for å nyte godt av de økede utbyggingsmuligheter som derved åpner seg. Selv om både område I og område II tar del i kloakkeringsplanen blir meromkostningene pr. da. betydelige. Spesielt for eieren av takst nr. 68 vil det være naturlig å spørre om ikke eiendommens høyeste verdi ligger i fortsatt utnyttelse til jordbruksdrift med samtidig salg eller bortbygsling av boligtomter, plassert slik at de ikke generer driften av eiendommen, og samtidig tilfredsstillet vannforurensingslovens forskrifter. Selv om det ikke drives gårdsbruk på takst nr. 66, teig 2, eller takst nr. 66 a, teig 1, melder tilsvarende spørsmål

seg for eierne av disse takst nr. Skulle en eller flere av disse takst nr. falle ut av kloakkeringsplanene vil kostnadene for de igjenværende øke.

Retten er kommet til at en kloakkeringsplan omfattende både område I og II åpner muligheter også for område II, og at disse muligheter representerer en viss verdi også for grunneierne innenfor område II. Disse grunneierne finnes da å ha krav på erstatning for at disse muligheter ikke kan utnyttes på grunn av klausuleringene.

Brusdalsvannet er idag regulert til kraftverksformål mellom kote 24,61 og kote 25,96. Reguleringen til vannverksformål skjer innenfor disse reguleringsgrenser. A/S Spilkevigs Snøre- Not & Garnfabrikk har fallretten til elven fra Brusdalsvann, samt reguleringsrettigheter i vannet omfattende en reguleringshøyde på 1.35 m. Disse rettigheter faller bort ved gjennomføringen av reguleringen til vannverksformål og i h.h.t. avtale ble ved voldgift av 15.5.1972, fastsatt at Ålesund kommune skulle betale erstatning til A/S Spilkevigs- Snøre- Not- & Garnfabrikk med kr. 1.050.000,- Voldgiftavgjørelsene er innbrakt til overprøvelse av voldgiftsoverskjønn. Under nærværende skjønn har fra kommunens side vært hevdet at A/S Spilkevigs Snøre- Not & Garnfabrikk's reguleringsrettigheter ville stille seg hindrende i veien for kloakkavløpssystemer som ville medføre at vann fra Brusdalsvannets nedbørsfelt ble ført ut av området. Retten har antatt at det forsåvidt angår det forannevnte område omkring «Stormyra» ville vært mulig for grunneierne å oppnå en kloakkeringstillatelse mot en viss godtgjørelse. Hvorledes forholdet ville blitt om det skulle foretas kloakkering på nordsiden av Brusdalsvannet finner retten det ikke nødvendig å ta stilling til. Mulighetene for slik kloakkering antas, som anført ovenfor, uten innflytelse på salgs- og bruksverdier i dag også om det sees bort fra A/S Spilkevigs Snøre- Not & Garnfabrikk's reguleringsrettigheter.

I underskjønnet er pekt på vanskelighetene for det terreng som er beliggende på nordsiden av E-69 med avkjørsler, jfr. veglovens paragraf 39. Retten viser til det som er inntatt i underskjønnet fra uttalelse til Ålesund kommune fra vegsjefen i Møre og Romsdal, dat. 30.9.1971, og slutter seg til følgende uttalelse fra underskjønnet:

«Når det gjelder arealene på nordsiden av Europaveien, går retten ut fra at nye avkjørsler overhodet ikke vil bli tillatt. Den eneste mulighet synes å være opparbeiding av enkelte hovedavkjørsler for større områder, som imidlertid vil forutsette at der bygges over- eller underganger ved E-69. Det kan neppe påregnes at det offentlige vil ta utgiftene ved slike arbeider som vil bli meget kostbare».

Ekspropriasjonstillatelsen med vilkår og servitutter, samt kommunens alminnelige skjønnsforutsetninger.
ad. servituttene pkt. 1, jfr. alm. skjønnsforutsetninger E. 1 og X

Skjønnsforutsetningene er delvis forandret fra underskjønnet. Det er nå bl.a. inntatt bestemmelse om at grunneiere som må føre eksisterende kloakkledning inn på kloakksystemet, foruten å betale tilknytningsavgift etter vanlige regler, eventuelt må betale refusjon for andel i stikkledning frem til hovedledningen. Det skal ikke betales refusjon for utgifter til hovedvannledning. Det er videre tatt inn bestemmelse om at eksisterende hus nord for hovedledningen, og mer enn 40 meter fra denne, ikke behøver å tilknytte før hovedledningen passerer huset nærmere enn 40 meter, eller etter helserådets mening i rimelig avstand, medmindre det dreier seg om nybygg eller anlegg av w.c. o.l. i eksisterende hus.

Disse bestemmelsene går, etter rettens syn, ikke lenger enn helseforskriftenes paragraf 30, og antas forøvrig heller ikke å representere noen verdiforringelse eller annet økonomisk tap for grunneierne.

Retten er enig med underskjønnsretten i at det uten vannverket ville vært uvisst om kommunen i overskuelig fremtid ville ha påtatt seg bygging av slik avskjærende kloakk som anført i skjønnsforutsetningene.

Ved vurderingen av det totale byggeforbud innenfor 100-metersbeltet har retten særlig lagt vekt på vannforurensingsloven med forskrifter,—ny bebyggelses antatte avstand fra Brusdalsvannet eller bekk med avløp til Brusdalsvannet, grunnens antatte skikkethet for infiltrering,—disponibelt infiltreringsområde innenfor egen eiendom, eksisterende bebyggelse i nærheten m.m. Det er tatt hensyn til at Brusdalsvannet også for tiden nyttes av endel grunneiere som drikkevannskilde. Videre er vurdert mulighetene for adkomst til offentlig veg og til tilfredsstillende drikkevann.

Hvor ikke annet er anført under vedkommende takstnummer har retten bygget på at hytte-bebyggelse ikke ville vært aktuelt uansett vannverksplanene.

For det alt overveiende antall saksøktes vedkommende er retten kommet til at området innenfor 100-metersbeltet ville være ubebyggelig uavhengig av vannverksklausuleringene. Hvor noe annet er antatt, er det spesielt anført under vedkommende takstnummer.

Ad servituttene pkt. 2, jfr. alm. skjønnsforutsetninger II og X.

Servituttbestemmelsene pkt. 2:

«I nedbørsfeltet utenfor 100 meter grensen tilltates bare oppført et bolighus (bolig for en familie) pr. 10 dekar.

I Ålesund kommunes skjønnsforutsetninger til pkt. 2 er bl.a. anført:

«a) Maksimalt antall tillatte bolighus for hver eiendom utenfor 100 metersbeltet skal tilsvare eiendommens areal i dekar i nedbørsfeltet dividert med 10.

Mulighetene for å få oppført dette antall hus og husenes plassering må avhenge av de øvrige klausuleringsbestemmelser, reguleringsplan og den alminnelige lovgivning.

b) Eiendommer i nedbørsfeltet mindre enn 10 dekar kan ikke bebygges.

Ved håndhevelsen av klausuleringsbestemmelsene pkt. 2 skal eiendomsforholdene og eiendomsgrensene pr. 10.2.1971 legges til grunn.

d) Betegnelsen «bolighus» gjelder ikke feriebolig.....»

Det er tvist om forståelsen av servituttbestemmelsene pkt. 2. I rettsmøte 7.6.1972 førte kommunens prosessfullmektig til protokollen bl.a.:

«Spørsmålet om fortolkning av ekspropriasjonstillatelsen hører etter saksøkerens oppfatning under skjønnsretten.»

Retten tiltrer dette synet som deles også av de saksøktes prosessfullmektiger.

I protokolltilførslen av 7.6.1972 heter det videre:

«2. Hvis skjønnsretten forstår klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2 slik at det skal være 10 da rundt hvert hus, bes oppstilt som skjønnsforutsetning at myndighetene vil dispensere for grupper på inntil 4 husenheter, når husene i en gruppe ikke kommer nærmere husene i en annen gruppe enn 150 m.

Dersom dispensasjon ikke gis, blir spørsmålet om kommunens erstatningsplikt i mangel av overenskomst å avgjøre ved skjønn som påstevnes av kommunen»

Det er fra de saksøktes side ikke fremkommet innsigelse mot protokolltilførslen.

Formuleringen av litra a), b) og d) i de gjengitte skjønnsforutsetninger samsvarer med den oppfatning Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen uttrykte i svarbrev til h.r. advokat Ingolf Vislie 16.7.1971 (dok. 47, s. 121).

Foranlediget av en ny forespørsel fra h.r.advokat Vislie, uttalte NVE i brev av 26.8.1971(dok. 47 s. 124) at klausuleringsvilkårenes pkt. 2 ikke setter noe absolutt forbud mot å plassere mer enn 4 hus sammen. «Det er imidlertid ønskelig av hensyn til risikoen for forurensning av Brusdalsvatn å hindre for mange hus i en klynge.»

Sjefsingeniør Vilhelm Haffner i Statens institutt for folkehelsen har for retten gitt uttrykk for det syn at å tillate inntil 4 hus i klynge innebærer en modifikasjon av ekspropriasjonstillatelsen, men at instituttet er innstilt på å godta inntil 4 hus i klynge.

De fleste av de saksøktes prosessfullmektiger har hevdet at retten ved fastsettelse av ekspropriasjonserstatningene må legge til grunn at ekspropriasjonstillatelsen forutsetter at det skal være «10 da rundt hvert hus».

Kommunens prosessfullmektig har gitt uttrykk for sitt syn (10 da som en gjennomsnittsbestemmelse), men har ikke lagt ned noen påstand om en bestemt forståelse av klausulen.

Skjønnsretten mener at klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2 må forståes slik at det i nedbørsfeltet utenfor 100-metersbeltet er stilt krav om at det skal være minst 10 da «rundt hvert hus». Denne forståelsen synes å være den naturlige slik bestemmelsen er formulert: «ett bolighus pr. 10 dekar». Formuleringen kan også dekke den oppfatning at det ikke tillates mere enn ett bolighus pr. da., i **gjennomsnitt.** Retten antar likevel at om dette hadde vært meningen, måtte det vært sagt uttrykkelig. Slik topografien og eiendomsforholdene er i nedbørsfeltet med realativt bratte skråninger ned til de flate, og temmelig smale områdene rundt Brusdalsvannet, kan det ikke ha vært meningen at det totalt skulle kunne oppføres ett bolighus pr. 10 da. i gjennomsnitt for hele nedbørsfeltet, eller i gjennomsnitt for hver grunneier, — noe som ville åpne adgang til en tettbebyggelse som klausuleringene tar sikte på å hindre.

Det er fra saksøktes side ikke fremkommet innsigelser mot den skjønsnforutsetning som kommunen satte opp ved protokolltilførsel, 7.6.1972: «...at myndighetene vil dispensere for grupper på inntil 4 husenheter, når husene i en gruppe ikke kommer nærmere husene i en annen gruppe enn 150 m.....».

Skjønnsretten har lagt denne forutsetningen til grunn.

Dispensasjonsforutsetningen iflg. protokolltilførsel av 7.6.1972 er tillagt den virkning at hvor vilkårene forøvrig måtte foreligge vil en grunneier kunne samle 2 — 4 hus i gruppe uavhengig av hovedregelen om «10 da rundt hvert hus». Grunneieren må da «rundt» gruppen disponere og reservere minst 10 da for hvert hus. Oppføres f.eks. 4 hus i gruppe, må det «rundt» gruppen være minst 40 da.

Ad skjønnsforutsetningenes litra a).

Skjønnsretten finner det ikke nødvendig å ta stilling til om klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2 stiller noe krav om at hver eiendom skal vurderes for seg. Den har likevel antatt at de saksøkte har krav på erstatning ut fra en slik oppfatning, idet det ikke er godtgjort noe tilfelle hvor en saksøkt har tilsagn fra tilgrensende eier om å nytte del av hans eiendom for å nå opp i 10 da.

Skjønnsretten har bygget på at det ved beregning av arealgrunnlaget etter 10 da-regelen, bare skal regnes med areal **utenfor** 100-metersbeltet. Skjønnsretten har ikke kunnet se at det i ordlyden i pkt. 2 kan innfortolkes noen forutsetning om at også areal innenfor 100-metersbeltet skal tas med ved beregningen.

Av skjønnsrettens alminnelige fortolkningsutgangspunkt: «10 da rundt hvert hus» følger som naturlig at det avgjørende må være størrelsen av sammenhengende arealer, som saksøkte disponerer, uten hensyn til om arealene har forskjellige bnr. Består eiendommen (eiendommene) av forskjellige, ikke sammenhengende, teiger må hver teig bli å vurdere separat i forhold til 10 da-regelen. Sameieandel, f.eks. andel i felles utmark, antas ikke å kunne regnes med sålenge samtykke ikke er godtgjort.

De øvrige skjønnsforutsetninger til klausuleringsbestemmelsenes pkt. 2 har ikke vært omstridt og er lagt til grunn av skjønnsretten.

Ad skjønnsforutsetningene II litra a), b), c) og d).

Retten har for hver saksøkt tatt stilling til om disse rådighetsinnskrenkningene går lenger enn hva vedkommende saksøkte måtte ha regnet med ihenh. til gjeldende lovgivning,—uavhengig av vannverksplanene. Hvor klausuleringene er funnet å innebære rådighetsinnskrenkninger utover det påregnelige etter gjeldende lovgivninger vurdert om dette betyr økonomisk tap for saksøkte. Retten har bare i de færreste tilfeller funnet at klausuleringene medfører tap. Retten viser til sine alminnelige bemerkninger foran. Adgangen til å bygge inntil 4 hus i klynge vil gjennomgående bety en utnyttelsesmulighet som ikke er mindre enn den som kunne vært påregnet om klausuleringene ikke forelå. Kloakkutslipps- og adkomstmuligheter har vært vurdert, likeså mulighetene for tilstrekkelig tilgang av vann.

Klausuleringsbestemmelsene II, c.

Hytteeiere har krevet erstatning for forbudet mot garasje i tilknytning til hytter. Retten har funnet at dette forbudet ikke representerer noe tap. Retten antar at bygningsrådene generelt ville være lite stemt for å gi samtykke til garasjebygg i tilknytning til hytter, jfr. bygningslovens prgr. 78 pkt. 2. I Mange tilfeller ville bygningslovens tekniske krav til garasjer og kravet om minsteavstand fra nabogrense stillet seg hindrende i vegen for garasjebygging. Omkostningene ved bygging av garasjer til bruk for hytter som bare nyttes en kortere tid av året, ville også lett overstige den verdiøkning som derved ville bli tilført eiendommen. Det er ikke tilkjent erstatninger for tap av adgang til oppføring av garasje i tilknytning til hytter.

Ad Klausuleringsbestemmelsene II f.

Eiendommer som allerede har naust har rett til å ha det stående. Forbudet rammer bare nye naust. Det har stort sett vært lite interesse for naust langs Brusdalsvannet. Behovet for naust for de båttyper det måtte regnes med er ikke stort. Det må ansees tvilsomt om verdiøkningen ved naust vil overstige omkostningene ved oppføring av slike. Den «preserveringsfordel» som følger av enkelte av klausuleringsbestemmelsene (klausul 10, 12, 13 og 14) antas å oppveie mulig tap ved forbudet mot oppføring av nye naust. Slike erstatninger er ikke tilkjent.

Ad klausuleringsbestemmelsene II g.

Det er ikke fremsatt krav om erstatning for forbud mot å opprette forretninger i nedbørsfeltet utenfor 100 metersgrensen. Servituttene pkt. 2 tillater bare oppføring av bolighus. Skjønnsforutsetningen g) innebærer således en modifikasjon av dette forbudet.

Servitutt 3 — alminnelige skjønnsforutsetninger III

En rekke saksøkte har krevd erstatning for påstått tap som følge av forbudet mot vesentlig utvidelse, ominnredning eller bruksendring. Retten har vurdert antatte muligheter for, og påståtte økonomiske fordeler ved, slike endringer om vannverksklausuleringene ikke var kommet. Ved vurderingen er bl.a. sett hen til bygningslovens prgr. 87, 88, 92 og 82 med vedtekter og vannfor-

urensningsloven med forskrifter. Det dreier seg gjennomgående om eldre hytter. Omkostningene ved å bringe hyttene opp til bygningslovens krav til helårsboliger antaes i de fleste tilfeller ikke å stå i forhold til den verdiøkning en slik ombygging kan tenkes å medføre. Med dagens boligstandard vil ombygde hytter ikke holder mål når det gjelder omsetningsverdi. Når det gjelder bygningsmyndighetenes antatte alminnelige syn på søknader om ombygging har retten lagt vekt på farene for «forslumming», og konsekvensene om en eller flere hytter tillates ombygget.

Når det gjelder forbudet mot vesentlig endring av driften av jordbrukseiendom, har retten funnet at forbudet, for enkelte av de saksøkte, går lenger enn det som ville vært påregnelig etter den alminnelige lovgivning. Uavhengig av vannverksklausuleringene legger den alminnelige lovgivning betydelige bånd på eierrådigheten over eiendommer innenfor nedbørsfeltet. For eiere av eiendommer som drives som gardsbruk, eller som egner seg godt for gardsdrift, må det da fremstille seg som naturlig først og fremst å nytte eiendommer til jordbruksdrift, all den stund industrivirksomhet, konsentrert boligbygging etc., ikke kunne påregnes tillatt. De forbud som inneholdes i pkt. 3 representerer et usikkerhetsmoment for fremtidsrettet jordbruksdrift. Retten har tilkjent erstatninger til en del saksøkte ut fra det syn at servitutt 3 inneværer et tapbringende hefte — «kjøpelyte» — for vedkommende eiendom sett som jordbrukseiendom. Retten har for hver saksøkt vurdert for hvem disse synspunkter kunne være aktuelle. Retten har, hvor den har funnet at vilkårene for erstatning foreligger, søkt ved skjønn å finne frem til et tallmessig uttrykk for den verdiforringelse servitutten antas å påføre eiendommen.

Servituttenes pkt. 4.

Retten har ikke funnet at noen av de saksøkte påføres tap som følge av dette forbudet.

Ad servituttene pkt. 5 — alminnelige skjønnsforutsetninger IV.

Ut fra områdets nåværende karakter og hensynet til ressursbevaring antas myndighetene — uavhengig av vannverksklausuleringen — å ville hatt som naturlig siktemål at industribedrifter ikke burde legges i nedbørsfeltet. Retten viser i denne sammenheng til bygningslovens prgr. 25, pkt. 1 og prgr. 78. Retten har det samme syn når det gjelder oljeanlegg og bensinstasjoner, jfr. bygningslovens prgr. 78, pkt. 2. Retten har spesielt vurdert om det kunne påregnes at Ørskog kommune ville sett liberalere på slike bedrifter enn Ålesund kommune. Retten har bygget på at synet ville vært likeartet innen begge kommuner. Dette som følge bl.a. av den økede forståelse og innsatsvilje for ressursbevaring som bl.a. kommer til uttrykk i vannforurensningsloven med forarbeider, — herunder forutsetningen om at forurensningsspørsmål bør søkes løst for større områder under ett.

Ad servitutt 6 — alminnelige skjønnsforutsetninger V.

Disse bestemmelser finnes ikk å pålegge grunneierne rådighetsinnskrenkninger utover de som allerede følger av generell lovgivning med tilhørende forskrifter og vedteker. Dog er i hvert enkelt tilfelle vurdert hvorvidt kravet til utledning i grunnen minst 80 m fra Brusdalsvatn og 40 m fra tilløpene stiller krav utover de som måtte følge av vannforurensingsloven. Hvor det er antatt, er erstatning ydet.

Servitutt 7.

Bestemmelsen finnes ikke å medføre økonomisk tap for noen saksøkt.

Servitutt 8 og 9 — alminnelige skjønnsforutsetninger VI og VII.

Bestemmelsene finnes ikke å påføre de saksøkte noe økonomisk tap. Bestemmelsene går ikke lenger enn det de saksøkte måtte ha regnet med uavhengig av vannverksklausuleringen. Ordnede forhold på dette området innebærer fordeler som oppveier de relativt beskjedne meromkostninger det er spørsmål om.

Servitutt 10

For de aller fleste av de saksøkte finnes leirslagningsforbudet å være uten økonomisk betydning. Retten har antatt at vannforurensningsloven og forskriftene for campingplasser stiller såvidt strenge krav at det ikke kunne påregnes noe økonomisk utbytte ved salg eller utleie til campingformål eller andre formål for organisert leirslagning. For noen av de saksøkte er spørsmålet spesielt drøftet under vedkommende takstnummer. For de øvriges vedkommende er erstatning ikke tilkjent.

Servitutt 11.

Ett slikt forbud finnes ikke påregnelig etter vår generelle lovgivning. Det er motivert i hensynet til å sikre Brusdalsvannet som vannkilde. Vannforurensningsloven unntar således uttrykkelig forurensning som er nødvendig følge bl.a. ferdsel, fiske, bading eller friluftsliv. Retten har likevel funnet at denne rådighetsinnskrenkningen er av såvidt beskjeden økonomisk betydning at den — med unntagelse av noen få spesielle takstnummer — oppveies av fordelene ved servitutt 12, 13 og 14.

Servitutt 12 — alminnelige skjønnsforutsetninger VIII.
Servitutt 13
Servitutt 14.
Servitutt 15 — alminnelige skjønnsforutsetninger IX.

Disse servitutter finnes, på samme måte som servitutt 11, å skyldes hensynet til å nytte Brusdalsvannet som drikkevannskilde. Hvor ikke annet er anført under spesielle takstnummer har retten antatt at disse servitutter ikke påfører de saksøkte økonomisk tap. En del saksøkte har påstått erstatning for at de ikke lenger kan nytte motordrevne båter som er anskaffet for bruk på Brusdalsvannet. Det er ikke i noe tilfelle sannsynlig gjort at motorforbudet betyr noe inntektstap f.eks. i forbindelse med båten bruk under fiske. Samtlige påviste båter med motor, vil, etter rettens mening, for ettertiden kunne nyttes som robåter, — event. etter visse utbedringer. Det kan ikke sees å være plass for noen erstatning av bruksverdier. Når det gjelder salgsverdier måtte spørsmålet være om motorforbudet betyr en tapbringende innskrenkning av mulige kjøpere av motor og/ eller båt, eller om saksøkte kan antas å lide tap ved at han i forbindelse med event. salg av eiendommen kunne oppnå en pris for motor og/ eller båt som «tilbehør» utover det han ellers kan påregne. Retten er kommet til at fordelene for samtlige grunneiere lags Brusdalsvannet, og dermed også for de som idag eier motorbåt, overstiger mulig nedgang i salgsverdier av den art som er nevnt ovenfor. Erstatninger er derfor ikke tilkjent.

Når det gjelder servitutt 15 viser retten forøvrig til det som er anført i underskjønnet, og slutter seg til dette.

Fordeler ved klausuleringen.

I de tilfeller hvor retten har antatt at klausuleringene medfører rådighetsinnskrenkninger som påfører vedkommende saksøkte økonomisk tap som han i og for seg har krav på erstatning for, er samtidig vurdert hvorvidt slikt tap helt eller delvis oppveies av fordeler som følger av klausuleringene. Retten har da bare tatt hensyn til fordeler ved de klausuleringsbestemmelser som bare har sin bakgrunn i ekspropriasjonen til vannverksformålet. Klausuleringsbestemmelser som i sine virkninger ikke går lenger enn det som antas å følge av generell lovgivning begrunner ikke fradrag for spesielle fordeler. Det følger av rettens alminnelige syn på forholdet mellom klausuleringsbestemmelsene og rådighetsinnskrenkninger etter den generelle lovgivning at det vesentligste av den preservering av områdene rundt Brusdalsvannet som vil representere en fordel for en rekke grunneiere ikke skyldes klausuleringene, men den alminnelige lovgivning.

A/S Ardal og Sunndal Verk's kalkrettigheter.

Retten viser til det som er anført i underskjønnet om disse rettighetene, og er enig med underskjønnsretten i at det må ansees tvilsomt om A/S Ardal og Sunndal Verk vil kunne oppnå de idag nødvendige tillatelser til utnyttelse av sine rettigheter. Retten har bygget på at rettighetene ikke vil bety noen hindring av betydning for utnyttelse til industri eller byggeformål, idet grunneierne måtte påregnes å kunne komme frem til en rimelig ordning med A/S Ardal og Sunndal Verk.

Tap ved voldgiftsbestemmelse

Retten viser til det som er anført i underskjønnet på side 15, og tiltrer dette.

25% tillegg

Retten viser også her til underskjønnet (side 16/17), og er på samme måte, og med samme begrunnelse, av den oppfatning at det ikke er grunnlag for,i medhold av vassdragslovens prgr. 174, å yte 25% tillegg til erstatningene.

For overskjønnet er fremlagt opplysninger hvoretter en gjennomgåelse av vannleveranse fra Alesund Vannverk i tiden 1.7.1970—30.6.1971, viser totalt vannforbruk på ca. 5.750.000 m3, og at leveranse til industriforbruk utgjorde 1.250.000 m3, eller 22% av det totale forbruk. Når det gjelder vannforbruket i 1971 er oppgitt at total leveranse over vannmålere på Moa og ved Årsetelva,

viste 7.128.500 m3, hvorav levert til industri ca. 1.250.000 m3, eller 17,5% av den totale vannleveranse i denne perioden.

Vassdragslovens prgr. 133

Det har fra kommunens side ikke vært anført at erstatningene skulle utmåles som årlige i henhold til vassdragslovens prgr. 133.

Heller ikke fra det helt overveiende antall av de saksøkte har vært anført at det burde fastsettes årlige erstatninger. Det ble i underskjønnet bare fastsatt engangserstatninger.

Retten har funnet at det har foreligget særlige grunner for at det for samtlige saksøktes vedkommende fastsettes engangserstatninger.

DE ENKELTE TAKSTNUMMER

Takst nr. 3, gnr. 28 bnr. 2: Olav og Gunnar Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Tømmerfløting med motordrevet fartøy på Brusdalsvannet tillates fra parsellen og til vannets vestlige ende, jfr. de alminnelige skjønnsforutsetninger, E. VIII B.

2. Sprøyting av skog fra fly tillates i den utstrekning det ikke nedlegges generelt forbud mot dette i nærheten av vann, vannkilder og med de sprøytestoffer som til enhver tid tillates brukt.

Spesiell påstand:

1. Erstatning som følge av forbudet mot salg av hyttetomter og nausttomter i 100-meters feltet.

2. Kjøpelyte for den hytte som står på eiendommen som følge av de klausuler som nå blir lagt på området.

Eiendommen er oppgitt til tilsammen 1280 da., hvorav 177 da. innenfor 100-meters beltet.

Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren noe tap. Med de restriksjoner som, uavhengig av klausuleringene, gjelder for bygging, jfr. bl.a. bygningsloven prgr. 66 og prgr. 82 med vedtekter og vannforurensningsloven med forskrifter, antas området innenfor 100-meters beltet ikke å ha noen omsetningsverdi til hytte- eller nausttomter.

I underskjønnet er inntatt utdrag av skifterettsbok for Nordre Sunnmøre skifterett av 7.12.1964, hvoretter de nåværende eiere overtok eiendommen med det hefte at disse skulle gi skjøte til Magna Kjørstad, Aslaug Kjørstad og Ivar Solvangs barn på hver sin hyttetomt. Underskjønnet har tilkjendt eierne erstatning kr 6.000,- med den begrunnelse at de ved klausuleringen hindres i å oppfylle sin plikt ihenh. til skifteoverenskomsten. Overskjønnsretten er ikke enig i dette. Klausuleringen hindrer ikke eierne i å utskille tomtene. At de ikke kan antas å ha noen verdi som hyttetomter skyldes, etter renntens syn, de alminnelige byggerestriksjoner som er nevnt overnfor.

Det tilkjennes ingen erstatning.

Takst nr. 3a: Magna Kjørstad, Aslaug Kjørstad, Gudrun Solvang.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for tap ved at retten til å få utlagt vederlagsfritt 3 hyttetomter á 3 da slik som bestemt i skiftesamling 7.12.1964 går tapt.

Som det går frem av rettens bemerkninger ved takst nr. 3, mener retten at klausuleringene ikke influerer på adgangen for de 3 saksøkte under takst nr. 3á å få utskilt tomtene, og at det skyldes de alminnelige restriksjoner, ikke klausuleringene, at tomtene ikke kan antas nyttbare til oppføring av hytter.

Ingen erstatning.

Takst nr. 11, gnr. 6 og gnr. 7: Emblem og Emblemsvåg felles utmark.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for tap av utnytting av eiendommen til hyttebebyggelse og andre fritidsaktiviteter.

Eiendommen utgjør et større heiområde og har 1963 da innenfor nedbørsfeltet. Det gjelder et ikke utskiftet fellesskap med en lang rekke sameiere. For overskjønnet er fremlagt en erklæring av mai 1972, hvori samtlige sameiere i Emblem og Emblemsvåg felles utmark erklærer at de står samlet bak ønsket om å kunne få selge/ bortbygsle hyttetomter fra felles utmark.

Retten legger til grunn at det kunne vært oppnådd enstemmighet innen sameierne om utnytting av området til hyttebygging og fritidsaktiviteter.

Retten har vært i sterk tvil om sameierne, om området ikke var blitt klausulert, ville hatt muligheter for å skaffe seg noen inntekter ved salg eller bortbygsling av hyttetomter. I Anderson & Sjånes' utkast til reguleringsplan er gitt uttrykk for det syn at bl.a. felter på Emblemsfjellet uten skadevirkninger kunne disponeres til fritidsbebyggelse. På den annen side må tas i betraktning bygningsloven med vedtekter, at Ålesund friluftsnemnd er imot ytterligere hyttebygging på Emblemsfjellet og at det her dreier seg om nordvendt område.Retten har likevel under befaring en festet seg ved enkelte avgrensete områder omkring tidligere seterstøler som det ikke synes uanturlig å tillate utnyttet til enkelte hyttetomter. Retten er blitt stående ved at sameierne ved klausuleringene fratas en mulighet av aktuell økonomisk verdi.

Erstatning **kr 8.000,-.**

Takst nr. 12, gnr. 8: Røssevold felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, herunder erstatning for tap av utnytting av eiendommen til hyttebebyggelse og til andre aktiviteter.

Eiendommen utgjør et heiområde, og har 277 da innenfor nedbørsfeltet. Ut fra samme syn som det er redegjort for under takst nr. 11, finner retten at sameierne tilkommer en mindre erstatning.

Erstatning **kr 5.000,-.**

Takst nr. 15, gnr. 27 bnr. 3: Petter Frostad.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Det gis ikke tillatelse til drift av steinknuseverk på dette takstnummer.
2. Uttak av sand og drift av steinknuseverk kan i forhold til vannverket skje inntil 1.1. 1974.

Spesielt påstand:

Prinsipalt:

Ålesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen.

Subsidiært:

1. Erstatning for verdiforringelse på areal innenfor 100-meter beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, 5 og 10.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-meter beltet som følge av de klausuler som nå pålegges arealet, spesielt klausul 2 og 5.

Ingeniør Torbjørn Aasen har også for overskjønnet vært oppnevnt til som sakkyndig å vurdere drivverdigheten av grusforekomstene.Han har vist til sin erklæring avgitt for underskjønnet, dat. 27.9.1971, og har forklart seg under skjønnsforhandlingen. Retten tiltrer det som er anført av underskjønnet, og viser til dette.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 16, gnr. 27 bnr. 7: Lars L. Rødseth's arvinger v/Anna Karlsen og Hans Otterstad

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:

Ålesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen.

Subsidiært:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 1.

Eiendommen som er på ca. 1,5 da., ligger i sin helhet innenfor 100-meters beltet. Den grenser til Brusdalsvannet. Retten antar at eiendommen, uavhengig av vannverksklausuleringene, ikke ville vært tillatt bebygget. Eiendommen antas ikke å kunne ha ordnet utslipp i samsvar med forskriftene etter vannforurensningsloven.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Erstatning tilkjennes ikke.

Takst nr. 17, gnr. 27 bnr. 4: Alfred Colbensens arvinger.

Prosessfullmektig: Advokat Finn Gulbrandsen.
Prinsipalt påstått innløsning, subsidiært erstatning.
Eiendommen er oppgitt å være ca. 980 m2. Den er ca. 14 meter bred og ligger i sin helhet innenfor 100-meters beltet. Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 16.
Innløsningskravet tas ikke til følge.
Erstatning tilkjennes ikke.

Takst nr. 20, gnr. 27 bnr. 41: Emely Thalberg.

Prosessfullmektig: Advokat Finn Gulbrandsen.
Prinsipalt påstått innløsning, subsidiært erstatning.
Overskjønnet gjelder bare bnr. 41 som er en ubebygget tomt, som i sin helhet ligger innenfor 100-meters beltet. På samme måte som for takst nr. 16 finnes det ikke å være tilstrekkelig grunnlag hverken for innløsning eller erstatning.
Innløsningskravet tas ikke til følge.
Erstatning tilkjennes ikke.

Takst nr. 23, gnr. 27 bnr. 16: Signe Knudsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100 meters feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse som følge av at der ikke kan oppføres nye hytter i området ovenfor 100-meters feltet.
3. Erstatning for verdiforringelse/ «kjøpelyte» for hytta som står på eiendommen som følge av de klausuler som nå blir lagt på området.

Eiendommen er oppgitt til 159 da., hvorav 22 da. innenfor 100-metersbeltet. Den strekker seg i en bredde av ca. 250 meter fra Brusdalsvannet opp til Emblems utmark. Innenfor 100-meters beltet er tidligere utskilt 3 hyttetomter (takst nr. 24a, 25 og 26).
Retten finner ikke at klausuleringene pålegger eiendommen tapbringende rådighetsinnskrenkninger utover de som forøvrig følger av gjeldende lovgivning.
Innløsningskravet tas ikke til følge.
Erstatning tilkjennes ikke.

Takst nr. 27, gnr. 27 bnr. 1 og 2: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg
Spesielle skjønnsforutsetninger:
Eksisterende seterbygning på eiendommen betraktes, i forhold til vannverksklausuleringen, som hytte.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-meters feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for at der ikke kan oppføres hytter i arealet ovenfor 100-meters feltet.

Eiendommen er oppgitt å være 168 da.,hvorav 27 da. innenfor 100-meters beltet.Langs eiendommens tidligere strandlinje er utskilt 5 hyttetomter, eieren har igjen ca. 100 meter strandlinje. Vannverksklausuleringene finnes ikke å påføre eiendommen tapbringende rådighetsinnskrenkninger. Klausuleringene antas ikke å gå utover de rådighetsinskrenkninger som følger av lovgivningen forøvrig. Saksøkte har bl.a. hevdet at med allerede utskilte hyttetomter må området sees som tettbebygget, med den følge at det,iflg. vannforurensningsloven, må finnes en kloakkeringsanordning, jfr. vannforurensningsloven prgr. 16. Eieren av takst nr. 27 ville da få anledning til å knytte seg til en slik kloakkering.
Retten antar at en slik mulig kloakkeringsordning ikke kan antas å ville åpne større muligheter for bebyggelse enn den som består innenfor rammen av klausuleringsbestemmelsene (med dispensasjon for inntil 4 hus i klynge)
Ingen erstatning.

Takst nr. 28, gnr. 27 bnr. 54: Ingrid Olsen

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Eiendommen innløses mot full erstatning.
Subsidiært: Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet.
Tomten er på 1 da. Den grenser til Brusdalsvannet med en strandlinje på ca. 39 meter. Den ble kjøpt av nåværende eier i 1965 for kr 3.200,-.
Eiendommen vil ikke la seg kloakkere etter forskriftene i vannforurensningsloven. Etter vedtekter til bygningslovens prgr. 82 antas hyttebygning ikke å ville vært tillatt. Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren tap.
Ingen erstatning.

Takst nr. 29, gnr. 27 bnr. 51: Ragnvald Langva

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Bebyggelsen ansees som helårsbolig. Full erstatning for klausuleringen, herunder for at badstu og andre uthus ikke kan føres opp.
Subsidiært: Bebyggelsen ansees som hyttebebyggelse. Det tilkjennes erstatning for klausuleringen, herunder for at nye bygninger ikke kan føres opp og særlig fordi huset ikke kan omarbeides og tas i bruk som helårsbolig.
Eiendommen er på ca. 1 da., med 31,5 meter strandlinje til Brusdalsvannet. Det er innlagt vann fra brønn på ovenforliggende naboeiendom. Påstående bebyggelse er oppført i 1957. Den er på 42 m2 i halvannen etasje. Den tilfredstiller ikke bygningslovens krav til helårsbolig. Hytten har heller ikke vært brukt som helårsbolig idet omfang som angitt i de alminnelige skjønnsforutsetninger III, pkt. 3a. Som hytte må den betegnes som bra.
Eiendommen vil ikke la seg kloakkere i samsvar med forskriftene til vannforurensningsloven. Retten finner ikke at eieren påføres noe tap ved forbudet mot å ombygge hytten til helårsbolig. Slik ombygging antas ikke å ville blitt tillatt selv om klausuleringene ikke var kommet.
Ingen erstatning.

Takst nr. 30, gnr. 27 bnr. 52: Margareth Radå.

Prosessfullmektig: Advokat Finn Gulbrandsen.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Saksøkte foretar innløsing av eiendommen etter en pris fastsatt av retten.
Subsidiært: Saksøkte betaler erstatning for byggeforbud og øvrige rådighetsinnskrenkninger.
Eiendommen er på ca. 1,2 da., og grenser til Brusdalsvannet. Den ble kjøpt av nåværende eier i 1963 for kr 2.400,-. Skjøtet ble utstedt 5/6-1969.
Eiendommen ville ikke la seg kloakkere i samsvar med forskriftene etter vannforurensningsloven. Alesund kommune antas ikke å ville ha gitt dispensasjon for oppføring av hytte som ikke tilfredsstillet kravene i bygningslovens prgr. 82 med vedtekter.
Vannverksklausuleringene antas uten virkning for eiendommens verdi.
Innløsningskravet tas ikke til følge.
Ingen erstatning.

Takst nr. 33, gnr. 27 bnr. 13: Inga Liljedal og Anna Øvrevoll.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-meters feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for at der ikke kan oppføres hytter i arealet ovenfor 100-meters feltet.
Eiendommen er oppgitt til 125 da., hvorav 8 da. innenfor 100-metersbeltet. Fra eiendommen er tidligere utskilt 10 hyttetomter.
Det antas at det ikke ville blitt gitt tillatelse til ytterligere bebyggelse innenfor 100-metersbeltet med kloakk basert på utslipp i Brusdalsvannet via infiltrering i grunnen. Forventning om at vannforurensningslovens prgr. 16 kan fremtvinge en annen kloakkløsning enn den nårværende for de eksisterende hytter på eiendommen, og om at ny bebyggelse kan slutte seg til en slik kloakk løsning, finnes ikke å være så nærliggende at den har noen betydning for vurdering av eiendommens verdi i dag. Eiendommens areal utenfor 100-meters beltet finnes ikke å ha noen verdi til hyttebygging.
Ingen erstatning.

Takst nr. 35, gnr. 27 bnr. 46: Kristine Hansen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Full innløsning.
Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av at eiendommen nå ikke lenger kan bebygges.
Eiendommen er på 1,2 da., og ligger i sin helhet innenfor 100-meters beltet.Den er ubebygget. Eiendommen, som er en av de tomter som er utskilt fra takst nr. 33, lar seg ikke kloakkere i samsvar med gjeldende forskrifter for utslipp fra spredt bolig- og fritidsbebyggelse. Eiendommens verdi influeres ikke av vannverksklausuleringene.
Innløsningskravet tas ikke til følge.
Ingen erstatning.

Takst nr. 44, gnr. 27, bnr. 12: Bjarne Øvrevoll

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-meters feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for at der ikke kan oppføres hytter i arealet ovenfor 100-meters feltet.
Eiendommen er oppgitt til 122 da., hvorav 23 da. innenfor 100-metersbeltet. Den strekker seg fra Brusdalsvannet til Ørnehammeren med en høydeforskjell på ca. 300 meter.
Eiendommen antas å ha liten omsetningsverdi for tomteformål.
Retten finner ikke at eieren påføres noe tap ved at mulig utnyttelse til byggeformål holdes innenfor rammen av klausuleringene. Større, eller mer regningsvarende, utnyttelse antas ikke påtegnelig.
Ingen erstatning.

Takst nr. 45, gnr. 27 bnr. 11: Rolf Spjelkavik m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-meters feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for at der ikke kan oppføres hytte i arealet ovenfor 100-meters feltet.
Eiendommen er oppgitt å være 90 da., hvorav 19 da. innenfor 100-metersbeltet. Den er ubebygget og strekker seg fra Brusdalsvannet oppover fjellsiden.
Vannverksklausuleringene antas ikke å påføre eiendommen noen verdiforringelse, jfr. rettens bemerkninger under foregående takstnummer.
Ingen erstatning.

Takst nr. 49, gnr. 27 bnr. 10: Bernt Solvang m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-meters feltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for at der ikke kan oppføres hytter i arealet ovenfor 100-metersfeltet.
Eiendommen er oppgitt å være 65 da., hvorav 11 da. innenfor 100-metersfeltet. Det er tidligere utskilt 3 tomter som grenser til Brusdalsvannet. Gjenværende eiendom har også gjenværende strandlinje og strekker seg forøvrig oppover fjellet.
Retten finner ikke at vannverksklausuleringene påfører eieren noe tap, jfr. forøvrig bemerkningene under takst nr. 44.

Takst nr. 52, gnr. 27 bnr. 9: Bernt Solvang m.fl.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Erik Sølberg
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.

3. Verdiforringelse /«kjøpelyte» for den hytten som står på eiendommen som følge av de klausuler som nå legges på området.

Eiendommen er oppgitt å være 60 da., hvorav 14 da. innenfor 100-metersbeltet. Eieren har en hytte nede ved Brusdalsvannet. For øvrig er eiendommen ubebygget, og strekker seg oppover fjellsiden.

Retten finner ikke at eieren påføres økonomisk tap ved vannverksklausuleringene, jfr. bemerkningene foran bl.a. under takst nr. 44.

Ingen erstatning.

Takst nr. 53, gnr. 27 bnr. 8: Ragna Hagen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdi forringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er oppgitt til 84 da., hvorav 4 da er innenfor 100-metersbeltet. Eiendommens tidligere strandlinje er utparsellert i sin helhet, og av 100-metersbeltet har eieren igjen bare 4 da. Forøvrig strekker eiendommen seg oppover fjellsiden.

Vannverksklausuleringene finnes ikke å påføre eieren noe tap, jfr. rettens bemerkninger bl.a. under takst nr. 33.

Ingen erstatning.

Takst nr. 57, gnr. 27 bnr. 56 og 57: Mandor Hjelvik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:

I forhold til vannverket aksepteres nåværende bruk av bygningene.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er på 0,9 da., og ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet. Den ligger i et område som ikke lar seg kloakkere etter vannforurensningslovens forskrifter for spredt bolig- og fritidsbebyggelse, idet det er over 4 hus.

Vannverksklausuleringene kan ikke forståes å påføre eieren noe tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 66, gnr. 25, bnr. 11 — teig nr. 2: Gunnar Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesielle skjønnsforutsetninger:

1. Ålesund kommune erverver til eiendom ca. 3 da. grunn ved eksisterende pumpehus. Grunnervervet begrenses i vest og nord av vannet, i syd av vegen og i øst av takst nr. 106.

2. Dette takstnummer tilkjennes event. ulempeserstatning for eksisterende vannledninger fra nåværende pumpehus, og til uttaksbassenget.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for verdi forringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.

2. Erstatning for verdiforringelse av arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.

3. Erstatning for ca. 3 da. grunn ved eksisterende pumpestasjon med tillegg av 5 3/4% renter fra 1/9-1963.

4. Ulempeserstatning for eksisterende vannledninger fra nåværende pumpehus opp til uttaksbasseng, samt erstatning for skog som ble fjernet da grøfta ble lagt.

Teigen er oppgitt å være 62 da., hvorav 27 da. innenfor 100-metersbeltet. Det alt vesentlige av teigen faller innenfor det området som omfattes av framlagt kloakkeringsplan for SV-området. Den største delen faller innenfor planens område II, — endel innenfor det antatt ubebyggelige området. Hele teigen ligger i det området som er klausulert til fordel for Ardal og Sunndal verk. Som anført under alminnelige bemerkninger har retten ikke lagt noen vekt på klausuleringen til fordel for Ardal og Sunndal verk som verdireduserende faktor.

Som anført under alminnelige bemerkninger har retten vært i tvil om eiendomsverdien i SV-området idag påvirkes av mulighetene for en tilfredsstillende kloakkeringsløsning. Det rimeligste alternativ på kr 8.750,- i ekstra kostnader pr. da., forutsetter at hele område I og II får nytte kloakken og belastes meromkostningene.

Det tilkjennes erstatning for at klausuleringene stenger mulighetene for utnyttelse til byggeformål gjennom kloakkering.
Erstatningen settes til kr. 7.000,-
Skjønsmann Klokk stemte for kr. 16.500,-

Det er enighet om at kommunen skal betale erstatning for et 3 da. stort område ved vannet, som kommunen tok i bruk i 1963, og at erstatningen blir å fastsette etter 1963-nivået,- hensyn tatt til mulighetene for salg dengang. Det er også enighet om at det skal svares renter av erstatningsbeløpet fra 1.9.63. Området antas å ville hatt verdi som hyttetomt i 1963. Tomten er lavtliggende, men har pen beliggenhet, selv om den ligger temmelig nær Spjelkavik området. Retten antar at det ikke ville vært aktuelt å nytte området til mere enn en hytte.

Retten tiltrer underskjønnets erstatnings- og rentefastsettelse: **Kr. 5.000,-** med tillegg av 4.5 prosent renter fra 1.9.63 til betaling skjer.

Det er enighet mellom partene om stadfestelse av underskjønnsrettens ansettelse, forsåvidt angår tap iflg. de spesielle skjønnsforutsetninger pkt. 2, jfr. spesiell påstand pkt. 4, nemlig **kr. 2.500,-.**

Takst nr. 66a, gnr. 25 bnr. 1 og 2: Olav Langeland.

Prosessfullmektig: H. r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Dette takstnummer tilkjennes event. ulempeserstatning for eksisterende vannledning fra nåværende pumpehus og til uttaksbasseng.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.
3. Ulempeserstatning for eksisterende vannledninger fra nåværende pumpehus og til uttaksbasseng, samt erstatning for skog som ble fjernet da grøfta ble lagt.

Teig 1 er oppgitt til 152 da., hvorav 10 da. innenfor 100-metersbeltet. Teig 2 til 6 da., utenfor beltet.

Når det gjelder vurderingen av kloakkeringsmulighetenes virkning på den antatte verdi av teig 1, viser retten til sine alminnelige bemerkninger og det som er anført under takst nr. 66.

Teig 2 omfatter en mindre del som faller innenfor nedbørsfeltet av eiendom tilhørende saksøkte. Retten tiltrer underskjønnets syn hvoretter disse 6 da., kan utnyttes i forbindelse med bygg på den del av eiendommen som ligger utenom nedbørsfeltet, og at det derfor ikke tilkjennes erstatning for verdiforringelse av teig 2.

Erstatning for tapte tomteutnyttelsesmuligheter i teig 1 **kr. 12.000**
Skjønnsmann Klokk stemte for 29.000,-

Takst nr. 68, gnr. 26 bnr 1: Ella Marie Lillestøl Hole.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
1. Det forutsettes at dette takstnummer gis rett til føring av tømmer over Brusdalsvannet til sagbruk i Brusdalen med motordreven farkost, jfr. de alminnelige skjønnsforutsetninger pkt. E VIII B.
2. Eksisterende våningshus tillates påbygget i samsvar med tegninger framlagt for retten.
Spesiell påstand:
1. Prinsipalt: Erstatning for redusert adgang til salg av tomter.
2. Subsidiært: Verdiforringelse på grunn av:
a) Drift av eiendommen ikke kan endres vesentlig,
b) Forbud mot oppføring av naust,
c) Forbudet mot camping o.l.
d) Innskrenket adgang til utvidelse av eksisterende våningshus.

Eiendommen er oppgitt å være 213 da., hvorav 18 da. innenfor 100-metersbeltet. Eiendommen drives for tiden som gårdsbruk. Det er nylig utskilt en byggetomt innenfor 100-metersbeltet til sønn av nåværende eier. Hus under oppføring kloakkerer ved septiktank og infiltrasjon i grunnen.

Endel av eiendommen faller innenfor område II iflg. kloakkeringsplanen for S—V-området. Retten viser, forsåvidt angår betydningen av kloakkeringsmulighetene, til alminnelige bemerkninger og det som er anført under takst nr. 66.

Erstatning for tapte tomteutnyttelsesmuligheter **kr. 10.000,-**

Takst nr. 81, gnr. 26 bnr. 38: Sigurd Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Finn Gulbrandsen.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Eiendommen påstås godkjent som helårsbolig.
Subsidiært: Saksøkte tilkjennes erstatning som følge av rådighetsinnskrenkninger over eiendommen som følge av klausuleringen.
Eiendommen er på 1,6 da. Den ligger utenfor 100-metersbeltet i hyttestrøk. Påstående hus har grunnflate 54 m2 i halvannen etasje. Det er vann fra brønnen på naboeiendommen, kloakk går i spesialbygget tank på 2.300 liter. Det er full kjeller med badstu.
Bygningen tilfredsstiller ikke bygningslovens krav til helårsbolig. Den har heller ikke vært nyttet som sådan selvom eieren leilighetsvis har bodd der om vinteren. Klausuleringene finnes ikke påføre eieren noe tap. Eieren kunne ikke, om klausuleringene ikke var kommet, påregnet tillatelse til å ta hytten i bruk som helårsbolig.
Ingen erstatning.

Takst nr. 82, gnr. 26 bnr.26: Gudrun Nygaard.

Prosessfullmektig: Advokat Finn Gulbrandsen.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Eiendommen påstås godkjent som helårsbolig.
Subsidiært: Saksøkte tilkjennes erstatning som følge av rådighetsinnskrenkninger over eiendommen som følge av klausuleringen.
Eiendommen er på 1.5 da. Påstående bebyggelse har grunnflate 42 m2.
Eiendommen grenser til takst nr. 81. På samme måte og med samme begrunnelse som anført der finnes eieren ikke å bli påført tap ved klausuleringene.
Ingen erstatning.

Takst nr. 86, gnr. 26 bnr. 3, 8 og 33: Nils Lindin m.fl.:

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå blir lagt på eiendommer,herunder først og fremst at mulighet til å påbygge/selge påstående hytte til helårsbolig, samt tapt mulighet til å utskille og selge tomt til hytte/helårsbolig.
Eiendommen er på 4,6 da. Den grenser til Brusdalsvannet hvor det er naust og stall. Det er oppført en eldre hytte (bygget ca. 1919). Eiendommen eies i fellesskap av 8 søsken. Den ligger i hyttestrøket.
Eierne kunne, uavhengig av klausuleringene, ikke ha påregnet bygningsmyndighetenes samtykke til ombygging til helårsbolig, eller til utskillelse og salg av hytte/helårsbolig. Utbygging og/eller ombygging i dette strøket kunne ikke påregnes tillatt. Området lar seg ikke kloakkere i samsvar med vannforurensningslovens forskrifter uten avskjærende kloakk i lukkede ledninger og omfattende også overvann. Slikt kloakksystem kan ikke påregnes.
Ingen erstatning.

Takst nr. 86 a: Nils Lindin.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
Det forutsettes at hytten ikke tillates ombygget til helårsbolig.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å påbygge/selge hytten til helårsbolig.
Hytten tilhører Nils Lindin og står på grunn som er felleseie for eierne av takst nr. 86. Hytten opplyses å være bygget i 1953 og påbygget i 1960/62. Det hevdes at det var meningen hytten skulle bli helårsbolig og at veggene er fullisolert,derimot ikke tak og gulv. Kjeller er under utgraving. Vann tas dels fra nabos brønn, dels fra Brusdalsvannet. Hytten ligger ca. 60 - 70 meter fra Brusdalsvannet. Terrenget faller temmelig bratt ned mot vannet.
Selv om klausuleringene ikke var kommet antas eieren ikke å ville fått tillatelse til ombygging og til å ta hytten i bruk som helårsbolig. Retten viser til det som er bemerket under takst nr 66. Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren økonomisk tap.
Ingen erstatning.

Takst nr. 87, gnr. 26 bnr. 5 og 9: Liv Kari Slyngstad.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi næværende bebyggelse ikke kan rives og ny helårsbebyggelse ikke kan føres opp.
Eiendommen som er på 1 da., ligger innenfor 100-metersbeltet og grenser til Brusdalsvannet. Den ligger i hytteområde. Påstående hytte er saneringsmoden.
Klausuleringsbestemmelsene finnes ikke å medføre tapbringende rådighetsinnskrenkninger utover de som allerede følger av gjeldende lovgivning.
Ingen erstatning.

Takst nr. 89, gnr. 26 bnr. 7, 11 og 34: Elsa Godø.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Påstand som for takst nr. 87.
Eiendommer er på ca. 2 da. Den ligger i hytteområdet, innenfor 100-metersbeltet og grenser til Brusdalsvnnet. Påstående hytte er gammel og uhensiktsmessig.
Retten finner ikke at eieren påføres tap som følge av klausuleringene.
Ingen erstatning.

Takst nr. 90, gnr. 26 bnr. 42: Odd Almaas.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi hytten ikke kan ombygges og tas i bruk som helårsbolig.
Eiendommer en på 0,83 da. Den er bebygget med hytte bygget for ca. 16 år siden.
På samme måte som de foregående takstnr., antar retten at eieren ikke lider økonomisk tap som følge av klausuleringen.
Ingen erstatning.

Takst nr. 91, gnr. 26 bnr. 12 og 30: Magnhild Selliseth.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi ikke hytten kan ombygges/rives til helårsbeboelse, og fordi ny tomt for bebyggelse ikke kan skilles ut.
Eiendommer er på 2,9 da. Den grenser til Brusdalsvannet og er bebygget med hytte.
Retten antar at eieren, selv om klausuleringene ikke var pålagt, ikke ville fått bygningsmyndighetenes tillatelse til ombygging til helårsbolig eller utskillelse av nye tomter for bebyggelse. Eieren antas ikke å bli påført tap som følge av klausuleringene.
Ingen erstatning.

Takst nr. 92, gnr. 26 bnr. 27: Lars Lillestøl.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Nårværende bruk av bygningene på eiendommen forutsettes å kunne fortsette i forhold til vannverket.
Spesiell påstand:
Erstatning for de klausuler som blir lagt på eiendommen, spesielt forbud mot nybygg, vesentlig utvidelse eller ominnredning av eksisterende bolig, utgifter ved renovasjon av privet og søppel.
Eiendommen er på 1,6 da., med påstående bygning som er godkjent som helårsbolig. Etter det som er anført av kommunen under prosedyren kommer bestemmelsene i de alminnelig skjønnsforutsetninger X til anvendelse. Påstående bebyggelse kan således rives og ny bolig oppføres, men ikke slik at denne utvides fra enebolig til tomannsbolig.
Retten kan ikke se at eieren påføres tap ved klausuleringen. Retten viser til alminnelige

bemerkninger, og en viser dessuten til forskriftene av 9.2.72 for kloakkutslipp fra spredt bolig- og fritidsbebyggelse, pkt. 1.2. —reglene for eksisterende bebyggelse pkt. C.

Ingen erstatning.

Takst nr. 96, gnr. 26 bnr. 13 og 28: Solveig Elisabeth Olsen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse fordi eksisterende bolig ikke kan tas i bruk som helårsbolig, ikke kan ombygges, påbygges, moderniseres, eller ominnredes til helårsbolig, eller utvides vesentlig. Erstatning for utgifter til privet- og søppeltømming.

Eiendommen som er på 2,6 da., ligger i hytteområdet innenfor 100-metersbeltet, men uten strandlinje til Brusdalsvannet. Den er bebygget med en hytte på 30 m2 grunnflate.

Retten antar eieren ikke kunne påregnet tillatelse til ombygging til helårsbolig. Slik ombygging ville etter rettens syn heller ikke vært regningssvarende når bl.a. bygningslovens og vannforurensningslovens krav skulle tilfredsstilles.

Ingen erstatning.

Takst nr. 98, gnr. 26 bnr. 43: Grethe Westergaard Bjørlo.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å påbygge/selge hytten til helårsbolig, samt forbudet mot å oppføre naust og garasje på eiendommen.

Eiendommen er på vel 2 da., med hytte som var bygget i 1961, ca. 43 m2 grunnflate. Det tas vann fra Brusdalsvannet med pumpe, kloakk går via septiktank i grunnen. Det foreligger godkjennelse av Borgund helseråd for kloakkeringen.

Hytten tilfredsstiller ikke bygningslovens krav til helårsbolig.

Retten antar at ombygningstillatelse ikke ville vært gitt selv om klausuleringene ikke var kommet. Eiendommen ligger i hytteområdet, innenfor 100-metersbeltet og grenser til Brusdalsvannet.

Retten kan ikke se at eieren påføres tap ved klausuleringen. Det bemerkes at nåværende kloakkering ikke kunne påregnes godkjent ved eventuell ombygging til helårsbolig, uansett om den nåværende tillatelse er permanent eller midlertidig.

Ingen erstatning.

Takst nr. 99, gnr. 26 bnr. 44: Mindor Svein Hole.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Verdiforringelse på grunn av

1. Forbudet mot ny bebyggelse, som hindrer utnyttelse av eienkommen som tomt til ytterligere ett bolighus.

2. Forventede utgifter ved offentlig renovasjon.

3. Kloakkeringsbestemmelsene i servituttenes pkt. 6, med risikoen for at nåværende avløpsordning senere må opphøre.

Eiendommen er på 3 da., og er utskilt fra takst nr. 68. Enebolig er under oppføring. Denne kloakkeres via septiktank og infiltrering i grunnen. Huset ligger innenfor 100-metersbeltet, men mer enn 50 meter fra Brusdalsvannet.

Retten antar at det, uavhengig av klausuleringene, ikke ville blitt gitt tillatelse til utskillelse av tomt til ytterligere ett bolighus. Retten antar også at forskriftene etter vannforurensningsloven ville hindret utskillelse av ny tomt med bebyggelse, og peker bl.a. på at ved ett hus til i området ville det blitt mere enn 4 hus i gruppe. Retten kan ikke se at servituttenes pkt. 6 innebærer noe tapbringende inngrep, jfr. vannforurensningslovens forskrifter, — spesielt forsåvidt angår eksisterende bebyggelse.

Ingen erstatning.

Takst nr. 102, gnr. 25 bnr. 60: Rolf Nakken.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesiell påstand:
I. Eiendommen klassifiseres som bolighus helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. Det tilkjennes erstatning for følgende poster:
a. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.
b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.
d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i henh. til klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.
Subsidiært.
I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.
II. Det utmåles erstatning for følgende poster:
A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan
1. Tas i bruk som helårsbolig.
2. Ombygges, påbygges, moderniseres og/ eller ominnredes til helårsbolig.
B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig
C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.
D. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje og naust.
F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.
G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.
H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i henh. til klausulbestemmelsene.
Eiendommen er på 1,5 da., med hytte oppført i 1937, — 45 m2 + veranda. Det er ikke innlagt vann eller vask. Er brønn på eiendommen.
Bebyggelsen tilfredstiller ikke bygningslovens krav til helårsbolig,og anses som hytte. Eiendommen grenser til Brusdalsvannet, og hytten ligger mindre enn 20 m fra dette. Det renner også en bekk over eiendommen. Retten antar at eieren ikke ville fått tilaltelse til å ombygge og ta hytten i bruk som helårsbolig, selv om klausuleringene ikke var kommet. Vannforurensningslovens forskrifter for koakkutslipp antas ikke å kunne vært tilfredstillet. Retten finner ikke at eieren påføres tap ved klausuleringene.
Ingen erstatning.

Takst nr. 105, gnr. 25 bnr. 115: Otto Roth Hansen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
Nåværende bruk av eiendommen forutsettes å kunne fortsette i forhold til vannverket, men bygningene tillates ikke ombygget til helårsbolig, jfr. de alminnelige skjønnsforutsetningers pkt. E III.
Spesiell påstand:
Som takst nr. 102.
Eiendommen er på 1,3 da. Den grenser til Brusdalsvannet. Påstående bebyggelse er på 63 m2 grunnflate i en etasje. Bygget er oppført i 1948/ 49 og har vært bebodd sammenhengende vinter som sommer i forskjellige perioder, — siste gang angivelig i 1965 — 67. Vann pumpes fra Brusdalsvannet. Det er «dunkedo», naust og garasje.
Bebyggelsen finnes ikke å tilfredstille bygningslovens krav til helårsbolig. Den må, i forhold til klausuleringene, betraktes som hytte. Eiendommen støter til Brusdalsvannet. Kloakkutløp via septiktank og infiltrering vil ikke kunne ordnes i samsvar med forskriftene etter vannforurensningsloven. Retten antar at det ikke ville være regningssvarende å søke tilknytning til event. kloakkanlegg etter de fremlagte planer for kloakkering av S-V-området, mot å delta i omkostningene og å tilknytte med ca. 80 m ledning og pumping. Retten finner ikke at klausuleringene påfører eieren noe tap.
Ingen erstatning.

Takst nr. 107, gnr. 24 bnr. 1: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Teig nr. 2.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Fra teig nr. 2 erverver Ålesund kommune til eiendom ca. 54 da grunn til uttaksbasseng — jfr. takst nr.703.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse som følge av at arealet innenfor 100-metersfeltet gjøres ubebyggelig.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersfeltet som følge av de klausuler som nå pålegges.

Teig nr. 3.

Erstatning for verdiforringelse som følge av at en vesentlig del av tomten nå blir gjort ubebyggelig, og forøvrig erstatning for de klausuler som legges på arealet.
Det er bare begjært overskjønn for teig nr. 2 og 3 av eiendommens 4 teiger. Teig nr. 2 er oppgitt til 66 da utenfor 100-metersbeltet og 13 da innenfor. Teig nr. 3 ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet og er på 3,8 da.

Teig nr. 2.

Denne teigen ligger delvis innenfor område I i kloakkeringsplanen for S-V-området. Saksøkte har særlig gjort gjeldende at teigen kunne nyte godt av de kloakkeringsmuligheter som foreligger, og da med industri innenfor område I, og boligbebyggelse i de sydligere deler av teigen. Saksøkeren har fremholdt at betydelige arealer av teigen innenfor område I består av dyp myr som er lite egnet for utnyttelse, og at boligfelt oppover i skråningen bl.a. vil medføre betydelige omkostninger til opparbeidelse av veg, idet den veg som nå er opparbeidet av kommunen, og som kommunen har bruksrett til, måtte omlegges.
Retten finner at det foreligger kloakkeringsmuligheter, og dermed utnyttesesmuligheter utover det som nå vil bli tillatt etter klausuleringen. Hensyn tatt bl.a. til kloakkeringskostnadene, grunnens beskaffenhet innenfor område I og de utbyggingsmuligheter som består innenfor rammen av klausuleringene, tilkjennes saksøkte en erstatning for denne teigen på **kr 6.000,-.**
Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 8.000,-

Teig nr. 3.

Denne teigen grenser til Brusdalsvannet. Endel av teigen ligger utenfor det klausulerte området. Deltagelse i kloakkeringsplanen ville forutsette pumping opp til kloakkledningen. Saksøkte vil, uten hinder av klausuleringen, kunne oppføre bebyggelse utenfor det klausulerte felt. Denne omstendighet sammenholdt med kostnadene ved en event. kloakkering betyr, etter rettens syn, at saksøkte ikke påføres noe tap ved klausuleringen.
Det gis derfor ingen erstatning for teig nr. 3.

Takst nr. 108, gnr. 24 bnr. 56: Petter Blankholm.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å påbygge/ selge hytten til helårsbolig samt forbudet mot å oppføre naust på eiendommen.
Påstående bebyggelse er på ca. 30 m2 og oppgis å være bygget omkring 1930. Der er ikke innlagt vann, men vann pumpes fra brønn. Hytten finnes ikke å tilfredstille kravene til helårsbolig. Tomten grenser til Brusdalsvannet og ligger nedenfor kloakksystemet iflg. kloakkeringsplanen område I. Retten anser det ikke trolig at det, uavhengig av klausuleringene, ville blitt gitt tillatelse til ombygging av hytten til helårsbolig. Slik ombygging ville heller ikke, etter rettens oppfatning, medført noen økonomisk vinning for saksøkte. Det finnes ikke å påføre saksøkte noe tap ved klausuleringen.
Ingen erstatning.

Takst nr. 109, gnr. 24 bnr. 65: Torbjørg Hellem m.fl.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi helårsbebyggelse for 1 eller 2 hus ikke blir tillatt.

Eiendommen støter til Brusdalsvannet,ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet,og er oppgitt til 3 da. Påstående hytte finnes ikke med fordel å kunne ombygges til helårsbolig.

Borgund Helseråd avslo 18.3.1966 søknad fra eieren om utvidelse av hytten til helårsbolig. Det ble pekt på at det inntil videre var nedlagt forbud — inntil det forelå vannprøver med henblikk på at Brusdalsvannet som fremtidig vannreservoir. Eiendommen lar seg ikke kloakkere via infiltrering i grunnen i samsvar med vannforurensningslovens forskrifter.

Ingen erstatning.

Takst nr. 110, gnr. 24 bnr. 61: Einar P. Olsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 102.

Eiendommen grenser til Brusdalsvannet, ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet og er på 1,8 da., med påstående bebyggelse oppført i 1922, påbygget i 1929/ 30, — grunnflate 66 m2 i halvannen etasje, brønn, utedo, naust med båt.

Bebyggelsen tilfredstiller ikke kravene til helårsbolig.Saksøkte finnes ikke å påføres tap ved forbudet mot ombygging til helårsbolig, eller ved noen av de andre klausuleringsbestemmelser.

Ingen erstatning.

Takst nr. 111, gnr. 24 bnr. 52: Inga Sulebakk m.fl.:

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at hytten ikke tillates ombygget til helårsbolig.

Spesiell påstand:

Dersom ikke den største bygningen aksepteres som helårsbolig kreves erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot påbygging/ salg til helårsbolig, samt forbudet mot å føre opp garasje på eiendommen.

Dersom den største bygningen aksepteres som helårsbolig kreves erstatning for verdiforringelse som følge av klausuleringsbestemmelsenes pkt. 6, 11 og 12.

Eiendommen støter til Brusdalsvannet, ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet, er oppgitt til 2,3 da., og har påstående bebyggelse på 45 m2 i halvannen etasje + kjeller, — innlagt vann fra kommunal vannledning, utedo, utslagsvask i grunnen.

Bebyggelsen tilfredsstiller ikke kravene til helårsbolig. Det er opplyst at den har vært brukt som helårsbolig inntil for ca. 3 år siden.

Retten finner ikke at den oppstilte spesielle skjønnsforutsetning er i strid med servitutt 3. Retten antar at saksøkte ikke — uavhengig av klausuleringene — ville fått tillatelse til ombygging til helårsbolig. Slik ombygging ville, etter rettens syn, heller ikke vært regningssvarende.

Ingen erstatning.

Takst nr. 112, gnr. 24 bnr. 63: Ålesund Postbudforening.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi det ikke er tillatt å føre opp småhytter (camping-hytter).

Eiendommen grenser til Brusdalsvannet. Den ligger innenfor 100-metersbeltet og nyttes som feriested for Ålesund Postbudforening, som også har latt den disponere av distriktets postbudforening.

Saksøkte har bl.a. anført at man hadde tenkt å oppføre 5 småhytter i tillegg til den nåværende bebyggelse, som består av en større og en mindre hytte.

Retten antar at det ikke ville vært gitt tillatelse til slik bygging om klausuleringene ikke var kommet.

Eiendommen er på knapt 3 da. Sanitærforholdene ville ikke kunne ordnes tilfredstillende innenfor rammen av vannforurensningsloven. Forskriftene for campingsplasser av 28.12.1966 ville også skapt vanskeligheter.

Retten mener at servituttenes pkt. 3 ikke pålegger rådighetsinnskrenkninger utover de som ville følge av den ordinære lovgivning.

Det dreier seg her om en feriehytte for en forening og forbudene i servituttenes pkt. 10 og 11 mot leirslagning og bading betyr, slik retten ser det, en rådighetsinnskrenkning som ikke bare går ut

over det påregnelige etter generelle lover med forskrifter,men også innebærer en verdiforringelse. Bading og muligheten for en og annen gang å sette opp telt ville være naturlige aktiviteter av verdi for eierne. Kommunen har anført at foreningen får fordeler ved at området preserveres for nåværende bruk.

Som motvekt til verdinedgang på grunn av forbudene i pkt. 10 og 11 har retten bare lagt vekt på rådighetsinnskrenkninger i servituttene som etter rettens syn går lenger enn de som var påregnelige etter generell lovgivning. Retten er blitt stående ved at eierne påføres et visst tap, og setter erstatningen til **kr 8.000,-.**

Retten tilføyer at den ikke har antatt at foreningens anskaffelse av «Nysæterstova» på Ørskogfjellet har noen betydning for vurderingen av påstått tap som følge av klausuleringen. Retten har ikke ansett det godtgjort at anskaffelsen av «Nysæterstova» er foranlediget av klausuleringen. Hytten på Ørskogfjellet tilfredsstiller helt andre ferieformål enn hytten ved Brusdalsvannet.

Takst nr. 115, gnr. 25 bnr. 11 og 87: Gunnar Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er på 17.2 da,den ligger i sin helhet innenfor kloakkeringsplanens område I,og er den vestligste teigen innenfor dette området.De kostnadsoverslag som foreligger for S-V-området forutsetter at samtlige teiger innenfor de enkelte områder deltar i kloakkeringsplanen. Byggegrunnen innenfor «Stormyra»-området, må betegnes som dårlig. Det vil måtte påløpe store omkostninger til fundamentering, drenering, etc., moderne industribygg er fortrinnsvis basert på store gulvarealer i en etasje, og nettopp for slike bygg betyr grunn- og fundamenteringskostnader meget. Ålesund har for tiden andre områder som i langtidsskissen er tenkt nyttet til industriformål. På den annen side ligger «Stormyra» nær Spjelkavik. Retten er kommet til at det innenfor de områder som omfattes av planene for kloakkering med avskjærende kloakk, forelå utnyttelsesmuligheter som stenges ved klausuleringen og at eierne påføres et visst tap ved dette.

Interessen fra samtlige grunneiere innenfor område I og II vil trolig ikke være særlig stor for å satse på kloakkeringsplanen og det ville tatt tid før planen kunne settes ut i livet, så det tap som påføres grunneierne kan idag ikke settes høyt. Dette takstnr. tilkjennes en erstatning stor **kr 3.500,-.** Skjønnsmann Klokk stemte for **kr. 8000,-.**

Takst nr. 117, gnr. 23 bnr. 1: Jens Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:

Teig nr. 1:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 5.

Teig nr. 2 og 3:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2 (hytte).

Teig nr. 1 er på 2,5 da., hvorav o.l. da innenfor 100-metersbeltet, teig nr. 2 på 36 da., og teig nr 3 på 100 da., som alt ligger utenfor 100-metersbeltet. Endel av teig 2 faller innenfor det området som omfattes av kloakkeringsplanen.

Retten finner at saksøkte er berettiget til erstatning fordi det her forelå kloakkeringsmuligheter som klausuleringen hindrer realiseringen av. Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115. Det er lagt vekt på kloakkeringsmuligheter både innenfor «Stormyra»-området og innenfor den del av teig 2 som faller innenfor kloakkeringsområdet.Retten finner ikke at det påføres noe tap i den del av teig 2 som faller utenfor kloakkeringsområdet, og heller ikke i teig 3.

Erstatningen settes til kr 1.500,- Klokk stemte for kr 2.500,-.

Takst nr. 118, gnr. 24 bnr. 101: Ivar Solvang.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen er på 1,9 da., og ligger innenfor «Stormyra».

Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner saksøkte erstatning **kr. 500,-.**

Skjønnsmann Klokk stemte for kr 1.000,-.

Takst nr. 119, gnr. 24 bnr. 102 og 108: Rolf Spjelkavik.

Prosessfullmektig: Hr. Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen består av 2 sammenhengende bnr., på tilsammen 3,8 da som ligger innenfor «Stormyra».

Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr 1.000,-.**

Skjønnsmann Klokk stemte for kr 2.000,-.

Takst nr. 120, gnr. 24 bnr. 100: Anna Øvrevoll.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er på 2,4 da., innenfor «Stormyra».

Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 500,-.**

Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 1.000,-.

Takst nr. 121, gnr. 98 bnr. 28: Ivar Spjelkavik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1,4 da og ligger i sin helhet innenfor «Stormyra». Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115 og tilkjenner saksøkte slik erstatning **kr. 300,-.**

Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 600,-.

Takst nr. 123, gnr. 24 bnr. 15 og 17: Petter Kjørstad og Karl I. Ringdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Eiendommen, som er på 2,1 da., ligger innenfor «Stormyra». Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr.450,-.**

Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 800,-.

Takst nr. 126, gnr. 24 bnr. 21, 146 og 147: Harald, Einar og Knut Storlykken.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2 og 5.

Eiendommen er på 5. da., innenfor «Stormyra».

Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 1.000,-.**

Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 1.800,-.

Takst nr. 127, gnr, 24 bnr.10 og 74: Leif Larsen m.fl.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2 og 4.

Eiendommen er på 4,4 da innenfor «Stormyra».

Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 900,-.**

Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 1.800,-.

Takst nr. 128, gnr. 24 bnr. 16 og 124: Johan og Hilde Bolseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2 og 5. Eiendommen er på 3,4 da., innenfor «Stormyra».
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning kr. 700,-. — Klokk: kr. 1.500,-.

Takst nr. 129, gnr. 24 bnr. 12, 87 og 88: Marie Rødseth mfl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,6 da innenfor «Stormyra».
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 750,-.**
Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 1.500,-.

Takst nr 131, gnr. 22 bnr. 63: Alida Asphaug.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.
Eiendommen består av 2 teiger som grenser til hverandre. Teig nr. 1 er på 7,6 da innenfor «Stormyra». Teig nr. 2 på 8,5 da ligger syd for teig nr. 1 og ligger dels innenfor område I i kloakkeringsplanen, dels syd for dette området. Teig nr. 2 gjennomskjæres av kraftlinje med byggeforbudsbelter.
Retten har lagt til grunn at eiendommen ihenh. til klausuleringen kan bebygges med 1 bolighus, og at det er en viss skogsverdi i teig 2. Forøvrig viser retten til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner saksøkte slik erstatning **kr. 3.000,-.**
Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 6.500,-.

Takst nr. 132, gnr. 22 bnr. 66: Bertha Stavseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen består av 2 teiger. Teig nr. 1 på 4,3 da., ligger innenfor «Stormyra». Teig nr. 2 på 13 da., strekker seg syd over og oppover i skråningen.
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 1.000,-.**
Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 2.000,-.

Takst nr. 133, gnr. 24 bnr. 5, 6, 7 og 9: Magna Kjørstad m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,5 da., og ligger i sin helhet innenfor «Stormyra».
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr 700,-.**
Skjønnsmann Klokk stemte for kr 1.600,-.

Takst nr. 134, gnr. 24 bnr. 2, 3 og 4: Egil Rensvik m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,1 da., som ligger innenfor «Stormyra».
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 800,-.**
Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 1.500,-.

Takst nr. 136, gnr. 25 bnr. 5: Ruth Olsen og Solveig Lund.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:
Prinsipalt: Innløsning.
Subsidiært: Erstatning.
Eiendommen er på ca. 1 da., og ligger innenfor «Stormyra».
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 300,-**.
Skjønnsmann Klokk stemte for kr. 500,-.

Takst nr. 140, gnr. 23 bnr. 10: Marius Gjerde.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.
Overskjønnet gjelder teig nr. 1 som strekker seg i sydøstlig retning fra kloakkeringsplanens område I — og med en mindre del av teigen innenfor område I. Her går kraftlinje med byggeforbudsbelte. Teigen er på 22 da.
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 115, og tilkjenner slik erstatning **kr. 500,-**. — Klokk stemte for kr. 1.000,-

Takst nr. 145, gnr. 17: Blindheim felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, herunder erstatning for tap av utnytting av eiendommen til hyttebebyggelse og til andre aktiviteter.
Eiendommen er på 210 da., og ligger oppe i fjellet i den sydligste del av nedbørsfeltet.
Ut fra samme syn som det er redegjort for under takst nr. 11, finner retten at saksøkte tilkommer erstatning for tap av mulighet for en viss utnytting av eiendommen til hytteformål.
Erstatningen settes til **kr. 3.000,-**.

Takst nr. 146, gnr. 19 og 20: Blindheimsnes og Breivik felles utmark.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, herunder erstatning for tap av utnytting av eiendommen til hyttebebyggelse og til andre aktiviteter.
Eiendommen er på 95 da., og ligger i sydvestlig område av nedbørsfeltet oppe på fjellet. Retten finner ikke at dette takstnr. påføres noe tap ved klausuleringene. Spesielt bemerkes at retten ikke har funnet at det innenfor dette området var påregnelig med muligheter for salg av hytter.
Ingen erstatning.

Takst nr. 149, gnr. 31 bnr. 32: Mary Eltvik.

Ingen prosessfullmektig.
Eiendommen er på 1,4 da med påstående liten hytte, og ligger innenfor 250 da.-beltet. Retten finner ikke at eieren påføres tap som følge av klausuleringen.
Ingen erstatning.

Takst nr. 151, gnr. 31 bnr. 6: Erling Eriksen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 1,5 da., og ligger innenfor 250 da.,-beltet. Klausuleringen finnes ikke å påføre eiendommen rådighetsinnskrenkninger utover de følger av alminnelig lovgivning.
Ingen erstatning.

Takst nr. 153, gnr. 31, bnr. 19 og 20: John Sellereite.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3 da., og bebygget med en enebolig av mur bygget i 1957. Den ligger innenfor 250 da.-beltet. Eiendommen antas ikke å ville kunne kloakkeres ved utslipp og infiltrering i grun-

nen i samsvar med vannforurensningslovens forskrifter. Det finnes ikke å oppstå noe tap på grunn av klausuleringen.

Ingen erstatning.

Takst nr. 154, gnr. 31 bnr. 17: Klara Magnhild Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1,9 da., innenfor 250 da.-beltet, og er bebygget med en enebolig.

Retten finner ikke at klausuleringene påfører eiendommen noe økonomisk tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 155, gnr. 31 bnr. 14: Hjalmar Hansen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1,6 da., og bebygget med en enebolig innenfor 250 da.-beltet. Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren rådighetsinnskrenkninger utover de som allerede følger av den alminnelige lovgivning.

Ingen erstatning.

Takst nr. 156, gnr. 31 bnr. 18: Arne Jørgensen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1,5 da innenfor 250 da.-beltet, og er bebygget med en enebolig.

Eieren finnes ikke å bli påført tap ved klausuleringen.

Ingen erstatning.

Takst nr. 157, gnr. 31 bnr. 4 og 27: Sina Hatlen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Eiendommen er på 17 da., og ligger i sin helhet innenfor 250 da.-beltet. Saksøkte har hevdet at klausuleringen hindrer mulig utnyttelse til rekkehus med naust ved vannet, og at hun kunne disponert eiendommen sammen med takst nr. 158 A som eies av hennes søster. Retten finner ikke at det påføres eieren noe økonomisk tap ved klausuleringene. Eieren antas ikke å ville ha kunnet få høyere tomtepris ved salg til rekkehus enn ved salg til boligbebyggelse eller lite forurensende industri.

Ingen erstatning.

Takst nr. 158, gnr. 31 bnr. 1: Petter Robert Græsdal.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, og da særlig:

A. Innenfor areal 250 dk.

1. Innskrenkning i adgangen til bebyggelse jfr. klausulens pkt. 1 c.
2. Innskrenkning i kjøperklienteliet, jfr. servitutt nr. 4 og 5.
3. Forbudet mot etablering av campingplass o.l.

B. Utenfor 250 dk.-arealet.

Verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen og da særlig innskrenket adgang til tomtesalg.

Eiendommen er på 130 da., hvorav 29 da innenfor 250 da.-beltet. Eiendommen drives for tiden som gårdsbruk.

Retten kan ikke se at klausuleringene forsåvidt angår området innenfor 250 da.-beltet innebærer rådighetsinnskrenkninger utover det som var påregnelig etter den alminnelige lovgivning. Klausuleringene finnes derfor ikke å påføre eieren noe tap for såvidt angår disse 29 da.

Den delen av eiendommen som ligger på oppsiden av nyvegen lar seg utbygge, og vil kunne skaffes vann og kloakk i forbindelse med den nye ledning som kommunen skal anlegge langs med vannet. Adkomst til området vil kunne skaffes via den undergang som er anlagt vest for bolighuset på gnr. 31, bnr. 2. Det foreligger en bebyggelsesplan utarbeidet av Teknisk etat, jfr. kartblad 14 A. Dette reguleringsforslaget forutsatte 17 boliger nord for E 69. Det dreier seg imidlertid bare om et reguleringsforslag. Forslaget har ikke fått tilslutning fra fylkesreguleringsarkitekten som bl.a. har uttalt at området nord for E 69 naturlig hører til friluftsarealet på Holsfjellet.

Vannforurensningsloven setter meget strenge grenser for utbyggingsmulighetene innenfor nedbørsfeltet. Mulighetene for bebyggelse nord for E 69 er også for øvrig meget små, dels på grunn av topografien og dels på grunn av de sterkt innskrenkede avkjørselsmuligheter. I det nordvestlige området av nedbørsfeltet er det derimot lagt opp til mer bebyggelse.

Retten anser det for naturlig og påregnelig at det før eller senere ville blitt gitt adgang til boligbebyggelse. Slik retten har fortolket klausuleringsbestemmelsenes 1:10, vil eieren av takst nr. 158 ikke kunne bygge mer enn maksimum 2 klynger a 4 hus i området. Retten finner at dette representerer en upåregnelig ugunstig utbyggingsmulighet. Eieren finnes å ha krav på erstatning for tapt tomtesalgsmuligheter. Retten har ved sin skjønnsmessige erstatningsutmåling lagt vekt bl.a. på at det ventelig ville tatt adskillig tid før det ville blitt aktuelt med utbygging,— til at utbyggingen ville blitt forholdsvis kostbar og til de følger for eierens gårdsdrift som en tomteutparsellering vil medføre.

Erstatningen settes til **kr. 15.000,-.**

Takst nr. 158 A, gnr. 31 bnr. 7: Gurine Lerstad.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1, 4 og 5.

Eiendommen er på 3 da med påstående hytte. Den ligger innenfor 250 da.-beltet og mellom de to veiene. Den ligger utenfor 100-metersbeltet. Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren erstatningsbetingende rådighetsinnskrenkninger.

Ingen erstatning.

Takst nr. 158 B, gnr. 31 bnr. 5: Margot Helland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er på 2 da., med påstående hytte. Den ligger innenfor 250 da.-beltet, — utenfor 100-metersbeltet.

Retten kan ikke se at klausuleringene påfører eieren erstatingsbetingende rådighetsinnskrenkninger. Selvom klausuleringene ikke var kommet, kunne eieren ikke påregnet adgang til anlegg av w.c. med avløp i grunnen. Retten viser forøvrig også til de alminnelige skjønnsforutsetninger E I, alternativ A litra D, siste ledd.

Ingen erstatning.

Takst nr. 159, gnr. 31 bnr. 9: Lovise Dalen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er på 20 da. Det har tidligere fra eiendommen vært utparsellerert 5 byggetomter, slik at det i dag er 6 hus på den opprinnelige eiendom. Eierens bolighus ble bygget i 1957. Det er innlagt w.c., med utslipp via septiktank. Etter de alminnelige skjønnsforutsetninger pkt. E i, alternativ A litra D, siste ledd, vil nåværende avløpssystem kunne bibeholdes inntil det blir muligheter til, i samsvar med skjønnsforutsetningene, å få tilknytning til kloakkledning, Mulighet for slik tilknytning vil, etter rettens syn, bety en fordel for eieren. Forbudet mot oppføring av naust, mot bevertningssteder m.v., antas ikke å bety noen verdireduksjon, spesielt når hensyn tas til at de klausuleringsbestemmelser som går ut over rammen av gjeldende lovgivning også medfører fordeler for grunneierne.

Ingen erstatning.

Takst nr. 160, gnr. 31 bnr. 31: Einar S. Dalen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.
Eiendommen er på vel 1 da., bebygget i 1968. Det er godkjent kloakkutslipp via septiktank.
Eieren kan ikke sees å påføres erstatningsbetingede rådighetsinnskrenkninger ved klausuleringen. Retten viser til sine alminnelige bemerkninger og til det som er anført under takst nr. 159.
Ingen erstatning.

Takst nr. 161, gnr. 31 bnr. 33: Jakob Sætre.

Prosessfullmektig: Advokat Finn Gulbrandsen.
Eiendommen er på 0.386 da., bebygget i 1968, og med utslippstillatelse via septiktank, — godkjent av helseråd og bygningsråd.
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 160. Ingen erstatning.

Takst nr. 162, gnr. 31 bnr. 34: Idar Rakvåg.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 0,949 da., med påstående enebolig beliggende innenfor 250 da.-beltet.
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 160.
Ingen erstatning.

Takst nr. 163, gnr. 31 bnr. 12 og 22: Karl Hagen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesiell påstand:
I. Eiendommen klassifiseres som bolighus/helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. a. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av naust.
b. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
c. Utgifter forbundet med omlegging/utbedring av eksisterende kloakk- og spillvannsanlegg, jfr. klausul E nr 1 d, siste ledd.
d. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsene.
Eiendommen er på 2 da., ligger innenfor 250 da.-beltet, og støter til Brusdalsvannet. Eiendommen er bebygget med enebolig. Retten kan ikke se at det påføres eieren erstatningsbetingede rådighetsinnskrenkninger. Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 160, og også til bestemmelsene i vannforurensningslovens prgr. 14.
Ingen erstatning.

Takst nr. 164, gnr. 31 bnr. 10 og 11: Osvald Johan Engene.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesiell påstand:
Som for takst nr. 102.
Eiendommen er på 1,5 da., grenser til Brusdalsvannet og beliggende innenfor 250 da./-beltet. Den er bebygget med en liten hytte.
På samme måte som for takst nr. 163, kan retten ikke se at eieren påføres erstatningsbetingende tap.
Ingen erstatning.

Takst nr. 165, gnr. 30 bnr. 2 og 11: Alfred Bjørke

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
1. Det forutsettes at nåværende drift av pelsdyrfarm kan fortsette, men at utvidelse av dyrebestanden ikke tillates.
2. Pelsdyrfarmen tilpliktes å tilknytte offentlig kloakk i samsvar med de alm. Skjønnsforutsetninger pkt. E1.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for tapte næringsinntekter.
2. Erstatning for omkostninger ved kloakktilknytning.
3. Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen består av 8 teiger. Det vesentligste av teig 1 ligger innenfor 250 da.-beltet, mens de øvrige teiger ligger utenfor 300 da.-beltet og utenfor 100-metersbeltet. Teigene 2 — 8 er på henh.v. 10, 47, 25, 22, 20, 10 og 41 da.

Retten finner ikke at klausuleringene pålegger eieren rådighetsinnskrenkninger forsåvidt angår disse teigene, utover de som følger av den alminnelige lovgivning. Det finnes ikke grunnlag for tilkjennelse av erstatning forsåvidt angår disse teigene.

Teig nr. 1 er tilsammen på 85 da., hvorav 46 da ligger innenfor 250 da.-beltet. 22 da ligger innenfor 100-metersbeltet. I et fremlagt brev av 18.2 1971 fra saksøktes prosessfullmektig til bygningssjefen i Ålesund (dok. 47 s. 313) er bl.a. opplyst at Bjørke ble eier av eiendommen i 1959, — at det da allerede var pelsdyrfarm på gården,—og også på nabogården,—at det på begge disse gårdene hadde vært drevet pelsdyrfarmer i årrekker, samt at det våningshus som ligger i nærheten av minkgården i tid er mye yngre enn minkfarmen.I 1969 begynte Bjørke å utvide sin minkgård med et minskur i tillegg til de eksisterende. Det innkom protest fra naboer. Utvidelsen var ikke anmeldt til bygningsrådet, men Bjørke søkte om tillatelse i brev av 23.8 1969. Resultatet av sakens behandling i bygningsråd og helseråd er formulert slik i brev av 1.7.1970 fra Ålesund helseråd til bygningssjefen i Ålesund (dok. 47 s. 317):

«Helserådet kan under tvil midlertidig godkjenne det ulovlig oppførte minkskur på gnr. 30 bnr. 2. Videre utvidelse vil under ingen omstendighet bli tillatt.Det forutsettes at antallet tisper ikke blir øket. Eieren pålegges hvert år i januar og sende helserådet oppgave over antall tisper.» Bjørke har, bl.a. under henvisning til grannelovens prgr. 2, Brækhus og Hærem: Norsk tingsrett side 115, og R.G. 1970 s 45, gjort gjeldende at forbudet i pkt. 1 i de spesielle skjønnsforutsetninger mot utvidelse av pelsdyrfarm er en tapbringende rådighetsinnskrenkning som må gå ut over det som ville vært påregnelig uten klausuleringene. Det anføres at bygningsråd og helseråd ikke ville hatt hjemmel i helseforskriftenes prgr. 48 for å nekte den rasjonelt begrunnede utvidelse av farmen som Bjørke nu har aktuelle planer om. Det er fremlagt betenkning, og avgitt sakkyndig erklæring av konsulent i Norges Pelsdyravlslag Kåre Solberg ang. påregnelig inntektstap ved at utvidelse av minkfarmen nektes.

Retten mener at Ålesund helseråd, i helseforskriftenes prgr. 48, ville ha hjemmel til å nekte utvidelse av minkfarmen. En slik nektelse ville vært påregnelig, jfr. det som er gjengitt ovenfor vedk. søknaden fra 1969. I det strøk eiendommen ligger antas en nektelse fra helseråd/ bygningsråds side av utvidelse å være saklig begrunnet. Retten antar videre at en søknad om utvidelse heller ikke kunne vært påregnet imøtekommet etter forskriftene i vannforurensningsloven. Den spesielle påstand pkt. 1 tas ikke til følge.

Etter den spesielle skjønsforutsetning pkt. 2, slik den nå lyder, finnes Bjørke heller ikke å ha krav på erstatning for plikten til å knytte til offentlig kloakk under de forutsetninger som fremgår av de alminnelige skjønnsforutsetninger pkt. E I. Retten antar at en slik tilknytningsplikt ikke går utover det en grunneier i utviklingens medfør må finne seg i uten erstatning. Retten viser også til helseforskriftene kap. X og til vannforurensningsloven, spesielt prgr. 4, prgr. 12 og prgr. 16.

Ingen erstatning.

Takst nr. 166, gnr, 30 bnr. 40: Petter Græsdal.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Eiendommen er på 1,3 da innenfor 250 da.-belte, bebygget med enebolig.

På samme måte som for takst nr. 160, finnes eieren ikke å bli påført erstatningsbetingende tap gjennom klausuleringen.

Ingen erstatning.

Takst nr. 167, gnr. 30 bnr. 36: Ivar Haugen.

Ingen prosessfullmektig.

Eiendommen på 2 da., med påstående enebolig.

Retten finner ikke at eieren påføres økonomisk tap ved klausuleringen, og viser til sine bemerkningerunder takst nr. 160

Ingen erstatning.

Takst nr. 168, gnr. 30 bnr. 18: Anny Syltevik.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.
Eiendommen er på 3,5 da med påstående hytte, og beliggende innenfor 250 da.-beltet.
Retten finner ikke at eieren blir påført erstatningsbetingende tap, og viser til sine bemerkninger under takst nr. 160.
Ingen erstatning.

Takst nr. 169, gnr. 30 bnr. 17: Kristine Rødseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.
Eiendommen er på 3 da., beliggende ved Brusdalsvannet og innenfor 250 da.- beltet. Den er bebygget med en hytte.
Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 164.
Ingen erstatning.

Takst nr. 171, gnr. 30 bnr. 1 og 46: Peder M. Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:

Teig nr. 1.

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse på arealet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1 og 11.

Teig nr. 2.

Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbud mot salg av hyttetomter.

Teig nr. 3

Prinsipalt: Eiendommen innløses.
Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges arealet, spesielt 1 og 10.

Teig nr. 4 — 8.

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt forbudet mot salg av hyttetomter.
Teig 1 er på 41 da, og ligger innenfor 250 da.-beltet. Hus er under oppføring på teigen.
Teig nr. 2 er på 70 da., og ligger i sin helhet utenfor 100-metersbeltet.
Teig nr. 3 er på 2,5 da., og ligger innenfor 100-metersbeltet utenfor 300 da.-sonen.
Teig nr. 4 er på 13,5 da., utenfor 100-metersbeltet.
Teig nr. 5 er på 32 da utenfor 100-metersbeltet.
Teig nr. 6 er på 18 da utenfor 100-metersbeltet.
Retten kan ikke se at det forsåvidt angår teigene 1 — 6 oppstår noe tap som følge av klausuleringene.
Erstatning tilkjennes derfor ikke.
Teig 7 er på 21 da., hvorav 4 da innenfor 100-metersbeltet og teig 8 på 24 da.—alt utenfor 100-metersbeltet. Teigene støter sammen. Retten har vært noe i tvil om det ville være påregnelig at eieren, hvis klausuleringene ikke var kommet, kunne ha påregnet tillatelse til oppføring av et hus, i det området mellom de to veiene som ikke er klausulert med byggeforbudsbelter, men er kommet til at avløp ikke kunne antas ordnet i samsvar med forskriftene i vannforurensningsloven.
Ingen erstatning.

Takst nr. 172, gnr. 30 bnr. 29: Lars M. Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen.

Teig nr. 2

1. Prinsipalt: Areal beliggende innenfor 100-metersbeltet kreves innløst.
2. Subsidiært: 1. Erstatning for verdifofringelse av arealet innenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som pålegges, spesielt 1 og 10.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som pålegges.

Teig 1 er på 4,5 da., og ligger innenfor 250-da.-beltet. Teigen finnes ikke å bli påført skader eller ulemper ved klausuleringen. Ingen erstatning. Innløsning pålegges ikke.

Teig 2. ligger utenfor 300 da.-beltet. —7,5 da utenfor og 3 da., innenfor 100-metersbeltet.

Retten har ikke funnet at teig 2, selvom klausuleringene ikke var kommet, kunne antas tillatt bebygd. Teigen er dels bratt, og dertil kommer at det ikke antas mulig kloakkere teigen etter forskriftene ihenh. til vannforurensningsloven.

Innløsning pålegges ikke.

Ingen erstatning.

Takst nr. 174, gnr. 30 bnr. 3: Thomas Rødseth.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.

Spesiell påstand:

a) Innløsning av teig nr. 4 og av areal beliggende mellom riksveg og fylkesveg i teig nr. 8.

b) Erstatning for verdiforringelse og for ulemper på grunn av klausuleringen.

Teig 1 er på tilsammen 65 da., hvorav 28 da innenfor 250 da.-beltet. Teig 2 er på 36 da., teig 3 på 10 da.Retten antar at ingen av disse teigene belegges med rådighetsinnskrenkninger ved klausuleringene utover det som følger av den vanlige lovgivning.

Teig 4 ligger innenfor 100-metersbeltet og er på 7 da. Teigen er ubebygget.

Retten har antatt at klausuleringene ikke innebærer rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven. Teigen antas ikke å kunne la seg kloakkere etter vannforurensningslovens forskrifter. Innløsning pålegges ikke.
Ingen erstatning.

Teig 5, teig 6, teig 7 og teig 9 ligger alle utenfor 100-metersbeltet. De er på henholdsvis 28, 11, 20 og 25 da. Klausuleringene finnes ikke å berøre teigene på en slik måte at eieren påføres tap.

Ingen erstatning.

Teig nr. 8 er på 32 da. En del av teigen ligger innenfor 100-metersbeltet.

Retten har heller ikke forsåvidt angår denne teig funnet at klausuleringene medfører rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Innløsning pålegges ikke.

Ingen erstatning.

Takst nr. 175, gnr. 30 bnr. 37: Sverre Jørgensen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er på 1,3 da, ligger innenfor 250-da. beltet og er bebygget med en enebolig. Klausuleringen finnes ikke å påføre eieren erstatningsbetingende tap eller ulemper. Ingen erstatning.

Takst nr. 176, gnr. 30 bnr. 4: Ingebrigt Berg.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Bilverksted tillates i eksisterende løe under forutsetning av at bygningsforskriftene følges, og oljesøl unngås. Ny verkstedsbygning kan også, under samme forutsetninger, oppføres i en eller flere etasje med grunnflate inntil 200 m2.

Spesiell påstand:
a) Innløsning av teig nr. 5.
b) Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Teig 1 er på tilsammen 66 da., hvorav 16 da innenfor 100-metersfeltet. Eiendommen ligger i sin helhet utenfor 250 da.-beltet. Av teig 1 ligger 27 da innenfor 300 da.-beltet. Saksøkte har krevet erstatning bl.a. for påståtte innskrenkede muligheter til å drive bilverksted og bensinstasjon.

Selv om klausuleringene ikke var kommet, antas saksøkte ikke å ha hatt juridisk krav på å oppføre bilverksted med bensinstasjon, jfr. bygningslovens prgr. 78 og vannforurensningsloven, jfr. i denne sammenheng bl.a. byggeforskriftene kap. 38 pkt. 51 og 52. Etter rettens syn egner stedet seg ikke for anlegg av bensinstasjon, og heller ikke for bilverksted av større dimensjoner enn det som nå er tillatt etter de spesielle skjønnsforutsetninger. Et slikt kombinert anlegg krever ikke ubetydelige arealer med tilfredsstillende avkjørsel. Retten anser det ikke påregnelig at saksøkte — om klausuleringene ikke var kommet — ville fått anledning til større virksomhet enn den som er tillatt etter forutsetningene. Dette gjelder uten hensyn til om kommunen kommer til å gjennomføre alternativ A) eller B) under alminnelige skjønnsforutsetninger EI.

Retten finner ikke at saksøkte påføres erstatningsbetingende tap ved at hans muligheter for utnyttelse av eiendommene til bilverksted og bensinstasjon begrenses til det som er tillatt etter de spesielle skjønnsforutsetninger.

Det gis ingen erstatning for dette.

Retten har også her spesielt vurdert påregneligheten av at saksøkte, hvis eiendommen ikke var blitt klausulert, kunne ha utnyttet den del av teigen som ligger innenfor 100-metersbeltet til boligbebyggelse. Retten antar at forurensningsmyndighetene ikke ville tillatt boligbebyggelse med utslipp og infiltrering i grunnen i tillegg til det avløp som nødvendigvis må komme fra bilverkstedet.

Lignende synspunkter gjør seg gjeldende med hensyn til teigens utnytting til campingplass, — noe den etter rettens syn ikke antas å kunne nyttes til å regningssvarende måte.

Ingen erstatning.

Eiendommen består av 9 teiger til. De er på henholdsvis 29, 9, 16, 1, 23, 20, 14, 6 og 20 da. Teig nr. 5, som er på 1 da., ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet. Av teig nr. 8 ligger 0,5 da innenfor 100-metersbeltet. Samtlige av disse 9 teiger ligger utenfor 300 da.-beltet. Retten finner ikke at klausuleringene medfører slike rådighetsinnskrenkninger over disse teiger at det berettiger til erstatning. Spesielt bemerkes vedkommende teig nr. 5 at den etter rettens syn ikke ville blitt tillattt bebygget etter vannforurensningsloven, både på grunn av utilstrekkelig infiltreringsmuligheter på tomten selv og på grunn av avløp fra llerede eksisterende bebyggelse omkring.

Ingen erstatning. Innløsning pålegges ikke.

Takst nr. 177, gnr. 30 bnr. 42: Øyvind Nystrøm.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse og for ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er på 0,5 da., og ligger innenfor 100-metersbeltet, innenfor 300 da.-sonen. Den er bebygget med helårsbolig. Retten antar at saksøkte, uavhengig av klausuleringene, ikke kunne påregnet tillatelse til påbygging av ytterligere en etasje, med mindre det ble ordnet med avløp til lukket kloakkanlegg. — noe det vil bli mulighet for hvis alternativ A under skjønnsforutsetningen E I blir valgt. Dette vil, etter rettens syn, bety en fordel for eiendommen. Det er ca. 55 meter fra huset ned til Brusdalsvannet. Retten antar at klausuleringsbestemmelsene ikke påfører eiendommen rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning.

Ingen erstatning.

Takst nr. 178, gnr. 30 bnr. 39: Ole Berg.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er på 1.2 da., med påstående enebolig, og ligger innenfor 300 da.-beltet. Den ligger utenfor 100-metersbeltet. Retten finner ikke at eieren påføres økonomisk tap ved klausuleringen.

Ingen erstatning.

Takst nr. 179, gnr. 29 bnr. 22: Magnus Rødsethreit m.fl.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:

Alt. A:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1, 4 og 5.

Alt. B:

Prinsipalt: Eiendommen innløses som følge av at arealet gjøres ubebyggelig.
Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2 og 10.
Eiendommen er på 2,91 da. Den ligger innenfor 300 da.-beltet, utenfor 100-metersbeltet, og ligger mellom ny og gammel riksveg. Den er ubebygget.
Retten anser det for klart at saksøkte ikke påføres økonomisk tap etter alternativ A. Velges alternativ B antas innløsnings-/ erstatningsspørsmålet avhengig av antatte muligheter for å oppnå tilltalse til avløp etter vannforurensningsloven.
Retten har antatt at det, hvis klausuleringene ikke var kommet, fremstiller seg som trolig at det ville blitt gitt tillatelse til oppføring av 1 bolighus på eiendommen. Når denne adgang stenges etter klausuleringene finnes saksøkte å ha krav på innløsning i henh. til oreigningsl. prgr. 8. Under hensyntagen til tomtens størrelse og til at den, etter rettens syn, ikke kunne påregnes tillatt bebygget med mer enn 1 hus settes innløsningsbeløpet kr **kr. 15.000,-.**

Takst nr. 180, gnr. 29 bnr. 1, 23 og 24: Magnus Rødsethreit.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:

Teig 1. Alt. A.

a) Det tilkjennes erstatning for de klausuler som pålegges arealet innenfor 300 da.-beltet, spesielt klausul 1 c, 2 f.
b) Erstatning for verdiforringelse på arealet utenfor 300 da.-beltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Alt. B

1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-meterbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, 2 f, 10, 11.
2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Teig 2 — 9.

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at eksisterende dagligvareforretning tillates utvidet i nødvendig utstrekning uten at forretningen skifter karakter. (Gjelder om huset ligger utenfor 250 da.-feltet.)
Teig 1 er på 97 da., hvorav 42 da i 300 da.-sonen, og herav igjen 22 da innenfor 100-metersfeltet. Hvis alminnelige skjønnsforutsetninger E I alt. A velges, påføres eieren intet tap ved rådighetsinnskrenkninger over teig 1.
Retten har antatt at eieren, heller ikke etter alternativ B, påføres noe erstatningsbetingende tap gjennom klausuleringene. Innenfor rammen av klausuleringene vil kunne oppføres hus utenfor 100-metersbeltet. Ytterligere boligoppføring antas ikke å ville vært tillatt etter vannforurensningsloven.
Ingen erstatning.
De øvrige teiger ligger alle utenfor 300 da.-beltet, og er på henholdsvis 23, 24, 16, 45, 24, 25, 24, og 9 da. Av teig nr. 9 ligger 0,5 da innenfor 100-metersbeltet. Eiendommen er idag et gårdsbruk med tilhørende skogteiger. Retten antar at klausuleringene ikke påfører eieren økonomisk tap forsåvidt angår teig 2 — 9.
Ingen erstatning.

Takst nr. 180 A, gnr. 29 bnr. 23: Trygve Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
Det forutsettes at i forhold til vannverket vil eieren kunne innrede forretningslokalet i bolighuset, samt utvide forretningen som anført under takst nr. 180.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for tapt adgang til tomtesalg/ utskillelse av en byggetomt (til familiemedlem).
2. Forøvrig erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt 2 f, 9 og 10.
Eiendommen er på 4 da.,beliggende ved vannet med påstående bolighus med tre leiligheter.
Med den begrensede utbygging som ville være påregnelig selv om klausuleringene ikke var kommet antas saksøkte ikke å lide noe tap ved ikke å kunne innrette bevertningssted i tilknytning til forretningen. Det antas dessuten lite trolig at bevertningssted med tilhørende w.c. etc., ville bli tillatt etter vannforurensningsloven.Eiendommen er allerede bebodd med tre familier. Retten antar at vannforurensningsloven ville stillet seg hindrende i veien for ytterligere boligbygg på eiendommen.
Ingen erstatning.

Takst nr. 180 B, gnr. 29 bnr. 24: Severine Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Eiendommen innløses.
Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1, 2f, 10.
Eiendommen er på 3 da., ligger innenfor 100-metersbeltet, og er for en stor del belagt med byggeforbudsbelter langs de to veiene. Eiendommen er ubebygget.
Retten antar at eiendommen ikke ville latt seg bebygge selv om klausuleringene ikke var kommet. Avløpsforskriftene i vannforurensningsloven antas ikke å ville kunne bli tilfredsstillet på en slik måte at byggetillatelse ville blitt gitt. Det bemerkes at det går en bekk over eiendommen.
Ingen erstatning. Innløsning pålegges ikke.

Takst nr. 180 C, gnr. 29 bnr. 26: Godtfred Rødseth.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Eiendommen innløses.
Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1, 2f, 10.
Eiendommen er på 4 da., og ligger innenfor 100-metersbeltet. Det er et uklausulert belte på ca. 20 meter mellom byggeforbudsbeltene langs de to veiene.Under hensyntagen til beliggenhet, grunnforhold og omliggende bebyggelse antar retten at eiendommen ikke ville blitt tillatt bebygget selv om klausuleringene ikke var kommet.
Innløsning pålegges ikke.
Ingen erstatning.

Takst nr. 181, gnr. 29 bnr. 11: Ragna Standal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringene.
Eiendommen er oppgitt til noe over et 1/2 da., og er bebygget med et hus på ca. 36 m2 grunnflate i to etasjer.
Uansett om alminnelige skjønnsforutsetninger E I alt. A eller B velges, antas eieren ikke å bli påført noe tap ved klausuleringen.
Ingen erstatning.

Takst nr. 182 A, gnr. 29 bnr. 3: Lars Brusdal m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.
Spesiell påstand:
a) Innløsning av nausttom t (teig nr. 6) og av areal mellom fylkes- og riksveg i teig nr. 7.
b) Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er et gårdsbruk som for tiden er bortforpaktet. Det består av 8 teiger.

Teig 1 er på 62 da., hvorav 15 da innenfor 100-metersbeltet. Den ligger utenfor 250 men for en vesentlig del innenfor 300 da.-beltet.

Hvis alminnelig skjønnsforutsetning E I alt A velges, medfører klausuleringene ingen verdinedsettelse av teig nr. 1. Det blir da ingen erstatning for denne.

Velges alt. B oppstår spørsmålet om det kunne påregnes gitt tillatelse til bebyggelse av området innenfor 100-metersfeltet, og om dette ville vært regningsvarende når hensyn tas til at teig 1 er hovedteigen på gårdsbruket. Det vil innenfor rammen av klausuleringsbestemmelsene kunne plasseres inntil 4 hus mellom veien. Plassering av hus her ville få konsekvenser for avløpsmuligheter ved infiltrering i området nedenfor 100-metersbeltet. Det går også en bekk gjennom teigen, — noe som er av betydning etter vannforurensningsloven.

Retten er etter en samlet vurdering kommet til at klausuleringsbestemmelsene heller ikke om alternativ B velges påfører økonomisk tap for eieren.

Ingen erstatning.

Teig 2, 3, 4 og 5 er skogsteiger på henholdsvis 8, 8, 20,4 og 10,5 da. Klausuleringene antas ikke å medføre noen verdiforringelse av disse.

Ingen erstatning.

Teig 6 er på 0,1 da, og er en nausttomt som eieren trolig har holdt tilbake ved salg av takst nr 212 og 214. Nausttomten har fortsatt verdi idet den representerer adgang til vannet og til opptrekk av båt. Nausttomtens verdi består først og fremst i den nytte eieren kan ha av den for mulig skogsdrift. I den utstrekning det måtte være mulig innenfor rammen av den alminnelige lovgivning antas naust å kunne føres opp uten hinder av klausuleringene til det formål som kan ha økonomisk verdi, jfr. servituttbestemmelsenes pkt. 3, tredje setning.

Ingen erstatning.

Teig 7 og teig 8 er sammenhengende teiger. Teig 7 er på 20 da, hvorav 5 da innenfor 100 m.beltet. Teig 8 er på 15 da — i sin helhet utenfor 100 m. beltet.

Retten har spesielt vurdert mulighetene for eventuell tomteutnyttelse i området mellom de to vegene. Retten er kommet til at klausuleringene ikke medfører rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Takst nr. 183, gnr. 29 bnr. 15: Reidar Kipperberg.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Eksisterende helårsbolig kan utbedres eller rives med rett til gjennoppføring av ny bolig, jfr. de alm. skjønnsforutsetningers pkt. E, X, E, 1. ledd. Under oppføringen av ny bolig kan nåværende bolig bli stående, men skal rives når ny bolig er oppført.

2. I forhold til vannverket tillates benyttet nåværende septiktankanlegg både til eksisterende og event. ny bebyggelse.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, herunder for innløsing av nausttomt.

Eiendommen er på 2,6 da., bebygget med helårsbolig. Nausttomten kan nyttes til båtopptrekk. Eieren har for tiden ikke båt.

Retten antar at eieren ikke lider noe tap ved forbudet mot oppføring av naust når hensyn tas til omkostningene ved slikt naust og de fordeler som følger ved klausuleringene. Innløsningskravet tas ikke til følge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 184, gnr. 29 bnr. 27: Astrid Sydseter.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Tor Bøhler.

Spesielle skjønnsforutsetninger:

Alternativ A.

Dersom alternativ A i de alminnelige skjønnsforutsetninger pkt E I blir lagt til grunn, tillates på takst nr. 184, i relasjon til klausuleringsbestemmelsene oppført 2 eneboliger med kloakkavløp tilkoplet den tilknytningsledning som er nevnt i ovennevnte alternativ A, litra D (fra Viddals gartneri til grensen mellom takst nr. 182 A og 185) såfremt denne tilknytningsledning kommer til utførelse.

Alternativ B.

Klausuleringsbestemmelsenes forbud mot bygging nærmere enn 100 meter fra Brusdalsvatnet skal gjelde uten innskrenkning.

Spesiell påstand:

Astrid Sydseter tilkjennes full erstatning,herunder erstatning for:

1. Under alternativ A i spesielle skjønnsforutsetninger: Verdiforringelse på grunn av forbud mot vesentlig endring av bruken av huset.
2. Under alternativ B i spesielle skjønnsforutsetninger:

a) Bortfall av mulighet for oppføring av 2 boliger, event. salg av 2 boligtomter.

b) Verdiforringelse på grunn av forbud mot vesentlig endring av bruken av huset.

Eiendommen er på 4,6 da med påstående enebolig, beliggende innenfor 100-metersbeltet.

Eieren, fru Astrid Sydseter, er datter av eieren av takst nr. 185 Bernt H. Viddal. Fru Sydseter og hennes mann er gartnerutdannet. Det er gjort gjeldende at opplegget for gartnerivirksomheten er flere generasjonsbruk, — at gartnerivirksomheten trenger folk, — at det kunne vært plass for oppføring av boliger på 2 tomter, og at vannforurensningsloven ikke ville vært til hinder for ombygging og utskillelse av tomter.

Eiendommen ligger på oversiden av takst nr. 185, den har avkjørsel til den gamle Brusdalsveien. Ved event. kloakkering uten ordnet lukket kloakksystem måtte utslipp via septiktank filtreres i grunn eller sandfylte grøfter over takst nr. 185.

Ad alternativ A.

Retten finner ikke at eieren påføres noe økonomisk tap ved klausuleringene ihenh. til dette alternativ.

Ad alternativ B.

Etter dette alternativ vil eiendommen ikke kunne bebygges eller nåværende bebyggelse vesentlig utvides. Retten har vært i tvil om eieren kunne påregnet tillatelse til oppføring av 1 eller 2 hus på eiendommen. Kloakkutslippet ville komme i tillegg til forurensningsvirkningene fra nedenforliggende takst nr. 185. Fra vannforurensningssynspunkt måtte dette fortone seg som betenkelig. Retten er likevel kommet til at det ville vært såvidt sannsynlig at det kunne vært påregnet tillatelse til oppføring av 1 hus til under forutsetning av at det ville blitt stillet slike vilkår for oppføring av nytt veksthus på takst nr. 185 som retten har lagt til grunn under behandlingen av dette takst nr. Også for takst nr. 184 mener retten at det ville vært tatt generelt forbehold om eventuell senere tilknytning til mulig fremført kloakksystem.

Det er ikke godtgjort for retten at Astrid Sydseter eller Helge Sydseter er medeiere i Bernt O. Viddals gartneribedrift.Det forhold at begge er gartnerutdannet, bor på naboeiendommen, og arbeider i virksomheten, finnes ikke å kunne begrunne noe krav på erstatning for tap i næring.

Det ville i og for seg være naturlig at event. nytt hus ble stillet til disposisjon for noen ansatt ved Bernt O. Viddals gartneri, men det kan ikke forståes å oppstå noe næringstap for Astrid og Helge Sydseter om de gjennom klausuleringene hindres i å selge til, eller føre opp bygg for, event. arbeidskraft til gartneriet.

For tapt mulighet for salg av en byggetomt tilkjennes under alt. B en erstatning stor **kr. 8.000,-.**

Takst nr. 185, gnr. 29 bnr. 2: Bernt L. O. Viddal m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Tor Bøhler.

Spesielle skjønnsforutsetninger:

1. Det vises til de alminnelige skjønnsforutsetninger E alternativ A og B.
2. Anlegg av drensledninger fra bestående anlegg samt bygging av pumpestasjon med avløpsledning frem til offentlig kloakk utføres av Ålesund kommune. Punkt E, A litra d, 2. ledd i de generelle skjønnsforutsetninger skal gjelde.
3. Under begge alternativer:

Rundt eksisterende og eventuelt fremtidige oljetanker må støpes tett kum som hindrer at lekkasjer og eventuell spill under fylling trenger ned i og forurenser Brusdalsvannet.

4. Anlegg av veksthus i samsvar med E, I—A,e kan foretas så snart eksproprianten har valgt alternativ. Tilknytning av avløpsledninger for vann og kloakk må skje umiddelbart når kloakksystemet nevnt under I A d er ferdig.

Spesiell påstand:

I. Under alternativ A i de generelle skjønnsforutsetninger punkt E:

a) Fordyrelse ved bygging av nytt veksthus som en følge av kravet om hel betongsåle under bygget.

b) Fordyrelse ved bygging av nytt veksthus som en følge av forsinkelse fra 1969 til tillatelse gis, minimum 3 år.

c) Fordyrelse ved driften som en følge av vedlikehold og drift av pumpeanordning og ledning for bortføring av avløpsvann.

d) Omkostninger ved anlegg av ledninger for avledning av kloakken fra vannklosett i eksisterende veksthusanlegg.

e) Omkostninger ved innbygging av oljetanker i tette betongkummer for nåværende tanker (5000 l og 12000 l) og tank for nybygget (25000 l).

f) Tap av enhver form for videre utbygging av eiendommen.

II. Under alternativ B i de generelle skjønnsforutsetninger punkt E:

a) Tap ved ikke å få bygge det planlagte veksthus.

b) Tap ved at enhver ytterligere utbygging av eiendommen er avskåret.

c) Omkostninger ved støping av tett kum rundt eksisterende oljetanker.

d) Omkostninger ved støping av tett kum for avløp fra eksisterende vannklosett.

Retten tar inn, og viser til, følgende fra underskjønnet:

«Eiendommen er på 33 da og er i det vesentlige beliggende i 100-metersbeltet. Viddal driver gartneri med 4 veksthus og arbeidshus.Det står videre våningshus og gammel driftsbygning på eiendommen. Til veksthusanlegget hører to nedgravde oljetanker på h.h.v. 5000 og 12.000 l, sistnevnte montert 1968.

I 1969 bygganmeldte Viddal et veksthus på ca. 1200 kvm. like ved Brusdalsvannet. Den 6.11.1969 godkjente bygningsrådet anmeldelsen med følgende tilføyelse: «Godkjennes, betinget av at helserådet finner å kunne godta en plassering såvidt nær en påtenkt drikkevannskilde, jfr. helseforskriftenes kap. III paragraf 9». (Dok. 78 bil. 1).

Den 19.2.1971 foreligger uttalelse fra helserådet i et brev til teknisk sjef og bygningssjefen. Det heter her: «Etter muntlig opplysning fra herr Viddal forstår jeg at han ønsker helserådets uttalelse om prosjektet. Imidlertid er den godkjennelse bygningsrådet ga i sak nr. 902/69 over 1 år gammel og dessuten er der i mellomtiden kommet i hvert fall forslag til klausulering for området omkring Brusdalsvannet, muligens er denne allerede stadfestet.Endelig er også den nye loven om vannforurensing trådt i kraft fra 1.1. d.å. Etter min mening bør vel saken på nytt opp i bygningsrådet og behandles der under hensyn til lov om vern mot vannforurensing og eventuelt klausulene for Brusdalsvannet, først da kan saken være moden for behandling i helserådet.» Det er fremlagt plan for et veksthus på 1555 kvm med situasjonsplan, hvorav fremgår at veksthuset er tenkt plassert på eiendommen like ved vannet, på et areal som Viddal i den senere tid har holdt på å fylle ut.»

Det er på det rene at Viddal ikke hadde byggetillatelse for det planlagte nye veksthus da vannforurensningsloven trådte i kraft 1.1. 1971. Formelt og reelt måtte byggeanmeldelsen opp til ny behandling i bygningsrådet, og måtte også etter helserådets brev av 19.2.1971 forelegges på nytt i helserådet.Uavhengig av bygningsrådets betingede godkjennelse av 6.11.196var såvel bygningsråd som helseråd forpliktet til nå å vurdere søknaden under hensyntagen til bestemmelsene i vannforurensningsloven. På samme måte som for de øvrige saksøkte må retten for Viddals vedkommende vurdere de fremsatte erstatningskrav på bakgrunn av en grenseoppgang mellom de rådighetsinnskrenkninger som følger av klausuleringene og de mulige rådighetsinnskrenkninger som måtte antas påregnelige etter den alminnelige lovgivning uavhengig av klausuleringene.

Det dreier seg om en igangværende næringsvirksomhet med planer om utvidelse på et område som delvis er fylt ut i Brusdalsvannet. Forurensning fra det nye veksthuset ville m.a.o. komme ut i Brusdalsvannet uten noen form for forutgående rensing. Oppføring av veksthuset kunne ikke skjedd uten særskilt tillatelse etter vannforurensningsloven. Retten antar at det etter en slik avveiing som det er gitt anvisning på i vannforurensningslovens prgr. 10, 3. ledd, ville vært gitt tillatelse til oppføring av veksthuset. Retten er likevel av det syn at tillatelse ikke ville blitt gitt betingelsesløst. Med den utsatte beliggenhet i vannkanten måtte det påligge myndighetene å sette vilkår til sikring mot for store forurensningsvirkninger. Det anses påregnelig at det ville blitt stillet vilkår av lignende art som nå inneholdes i klausuleringene.

Klausuleringene stiller følgende vilkår:

Etter alternativ A, (Nytt veksthus **tillates** bygget)

1. Tett kum rundt eksisterende oljetanker.

2. Tett kum rundt eventuelt fremtidige oljetanker.

3. Anlegg av drensledninger fra bestående anlegg, samt bygging av pumpestasjon med avløpsledninger frem til offentlig kloakk i grensen mellom takst nr. 182 A og takst nr. 185. Dette utføres av kommunen, mens drift-og vedlikehold bekostes av Viddal.

4. Veksthuset bygges på tett såle, og slik at avløp fra veksthuset ikke kan trenge ned i Brusdalsvann.

5. Forbud mot ytterligere utbygging av gartneribedriften utover det planlagte veksthus på 1.555 m2.

Etter alternativ B, (Nytt veksthus tillates ikke.)

1. Som 1 under alt. A.
2. Som 2 under alt. A.
3. Kloakkavløp fra w.c. i eksisterende veksthus føres til tett kum som anlegges av Viddal, men tømmes av Ålesund kommune.
4. Forbud mot oppføring av nytt veksthus.

Ad alternativ A.

Etter dette alternativ forutsettes Ålesund kommune å føre offentlig kloakk frem til grensen mellom takst nr. 182 A og takst nr. 185- og å bygge pumpestasjon med avløpsledninger frem til kloakken. Ved sin vurdering av mulige påregnelige vilkår for oppføring av veksthuset etter bygningsloven, helseforskriftene og vannforurensningsloven, må retten bygge på den forutsatte faktiske situasjon som , kort uttrykt, går ut på at det er etablert muligheter for kloakkering gjennom lukkede ledninger.

Viddal har forlangt erstattet de omkostninger som påføres ham efter punkt 1—4, tap som følge av forbudet ihenh. til punkt 5, og tap ved fordyrelse av bygging av nytt veksthus som følge av forsinkelse fra 1969 til tillatelse gis, — minimum 3 år.

Med støtte i fremlagte kostnadsoverslag har Viddal krevet påstått tap som følge av punkt 1 , 2 og 4 erstattet med h.h.v. kr. 1.800,-, kr. 23.880,- og kr. 80.000,-. Etter det som er opplyst for retten er de eksisterende tanker ikke utført av korosjonsbestandig materiale. De er ikke nedgravd slik det kreves etter gjeldende bygningsforskrifter, 49:342. Retten legger likevel til grunn at tankene ikke var ulovlige den gang de ble lagt ned. De årlige utgifter til elektrisk strøm, avskrivning, vedlikehold i forbindelse med punkt 5 er av Viddal kalkulert til kr. 1,700,-, eller — kapitalisert etter 5% — til engangsutgift kr. 34.000,-. Tilsammen dreier det seg, iflg. Viddal, om meromkostninger på ca. kr. 138.680,-. Dette er et etter forholdene betydelig beløp. På den annen side er det ikke av den størrelsesorden at det vil representere en avgjørende hindring for drift av gartnerivirksomheten når denne får utvide med det omsøkte nye veksthus.

Fra et vannforurensningssynspunkt har det planlagte nye veksthus en særdeles uheldig beliggenhet. Forurensningene fra det nye veksthuset vil komme i tillegg til de allerede eksisterende forurensninger. Det forutsettes å foreligge muligheter for begrensning av forurensningene via kloakk- og pumpeanlegg. De vilkår som stilles i klausuleringene må anses som adekvate. Når kommunen, foruten å legge fram kloakk, påtar seg bygging av pumpestasjon, har det offentlige bidratt økonomisk for å nå frem til en nogenlunde tilfredsstillende løsning. Retten er, etter en samlet vurdering, kommet til at de omkostninger som påføres Viddal som vilkår for oppføring av nytt veksthus ikke overstiger det som kan anses rimelig, og må være påregnelig, for å oppnå tillatelse ihenh. til vannforurensningsloven. Retten er kommet til at punktene 1 — 4 ikke gir anledning til erstatning.

Retten har heller ikke kunnet finne at forbudet i punkt 5 mot ytterligere utbygging kan utløse noe erstatningskrav. Uavhengig av klausuleringene ville myndighetene hatt hjemmel til å nekte ytterligere utvidelser uten erstatning til Viddal. Retten antar at ytterligere utvidelser ikke ville blitt tillatt. Eiendommen har, som nevnt, en utsatt beliggenhet, og selv med kloakksystem som forutsatt vil bedriften fortsatt være en forurensningskilde.

Under skjønnsforhandlingene ble det av kommunen opplyst, og bedt inntatt i premissene, at gjenoppføring vil være tillatt etter event. brann, men da med nåværende grunnmurer som ytterbegrensning for gjenoppført bebyggelse.

Retten har ikke funnet at klausuleringene under alternativ A utløser erstatningsplikt for kommunen.

Kommunen har ikke bestridt at Viddal har krav på erstatning for mulig tap som følge av forsinkelse med realiseringen av Viddals byggeplaner, jfr. oreigningsloven prgr. 28. Viddal har krevet erstatning for økte byggeomkostninger med kr. 90.000,-.

Retten har, som anført ovenfor, antatt at Viddal, uavhengig av klausuleringene, måtte ha innsendt ny søknad om byggetillatelse etter helserådets brev av 9.2. 1971. Søknaden måtte undergis ny behandling, og nå spesielt med henblikk på forurensningsloven. Dette ville nødvendigvis ha måttet ta tid. Retten setter skjønnsmessig Viddals tap til **kr. 45.000,-** som kommunen tilpliktes å erstatte Viddal.

Ad alternativ B.

Retten vil innledningsvis bemerke at den — riktignok under betydelig tvil — har funnet det riktig å bygge på at det,om klausuleringene ikke var kommet, ikke i henh. til vannforurensningsloven ville vært nektet Viddal å foreta den planlagte utvidelse av gartnerianlegget. Retten har videre antatt at ny byggeanmeldelse med søknad om byggetillatelse etter helserådets brev av

19.2.1971- etter ny behandling i bygningsrådet og helserådet, ville ha måttet forelegges departementet. Vannforurensningsmyndighetene ville stå ovenfor en forurensningskilde plassert praktisk talt i vannkanten og uten noen form for rensning av avløp utover dette at avløpet ville passere grunnen i det areal som Viddal hadde fylt ut. Det ville ikke foreligge noe aktuelt konkret kloakkeringsalternativ som det som nå foreligger under de alminnelige skjønnsforutsetninger alternativ A under punkt E. Det måtte fremstille seg som betenkelig å gi utslippstillatelse. Retten har likevel bygget på at byggetillatelse, og dermed utslippstillatelse, ville blitt gitt for det nye veksthuset.

Retten antar at det som vilkår for byggetillatelse ville blitt gitt pålegg om tett kum for avløp fra eksisterende vannklosett og om innbygging av event. ny oljetank i tett betongkum.Retten finner derfor ikke at det i nærværende skjønn er plass for erstatning til Viddal for omkostningene ved dette.Retten antar videre at Viddal,uavhengig av klausuleringen,ikke kunne påregnet å oppnå nødvendig tilltatelse til ytterligere utbygging av eiendommen. De erstatningsposter retten etter dette skal ta stilling til etter alminnelige skjønnsforutsetninger alternativ B under punkt E blir tapet ved ikke å få bygget det planlagte veksthus og omkostningene ved støping av tett kum rundt eksisterende oljetanker. Retten må videre ta stilling til om myndighetene måtte påregnes å ville ha satt ytterligere vilkår for å gi tillatelse til oppføring av det nye veksthuset.

Kommunens hovedkloakk forutsettes etter dette alternativ å være ført frem til til og med takst nr. 174, hvilket vil si ca. 700 m fra vestgrensen for takst nr. 185. Det ville vært naturlig at myndighetene ville søkt å sikre mot forurensninger fra det nye veksthuset, og at de — så langt det kunne skje uten urimelige utgifter for Viddals vedkommende — herunder ville regnet med mulighetene av en fremtidig forlengelse av hovedkloakksystemet. Det fremtrer for retten som naturlig om myndighetene ville stillet lignende vilkår som de klausuleringene inneholder forsåvidt angår alternativ A. Retten antar således at Viddal måtte regnet med påbud om tett betongsåle med avløp foreløpig via septiktank og filtrering i grunnen eller laget sandfiltergrøft, og med generelt forbehold om plikt til, for egen regning, å knytte til mulig senere fremført kloakkanlegg. Retten har lagt dette til grunn ved sin vurdering av tapet ved ikke å få bygge det nye veksthuset.

Til underbygging av kravet om erstatning for tap ved ikke å få bygge nytt veksthus er bl.a. lagt frem sakkyndige beregninger av overlærer Jørgen Øydvin, som også har avgitt muntlig forklaring for retten. Videre er fremlagt næringsoppgaver for årene 1968 til og med 1971 og ekstrakt utskrifter av endel rettsavgjørelser i andre saker og sakkyndige beregninger i tilknytning til disse.

Retten kan ikke se at rettsavgjørelsene og de til disse knyttede sakkyndige beregninger gir bidrag av særlig verdi for nærværende sak. I avgjørelsen av oversjønnsretten i Bergen av 1/7-1970 er uttrykkelig anført at retten ikke har funnet grunn til å komme inn på de beregninger som er foretatt av den sakkyndige Det er likevel uttalt at beregningen over erstatningskravet etter gjenanskaffelsesverdi og næringstap,etter rettens mening,lå vesentlig for høyt.Avgjørelsen av samme rett av 5/6-1970 er (på samme måte som det andre overskjønnet) basert på gjenanskffelsesverdi av gartneriet med tilhørende anlegg. Når det gjelder det som er spørsmålet for nærværende takst nr. 185, kan retten av de to avgjørelsene bare lese at begge retter har antatt at erstatning basert på avvikling av virksomheten ville være større enn erstatning både etter gjenanskaffelses- og salgsverdi. I den uforbindende forsøkstakst over Grans gartneri i Voss har retten alternativt tatt stilling til anleggets bruksverdi. Retten mente å ha tilstrekkelig grunnlag for en slik beregning «ved sin vurdering av oppgaven over nåværende gartneris netto avkastning». Videre opplyses at det ble nyttet kapitaliseringsprosent 4 og at eieren kunne nytte frigjort arbeidskraft. Det sies intet om hvilken netto avkastning det er regnet med.

Retten er henvist til å foreta sin egen vurdering av det materialet som er fremlagt med direkte tilknytning til nærværende sak.

Dette materialet viser på den ene side hva saksøkte iflg. egne næringsoppgaver faktisk har tjent i årene 1968 til og med 1971, og — på den annen side — hva han, ihenh. til overlærer Jørgen Øydvins beregninger, mener å kunne ha tjent i fremtiden om ikke forbudet mot videre utbygging var kommet.

Det retten skal ta stilling til er hvilken merinntekt pr. år Viddals gartneribedrift kunne påregnet å innvinne om den hadde fått adgang til å utvide. Det næringstap som følger av den varige rådighetsinnskrenkning må beregnes ut fra en forutsetning om at gartneriet kan drives med den fordeling av spesialkyndig og annen arbeidskraft som til enhver tid vil være den økonomiske riktige for en gartnerivirksomhet av den størrelsesorden det her dreier seg om. Det kan ikke tillegges noen betydning av Viddals datter og svigersønn har gartnerutdannelse og bor på naboeiendommen.

Retten legger til grunn at gartneriet også i fremtiden ville kunne drives av en som — på samme måte som Viddal selv — sitter inne med den nødvendige faglige utdannelse og innsikt, og som forøvrig ville bemanne virksomheten med den arbeidshjelp en innsiktsfull driftsleder ville finne regningssvarende.

Næringsoppgavene viser:

1967:

Brutto omsetning	kr. 257.307,-
Brutto fortjeneste	kr. 29.282,-
Skatter	kr. 10.612,-
Forbruk	kr. 18.537,-
Underskudd	kr. 306,-

1968:

Brutto omsetning	kr. 229.644,-
Brutto fortjeneste	kr. 28.241,-
Skatter	kr. 10.100,-
Forbruk	kr. 18.238,-
Livsforsikringspremie	kr. 1.097,-
Underskudd	kr. 2.752,-

1969:

Brutto omsetning	kr. 264,375,-
Brutto fortjeneste	kr. 34.851,-
Skatter	kr. 12.840,-
Forbruk	kr. 19.468,-
Underskudd	kr. 935,-

1970:

Brutto omsetning	kr. 295.657,-
Brutto fortjeneste	kr. 41.920,-
Skatter	kr. 13.009,-
Forbruk	kr. 16.224,-

Underskudd 13.615,- etter inntektsføring av erstatning ved skjønn kr. 11.608,-, men utgiftsføring av kr. 36.090,- som andel til svigersønn Sydsæter.

1971:

Brutto omsetning	kr. 385.409,-
Brutto fortjeneste	kr. 70.517,-
Skatter	kr. 15.300,-
Forbruk	kr. 19.404,-

Underskudd kr. 8.067,- etter utgiftsføring av andel Sydsæter kr. 40.000,-.

Til rettens vurdering av næringstapet ved at Viddal nektes å oppføre nytt veksthus foreligger, som nevnt, skriftlige betenkninger fra overlærer Jørgen Øydvin, som også har avgitt muntlig forklaring for retten. Det er her regnet med slike faste kostnader:

Avskriving	kr. 13,00
Renter	kr. 7,80
Vedlikehold	kr. 5,00
Fellesutgifter	kr. 1,25
Faste kostnader/m2	kr. 27,05

og for hele arealet kr. 27.05 x 1555 = kr. 42.062,-.

Variable kostnader, unntatt arbeid er oppgitt slik:

Vedlikehold av bed ved bytte av planter	kr. 3,00
Jord og torv til jordforbedring	kr. 2,00
Planter 12 stk. a kr. 4,- : 6 år	kr. 8,00
Gjødsel og plantevern	kr. 0,80
Brendsel	kr. 20,00
Andre prod. kostnader	kr. 1,00
Andel driftsutgifter på bil, frakt	kr. 2,50
Emballasje	kr. 7.70
Salgskostnader, provisjoner grossistlev.	kr. 40,00
Sum variable kostnader u/arb. pr. m2	kr. 84.30

(Feilsummert — skal være kr. 85,-)

Eller i alt kr. 131.086,-.

Med hensyn til valg av kulturer er regnet med småblomstrede veksthusroser på hele arealet og 220 blomster pr. m2 brutto veksthusareal, eller tilsammen 342.100 stk.

Pris levert fra gartneriet er kalkulert til kr. 1,- pr. stk., slik at produksjonsinntekten samlet er kalkulert til kr. 342.100,-.

Arbeidsbehovet er satt til 3000 timer pr. dekar og timelønn til kr. 13,-, hvilket gir arbeidsomkostning totalt for 60.645,-.

Kalkylen gir med andre ord:

Produksjonsinntekt		kr. 342.100,-
Faste kostnader	kr. 42.062,-	
Variable kostn. u/arb.	kr. 131.086,-	
Arbeidskostnader	kr. 60.645,-	kr. 233.793,-
Produksjonsfortjeneste/årlig tap		kr. 108.307,-

Det foreligger et alternativt produksjonsopplegg med potteplanter som konkluderer med en produksjonsfortjeneste pr. år på kr. 113.163,-.

Overlærer Øydvin har gått nærmere inn på kalkylen i et senere brev til advokat Bøhler av 25.5.1972. Her er da operert med andre tall for antall roser pr. m2, og andre priser, og dermed selvsagt også andre totalresultater.

Retten bemerker at det her dreier seg om kalkyler. Disse er igjen basert på produktutvalg som for tiden gir gunstige resultater. Tallene i kalkylen har forankring i foreliggende materiale fra driftsundersøkelser m.v.Innen relativt vide rammer er alle bærende poster i kalkylen av skjønnsmessig art. Avgjørende poster må antas å kunne svinge fra år til år etter tilbud og etterspørsel på markedet. Beregningene er basert på å finne det dekningsbidrag det nye veksthus på 1555 m2 vil gi til den samlede produksjon i gartneriet.

Det er spesielt tre forhold som umiddelbart slår en ved vurderingen av det fremlagte materialet. Det første er misforholdet mellom oppnådde driftsresultater iflg. næringsoppgaver for årene 1967 — 1971 og de fortjenestemuligheter som et nytt veksthus på 1555 m2 skal åpne. Selv om retten er klar over at dens oppgave er å vurdere fremtiden, ikke fortiden, — og at det dreier seg om tap av dekningsbidrag fra nytt veksthus som ville gi bedriften en mer rasjonell størrelse — finnes denne motsetningen egnet til å reise spørsmålet om mulighetene av, for en dyktig gartner, på lengre sikt å velge produksjonsopplegg med slike fortjenestemarginer som det opereres med i kalkylen. For det annet springer det i øynene at det iflg. kalkylen — med et relativt beskjedent kapitalinnskudd — regnes med netto fortjeneste, også på lengre sikt, på over kr. 100.000,- pr. år etter at også driftsherrens arbeidsinnsats er dekket. Lignende kalkyler som de som er fremlagt av overlærer Øydvin er publisert blant næringens folk. Ville ikke konkurransen på lengre sikt føre til en «normalisering» av netto inntekter av denne størrelsesorden?

Det tredje er at relativt små svingninger i kalkylens utgifts, respektive inntektsposter, vil føre til ganske betydelige utslag i nettofortjenesten.

Retten mener at forbudet mot oppføring av nytt veksthus påfører Viddal et tap i næring som har har krav på å få erstattet.

Erstatningen må bygge på en rent skjønnsmessig vurdering fra rettens side av den varige årlige fortjeneste bedriften går glipp av. Viddal antas under enhver omstendighet, ved riktig valg av kulturer etc., å kunne dekke en rimelig arbeids- og driftsledergodtgjørelse inklusive forrentning av sin kapitalinnsats. Retten antar at det i gartnerivirksomhet, som i all annen vanlig næringsvirksomhet, må regnes med en langtidstrend i retning av en utjevning mot «normale» fortjenester. Retten har i dette tilfelle tatt hensyn til den fordel som for Viddal består i gartneriets bunstige beliggenhet i forhold til verdifulle markeds- og transportmuligheter. På den annen side har retten som det fremgår av det som er anført foran, antatt at det som vilkår for oppføring av nytt veksthus ville blitt stillet liknende vilkår som de klausuleringene inneholder forsåvidt angår alternativ A. Oppfyllelsen av disse vilkårene ville representere en kostnadsøkning ved anlegget av veksthuset.

Retten setter Viddals tap etter alternativ B til **kr. 300.000,-.**

Takst nr. 187, gnr. 30 bnr. 5: Oskar Larsgård:

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1

1. Erstatning for tapt adgang til salg av 2 byggetomter.
2. Forøvrig erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2f, 3 og 9.

Eiendommen består av 2 teiger, — en på 5 da innenfor 100-metersbeltet, og en teig på 15 da. Det er ikke påstått erstatning for tap på teig 2. Teig 1 er bebygget med bolighus på 100 m2 med to leiligheter, — innlagt w.c. og bad — septiktank.

Retten antar at klausuleringene ikke påfører eieren tapbringende rådighetsinnskrenkninger som går utover det som følger av den alminnelige lovgivning. Retten vil tilføye at den mener at det eieren kunne påregnet å få i salgssum for fraskilte tomter som ville være underlagt restriksjonene iflg. den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven, ikke ville overstige verdinedgangen for eiendommen om den skulle få bebyggelse nærmere innpå seg enn tilfellet er i dag.

Ingen erstatning.

Takst nr. 188, gnr. 30 bnr. 14: Ingebjørg Wiik Melvær.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Vannverket vil for sitt vedkommende ikke motsette seg at boligen fortsatt brukes samt ombygges til helårsbolig.
2. Ved event. fremtidig anlegg av spillvanns- og/ eller kloakkavløp må forholdes i samsvar med klausuleringens pkt. 6.

Spesiell påstand:

1. Eiendommen klassifiseres som helårsbolig.

Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt:

a) Tapt adgang til salg av to byggetomter til familiemedlem.
b) Utgifter forbundet med omlegging av kloakk/ vannløp.
c) Båtmotor ikke lenger kan benyttes.

Eiendommen er på 3 da, bebygd med hytte som nyttes som helårsbolig. Den er på 52 m2 i halvannen etasje. Det er på eiendommen nedgravet septiktank som imidlertid ikke er tilkoblet og tatt i bruk.

Retten finner ikke at andre klausuler enn klausul 1 kunne tenkes å påføre eieren erstatningsbetingende tap. Spesielt bemerkes at det for eiendommen må anses som en økonomisk fordel om det ble anlagt spillvanns- og/eller kloakkavløp selv om skjønnsforutsetningenes pkt. 2 da kommer til anvendelse, jfr. vannforurensningslovens prgr. 16. Klausul 1 setter forbud mot at det oppføres ytterligere hus på eiendommen. Den er ikke på mere enn 3 da., og spørsmålet er om eieren kan antas å lide noe tap ved ikke å få anledning til å fraskille og selge en tomt eller to.

Retten antar at det eieren kunne påregnes å få i salgssum for en eller to tomter som etter de krav som stilles i vannforurensningsloven ikke kunne antas å ville kunne bebygges før det i sin tid måtte bli anlagt kloakkledning, ikke overstiger den verdinedgang eiendommen ville bli påført ved å bli så innskrenket som slike frasalg ville innebære. Retten har antatt at klausuleringen ikke påfører eieren noe tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 192, gnr. 30 bnr.19: Odd Vollan og Ruth Vollan Aarseth.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Bebyggelsen anses som helårsbebyggelse. Erstatning for tap klausuleringen fører med seg.

Subsidiært: Bebyggelsen anses som hyttebebyggelse. Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig for at bebyggelsen ikke kan tas i bruk som helårsbolig.

Eiendommen er på 1.08 da., bebygget med hytte oppført i 1928/ 29, og ligger til Brusdalsvannet.

Retten finner ikke at hytten tilfredsstiller bygningslovens krav til helårsbolig. Eiendommen har vann fra brønn i kjelleren. Brønnens dybde er ca. 1.6 meter. Minsteavstand fra huset til Brusdalsvannet er ca. 20 meter. Avstanden til huset på natbotomten 194, er ca. 30 meter.

Retten antar at bygningsmyndighetene ikke ville gitt tillatelse til ombygning til helårsbolig selv om ikke klausuleringene var kommet. Eiendommen er henvist til å ta drikkevann fra brønn eller Brusdalsvannet. Det samme gjelder for takst nr. 194. Etter rettens syn kan det ikke regnes med at bygningsmyndighetene kunne tillatt omdannelse til helårsbolig i dette strøket, bl.a. fordi vannforurensningslovens krav ikke antas å kunne tilfredstilles. Dette gjelder selv om eieren ville gå inn for privetanordning med multrom. Multrom løser ikke alle de vannforurensningsproblemer som melder seg ved boligbebyggelse. Det vil også være annet avløp som kan virke

forurensende. Hertil kommer at multrom ikke gir tilfredsstillende garantier mot forurensning. En er avhengig av at vedkommende eier helt ut følger den fremgangsmåte som er nødvendig for å forhindre forurensning. At dette skjer har myndighetene ingen sikkerhet for.

Retten antar derfor generelt at myndighetene, ikke i et område som dette, ville kunne samtykke i at tidligere hytter ombygges og tas i bruk som helårsboliger bare privetproblemet løses ved multrom. Retten er kommet til at eieren ikke påføres økonomisk tap ved klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 194, gnr. 30 bnr. 20: Karin Birkelund Sorte.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Som for takst nr. 192.

Eiendommen er på 1,5 da., ligger ved Brusdalsvannet, og er bebygget med hytte.

Retten antar at eieren ikke påføres økonomisk tap som følge av klausuleringen, og viser til sine bemerkninger under takst nr. 192.

Ingen erstatning.

Takst nr. 198, gnr. 29 bnr. 10: Nils Sæle.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er på 1,7 da., med påstående hytte som ligger mellom de to veiene. Mellom de to veiene er det 12—15 meter uklausulert belte.

Retten antar at eiendommen ikke ville blitt tillatt bebygget med helårsbolig, bl.a. på grunn av restiksjonene iflg. vannforurensningsloven. Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren økonomisk tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 199, gnr. 29 bnr. 4: Bjørg Hjelle.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus-helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a) Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

b) Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

c) Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

d) Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsene.

e) Innløsning av påhengsmotor kjøpt i 1960 for kr 1.250,-.

Subsidiært.

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servitutbestemmelsene.

II. Innløsning av det tomteareal som utgjør selvstendig byggegrunn innenfor eiendommen, tilsammen ca. 2 da.

III. Det utmåles erstatning for følgende poster:

A) Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan

1. Tas i bruk som helårsbolig.

2. Ombygges, påbygges, moderniseres og/ eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

D. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.

F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausulbestemmelse.

I. Erstatning fordi eksisterende båtmotor ikke kan utnyttes som før og må avhendes.

Eiendommen er på 4 — 4 1/2 da., bebygget med hytte (tidligere pikespeiderhytte, oppført i 1920-årene). Den er på ca. 60 m2 i halvannen etasje uten kjeller. Den har under krigen vært nyttet som helårsbolig. Det er ikke w.c., bad eller dusj, ikke innlagt vann. Vann tas fra Brusdalsvannet.

Retten finner ikke at hytten tilfredstiller bygningslovens krav til helårsbolig. Eiendommen er relativt stor, og gir i og for seg plass til utskilling av tomteareal som selvstendig byggegrunn. Retten antar — ut fra de samme synspunkter som det er redegjort for under takst nr. 192 — at det, uavhengig av klausuleringene, ikke ville vært påregnelig at bygningsmyndighetene ville tillatt utskillelse for ny bebyggelse. Eiendommen ligger i et relativt tett bebygget område, grenser til Brusdalsvannet, og har sin vannforsyning derfra.Retten antar at kloakkering i samsvar med vannforurensningslovens forskrifter ikke ville la seg gjennomføre, eller at utslipp ville blitt tillatt.Event. utslipptillatelse og byggetillatelse for denne eiendommen ville nødvendigvis kunne påberopes som presidens fra en rekke grunneiere, for hvem forholdene er noenlunde likeartet. Retten har ikke kunnet se at klausuleringene påfører eieren rådighetsinnskrenkninger utover det han måtte ha regnet med etter den vanlige lovgivning. For øvrig viser retten til sine alminnelige bemerkninger. Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Erstatning tilkjennes ikke.

Takst nr. 206, gnr. 29 bnr. 25: Martha S. Sivertsen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Eiendommen innløses.

Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 1 og 10.

Eiendommen er på 3 da. Den er ubebygget og ligger i det alt vesentlige innenfor 100-metersbeltet. Til eiendommen hører også en nausttomt uten påstående naust. På grunn av omliggende bebyggelse antas event. søknad om utslippstillatelse etter vannforurensningsloven å måtte bli å behandle etter reglene for større utslipp enn 4 hus i klynge.

Retten antar at saksøkte ikke påføres tapbringende ulemper som følge av klausuleringene. Klausuleringene finnes ikke å påføre rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 208, gnr. 29 bnr. 13: Jens Kr. Aure.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge/ selge hytten til helårsbolig, samt klasul 2c, 6, 8c, og 9.

Eiendommen er på 3 da., grenser til Brusdalsvannet og er bebygget med en hytte på 40 m2 i halvannen etasje. Det er naust med båt — utedo.

Eieren antas ikke, selv om klausuleringene ikke var kommet, og ville fått tillatelse til ombygging av hytten til helårsbolig. Det finnes ikke å oppstå noe tap som følge av klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 209, gnr. 29 bnr. 6: Sverre og Bjørghild Otterlei.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som for takst nr. 102.

Eiendommen er på 1,5 da., ligger ved Brusdalsvannet og er bebygget med hytte 6,5 meter x 7 meter, med tilbyggg på 3,35 x 1,80 meter. Det er ikke innlagt vann. Vann tas fra brønn og fra Brusdalsvannet. Det er dunkedo, naust med båt i kjeller. Bebyggelsen finnes ikke å tilfredstille kravene til helårsbolig. Kloakkering som tilfredstiller vannforurensningsloven antas ikke gjennomførbart. Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren noe økonomisk tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 210, gnr. 30 bnr. 6 og 38: John Korsnes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

H.r. advokat Trygve Gjørtz har møtt, men har opplyst at han ved henvendelse til saksøkte ikke har fått noe svar.

Eiendommen er på 4.1 da., med påstående bygning. Den ligger for det alt vesentlige innenfor 100-metersbeltet.

Retten finner ikke at eieren påføres noe økonomisk tap ved klausuleringen.

Ingen erstatning, og intet grunnlag for innløsning av noen del av eiendommen.

Takst nr. 211, gnr. 30 bnr. 9, 10 og 16: John Korsnes.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Det er samme eier som for takst nr. 210, og h.r. advokat Gjørtz har heller ikke i forbindelse med denne eiendom fått noe svar på henvendelse til eieren.

Eiendommen er på 7,7 da., som i det vesentlige ligger innenfor 100-metersbeltet. Den er bebygget med en helårsbolig.

Retten har ikke funnet noe grunnlag hverken for innløsning av del av eiendommen eller for erstatning forøvrig.

Innløsning tillates ikke.

Ingen erstatning.

Takst nr. 212, gnr. 29 bnr. 7: Robert Myklebust.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Som for takst nr. 192.

Eiendommen er på 1,89 da., beliggende ved vannet og med påstående hytte på 43 m2. Hytten tilfredstiller ikke kravene til helårsbolig. Vann tas fra Brusdalsvannet.

Utslipp antas ikke å ville kunne anordnes i samsvar med vannforurensningslovens forskrifter. Eiendommen antas ikke å bli påført økonomisk tap ved klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 216, gnr. 30 bnr. 7: Mathilde Henriksen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesielle skjønnsforutsetninger:

1. Eksisterende bygning betraktes som helårsbolig.
2. Det forutsettes at naust ikke tillates gjennoppført på dette takstnr.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av at adgang til salg av tomter samt forbud mot gjenoppføring av naust, dessuten klausul 9.

Eiendommen er på 6 da., med påstående helårsbolig. Det tidligere naust er blåst ned. Det tas vann fra egen brønn,— utedo,— fjøs og gjødselkjeller. Det alt vesentlige av eiendommen ligger innenfor 100-metersbeltet, — dels ovenfor og dels nedenfor gammel Brusdalsveg.

Klausuleringene antas ikke å medføre tapbringende rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 217, gnr. 30 bnr. 31: Gudrun Stokkevåg og Hildur Ulvenes.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Innløsning mot full erstatning.

Subsidiært: full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet.

Eiendommen er på da. 2 da.,— er ubebygget, og ligger i det alt vesentlige innenfor 100-metersbeltet.

Retten antar at eierne ikke, selv om klausuleringene ikke var kommet, ville fått tillatelse til bebyggelse av eiendommen.

Utslippstillatelse etter vannforurensningsloven antas ikke påregnelig.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 221, gnr. 30 bnr. 13: Inger Vatne.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Eksisterende hytte kan rives og ny hytte i vesentlig samme størrelse kan gjennoppføres, jfr. de alminnelge skjønnsforutsetningers pkt. E X.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som ble lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge/selge hytten til helårsbolig, samt klausul 2f, 2e, 8e, 9.
Eiendommen er på 1,1 da., ligger ved Brusdalsvannet og er bebygget med en hytte som ligger ca. 12 meter fra vannet. Hytten tilfredstiller ikke kravet til helårsbolig. Tillatelse til ombygging til helårsbolig antas ikke å ville blitt gitt selv om klausuleringene ikke var kommet. Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren noe økonomisk tap.
Ingen erstatning.

Takst nr. 222, gnr. 30 bnr. 25: Wiggo Kristiansen.

Prosessfullmektig: Advokat Finn Gulbrandsen.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
I forhold til vannverket tillates hytten brukt som helårsbolig, og ombygget til sådan under forutsetning av at de øvrige klausuleringsbestemmelser følges.
Etter de spesielle skjønnsforutsetninger, slik de lyder for overskjønnet, er erstatningskrav frafalt.
Ingen erstatning.

Takst nr. 227, gnr. 43 bnr. 55: Guri Hurlen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Eiendommen innløses.
Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1 og 10.

Eiendommen er på 1,8 da., og ubebygget. Den ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet. Det er tilstrekkelig areal mellom byggeforbudsbeltene langs de to veiene til oppføring av hus.
Saksøkte har spesielt vist til at naboeiendommen, takst nr. 226, fikk byggetillatelse av Ørskog bygningsråd den 19/4-1971 til bebyggelse av eiendommen med forbehold om at kloakkløsningen skulle godkjennes av helserådet. Godkjenning ble gitt på basis av septiktank, klaringstank og synkegrøft. Ved underskjønnet fikk takst nr. 226 tilkjent erstatning kr. 8.000,- for meromkostninger i forbindelse med spesiell skjønnsforutsetning hvoretter kloakkavløp måtte føres til helstøpt kum.
Omkringliggende eiendommer er bebygget. Takst nr. 225 med helårsbolig, — takst nr. 226 med helårsbolig, — takst nr. 228 med hytte og takst nr. 230 med helårsbolig. Uavhengig av klausuleringene ville søknad om utslippstillatelse etter vannforurensningsloven kommet inn under reglene for større utslipp enn 4 boliger. Etter rettens syn ville det ikke vært påregnelig at eiendommen ville blitt tillatt bebygget. Den omstendighet at Ørskog kommune tillot bebyggelse av takst nr. 226 kan ikke forståes å kunne tillegges den betydning at vannforurensningsmyndighetene ville gått med på også å tillate bebyggelse av takst nr. 227.
Retten finner ikke at klausuleringene har ført til rådighetsinnskrenkninger utover de som allerede følger av den alminnelige lovgivning.
Innløsningskravet tas ikke til følge.
Ingen erstatning.

Takst nr. 228, gnr. 43 bnr. 37: Gustava Johansen Tommelstad.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge/ selge hytten til helårsbolig, samt klausul 2f, 8c og 9.

Eiendommen er på 2 da., ligger innefor 100-metersbeltet og er bebygget med hytte på 45 m2. Hytten ligger innenfor 30 meters byggeforbudsbeltet langs E-69.

Hytten finnes ikke å tilfredstille bygningslovens krav til helårsbolig. Retten antar at eieren, uavhengig av klausuleringene, ikke ville fått tillatelse til å bygge om hytten til helårsbolig og ta den i bruk som sådan. Klausuleringene antas ikke å påføre eieren økonomisk tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 230, gnr. 43 bnr. 21: Karolus B. Rørhus.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

På grunn av sin bruk betraktes eiendommen, i forhold til vannverket, som helårsbolig og vil kunne benyttes som sådan av nåværende og fremtidige eiere.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, spesielt klausul 6, 8c og 9.

Retten kan ikke se at klausuleringene påfører eieren noe økonomisk tap.

Ingen erstatnig.

Takst nr. 233, gnr. 43 bnr. 31: Ivar Søvik.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Som for takst nr. 217.

Tomten er på 3.038 da., ubebygget, ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet og mellom de to veiene.

Klausuleringene antas ikke å medføre tapbringende rådighetsinnskrenkninger utover de som er påregnelig etter den alminnelige lovgivning.

Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 237, gnr. 43 hytte på leiet grunn: Norsk Speiderguttforbund Alesund avdeling.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

1. Det forutsettes at eksisterende spillvannsavløp tillates opprettholdt.
2. Vannverket krever for sitt vedkommende ingen endringer i de nåværende privetarrangementer.
3. Stevner, bading og teltslaging tillates ikke.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Innløsning av «Speiderhytta», og full erstatning etter gjennanskaffelsesverdien.

Subsidiært: Det tilkjennes erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot stevner, bading og teltslagning, samt klasul 8c og 9.

På eiendommen, som er på ca. 1,52 da., har Norsk Speiderguttforbund Alesund avdeling en hytte på ca. 87 m2, som oppgis bygget i 1916, og som nå har 26 sengeplasser. Hytten står angivelig på leiet grunn. Det har aldri vært betalt leie, men det hevdes at om speiderne slutter med virksomheten vil grunnen falle tilbake til grunneierne.

Retten antar — som underskjønnet — at den virksomhet som foreningen driver i det vesentligste kan fortsette som før. Den vesentligste bruk antas å dreie seg om besøk av mindre flokker speidergutter, som en enkelt patrulje eller muligens en tropp. Etter det som ble opplyst fra kommunens side under overskjønnet, legger retten til grunn at teltslagning i øvingsøyemed fortsatt vil bli tillatt. Etter at den nye E-69 ble anlagt, egner hytten seg dårlig som utgangspunkt for turer, men har på den annen side fått en mere fredet beliggenhet ved avlastning av trafikk på gamle Brusdalsveg. Retten finner ikke at klausuleringen reduserer verdien for speiderne i en slik grad at innløsning kan komme på tale. Retten mener likevel at forbudet mot stevner og bading innebærer rådighetsinnskrenkninger som ikke ville vært hjemlet i den alminnelige lovgivning, og at disse rådighetsinnskrenkninger i noen grad reduserer verdien av hytten for speiderne. I noen grad får også speiderne en viss fordel av den «preservering» som ligger i enkelte av klausulerin-

gene, men for en institusjon som speiderguttforbundet mener retten at det absolutte forbud mot bading og avholdelse av stevner er såvidt betydningsfullt at det bør tilkjennes en erstatning som vederlag for den reduserte nytte foreningen kan ha av hytten.

Erstatningen settes til kr. 10.000,-.

Da innløsningskravet ikke er tatt til følge blir det ikke aktuelt å behandle det takst nr. 237 A som ble opprettet under hovedforhandlingen for det tilfelle at innløsning skulle bli bestemt.

Takst nr. 238, gnr. 43 bnr. 17 og 44: Olav Pedersen og Karl Scott-Dahl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a) Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

b) Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

c) Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes prgr. 6 e.

Subsidiært:

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter: (innkjøpt med det formål for øye å ombygge til helårsbolig.)

a) Gjenanskaffelsesverdien.

III. Det utmåles dessuten erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan

1. Tas i bruk som helårsbolig.

2. Ombygges, påbygges, moderniseres og/eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.

F. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

G. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes prgr. 6c.

Eiendommen er på 2,5 da., ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet, og er bebygget med et hus på ca. 45 m2 i halvannen etasje. Det tas vann fra brønn, er vask på kjøkkenet, dunkedo, ikke septiktank — naust. Eiendommen ble kjøpt i 1968.

Retten finner ikke at bygningen tilfredstiller bygningslovens krav til helårsbolig, og det er heller ikke sannsynliggjort at den har vært brukt som helårsbolig i en slik grad at det dekker alminnelige skjønnsforutsetninger III. Retten finner ikke at klausuleringene påfører eiendommen slike rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning at innløsningskrav eller krav på erstatning kan tas til følge. Saksøkte har fremlagt en uttalelse fra Ørskog kommuneingeniørkontor, dat. 20/6-1972, hvor det uttales at det er all grunn til å tro at bygningsrådet i Ørskog ville ha godkjent en søknad om tilbygg og ombygging til helårsbolig hvis søknaden hadde vært behandlet for 4—5 år siden. Hytten ligger ca. 60 meter fra Brusdalsvannet.

Grunnen egner seg dårlig for infiltrering i h.t. vannforurensningslovens forskrifter. Retten antar at det ikke ville svare seg økonomisk å foreta slik ombygging med tilfredstillende veg, vann og kloakk — spillvannsutslipp, som myndighetene måtte påregnes å stille etter vannforurensningslovens ikrafttreden. Det bemerkes at eiendommen ligger slik til i forhold til annen bebyggelse at gjeldende forskrifter for utslipp fra mere enn 4 hus måtte antas å komme til anvendelse.

Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 241, gnr. 43 bnr. 18: Rakel Sjøholt.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbudet mot å ombygge/ selge hytten til helårsbolig, samt klausul 8c og 9.

Eiendommen er på 1,3 da., med hytte bygget i 1927 på 40 m2 i halvannen etasje. Eiendommen ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet og grenser til Brusdalsvannet. Det er vann fra brønn som er felles for 2 hytter, kjemikalieklosett, — naust. Tomtens bredde er ca. 17 meter.

Retten antar at det ikke kunne vært påregnet tillatelse til ombygging til helårsbolig. Søknad etter vannforurensningsloven ville måttet bli å behandle etter forskriftene for mere enn 4 boligenheter.

Ingen erstatning.

Takst nr. 243, gnr. 42 bnr. 11: Ludvig M. Reiakvam's dødsbo.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse for

a) at areal nedenfor gamle riksvegen ble gjort ubebyggelig, ei heller nyttbart til camping o.l.

b) forbudet mot oppføring av naust, samt klausul 9 og 15.

Eiendommen er på 3,3 da. Den ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet og grenser til Brusdalsvannet. Det er oppført bygning med 60 m2 grunnflate i to etasjer og kjeller. Det er vann fra brønn og utedo. Det er ca. 54 meter fra huset til Brusdalsvannet.

På samme måte som for foregående takst nr., kan retten ikke se at klausuleringene representerer rådighetsinnskrenkninger utover de som ville følge av den alminnelige lovgivning.

Ingen erstatning.

Takst nr. 244, gnr. 42 bnr. 14 og 20: Jens M. Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Eksisterende helårsbolig tillates ikke utvidet eller ominnredet for flerer leiligheter.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse for

a) at areal nedenfor gamle riksvegen ble gjort ubebyggelig, ei heller nyttbart til camping o.l.,

b) forbudet mot oppføring av naust, samt klausul 9 og 15.

Eiendommen er på 3,4 da., ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet og grenser til Brusdalsvannet. Påstående bebyggelse er godkjent som helårsbolig, men tillates altså ikke ombygget til tomannsbolig. Det er innlagt vann, og w.c. med septiktank.

Retten har antatt at event. ombygging slik at annen etasje ville tilfredsstille bygningslovens krav, ikke ville øke eiendommens verdi utover kostnadene ved en slik ombygging. Retten har videre antatt at det ikke, uavhengig av klausuleringene, kunne vært påregnet utslippstillatelse etter vannforurensningsloven for slik økning av eksisterende utslipp som en ny leilighet ville innebære.

Ingen erstatning.

Takst nr. 245, gnr. 42 bnr. 21 og 22: Andreas Antonsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen

Spesiell påstand:

A) Innløsning av parsellen gnr. 42 bnr. 22.

B) Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen består av 2 bnr., og er tilsammen på 3,8 da. I 1965 ble oppført enebolig som har kloakkering med septiktank godkjent av helserådet. Eieren hevder at han kjøpte et annet bnr. med tanke på tomt til barna.

Retten kan ikke se at byggeforbudet i h.t. klausuleringene går ut over det som ville vært påregnelig etter den alminnelige lovgivning. Bebyggelse av det nå ubebygde bnr. ville nødvendiggjort vegomlegging med avkjøring, — noe som ville være uheldig for det bebygde bnr. Det er såvidt mange bebygde tomter i dette området at retten antar at det ikke ville vært gitt tillatelse til

oppføring av et hus. Søknad om utslippstillatelse etter vannforurensningsloven ville måtte bli å behandle etter de strengere forskrifter for saksbehandling. Retten finner ikke at eiendommen verdiforringes på grunn av klausuleringen.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 246, gnr. 42 bnr.7: John Nesbakk.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

Som takst nr. 210, idet det areal som kreves innløst utgjør 1,2 da.

Eiendommen er på 2,5 da., med bebyggelse som er godkjent som helårsbolig. Grunnflaten er idag 63 m2 i første etasje, ca. 53 m2 i annen etasje.

Saksøkte har,i medhold av vassdragsloven prgr. 132,forlangt innløsning av 1.2 da som han neners kunne vært nyttet til tomt for barna eller til salg. Det er også krevd erstatning for forbud mot å utvide nåværende bebyggelse til togenerasjonsbolig. Saksøkeren har bestridt at vassdragslovens prgr. 132 nr. 4 er anvendelig, idet den ubebygde del av tomten ikke kan sees som en «særskilt del» i vassdragslovens forstand.

Retten finner ikke at klausuleringens forbud mot fraskillelse og bebyggelse eller utvidelse til togenerasjonsbolig medfører rådighetsinnskrenkninger utover det som var påregnelig i h.t. den alminnelige lovgivning.

Eiendommen ligger i et strøk hvor søknad om utslipp etter vannforurensningsloven ville måtte bli å behandle etter de strengere forskrifter for saksbehandling. Eiendommen grenser til Brusdalsvannet. Infiltreringsforholdet antas ikke å gjøre det tilrådelig med ytterligere utslipp i grunnen.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Ingen erstatning.

Takst nr. 247, gnr. 42 bnr. 4 og 5: Hans Rudis barn.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som bolighus, helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:

a) Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranlegg ikke kan monteres på eiendommen.

b) Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

c) Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket, samt vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

d) Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes prgr. 6 e.

e) Innløsning av 1 plastbåt m/påhengsmotor, innkjøpt i 1964 for kr. 3.000,-.

Subsidiært:

I. Eiendommen klassifiseres som hytte i relasjon til servituttbestemmelsene.

II. Det utmåles dessuten erstatning for følgende poster:

A. Verdiforringelse på grunn av at eiendommen ikke kan

1. Tas i bruk som helårsbolig.

2. Ombygges, påbygges, moderniseres og/eller ominnredes til helårsbolig.

B. Verdiforringelse fordi hytten ikke tillates utvidet vesentlig.

C. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranleggg ikke kan monteres på eiendommen.

D. Verdiforringelse på grunn av innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.

E. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppføring av garasje.

F. Verdiforringelse på grunn av forbud mot tiltak til opphjelp av fisket og vanskeliggjort fiske, jfr. servitutt nr. 15 og 12.

G. Utgifter forbundet ved påbudet om fortrinnsvis offentlig renovasjon av privet og søppel.

H. Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelse prgr. 6 c.

III. Erstatning fordi eksisterende båt og båtmotor ikke kan utnyttes som før og må avhendes, innkjøpt i 1964 for kr. 3000,-.

Eiendommen er på 1,5 da innenfor 100-metersbeltet, og med grenser til Brusdalsvannet. Eiendommen er bebygget med bolighus på ca. 68 m2 i halvannen etasje. Det er innlagt vann fra vannkilde som er anlagt av vegvesenet. Det er ikke septiktank. Det er ca. 8 meter fra husveggen til

Brusdalsvannet. I grensen mot takst nr. 245 går det en bekk som løper ut i Brusdalsvannet. Boligen har i perioder vært nyttet som helårsbolig, — siste gang i 1965/66.

Retten antar at eieren, uavhengig av klausuleringene, ikke kunne påregnet tillatelse til å ta boligen i bruk som helårsbolig. Kloakk- og spillvansutslipp antas ikke å kunne ordnes slik at det tilfredsstiller forskriftene iflg. vannforurensningsloven. Det bemerkes også at på grunnn av omliggende bebyggelse ville de strengere forskrifter for saksbehandling komme til anvendelse. Retten finner ikke at klausuleringene påfører eieren økonomisk tap. Retten viser forøvrig til sine alminnelige bemerkninger, — herunder også forsåvidt angår påstanden om innløsning eller erstatning for at eksisterende båt og båtmotor ikke kan utnyttes som før.

Ingen erstatning.

Takst nr. 250, gnr. 42 bnr. 3: Gunnar M. Flaathe.

Prosessfullmektig: Advokt Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på arealet.

Teig nr. 2

1) Erstatning for tapt adgang til salg av 3 tomter i 100-metersbeltet — mellom gammel og ny riksveg — til familiemedlemmer.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet på nedsiden av gamle riksveg, som følge av forbudet mot opprettelse av campingsplass, naust.

3) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, og da særlig klausul 2, 9 og 15.

Eiendommen består av 2 teiger. Teig nr. 1 er på 96 da., hvorav 1 da innenfor 100-metersbeltet. Teig nr. 2 er på 73 da., hvorav 15 da er innenfor 100-metersbeltet. De to teigene støter ikke inntil hverandre. Eiendommens våne hus er på teig nr. 2. Som anført i underskjønnet søkte eieren i 1969 Ørskog kommune om godkjenning av en plan for utnytting av arealer rundt husene. Her anga han bl.a. utskilling av tomter til barn og andre, samt anvendelse av 5.5 mål ved vannet til campingplass. Den 9/10-1969 vedtok Ørskog formannskap følgende:

«Ørskog formannskap ser med velvilje på søknad av 25/8-1969 fra Gunnar M. Flaathe og en vil gjerne samarbeide med grunneigar i «Brusdalen om positiv utnytting av arealet i Brusdalsområdet». Retten kan ikke se at teig nr. 1 pålegges tapbringende restriksjoner ved klausuleringene. Når det gjelder teig 2 vil eieren, innenfor rammen av klausuleringene, kunne oppføre inntil 7 hus, hvorav inntil 4 i klynge. Retten antar forøvrig at det ikke i overskuelig fremtid kan påregnes aktuelt med bebyggelse på dette sted nord for E-69. Det vil ikke med rimelige kostnader kunne ordnes med avkjørsel, kloakk- og spillvannsutslipp og dertil tilfresstillende vannforsyning.

Det området av teig 2 som ligger utenfor byggeforbudsbeltene langs de to veiene representerer eiendommens innmark. Oppføring av 3 bolighus til familiemedlemmer ville redusere en vesentlig del av innmarken. Kloakkering i h.t. vannforurensningslovens forskrifter ville støte på betydelige vanskeligheter. Avstand fra Brusdalsvannet til aktuelt bebyggelig område dreier seg ikke om mer enn 50—70 meter. Teigens bredde langs Brusdalsvannet er ca. 150 meter. Utslipp fra bebyggelse måtte ses i sammenheng med eksisterende bebyggelse langs Brusdalsvannet.

Retten har likevel antatt at det vil være riktig å regne med at eieren, om klausuleringene ikke var kommet, kunne oppnådd tillatelse til oppføring av et bolighus innenfor 100 m beltet. Erstatningen for tap av denne muligheten settes til **kr. 5.000.** Når det gjelder campingplasser er retten av den oppfatning at det området som var tenkt nyttet til campingplass ligger så nær Brusdalsvannet at helserådets samtykke til selv ordinær plass ikke ville være påregnelig. Og enn mindre tillatelse både til oppføring av et bolighus og anlegg av campingplass. Med de krav som stilles til campingplasser etter forskriftene av 28.12.1966 må det også fortone seg som ytterst tvilsomt om et slikt anlegg ville være regningsvarende.

Takst nr. 251, gnr. 42 bnr. 19: Louis Simonsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse og ulemper på grunn av klausuleringen.

Eiendommen er på 1 da., grenser til Brusdalsvannet og er bebygget. Iflg. Folkeregisteret i Ale-

sund bodde eieren der fra 1.2. 1943 til 16.4.1953, og videre fra 1.8.1964 til 27.11.1964. Siden har han bodd i Ålesund.

Retten finner ikke at boligen tilfredsstiller bygningslovens krav til helårsbolig. Retten antar at eieren nu, etter at vannforurensningsloven er trådt i kraft, ikke kunne påregnet myndighetenes samtykke til at boligen kunne godkjennes som helårsbolig, eller tillates ombygget til slikt bruk. Eieren finnes ikke å bli påført økonomisk tap som følge av klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 252, gnr. 42 bnr. 12: Lina Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, og da i første rekke erstatning for tapt adgang til salg av en tomt, samt klausul 2f, 3 og 9.

Eiendommen er på 4,8 da., med påstående helårsbolig på 54 m2 i halvannen etasje + kjeller, med innlagt vann, bad og klosett til septiktank. Eiendommen grenser til Brusdalsvannet, og er temmelig lang og smal langs dette.

Retten antar at eieren ikke kunne påregnet tillatelse til frasalg av en tomt til bebyggelse selv om klausuleringene ikke var kommet. Eiendommen antas ikke å kunne la seg tilfredsstillende kloakkere etter forskriftene i vannforurensningsloven. Klausuleringene kan ikke sees å påføre eiendommen økonomisk tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 255, gnr. 42 bnr. 1: Andreas M. Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1.

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Teig nr. 2

1) Erstatning for tapt adgang til salg av 3 tomter innenfor 100-metersbeltet, samt klausul 9 og 15.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2.

Teig nr. 3

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som legges på eiendommen, spesielt klausul 1 og 10.

Teig 1 er på 62,5 da utenfor 100-metersbeltet og 1,5 innenfor. Klausuleringene finnes ikke å begrense eierens rådighet over denne teigen på en slik måte at det oppstår noe økonomisk tap. Ingen erstatning.

Teig 2 er på 77 da utenfor 100-metersbeltet og 5 da innenfor dette. Bl.a. under hensyntagen til allerede eksisterende bebyggelse anser retten det upåregnelig at eieren kunne oppnådd myndighetenes tillatelse til oppføring av hus på denne teig selv om klausuleringene ikke var kommet.

Ingen erstatning.

Teig 3 er på 18 da., hvorav 9 da innenfro 100-metersbeltet. Eieren har at såvidt stort område nedenfor byggeforbudsbeltet langs gamle Brusdalsveg at han, hvis klausuleringene ikke var kommet, kunne ha påregnet tillatelse til oppføring av et hus. Han finnes å ha krav på erstatning for dette.

Erstatning **kr. 5.000,-**.

Takst nr. 257, gnr. 42 bnr. 9: Helge Heitmann.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Bygningen anses ikke som helårsbolig — jfr. de alminnelige skjønnsforutsetningers pkt. E III.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Eiendommen klassifiseres som helårsbolig. Erstatning for klausul 2f, 6, 8 og 9.

Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som blir lagt på eiendommen, og da i første rekke verdiforringelse som følge av forbud mot å ombygge/selge hytten til helårsbolig, samt klausul 2f, 2e, 6, 8c og 9.

Eiendommen er på 1,9 da., grenser til Brusdalsvannet og ble bebygget — muligens i 1955 — med et hus på 24 m2 i halvannen etasje. Utedo.

Retten finner ikke at bygningen tilfredsstiller bygningslovens krav til helårsbolig, selv om den — som hytte betraktet — har bra standard. Uansett klausuleringene antas det ikke påregnelig med myndighetenes tillatelse til å ta hytten i bruk som den er til helårsbolig, eller å ombygge den til helårsbolig. Det antas at eiendommen ikke vil kunne la seg kloakkere innenfor rammen av vannforurensningslovens forskrifter.

Ingen erstatning.

Takst nr. 258, gnr. 42 bnr. 13: Svein Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, samt for klausul 2f, 3, 6 og 9.

Eiendommen er på 1,7 da., grenser til Brusdalsvannet og er bebygget med bolig på 64 m2 grunnflate i halvannen etasje med kjeller, ombygget i 1967, — kjemikalieklosett, vann fra brønn.

Retten anser det upåregnelig at eieren — selv om klausuleringene ikke var kommet — ville ha oppnådd tillatelse til innlegg av sanitæranlegg med kloakkutløp i septiktank. Eiendommen antas ikke å kunne la seg kloakkere på tilfredsstillende måte innenfor rammen av vannforurensningslovens forskrifter. Klausuleringene finnes ikke å ha påført eieren økonomisk tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 259, gnr. 42 bnr. 2: Einar Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, klausul 2.

Teig nr. 2

1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som legges på arealet, spes. klausul 1, 2f, 8c, 9 og 15.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spes. klausul 2.

Teig 1 er på 96,5 da utenfor 100-metersbeltet og 0,5 da innenfor dette, — teig 2 på 164 da utenfor og 16 da innenfor, — og teig 3 er på 3 da innenfor 100-metersbeltet.

Retten finner ikke at eieren lider noe økonomisk tap som følge av klausuleringene. Retten bemerker spesielt at klausuleringene ikke hindrer eieren i å oppføre et hus til i teig 2 mellom byggeforbudsbeltet mellom de to veiene, hvis bygningsmyndigheter og helseråd måtte tillate det. Teig 3, som ligger ved Brusdalsvannet, antas ikke å kunne kloakkeres på en måte som tilfredsstiller vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 261, gnr. 43 bnr. 11: Kåre Sørland.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at silo tillates oppført ved eksisterende løe, under forutsetning av at generelle forskrifter om ensilering følges.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, spesielt klausul 2.

Teig nr. 2

1) Erstatning for verdiforringelse på arealet inenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som legges på arealet, spesielt klausul 1,3,9,15.

2) Erstatning for verdiforringelse ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, klausul 2.

Teig nr. 3

Erstatning for verdiforringelse som følge av klausulbestemmelsene og da særlig forbudet mot salg av hyttetomter.

Teig nr. 4

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Teig 1 er på 59 da utenfor og 2 da innenfor 100-metersbeltet, teig 2 på henholdsvis 62 og 16 da., — teig 3 henholdsvis 50 og 0 da og teig 4 henholdsvis 5,5 og 0,5 da.

Retten har ikke funnet at eieren påføres økonomisk tap gjennom klausuleringene.Eieren antas uhindret av vannverksklausuleringene, å kunne oppføre et hus i området mellom byggeforbudsbeltene mellom veiene og utenfor 100-metersbeltet,eller nytte dette området til gardsdriften. Eiendommen antas ikke å være stor nok som selvstendig næringsgrunnlag som gardsbruk.

Ingen erstatning.

Takst nr. 262, gnr. 43 bnr 1: Karl Reiakvam

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at gartneri og hagebruk tillates på denne eiendom. Imidlertid vil ikke veksthus kunne oppsetttes innenfor 100-metersbeltet. Utenfor 100-metersbeltet kan oppsettes et veksthus under forutsetning av at klausuleringens pkt.6 følges.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1

1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som pålegges arealet, klausul 1,2 f.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, klausul 2.

Teig nr. 2

1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som pålegges arealet, klausul 1, 2f.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, 2, 3 og 9.

Teig nr. 3

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, og da særlig forbudet mot salg av hyttetomter.

Teig nr. 4 — 7

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges arealet, klausul 1, 2f, 10 og 15.

Forsåvidt angår samtlige teiger,unntatt teig 2 finner retten det klart at eieren ikke påføres økonomisk tap som følge av klausuleringene, og at han derfor for disse teiger ikke tilkommer noen erstatning.Retten har deriomot vært i tvil forsåvidt angår teig 2. Klausuleringene antas ikke å hindre oppføring av et hus i området mellom byggeforbudsbeltene langs veiene. Innenfor 100-metersbeltet antas vannforurensningsloven å stille seg hindrende i veien for oppføring av hus.

Retten har funnet at klausuleringene ikke påfører eiendommen rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 263, gnr. 43 bnr. 41, 45, og 49: Nimi Lund.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Overskjønnet gjelder bare gnr. 43 bnr. 45 som er et ubebygget areal på 4,4 da. Det påstås erstatning for tapt adgang til tomtesalg.

Retten antar at eiendommen ikke — uansett klausuleringene — ville vært tillatt bebygget, og at eieren ikke påføres økonomisk tap gjennom klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 264, gnr. 43 bnr. 40 og 48: Signe Lund.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesielle skjønnsforutsetninger:

1) Det forutsettes at butikklokalet i bolighuset ikke tillates ominnredet til leilighet.

2) Eksisterende forretningslokale tillates tatt i bruk for dagligvareforretning.

Overskjønnet gjelder bare gnr. 43 bnr. 48 som er et ubebygget område på 3,7 da. Det påstås erstatning for tapt adgang til tomtesalg.

Retten har samme syn på denne eiendom som på foregående takst nr., og viser til dette.

Ingen erstatning.

Takst nr. 265 A: gnr. 43 bnr. 2: Julius Lund

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Teig nr. 1

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen.

Teig nr. 2

1) Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som pålegges, klausul 1, 2f og 10.

2) Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, og da særlig

a) forbudet mot salg av hyttetomter

b) forbudet mot omlegging av eiendommens drift, herunder begrensning av fleskeproduksjon, nyanlegg og/eller utvidelse av pelsdyrfarm og hønseri, samt klausul 9 og 15.

Teig 1 er på 126 da utenfor 100-metersbeltet og 19 da innenfor dette. Teig 2 er på 264 da utenfor 100-metersbeltet og 26 da innenfor. For denne teig er oppstillet slik **spesiell skjønnsforutsetning:**

Det forutsettes at nytt våningshus tillates oppført på teig 2,i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til jordbruksdriften under forutsetning av at klausuleringens pkt. 6 følges.

Retten antar at, selv om klausuleringene ikke var kommet, eiendommen ville hatt sin høyeste verdi som gardsbruk. Den er forholdsvis bratt og tungdreven, men har samtidig skog. Retten mener at servituttenes pkt. 3, 2. ledd medfører en viss verdiforringelse av eiendommen som gardsbruk, jfr. rettens alminnelige bemerkninger, og finner at eieren har krav på erstatning for dette.

Erstatningen settes til kr. 4.000,-.

Takst nr. 269, gnr. 43 bnr. 35: Oli-Anna Bjørlykke

Prosessfullemktig: H.r. advokat Trygve Gjørtz

Spesiell påstand:

I. Eiendommen klassifiseres som ubebygget areal under 10 da i relasjon til servituttbestemmelsen.

II. Prinsipalt: Ålesund kommune tilpliktes å innløse eiendommen. Subsidiært: Verdiforringelse lik differansen mellom grunnens omsetningsverdi som byggegrunn og eiendommens høyeste bruksverdi.

Eiendommen er på 2 da., ligger til Brusdalsvannet og er ubebygget.

Retten antar at eieren ikke, selv om klausuleringene ikke var kommet, ville fått myndighetenes tillatelse til bebyggelse av arealet. Eieren finnes ikke å være blitt påført økonomisk tap som følge av klausuleringene.

Innløsningskravet tas ikke til følge.

Erstatning tilkjennes ikke.

Takst nr. 270, gnr. 34 bnr. 3: Klara Oppskar.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Utenfor 100-metersbeltet tilltates oppført ett veksthus (gartneribygning) under forutsetning av at de øvrige klausuleringsbestemmelser følges.

Spesiell påstand:
1. Erstatning for tapt tomtesalgsmuligheter innenfor 100-metersbeltet.
2. Erstatning for reduserte tomtesalgsmuligheter for øvrig.
3. Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet for øvrig.

Eiendommen består av 3 teiger. Teig 1 på 146 da utenfor og 7 da innenfor 100-metersbeltet, — teig 2 henholdsvis 301 og 6 og teig 3 på 8 da innenfor 100-metersbeltet.
Retten finner ikke at eieren påføres økonomisk tap som følge av klausuleringene. Spesielt bemerkes at eieren selv har parsellert ut så meget av teig 2 at det måtte ansees uaktuelt med satsing på spesialproduksjon som kunne medføre problemer etter granneloven. Det er også gitt spesiell skjønnsforutsetning om adgang til veksthus utenfor 100-metersbeltet.
Ingen erstatning.

Tekst nr. 278, gnr. 43 bnr. 7 —fester: Helge Fure, eier: Karl Jørgensen Stette

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Spesiell påstand:
Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi moderne sanitæranlegg ikke kan bygges.

Tomten er på 2 da., og ligger til Brusdalsvannet. Den er bebygget med helårsbolig Denne ligger ca. 30 meter fra Brusdalsvannet.
Retten antar at eier/fester ikke kunne påregnet tillatelse av bygningsmyndighetene til innlegg av moderne sanitæranlegg, — uansett klausuleringene. Heller ikke for øvrig finnes klausuleringene å påføre eieren økonomisk tap.
Ingen erstatning.

Takst nr. 283, gnr. 43 bnr. 47: Agnes Reiakvam.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 2 og 10.

Eiendommen er på 3 da. Den er ubebygget og grenser til E-69.

Retten finner ikke at eieren påføres økonomisk tap ved klausuleringene. Eiendommen antas — uansett klausuleringen—ikke å kunne nyttes til tomteformål.Det kan ikke sees hvorledes eieren skulle kunne løse adkomst- og kloakkeringsproblemer.
Ingen erstatning.

Takst nr. 284, gnr. 43 bnr. 38: Nimi Lund m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesiell påstand:
Innløsning, subsidiært erstatning.
Eiendommen er 1.1 da., og består av en ca. 22 meter bred stripe fra Brusdalsvannet nordover mot gamle Brusdalsveg.
Klausuleringene finnes ikke å påføre eieren noe økonomisk tap.
Eiendommen måtte antas ubebyggelig uten hensyn til klausuleringene.
Ingen erstatning. Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Takst nr. 285, gnr. 43 bnr. 42: Ingrid K. Vattøy

Prosessfullemktig: H.r. advokat Trygve Gjørtz
Spesiell påstand:
Prinsipalt: Ålesund kommune tilpliktes å innløse parsellen.
Subsidiært: Saksøkte tilkjennes erstatning for verdiforringelse lik differansen mellom grunnens omsetningsverdi som byggegrunn og parsellens bruksverdi.

Eiendommen er på 4,5 da., beliggende nord for gamle Brusdalsveg og er ubebygget.
Eiendommen antas ubebyggelig uavhengig av klausuleringene.
Ingen erstatning. Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Takst nr. 287, gnr. 43 bnr. 13 og 14: Sunnmøre Indremisjon.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesielle skjønnsforutsetninger:

Alternativ I.

1. De nåværende klosetter omlegges til vacuumsystemet i samsvar med vedlagt plan fra Ålesund kommune, Teknisk Etat. Ombygging samt drift og vedlikehold av det nye system foretas av saksøkte. Retten fastsetter om og i hvilken utstrekning det skal betales erstatning for omleggingen, idet saksøkeren hevder at de nåværende utslipp er ulovlige og under enhver omstendighet måtte vært omlagt.
2. Avløpsvann fra dusj, bad og kjøkkenavdeling filtreres i samsvar med vedlagt plan fra Ålesund kommune Teknisk Etat. Om erstatningsfastsettelsen se punkt 1.
3. Virksomhet ved Brusdalsheimen kan når de under punkt 1 og 2 beskrevne anlegg er utført, fortsette, men bare i samme omfang som inntil 1971. Stevner tillates ikke.

Alternativ 2.

Som alternativ 1, dog slik at det tillates to stevner pr. år.

Spesiell påstand:
I. Eiendommen klassifiseres som bolighus, helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter gjenanskaffelsesverdien.
III. Det tilkjennes dessuten erstatning for følgende poster:
a) Verdiforringelse grunnet bruken av husene ikke kan forandres vesentlig.
b) Verdiforringelse på grunn av forbud mot bading i Brusdalsvannet.
c) Utgifter forbundet med omlegging/utbedring av eksisterende kloakk og spillvannsanlegg.
d) Utgifter og ulemper forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes prgr. 6 e.
e) Forbud eller innskrenkning av bevertning og losjivirksomhet, serv. nr. 4.
f) Forbud mot organisert leirslagning, stevner m.v. i klausul 10 og 12.
Det heter i underskjønnet bl.a.:
«Eiendommen er på 10 da og beliggende ved vannet. Det står på den en eldre hytte samt en internatsbygning oppført 1965, og som inneholder 100 sengeplasser, spise- og møtesal m.v. Kloakk og spillvann går gjennom septiktank med klarekum.
Kommunen har hevdet at utslippet er ulovlig og at pålegget om den kloakkløsning som er nevnt i de spesielle forutsetninger ikke skal erstattes. Ørskog helseråd har den 4.9.1965 truffet slikt vedtak: «Helserådet har studert dei vedlagte teikningar av anlegget. Kva kloakkanlegget vedkjem så har ein ingen innvendingar. Alt kloakkvann må gå gjennom septiktank som har minst to rom.
Septiktanken må tømmes ein gong for året eller oftare dersom det trengs. Vassanlegget blir godkjent på vilkår av at inntaket blir lagt 50 m ut fra stranda og så djupt som mogleg. Før vassledning blir lagt skal styraren av eiendommen i samråd med formannen i Ørskog helseråd sende inn prøve av vatnet til bakteriologisk undersøkelse.Prøven av vatnet må ein ta omtrent på det sted der inntaket for drikkevatnet skal ligge. Når eiendommen kjem i drift skal styraren sende inn prøve haust og vår til bakteriologisk undersøkelse. Resultatet av prøven skal det sendes melding om til Ørskog helseråd. På lengere sikt tviler en på om Brusdalsvannet vil gi godt drikkevatn. Ørskog helseråd vil derfor oppmode styret for Sunnmøre Indremisjons eiendom i Brusdalen om å undersøke alle mogligheiter og finne ei betre drikkevasskilde.» Byggetillatelse er ikke fremlagt. Det skyldtes at bygningsloven av 1924 ikke var gjort gjeldende for denne del av Ørskog kommune.
Det er videre i saken på det rene at Indremisjonen ikke har søkt utslipptillatelse efter vassdragsloven av 15.3.1940 nr. 3 prgr. 49 punkt 3. Saksøkte har hevdet at slik søknad var unødvendig.

Retten antar at nevnte bestemmelse i vassdragsloven ikke får anvendelse på Sunnmøre Indremisjonsanlegg ved Brusdalsvannet. Etter det som er opplyst drives virksomheten bl.a. ved ungdomsleirer som varer 2—3 måneder hver sommer. Under disse leirene vil samtlige 100 sengeplasser på stedet være besatt.I tillegg hertil holdes noen få storstevner i året.Herunder deltar opptil 600—700 personer, inklusive leirdeltagerne. Stevnene har en varighet av 1 dag.

Retten antar at anlegget er for lite til å gå inn under karakteristikken «større sykehus eller hotell eller annen innretning som med hensyn til avløp av kloakkvann kan sidestilles hermed»Avgjørende vekt legger en på H.R. dom i RT 1964 s. 284. Med det belegg Brusdalsheimen gjennomgående har og som det er redegjort for ovenfor, antar en at den må betegnes som en m.h.t. kloakkvann mindre skadelige innretning enn det i dommen omhandlede Gårom Pleiehjem.

Retten tiltrer det som her er gjengitt fra underskjønnet.

Med hensyn til den virksomhet som drives på eiendommen kan retten også vise til det som er gjengitt i underskjønnet av foreningens egen frestilling av denne.

Eiendommen ble innkjøpt i 1952. Den var da bebygget med en tidligere K.N.A.-hytte. I 1965 ble så internatbygningen oppført. I anledning av den spesielle påstand I, vil retten bemerke at den ikke finner at den tidligere K.N.A.-hytte kan karakteriseres som helårsbolig. Når det gjelder internatbygningen antas denne — i relasjon til bygningslovens bestemmelser — å kunne karakteriseres som helårsbolig. Iflg. servituttenes pkt. 3 kan bruken av husene i nedbørsfeltet ikke forandres vesentlig.Retten antar at denne bestemmelsen stiller seg hindrende i veien for at Sunnmøre Indremisjon omlegger virksomheten til å få et vesentlig sterkere preg av helårsutnyttelse enn tilfellet hittil har vært. Dette finnes likevel ikke å utløse noen erstatningsplikt for kommunen. Vannforurensningsloven antas — uavhengig av klausuleringene — å sette tilsvarende skranker for vesentlig omlegging eller utvidelse som forbudet iflg. servituttbestemmelsen pkt. 2. Forurensningene fra Brusdalsheimen er, allerede med den virksomhet som drives, så betydelige at vannforurensningsmyndighetene måtte antas å motsette seg enhver ytterligere forurensning som følge av vesentlig omlegging eller utvidelse av virksomheten.

Eiendommen er anskaffet, påkostet og har vært drevet under iakttagelse av de lover og forskrifter som har vært gjeldende. Virksomheten er av ideell karakter. Retten antar derfor at myndighetene, ved praktiseringen av de meget strenge regler som er gitt i vannforurensningsloven, såvel for nye som for bestående anlegg, ville settt med så stor velvilje på Sunnmøre Indremisjons problemer som vannforurensningsloven åpner adgang til.

Vannforurensningsloven bestemmer i prgr. 16 at den også kommer til anvendelse for virksomhet som er iverksatt og anlegg som er tatt i bruk før lovens ikrafttreden. Dens prgr. 12 bestemmer bl.a. hvor det uten urimelig ulempe, tap eller utgifter vil kunne oppnås en forbedring av tilstanden ved resipienten kan departementet gi pålegg om å ta rådgjerder for å hindre eller motvirke skader og ulemper. Hvor det ikke er spørsmål om å gå lenger enn «uten urimelig ulempe, tap eller utgifter»,antas pålegg om rådgjerder å kunne gis uten at det utløser erstatningsplikt. For Brusdalsheimens vedkommende er forholdet at kloakkutløp og drikkevannsinntak ligger relativt nær hverandre. Ørskog helseråd oppmodet også Sunnmøre Indremisjon om å undersøkte alle muligheter for å finne en bedre drikkevannskilde. Slik bedre drikkevannskilde er ikke skaffet, og ville i tilfelle det lot seg gjøre påføre Sunnmøre Indremisjon omkostninger. I de spesielle skjønnsforutsetninger pkt. 1 og 2 gis pålegg om omlegginger med sikte på å redusere forurensningsvirkningene i Brusdalsvannet. I den utstrekning disse pålegg går lenger enn det som måtte forventes etter vannforurensningsloven finnes Sunnmøre Indremisjon å ha krav på erstaatning i nærværende skjønn.

Den kloakkeringsplan med plan for avløp av spillvann som Ålesund kommunes tekniske etat utarbeidet konstnadsoverslag for, dat. 1/10-1971, og som ble fremlagt for underskjønnet, har vært fremlagt også for overskjønnet.Planen som gjelder Sunnmøre Indremisjons nybygg går i hovedsaken ut på en omlegging av klosettsystemet til vacuum system. Omleggingen forutsetter nye klosettskåler, separate ledninger til oppsamlingstank, nedgraving av denne og anordning av sandfiltergrøft for avløp fra eksisterende septiktanker som vil oppta avløpet fra vask,dusj og kjøkken. De for underskjønnet fremlagte kostnadsoverslag (eksklusive 20% merverdiavgift) lød, for anleggskostnadenes vedkommende på kr. 49.990,-. Underskjønnet regnet med ca. 15 tømninger pr. år av tanken, og utskiftning hvert 2. eller 3. år av filtermaterialet i sandfiltergrøftene ble av underskjønnet taksert til h.h.v kr. 7.875,- pr. år for tømming av tank og kr. 3.055,- pr. gang for utskiftning av sandfiltergrøft.

Sunnmøre Indremisjon har fremlagt en uttalelse fra ingeniør Odd Gjørtz, Ålesund, dat. 2/6-1972. Her uttales bl.a. at den av underskjønnet fastsatte erstatning kr. 258.000,- etter hans mening stort sett gir dekning for de reelle utgifter til anlegg og drift av den foreslåtte kloakkeringsplan. Det tas dog to forbehold, nemlig stake- og inspeksjonskum kr. 2.000,- (eks. moms) og en post for sjøføring og forankring av 75 mm utløpsledning.

Et års inntekter ved drift av Brusdalsheimen er oppgitt slik:

Gaver og kollekter	kr. 13.000,-
Utleie av Brusdalsheimen	kr. 37.000,-
Netto ved varesalg, herunder kurspenger, brussalg, issalg	kr. 10.000,-
Tilsammen	kr. 60.000,-

Retten legger ved sin vurdering til grunn at den virksomhet som har vært drevet, og de installasjoner som har vært foretatt på Sunnmøre Indremisjons eiendom har vært lovlige. Servituttene og de spesielle skjønnsforutsetninger markerer pålegg som må oppfylles og innskrenkninger som må foretas i den virksomhet Sunnmøre Indremisjon har drevet. Såvel kostnadene ved oppfyllelse av påleggene som rådighetsinnskrenkningene representerer økonomisk tap for Sunnmøre Indremisjon. Retten slutter seg, forsåvidt angår beregningene av tømnings- og utskiftningskostnadene, i det vesentlige til underskjønnets syn. Badeforbudet og innskrenkninger i adgangen til å holde stevner berører også Sunnmøre Indremisjons virksomhet på stedet på en slik måte at det påføres økonomisk tap.

Retten anser det ikke for tvilsomt at Sunnmøre Indremisjon ikke ville fått tillatelse til oppføring av internatbyggingen på de vilkår Ørskog Helseråd traff vedtak om 4.9.1965 dersom spørsmålet om bygging først var kommet opp etter at loven om vern mot vannforurensning trådte i kraft. Dette uten hensyn til mere eller mindre liberal praksis i Ørskog kommune. Jfr. uttalelser av saksordføreren ved lovbehandlingen i Odelstinget (forh. s. 575) om at hensynet til vannets renhet skal gå foran og om at vannforurensningsloven skal «ha gjennomslagskraft overfor bygningsloven». I prgr. 16 gjøres vannforurensningsloven gjeldende også for virksomhet som er iverksatt og anlegg som er tatt i bruk før lovens ikrafttreden, — dog slik at søknad kan utstå inntil 5 år fra lovens ikrafttreden. Retten må bygge på at Sunnmøre Indremisjon på et eller annet tidspunkt etter 1. januar 1976 ville fått pålegg til bedring av utslippsforholdene. Forurensningene er betydelige, og jo større virksomhet, jo flere stevner etc. Brusdalsheimens eneste drikkevannskilde er Brusdalsvannet.

(Det er i saken ikke gitt opplysninger om Sunnmøre Indremisjon har oppfylt Ørskog helseråds pålegg om innsendelse høst og vår av vann til bakteriologisk undersøkelse, og i tilfelle resultatet av slike undersøkelser.)

Det ville,etter rettens syn, vært påregnelig at vannforurensningsmyndighetene ved behandling av den søknad som Sunnmøre Indremisjon forutsetningsvis måtte sende innen 1. januar 1976, ville gjort fortsatt drift avhengig av nærmere vilkår.

Etter de beregninger retten har lagt til grunn dreier anleggskostnadene (etter dagens priser) seg om vel kr. 50.000,- og årskostnadene om vel kr. 8.000,-. Sett i forhold til omfanget av virksomheten og forurensningene, og hensyn tatt til betenkelighetene ved for en virksomhet som denne å være henvist til å nytte Brusdalsvannet både som drikkevannskilde og resipient for kloakkavløp, finner retten at utgiftene til en bedring av forholdene ikke er urimelig.

Når det gjelder klausuleringenes restriksjoner m.h.t. avholdelse av stevner og bading har retten vært i adskillig tvil.Den er blitt stående ved å anta at vannforurensningsmyndighetene ikke ville gitt slike påbud i tillegg til påbudene om nytt kloakksystem. Restriksjonene må påregnes å føre til svikt i virksomhetens inntekter.I noen utstrekning vil større stevner kunne arrangeres på Borgund Folkehøgskule, men dette vil være en usikker og lite hensiktsmessig ordning. Brusdalsheimen er utbygget med sikte på å nyttes til slike stevner. Restriksjonene vil innebære en reduksjon av Brusdalsheimens kapasitetsutnyttelse og en svekkelse av medlemmenes tilknytning til Brusdalsheimen.

Sunnmøre Indremisjon finnes å ha krav på erstatning for at klausuleringene påbyr omlegging av kloakksystemet nu, — mens slik omlegging, hvis klausuleringene ikke var kommet, ikke ville blitt påbudt før en gang etter 1. januar 1976. Videre tilkjennes erstatning for tap som følge av restriksjonene m.h.t. bading og avholdelse av stevner.

Erstatningen må bli å ansette skjønnsmessig.

Erstatning etter alternativ I,	**kr. 266.000,-**
Erstatning etter alternativ II,	**kr. 226.000,-**

Klausuleringene finnes ikke å representere så betydelig verdiforringelse at kravet om innløsning kan tas tilfølge.

Takst nr. 288, gnr. 43 bnr. 45: Bedehustomta v/Kåre Sørland.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Eiendommen innløses.

Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges arealet, spesielt klausul 1, 2 og 10.

Det er en ubebygget tomt på ca. 2 da som i sin tid var testamentert med tanke på å bygge forsamlingshus for menigheten i Brusdal.

Etter den alminnelige lovgivning,herunder vannforurensningsloven, antas eiendommen ubebyggelig uavhengig av klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 289, gnr. 43 bnr. 4: K. Friis Pettersen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Eiendommen innløses.

Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges arealet, spesielt klausul 1 og 10.

Eiendommen er på 9 da og grenser til Brusdalsvannet. Den er ubebygget. Retten antar at eiendommen, etter den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven, ikke ville vært tillatt bebygget, uavhengig av klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 291, gnr. 43 bnr. 39: Alfred Tøssebro.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, og da særlig for tapt adgang til salg av tomt, samt klausul 9.

Eiendommen er på 7,5 da., og er bebygget med helårsbolig på 90 m2 i halvannen etasje, med garasje og naust. Retten antar at den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven, ville stillet seg hindrende i vegen for utparsellering og/eller ytterligere bebyggelse.

Ingen erstatning.

Takst nr. 292, gnr. 43 bnr. 16: Reidun Dahl-Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen, og da særlig klausul 2.

Eiendommen er på 10 da. Den er ubebygget. Saksøkte eier også takst nr. 294 som er på 48 da., hvorav 14 da innenfor 100-metersbeltet og 34 da utenfor.

Det mellomliggende takst nr. 293 eies av saksøktes mor. På takst nr. 294 er en helårsbolig. Takst nr. 293 er ubebygget.

Retten har ikke kunnet se at klausuleringene påfører disse tre eiendommene noe tap, — da enten man vurderer eiendommene hver for seg eller samlet. Innenfor rammen av klausuleringene vil et hus kunne oppføres på takst 292 og inntil fire hus på takst nr. 294. Retten anser det ytterst tvilsomt om slik bebyggelse kunne påregnes tillatt etter den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven. Under enhver omstendighet finnes det uantagelig at bebyggelse i større omfang ville blitt tillatt. Kloakkeringsforholdene i området er meget vanskelige, og det er på forhånd betydelig utslipp, — bl.a. fra Brusdalsheimen. Retten finner det ikke at noen av de tre takst nr. berøres av klausuleringene på en slik måte at det gir anledning til erstatning.

Ingen erstating.

Takst nr. 293, gnr. 43 bnr. 26 og 27: Olga Sørli.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå legges på eiendommen og da særlig klausul 2.

Eiendommen er på 6,7 da og er ubebygget.

Retten finner ikke at klausuleringene medfører økonomisk tap for eieren, og viser til sine bemerkninger under takst nr. 292.

Ingen erstatning.

Takst nr. 294, gnr. 44 bnr. 3: Reidun Dahl-Larsen.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for verdiforringelse på arealet innenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, 2f, 9 og 10.
2. Erstatning for verdiforringelse på arealet ovenfor 100-metersbeltet som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt innskrenket adgang til tomtesalg.

Retten finner ikke at klausuleringene påfører eieren økonomisk tap, og viser til sine bemerkninger under takst nr. 292.

Ingen erstatning.

Takst nr. 295, gnr. 44 bnr. 1: Ingleiv Robertsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesiell påstand:
Erstatning for
1. Redusert tomtesalg.
2. Gardsdriftsulemper.
3. Voldgiftsklausulen.
4. Tapte camping-inntekter.
5. Vegsund Trevarefabrikk A/S,'s bygselskontrakt, kr. 90.000,-, + differansen tomteverdi + bruksverdi.

Eiendommens areal innenfor nedbørsfeltet utgjør tilsammen 603 da,hvorav 40 da innenfor 100-metersbeltet. Eiendommen har vært et ganske betydelig gardsbruk. Det er oppgitt at det i dag ikke drives aktivt som gardsbruk lenger.Eieren har et par kalver og har inntekter av tømmerdrift. Det er etter hvert utskilt 14 parseller fra eiendommen. Eieren har først og fremst forlangt erstatning for reduserte tomtesalgsmuligheter, men har også fremmet de erstatningsposter som fremgår av påstanden.

Retten har ikke kunnet finne at klausuleringene — unntatt forsåvidt angår gardsdriftsmulighetene — innebærer rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning. Det vil innenfor rammen av klausuleringene kunne oppføres et betydelig antall hus utenfor 100-metersbeltet, selv om det ikke gis adgang til tettere bebyggelse enn 4 hus i klynge, og med avstand til neste klynge på 150 meter.

Retten har sett det slik at saksøktes grunnarealer innenfor nedbørsfeltet ikke regner seg for bygningsmessig utnyttelse.Området ovenfor E-69 ville få betydelige problemer både forsåvidt angår avkjørsel, kloakkering og vanntilførsel. Området mellom E-69 og den gamle Brusdalsveg byr også på kloakkeringsmessige problemer. Retten anser det for klart at «Lillevannet» ikke ville blitt tillatt nyttet som resipient for kloakkavløp, Retten har regnet med at det innenfor rammen av vannforurensningslovens forskrifter kunne vært gitt tillatelse til et hus eller to mellom de to vegene. Utslipp fra slik bebyggelse vil imidlertid i siste omgang måtte renne ut i Brusdalsvannet. I dette området er det allerede adskillig bebyggelse med utslipp til vannet. Det antas at det ikke etter den alminnelige lovgivning ville vært gitt tillatelse til oppføring av hus både i området mellom de to vegene og i området nedenfor den gamle Brusdalsvegen. Event. bebyggelse i noen av disse områdene ville samtidig innebære beskjæring av den beste innmark for drift av eiendommen som gardsbruk. Med de strenge regler som gjelder for drift av camping-plasser, mener retten at saksøkte ikke kunne påregnet noe økonomisk utbytte av å basere seg på drift av campingplass, heller ikke i mindre eller mere sporadisk målestokk.

Når det gjelder de muligheter som ville foreligget for å satse mere på gardsdrift mener retten at klausuleringenes pkt. 3 fastsetter restriksjoner utover det som ville følge av den alminnelige lovgivning, og at dette påfører eieren tap. Retten viser til sine alminnelige bemerkninger vedkommende servituttenes pkt. 3.

Erstatning settes til **Kr. 12.500,-.**

Vegsund Trevarefabrikk A/S er, under takst nr. 307, tilkjent kr. 90.000,- for tap ved ikke å kunne nytte festetomten som forutsatt.Som anført under takst nr. 307 har festekontrakten forutsatt at hele erstatningssummen skulle tilfalle grunneieren hvis det offentlige oreignet tomten. Retten har antatt at Vegsund Trevarefabrikk A/S og Ålesund kommune ville ha gjort opp sitt ansvar likeoverfor Ingleiv Robertsen ved utbetaling av den fastsatte erstatning på kr. 90.000,-.Ålesund kommune trer samtidig inn i Vegsund Trevarefabrikk A/S's festerett for den gjenstående del av festetiden. Retten kan ikke se at eieren av takst nr. 295 gjennom klausuleringene påføres noe tap

ved at den bortfestede grunnen event. har redusert verdi ved utløpet av festetiden. Mulig slik verdireduksjon antas ikke å skyldes klausuleringene, men restriksjoner ihenh. til den alminnelige lovgivning.

Det tilkjennes ingen erstatning for dette.

Takst nr. 299, gnr. 44 bnr. 17: Inger og Sigbjørn Halkjelsvik.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

Prinsipalt innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 2,6 da., grenser til Brusdalsvannet og ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet.

Retten antar at eiendommen — uavhengig av klausuleringene — ikke ville vært tillatt bebygget etter reglene i den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 302, gnr. 44 bnr. 2, 4 og 5: Johan Lillevolds arvinger v/ Martin Lillevold.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Eksisterende bolig betraktes som helårsbolig i forhold til vannverket.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi det ikke kan fraskilles tomter for ny helårsbebyggelse.

Eiendommen er oppgitt til 4 — 5 da. Den grenser til Brusdalsvannet og ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet.

Retten antar at eiendommen —uavhengig av klausuleringene — ikke ville vært tillatt ytterligere bebygget. Saksøkte antas ikke å bli påført tap som følge av klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 304, gnr. 44 bnr. 14: Ørskog kommune.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at det gis tillatelse til oppføring av ny barneskole på dette takst nr,under forutsetning av at skolen legges utenfor 100-metersbeltet og at klausulenes pkt. 6 følges.

Spesiell påstand:

Erstatning på grunn av klausuleringene, herunder fordyrede byggeomkostninger.

Eiendommen er på 3,5 da, og ubebygget. Den ligger for det alt vesentlige utenfor 100-metersfeltet.

Klausuleringene hindrer ikke oppføring av skolen, og finnes heller ikke forøvrig å medføre tapbringende rådighetsinnskrenkninger utover de som ellers følger av vanlig lovgivning. Ørskog kommune har under påberopelse av oreigningslovens prgr. 28 krevd erstatning for fordyrede byggeomkostninger og for omkostninger for transport av skolebarn, idet ekspropriasjonssøknaden påstås å ha ført til forsinkelse med oppføring av skolebygget.

Retten har ikke funnet det sannsynliggjort at erstatningsbetingelsene i oreigningslovens prgr. 28 foreligger. Det finnes ikke godtgjort at det har foreligget aktuelle byggeplaner som ikke har kunnet realiseres på grunn av vannverksplanene. Konkrete vedtak med finansieringsplan etc., er ikke fremlagt.Ørskog kommune har intet foretatt seg for å bringe klarhet i hvorvidt det kunne vært oppnådd samtykke til bygging av skolen uten hensyn til klausuleringene. At Ørskog kommune,iflg. ordførerens forklaring i retten,stillet bygging i bero fordi man fryktet at vannverksklausuleringene ville være til at det ikke ville bli tilstrekkelig befolkningsgrunnlag for skolen kan ikke antas å utløse noen erstatningsplikt etter prgr. 28. Det kan ikke sees å være reelt grunnlag for slik antagelse.

Ingen erstatning.

Takst nr. 305, gnr. 44, bnr. 16: Mobil Oil A/S.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Eiendommen innløses.

Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 3 og 5.

Eiendommen er oppgitt til 10 da, kjøpt av nåværende eier 30.12.63, for kr. 60.000,-. Avkjørsel til gammel Brusdalsveg godkjent 1.7.64. Eiendommen var tenkt nyttet til bensinstasjon i tilknyting til annen utnyttelse av arealene. Bensinstasjonen ble tegnet, men eieren ville vente og se på utviklingen.

Klausuleringene finnes ikke å innebære større rådighetsinnskrenkninger over eiendommen enn de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven. Etter at E-69 ble lagt i ny trasé, ville bensinstasjon m.v. på takst nr. 305, etter rettens oppfatning, neppe ha vært regningssvarende.

Ingen erstatning.

Takst nr. 307, gnr. 44 bnr. 13, 18 og 19: Vegsund Trevare A/S

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes at det ikke vil bli gitt dispensasjon for oppføring av trevarefabrikk på denne eiendom.

Spesiell påstand:

Prinsipalt:

1. Eiendomstomt og festetomt innløses mot full erstatning.
2. Det betales erstatning for bortkastede omkostninger til stempel, tinglysing, festeavgift, innfestningsavgift, prosjekteringskostnader, ervervskostnader og planleggingsarbeid forøvrig.
3. Det betales erstatning for tap på grunn av forsinket utbygging.

Subsidiært:

Det betales full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, herunder for de tillegggsposter som er nevnt under den prinsipale påstand.

Bnr. 18 er en festetomt på 24 da., hvorav 11 da innenfor 100-metersbeltet. Bnr. 13 og 19 som er på 6 da eies av Vegsund Trevare A/S. Partene er enig om følgende som tas innfra underskjønnet:

«Formålet ved ervervelse av tomten var oppføring av trevarefabrikk. Før kjøpekontrakt og festekontrakt ble undertegnet foretok kjøper og selger en henvendelse til Ørskog bygningsråd. Den 6.5.1969 uttalte bygningsrådet: Søknad om løyve til å selge industritomt på gnr. 44 bnr. 1, Slette bakk i Ørskog. Søknaden gjeld eit område mellom gamle riksveien og Brusdalsvannet, areal ca. 25— 30 da. Kjøperen vil ha tilsagn om løyve til å bygge industri i området før han kjøper tomta. Vedtak: Bygningsrådet meiner at det omsøkte arealet kan nyttast til industritomter. Føresetnaden er at vegvesenet godkjenner avkjørsler.

Den 21.—27. juni 1961 ble det inngått festekontrakt mellom dette takstnummer og Ingleiv Robertsen. Kontrakten gjaldt 24 da med betegnelsen «Fabrikktomt I, bnr. 18» Festeavgiften var kr. 5.760, basert på 4% av tomteverdi kr. 6.000,- pr. da. I tillegg skulle det betales kr. 11.520,- i innfestning. Varigheten av kontrakten var 50 år.

Vedrørende bnr. 13 og bnr. 19 er det ikke fremlagt kjøpekontrakt, derimot skjøte dat. 21.7.1969 hvoretter prisen for disse 6 da var kr. 36.000,-.

Det er fremlagt særutskrift fra bygningsrådets møtebok den 2.11.1970 angående søknad om godkjenning av industribygg for Vegsund Trevare A/S. Det fremgår av utskriften at saken ble lagt frem til drøfting uten innstilling. Av brev fra Bygningssjefen til Vegsund Trevare A/S av 9.11.1970 fremgår at planene om industribygg ikke lar seg realisere, og at man drøfter spørsmålet om å finne frem til andre tomteområder. Det er under forhandlingene opplyst at grunnen til bygningsrådets endrede standpunkt er Ålesund kommunes søknad om ekspropriasjonstillatelse til vannverksformål.»

Retten legger til grunn at både festetomten (festekontrakt juni 1969) og eiendomstomten (skjøte juli 1969) ble anskaffet av Vegsund Trevare A/S med tanke på industrivirksomhet. Det følger av den spesielle skjønnsforutsetning at dette formålet ikke lar seg realisere. Retten finner at eiendommene under disse omstendigheter har mistet sin vesentlige verdi for Vegsund Trevare A/S, resp. som rettighetshaver og eier. Skal innløsningskravet i henhold til vassdragslovens prgr. 132, gis medhold må verditapet fremtre som følge av ekspropriasjonsinngrepet. Retten har funnet spørsmålet tvilsomt. Ørskog bygningsråds uttalelse av 6.5.1969 hvoretter det mente at arealet kunne nyttes til industritomter, innebar ingen garanti for det endelige utfall av mulig søknad om byggeløyve, — spesielt ikke om slik søknad først innkom etter at vannforurensningsloven var trådt i kraft. Så sent som 1.10.1969 (det forutsatte «kritiske tidspunkt» ihenh. til oreigningslovens prgr. 28) forelå ingen byggemelding. Retten er imidlertid kommet til at det etter bygnings-

rådets uttalelse av 6.5.1969 må ansees såvidt sannsynlig at byggetillatelse ville blitt gitt at verditapet for eieren av eiendommene må ansees for å være en følge av ekspropriasjonen. Innløsningskravene tas derfor tilfølge.

Saksøkte hadde da han i juni/juli inngikk festekontrakt på det ene området og fikk skjøte på et annet område,grunn til å regne med at han ville få tillatelse av myndighetene til oppføring av det planlagte industribygg. Senest 1.10.1969 måtte saksøkte være klar over at det — etter at det var søkt om ekspropriasjon for vannverksformål—likevel var tvilsomt om bygget ville blitt tillatt oppført.Det er ikke godtgjort at saksøkte foretok seg noe ytterligere for å bringe klarhet i spørsmålet før han forela spørsmålet på nytt for Ørskog bygningsråd med søknad om godkjenning av industribygget, — en søknad som ble behandlet av bygningsrådet 2.11.1970. Helt siden den tid har planene naturlig nok vært stilt i bero i påvente av ekspropriasjonssakens avslutning. De utlegg saksøkte har hatt til innkjøp av den ene tomten og til festeavgift for den andre tomt har, etter at bedriften er nektet oppført, vært bortkastet. Dette gjelder kjøpesum tomt kr. 36.000,- stempel og tinglysing kr. 650,-, innfestningsavgift kr. 11.520,- og årlige festeavgifter kr. 5750,- forskuddsbetalt. For disse utlegg er påløpt rentetap.

Selve innløsningssummen antas å skulle utgjøre eiendomstomten, respektive festetomtens verdi på ekspropriasjonstidspunktet. Disse verdier finnes å tilsvare faktisk betalt kjøpesum m/omkostninger, — resp. innfestingsavgift og plikt til å betale festeavgifter i samsvar med festekontrakten. Videre antas Vegsund Trevare A/S å ha krav på å få erstattet rentetap for erlagt kjøpesum med omkostninger og betalte festeavgifter i den utstrekning det skyldes ekspropriasjonen at disse utleggene har vært bortkastet. Det alt vesentlige av disse tap må føres tilbake til ekspropriasjonstillatelsen, jfr. tidspunktet 1.10.1969.

Innløsningssum og erstatning settes til **kr. 74.000,-.**

Videre har saksøkte forpliktelse til å betale ytterligere 47 årlige festeavgifter a kr. 5.760,-. Iflg. festekontrakten skal hele erstatningssummen tilfalle grunneieren hvis det offentlige oreigner tomten. Det er denne situasjon som er inntrådt. Erstatningssummen for ikke betalte festavgifter antas å skulle tilfalle grunneieren, eieren av takst nr. 295, Ingeleiv Robertsen.

Erstatningen for dette settes til **kr. 90.000,-**, som Ålesund kommune antas å kunne gi i forvaring i medhold av skjønnsl. prgr. 53, tredje ledd, hvis det ikke skulle være enighet mellom eierne av takst nr. 295 og takst nr. 307 om disponeringen av beløpet.

I tillegg tilpliktes Ålesund kommune å betale 5% renter fra 20. juni 1972 til betaling skjer,av de to foran anførte beløp på henh.v. kr. 74.000,- og kr. 90.000,-.

Retten finner ikke godtgjort at saksøkte er påført økonomisk tap i form av bortkastede utgifter til planlegging, bygganmeldelse, etc., eller tap i næring. Som nevnt måtte det senest 1.10.1969 stå klart for saksøkte at det var overveiende sannsynlig han måtte finne annen løsning på sine byggeplaner. Det er ikke legitimert at han har hatt utlegg til planlegging, og heller ikke legimert eller sannsynliggjort at han ikke innenfor sin bestående bedrift hadde til strekkelig kapasitet til å tilfredsstille den ordretilgang han kunne regnet med. Retten antar også at saksøkte om han hadde satt noe inn på det, ville ha kunnet skaffe seg høvelig grunn annet sted.

Ålesund kommune pålegges å innløse saksøktes eiendom gnr. 44 bnr. 13 og 19 og Vegsund Trevarefabrikk A/S' rettigheter i gnr. 44 bnr. 18, ihenh. til festekontrakt av 21/27. juni 1969, for tilsammen **kr. 164.000,-**, hvortil kommer 5% renter fra 20. juni 1972 til betaling skjer.

Takst nr. 309, gnr. 44 bnr. 10 og gnr. 45 bnr. 44: Annie Kolvik.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Eksisterende bygning betraktes som hytte. Nåværende eier og ektefelle gis imidlertid adgang til å bebo hytten hele året.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Bebyggelsen på eiendommen anses som helårsbolig.

Subsidiært: Bebyggelsen anses som hytte. Det kreves full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi bebyggelsen ikke kan bygges om til helårsbolig.

Eiendommen er på 2 da., og ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet. Den er bebygget med en hytte på ca. 8,25 m x 4,75 m. Takhøyde 2,35. Vann fra Brusdalsvannet og regnvann fra taket. Utedo.

Klausuleringene finnes ikke å pålegge eiendommen innskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 310, A, gnr. 45 bnr. 1: Rolf Øvstegård.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes at det på dette takst nr. tillates gjennoppført trevarefabrikk med inntil 10 ansatte på eiendommens areal øst for takst nr. 333, dette under forutsetning av at klausulenes pkt. 6 og øvrige klausuleringsbestemmelser følges.

Spesiell påstand:
Erstatning for:
1. Redusert tomtesalg.
2. Gardsdriftsulemper.
3. Voldgiftsklausulen.

Eiendommen er på tilsammen 592 da., som er oppdelt i 12 teiger. Teigene 2, 3, 4 og 5 ligger alle utenfor 100-metersbeltet. De øvrige ligger dels utenfor og dels innenfor 100-metersbeltet. Eiendommen drives som gardsbruk. Heimteigen er på ca. 60 da., hvorav ca. 7 da innenfor 100-metersbeltet.

Retten har ikke kunnet finne at andre klausuleringer enn servitutt 3,annet ledd, medfører rådighetsinnskrenkninger utover det som ellers ville følge av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven. Spesielt med hensyn til utnyttelse til boligformål peker retten på sitt syn vedkommende Viak-planen, og på at det innenfor rammen av klausuleringene ville være mulig for saksøkte å oppføre et betydelig antall hus i spredt bebyggelse.

Retten har derimot funnet at forbudet mot vesentlig endring av driften av jordbrukseiendommene legger bånd på eiendommen som ikke ville vært påregnelig etter den alminnelige lovgivning.

Retten har sett det slik at den alminnelige lovgivning, og spesielt vannforurensningsloven, vil ha lagt betydelige bånd på eierrådigheten for eiendommer innenfor nedbørsfeltet helt uavhengig av vannverksklausuleringene. For eieren av eiendommer hvor det drives gardsbruk, eller som egner seg godt for jordbruksdrift, måtte det fremstille seg som naturlig først og fremst å nytte eiendommene til jordbruksdrift, all den stund industrivirksomhet, konsentrert boligbygging etc., ikke kunne påregnes tillatt. De forbud som inneholdes i klausuleringenes pkt. 3 finnes å skape et usikkerhetsmoment for fremtidsrettet jordbruksdrift, — en usikkerhet eller en hemning, som retten mener går lenger enn det som ville være påregnelig ihenh. til alminnelig lovgivning forøvrig. Retten har funnet at eieren av dette takst nr. har krav på erstatning for den verdireduksjon servituttenes pkt. 3 finnes å innebære utover det som ville vært påregnelig om servituttene var tenkt borte. Det er meget vanskelig å finne en beregningsmessig forankring for vurderingen av en slik verdireduksjon. Erstatningen er fastsatt etter beste skjønn.

Erstatning for verdireduksjon som følge av servitutters pkt. 3 **kr. 10.000.**

Takst nr. 311, gnr. 45 bnr. 10: Per Olav Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesielle skjønnsforutsetninger:
1. Det forutsettes at påtenkte utvidelser av eksisterende bilverksted kan fullføres under forutsetning av at bygningsforskriftene følges, oljesøl unngås og at de øvrige klausuleringer følges.
2. Oljetank maksimert til 3000 liter forutsettes å kunne anlegges hvis tanken kan legges i samsvar med det til enhver tid gjeldende bestemmelser.

Spesiell påstand:
Erstatning for:
1. Redusert tomtesalg.
2. Gardsdriftsulemper.
3. Voldgiftsklausulen.
4. Redusert omsetningsverdi autoverksted.

Eiendommen er tilsammen på ca. 509 da., fordelt på 11 teiger. Teigene 2, 3, 4, 5 og 8 ligger i sin helhet utenfor 100-metersbeltet.De øvrige ligger dels innenfor,dels utenfor.Tunteigen — teig nr. 6 — har 16 da innenfor og 22 da utenfor 100-metersbeltet.

Slik eiendommen drives, og slik det ville være påregnelig at den fortsatt ville blitt drevet om klausuleringene ikke var kommet, har rettens utgangspunkt vært at klausuleringene antas ikke å medføre rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning. Retten er

likevel kommet til at de synspunkter retten har redegjort for under takst nr. 310 A, i noen grad gjør seg gjeldende også for dette takst nr. Retten er kommet til at saksøkte bør tilkjennes en verdminkerstatning fordi rådighetsinnskrenkninger servituttenes pkt 3 antas å innebære utover det som ellers ville vært påregnelig. Videre har retten funnet at det på teig 8 burde vært mulig, hvis klausuleringene ikke var kommet, å få disponert en hyttetomt. Det gis erstatning for tap av denne mulighet.

Erstatning for verdmink på grunn av servituttenes pkt. 3 **kr. 10.000,-.**

Erstatning for tapt hyttemulighet **kr. 2.000,-.**

Takst nr. 316, gnr. 45 bnr. 45: Ragnvald Lande m.fl.:

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:

Innløsning, subsidiært erstatning.

Eiendommen er på 17 da., og ubebygget. Den ligger i sin helhet utenfor 100-metersbeltet. Etter klausuleringene vil den kunne bebygges med et bolighus.

Et flatt område i den nordlige del av eiendommen finnes i og for seg å egne seg godt for bebyggelse. Adkomst antas å kunne ordnes fra Utvikvegen. Event. bebyggelse måtte vært tillatt kloakkert ved utslipp i grunnen. Om slik tillatelse ville vært gitt finner retten tvilsomt. Retten er kommet til at det, om klausuleringene ikke var kommet, ville vært påregnelig med tillatelse til inntil 2 boliger. Under hensyntagen til beliggenhet og omkostninger ved opparbeiding av tilfredsstillende veg og ordning med kloakkavløp og vanntilførsel, tilkjenner retten saksøkte slik erstatning for innskrenket utnyttelse **kr. 9.000,-.**

Takst nr. 318, gnr. 45 bnr. 3: Thomas Brusdal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Giørtz.

Spesiell påstand:

Erstatning for:

1. Reduserte tomtesalgsmuligheter.
2. Gardsdriftsulemper.
3. Voldgiftsklausulen.
4. Innløsning Epa-arealet.

Eiendommen er på ca. 909 da., fordelt på 8 teiger.Teig 3 ligger i sin helhet utenfor 100-metersbeltet, de øvrige dels utenfor og dels innenfor.

Under hensynstagen til de byggerestriksjoner som måtte antas å være gjort gjeldende selv om klausuleringene ikke var kommet, antar retten at eiendommen har sin høyeste verdi som gardsbruk.Det er opplyst at eieren i 1969/70 forhandlet om salg av ca. 15 da av teig nr. 1.Området var, sammen med et tilsvarende område fra naboeiendommen, tenkt nyttet til varehus, campingplass og kafeteria. Retten antar at slik fradeling og utnyttelse ikke ville vært tillatt selv om klausuleringene ikke var kommet. Erstatning for tapt salgsmulighet finnes ikke begrunnet.

Retten har funnet at det på teig 4 burde vært mulighet for tillatelse til fradeling av en hyttetomt hvis klausuleringene ikke var kommet. Videre har retten antatt at eiendommen som gardsbruk reduseres i verdi som følge av klausuleringen. Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 310 A. Forøvrig finnes ikke grunnlag for tilkjennelse av erstatninger.

Erstatning for tap av mulighet for salg av hytter **kr. 3.000,-.**

Erstatning for verdireduksjon som gardsbruk **kr. 15.000,-.**

Takst nr. 319, gnr. 45 bnr. 43: Ole J. Sorte.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Innløsning mot full erstatning.

Subsidiært: Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet.

Eiendommen er på ca. 3,5 da. Den er ubebygget.

Retten finner ikke at klausuleringene representerer rådighetsinnskrenkninger utover de som ellers ville følge av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Innløsning pålegges ikke. Ingen erstatning.

Takst nr. 325 A, gnr. 45 bnr. 2: Harald K. Sorte.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:
Erstatning for:
1. Reduserte tomtesalgsmuligheter.
2. Gardsdriftsulemper.
3. Voldgiftsklausulen.
4. Innløsning Epa-arealet.

Eiendommen er et gardsbruk på 823 da innenfor nedbørsfeltet. består av 7 teiger. Hovedteigen er teig 1 og er på 77 da utenfor 100-metersbeltet og 43 da innenfor dette.

Når det gjelder kravet om erstatning for påstått tap ved ikke å få solgt ca. 15 da til varemagasin, kafeteria og campingplass, viser retten til sine bemerkninger under takst nr. 318. Slikt tap finnes ikke sannsynliggjort.

Ingen erstatning.

Som for takst nr. 310 A har retten funnet at også eieren av takst nr. 325 A påføres tap i form av reduksjon av eiendommens verdi som gardsbruk ved de rådighetsinnskrenkninger som inneholdes i servituttenes pkt. 3.Retten har videre funnet at det i teig 4 burde vært mulighet for tillatelse til oppføring av en hytte, hvis klausuleringene ikke var kommet. Det tilkjennes erstatning for tap ved at denne mulighet nå er stengt.

Forøvrig finnes intet grunnlag for erstatning.

Erstatning for verdireduksjon **kr. 15.000,-.**

Erstatning for tapt hyttemulighet **kr. 6.000,-..**

Takst nr. 331, gnr. 45 bnr. 26: Gerd Benny Brusdal Berg.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:
I forhold til vannverket kan hytten ombygges og tas i bruk som helårsbolig under forutsetning av at eieren ihenh. til avtale med naboene kan tilfredsstille klausuleringenes pkt. 2.

Spesiell påstand:
1. Eiendommen klassifiseres som helårsbolig. Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges eiendommen, og da særlig klausul 9.
2. For det tilfelle at retten klassifiserer eiendommen som hytte, kreves dessuten erstatning for verdiforringelse som følge av at bruken ikke kan forandres vesentlig, herunder ombygging, påbygging, modernisering til helårsbolig.

Eiendommen er på ca. 2,5 da., med påstående bygning i halvannen etasje. Bygningen tilfredsstiller ikke bygningslovens krav til helårsbolig.

Eiendommen ligger såvidt langt fra Brusdalsvannet at vannforurensningsloven ikke ville stillet seg hindrende i vegen for en ombygging til helårsbolig. Det ville imidlertid ikke være rimelige muligheter for annen kloakkering enn via septiktank og infiltrering i grunnen. Slik infiltrering ville i tilfelle måtte gå over nabogrunnen. Ombygging til helårsbolig som tilfredsstillet bygningslovens krav ville medføre såvidt betydelige omkostninger, at retten ikke finner at eieren — etter den tillatelse som er gitt i den spesielle skjønnsforutsetning — påføres noe økonomisk tap ved klausuleringene.

Ingen erstatning.

Takst nr. 337, gnr. 45 bnr. 15 og 42: Lars K. Sorte.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.

Spesiell påstand:
Erstatning for
1. Reduserte tomtesalgsmuligheter.
2. Gardsdriftsulemper.
3. Voldgiftsklausulen.

Eiendommen er på 249 da, delt på 2 teiger, som dels ligger innenfor dels utenfor 100-metersbeltet.

Retten finner at servituttenes pkt. 3 innebærer en rådighetsinnskrenkning over eiendommen

som gardsbruk utover det som ville være påregnelig om klausuleringene tenkes borte. Retten viser forøvrig til sine bemerkninger under takst. nr. 310 A., og tilkjenner erstatning for verdireduksjon. Forøvrig finnes klausuleringene ikke å representere rådighetsinnskrenkninger utover det som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven, erstatning for verdireduksjon kr. 4.000,-.

Takst nr. 341 A, gnr. 45, bnr. 46 og 53: Alvhild Berger.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesiell påstand:
Parsellen innløses. Arkitektutgifter kr. 4.150,- refunderes.

Takst nr. består av 2 ubebygde teiger. Den ene, på ca. 2,5 da., grenser til Brusdalsvannet og ligger innenfor 100-metersbeltet.
Den annen ligger i fjellet og er på 12,5 da.
Omkring 1966 hadde eieren planer om å bygge hytte på parsellen ved vannet, og engasjerte sveitsisk arkitekt til utarbeiding av planer. Planene ble ikke realisert. Utgiftene til arkitekt er oppgitt til kr. 4.150,-.
Retten antar at det selv om klausuleringene ikke var kommet, ikke ville blitt gitt tillatelse til bygging av hytte på tomten. Slik tomten ligger antas kloakkeringstillatelse ihenh. til vannforurensningslovens ikke å ville vært påregnelig. Eieren finnes ikke å være blitt påført tap ved ekspropriasjonen.
Eiendommen pålegges ikke innløst. Ingen erstatning.

Takst nr. 345, gnr. 45 bnr. 22: Arne Kleive.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Det forutsettes gitt dispensasjon for transport av tømmer med motordrevet farkost fra sydsiden av Brusdalsvannet og over til dette takst nr.
Spesiell påstand:
Som takst nr. 102.
Eiendommen er på 1,5 da., ligger ved Brusdalsvannet og er bebygget med en hytte.
Retten finner ikke at klausuleringene medfører rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av alminnelig lovgivning, herunder vannforurensningsloven.
Ingen erstatning.

Takst nr. 347, gnr. 45 bnr. 6, 13 og 14: Frikirkens Ungdomsforening

Prosessfullmektig: H.r. advokat Trygve Gjørtz.
Spesielle skjønnsforutsetninger:

Alternativ I

1. Vannverket krever for sitt vedkommende ingen endring i det nåværende privet-arrangement.
2. Eiendommen har idag ikke spillvannsavløp. Nytt spillvannsavløp tillates ikke.
3. Eiendommen forutsettes tillatt benyttet til virksomhet som hittil. Stevner tillates ikke.

Alternativ II.

Som alternativ I, men slik at det tillates to stevner pr. år.
Spesiell påstand:
I. Eiendommen klassifiseres som bolighus/helårsbolig i relasjon til servituttbestemmelsen.
II. Innløsning av hele eiendommen og betale full erstatning etter gjenanskaffelsesverdien.
Subsidiært:
a. Verdiforringelse grunnet bruken av husene ikke kan forandres vesentlig.
b. Verdiforringelse fordi tidsmessig sanitæranleggg ikke kan monteres på eiendommen.
c. Verdiforringelse på grunn av forbud mot oppførelse av naust.
d. Verdiforringelse på grunn av forbud mot innskrenket adgang til bading i Brusdalsvannet.
e. Utgifter og ulempe forbundet med tvungen voldgift i h.t. klausuleringsbestemmelsenes paragraf 6 e.
Eiendommen er en tidligere sommerbolig som ligger ved Brusdalsvannet. Arealet er oppgitt til ca. 15 da. Den ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet i et område hvor det er flere hytter. Selve boligen med utbygg etc., er på ca. 91 m2. Hertil kommer kiosk, latrine og uthus på ca. 75 m2.

Det er en tennisbane som ikke er vedlikeholdt.Eiendommen oppgis innkjøpt av nåværende eier i 1952 for kr. 35.000,-. I selve boligen er det 32 sengeplasser. Uthuset nyttes dels til møtesal og dels til overnatting.Det er oppgitt at det er overnattingsplass for 25 personer. Om den virksomhet som drives på stedet viser retten til den fremstilling som er gitt i underskjønnet. Det drives en meget betydelig virksomhet der, og virksomheten er oppgitt å være økende slik at Frikirkens ungdomsforening har hatt planer om utvidelse og innlegg av vann og utslagsvask. Det holdes en rekke stevner med et stort antall personer.

Retten vil innledningsvis bemerke at eiendommen, i sin nåværende stand, og med sitt nåværende utstyr, ikke er særlig velegnet til en virksomhet av den art og det omfang som drives der.Den ligger riktignok meget pent, og selve hovedbygningen er ganske stor, men bygningene og det sanitære utstyr kan ikke forståes å være dimensjonert for en så omfattende virksomhet. Retten er videre av det syn at foreningen ikke kunne påregnet myndighetenes tilltalse til ytterligere utbygging, selvom det skulle kunne ordnes med septiktank og utslipp i grunnen i nordre del av eiendommen.

Allerede den virksomhet som drives der nå fremtrer som betenkelig ut fra et vannforurensningssynspunkt. I henh. til de spesielle skjønnsforutsetninger vil—unntatt for stevners vedkommende — den nåværende virksomhet kunne fortsette. Etter rettens syn kunne Frikirken ikke regnet med at den, selvom klausuleringene ikke var kommet, ville fått tillatelse til noen utvidelse av virksomheten ved utbygging, kloakkering eller spillvannsanlegg e.lign.

Spørsmålet for retten blir derfor om begrensningene av stevnevirksomheten går utenfor rammen av det som ellers ville følge av den alminnelige lovgivning, og i bekreftende fall om disse begrensninger utløser krav på innløsning eller erstatning.

Retten antar at foreningen, om klausuleringene ikke var kommet, ikke ville blitt pålagt innskrenkninger i den virksomhet som hittil har vært drevet. Stevneforbudet betyr derfor en rådighetsinnskrenkning hvis økonomiske følger foreningen må holdes skadesløs for. Etter det som er opplyst utgjør dette å holde stevner en betydelig del av foreningens virksomhet. Retten er likevel av det syn at forbudet mot, — respektive innskrenkninger av adgangen til — og holde stevner, ikke er av en så avgjørende betydning at eiendommen kan sies å ha tapt det vesentligste av sin verdi for foreningen.

Uansett alternativ antar retten derfor at et innløsningskrav ikke kan tas tilfølge. En vil i denne sammenheng bemerke at eiendommen, selv om stevner ikke tillates, fortsatt vil kunne dekke en vesentlig del av det behov eiendommen skal tilfredsstille for foreningen. Det må videre legges vekt på at eiendommen etter sin standard og sitt bygningstekniske,—hygieniske—og sanitære utstyr,ikke på lengre sikt vil kunne antas å tilfredsstille tidens stigende krav.All den stund den alminnelige lovgivning antas å stille seg hindrende i vegen for en gjennomgripende modernisering og utbygging med slike anlegg som tiden krever, vil klausuleringene bare representere en del av de restriksjoner som på lengre sikt vil gjøre eiendommen mindre tjenlig. Retten vil, naturlig nok, ikke kunne ha noe virkelig håndgripelig konkret grunnlag for sin vurdering av de økonomiske tap stevneforbudet innebærer. Foreningen har et ideelt formål, og stevnevirksomheten går inn som et ledd i dette, — et ledd som trolig vil representere en av foreningens inntektskilder.

Etter de spesielle skjønnsforutsetninger alt. I blir stevner ikke tillatt. Velges dette alternativ tilkjennes Frikirkens ungdomsforening en erstatning stor **kr. 30.000,-.**

Etter alt. II tillates 2 stevner pr. år. Erstatningen etter dette alternativ settes til **kr. 20.000,-.**

Takst nr. 348, gnr. 45 bnr. 34: Astrid E. Marstrander.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

1. Eiendommen klassifiseres som helårsbolig. Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges eiendommen, og da særlig klausul 6 og 9.

2. For det tilfelle at retten klassifiserer eiendommen som hytte, kreves dessuten erstatning for verdiforringelse som følge av at bruken ikke kan forandres vesentlig, herunder ombygging, påbygging, modernisering til helårsbolig.

Eiendommen er på 2 da., beliggende ved vannet, i sin helhet innenfor 100-metersbeltet, og er bebygget med en hytte. Vann tas fra Brusdalsvanet. Det er kjemikalieklosett. Bygningen tilfredsstiller ikke bygningslovens krav til helårsbolig.

Retten finner ikke at klausuleringene medfører rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 349, gnr. 45, bnr. 25: Johannes Aarseth.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Innløsning mot full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet.

Eiendommen er på 2,1 da., beliggende ved Brusdalsvannet og i sin helhet innenfor 100-metersbeltet. På eiendommen er oppført et naust. Forøvrig er den ubebygget.

Retten antar at klausuleringene ikke medfører rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning. Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Takst nr. 350, gnr. 45, bnr. 32: Brigitte Nålsund.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Det forutsettes gitt tillatelse til gjenoppføring av delvis nedblåst naust.

Spesiell påstand:

1. Eiendommen klassifiseres som helårsbolig. Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som pålegges eiendommen, og da særlig.

a). tapt adgang til salg av en hyttetomt til familiemedlem.

b) klausul 6 og 9.

2. For det tilfelle at retten klassifiserer eiendommen som hytte kreves dessuten erstatning for verdiforringelse som følge av at bruken ikke kan forandres vesentlig, herunder ombygging, påbygging, modernisering til helårsbolig.

Eiendommen er på 3,4 da., beliggende ved Brusdalsvannet i sin helhet innenfor 100-metersbeltet.Påstående bygning er på 70 m2 i en etasje med kjeller. Den ligger ca. 25 meter fra Brusdalsvann.Bygningsteknisk ville selve huset uten særlig store omkostninger kunne bringes opp til bygningslovens krav. Retten antar imidlertid at ombygging og bruksendring til helårsbolig ikke kunne påregnes gitt.Det måtte ordnes med vann og kloakk — og spillvannsavløp.Avløpstillatelse ihenh. til vannforurensningsloven antas ikke påregnelig. Det bemerkes at eiendommen ligger i et område med flere andre hytter, — herunder takst nr. 347 ca. 150 m unna. Retten finner at klausuleringene ikke påfører eiendommen rådighetsinnskrenkninger utover de som ellers ville følge av den alminnelige lovgivning.

Ingen erstating.

Takst nr. 351, gnr. 45 bnr. 31: Ingeborg Fanneløp.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges, spesielt klausul 1, 2f og 10.

Eiendommen er på 3,6 da. Den er ubebygget, grenser til Brusdalsvannet og ligger i sin helhet innenfor 100-metersbeltet.

Retten antar at klausuleringene ikke medfører rådighetsinnskrenkninger utover de som ellers ville følge av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 352, gnr. 45 bnr. 20 og 39: Torstein K. Fanneløp.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges eiendommen, og da særlig

a). Tapt adgang til salg av en hyttetomt til familiemedlem.

b) Forbudet mot å ombygge/ selge hytten som står på eiendommen til helårsbolig, samt klausul 9.

Eiendommen er på 2 da., beliggende innenfor 100-metersbeltet ved Brusdalsvannet. Den er bebygget med en hytte på 40 m2 i halvannen etasje + kjeller. Der er naust. Huset er solid bygget, men tilfredsstiller ikke bygningslovens krav. Den ville uten særlige store kostnader kunne bringes opp til bygningslovens krav for såvidt angår selve bygningen. På samme måte som for takst nr. 351 kunne eieren imidlertid ikke påregne utslippstillatelse etter vannforurensningsloven.Ombygging og bruksendring til helårsbolig antas ikke å ville blitt gitt.

Klausuleringene antas ikke å medføre rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 353, gnr. 45 bnr. 30: Per Fannemel.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Dersom eksisterende to hytter rives vil det på eiendommen kunne oppføres en hytte til erstatning for eksisterende bygninger. Det forutsettes at klausuleringsbestemmelsene forøvrig oppfylles.

Spesiell påstand:

Erstatning for verdiforringelse som følge av de klausuler som nå pålegges eiendommen, og da særlig

a) Tapt adgang til salg av hyttetomter.

b) Kjøpelyte for de hytter som står på eiendommen, herunder klausul 3, 6 og 9.

Eiendommen er på 5 da., beliggende til Brusdalsvannet og i sin helhet innenfor 100-metersbeltet. Det er vann fra bekk. Utedo. Retten anser det ikke påregnelig at det — uavhengig av klausuleringene — ville vært oppnådd tillatelse til fradeling og salg av hyttetomt eller ombygging til helårsbolig. Retten kan ikke se at eiendommen pålegges rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgiving, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning.

Takst nr. 354, gnr. 45 bnr. 24 og 33: Alesund og Sunnmøre Døveforening.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesielle skjønnsforutsetninger:

1. Vannverket krever for sitt vedkommende ingen endring i det nærværende privetarrangement.

2. Eksisterende hytte tillates utvidet med 50 m2 grunnflate.

3. I hytten tillates innredet badstu forutsatt at klausuleringsbestemmelsene forøvrig følges.

4. Campinghytter tillates ikke oppført på eiendommen.

5. Anlegg av lekeplass og parkeringsplass for besøkende til hytten er tillatt i henhold til klausuleringsbestemmelsene. Likeledes tillates gjenoppbyggning av naust etc., jfr. de alminnelige skjønnsforutsetninger pkt. E X.

Spesiell påstand:

Prinsipalt: Innløsning av hele eiendommen og full erstatning etter

a) Gjenanskaffelsesverdien for hytten. b) Omsetningsverdi for tomtegrunnen.

Subsidiært: Erstatning for verdiforringelse på grunn av de klausuler som pålegges eiendommen, og da særlig forbudet mot ombygging av hytten til helårsbolig / vesentlig utvdelse av hytten, anlegg av campingplasser samt drift av eiendommen i samsvar med skisserte planer fra eierne.

Eiendommen er på 6.6 da., beliggende ved Brusdalsvannet i sin helhet innenfor 100-metersbeltet. Den er bebygget med en hytte på 66 m2. Eiendommen ble kjøpt i 1956. Døveforeningens medlemmer har siden den gang lagt ned ikke ubetydelig arbeide på stedet i form av en mindre utvidelse, laget 2 soveværelse med balkong, bygget uthus, W.C.,kjeller til motorvannpumpe,montert denne og vanntank, mv. Foreningen har hatt utvidelsesplaner i kjelleren til bad og badstu, kjølerom for matvarer m.v., og planer om utvidelse av peisestua med 50 m2, samt drenering og planering av utmarka til campingplass med oppføring av 4 campingshytter, innlegging av vann til campinghyttene, planering for bilparkering etc. Det fremgår av de spesielle skjønnsforutsetninger at endel av disse planene vil kunne gjennomføres uten hinder av klausuleringene.

Døveforeningen har for tiden 45 medlemmer. Den har sammenkomster hver 14. dag., — i vinterhalvåret i Alesund og i sommerhalvåret på feriehjemmet ved Brusdalsvannet. Foreningen nytter eiendommen til et i høy grad sosialt formål. Retten anser det påregnelig at myndighetene — om klausuleringene ikke var kommet — ville vurdert foreningens planer med all den velvilje som det innenfor rammen av gjeldende lovgivning var anledning å ta hensyn til.Eiendommen ligger likevel slik til at spesielt vannforurensningsloven nødvendigvis måtte sette skranker for utvidelses/ ombyggings mulighetene. Retten ser det slik at de spesielle skjønnsforutsetninger har søkt å imøtekomme Døveforeningens behov så langt dette kan forsvares innenfor rammen av vannforurensningsloven. Retten kan ikke finne at eiendommen pålegges rådighetsinnskrenkninger som går utenfor rammen av det som, uavhengig av klausuleringene, ville følge av den alminnelige lovgivning, herunder vannforurensningsloven.

Ingen erstatning. Innløsningskravet tas ikke tilfølge.

Takst nr. 357, gnr. 35 bnr. I : Petter H. Ekroll.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi eiendommen ikke kunne utnyttes som tomtegrunn.

Det som klausuleres er 271 da., som ligger innenfor nedbørsfeltet av eiendommen som er et gardsbruk, som ligger ved Ellingsøyfjorden. De 271 da er ubebygget.

Retten mener at eiendommen ikke ville vært tillatt utnyttet til tettere bebyggelse enn det som tillates etter klausuleringene,med mindre bebyggelsen kunne sikres tilfredsstillende veg, vann og kloakk.Retten har ansett det urealistisk å regne med at det innenfor overskuelig fremtid ville latt seg gjøre å ordne kloakkering i henh. til de planer som er utarbeidet av VIAK, jfr. rettens alminnelige bemerkninger om disse kloakkeringsplanene.Heller ikke anser retten det realistisk med slik kloakkering basert på slike renseanlegg som er omhandlet ved dette takst nr. i underskjønnet. Rettens oppgave er å vurdere og ta stilling til om klausuleringene medfører tapbringende rådighetsinnskrenkninger utover det som,uavhengig av klausuleringene,ville følge av den alminnelige lovgivning. Retten har ikke kunnet se at klausuleringene i sine økonomiske virkninger for grunneierengår ut over de restriksjoner som inneholdes i den alminnelige lovgivning og den påregnelige praktisering av disse lovregler. Etter rettens syn fører klausuleringene ikke til at eiendommens bruks- eller omsetningsverdi reduseres.

Ingen erstatning.

Takst nr. 358, gnr. 35 bnr. 2: Johan Innvik.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi eiendommen ikke kunne utnyttes som tomtegrunn.

Eiendommen er et gardsbruk under Innvik ved Ellingsøyfjorden.

356 da ligger innenfor nedbørsfeltet. Det er et ubebygget skog og heiområde.

Retten antar at klausuleringene ikke medfører rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgivning, og at klausuleringene derfor ikke påfører eieren noe tap.

Ingen erstatning.

Takst nr. 361, gnr. 31 bnr. 2: Olav Svorte.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell påstand:

Full erstatning for ekspropriasjonsinngrepet, særlig fordi eiendommen ikke vil kunne utnyttes som tomtegrunn.

Eiendommen har 3 teiger innenfor nedbørsfeltet på tilsammen 58 da. Det dreier seg om skog — og fjellstrekninger.

Retten finner ikke at klausuleringene påfører eiendommen rådighetsinnskrenkninger utover de som følger av den alminnelige lovgiving. Eieren finnes ikke å bli påført noe økonomisk tap som følge av klausuleringene.

Ingen erstatning.

VANNLEDNINGSSKJØNNET.

Takst nr. 502, gnr. 27 bnr 3: Petter Frostad.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.

Spesiell påstand:

1. Erstatning for klausulbeltet.
2. Erstatning for trær fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
4. I medhold av vassdragslovens prgr. 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til den erstatning som fastsettes under dette takstnr.

Anmerkning: Jfr. takst nr. 15, grøftelengde 330 meter.

Som angitt i underskjønnet er det plantemuligheter, men ubetydelig med påstående skog, lige-

så grøften går gjennom område klausulert ved høgspentlinje.
Erstatning kr. 750,-.

Takst nr. 503, gnr. 27 bnr. 15: Signe Knutsen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 23, grøftelengede 255 meter.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
1. Ålesund kommune anlegger ny vanngrøft fra ledningsbeltet og til bekken øst for hytten for bortledning av overvann fra ledningsbeltet.
2. Skjønnsretten tar standpunkt til hvorvidt det er forvoldt anleggsskader på eiendommen og utmåler evnt. erstatning for disse. Herunder tas hensyn til bruk av adkomstveg og eiendommen utenom anleggsbeltet.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for ikke tilfresstillende planeringsarbeid.
4. 25% tillegg jfr. vassdragslovens prgr. 134 nr. 1.
5. Erstatning for anleggsskade, herunder for bruk av adkomstveg over eiendommen utenom anleggsbeltet
For klausulering, fjernet skog og anleggsskader tilkjennes erstatning stor **kr. 800,-.**
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. alminnelige bemerkninger.

Takst nr. 504, gnr. 27 bnr. 1 og 2: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 27, grøftelengde ca. 370 meter.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeid.
3. Ulempeserstatning for ikke tilfredsstillende planeringsarbeid.
4. 25% tillegg, jfr. vassdragslovens prgr. 134 nr 1.
Det tilkjennes erstatning i samsvar med påstandens pkt. 1, 2 og 3, derimot ikke pkt. 4, jfr. alminnelige bemerkninger.
Erstatning **kr. 1.200,-..**

Takst nr. 505, gnr. 27 bnr. 13: Anna Øvrevoll og Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 33, grøftelengde ca. 145 meter.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for ikke tilfredsstillende planeringsarbeider.
4. 25% tillegg, jfr. vassdragslovens prgr. 134 nr. 1.
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandsposter tilkjennes erstatning **kr. 450,-.**

Takst nr. 507, gnr. 327 bnr. 46: Kristine Hansen.

Prosessfullmektig: H..r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 35. Grøftelengde ca. 40 meter.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for ikke tilfredsstillende planeringsarbeide.
4. 25% tillegg, jfr. vassdragslovens prgr. 134 nr. 1.
Det tilkjennes ikke erstatning ihenh. til påstandens pkt. 4, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandposter tilkjennes erstatning **kr. 100,-.**

Takst nr. 509, gnr. 27 bnr. 12: Bjarne Øvrevoll.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 44. Grøftelengde ca. 230 meter.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeid.
3. Ulempeserstatning for ikke tilfredsstillende planeringsarbeid.
4. 25% tillegg jfr. vassdragslovens prgr. 134 nr. 1.

Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandsposter tillkjennes samlet erstatning **kr. 1.200,-.**

Takst nr. 510, gnr. 27, bnr. 11: Rolf Spjelkavik m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 45. Grøftelengde ca. 185 meter.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som er fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for ikke tilfredsstillende planeringsarbeide.
4. 25% tillegg, jfr. vassdragslovens prgr. 134, nr. 1.

På samme måte som underskjønnet tilkjenner retten erstatning for at eieren, ikke som tidligere, kan kjøre med traktor over traseen, for fjernede trær, for klausuleringsbeltet og for anleggsskader.
Erstatning **kr. 1.050,-.**

Takst nr. 511, gnr. 27 bnr. 10: Bernt Solvang m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 491. Grøftelengde ca. 120 meter.
Spesiell påstand:
Som for takst nr. 504.
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandsposter tilkjennes erstatning **kr. 1.000,-.**

Takst nr. 513, gnr. 27, gnr. 9: Bernt Solvang m.fl.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 52. Grøftelengede ca. 145 meter.
Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger.
Det er over eiendommen ryddet trær i vesentlig større bredde enn 8 meter. Eieren har selv overtatt trærne. For påstandens poster 1, 2 og 3 tilkjennes erstatning **kr. 1.000,-.**

Takst nr. 514, gnr. 27 bnr. 8: Ragna Hagen.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 53. Grøftelengde ca. 130 meter.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Ålesund kommune forplikter seg til å utbedre vannskader over eiendommen i den utstrekning dette tidligere er lovet av representanter for Ålesund kommune.
Spesiell påstand:
Som takst nr. 504.
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandsposter tilkjenner erstatning **kr. 800,-.**

Takst nr. 519, gnr. 26 bnr. 1: Ella Lillestøl Hole.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 68. Grøftelengde ca. 400 meter.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Kommunen foretar selv hogst i anleggsbeltet og beholder det som er hugget. Trær og virke under 0.025 m3 måles i baret av herredsskogmesteren etter tømmermålingens regler. Skjønnsretten fastsetter ikke erstatning for slikt virke idet dette betales etter gjeldende pris på avvirkningstiden for hvert sortiment. Derimot fastsetter skjønnsretten de driftsomkostninger pr. m3 som eksproprianten fratrekker. Utgifter ved måling er grunneieren uvedkommende.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausulbeltet.
2. Erstatning for trær fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
4. I medhold av vasssdragslovens prgr. 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takst nr.
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandposter tilkjennes erstatning **kr. 2.500,-.**
Driftsomkostningene settes til **kr. 40,- pr. m3.**

Takst nr. 519 A, gnr. 25 bnr. 1 og 2: Olav Langeland.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkninger:
Jfr. takst nr. 66 A, 530 og 702. Grøftelengde for hver av to grøfter ca. 235 meter (—grøftelengde som ligger på 702).
Spesiell skjønnsforutsetning!
Kommunen foretar selv hogst i anleggsbeltet og beholder det som er hugget. Trær og virke under 0.025 m3 inngår i taksten. Trær over 0.025 m3 måles i baret av herredsskogmesteren etter tømmermålingens regler.
Skjønnsretten fastsetter ikke erstatning for slikt virke idet dette betales etter gjeldende pris på avvirkningstiden for hvert sortiment. Derimot fastsetter skjønnsretten de driftsomkostninger pr. m3 som eksproprianten kan fratrekke. Utgifter ved måling er grunneieren uvedkommende.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. 25% tillegg etter vassdragslovens prgr. 134, nr. 1.
Påstandens pkt. 2 tas ikke til følge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger.
Erstatning ihenh. til påstandenes pkt. 1 settes til **kr. 1.500,-.** Driftsomkostningene settes til **kr. 40,- pr. m3.**

Takst nr. 520, gnr. 24 bnr. 1: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 107, 701, 703. Grøftelengde ca. 100 + 155 meter.
Spesiell skjønnsforutsetning:
Som for takst nr. 519 A.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. 25% tillegg etter vassdragslovens prgr. 134, nr. 1.
Påstandens pkt. 2 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger.
Ledningen går over to teiger av eiendommen, — den ene oppe ved bassenget, og den andre nede ved idrettsplassen. Grøftelengdene er henh.v. ca. 100 og 155 meter. For skader og ulemper ved klausuleringen tilkjennes saksøkte en samlet erstatning **kr. 1.000,-.**
Driftsutgiftene settes til **kr. 30,- pr. m3.**

Takst nr. 521, gnr. 23 bnr. 1: Jens Rødset m.fl.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 117. Grøftelengde ca: 120 meter.

Spesiell skjønnsforutsetning:
Skjønnsretten fastsetter erstatning for skog som er ryddet i anleggsbeltet. Ålesund kommune beholder hugget virke.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausulbeltet.
2. Erstatning for trær fjernet i samband med anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing:
4. I medhold av vasssdragslovens prgr. 134 nr. 1, tilkjennes 25% tillegg til de erstatninger som fastsettes under dette takst nr.
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandsposter tilkjennes erstatning **kr. 1.300,-.**

Takst nr. 534, gnr. 24, bnr. 107: Elisabeth Tafjord.

Prosesfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Anmerkning: Grøftelengde ca. 45 meter.
Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Det forutsettes at garasjen ikke blir berørt av anleggsarbeidet.
2. Nåværende innkjørsel til garasjen settes av Ålesund kommune i samme stand etter anleggsarbeidene som før disse tok til.
3. Adkomsten til bolighusets inngangsettes av Ålesund kommune i samme stand etter anleggsarbeidet som før dette tok til.
4. Det foretas finplanering i hagen, men ikke tilsåing.
5. Det forutsettes at eksisterende hekk må rives i anleggsperioden. Etter at anleggsarbeidene er fullført foretar Ålesund kommune utplanting av ny hekk.
6. Det forutsettes at eksisterende bolighus ikke blir berørt av anleggsarbeidene.
7. Det forutsettes at bolighuset kan utvides vestover under forutsetning av at fasaden ikke trekkes lenger syd.
8. Ålesund kommune anlegger avskjermet dreneringsledning ved eksisterende bolighus for å unngå økt vannplage over eiendommen i forbindelse med anleggsarbeidene og deretter.
9. Dersom grunneierne ønsker det sørger Ålesund kommune for å sette opp nytt treverksgjerde mellom veien og hagen i samme høyde som eksisterende hekk.
10. Før anleggsarbeidene tar til over eiendommen sørger Ålesund kommune for at det forbi bolighuset blir lagt fast dekke på veien og at veien forsterkes i nødvendig utstrekning for å hindre utsiging inn på eiendommen.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for den verdiforringelse det representerer å ha en vannledning over eiendommen.
2. Erstatning for beplantinger som går tapt under anleggsarbeidet.
3. Ulempeserstatning for arbeid med finplanering og tilsåing.
4. Erstatning for anleggsskader og da særlig for riving av hekk og den ulempe dette medfører for eiendommen.
5. I medhold av vassdragslovens prgr. 134 nr. 1 tilkjennes 25% tilleggg til de erstatninger som fastsettes under dette takst nr.
På samme måte som underskjønnet tilkjenner retten erstatning for beplantninger, for anleggsskader og for ulemper forøvrig.
Erstatning **kr. 3.000,-.**

Takst nr. 703, gnr. 24 bnr. 1: Inga Liljedal.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Sølberg.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 107, 530, 701.
Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Ålesund kommune erverver til eiendom 54 da grunn for nytt uttaksbasseng i samband med arealavgrensing på vedlagte kartavtrykk.
2. Eiendommen takseres med påstående skog.
3. Event. oppsetting og vedlikehold av gjerde av hensyn til vannbasseng er eieren av takst nr. 703 uvedkommende.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for ca. 54 da grunn med påstående skog, som erverves til nytt uttaksbasseng.
2. 25% tillegg etter vassdragslovens prgr. 134, nr. 1.
Påstandens pkt. 2 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger.
Erstatning for avståelse av området med påstående skog **kr. 45.000,-.**

Takst nr. 703 B, gnr. 23 bnr. 1: Jens Rødset m.fl.

Prosessfullmektig: Advokat Svein Tømmerdal.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 117, teig nr. 3.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
1. Ålesund kommune erverver til eiendom ca. 3.7 da grunn for nytt uttaksbasseng i samsvar med arealavgrensning på vedlagte kartavtrykk.
2. Eiendommen takseres med påstående skog.
3. Event. oppsetting og vedlikehold av gjerde av hensyn til vannverket er eieren av takst nr. 703 B uvedkommende.
Spesiell påstand:
1. Det tilkjennes full erstatning for det areal som erverves, herunder erstatning for påstående skog.
2. I medhold av vassdragslovens prgr. 134 nr. 1 tilkjennes 25% tillegg til erstatningen.
Påstandens pkt. 2 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. Erstatning ihenh. til påstandens pkt. 1 tilkjennes saksøkte **kr. 3.000,-.**

Takst nr. 704, gnr. 8 bnr. 1 og 6: Røssevold Fellesutmark.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Anmerkning:
Jfr. takst nr. 12, grøftelengde ca. 240 meter.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
1. Det erverves rett til et 8 meter bredt anleggsbelte innenfor hvilket skogen kan ryddiggjøres.
2. Skog som hogges i anleggsbeltet samles og stilles til grunneierens disposisjon.
3. For en 4 meter bred ledningstrasé gjelder samme generelle skjønnsforutsetninger som for 800 meter vannledning fra uttaksbasseng til Spjelkavik sentrum.
Spesiell påstand:
1. Erstatning for klausuleringsbeltet.
2. Erstatning for trær som fjernes i samband med anleggsarbeidet.
3. Erstatning for istandsetting av området, planering, tilsåing og beplanting av 8 meter bredt belte.
4. 25% tillegg, jfr. vassdragslovens prgr. 134 nr 1.
Påstandens pkt. 4 tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandsposter tilkjennes erstatning **kr. 450,-.**

Takst nr. 705, gnr. 8 bnr. 2: Otto Pedersen.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Anmerkning:
Grøftelengde ca. 45 meter.
Spesiell skjønnsforutsetning:
1. Som for takst nr. 704 pkt. 1 og 3.
2. Ålesund kommune innløser arealet mellom klausulbeltets vestkant og eiendommens østgrense.
Spesiell påstand:
Påstand som for takst nr. 704 med følgende tillegg:
Arealet fra og med klausulbeltet vest for ledningen og til østgrensen av eiendommen kreves innløst mot full erstatning etter tomtepris.
Påstanden om 25% tillegg ihenh.til vassdragslovens prgr. 134 nr.1 tas ikke tilfølge,jfr.retten alminnelige bemerkninger. For de øvrige erstatningsposter, herunder for innløsning av det omtalte areal vest for ledningen, tilkjennes erstatning **kr. 1.250,-.**

Takst nr. 706, gnr. 8 bnr. 6: Thelma Krogsæther.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.
Anmerkning:
Grøftelengde ca. 50 meter.
Spesielle skjønnsforutsetninger:
1. Det forutsettes at eiendommens brønn i utkanten og ledning fra brønnen og til gardsbruket ikke berøres av anleggsarbeidet. Om nødvendig sørger Ålesund kommune for at ledningen graves opp under anleggsarbeidene og nedgraves igjen ved anleggsarbeidets slutt. Dersom brønnen eller rørledningene ødelegges under anleggsarbeidene skal Ålesund kommune sørge for at eien-

dommen blir tilknyttet kommunal vånnledning eller annen like god vannkilde. Tilknytning til kommunal vannledning skal skje uten vederlag forsåvidt angår de bygninger som i dag er knyttet til den private vannledning.

2. Ålesund kommune erverver til eiendom ca. 300 m2 grunn ved tunellinnslag. Arealet avgrenses somvist på vedlagte kartavtrykk.

Spesiell påstand:

1. Påstand som for takst nr. 704.
2. Full erstatning etter tomtepris for det eksproprierte areal på ca. 300 m2

Påstanden om 25% tillegg i medhold av vassdragslovens prgr. 134 nr. 1, tas ikke tilfølge, jfr. retten alminnelige bemerkninger. For de øvrige påstandsposter fastsettes samme erstatning som for underskjønnet, nemlig **kr. 1.100,-**.

Takst nr. 707, gnr. 8 bnr. 4: Asbjørn Westre.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Ålesund kommune erverver rett til bruk av privat veg 40 meters lengde i anleggsperioden, og senere tilsyn med anlegget. Ålesund kommune vil vedlikeholde vegen i anleggsperioden. Etter anleggsarbeidenes slutt skal vegen settes i samme stand som ved anleggsarbeidenes begynnelse. Skader og ulemper i forbindelse med bruken av vegen i anleggstiden fastsettes ved minnelige overenskomst eller særskilt skjønn.

Spesiell påstand:

Full erstatning etter forhandlingsprinsippet for ekspropriasjon av rett til å bruke privat veg. 25% tillegg i medhold av vassdragslovens prgr. 134 nr. 1.

Påstanden om 25% tilleggg tas ikke tilfølge, jfr. rettens alminnelige bemerkninger. Saksøkte har, med henvisning til HRD i Rt 1956 side 109, forlangt erstatning basert på at grunneieren ved ekspropriasjonen er fratatt adgangen til gjennom forhandlinger med Ålesund kommune, å få avtalt en godtgjørelse for kommunens bruk av den private vegen.

Retten er enig i at saksøkte har krav på erstatning for «den fordel som det **generelt** medfører å kunne få rett til å bruke en ferdig veg i stedet for selv å måtte bygge — eller velge en annen transportmåte», jfr. HRD i Rt 1963 side 346. Som anført samme sted vil eieren av den private vegen ha krav på et rimelig vederlag som ikke «ligger lavere enn det ville ha vært naturlig og forretningsmessig riktig å betale ved frivillig kjøp». Ved erstatningsutmålingen legges vekt på anleggets verdi, og på omfanget av den bruk eksproprianten skal gjøre av vegen sett i forhold til eierens egen bruk. Det dreier seg i dette tilfellet om bruk i anleggsperioden og for senere tilsyn av 40 meter av en privat veg. Kommunen har påtatt seg å vedlikeholde vegen i anleggsperioden og å sette den i samme stand etter anleggsarbeidenes slutt som den var ved anleggsarbeidenes begynnelse.

Erstatningen settes til **kr. 1.200,-**.

Takst nr. 708, gnr. 8: Felles veg til Røssevold.

Prosessfullmektig: Advokat Sverre Høegh Krohn.

Spesiell skjønnsforutsetning:

Ålesund kommune erverver rett til bruk av privat veg i anleggsperioden, og senere tilsyn med anlegget. I anleggsperioden skal Ålesund kommune vedlikeholde vegen. Ved anleggsarbeidets slutt skal vegen være i samme stand som ved anleggsarbeidets begynnelse. Skader og ulemper på grunn av bruk av vegen i anleggsperioden, erstattes ved minnelig overenskomst eller særskilt skjønn.

Spesiell påstand:

Som for takst nr. 707.

Retten viser til sine bemerkninger under takst nr. 707. Det er opplyst at den vegstrekning som kommunen vil gjøre bruk av dreier seg om ca. 300 — 400 meter forsåvidt angår dette i takst nr. Kommunen skal ha kjørt opp en anleggsmaskin — gravemaskin — som forutsetningsvis skal være i bruk ca. 1 måneds tid. Bruken av vegen til senere vedlikehold antas å bli beskjedent.

Erstatningen settes til **kr. 5.000,-**.

Saksomkostninger

Retten vil innledningsvis bemerke at også overskjønnet har vært overordentlig omfattende.

Dette gjelder både med hensyn til antall parter medgått tid til rettsmøter og fremlagte dokumenter. Eksproprianten, Ålesund kommune, har møtt med juridisk ekspertise og et velinformert og effektivt teknisk og administrativt apparat. Det syn på forurensningsproblematikken som

bl.a. er kommet til uttrykk i loven om vern mot vannforurensning av 20.6.1970 er forholdsvis nytt. De detaljerte forskrifter ihenh. til vannforurensningsloven kom først 9.2.1972. Hovedspørsmålet i saken: Grensen mellom rådighetsinnskrenkningene iflg. klausuleringene og rådighetsinnskrenkningene ihenh. til den alminnelige lovgivning, måtte det, spesielt for den enkelte saksøkte, være vanskelig å ta et avgjort standpunkt til.

Ålesund kommune begjærte bare overskjønn for en liten gruppe takst nr., og på grunn av et helt spesielt spørsmål. For de fleste saksøktes vedkommende er overskjønnet ikke kommet til gunstigere resultat enn underskjønnet. Retten har likevel funnet grunn til å frita samtlige saksøkte fra å bære de lovbestemte utgifter ved overskjønnet, jfr. skjønnsl. prgr. 42, 3. ledd.Retten har også funnet at det har foreligget slike særlige omstandigheter at de saksøkte har hatt rimelig grunn til å begjære overskjønn, og at Ålesund kommune må pålegges å erstatte de saksøkte de utgifter som har vært nødvendige til varetagelse av deres tarv under skjønnssaken, jfr. skjønnsl. prgr. 43. Retten viser til Rt. 1955 side 819, 1964 side 382, 1969 side 535 og til Magne Schjødt: Ekspropriasjonsprosessen side 216 flg. De saksøkte finnes å ha krav på å få dekket sine nødvendige utgifter til såvel juridisk som teknisk bistand.

De saksøktes prosessfullmektiger har fremlagt arbeidsoppgaver. Arbeidsoppgavene har vært forelagt kommunens prosessfullmektig. 3 av de saksøktes prosessfullmektiger har påstått tilkjennelse av tillegg til de saksomkostninger deres parter ble tilkjent i underskjønnet.

Kommunens prosessfullmektig har, med sine bemerkninger til de innsendte arbeidsoppgaver, vedlagt en tabellarisk oversikt over de antall timer som, for hver enkelt av de saksøktes prosessfullmektiger, faller på hver av de parter vedkommende har representert, når totalt anvendt tid deles på antall parter. Under henvisning til at det bare er nødvendige utgifter som kan kreves erstattet, har han, for en av prosessfullmektigenes vedkommende, påstått at det skal tas hensyn til at denne kunne ha overlatt de få parter han representerte til en annen av de saksøktes prosessfullmektiger.For en annen av de saksøktes prosessfullmektiger er anført at retten må vurdere om de spesielle problemer som reiste seg for dennes parter gjorde det nødvendig med de antall timer som er oppgitt i arbeidsoppgaven. Retten har vurdert disse anførsler, sammen med de anførsler som vedkommende prosessfullmektiger på sin side har gjort gjeldende.

Til supplering av rettens innledende bemerkninger under saksomkostningsspørsmålet, vil retten bemerke at det såvel under befaringene som under sesjonene for generell og spesiell prosedyre, ble søkt forholdt slik at kun de prosessfullmektiger møtte som hadde spesielle interesser å ivareta. Prosessfullmektigene hadde selv lagt prosedyresesjonene slik opp at også den generelle prosedyre ble fordelt på prosessfullmektigene. Med det antall prosessfullmektiger som var engasjert mener retten at prosessfullmektigene har medvirket til å søke medgått arbeidstid begrenset så langt det etter forholdene har vært praktisk mulig. Retten vil i denne sammenheng ikke unnlate å peke på at det i løpet av rettsforhandlingene ofte ble fremlagt nytt materiale fra kommunens side.

Retten har for samtlige av de saksøktes prosessfullmektiger tatt sitt utgangspunkt i de innsendte arbeidsoppgaver.

Hr. advokat Erik Sølberg har oppgitt forberende og etterfølgende arbeid utenom rettsmøter til 90 timer. Han har møtt i retten i 95 timer fordelt over 17 dager. Utgifter til egen bil, porto, fotokopiering etc., er oppgitt til kr. 853,-. Han har representert 44 takst nr. Saksomkostningene til de parter han har representert settes til **kr. 20.000,-.**

Advokat Svein Tømmerdal har representert 70 takst nr. Han har oppgitt forberedende og etterfølgende arbeid utenom rettsmøter til 127 timer, har møtt i retten i tilsammen 140 timer fordelt over 22 dager. Diverse utgifter er oppgitt tilsammen til kr. 1.462,50. Saksomkostningene til de parter han har representert settes til **kr. 29.000,-.**

Advokat Sverre Høegh Krohn har oppgitt 149,5 timer i rettsmøter, 32,5 timers forberedende og etterfølgende arbeid og utlegg til fotokopier, rikstelefoner, porto, egen bil, etc., til kr. 1.097,-. Advokat Krohn har videre lagt frem regning fra fa. A/S Viak, Molde, som av advokat Krohn og h.r. advokat Trygve Gjørtz var engasjert til utarbeidelse av en kloakkeringsplan for Brusdalsgrenda. A/S Viak's regning lyder på tilsammen kr. 14.103,95. Retten har funnet at de saksøkte har krav på å få dekket av saksøkeren utgiftene i forbindelse med A/S Viak's arbeide. Det var, etter rettens syn, naturlig at de saksøkte fant de nødvendig å engasjere sakkyndighet til vurdering av om det kunne foreligge kloakkeringsmuligheter som igjen kunne hatt vesentlig betydning for skjønnsresultatet. Saksomkostningene til de saksøkte som har vært representert av advokat Sverre Høegh Krohn settes til **kr. 25.000,-**,hvortil kommer A/S Viak's regning stor **kr. 14.103,95** som forutsettes dekket av advokat Krohn ved at beløpet utbetales via ham.

Hr. advokat Trygve Gjørtz har oppgitt at han til hovedforhandling med befaringer har anvendt 155,5 timer og til forberedencde og etterfølgende arbeide 79,5 timer,tilsammen 235 timer.Han har hatt utlegg til engasjert teknisk bistand med kr. 3.225,-, og til dokumentutdrag, stensilering, porto etc., kr. 758,60, eller tilsammen kr. 3.983,60. Hertil kommer forventede utgifter ved utekspedering av skjønnet. Saksomkostningene til de parter han representerer settes til **kr. 28.500,-.**

Hr. advokat Gjørt har nedlagt påstand om tilkjennelse av tilleggsbeløp fastsatt av overskjønnsretten til dekning av forsvarsomkostninger for underskjønnet. Han representerte for underskjønnet 62 takst.nr., og hadde iflg. fremlagt arbeidsoppgave hatt et samlet arbeid på 319 3/4 time, hvorav 145 1/4 time i retten. Div. utgifter var oppgitt til kr. 1.681,- hvortil kom etterarbeid, samt portoutgifter. Saksomkostningene til de parter han representerte ble satt til kr. 28.000,-.

Retten mener at dette beløpet ikke er tilstrekkelig til å dekke de nødvendige utgifter hans parter har hatt til juridisk bistand om den av h.r. advokat Gjørtz's fremlagte arbeidsoppgave legges til grunn. Retten har ikke grunnlag for å anta at det har vært særlig grunn til å fravike hans arbeidsoppgave. Saksomkostningene for underskjønnet endres til kr. 33.000,-, — eller et tillegg stort **kr. 5.000,-**.

H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen har oppgitt 101 time som er medgått til rettsmøter og befaringer og 85 timer til forberedende arbeide og etterarbeid, bilutgifter, porto etc., kr. 580,-, samt utlegg til den sakkyndige, konsulent i Norges Pelsdyravlslag, Kåre Solberg, kr. 840,-. Kommunens prosessfullmektig har pekt på at antall anvendte timer for hver av de 16 parter han har representert ligger høyt, og at saksøkeren ikke plikter å dekke tid som måtte være medgått om prosessfullmektigen har hatt parter som har opptatt hans tid unødig. H.r advokat Engelsen har bestridt at dette er tilfelle. Han har videre pekt på at en vesentlig del av forberedende arbeide har bestått av gjennomgåelse og kontroll av et meget omfattende skriftlig materiale fremlagt av kommunen, at han reserverte den tid som var avsatt for inkaminasjon, generell og spesiell prosedyre og at han fant nødvendig å være tilstede den hele tid for forsvarlig ivaretaking av sine parters interesser.

Retten finner ikke grunn til å fravike den innsendte arbeidsoppgave, og kan ikke se at saksøkeren derved påføres omkostninger som ikke skyldes nødvendig ivaretagelse av saksøktes tarv. Saksomkostningene for overskjønnet settes til **kr. 20.000,-**.

Hr.advokat Engelsen har,på samme måte som h.r. advokt Gjørtz,påstått seg tilkjent tillegg til omkostningene ved underskjønnet.Iflg. underskjønnet møtte han i retten i 20 dager,hadde forberedende arbeide med 100 timer, hvortil kom utgifter. Saksomkostningene ble satt til kr. 17.000,-. Retten antar at dette beløp ikke dekker de utgifter til juridisk bistand som h.r. advokat Engelsens parter med rette vil kunne belastes av h.r. advokat Engelsen. Retten finner at saksomkostningene for underskjønnet, for h.r. advokat Engelsens parter, bør settes til kr. 22.000,- eller et tillegg på **kr. 5.000,-**.

Advokat Finn Gulbrandsen har iflg. innsendt arbeidsoppgave deltatt i inkaminasjon i 35,5 timer, alminnelig og spesiell prosedyre i 32 timer, befaringer sammen med overskjønnsretten 8,5 timer, forhåndsbefaringer, partskonferanser, saksgjennomgåelse og forberedelse 23 timer, tilsammen 99 timer, og har hatt utlegg til bil kr. 79,-. Kommunens prosessfullmektig har påstått erstatningen for nødvendig juridisk bistand innskrenket til et beløp tilsvarende godtgjørelse for 32 timer. Advokat Gulbrandsen representerte 8 takstnr., og kommunen hevder at disse takstnr, ville fått tilfredsstillende juridisk bistand om en av de øvrige prosessfullmektiger hadde vært engasjert, samt at advokat Gulbrandsens deltagelse i den generelle prosedyre ikke kan betraktes som nødvendige utgifter for hans parter. Advokat Gulbrandsen har pekt på at han ikke deltok under den generelle prosedyre,idet han under denne ble representert av de møtende prosessfullmektiger.

Advokat Gulbrandsen representerte 14 takstnr. for underskjønnet. 6 av disse representerte advokat Gulbrandsen for overskjønnet. 2 av takstnr. for overskjønnet overtok han etter en kollega som hadde disse takstnr. i underskjønnet, men som ikke tok del i overskjønnet. For et av takstnr. ble overskjønn begjært av kommunen Retten er enig med kommunen i at de takst nr. advokat Gulbrandsen representerte for overskjønnet ikke bød på helt spesielle problemer. På den annen siden antas de saksøkte i prinsippet å ha rett til å velge sin prosessfullmektig, — herunder spesielt å nytte samme prosessfullmektig i over- som i underinstansen. (Vassdragsreguleringsloven prgr. 20 i.f. kommer ikke til anvendelse i nærværende skjønn).

En etterfølgende vurdering av nødvendigheten av det antall prosessfullmektiger som har vært engasjert må foretas med skjønnsomhet. Også i et skjønn med mange saksøkte har den enkelte saksøkte samme krav på individuell vurdering som i en sak mellom to parter. Retten finner at de saksøkte som har vært representert ved advokat Gulbrandsen har krav på dekning av sine utgifter til duridisk bistand, og finner at saksomkostningene etter de foreliggende omstendigheter, passende kan settes til **kr. 9.000,-**.

H.r. advokat Tor Bøhler, Oslo, som har representert 2 takst nr., har møtt 2 dager i retten, og har oppgitt samlet medgått tid utenfor rettsmøtene til ca. 40 timer. Utgifter til reiser, fotokopiering etc., er oppgitt til kr. 1.078,05. Saksomkostninger til de parter han representere settes til **kr. 7.000,-**.

Også h.r. advokat Bøhler har krevet underskjønnets omkostningsavgjørelse endret til et vesentlig høyere beløp. Han har oppgitt at han for underskjønnet møtte 14 dager i retten, hadde 63 timers arbeide utenom rettsmøtene, utgifter til reise og hotelloppholdkr. 3.035,85,utlegg til den privatengasjerte sakkyndige, overlærer Øydvin, kr. 2.274,-. Han har videre anført at det var etter

uttalt ønske fra rettens side at han måtte oppholde seg så lenge i Ålesund under rettsforhandlingene, samt at omkostningene i hans forretning utgjør ca. kr. 80,- pr. time. Kommunens prosessfullmektig har ikke hatt noe å bemerke til at h.r. advokat Bøhler har vært engasjert på grunn av den spesialinnsikt han har i de spørsmål som var sentrale for hans parter. Retten finner at de saksomkostninger som for underskjønnet ble tilkjent h.r. advokat Bøhler's parter ikke dekker de nødvendige utgifter til juridisk og teknisk bistand, og setter saksomkostningene for underskjønnet til kr. 25.000,-, eller et tillegg stort **kr. 7.000,-.**

De saksøktes prosessfullmektiger som har innbetalt forskudd på gebyrer i samband med overskjønnsbegjæring har påstått tilkjennelse av renter av innbetalingene fra disse skjedde til tilbakebetaling skjer. Kommunens prosessfullmektig har ikke hatt noe å bemerke til dette. Kravet tas tilfølge. Renten settes til 6%.

Godtgjørelse til oppnevnte sakkyndige.

Sjefsingeniør Vilhelm Haffner har møtt 3 dager i retten og har hatt 6 timer forarbeide. Hans godtgjørelse settes til **kr. 6.000,-.**

Avdelingssjef J.E. Samdal i Norsk Institutt for vannforskning har,iflg. forutgående avtale med Ålesund kommune, innsendt regning over arbeid og omkostninger fra instituttet. Regningen lyder på **kr. 9.920,70** som blir å betale av Ålesund kommune.

Sivilingeniør Traagstad har,ifølg. innsendt oppgave,hatt et arbeide på tilsammen 5 timer. Videre har han sendt inn en regning fra Ålesund Lyskopi som vedkommer underskjønnet, men som ingeniør Traagstad ved en feil ikke hadde sendt inn i tide. Regningen lyder på kr. 545,28. Godtgjørelsen til ingeniør Traagstad settes til kr. 442,-,for 3 timers forberedende arbeide og 2 timers møte i retten. Videre tilkjennes han **kr. 545,28** til dekning av nevnte regning fra Ålesund Lyskopi.

Sivilingeniør Leif Ødegård har oppgitt en dags reisefravær og kr. 389,- i reiseomkostninger. Hans godtgjørelse fastsettes til **kr. 1.250,-.**

Ingeniør Torbjørn Aasen har oppgitt møte 2 dager i retten. Medgått til henholdsvis 3 1/2 og 6 1/2 time, eller tilsammen 10 timer. Hans godtgjørelse settes til **kr. 800,-.**

. . . . . .

Når ikke annet er uttrykkelig anført under det enkelte takst nr., er overskjønnet enstemmig.

SLUTNING:

1. Overskjønnet fremmes.
2. Det fastsettes slike erstatninger som angitt i overskjønnet.
3. Ålesund kommune bærer de lovbestemte utgifter ved skjønnet.
4. Innen 14 — fjorten — dager fra skjønnets forkynnelse betaler Ålesund kommune saksomkostninger til de saksøktes prosessfullmektiger på vegne av de parter disse har representert:

H.r. advokat Erik Sølberg	kr. 20.000,00
Advokat Svein Tømmerdal	kr. 29.000,00
Advokat Sverre Høegh Krohn	kr. 39.103,95

Hr. advokat Trygve Gjørtz kr. 28.600,- for overskjønnet og tillegg kr. 5.000,- for underskjønnet.

H.r. advokat Rolf Kr. Engelsen kr. 20.000,- for overskjønnet og tillegg kr. 5.000,- for underskjønnet.

Advokat Finn Gulbrandsen	kr. 9.000,000
Advokat Tor Bøhler	kr. 7.000,00

og tillegg kr. 7.000,- for underskjønnet.

I tillegg til tilkjente saksomkostninger kommer 6% renter av innbetalte gebyrforskudd fra innbetaling skjedde og til tilbakebetaling skjer.

Det ble avsagt

KJENNELSE:

Ålesund kommune har begjært fravikelseskjennelse avsagt. Det er ikke fremkommet innsigelser mot dette. Retten finner at vilkårene foreligger for avsigelse av fravikelseskjennelse.

SLUTNING:

Ålesund kommune kan, etter utløpet av 2 — to — måneder fra forkynnelsen av overskjønnet, kreve å bli satt i besiddelse av det eksproprierte mot å ordne erstatningsbeløpene i samsvar med skjønnsl. prgr. 53.

. . . . . .

Skjønnet ble lest opp for åpne dører.
Ingen av partene eller prosessfullmektigene tilstede.

Retten hevet

K. Brinchmann-Hansen

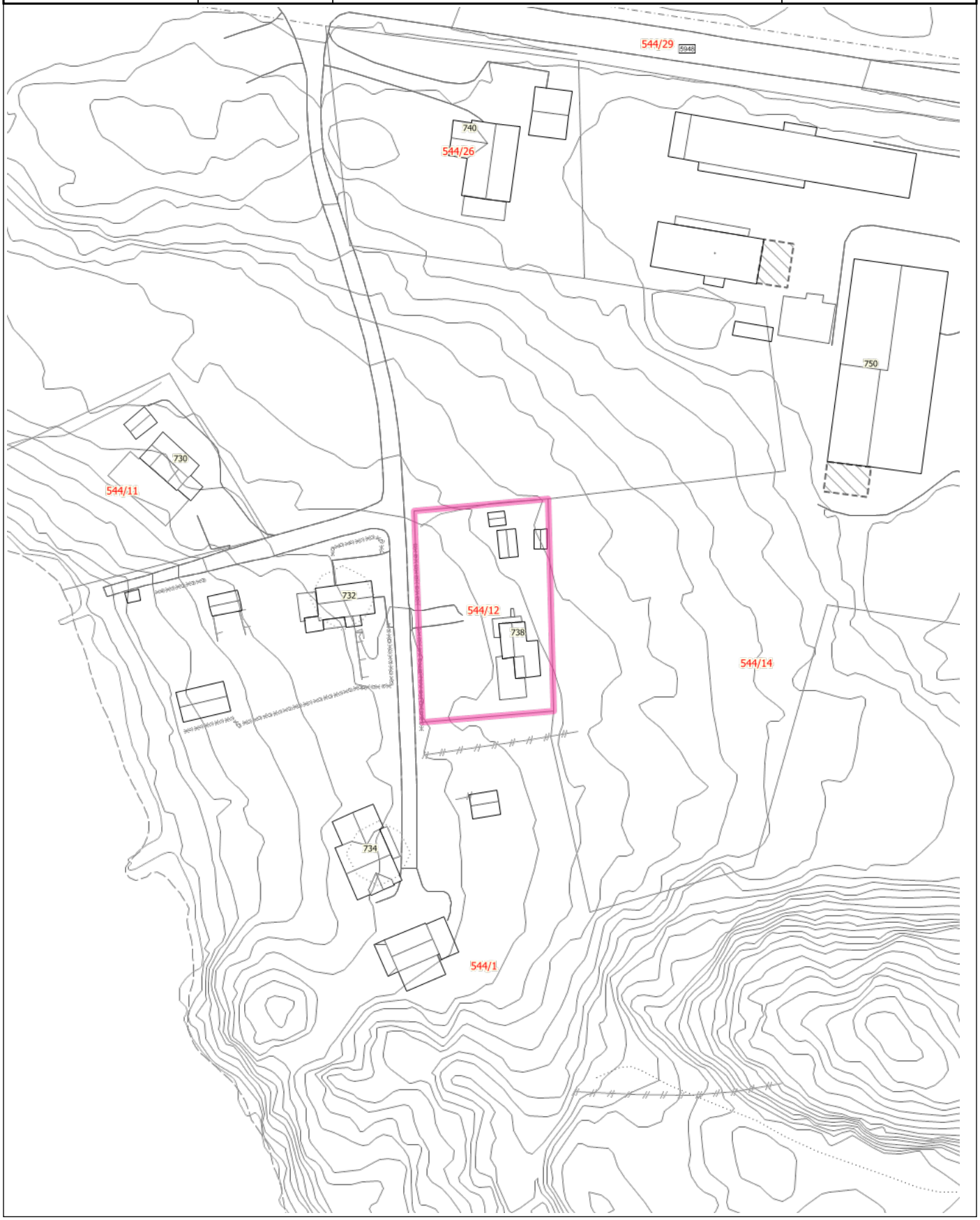
Lars Gudmundset	Olav Eilertsen	Konrad Klokk
Alf Overøya	Frøystein Ringset	Knut Rykke

Ålesund kommune

Reguleringsplan

Eiendom:	Gnr: 544	Bnr: 12	Fnr: 0	Snr: 0
Adresse:	Brusdalsvegen 738 6260 SKODJE			
Annen info:				

Målestokk
1:1000

Tegnforklaring

- Fylkesvegboks
- Bygningslinje
- Grunnmur
- Mønelinje
- Takkant
- Takoverbyggkant
- Taksprang
- Trapp inntill bygg
- Veranda
- Sti
- Eiendomsgrense_nøyaktigh<15
- Eiendomsgrense generert
- Eiendomsgrense_nøyaktigh>15
- Eiendomsgrense fiktiv
- Hekk
- MurLoddrett
- Gjerde
- Loddrett mur
- Annet vegareal avgrensning
- Vegdekkekant
- VegAnnenAvgrensning
- AnnetVegarealAvgrensning
- Vegdekkekant
- VegAnnenAvgrensning
- Byggetiltak Ca. angivelse
- Høydekurve 1m Ålesund
- Kanal og grøft
- Innsjøkant

Tegnforklaring for karttypen VEGADKOMST

Euopa-Riksveg | Fylkesveg | Kommunal veg | Privat veg

Offentlig gang og sykkelveg | Kommunal gang og sykkelveg | Privat gang og sykkelveg

Traktoveg midtlinje

Tegnforklaring Vann og Avløp

Hvis kartet inneholder vann og avløpsdata

A VAPåskrift (1:1.000) | Hydrant | Kum | Pumpestasjon | Renseanlegg

Sandfangskum | Slamavskiller | Slamavskiller | Sluk | Sluk

AvløpFelles | Drensledning | Overvannsledning | Spillvannsledning | Trekkrør

Vannledning | Datakabel | Gassledning

Ledningskartverket kan ikke gi noen garanti for riktigheten av punkt og ledningers plassering på kartet, eller egenskaper knyttet til disse som for eksempel dimensjoner og høyder.
Særlig vedrørende stikkledninger kan det være feil og mangler.
Ved prosjektering/opparbeiding av nye ledningsanlegg som skal tilknyttes eksisterende kommunalt ledningsanlegg må prosjektansvarlig/byggherre selv foreta nødvendig kvalitetskontroll i forhold til gitte ledningsdata fra ledningskartverket i kommunen.

Bokstavbruk for Påskrift i kommuneplankart

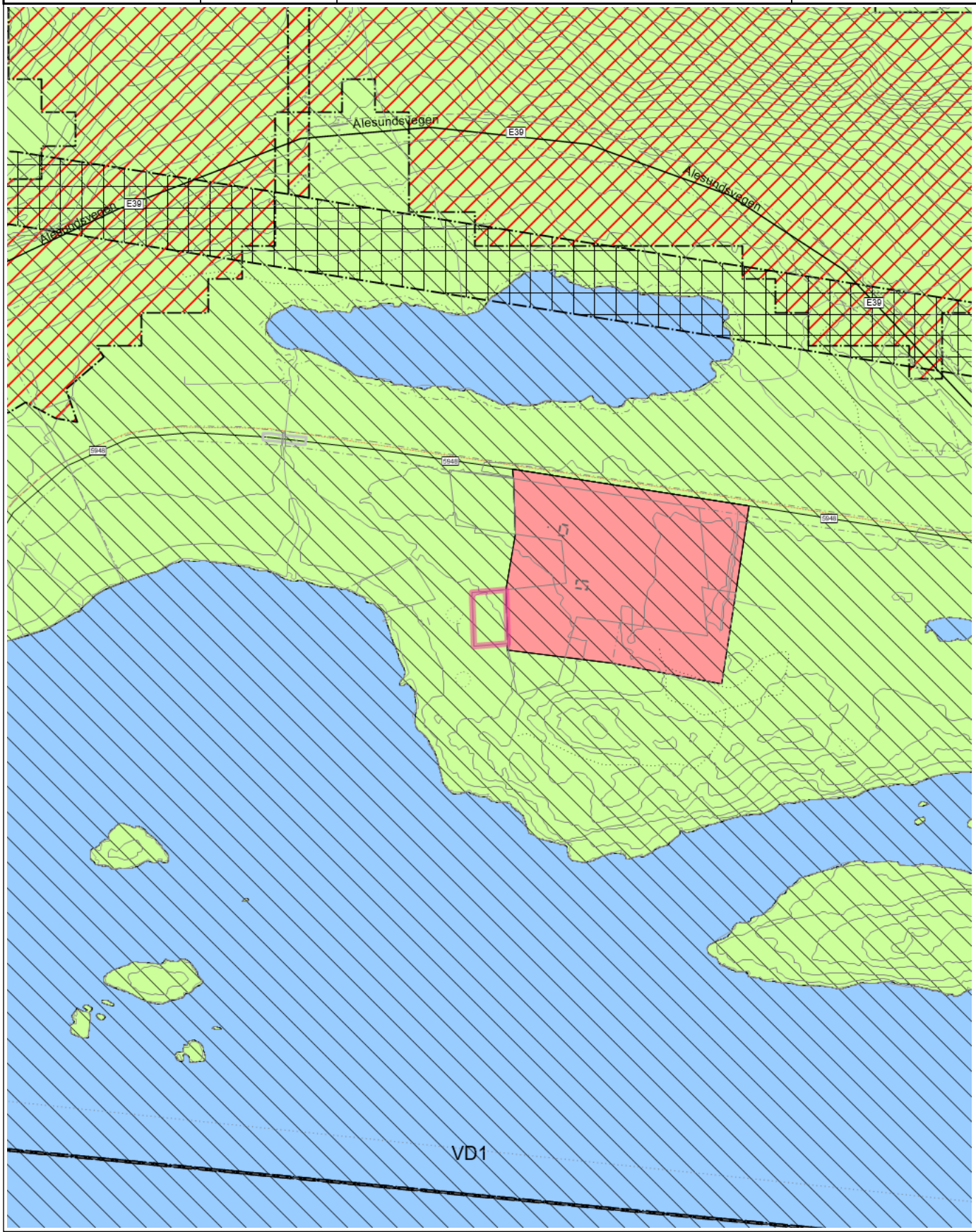
B Barnehage	**N** Næring / Håndverk / Lager
BS Brannstasjon	**PF** Plasskrevende varer
O Deponi	**P** Parkering
G Gravsted	**O** Omsorgssenter
H Sykehus	**S** Skole
K Kontor	**T** Terminal
F Forretning	

Ålesund kommune

Kommunedelplan

Eiendom:	Gnr: 544	Bnr: 12	Fnr: 0	Snr: 0
Adresse:	Brusdalsvegen 738 6260 SKODJE			
Annen info:				

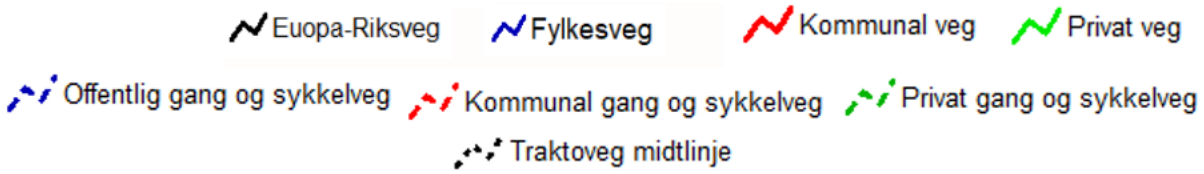
Målestokk
1:4000

Tegnforklaring

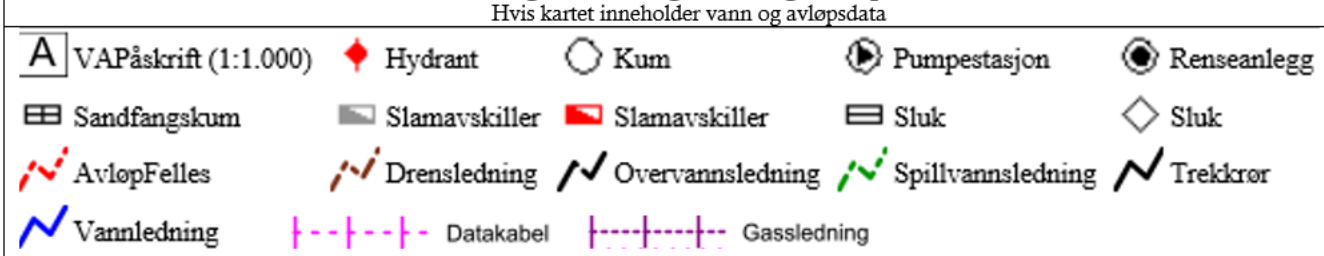
- Europavegboks
- Fylkesvegboks
- Europaveg gatenavn..
- Sti
- Traktorveg
- Eiendomsgrense_nøyaktigh<15
- Eiendomsgrense generert
- Eiendomsgrense_nøyaktigh>15
- Eiendomsgrense fiktiv
- Loddrett mur
- Stikkrenne
- Byggetiltak Ca. angivelse
- Forsenkningskurve Ålesund
- Høydekurve 5m Ålesund
- Elv og bekk
- Kanal og grøft
- Innsjøkant
- KpOmråde kommunedelplan gjeldende
- Samferdsel tiltak
- Plangrense
- Fjernveg - På bakken - Nåværende
- Hovedveg - På bakken - Nåværende
- Gang-/sykkelveg - På bakken - Fremtidig
- Grense for arealformål
- Grense for båndleggingsoner
- Grense for faresoner
- Grense for sikringsoner
- Båndlegging etter andre lover
- Ras- og skredfare
- Høyspenningsanlegg (inkl høyspentkabler)
- Nedslagsfelt drikkevann
- Offentlig eller privat tjenesteyting
- LNFR-areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag
- Drikkevann

Tegnforklaring for karttypen VEGADKOMST

Tegnforklaring Vann og Avløp

Hvis kartet inneholder vann og avløpsdata

Ledningskartverket kan ikke gi noen garanti for riktigheten av punkt og ledningers plassering på kartet, eller egenskaper knyttet til disse som for eksempel dimensjoner og høyder.

Særlig vedrørende stikkledninger kan det være feil og mangler.

Ved prosjektering/opparbeiding av nye ledningsanlegg som skal tilknyttes eksisterende kommunalt ledningsanlegg må prosjektansvarlig/byggherre selv foreta nødvendig kvalitetskontroll i forhold til gitte ledningsdata fra ledningskartverket i kommunen.

Bokstavbruk for Påskrift i kommuneplankart

B Barnehage	**N** Næring / Håndverk / Lager
BS Brannstasjon	**PF** Plasskrevende varer
O Deponi	**P** Parkering
G Gravsted	**O** Omsorgssenter
H Sykehus	**S** Skole
K Kontor	**T** Terminal
F Forretning	

Ålesund kommune

Planstatus

MATRIKKELENHET

Kommune	Gnr	Bnr	Fnr	Snr	Adresse
1508 - Ålesund kommune	**544**	**12**	**0**	**0**	Brusdalsvegen 738, 6260 SKODJE

KOMMUNEPLAN/KOMMUNEDELPLAN

Eiendommen ligger i område som i kommuneplanen/kommunedelplanen er avsatt til	Plan (vedtaksdato)	Areal
Nedslagsfelt drikkevann		1012.27m^2
LNRF areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag - Nåværende	Kommunedelplan - Kommunedelplan for Skodje 2019 - 2029 (14.3.2019)	1012.27m^2

GJELDENDE REGULERING

Ligger eiendommen i et regulert område?

PLANID	Plannavn

Nei

BEBYGGELSESPLAN

Omfattes eiendommen eller en del av eiendommen av en bebyggelsesplan etter eldre PBL?

PLANID	Plannavn

Nei

REGULERING UNDER ARBEID

Er det igangsatt planleggingsarbeid på et område som inkluderer/berører eiendommen?

PLANID	Plannavn

Nei

PLANFORSLAG

Eksisterer det planforslag som berører eiendommen?

PLANID	Plannavn

Nei

KOMMENTARFELT:

Det tas forbehold om feil og mangler.

ÅLESUND KOMMUNE

Ingen FA/MB funnet.

Ålesund kommune

Møre Barne- Og Ungdomsskule Skodje As
Brusdalsvegen 750
6260 Skodje

Deres referanse:	Vår referanse:	Arkivkode:	Dato:
	24/6538, 24/80167	L42	15.10.2024

Gbnr. 544/14 - Dispensasjonsvedtak - Brusdalsvegen 750 - Midlertidig undervisningsbygg

Behandling:

Delegert sak nummer: 550/24	Dato: 15.10.2024

Tiltak:	Midlertidig undervisningsbygg
Byggestad:	Gbnr. 544/14 Brusdalsvegen 750
Areal:	%-BYA: 12,43%
Tiltakshavar:	Møre Barne- Og Ungdomsskule Skodje As
Søknad komplett:	03.10.2024

Delegert vedtak:
Vi godkjenner søknad om midlertidig dispensasjon fra kommuneplanens arealdel § 2, til plassering av brakkemoduler for undervisning, jf. plan- og bygningsloven (pbl.) § 19-2 annet ledd. Begrunnelse er gitt i dispensasjonsvurdering.

Vedtaket er gyldig frem til 01.08.2025.

Tillatelsen er gitt på følgende vilkår:

- Trafikksikkerhetstiltak som beskrevet i vedlagt brev datert 18.09.2024 og i vedtak om dispensasjon fra byggegrense gitt av Møre og Romsdal fylkeskommunes skal være gjennomført for videre drift.

Saksopplysninger

Gjeldende areal- og reguleringsplaner:

1. Arealdelen av kommuneplan for Skodje 2019-2029 med bestemmelser, gjeldende fra 09.03.2017.

Eiendommen er lagt ut til offentlig eller privat tjenesteyting.

Eiendommen er knyttet til offentlig veg og VA-anlegg. Tiltaket forutsetter ingen endringer. Omsøkte nye moduler har ikke innlagt vann eller avløp, og endrer ikke tidligere godkjente forhold.

Tiltaket er nabovarslet, jf. pbl. § 21-3. Det er ikke mottatt nabomerknader.

Vurderinger

Saken gjelder:
Vi viser til søknad UtenAnsvar12 mottatt hos oss 29.05.2024. Søknaden var komplett 03.10.2024.

Det er tidligere gitt tillatelse til plassering av brakker for undervisning. Det vises til delegert vedtak 898/21 datert 08.09.2021 og delegert vedtak 857/23 datert 25.09.2023. Ettersom brakkene er plassert på eiendommen i mer enn to år, er tiltaket å regne som permanent, jf. lovkommentarer til pbl. § 20-2 første ledd bokstav j. Permanente tiltak må være i samsvar med gjeldende arealplan. Det er følgelig søkt om midlertidig dispensasjon i inntil 1 år fra kravet til reguleringsplan i kommunedelplanen § 2.

Brakkene står på eksisterende gruset område med sokkel/fundament på maksimum 80 cm høyde. Bygg 2 har høyeste høyde over gjennomsnittlig planert terreng på 7,4 m. Maks høyde for bygg 1 er 4,1 m. Ferdig gulv på kote +43 m.

Det er gitt vedtak om dispensasjon fra byggegrense mot veg fra Møre og Romsdal fylkeskommune datert 10.10.2024.

Beregnet grad av utnytting for eiendommen er 12,43 %.

Planmessige forhold og dispensasjoner:
Det er søkt om dispensasjon fra plankravet i kommunedelplanen § 2. Plan- og bygningsloven § 19-2 annet ledd oppstiller to vilkår for at dispensasjon skal kunne gis. For det første kan dispensasjon ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, blir «vesentlig tilsidesatt», jf. første punktum. I tillegg kreves det at fordelene ved å gi dispensasjon skal være «klart større» enn ulempene, jf. andre punktum.

Søkers begrunnelse:
«Tiltakshaver Møre Barne- og Ungdomsskule Skodje AS driver barne- og ungdomsskole i bygget til tidligere Brusdal barneskole. Skolen har nå behov for å videreføre skoledriften i brakkebyggene i påvente av at planer om nytt skolebygg realiseres. For mer informasjon, se følgebrev til søknad uten ansvarsrett med situasjonsplan og tegninger. Den aktuelle eiendommen er i kommunedelplanens arealdel avsatt til offentlig eller privat tjenesteyting. Det er et etablert og godkjent skolebygning på eiendommen, som tidligere var drevet som Brusdal barneskole. Tiltakshaver har siden 2015 drevet privat skole på eiendommen - i tidligere Brusdal barneskole og i midlertidige brakker. På vegne av tiltakshaver søkes det om dispensasjon fra kommuneplanens § 2-2 med krav om reguleringsplan. Hensynet bak en bestemmelse om plankrav er å sikre at arealdisponeringen i det aktuelle området skjer på bakgrunn av en helhetlig vurdering, der en rekke sentrale forhold belyses. Tiltakshaver jobber med planer for nye og permanente lokaler for skoledriften, men er inntil dette er på plass, avhengig av å få forlenget tillatelse til bruk av de midlertidige brakkene. De mest tungtveiende argumenter for dispensasjon fra kravet om reguleringsplan er den etablerte skoledriften på eiendommen og at

det søkes om en midlertidig løsning. Et krav om regulering for et tiltak med midlertidige brakker vil ikke vil ikke være forholdsmessig eller hensiktsmessig. Fordelen ved fortsatt skoledrift i de etablerte midlertidige brakkene, inntil en evt. reguleringsplan og en permanent skolebygning er på plass, er for skolen og dens elever åpenbar. Vi anser også tiltaket som samfunnsnyttig, slik at en dispensasjon også vil være en fordel for andre enn tiltakshaver. Flytting/-etablering av en ny midlertidig løsning med en annen lokasjon, vil være svært kostbart og en svært dårlig løsning både samfunnsøkonomisk og i et bærekraftperspektiv. Skolen har et godt forhold til sine naboer, og en forlengelse av den midlertidige driften vil ikke være noen åpenbar ulempe for naboene. Etter en totalvurdering anser vi at hensynet som bestemmelsen om krav til regulering i kommunedelplanen skal ivareta, ikke blir vesentlig tilsidesatt i denne saken og at fordelene med dispensasjon, etter en samlet vurdering, er klart større enn ulempene. Vi mener dermed at vilkårene for innvilgelse av dispensasjon er oppfylt».

Vår vurdering:
Spørsmålet er om dispensasjon fra plankravet i kommunedelplanen § 2 som omsøkt, vil medføre at hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser blir «vesentlig tilsidesatt», jf. pbl. § 19-2 annet ledd første punktum.

Formålet med et generelt plankrav er gjennom en planprosess å fastsette mer i detalj hvordan arealet innenfor området skal benyttes. Gjennom en planprosess vil man kunne sikre en demokratisk og helhetlig utvikling av arealutnyttelsen i et område, og viktige forhold som bomiljø, trafikk, teknisk infrastruktur etc. vil kunne sees i sammenheng med videre utvikling. Hensynene bak et generelt plankrav vil også kunne gjøre seg tydelig gjeldende for mindre tiltak, der tiltaket har eller vil kunne få større virkninger for et område.

Det er etablert skoledrift på eiendommen. En dispensasjon vil ikke legge til rette for en annen bruk enn det som allerede eksisterer. Det følger av pbl. § 1-1 fjerde ledd at vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesseres og myndigheter. En planprosess ville i større grad ivaretatt hensynene, og sikret en helhetlig planlegging av området. Likevel legges det vekt på at bruken er i tråd med arealformålet i kommunedelplanen. Samtidig er det ikke tale om en permanent dispensasjon fra plankravet.

Saken er sendt til høring til regionale myndigheter. Statsforvalteren har ingen merknader i saken, men fylkeskommunen har merknader knyttet til den trafikale situasjonen i området. Det vises til at det per dags dato er mangelfulle trygge løsninger knyttet til skoleskyss for barna som reiser med buss til skolen. Videre påpekes det at flere av elevene ved skolen må gå langs fylkesvegen ved E39 for bussforbindelse østover. Følgelig vil det være uheldig å åpne for ytterligere forlengning av midlertidig brakkerigg uten at avbøtende tiltak har blitt vurdert. En dispensasjon uten vilkår vil kunne gi grunnlag for klage.

I ettertid av uttalen er det mottatt trafikksikkerhetstiltak som skal gjennomføres i området. Det skal etableres kantstopp for buss til og fra skolens område, i tråd med Statens vegvesen sin håndbok N100. Formålet med løsningen er å synliggjøre for trafikanter at skolebussen vil stanse ved av- og påstigning. Videre skal det etableres overgangsfelt for elevene, og settes opp skilt for «busstopp» og «overgangsfelt». Et annet trafikksikkerhetstiltak er å etablere en sti langs fv5948, som elevene skal følge til og fra busstoppet. Dette vil hindre at elevene må gå langs fylkesvegen.

Skolen vil fortsette med å ha egne ansvarlige som følger elevene til busstoppet, slik som praksis er per i dag.

Tiltakene som nevnt er i samsvar med vilkårene som fylkeskommunen har satt for dispensasjon fra byggegrensen mot veg. At tiltakene blir gjennomført vil også bli satt som vilkår i kommunens vedtak, da dette er grunnleggende for å ivareta trafikksikkerhet. Regionale interesser vil på denne måten være ivaretatt.

Det legges avgjørende vekt på at det skal gjennomføres tiltak for å ivareta trafikksikkerhet i området. Samlet sett vurderes det at dispensasjonen fra plankravet i kommunedelplanen § 2 ikke vil føre til en «vesentlig» tilsidesettelse av hensynene nevnt i pbl. § 19-2 annet ledd.

Spørsmålet er om fordelene ved å gi dispensasjon er «klart større» enn ulempene, jf. pbl. § 19-2 annet ledd annet punktum. Ifølge forarbeidene vil det være relevant å vektlegge fordeler og ulemper både for samfunnet, tiltakshaver og tredjeparter. Fordelene skal begrenses til forhold som ivaretar generelle areal- og ressursdisponeringshensyn, jf. Prop. 169 L (2020-2021) s. 55.

Generelt sett vil en reguleringsprosess sikre en omfattende, grundig og demokratisk behandling. I dette tilfellet er det trafikale utfordringer i området, som er en ulempe. I en planprosess ville disse utfordringene blitt nøye kartlagt, og avbøtende tiltak ville vært iverksatt. På den andre siden legges det vekt på at det skal etableres trafikksikkerhetstiltak som kantstopp og opparbeidelse av sti.

Hele området ligger innenfor hensynssone for nedslagsfeltet til drikkevannskilden Brusdalsvatnet. Som nevnt i sak 067/24 er det en klar ulempe at det blir lagt til rette for utvidet skoledrift innenfor dette området. I dette tilfellet legges det vekt på at det allerede er etablert skole på eiendommen, og at brakkene har stått plassert på området i flere år. En midlertidig dispensasjon for ett år vil i liten grad fremkalle vesentlige endringer i miljøet.

Prinsippsak om oppstart av detaljregulering på eiendommen ble behandlet av planutvalget i politisk sak 067/24 datert 04.06.2024. Planutvalget fraråder å starte opp arbeid med regulering av eiendommen. Planutvalget ber administrasjonen om å innvilge dispensasjon for undervisningsbyggene frem til 01.08.2025. Det vil være en klar fordel at en midlertidig dispensasjon åpner for at barneskolen får tid til å finne en alternativ tomt for skoledriften. En forlengning av dispensasjonen vil være av stor samfunnsverdi. De midlertidige undervisningsbyggene rommer 80 elever. En forlengning av dispensasjonen vil legge til rette for at undervisningen kan fortsette for en stor gruppe elever.

Det legges avgjørende vekt på at det er tale om en midlertidig dispensasjon, og at tiltaket vil være av stor samfunnsnyttig verdi. Samlet sett vurderes det at fordelene er «klart større» enn ulempene, jf. pbl. § 19-2 annet ledd annet punktum.

Vilkårene er oppfylt, og det gis dispensasjon fra plankravet i kommuneplanens arealdel § 2, jf. pbl. § 19-2 annet ledd.

Estetikk:
Vår vurdering er at tiltaket har tilstrekkelig gode visuelle kvaliteter i seg selv, og i forhold til sin funksjon. Videre mener vi at tiltaket er tilstrekkelig godt tilpasset bygde og naturlige omgivelser, jf. plan- og bygningslova § 29-2.

Merknader fra naboer og andre:
Merknad fra Møre og Romsdals fylkeskommune:
«Vi har i tidlegare brev knytt til den midlertidige undervisningsbrakkeriggen, mellom anna i fråsegn datert 29. august 2023 og i vedtak om dispensasjon etter veglova datert 16. oktober 2023, signalisert at vi ikkje kom til å vere positive til ei forlenging av midlertidig dispensasjon dersom det ikkje vart starta opp reguleringsplanprosess som tok vare på trafikktryggleiksomsynet i tilstrekkeleg grad. Det går fram av samordninga at kommunen ikkje tilrår planoppstart, men at ein opnar for ei ny forlenging av midlertidig dispensasjon.
Ein stor del elevar ved Møre barne- og ungdomskule har krav på fri skoleskyss (88 elevar i inneverande skoleår). Det er ikkje etablert busshaldeplassar ved skulen i dag, og FRAM nyttar difor innkøyrselen til skolen for på- og avstiging i retning Skodje. Fylkesvegen på strekninga ved skolen er smal, og i retning Moa må bussen difor over i motsett køyrebane for å gi plass til elevane som skal gå av. Bussen blokkerer på denne måten samtidig for anna trafikk, slik at det skal bli tryggare for elevane å krysse vegen. Dette er ikkje ei haldbar løysning med tanke på trafikkavvikling og framkome. På bakgrunn av dei nemnte momenta vurderer vi at det per dags dato er manglande trygge løysingar knytt til skoleskyss og på- og avstiging for barna som reiser med buss til skolen.

Fleire av elevane ved skulen må gå 400 meter langs fylkesvegen til haldeplass ved E39 for bussforbindelse austover. Fylkesvegen er smal og vegbelysning av eldre type. Statens vegvesen gjorde 23.08.2023 vedtak om nedsetting av fartsgrensa til 50 km/t. Nedsettinga av fartsgrensa er berre ei midlertidig løysning fram til gang- og sykkelveg er etablert langs strekninga. Ferdsel langs fylkesvegen av mjuke trafikantar kan skape trafikkfarlege situasjonar og er på slike strekningar ikkje ønskeleg på generell basis. For å sikre trafikktryggleiken til dei mjuke trafikantane må det på plass meir permanente løysningar som sikrar tryggleiken for skolebarn. Det vil vere svært uheldig å opne for ytterlegare forlenging av midlertidig brakkerigg utan at avbøtande tiltak har blitt vurdert og sikra som vilkår for dispensasjon. I dialogmøte med rektor har vi peika på at opparbeiding av kantstopp ved skolen samt etablering av ein gangsti/grussti austover mot E39 vil i tilstrekkeleg grad kunne ta vare på trafikktryggleiken for barn i ein kortare periode. For ganglenka austover frå skoleområdet vil ein måtte etablere denne på ein slik måte at den kan bli brøyta på vinterstid, og den må ligge utanfor eigedomsområdet til fylkesveg 5948. Fylkeskommunen skal ikkje ha drifts- og vedlikehaldsansvar for denne ganglenka. I og med at dette området er i nedslagsfeltet til drikkevasskjelde, må kommunen ta stilling til om etablering av sti/ganglenke austover til E39 kan godkjennast eller ikkje. Dersom det ikkje kan godkjennast, ber vi om at det blir sett på andre alternative avbøtande tiltak som kan sikre trygg ferdsel for mjuke trafikantar som skal til og frå haldeplassane oppe ved E39.
For at vi skal vere positive til ein forlenging av midlertidig dispensasjon, ber vi Ålesund kommune stille følgande som vilkår:

1. Det må bli opparbeidd busshaldeplassar ved skolen. Haldeplassar kan utformast som kantstopp, og må opparbeidast i tråd med Statens vegvesen si handbok N100. Plassering for kantstopp bør vere innanfor følgande område:

2. Det må bli opparbeidd ein gangsti/ganglenke frå skoleområdet og austover til eksisterande gang- og sykkelveg og kryssingspunkt ved E39.

Vi gjer merksam på at manglande vilkår for dispensasjon vil kunne gi grunnlag for klage med heimel i mellom anna trafikktryggleiksomsynet i veglova § 1 a. Vi ber om å få kopi av kommunen sitt vedtak i dispensasjonssaka, slik at vi kan behandle midlertidig dispensasjon frå byggegrense etter veglova.

Konklusjon
På bakgrunn av momenta som nemnt i tidlegare fråsegn, er vi skeptiske til forlenging av den midlertidige dispensasjonen utan at det er stilt krav om avbøtande tiltak. Vi ber derfor kommunen stille som vilkår for ev. dispensasjon at kantstopp ved skolen og gangsti/ganglenke austover til E39 må bli etablert. Manglande vilkår vil kunne gi grunnlag for klage. Heimel for eventuell klage vil vere mellom anna veglova § 1 a, plan- og bygningslova § 12-1 andre ledd og § 19-2 andre ledd».

Vår vurdering:
Kommunen er enig i at det er trafikale utfordringer i området. En ideell løsning er at skolen flyttes til en mer egnet eiendom. Likevel legges det vekt på at dispensasjonen ikke legger til rette for en permanent løsning. En dispensasjon frem til 01.08.2025, vil sikre at skolen får mulighet til å finne en ny lokasjon. Fylkeskommunen har innvilget dispensasjon fra byggegrensen, med vilkår. Det skal etableres trafikksikkerhetstiltak, som vil forbedre situasjonen i området. Dette blir satt som vilkår i foreliggende vedtak om dispensasjon fra plankravet. Fylkeskommunens merknad er tatt til følge.

Tekniske anlegg:
Det vises til forhåndsuttale fra vann og avløp datert 14.08.2023. Tiltaket vil ikke innebære nye bygninger eller installasjoner, eller økning av antall brukere. Eiendommen er tilknyttet offentlig vannforsyning og privat avløpsanlegg. Dispensasjonen inneholder ingen endringer for vann- og avløp. Avdeling for vann og avløp har ingen merknader til søknaden.

Parkering:
Tiltaket vil ikke innebære endringer i parkeringssituasjonen.

Konklusjon
Vi godkjenner søknad om midlertidig dispensasjon fra kommuneplanens arealdel § 2, til plassering av brakkemoduler for undervisning, jf. plan- og bygningsloven (pbl.) § 19-2 annet ledd. Vedtaket er gyldig frem til 01.08.2025.

Tillatelsen er gitt på følgende vilkår:

- Trafikksikkerhetstiltak som beskrevet i vedlagt brev datert 18.09.2024 og i vedtak om dispensasjon fra byggegrense gitt av Møre og Romsdal fylkeskommunes datert 10.10.2024 skal være gjennomført for videre drift.

Andre opplysninger:
Du har rett til å klage på vedtaket. Se vedlegg for mer informasjon om klagerett i byggesaker.

Aktuelle parter blir orientert om vedtaket.

Gebyr blir fakturert i samsvar med satser fastsatt av bystyret, og blir sendt til deg seinere.
Du kan ikke bruke tiltaket før midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest er gitt. Husk å legge ved opplysninger om tiltakets plassering slik det er utført. Opplysningene sendes til postmottak@alesund.kommune.no sammen med søknad om brukstillatelse / ferdigattest.

Tillatelsen skal alltid være tilgjengelig på byggeplassen. Vi gjør oppmerksom på at du må søke på nytt om byggearbeidet ikke er satt i gang innen tre år. Du må også søke på nytt om arbeidet blir innstilt i mer enn to år, jf. plan- og bygningsloven § 21-9.

Vi gjør også oppmerksom på at tiltaket blir registrert i Statens kartverk (Matrikkelen), og at kommunale vann- og avløpsgebyr kan bli regnet ut fra det areal som er ført i der.

Gjeldende lover, forskrifter og reguleringsplaner skal følges, med mindre du har fått uttrykkelig dispensasjon.

Ved all videre kontakt i denne saken, vennligst referer til «Arkivsaksnummer 24/6538» og gbnr. 544/14.

Ved å gå inn på lenken under kan du søke på arkivsaksnummer eller gbnr. og finne dokumentene som er registrert i saken.
https://alesund.kommune.no/politikk/innsyn/

Med hilsen

Krister Omenås
Konstituert avdelingsleder

Emma Molnes
Juridisk rådgiver
Plan og bygning

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Vedlegg:
2_KART_Situasjonsplan_Vedlegg 01 - 001 SITUASJONSPLAN.pdf
6_TEGN_TegningNyFasade_Vedlegg 05 - 400 FASADE MOT VEST OG ØST.pdf
7_TEGN_TegningNyFasade_Vedlegg 06 - 401 FASADE MØT SØR OG NORD - BYGG 1.pdf
8_TEGN_TegningNyFasade_Vedlegg 07 - 402 FASADE MOT SØR OG NORD - BYGG 2.pdf
9_TEGN_TegningNyFasade_Vedlegg 08 - 800 PERSPEKTIV.pdf
10_TEGN_TegningNyPlan_Vedlegg 02 -110 PLAN 1 - BYGG 2.pdf
11_TEGN_TegningNyPlan_Vedlegg 03 - 130 PLAN 1 - BYGG 3.pdf
12_TEGN_TegningNyttSnitt_Vedlegg 04 - 300 SNITT.pdf
Gbnr. 544/14 - Vedtak fra Møre og Romsdal fylkeskommune - Brusdalsvegen 750 - Midlertidig undervisningsbygg
Tryggingstiltak skuleveg Møre barne- og ungdomsskule Skodje H2024

Orientering om klagerett i byggesaker - Ålesund kommune –- Plan og bygning

		Lovheimel:
Hvem har rett til å klage?	Den som er part i saken, eller som har rettslig klageinteresse, kan klage på vedtak i byggesak.	Forvaltningsloven (Fvl.) § 28
Hva kan du klage på?	Enkeltvedtak, dvs. vedtak som er bestemmende for rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer. Du har ikke rett til å klage på forhold som er avgjort i bindende reguleringsplan eller dispensasjon, etter at fristen for å klage på de vedtakene er gått ut.	Fvl. § 28, jf. § 2.
Klagefrist	Klaga må være postlagt innen tre (3) uker etter at du fikk melding om vedtaket. Det vil si at du må sende klagen innen tre uker fra den dagen melding om vedtaket ble lagt i din postkasse, postboks eller ble levert på annen måte. Om du ikke har fått melding, er klagefristen tre veker fra du fikk eller burde skaffet deg kjennskap til vedtaket. Selv om klagen blir sendt for sent kan kommunen behandle klaga dersom a) du ikke kan lastes for at fristen ikke ble overholdt eller for å ha drøyd med å klage etterpå, eller b) det er «særlige grunner» til at det er rimelig at klagen blir prøvd.	Fvl. §§ 29 og 30 Fvl. § 31
Hva må du ta med i klagen?	Klagen må: - være signert - angi kva vedtak det klages på - angi kva endringer du ønsker - eventuelt gi opplysninger om oppfylling av klagefrist (om det er tvil om klagen er sendt til rett tid). I tillegg bør klagen være begrunnet, og gi eventuelle andre opplysninger som kan ha betydning for kommunen sin vurdering. Om det er feil eller mangler ved klagen, får du en kort frist for å rette eller utfylle klaga.	Fvl. § 32
Hvem kan du klage til?	Klaga skal sendes til: Ålesund kommune v/Plan og bygning Postboks 1521 6025 Ålesund	Fvl. § 28

	Eller på e-post: postmottak@alesund.kommune.no.	
Videre saksgang:	Klagen blir først vurdert av den instansen som har gjort vedtaket. Om virksomheten ikke finner grunn til å endre sitt vedtak blir saka behandla i Planutvalet (PU). Om PU held fast ved det opprinnelige vedtaket, vil saken bli sendt til Statsforvalteren i Møre og Romsdal for endelig avgjørelse.	Fvl. § 33
Når blir klagen behandlet:	Innen åtte – 8 – veker	SAK § 7 – 1, jf. § 7 – 2 fjerde avsnitt.
Hva skjer med byggearbeidet i mellomtida?	Selv om det er klaga over vedtaket, kan en gjennomføre vedtaket straks det er gjort. Det betyr at byggearbeidet kan starte så snart det er gitt igangsettingstillatelse. Kommunen kan bestemme at arbeidet ikke kan starte opp før klaga er avgjort, hvis kommunen finner grunn til det.	Fvl. § 42
Rett til innsyn og veiledning:	Part i saka har rett til veiledning. Partene har normalt også rett til å gjøre seg kjent med dokumenta i saka. Du finner de fleste saker og dokument på kommunen sine heimesider: https://alesund.kommune.no/politikk/innsyn Om du ikke finner dokumentene der, kan du rette spørsmål om innsyn til kommunen på e-post: postmottak@alesund.kommune.no.	Fvl. § 11 og § 18.
Rett til å kreve begrunnelse:	Om vedtaket ikke er begrunnet, har du som er part i saka rett til å få særskilt begrunnelse for vedtaket. Klagefristen blir utsatt til etter at du har fått begrunnelsen.	Fvl. § 24 og § 25
Kostnader ved å klage	Du kan søke om å få dekt utgifter til nødvendig advokathjelp. Det gjelder visse grenser for inntekt og formue. For mer informasjon om dette ta kontakt med Statsforvalteren i Møre og Romsdal eller advokat. Om du får medhold i klagen kan du i noen tilfeller kreve dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendig for å endre vedtaket til din fordel.	Fvl. § 36

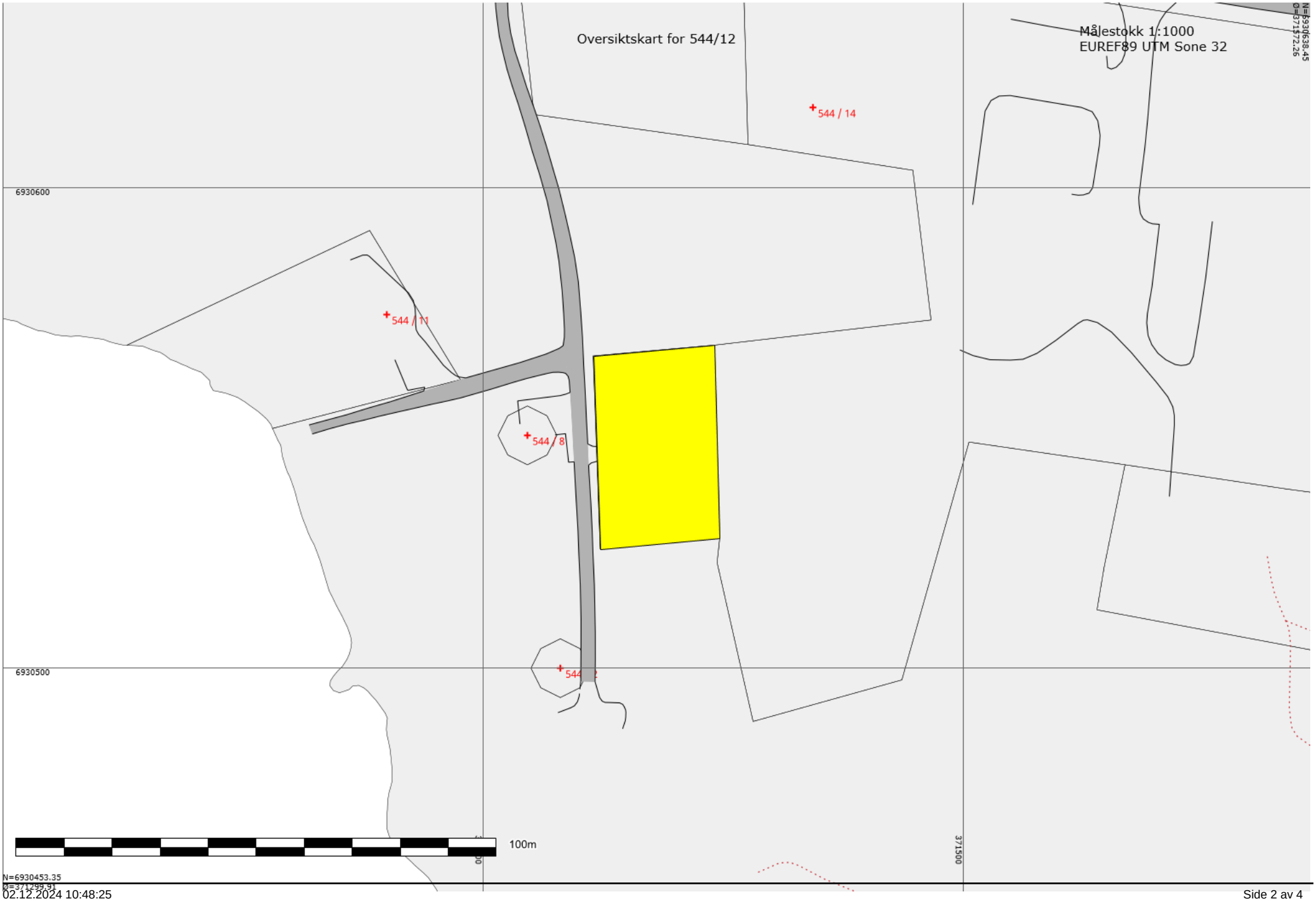
Ålesund kommune

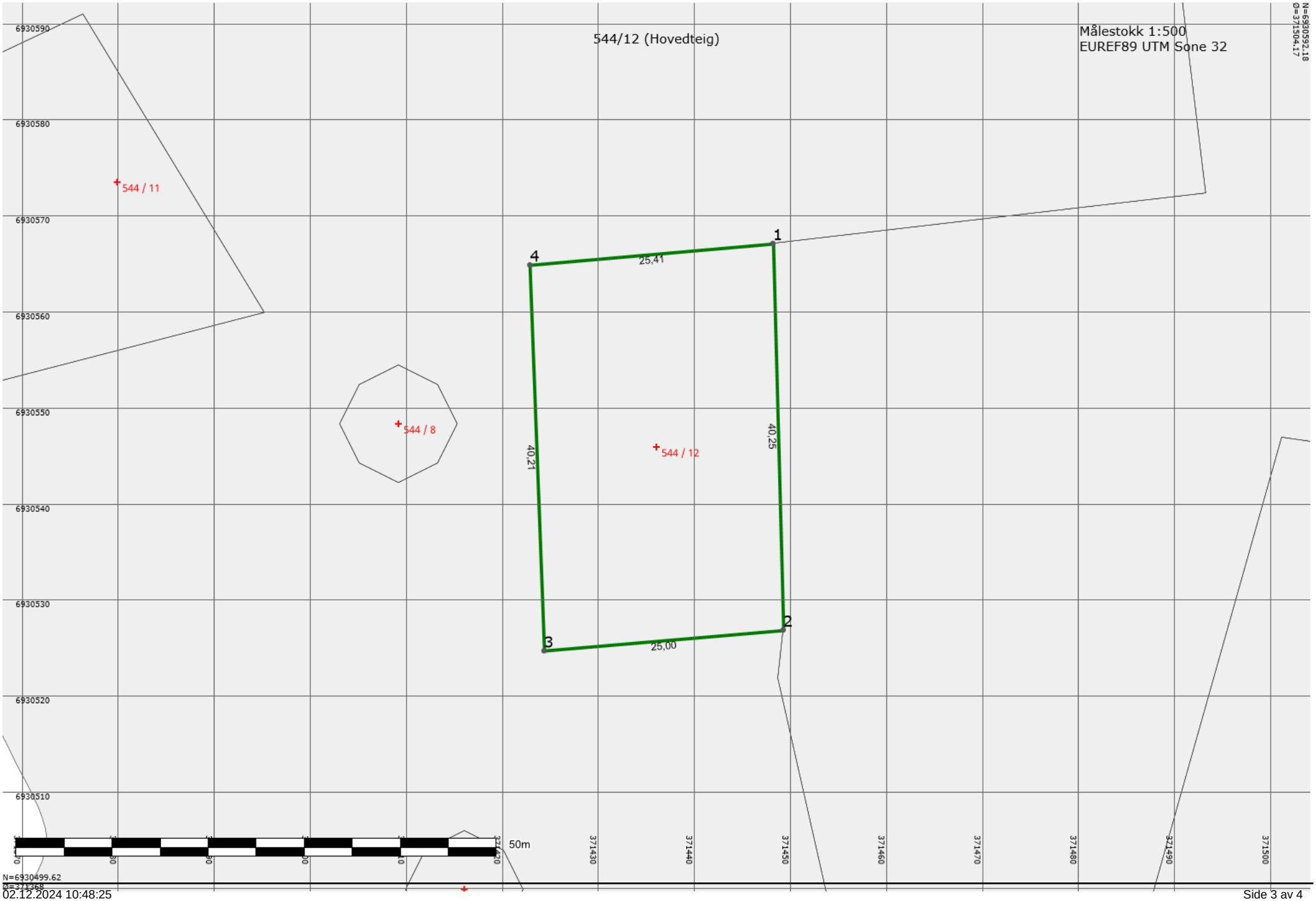
Matrikkelkart

MATRIKKELENHET				
Kommune	Gnr	Bnr	Fnr	Snr
1508 - Ålesund kommune	**544**	**12**	**0**	**0**

Orientering om matrikkelkart

Matrikkelen ble etablert ved overføring av data fra tidligere registre. Det kan variere hvor gode disse dataene er med hensyn på fullstendighet og nøyaktighet. I enkelte tilfeller kan grensepunkt og grenselinjer mangle helt eller delvis eller være feil registrert. Fullstendighet og stedfestingsnøyaktighet er generelt bedre innenfor enn utenfor tettbygd strøk. Matrikkelkartet angir en nøyaktighet på grensepunktene som standardavvik i cm. I tilknytning til arealberegning blir det angitt dersom arealet begrenses av ulike typer hjelpelinjer. Fargene på grensene i kartet forteller hvilken nøyaktighet det er på de registrerte grensene. Grønne grenser er mest nøyaktige, og derfra blir de gradvis mer unøyaktige mot rød, som er skissenøyaktighet.

Oversiktskart for 544/12
Målestokk 1:1000
EUREF89 UTM Sone 32
N=6930638.45
Ø=371572.26
544 / 14
544 / 11
544 / 8
6930600
6930500
371500
100m
N=6930453.35
Ø=371299.91

544/12 (Hovedteig)
Målestokk 1:500
EUREF89 UTM Sone 32
N=6930592.18
Ø=371504.17
544 / 11
544 / 8
544 / 12
1
2
3
4
25,41
25,00
40,21
40,25
6930590
6930580
6930570
6930560
6930550
6930540
6930530
6930520
6930510
371430
371440
371450
371460
371470
371480
371490
371500
50m
N=6930499.62
Ø=371368

Areal og koordinater

Areal: 1012,30 Arealmerknad:

Representasjonspunkt: Koordinatsystem: EUREF89 UTM Sone 32 Nord: 6930545,90 Øst: 371436,09

Ytre avgrensning

Grensepunkt/Grenselinje			Merke nedsatt i/ Grensepunkttype/				
Løpenr	Nord	Øst	Lengde	Hjelpelinjetype	Målemetode	Nøyaktighet	Radius
1	6930567,11	371448,21	Jord	Offentlig godkjent grensemerke	91 GPS Kodemåling, relative målinger	10	
			40,25	Ikke hjelpelinje		10	
2	6930526,87	371449,27	Jord	Offentlig godkjent grensemerke	91 GPS Kodemåling, relative målinger	10	
			25,00	Ikke hjelpelinje		10	
3	6930524,69	371424,37	Jord	Offentlig godkjent grensemerke	91 GPS Kodemåling, relative målinger	10	
			40,21	Ikke hjelpelinje		10	
4	6930564,87	371422,90	Jord	Offentlig godkjent grensemerke	91 GPS Kodemåling, relative målinger	10	
			25,41	Ikke hjelpelinje		10	

ÅLESUND KOMMUNE

Ingen tegninger funnet.

Ålesund kommune

Situasjonskart

Eiendom:	Gnr: 544	Bnr: 12	Fnr: 0	Snr: 0
Adresse:	Brusdalsvegen 738 6260 SKODJE			
Annen info:				

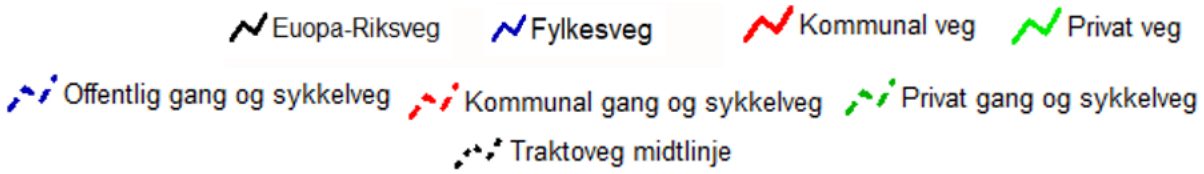
Målestokk
1:1000

Tegnforklaring

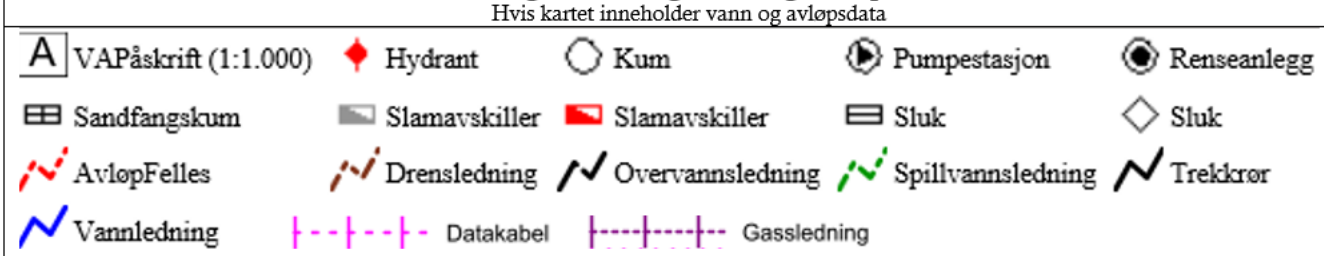
- Fylkesvegboks
- Grenselinje nøyaktig måling
- Hjelpelinje veg-/vannkant
- Gjerde
- Grunnmur
- Takoverbyggkant
- Veranda
- Vegdekkekant
- Udefinerte bygg
- Garasje, carport og uthus
- Trapp
- Innsjøkant
- Lekeplass
- Skog
- Bygningspunkt
- Grenselinje middels nøyaktig-skissenøyaktighet
- Flaggstang
- Loddrett mur
- Mønelinje
- Taksprang
- Takkant Annen Bygning
- Sti
- Bolig
- Næring og carport
- Høydekurve 1m Ålesund
- Innsjø
- Bebygd område
- Annet
- Byggetiltak Ca. angivelse
- Hjelpelinje fiktiv
- Hekk
- Bygningslinje
- Takkant
- Trapp inntill bygg
- Annet vegareal avgrensning
- Takoverbygg
- Fritidsbolig
- Veg
- Kanal og grøft
- Eiendomsteig
- Myr

Tegnforklaring for karttypen VEGADKOMST

Tegnforklaring Vann og Avløp

Hvis kartet inneholder vann og avløpsdata

Ledningskartverket kan ikke gi noen garanti for riktigheten av punkt og ledningers plassering på kartet, eller egenskaper knyttet til disse som for eksempel dimensjoner og høyder.

Særlig vedrørende stikkledninger kan det være feil og mangler.

Ved prosjektering/opparbeiding av nye ledningsanlegg som skal tilknyttes eksisterende kommunalt ledningsanlegg må prosjektansvarlig/byggherre selv foreta nødvendig kvalitetskontroll i forhold til gitte ledningsdata fra ledningskartverket i kommunen.

Bokstavbruk for Påskrift i kommuneplankart

B Barnehage	**N** Næring / Håndverk / Lager
BS Brannstasjon	**PF** Plasskrevende varer
O Deponi	**P** Parkering
G Gravsted	**O** Omsorgssenter
H Sykehus	**S** Skole
K Kontor	**T** Terminal
F Forretning	

Ålesund kommune

Bygningsinformasjon

MATRIKKELENHET

Kommune	Gnr	Bnr	Fnr	Snr
1508 - Ålesund kommune	**544**	**12**	**0**	**0**

BYGNING

Bygningstype	Bygningsnr	Tilbyggnr	Status	Næringsgruppe	Areal bolig	Areal bebygd	Areal annet	Areal totalt
Fritidsbygg(hyttersommerh. ol	180287612	0	Tatt i bruk	Annet som ikke er næring	0	0	64	64

Representasjonspunkt	Heis	Ant. boliger	Godkjentdato	Igangsettingstillatelse	Tatt i bruk
Nord: 6930539.324 Øst: 371441.76 System: EPSG:25832	Nei	0			

Energikilder	Oppvarming

Bygningstatushistorikk	Dato	Registrertdato	Slettetdato
TB-Tatt i bruk		24.08.2007	
EB-Endre bygningsdata	29.11.2023	29.11.2023	

Bolignr.	Type	Bruksaral	Antall rom	Kjøkken	Antall bad	Antall WC	Adresse	Gnr	Bnr	Fnr	Snr
H0101	Fritidsbolig	64	0		0	0	Brusdalsvegen 738	544	12	0	0

Etasjenummer	Etasjeplan	Alt. areal	Alt. areal2	Boenheter	Bruksareal bolig	Bruksareal annet	Bruksareal totalt
1	Hovedetasje	0	0	0	0	42	42

Etasjenummer	Etasjeplan	Alt. areal	Alt. areal2	Boenheter	Bruksareal bolig	Bruksareal annet	Bruksareal totalt
1	Kjelleretasje	0	0	0	0	22	22

Bygninger: Opplysninger gitt i denne rapporten er ikke kvalitetssikret mot vedtak fattet av bygningsmyndigheten.

Det tas forbehold om feil og mangler.

KOMMENTARFELT:

Ålesund kommune

Eierinformasjon

MATRIKKELENHET

Kommune	Gnr	Bnr	Fnr	Snr
1508 - Ålesund kommune	**544**	**12**	**0**	**0**

EIER/KONTAKTINSTANS

Gnr	Bnr	Fnr	Snr	Rolle	Status	Fødelsdato/Org.nr.	Navn	Adresse	Andel
				Hjemmelshaver	Bosatt	040286	TEIGE ALEXANDER EIDSTØ	c/o Merete Eidstø Teige, Harhauggata 32 6006 ÅLESUND	1/1

KOMMENTARFELT:

Det tas forbehold om feil og mangler

Ålesund kommune

Eiendomsinformasjon

MATRIKKELENHET

Kommune	Gnr	Bnr	Fnr	Snr	Type	Bruksnavn	Tinglyst	Beregnet areal	Oppgitt areal	Arealkilde
1508 - Ålesund kommune	**544**	**12**	**0**	**0**	Grunneiendom	PLASSEN	Ja	1012,3	0	0-Ikke oppgitt

Etablert dato	Utgått	Har aktive festegrunner	Er seksjonert	Antall seksjoner	Sameiebrøk	Representasjonspunkt
06.08.1957	Nei	Nei	Nei			Nord: 6930545.9 Øst: 371436.085 System: EPSG:25832

FORRETNINGER

Forretningstype	Forretningsdato	Matrikkelføringsdato	Komm.saksref	Rolle	Matrikkelenhet	Arealendring
Omnummerering	01.01.2024	01.01.2024			544/12	0
Omnummerering	01.01.2020	01.01.2020			544/12	0
Kartforretning	20.05.2011	27.07.2011	jnr. 10/09		544/12	0
					544/1	0
					544/14	0
Skylddeling	06.08.1957				544/12	0
					544/1	0

BYGNINGER

Bygningsnummer	Bygningstype	Næringsgruppe	Bygningsstatus	Areal bolig	Areal annet	Areal totalt
180287612	Fritidsbygg(hyttersommerh. ol	Annet som ikke er næring	Tatt i bruk	0	64	64

ADRESSER

Gatenavn	Husnummer	Bokstav	Seksjonsnummer	Representasjonspunkt	Adressetilleggsnavn	Kretser
Brusdalsvegen	738			Nord: 6930541 Øst: 371444 System: EPSG:25832		Postnummerområde 6260-SKODJE Stemmekrets 7-Skodje SKOLEKRETS 16-SVORTA Kirkesokn 2-Skodje Grunnkrets 1110-Brusdal

KOMMUNAL TILLEGGSDEL

Bruk av grunn	Referanser	Kommentarer
U-Uoppgitt		

KULTURMINNER					
Lokalitetsnr	Art	Vernetype	Kategori	Matrikkelføringsdato	Tilknyttede matrikkelenheter

GRUNNFORURENSING						
Lokalitetsnr	Lokalitetsnavn	Påvirkningsgrad	Myndighet	Matrikkelføringsdato	Tilknyttede matrikkelenheter	Vedtak

TEIGER				
Areal	Representasjonspunkt	Hovedteig	Tvist	Har flere matrikkelenheter
1012,3	Nord: 6930545,90005632 Øst: 371436,08500399 System: EPSG:32632	Ja	Nei	Nei

ANLEGGSPROJEKSONSFLATER			
Areal	Representasjonspunkt	Hovedflate	Medium

Beregnet areal: Areal som baseres på eiendommens registrerte eiendomsgrenser i Matrikkelen. Dersom eiendomsgrenser ikke har latt seg registrere nøyaktig i Matrikkelen, vil det beregnede arealet ikke være korrekt.

Oppgitt areal: For matrikkelenheter der det ikke er registrert eiendomsgrenser i Matrikkelen slik at areal ikke kan beregnes, angis Oppgitt areal dersom slike data er registrert. Oppgitt areal kan være hentet fra ulike forretningsdokumenter som f.eks. skylddelinger. Oppgitt areal oppdateres ikke når det f.eks. skjer delinger fra en matrikkelenhet.

Areal og forretningshistorikk på seksjonerte eiendommer: Dersom eiendommen er seksjonert vil eiendommens areal som oftest være registrert på hovedeiendommen og ikke på hver enkelt seksjon. Eiendomsrapporter for en spesifikk seksjon vil derfor som regel være oppført uten areal. Det samme gjelder historikk over forretninger.

Bygninger: Opplysninger gitt i denne rapporten er ikke kvalitetssikret mot vedtak fattet av bygningsmyndigheten.

Det tas forbehold om feil og mangler.

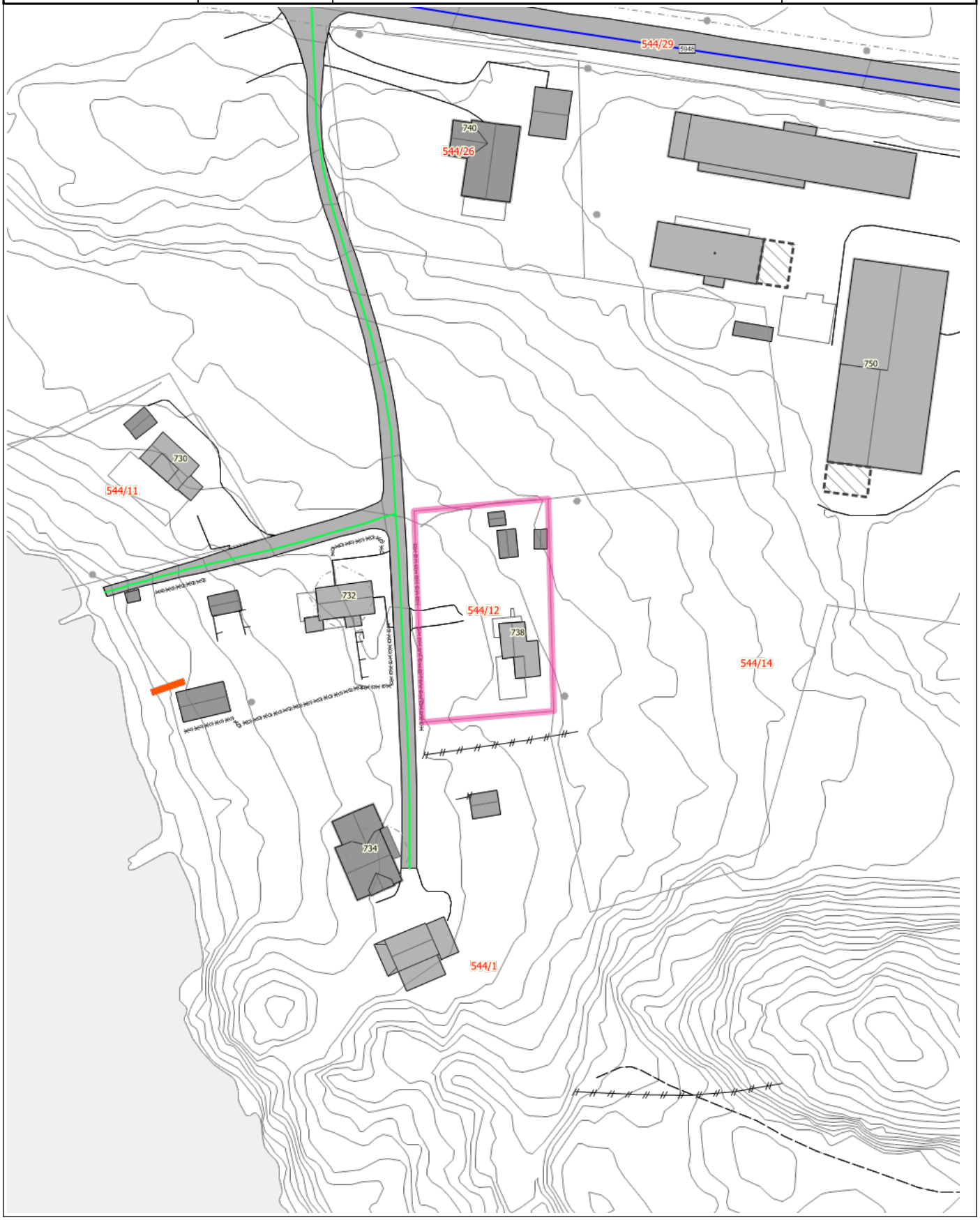
KOMMENTARFELT:

Ålesund kommune

VEGADKOMST

Eiendom:	Gnr: 544	Bnr: 12	Fnr: 0	Snr: 0
Adresse:	Brusdalsvegen 738 6260 SKODJE			
Adkomst:	Har adresse knyttet til privat og offentlig veg.			

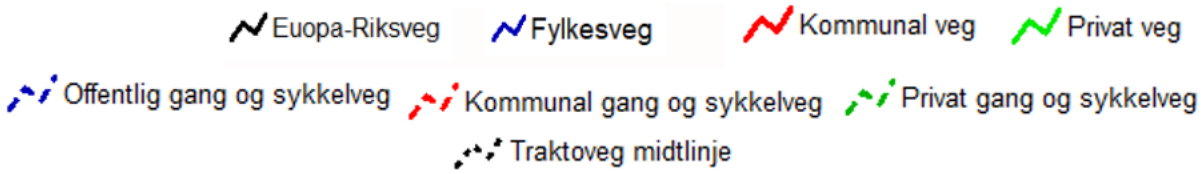
Målestokk
1:1000

Tegnforklaring

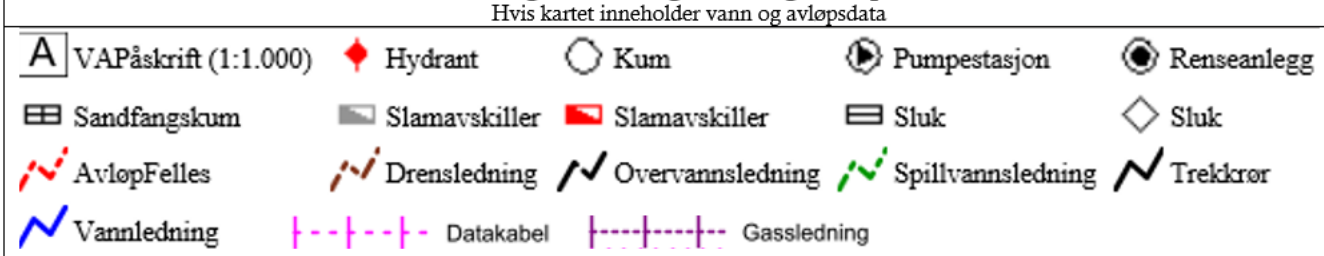
- Fylkesvegboks
- Kjøreveg
- Mast
- Hjelpelinje fiktiv
- Mønelinje
- Taksprang
- Sti
- Hekk
- Loddrett mur
- VegAnnenAvgrensning
- Høydekurve 1m Ålesund
- Kanal og grøft
- Bolig
- Næring og carport
- Innsjø
- Trapp
- Byggetiltak Ca. angivelse
- Grenselinje nøyaktig måling
- Bygningslinje
- Takkant
- Trapp inntill bygg
- Sti
- MurLoddrett
- Annet vegareal avgrensning
- AnnetVegarealAvgrensning
- Kanal og grøft
- Takoverbygg
- Fritidsbolig
- Veg
- Kjøreveg
- Eiendomsteig
- Grenselinje middels nøyaktig-skissenøyaktighet
- Grunnmur
- Takoverbyggkant
- Veranda
- Sti
- Gjerde
- Vegdekkekant
- VegAnnenAvgrensning
- Innsjøkant
- Udefinerte bygg
- Garasje, carport og uthus
- Trapp

Tegnforklaring for karttypen VEGADKOMST

Tegnforklaring Vann og Avløp

Hvis kartet inneholder vann og avløpsdata

Ledningskartverket kan ikke gi noen garanti for riktigheten av punkt og ledningers plassering på kartet, eller egenskaper knyttet til disse som for eksempel dimensjoner og høyder.

Særlig vedrørende stikkledninger kan det være feil og mangler.

Ved prosjektering/opparbeiding av nye ledningsanlegg som skal tilknyttes eksisterende kommunalt ledningsanlegg må prosjektansvarlig/byggherre selv foreta nødvendig kvalitetskontroll i forhold til gitte ledningsdata fra ledningskartverket i kommunen.

Bokstavbruk for Påskrift i kommuneplankart

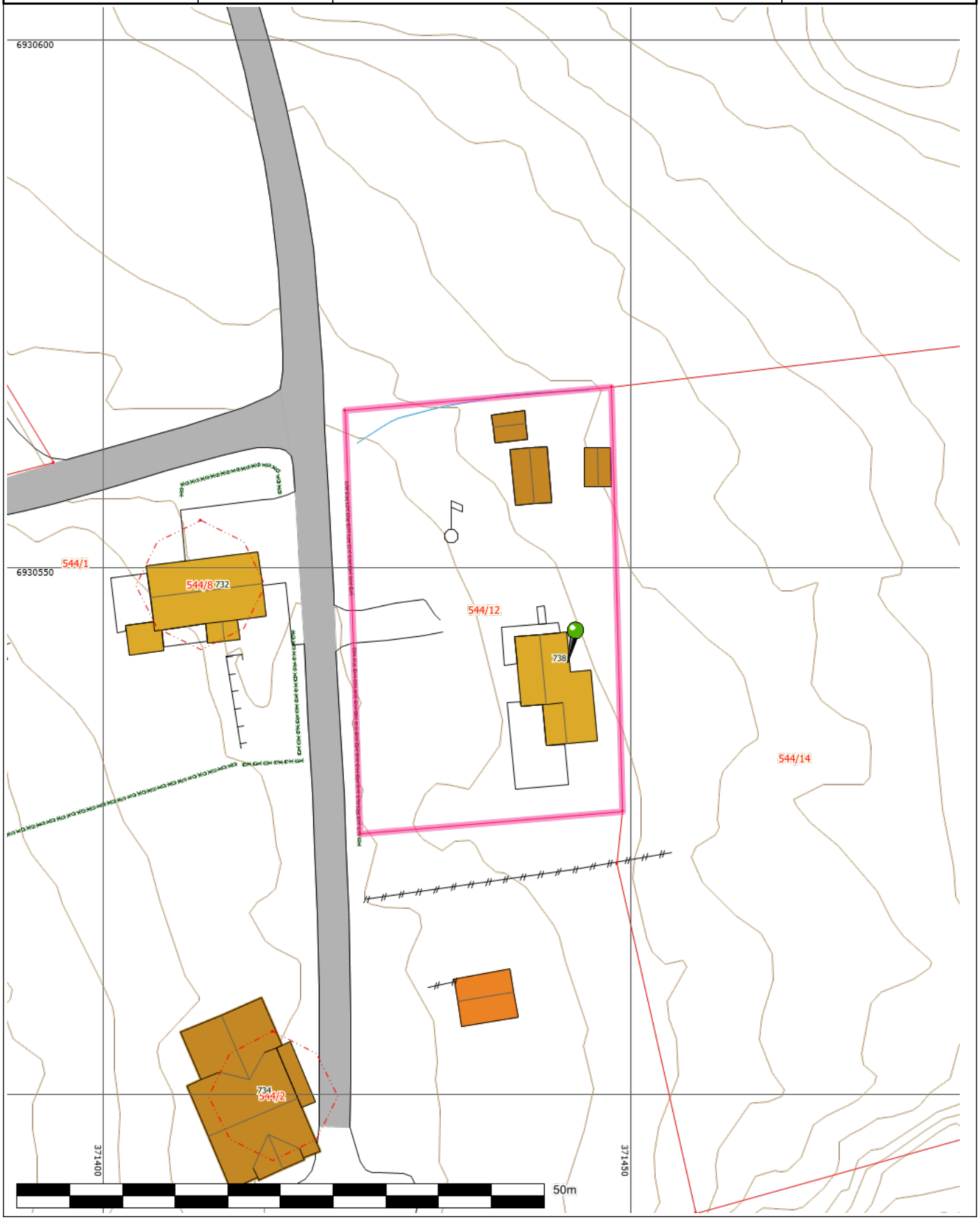
B Barnehage	**N** Næring / Håndverk / Lager
BS Brannstasjon	**PF** Plasskrevende varer
O Deponi	**P** Parkering
G Gravsted	**O** Omsorgssenter
H Sykehus	**S** Skole
K Kontor	**T** Terminal
F Forretning	

Ålesund kommune

Ledningskart

Eiendom:	Gnr: 544	Bnr: 12	Fnr: 0	Snr: 0
Adresse:	Brusdalsvegen 738 6260 SKODJE			
Annen info:				

Målestokk
1:500

Tegnforklaring

- Grensepunkt
- Flaggstang
- Loddrett mur
- Takkant
- Trapp inntill bygg
- Annet vegareal avgrensning
- Udefinerte bygg
- Garasje, carport og uthus
- Kanal og grøft
- Grenselinje nøyaktig måling
- Hekk
- Bygningslinje
- Takoverbyggkant
- Veranda
- Vegdekkekant
- Bolig
- Veg
- Eiendomsteig
- Hjelpelinje fiktiv
- Gjerde
- Mønelinje
- Taksprang
- Takkant Annen Bygning
- Takoverbygg
- Fritidsbolig
- Høydekurve 1m Ålesund

Tegnforklaring for karttypen VEGADKOMST

- Europa-Riksveg
- Fylkesveg
- Kommunal veg
- Privat veg
- Offentlig gang og sykkelveg
- Kommunal gang og sykkelveg
- Privat gang og sykkelveg
- Traktoveg midtlinje

Tegnforklaring Vann og Avløp

Hvis kartet inneholder vann og avløpsdata

- A VAPåskrift (1:1.000)
- Hydrant
- Kum
- Pumpestasjon
- Renseanlegg
- Sandfangskum
- Slamavskiller
- Slamavskiller
- Sluk
- Sluk
- AvløpFelles
- Drensledning
- Overvannsledning
- Spillvannsledning
- Trekkrør
- Vannledning
- Datakabel
- Gassledning

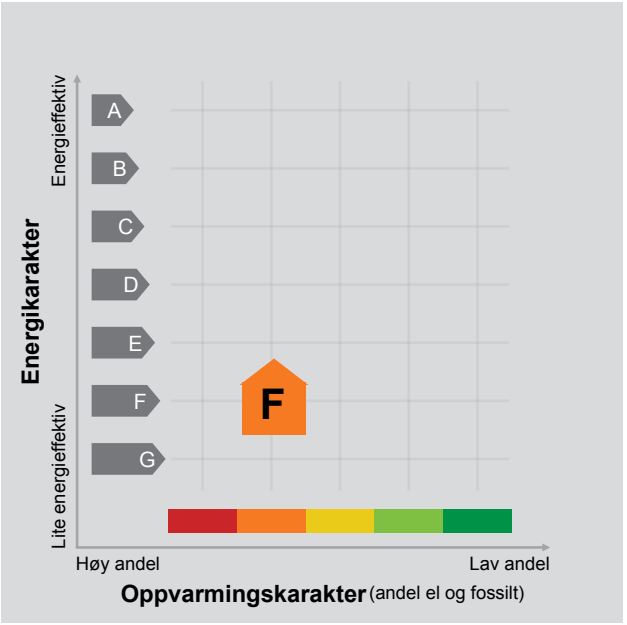
Ledningskartverket kan ikke gi noen garanti for riktigheten av punkt og ledningers plassering på kartet, eller egenskaper knyttet til disse som for eksempel dimensjoner og høyder.
Særlig vedrørende stikkledninger kan det være feil og mangler.
Ved prosjektering/opparbeiding av nye ledningsanlegg som skal tilknyttes eksisterende kommunalt ledningsanlegg må prosjektansvarlig/byggherre selv foreta nødvendig kvalitetskontroll i forhold til gitte ledningsdata fra ledningskartverket i kommunen.

Bokstavbruk for Påskrift i kommuneplankart

B Barnehage	**N** Næring / Håndverk / Lager
BS Brannstasjon	**PF** Plasskrevende varer
O Deponi	**P** Parkering
G Gravsted	**O** Omsorgssenter
H Sykehus	**S** Skole
K Kontor	**T** Terminal
F Forretning	

ENERGIATTEST

Adresse	Brusdalsvegen 738
Postnummer	6260
Sted	SKODJE
Kommunenavn	Ålesund
Gårdsnummer	544
Bruksnummer	12
Seksjonsnummer	—
Andelsnummer	—
Festenummer	—
Bygningsnummer	180287612
Bruksenhetsnummer	H0101
Merkenummer	Energiattest-2024-60517
Dato	16.12.2024

Energimerket angir boligens energistandard. Energimerket består av en energikarakter og en oppvarmingskarakter, se i figuren. Energimerket symboliseres med et hus, hvor fargen viser oppvarmingskarakter, og bokstaven viser energikarakter.

Energikarakteren angir hvor energieffektiv boligen er, inkludert oppvarmingsanlegget. Energikarakteren er beregnet ut fra den typiske energibruken for boligtypen. Beregningene er gjort ut fra normal bruk ved et gjennomsnittlig klima. Det er boligens energimessige standard og ikke bruken som bestemmer energikarakteren.
A betyr at boligen er energieffektiv, mens G betyr at boligen er lite energieffektiv. En bolig bygget etter byggeforskriftene vedtatt i 2010 vil normalt få C.

Oppvarmingskarakteren forteller hvor stor andel av oppvarmingsbehovet (romoppvarming og varmtvann) som dekkes av elektrisitet, olje eller gass.
Grønn farge betyr lav andel el, olje og gass, mens rød farge betyr høy andel el, olje og gass.
Oppvarmingskarakteren skal stimulere til økt bruk av varmepumper, solenergi, biobrensel og fjernvarme.

Om bakgrunnen for beregningene, se www.enova.no/energimerking.

Målt energibruk

Brukeren har valgt å ikke oppgi målt energibruk.

Hvordan boligen benyttes har betydning for energibehovet

Energibehovet påvirkes av hvordan man benytter boligen, og kan forklare avvik mellom beregnet og målt energibruk. Gode energivaner bidrar til at energibehovet reduseres. Energibehovet kan også bli lavere enn normalt dersom:

- deler av boligen ikke er i bruk,
- færre personer enn det som regnes som normalt bruker boligen, eller
- den ikke brukes hele året.

Gode energivaner

Ved å følge enkle tips kan du redusere ditt energibehov, men dette vil ikke påvirke boligens energimerke.

Energimerkingen kan kun endres gjennom fysiske endringer på boligen.

Tips 1: Følg med på energibruken i boligen
Tips 2: Luft kort og effektivt
Tips 3: Redusér innetemperaturen
Tips 4: Bruk varmtvann fornuftig

Mulige forbedringer for boligens energistandard

Ut fra opplysningene som er oppgitt om boligen, anbefales følgende energieffektiviserende tiltak. Dette er tiltak som kan gi bygningen et bedre energimerke.

Noen av tiltakene kan i tillegg være svært lønnsomme. Tiltakene bør spesielt vurderes ved modernisering av bygningen eller utskifting av teknisk utstyr.

Tiltaksliste (For full beskrivelse av tiltakene, se Tiltaksliste - vedlegg 1)

- Redusér innetemperaturen
- Termografering og tetthetsprøving
- Slå av lyset og bruk sparepærer
- Montere urbryter på motorvarmer

Det tas forbehold om at tiltakene er foreslått ut fra de opplysninger som er gitt om boligen. Fagfolk bør derfor kontaktes for å vurdere tiltakene nærmere. Eventuell gjennomføring av tiltak må skje i samsvar med gjeldende lovverk, og det må tas hensyn til krav til godt inneklima og forebygging av fuktskader og andre byggskader.

Boligdata som er grunnlag for energimerket

Energimerket og andre data i denne attesten er beregnet ut fra opplysninger som er gitt av boligeier da attesten ble registrert. Nedenfor er en oversikt over oppgitte opplysninger, som boligeier er ansvarlig for.

Der opplysninger ikke er oppgitt, brukes typiske standardverdier for den aktuelle bygningstypen. For mer informasjon om beregninger, se https://www.enova.no/energimerking/om-energimerkeordningen/om-energiattesten/beregning-av-energikarakteren/.

Bygningskategori:	Småhus
Bygningstype:	Fritidsbolig
Byggeår	1957
Bygningsmateriale:	Tre
BRA:	60
Ant. etg. med oppv. BRA:	2
Detaljert vegger:	Nei
Detaljert vindu:	Nei

Teknisk installasjon

Oppvarming:	Elektrisk Varmepumpe
Ventilasjon	Periodisk avtrekk

Om grunnlaget for energiattesten

Oppgitte opplysninger om boligen kan finnes ved å gå inn på www.enova.no/energimerking, og logge inn via ID-porten/Altinn. På siden "Eiendommer" kan du søke opp bygninger og hente fram energiattester som er laget tidligere. For å se detaljer for en bolig hvor det er brukt detaljert registrering må du velge "Gjenbruk" av aktuell attest under Offisielle energiattester i skjermbildet "Valgt eiendom". Boligeier er ansvarlig for at det blir brukt riktige opplysninger. Eventuelle gale opplysninger må derfor tas opp med selger eller utleier da dette kan ha betydning for prisfastsettelsen.
Det kan når som helst lage en ny energiattest.

Om energimerkeordningen

Enova er ansvarlig for energimerkeordingen. Energimerket beregnes på grunnlag av oppgitte opplysninger om boligen. For informasjon som ikke er oppgitt, brukes typiske standardverdier for den aktuelle bygningstypen fra tidsperioden den ble bygd i. Beregningsmetodene for energikarakteren baserer seg på NS 3031 (https://www.enova.no/energimerking/om-energimerkeordningen/faktaark/).

Spørsmål om energiattesten, energimerkeordningen eller gjennomføring av energieffektivisering og tilskuddsordninger kan rettes til Enova Svarer på tlf. 24 24 08 95 eller svarer@enova.no.

Pliktene til energimerking er beskrevet i energimerkeforskriften (bygninger).

Nærmere opplysninger om energimerkeordningen kan du finne på www.enova.no/energimerking.

For ytterligere råd og veiledning om effektiv energibruk, vennligst se www.enova.no/hjemme eller ring Enova svarer på tlf. 24 24 08 95.

Tiltaksliste: Vedlegg til energiattesten

Brukertiltak

Tiltak 1: Redusér innetemperaturen

Ha en moderat innetemperatur, for hver grad temperatursenkning reduseres oppvarmingsbehovet med 5 %. Mennesker er også varmekilder; jo flere gjester – desto større grunn til å dempe varmen. Ha lavere temperatur i rom som brukes sjelden eller bare deler av døgnet. Montér tetningslister rundt trekkfulle vinduer og dører (kan sjekkes ved bruk av myggspiral/røyk eller stearinlys). Sett ikke møbler foran varmeovner, det hindrer varmen i å sirkulere. Trekk for gardiner og persienner om kvelden, det reduserer varmetap gjennom vinduene.

Tiltak 2: Slå av lyset og bruk sparepærer

Slå av lys i rom som ikke er i bruk. Utnytt dagslyset. Bruk sparepærer, spesielt til utelys og rom som er kalde eller bare delvis oppvarmet.

Tiltak 3: Velg hvitevarer med lavt forbruk

Når du skal kjøpe nye hvitevarer så velg et produkt med lavt strømforbruk. Produktene deles inn i energiklasser fra A til G, hvor A er det minst energikrevende. Mange produsenter tilbyr nå varer som går ekstra langt i å være energieffektive. A+ og det enda bedre A++ er merkinger som har kommet for å skille de gode fra de ekstra gode produktene.

Tiltak 4: Slå el.apparater helt av

Elektriske apparater som har stand-by modus trekker strøm selv når de ikke er i bruk, og må derfor slås helt av.

Tiltak 5: Luft kort og effektivt

Ikke la vinduer stå på gløtt over lengre tid. Luft heller kort og effektivt, da får du raskt skifta lufta i rommet og du unngår nedkjøling av gulv, tak og vegger.

Tiltak 6: Tiltak utendørs

Monter urbryter (koblingsur) på motorvarmeren slik at den ikke står på mer enn nødvendig. Skift til sparepærer. Sparepærer på 5, 7, 11, 15, og 20 W tilsvarer glødelamper på henholdsvis 25, 40, 60, 75 og 100 W, og de varer dessuten lenger, 8.000-15.000 timer mot 1.000-2.500 timer for glødelamper. Det kan monteres fotocelle på utebelysningen slik at det automatisk går av/på etter dagslyset/mørket. Eller det kan monteres bevegelsessensor slik at lyset kun går på ved bevegelse og slås av automatisk etter forhåndsinnstilt tid. For snøsmelteanlegg som kun er manuelt styrt av/på eller ift. lufttemperatur kan det installeres automatikk slik at snøsmelteanlegget både er temperatur- og nedbørsstyrt dvs. når det registreres nedbør og kulde samtidig.

Tiltak 7: Spar strøm på kjøkkenet

Ikke la vannet renne når du vasker opp eller skyller. Bruk kjeler med plan bunn som passer til platen, bruk lokk, kok ikke opp mer vann enn nødvendig og slå ned varmen når det har begynt å koke. Slå av kjøkkenventilatoren når det ikke lenger er behov. Bruk av microbølgeovn til mindre mengder mat er langt mer energisparende enn komfyren. Tin frossenmat i kjøleskapet.Kjøl - og frys skal avrimes ved behov for å hindre unødvendig energibruk og for høy temperatur inne i skapet / boksen (nye kjølekap har ofte automatisk avriming). Fjern støv på kjøleribber og kompressor på baksiden. Slå av kaffetraker når kaffen er ferdig traktet og bruk termos. Oppvaskmaskinen har innebygde varmeelementer for oppvarming av vann og skal kobles til kaldvannet, kobles den til varmtvannet øker energibruken med 20 - 40 % samtidig som enkelte vaske - og skylleprosesser foregår i feil temperatur.

Tiltak 8: Vask med fulle maskiner

Fyll opp vaske- og oppvaskmaskinen før bruk. De fleste maskiner bruker like mye energi enten de er fulle eller ikke.

Tiltak 9: Bruk varmtvann fornuftig

Bytt til sparedusj hvis du ikke har. For å finne ut om du bør bytte til sparedusj eller allerede har sparedusj kan du ta tiden på fylling av ei vaskebøtte; nye sparedusjer har et forbruk på kun 9 liter per minutt. Ta dusj i stedet for karbad.Skift pakning på dryppende kraner.Dersom varmtvannsberederen har nok kapasitet kan temperaturen i berederen reduseres til 70gr.

Tiltak 10: Følg med på energibruken i boligen

Gjør det til en vane å følge med energiforbruket. Les av måleren månedlig eller oftere for å være bevisst energibruken. Ca halvparten av boligens energibruk går til oppvarming.

Bygningsmessige tiltak

Tiltak 11: Termografering og tetthetsprøving

Bygningens lufttetthet kan måles ved hjelp av metode for tetthetsmåling av hele eller deler av bygget. Termografering kan også benyttes for å kartlegge varmetap og lekkasjepunkter. Metodene krever spesialutstyr og spesialkompetanse og må utføres av fagfolk.

Tiltak 12: Etterisolering av yttervegg

Yttervegg etterisoleres. Metode avhenger av dagens løsning. For å sjekke vindtetting av yttervegg anbefales termografering og tetthetsprøving.

Tiltak 13: Randsoneisolering av etasjeskillere

Kald trekk i randsonen av trebjelkelag kan utbedres ved å isolere bjelkelaget i randsonen. Utvendig kan man forsøke å tette vindsperra nederst på utsiden av veggen.

Tiltak 14: Etterisolering av kjellervegg

Kjellervegg bør etterisoleres fra utsiden pga. fuktsikkerhet. Ved innvendig etterisolering er det viktig at kjelleren er tørr og at man følger anbefalte løsninger.

Tiltak 15: Montering tetningslister

Luftlekkasjer mellom karm og ramme på vinduer og mellom karm og dørblad kan reduseres ved montering av tetningslister. Lister i silikon- eller EPDM-gummi gir beste resultat.

Tiltak utendørs

Tiltak 16: Montere urbryter på motorvarmer

Det monteres urbryter (koblingsur) på motorvarmeren slik at den ikke står på mer enn nødvendig.

Tiltak 17: Termostat- og nedbørsstyring av snøsmelteanlegg

Snøsmelteanlegget er kun manuelt styrt, eller styres kun etter lufttemperatur. Det installeres automatikk slik at snøsmelteanlegget både er temperatur- og nedbørsstyrt. Det kan være i form av en temperatur- og snøføler i bakken, med temperatur - og fuktføler i luften.Snøsmelteanlegget aktiveres kun ved behov dvs.når det registreres nedbør og kulde samtidig.

Tiltak 18: Skifte til sparepærer på utebelysning

Sparepærer på 5, 7, 11, 15, og 20 W tilsvarer glødelamper på henholdsvis 25, 40, 60, 75 og 100 W. Sparepærer gir like mye lys som vanlige glødelamper, men bruker bare rundt 20% av energien. De varer dessuten lenger, 8.000-15.000 timer mot 1.000 - 2.500 timer for glødelamper.

Tiltak 19: Montere automatikk på utebelysning

Det kan monteres fotocelle på utebelysningen slik at det automatisk går av/på etter dagslyset/mørket. Eller det kan monteres bevegelsessensor slik at lyset kun går på ved bevegelse og slås av automatisk etter forhåndsinnstilt tid.

Tiltak på luftbehandlingsanlegg

Tiltak 20: Montere blafrespjeld på kjøkkenventilator

Dersom kjøkkenventilator ikke har blafrespjeld, bør dette monteres for å redusere luftutskiftningen og dermed varmetapet.

Tiltak 21: Skifte avtrekksvifte på bad til ny med fuktstyring

Dersom avtrekksvifte på bad kun har manuell styring av/på kan det vurderes å montere ny avtrekksvifte med fuktstyring, dvs. at den starter/stopper automatisk ved behov avh. av luftens relative fuktighet og reduserer den totale luftutskiftningen og dermed varmetapet.

Tiltak på elektriske anlegg

Tiltak 22: Temperatur- og tidsstyring av panelovner

Evt. eldre elektriske varmeovner uten termostat skiftes ut med nye termostatregulerte ovner med tidsstyring, eller det ettermonteres termostat / spareplugg på eksisterende ovn. Dersom mange ovner skiftes ut bør det vurderes et system hvor temperatur og tidsinnstillinger i ulike rom i boligen styres fra en sentral enhet.

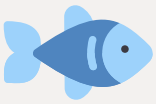
Tiltak 23: Temperatur- og tidsstyring av elektrisk gulvvarme / takvarme

For evt. eldre gulvvarme/takvarme uten termostat monteres ny styringsenhet med kombinert termostat og tidsstyring. Dersom mange slike styringsenheter og/eller panelovner skiftes ut bør det vurderes et system hvor temperatur og tidsinnstillinger i ulike rom i boligen styres fra en sentral enhet.

Brusdalsvegen 738

Avstand til sjø

1.6 km

Offentlig transport

Ålesund Lufthavn, Vigra		33 min
Brusdal skule Linje 237		4 min 0.3 km
Slettebakk Linje 16, 230, 237		4 min 0.3 km

Avstand til byer

Ålesund	22 min
Ulsteinvik	1 t 51 min
Kristiansund	3 t 30 min

Ladepunkt for el-bil

Circle K Digerneset	5 min
Rema 1000 Digernes	5 min

Vintersport

Langrenn
- Avstand til nærmeste løype: 2.6 km
- 28 km preparert løype innenfor 15 km

Alpin
- Spjelkavikheisen
- Kjøretid: 13 min
- Skitrekk i anlegget: 1

Aktiviteter

Moa Svømmehall	9 min
Baronen bowling	10 min
Ålesund Golfklubb	12 min
Ålesund Rideklubb	14 min
Borgund Dyreklubb	18 min
Aksla Utsiktspunkt	26 min
Atlanterhavsparken	29 min

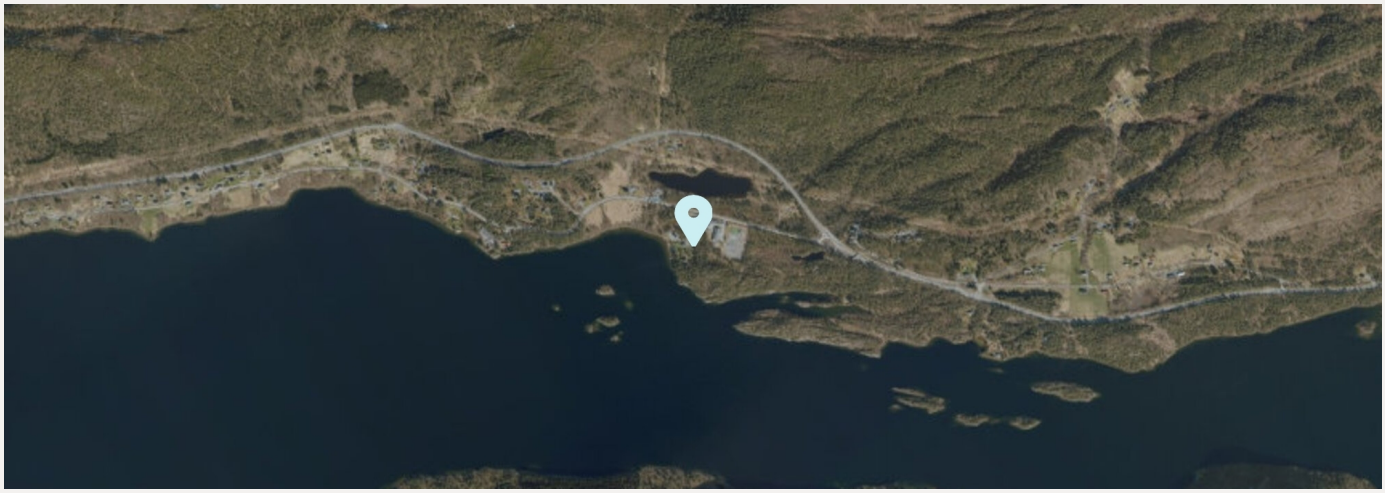
Sport

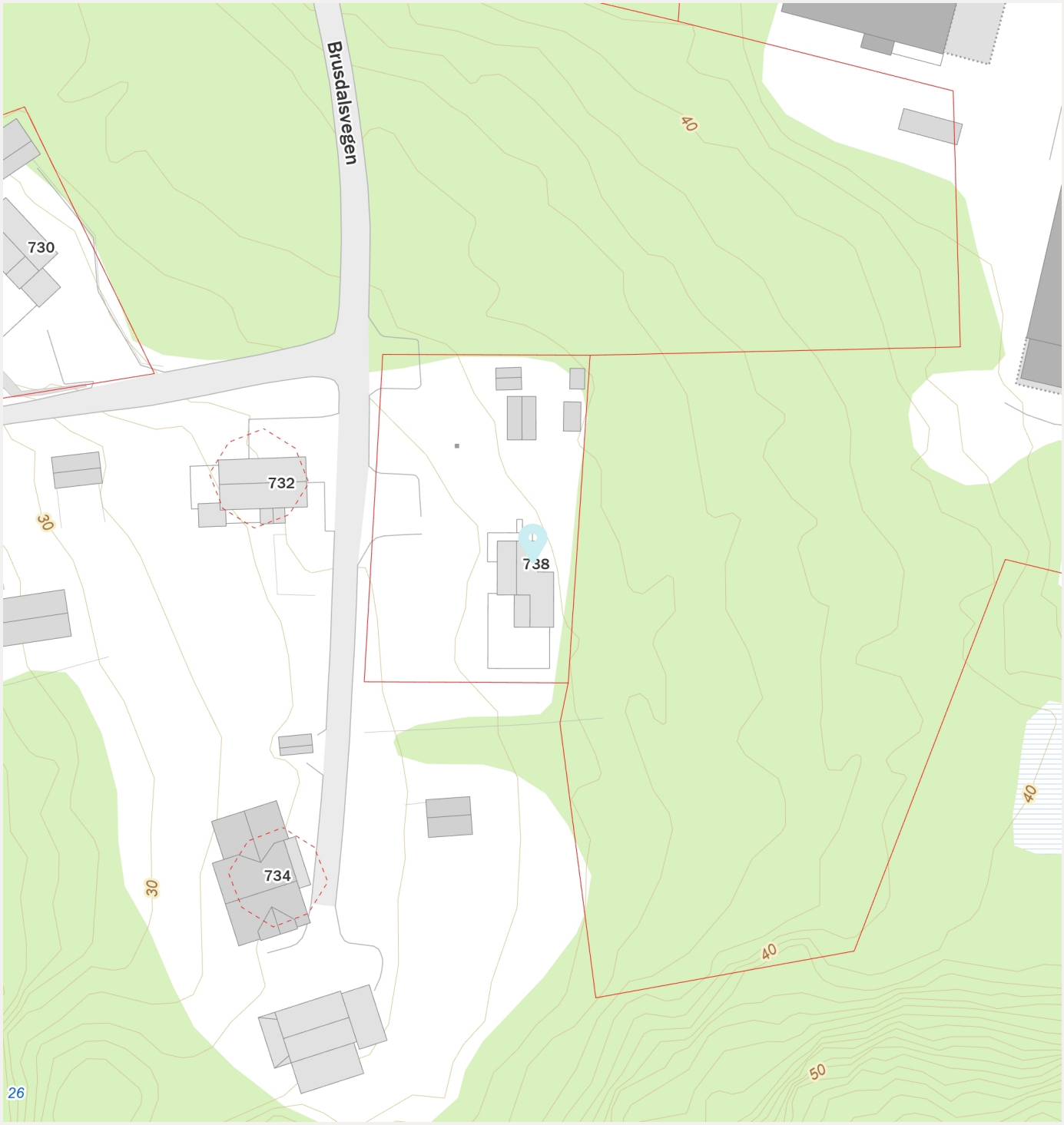
Ballbinge v/ Møre barne- og ung.... Aktivitetshall, fotball	4 min 0.3 km
Aktiv Trening Digernes	6 min
Sprek365 Spjelkavik	7 min

Dagligvare

Coop Extra Digernes	6 min
Rema 1000 Digernes	6 min

FINN Innholdet i nabolagsprofilen er hentet fra ulike datakilder, og feil eller mangler kan forekomme. Vurderinger og sitater er innhentet på web og gir uttrykk for hvordan naboene vurderer nabolaget. FINN.no AS kan ikke holdes ansvarlig for feil/mangler i profilen. Copyright © Finn.no AS 2025

Innholdet i nabolagsprofilen er hentet fra ulike datakilder, og feil eller mangler kan forekomme. Vurderinger og sitater er innhentet på web og gir uttrykk for hvordan naboene vurderer nabolaget. FINN.no AS kan ikke holdes ansvarlig for feil/mangler i profilen. Copyright © Finn.no AS 2025